[illegible] ૨
[illegible], અનુપમ મુનિ [illegible];
[illegible] ૩

ઢાળ ૧ લી.

([illegible])

શુભ મુહુર્તે [illegible], અનુપમ મુનિ [illegible],
[illegible] ૧
[illegible]
[illegible]
[illegible] શ. ૨
[illegible]
[illegible] શ. ૩
[illegible]
[illegible] શ. ૪
[illegible]
[illegible] શ. ૫
[illegible]
[illegible] શ. ૬
[illegible]
[illegible] શ. ૭
[illegible] કુમાર;
સુખડાઈ સર્વ લોકમેરે, [illegible] અપારરે. શ. ૮
શુભ લગને પરણાવીયારે, [illegible] અપાર;
[illegible] કુમારરે શ. ૯
આપો બીજી પરણ્યા [illegible] નામ;
રૂપ[illegible] આગળીરે, રતિ પ્રીતનું ધામરે. શ. ૧૦
ખંભાત માંહી જહેવારીયોરે, [illegible] હીરાચંદ;
વખતભાઈ તસ જાયોરે, દિન દિન અધિક આનંદરે. શ. ૧૧

પુત્રી જશદેવ નામે ભલીરે, શેઠજી પરણ્યા જેહ;
ગુણવંત રૂપે આગળેરે, દિન દિન અધિક સ્નેહરે. ભ. ૧૨
લખમીચંદ નામે ભલોરે, બાળ જાયા ગુણવંત;
રૂપકળાએ આગળોરે, પર ઉપગારી અત્યંતરે. ભ. ૧૩
નખ માંસપરે પ્રીતડીરે, અથવા જ્યું ખીર નીર;
[1]અવિહડ મીન બની પછીરે, શીયલ ગુણ ગંભીરરે. ભ. ૧૪
એક દિન મનમે ચિંતવેરે, હવે હું થયો જુવાન;
બાપ તણો ધન ભોગવુંરે, એમ તો ન લહું માનરે. ભ. ૧૫
બાળપણે ધન બાપનોરે, ખાતાં ખોડ ન હોય;
તરૂણપણે જે તે ભોગવેરે, તે પુરૂષાતન જાયરે.
સોળ વરસ [2]વોલ્યા પછે, ન કરે જે અભ્યાસ; ભ. ૧૬
બાપ કમાઈ ભોગવેરે, ધિક્ જનમારો તાસરે.
સિંહ [3]સિયાળો સુપુરૂષરે, ન કરે પરની આસ; ભ. ૧૭
નિજ ભુજ ખાંટ્યો ખાઈએરે,
એહેવું ન કહાવ્યો જગતમાં, બાળપણે [4]જશવાસ. ભ. ૧૮
પણ હુઆ તે બાપડારે, પડીયા ખ.ધે ધાસરે
એમ ચિંતા કરતા હવેરે, જુઓ પુન્યની વ.ત. ભ. ૧૯
. મિત્ર મલ્યો તે શેઠનેરે, સાભડો તે [5]અવદાતરે.
પુન્યવંતને [6]લચ્છીનોરે, ઇચ્છા તણો વિલાસ;
કેહિ મારે કંસારવનેરે. દીપ ઇંબભરી [7]આંબરે. ભ. ૨૦
ક્ષણ છુી કરી બોલીયરેરે, વાત ધરી ઉલ્લાસ;
ઉદેરવંન સેવક ભણેરે, સુણતા ન ગ્ર. મ.ગ.રે. ભ. ૨૧

દુહો. ભ. ૨૨.

એવા સુણને, [8]હીત ધરી, રોમ રોમ ઉલ્હસે;
વચન કુમર સમજે તે, વાત કમલ ઉરૂ નિરખ. ૧
હરખ્ય મનની [9]સાખીએ, સુરવાદિક આદર;
પરિણામ સુખ. નહી, તો સુખ કહો કેહેર. ૨

---

૧ અવિહ. ૨ વ્યત. ૩ બાળપણે. ૪ શાતિનો વ.ક. ૫ વરિત. વાત
૬ લક્ષ્મી. ૬ દિવ. ૭ આંબે. ૮ હેત. હૈત. ૯ સાખે. સાખે

[1]મૃગપતિ [2]સાહમી મૃગલી, થઇ [3]વછને નેહ;
ઉત્તમ ગુણુ બોલવા, ઉલટ થયો મુજ એહ. ૩
લૌકીક કથા જગકેઇ છે, બંધ હેતુ તે થાય;
ધર્મ કથા કહેતા થકો, સંચીત દૂર પલાય. ૪

ઢાળ ૭ મી.

કામ પરિક્ષા કારણુ કુંવર માસો એ દેશી.

એહવે તે નયરીમાં વસેરે, નાના સાનો પુત્ર;
સુરચંદ નામે તે ભણ્યો ગણ્યોરે, જે રાખે ઘરસૂત્ર. ૧
સજન સાંભળો સજ્જનની ક્યાંરે,—એ આંકણી.
માતપિતાને અતિશય વાલ્હોરે, સોભાગી સુવિનીત,
વખતચંદ કુંવર સાથે ઘણીરે, બંધાણી તસ પ્રીત. સ. ૨
એક જીવ હોય દીસે દેહડીરે, જવેરી વ્યાપાર;
મંણી માણેક મોતી હીરા તણોરે, પારખું ચિત્ત મઝાર. સ. ૩
નવગ્રહ કેરી જાતને ઓળખેરે, સોળ જાતિ વિખ્યાત;
કંકણુ પાટણુ ભેદ આદે લહેરે, સમજણમાં સાક્ષાત. સ. ૪
ફરે નયરમાં તે ચારે દિશેરે, લાવે અનગળ માલ,
શેઠ તણા ચિત્તમાં તે વસ્યોરે, ઉત્તમ ગુણ નિહાલ. સ. ૫
વધતી વધતી વ્યાપારી કળારે, રસ લાગ્યો અતિ જોર;
એક એકને પૂછીને કરેરે, વાત તણો મચકોરરે. સ. ૬
ભૂખણુ ઘડાવે તે રૂપે ઘણારે, જડાવ કરી મનોહાર;
પારખી શેઠ લીએ દ્રવ્ય આપીનેરે, લાભે લાભ અપાર. સ. ૭
[5]વકી સુણી લશ્કરની તે સદારે, હરખ ધરે ગુણવંત;
જણુશ કરીએ આપણુ નવ નવીરે, શેઠ સુંણો પુણ્યવંત. સ. ૮
ઉદ્યમ કીધે સવી સુખ સંપજેરે, ઉદ્યમ સુખનો મૂળ,
ઉદ્યમવિણુ તે માણુસ બાપડારે, ન લહે માન અતુળ. સ. ૯
અહનિશ દોનુ સંજોગે પૂછીનેરે, વાત વાતમેં વાત;
જેસે [6]કદલી કેરા થંભમેંરે, પાત પાતમાં પાત. સ. ૧૦

---

૧ સિંહ. ૨ સામી. ૩ બચ્ચાના પ્રેમથી–સરખાવો. प्रीत्यात्मवीर्यमविचार्य मृगो मृगेन्द्रं, नाभ्येति किं निजशिशोः परिपालनार्थं–ભક્તામરસ્તોત્ર. ૪ ઘણોજ. ૫ સંભવ. ૬ કેળ.

નગ અમુલિક હોં સંગ્રહેરે, ઘાટ ઘટે સોનાર;
જડિઆ મણી માણેક મોતી જડેરે, કહેતાં નાવે પાર. સ. ૧૧
ચતુર વિચક્ષણ એમ તે, દિન દિનેરે, કરે વ્યાપાર અનેક. સ. ૧૨
સાંભલો શેઠજી એ મુજ વીનતીરે, માથે તુમારો હાથ;
અકલવંત તું જેવો કો નહિરે, કુણ ભરે બાકડ બાથ. સ. ૧૩
કરે કરાવે વેચે લાભથીરે, વાધે ધન વળી તેહ,
પ્રીત અપૂરવ પુરવ ભવતણી, દિન દિન વધતે નેહ. સ. ૧૪
ખાવે પીએ ખરચે ધન તે ઘણુંરે, શોભાનો નહિ પાર:
જવેરી સરવે શેઠની અનુમતેરે, ચલાવે કારભાર.
નગર લોક કરે વાત પરસ્પરેરે, ઓચ્છ કુણ છે એહ: સ. ૧૫
શેઠજી કુળમાં દિપક નહિ મણારે, સુંદર તનસ સ્નેહ. સ. ૧૬
ચંદ્રવદન ઋદ્ધિ[1]ભાસિકારે, દાડીમ કળી જિમ દંત;
ભુજદંડ[2] રૂડી ગેહેરી આંગુલીરે, મગફલી સમ દંત. સ. ૧૭
રાજ દરબારે દોનુ સંચરેરે, આદર લહે ગુણવંત:
કનાકુશળ કરી માને ઉંહા[3] વીકારે, રાય રાણા મતિવંત. સ. ૧૮
વ્યાપાર કરી છત્રીશે મનવસી, જેવા આવે જત્ર;
તે વેળા ચુકે નહિ ગુણનીલોરે, તેહવો ખેલે દાવ. સ. ૧૯
ઓછવ મહોછવ રંગ વધામણારે, દિન દિન મંગળમાળ;
[4]મનીહીત વસ્તુ સવી આવી મળે રે, લીખ્યું હાવે [5]જસ ભાલ. સ.૨૦
ઉદ્યમ સાહસ ધૈર્ય ગુણે કરીરે, બળ બુદ્ધિ પરાક્રમ;
ખટ ગુણ માનવ માંહે વસેરે, દેવને આવે શરમ.
શ્રોતા સાંભળો લક્કર વારતારે, પુન્ય ઉદયની વાત; સ. ૨૧
અંતે સુખ આવી વાસો વસેરે, દિશાદિશે જગ વિખ્યાત. સ. ૨૨
હીરવર્દ્ધન શિષ્ય કહે એમ સાંભળીરે, રાગ ભલી હિતકાર;
લક્કર આવે તેવે ટુંકેરારે, નિસુણો તે અધિકાર. સ. ૨૩

દુહા.

લક્કર પોતાનો અછે, લીલે બીક નહિ હોય;
ન્યારી રાજ આવતાં, દુનિયામાં સુખ હોય. ૧

---

1 નાક. 2 હાથ. 3 સિંહ જેવી. 4 ઇચ્છિત. 5 જેના કપાળમાં

વેદધર્મ-પુરાણધર્મ વગેરે તરફ શ્રદ્ધા ધારવા લાગી. ઇતિહાસ જોતાં માલૂમ પડે છે કે, દક્ષિણમાં સિંગાપટ્ટન પર્યંત પરેશાં વિજાપુરમાં જૈન રાજાઓ રાજ્ય કરતા હતા. ગુજરાત, કાઠિયાવાડમાં જૈનોનું જોર વિશેષ હતું. આવા સમયમાં પણ જૈનાચાર્યોએ અદ્ભુત પ્રયાસ અને મથન કરેલ છે; પરંતુ આ ઇતિહાસ અહીં અસ્થાને છે તેથી વિશેષ લખવું ઉચિત નથી. એટલું કહેવું જોઇએ કે જૈનાચાર્યોએ દારૂ માંસથી ક્ષત્રિયોને બચાવવા અને શુદ્ધ રાખવા તેઓને જુદા પાડ્યા અને વ્યાપારાદિવડે આજીવિકા ચલાવવાનું જણાવ્યું, તેથી જે ક્ષત્રિયો વ્યાપાર કરવા લાગ્યા તે વણિક અર્થાત્ વાણિયા ગણાવા લાગ્યા. આમ થયું તેની સાથે ક્ષત્રિયના પ્રાગ્વટવંશના ધર્મ પ્રમાણે વસ્તુપાળ અને તેજપાળની પેઠે ઘણા મંત્રીઓ થયા છે અને રાજાઓ પણ થયા છે. સિસોદિયા, પરમાર, ચૌહાણ, ચાવડા વગેરે ઘણી જાતના ક્ષત્રિયો કે જે અસલથી જૈનધર્મ પાળતા હતા તેના વંશજોમાં વેદધર્મે પગપેસારો કરવાથી કેટલાક વેદધર્મમાં દાખલ થયા છે અને કેટલાક જૈનધર્મમાં દૃઢ રહીને વ્યાપારવડે આજીવિકા ચલાવી રહ્યા છે.

સિસોદિયા રજપૂતો, પૂર્વે જૈનધર્મ પાળતા હતા અને તેના વંશમાં થયેલ દેરપાળે પણ જૈનધર્મ પાળ્યો, અને વ્યાપાર આદિથી આજીવિકા ચલાવી. અદ્યાપિ પર્યંત તેમના વંશજો ઓસવાળ વણિકના નામે ઓળખાય છે. વ્યાપાર ઉપરાંત ક્ષત્રિયત્વને શોભા આપે તેવા પરાક્રમો પણ તેના વંશજોએ દાખવ્યાં છે. તેઓ પૂર્ણ રીતે સમજતા હતા કે દારૂ માંસ વાપરો અને આદેશકર્મ કરવું એ કંઇ ક્ષત્રિયત્વ નથી, ખરું ક્ષત્રિયત્વ તો એજ ગણાય કે દેશનું અનેક રીતે સ્વાર્પણથી રક્ષણ કરવું. વ્યાપારથી કંઈ ક્ષત્રિયત્વ જતું રહેતું નથી; જેમકે અંગ્રેજો-અમેરિકનો જબરો વ્યાપાર કરનારા છે અને તે સાથે દેશરક્ષણાર્થે ભોગ પણ આપનારા છે.

શાંતિદાસશેઠે ઝવેરાતના વ્યાપારી તરીકે જબરી ખ્યાતિ મેળવી છે, તેની સાથે અકબર બાદશાહની બેગમને સહાય કરી જહાંગીર બાદશાહના મામાનું બિરૂદ મેળવ્યું છે. જહાંગીર બાદશાહે ' નગરશેઠ ' ની પદવી પણ આપેલ છે.

૨. ચિંતામણિ મંત્ર-સાગરગચ્છ.

આટલું પ્રસ્તાવમાં કહી હવે જે મંત્રથી પોતાનો મહોદય થયો તેની વાતપર આવીએ. ચિંતામણિ મંત્ર જેના માટે સધાતો હતો, તે આ શાંતિદાસશેઠના નામેરી સુરતના બીજા શાંતિદાસ શેઠ હતા, પરંતુ કર્મસંયોગ કંઈ

આવ્યા છે; મનુષ્ય પોતે છે કોઈ, પશુ છે કોઈ. જેના કર્મોમાં ભગવાન છે તે જીવ માટે નિર્માણ કરી નાખ્યું હોય તેમાં તે પોતે ફરી જાય છે: તેવી રીતે અમદાવાદના (આપણા નગરશેઠના) શાંતિદાસને મંત્રની સાધનાનું ફળ ઘણું થયું. જ્યારે ગુરુના શાંતિચંદ્રે કે જે શાંતિદાસ ઝવેરીના ગુરુ હતા તે કંઈ ન કરી શક્યા. ચિંતામણિ મંત્રની રચના પછી આ મંત્રની સાધના કેવી રીતે? તે રાજનગરી જો કે સુરત થયું નહિ; પરંતુ તેમાં નેમસાગર અને મુક્તિસાગરનું તે વખતે ચોમાસું હતું એમ જણાય છે. સામાન્ય કથા પ્રમાણે રાજસાગરમુનિએ તે મંત્રની સાધના કરાવી હતી, અને તેથીજ તેમને ઉપર સૂરિપદ અપાવ્યું અને પોતાનું નામ પછી પણ સારી રીતે ચાલતું એવો નિયમ, શેઠ શાંતિદાસે કર્યો હતો.* ત્યારબાદ રાજસાગરસૂરિ અને તેવી પરંપરા સાગરગચ્છ કહે-

* સ્વ. મગનલાલ વખતચંદે સને ૧૮૫૧ (સં. ૧૯૦૮)માં રચેલ અને ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટીએ છપાવેલમાં પ્રસિદ્ધ થયેલ 'અમદાવાદનો ઇતિહાસ' નામે પ્રમાણે જણાવે છે:—

"દિલ્હી પ્રમાણમાં એક વખત હતો ત્યાં શાંતિદાસ ઝવેરી એક ગૃહસ્થ રહેતો હતો; એ શાંતિદાસને ત્યાં એક જાતિએ શાંતિદાસ નામનો ચાકર રહેતો હતો. હવે એ રોજ એક જોગેશ્વરની સેવા કરતા હતા, ને તેમનું પોષણ કરતા ઘણા દહાડા થયા. એટલામાં એક દહાડો એ જોગેશ્વર ત્યાં શાંતિદાસ પાસે કહે છે એટલામાં એવી વાત બોલ્યો કે 'શાંતિદાસ' હવે જોયા દહાડાની મારી સેવા કરો છો, ને મારા આચારવિચારની તપાસ રાખો છો. તેવા તમને શો લાભ થશે? ને તમને તે ભજન પણ ચાર દહાડા કરીશ ત્યાં થયા હશે' ત્યારે શાંતિદાસ બોલ્યા 'સાહેબ' તમારી ચાકરી કરવાનું કામ મારું છે એ શું કોઈ કહેતો છે! તમારા જેવા ઉત્તમ પુરુષની સેવા તે ક્યાંથી મળે!' પણ જોગેશ્વરે મન સાથે વિચાર કર્યો કે 'એણે આટલા બધા વખતથી ચાકરી કરી છે માટે મારે પણ એના ઉપર ઉપકાર કરવો'—એવું કહીને બોલ્યા કે 'શાંતિદાસ' હું એક કામ બતાવું છું તે કરશો?' શાંતિદાસ બોલ્યા 'હા સાહેબ' તમારી સેવામાં હાજર છું' ત્યારે જોગેશ્વર બોલ્યા કે 'હું તારે વાસ્તે એક મંત્ર કરવાનો છું ને તે મંત્રની સિદ્ધિ કરવાને હું ૭ મહિના એકાંતમાં રહીશ, માટે આ ભોંયરામાંથી તારે નિત્ય પાશેર દૂધ ને શેર સાકર મને આપવી આ પ્રમાણે ૭ મહિના સુધી કરવું' શાંતિદાસે કહ્યું કે 'બહુ સારું' પછી જોગેશ્વરે એ મંત્ર કરવા માંડ્યો ને શાંતિદાસે નિત્ય પાશેર દૂધ ને શેર સાકર આપવા માંડ્યું. એ પ્રમાણે આપતા કરે છે. હવે એક દહાડાને વિષે એ શેઠે વિચાર્યું કે 'આજ ૭ મહિના થયા માટે દૂધ સાકર આપવા જઉં' એમ કહીને પોતે નાહ્યા ને ભોંયરામાંથી દૂધ સાકર આપીને પૂછ્યું 'સાહેબ! કેમ મંત્ર થયો?' ત્યારે જોગેશ્વર જવાબ દીધો કે 'ના, નથી

વવા-સ્થપાવવા તેમણે પૂર્ણ પ્રયાસ કર્યો હતો. શ્રાવકોને તે ગચ્છમાં લેવા સોનાના વેઢ, વીંટીઓ, પાઘડીઓ, શેલાં, વગેરેની છૂટથી પ્રભાવના કરી હતી અને તેથી લાખોને તેમાં લાવ્યા હતા. વળી અમદાવાદ, ખંભાત, પાટણ, સુરત, વડોદરા, ડભોઈ, ભાવનગર, સાણંદ, મેસાણા, રાંદેર વગેરે ઘણે ઠેકાણે સાગરગચ્છના ઉપાશ્રયો બંધાવવા તેમણે મદદ કરી હતી. સુરતના શાંતિદાસશેઠે પણ સાગરગચ્છની ઉન્નતિમાં ભાગ આપ્યો હતો.

૩. બાદશાહની મુલાકાત.

ચિંતામણિ મંત્રની સાધના સુરતમાં સુરતમંડનપાસના દેરાસરમાં થઈ હતી. શ્રી પાર્શ્વનાથની તે મૂર્તિ હાલ ત્યાંજ ગુફામાં (ભોંયરામાં) વિદ્યમાન

થયો. કાલે છ મહિના પૂરા થાય છે, માટે કાલે થશે.' તે દહાડે શેઠ પાછા ગયા. બીજે દહાડે પોતે વિચાર્યું કે 'કાલની પેઠે કદી નહિ થયો હોય માટે હું માણસને દૂધ સાકર લેઈને મોકલું. તે આપતો આવશે, ને એ જંત્ર થયો છે કે નથી થયો એની ખબર કહાડતો આવશે' એવું ધારીને શાંતિદાસ શેઠે પોતાના શાંતિદાસ નામના ચાકરને મોકલ્યો. તે ચાકરે જઈને જોગીશ્વરને પૂછ્યું 'સાહેબ એ જંત્ર થયો ?' ત્યારે જોગીશ્વરે પૂછ્યું કે 'કોણ કે ?' ચાકર બોલ્યો કે 'એતો હું શાંતિદાસ.' જોગીશ્વરે શાંતિદાસ શેઠ સમજીને એ જંત્ર આપ્યો અને કહ્યું કે 'તું તથા તારી પેઢીમાં કોઈ નાગો ભુખ્યો નહિ રહે' ને વળી અંધારૂં હતું તેથી મોં દીઠામાં ન આવ્યું કે એ ચાકર ઓળખાય. પછી શાંતિદાસના ચાકરે રસ્તામાં આવતાં વિચાર્યું કે મારો શેઠ તાલેવંત થાય તેના કરતાં હુંજ તાલેવંત થાઉંજ નહિ ? એવું ધારીને એ જંત્ર શેઠને ન આપ્યો પણ, પાછો શેઠની ઘોડારમાં જઈને એક ઘોડા ઉપર સામાન નાંખી સ્વાર થઈ પોતે ચાલી નિકળ્યો અને દરમજલ દિલ્લી સહેર આવ્યો.'

—પૃ ૨૭૦-૨૭૨.

નોટ-આવી રીતે આમાં ભિન્નતા પડે છે કે 'સુરતને બદલે દિલ્લી, સાધના કરનાર જૈન મુનિ ને બદલે જોગીશ્વર, ચિંતામણિ મંત્રને બદલે જંત્ર આનું કારણ આટલું સંભવે છે કે સ્વ. મગનલાલે આ વાત કોઈ રાસ કે ઇતિહાસ પરથી નથી લખી, પરંતુ મનમાં કલ્પના કરીને લખેલ જણાય છે. ઉપરાંત જૈન સાધુનું આ કાર્ય નથી એમ સમજીને ઉપરની માન્યતાને વજન આપ્યું હોય, તેમ સમજાય છે. પરંતુ મૂળ રાસ જે બીના પુરી પાડે છે તે સત્ય છે. તેનાં કારણો પૈકી (૧) શાંતિદાસથી સાગરગચ્છની સ્થાપના-ઉન્નતી થઈ છે અને તેનો સંબંધ અસ્ખલીતપણે ચાલ્યો આવે છે તે (૨) મૂળ રાસકાર અને શાંતિદાસના સમયને ઘણું છેટું નથી અર્થાત્ તેમના વંશજ વખતચંદ શેઠના સમકાલીન સમયેજ સને ૧૮૧૪ માં તે રાસ લખાયો છે તે (૩) જે મંદિર (દેરાસર) માં મંત્ર સાધના થઇ છે તેનું નામ રાસમાં છે તે હાલ પણ સુરતમાં હયાત છે.

આ સબળ કારણોથી શેઠ શાંતિદાસના માટે મંત્રસાધના-સુરતમાંજ થયેલી અને જૈન મુનિ (યતી)એ કરેલી તે સ્પષ્ટ સમજાય છે.

તે અતિ ચમત્કારી છે; અને કહેવા પ્રમાણે તે શ્રી સંપ્રતિ મહારાજે
પ્રતિમા છે.

ી શાંતિદાસ શેઠના સંબંધમાં આ રાસ કહે છે કે:—
" એમ અનેક ઇંદાં વારતા, સાગરગચ્છનો રાજવે" પરંતુ તે બધી
ાસ પૂરી પડતો નથી, પણ બીજા ગૃહસ્થો પાસેથી સાંભળેલી તથા
ક બીનાપરથી જેવી કરેલી હકીકત નીચે પ્રમાણે છે—તે રજુ કરવી
મિક જણાય છે.

શાંતિદાસના વખતમાં અકબર બાદશાહ મરણ પામ્યો અને જહાં-
ગાદીપર બેઠો હતો. શાંતિદાસ શેઠ દીલ્હી ગયા હતા તે વખતે તેની
મોટી ઉમર ન હતી. ત્યાં એક ઝવેરીને ઘેર પોતે ઉતર્યા. આ વખતે એવું
યું હતું કે, બાદશાહ જહાંગીરે પોતાની સભામાં એવું પૂછ્યું કે, મારી
તાની કિંમત કરો! સભા દિગ થઇ ગઇ, અને બાદશાહની કિંમત કેવી
તે કરવી એની ગમ પડી નહિ અને તેથી આ સવાલ પણ વિચિત્ર અને ગુરંગી
પામ્યો; હવે કરવું શું? પછી પોતાનાપરથી તેનો ભાર કાઢી નાંખવા કહ્યું
કે 'જહાંપનાહ! આપ કીમતી જવાહીર છો, અને જવાહીરની કિંમત તો
ઝવેરીજ કરે, ચાર શહેરના ઝવેરીઓને બોલાવો તે આપની ખરી કિંમત
કરશે!' બાદશાહે કહ્યું 'તે બરાબર છે'. પછી ઝવેરીઓને તેડાવ્યા અને તેઓની
પાસે પોતાની કિંમત પૂછી. ઝવેરી પણ સડક થયા, અને શું કહેવું તેની
સમજ પડી નહિ. એટલે તેઓએ એક અઠવાડીઆની મુદત માગી લીધી.
આ દરમ્યાન શાંતિદાસ શેઠ દિલ્હીમાં આવ્યા હતા, તેમણે પોતે જ્યાં
ઉતારો લીધો હતો તે ઝવેરીને બેચાર જોઇ તેનું કારણ પૂછ્યું. ઝવેરીએ
જણાવ્યું કે 'ભાઇ! તું હજુ નાનો છે એટલે તેનો ખુલાસો થઇ શકે
તેમ નથી.' ત્યારે શાંતિદાસે આગ્રહ કર્યો એટલે બધી બાબત ઝવેરીએ
જણાવી, અને રોક પ્રતિજ્ઞા કર્યો. શાંતિદાસ શેઠે કહ્યું 'ફિકર ન કરો,
તે હું કરી આપીશ. તમારે કોઇને કંઇ ન બોલવું.' ઝવેરી શેઠે કહ્યું
'ઠીક!' પછી બધા ઝવેરી ઉચકે હાથે શાંતિદાસને લઇ આવ્યે વાત્તે
સભામાં ગયા. બાદશાહે કહ્યું કે 'અવધિ પૂરી થઇ છે, માટે શું ખુલાસો
કરો છો?' ઝવેરીઓએ કહ્યું 'એમાં શું છે? એનો નાનો છોકરો પણ
કરી શકે. (શાંતિદાસ સામે આંગળી કરી) પછી આ બાબત નાના ઝવે-
રીને!' બાદશાહે શાંતિદાસ શેઠને પૂછ્યું. તેણે કહ્યું કે 'જહાંપનાહ! આપની
કિંમત સભા સમક્ષ કરું કે ખાનગીમાં?' બાદશાહે કહ્યું 'એમાં શું હરકત
છે? જાહેર કરો.' એટલે દરેક શાંતિદાસ શેઠે ઝવેરીને ઝવેરાત લેખવાનો

કાંટો કાઢ્યો અને એક ત્રાજવામાં એક રતિ મૂકી એટલે ત્રાજવું એક બાજુએ નમી ગયું. સામી બાજુએ એક રતિ મૂકી એટલે બન્ને પાસાં સરખાં થયાં. વળી એક બાજુએ એક રતિ મૂકી એટલે તે બાજુનું ત્રાજવું નમ્યું. આમ કરી ત્રાજવાને મૂકી શાંતિદાસ શેઠે કહ્યું કે ' બાદશાહ ! આપનું મૂલ્ય થઈ ચૂક્યું ' ત્યારે બાદશાહે પૂછ્યું ' શું ? ' ત્યારે ઉત્તર ફરી વળ્યો કે ' રતિ, માત્ર રતિ ! ' જુઓ આ ત્રાજવામાં એક રતિ એક બાજુએ મૂકી તો તે બાજુ નમી તેવીજ રીતે આપ અને બીજા બધા એક જાતના મનુષ્ય છે, સર્વને સરખી ઇંદ્રિય અને અવયવ છે, છતાં તે બધા આપની રૈયત છે, જ્યારે આપ તેમનાપર રાજ્ય હુકમ ચલાવનાર બાદશાહ છો—એ અંતર ફક્ત આપનામાં રતિ વધારે છે એજ છે, બાકી કંઇ ફેર નથી.—અમારામાં બાદશાહ થવાની રતિ–ભાગ્ય નથી અને આપનામાં છે. ' આ સાંભળી બાદશાહ અજબ થઇ ગયો, અને સારી રીતે તેમની પિછાન–કદર કરી.

આ પછી પણ બાદશાહે શેઠની એક પરીક્ષા કરી, તેણે ચાર ગોળા કર્યા તેમાં એક જવાહીરનો, બીજો સોનાનો, ત્રીજો ત્રાંબાનો અને ચોથો લોઢાનો, એ ચારને એવી રીતે ઢાંકણુથી બનાવ્યા કે ઉપરથી એક સરખાજ લાગે, જ્યારે ભારે (વજનમાં) એક એક બીજાથી ચડે. આ ચારે ગોળા શેઠને બતાવી તેમાં ભારે (મૂલ્યમાં) કોણ છે ? તે પૂછ્યું. શાંતિદાસ શેઠને ચિંતામણિમંત્રનો પ્રભાવ હતો, તેથી તે સ્મરી તેણે તુરતજ જે જવાહીરનો ગોળો હતો તે બતાવી આપ્યો, આથી બાદશાહ અત્યંત ખુશ થયો.*

---

* જ્યારે સ્વ. મગનલાલ વખતચંદ પોતાના અમદાવાદના ઇતિહાસમાં જુદુજ લખે છેઃ—

'એવામાં દિલ્લીમાં એક વાત થઇ છે કે બાદશાહ પાસે એક ઝવેર છે ને તેનું પારખું ને કીંમત કરાવવી છે તેથી દિલ્લીના ઝવેરીને બોલાવીને કહ્યુ છે કે ' આ ઝવેરનું પારખું કરી આપો ને પારખું બરાબર નહિ કરો તો તમારો જીવ લઇશ ' ત્યારે ઝવેરીઓએ વિચાર્યું કે આમાંથી આપણું આવી બન્યું ને હવે બચવા કઠણુ છીએ; એવો વિચાર કરીને જવાબ દીધો કે ' સાહેબ ! અમારા ઝવેરીના મહાજનને માથે એક શેઠીઓ છે ને તેને પારખું ઘણું સારૂ છે માટે તેને તેડીને કાલે આવીશું' ત્યારે બાદશાહે રજા આપી. પેલા ઝવેરી ઘેર જઇને વિચાર કરવા બેઠા કે હવે શો ઉપાય કરવો ? પછી એવું ધાર્યું કે કોઈકને ગોઠવવો ને કહેવું કે 'આ અમારા ઝવેરીના મહાજનમાં બધાય કરતાં એને સારૂં જ્ઞાન છે !' પછી એવો માણસ શોધી કહાડવાની તદબીરમાં ફરે છે. એવામાં આ શાંતિદાસ એકઠા થયા. ઝવેરીએ તેમને પૂછ્યું કે ' તમે કિયા ગામના છો ને શો ધંધો કરો છો ? ' ત્યારે શાંતિદાસે ગપ મારી કે ' અમે તો ઝવેરીનો ધધો કરીએ છીએ ! ઝવેરીઓએ પૂછ્યુ કે

૪. રાજ્યમાન.

ચરિત્રનાયક શાંતિદાસ શેઠ રાજ્યકાર્યમાં પણ આગેવાની ભર્યો ભાગ લેતા હતા. મહાન્ અકબર અને જહાંગીર બાદશાહ પાસે તેમનું સારી રીતે

તમને પારખું સારૂં છે ? ત્યારે બાદશાહ સાહેબને આપનું કામ છે માટે આવો તો પણું સારૂં ' ત્યારે શાંતિદાસ બોલ્યા કે ' હા, ચાલો ' ત્યારપછી ઝવેરીઓએ સારાં લુગડાં ને ઘરેણાં લાવીને શાંતિદાસને પહેરાવ્યા તે પહેરીને શાંતિદાસ તે ઝવેરીની સાથે બાદશાહને ત્યાં ગયા અને ઉભો પગ વાળીને બેઠા. પછી ઝવેરી બોલ્યા 'સાહેબ ! તમારે જે ઝવેરનું પારખું કરાવવું હોય તે લાવો આ અમારા મહાજનનો શેઠ કરી આપશે.' બાદશાહે તે ઝવેર આપ્યું. તે લઇને શાંતિદાસે સારી પેઠે તપાસ્યું; ને કહ્યુ કે, ' સાહેબ ' આ ઝવેરમાં કીડો છે ' ત્યારે બાદશાહે તે ઝવેર ભંગાવ્યું ત્યારે તેમાંથી એક કીડા સરખો કકડો નીકળ્યો ત્યારે બાદશાહ બોલ્યા કે ' પારખું બરાબર કર્યું.' તે પછી સોનાના કડા ને પાવખી વગેરેનો સરપાવ આપ્યો. પછી શાંતિદાસ બાદશાહના દરબારમાં આવતા જતા થયા ને બાદશાહના માનીતા થયા ને રહેતાં રહેતાં તેમના જનાનખાનામાં જવા આવ્યા; ને રાણીઓને બહેન કહીને બોલાવી. ત્યારે રાણીઓએ તેમને ભાઇ કહીને બોલાવ્યા પછી દહાડે દહાડે હેત વધતું ગયું રાણીઓએ પોતાના સગા ભાઈ કરતા શાંતિદાસને સાથે (વધારે) ગણવા માંડ્યા. શાંતિદાસ ત્યાં ઘણા દહાડા રહ્યા. પછી રાણીઓને કહ્યુ કે ' એ બહેનો ! હવે હું તો અહીંઆંથી જઇશ ' ત્યારે બહેનોએ કહ્યુ કે ' અહિંયાંથી જવાય નહિ. તમારે તો અહિંયાંજ રહેવું ' એ પ્રમાણે ઘણું ઘણું કહ્યુ પણ શાંતિદાસ તો હઠ લઈ બેઠા કે ' મારે તો જવુ ને જવુ ' ત્યારે રાણીઓએ કહ્યુ કે ' તું મારો ભાઇ કહેવાયો, તેથી તને ઠાલો મોકલવા દઇએ એ તો કાંઇ ઠીક નહિ ' માટે તમે થોડા દહાડા સબુર ખમો ને અમને બાદશાહને કહેવા દો ! પછી તેઓએ બાદશાહને કહ્યુ કે ' અમારા ભાઈ શાંતિદાસ જાય છે તેમને કાંઈ વિદાયગીરી આપવી; અને એવી આપવી કે તે વંશપરંપરા ચાલે.' ત્યારે બાદશાહ બોલ્યો કે ' કંઈ ગામ આપો ' શાંતિદાસને ગામ આપવા માંડ્યાં તે લીધાં નહિ ને કહ્યુ કે ' સાહેબ ! અમારે ગામ ના જોઇએ, અમે વાણીઆ લોક ' ' બાદશાહ બોલ્યા ' ત્યારે તે તમારે શું જોઇએ ? ' શાંતિદાસે વિચાર્યું કે ' અમદાવાદ શહેર જેવું બીજું શેહેર કોઇ નથી માટે એ શહેરની નગરશેઠાઈ લઉં તો ઠીક, ને વળી આપણા વતનમાં પણ આવીશું ' એવું ધારીને અમદાવાદની નગરશેઠાઈ માંગી. ત્યારે બાદશાહે નગરશેઠાઈ આપી ને વરસે દહાડે રૂપૈયા બાંધી આપી, (વર્ષાસન), તે શિવાય બીજું આપવું હશે તે આપી, વિદાય કીધા. શાંતિદાસ પછી અમદાવાદ આવીને વસ્યા.'

—પૃ. ૨૭૨–૨૭૫.

નોટ—"આપણા વતનમાં" એ શબ્દથી શેઠ દિલ્હીના નહિ પણ અમદાવાદના સિદ્ધ કરે છે. બાકી ઝવેરાતની કિંમત કરી કે, ઝવેરાતમાં કીડો છે તે જણાવ્યુ તે વાત મૂળ રાસમાંથી સુસ્પષ્ટ પ્રાપ્ત થતી ન હોવાથી, તે વિષે વધુ જણાવી હમે મૂળ રાસથી વેગળા જવું યોગ્ય ધારતા નથી.

માન હતું. અકબર બાદશાહ પાસેથી તેમણે સિદ્ધાચલ તીર્થાદિના પટ્ટાઓ કરાવી લીધા હતા.

શાંતિદાસ શેઠે ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથનું મ્હોટું ભવ્ય દેરાસર બાવન જિનાલયનું શિખરબંધ દહેરૂં‡ પુષ્કળ દ્રવ્ય ખરચી અમદાવાદમાં સરસપુરમાં સં. ૧૬૯૪ (ઇ. સ. ૧૬૩૮ માં) બાંધ્યું હતું. આ વખતે ઔરંગઝેબની ગુજરાતમાં સુબાગીરી હતી. તેણે ઇ. સ. ૧૬૪૪ માં તે તોડી પાડયું અને તેની મસજીદ કરી; આથી આખા ગુજરાતમાં મોટું હિંદુ અને મુસલમાનનું બંડ થયું હતું. શાંતિદાસ શેઠે શાહજહાંન બાદશાહને અરજી કરી, તેથી તે ઉપર હીજરી સન ૧૦૫૮ (એટલે ઇ. સ. ૧૬૪૮) ના જમાદિલ આખરની તારીખ ૨૧ મીએ શાહજહાંન બાદશાહે ફરી નવું કરાવી આપવા હુકમ કર્યો હતો. આની નકલ આ સાથે ગુજરાતીમાં ઉતારી આપી છે. જુઓ **નકલ નં ૧** તેમાં જણાવેલ છે

‡ "આ બાવન જિનાલયનું શિખરબંધ દહેરૂં સરસપુર નામના પુરાથી પશ્ચિમે આશરે ખેતરવા એકને છેટે આવેલ છે આ દહેરા સંબંધી એવું કહેવામાં આવે છે કે નગરશેઠ શાંતિદાસ શેઠે પાંચ સાત લાખ રૂપૈયા ખર્ચીને કરાવ્યું હતું. એ દહેરાનો ઘાટ તમામ હઠીસિંગના દહેરા જેવો છે, પણ તફાવત એટલોજ છે કે હઠીસિંગનું દહેરૂં પશ્ચિમાભિમુખનું છે અને આ દહેરૂં ઉત્તરાભિમુખનું છે. આ દહેરામાં મોટાં મોટાં ભોંયરાં છે. તે ભોંયરામાં પૂર્વે મોટો ચોમુખ હતો. એ દહેરાથી તે અમદાવાદમાં ઝવેરીવાડામાં નગરશેઠની હવેલી સુધી એક ગાડું જાય એવી મોટી સુરંગ છે, એવું લોકોના કહેવામાં આવે છે. ને એનું કારણ એવું સંભળાય છે કે મુસલમાનના વારામાં અમદાવાદના મુસલમાન અમલદારે એક દહાડો એ દહેરૂં વટાળી તેમાં નિમાજ પડવાનું ધાર્યું. તે વાત નગરશેઠને માલમ પડી. પણ તે વખતમાં ધર્મનો જુલમ ઘણો હતો તેથી સમજીને નગરશેઠે સળંગ (સુરંગ) ખોદાવી રાખેલ હતી. તે તરત ગાડાં સળંગમાં ઉતારી આ દહેરાના ચોમુખની ચાર પ્રતિમાઓ ગાડામાં બેસારી ઝવેરીવાડામાં લાવ્યા. તેમાંની ત્રણ મૂર્તિઓ જેને આદીશ્વરનું ભોંયરૂં કહે છે તે ભોંયરામાં બેસારી, ને ચોથી મૂર્તિ ઝવેરીવાડામાં નીશા પોળમાં જગવલ્લભના ભોંયરામાં બેસારી તથા મૂળનાયકની મૂર્તિ નાની સામળી ચિંતામણ પાર્શ્વનાથની હતી તે લાવીને ઝવેરીવાડામાં સુરજમલના દહેરામાં પધરાવી. તે મૂર્તિઓ હાલ પણ છે

પછી તે મુસલમાનોએ દહેરૂં વટાળ્યું રંગમંડપ વગેરેના ઘુમટની માહેલી તરફ ફરતી ઉંચા પત્થરની પુતળીઓ વગેરે સામાન છે તેને છુંદી નાખ્યા છે, તથા ચુનાથી લીપી દીધી છે તે સિવાય મુસલમાનોએ ઘણીક તોડફોડ કરી છે, છતાં પણ એ દહેરાના ખંડેર ઉપરથી માલુમ પડી આવે છે કે એ દહેરાનું કામ સારૂં હતું. હાલ તે દહેરૂં ઉવડ (ઉજડ) પડયું છે ને એના પત્થરા વગેરે સામાન નગરશેઠે કહડાવી લઇને બીજા દેહેરાના કામમાં વાપર્યા"

સ્વ. મ. વ. કૃત. અમદાવાદનો ઇતિહાસ પૃ ૧૪૨-૧૪૩.

[illegible]

[illegible]

[illegible] लोके ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

દેવસૂરિ, વિજયતિલકસૂરિ, વિજયાનંદસૂરિ, રાજસાગરસૂરિ વગેરે હતા જેઓ-નાં વ્યાખ્યાનોનો તેઓ પ્રેમપૂર્વક લાભ લેતા હતા. શ્રી માનવિજય ઉપાધ્યાયે પોતાનો અપૂર્વ ગ્રંથ નામે 'ધર્મસંગ્રહ' શ્રી શાંતિદાસ શેઠના આગ્રહથી કરેલ છે એવું તેની પ્રશસ્તિપરથી જણાય છે.

૬. વંશજો.

શ્રી શાંતિદાસશેઠનો વંશ કલ્પવૃક્ષસમ વધી ફુલી-ફાળી અત્યારના સમયમાં પણ સારી સ્થિતિમાં હસ્તી ધરાવે છે. શાંતિદાસશેઠની એટલી બધી પ્રસિદ્ધિ અને મહત્તા હતી કે તેમને લઇને તેમના વંશજોને અનેક સનંદ, માનમરતબા, રાજ્યાદર, પ્રજા તરફથી શેઠાઈ-ધન્યવાદ મળેલ છે, અને તેના વંશજોમાં મુખ્ય પણે જે હોય તેને હજુ પણ અમદાવાદમાં 'નગરશેઠ' તરીકેનું બિરૂદ આપવામાં આવે છે. શાંતિદાસશેઠમાં રહેલ વિવેક, વિનય, દુરંદેશી, પ્રજારક્ષણ, પરોપકાર, ધર્મવૃત્તિ વગેરે સદ્‌ગુણો તેમના વંશજોમાં ઉત્તરોત્તર ચાલ્યાં આવ્યાં છે.

લક્ષ્મીચંદ શેઠ.

શાંતિદાસશેઠના પાંચ પુત્ર હતા, તે પૈકી લક્ષ્મીચંદશેઠે ગુજરાતના તે વખતના સુબા શાહજાદા મુરાદબક્ષને રૂ. ૫૫૦૦૦૦ સાડાપાંચલાખ ધીર્યા હતા; શાહજહાં બાદશાહ મરણતોલ માંદો હતો અને તેના ચાર પુત્રો દારા, સુજા, મુરાદ અને ઔરંગઝેબ (એ ચારે ભાઈ ભાઇઓ) વચ્ચે ગાદી માટે લડાઈ થઈ. મુરાદને શહેનશાહ થવાની ધારણા હતી અને તેથી લશ્કર ભેગું કરતો હતો. આ માટે ઉપલા રૂપીઆ તેણે લીધા હતા. તેણે લશ્કર ભેગું કરી ઔરંગઝેબને મળી દીલ્હી જઈ લડાઇ કરી હતી. આ વખતે ગુજરાતનો પ્રખ્યાત લુંટારો કાનજીકોળી ઘણી લુંટ ચલાવતો હતો. ઇસ્વીસન ૧૬૫૭ માં મુરાદબક્ષે લક્ષ્મીચંદશેઠ પાસેથી સાડાપાંચ લાખ, શાંતિદાસ શેઠના ભાગીઆ રહીદાસ (કે જે મંગળ રહીદાસ કહેવાય છે તે) પાસેથી રૂ. ૪૦૦૦૦ ચાલીસહજાર તથા આનમલ તથા બીજા પાસેથી ૮૮૦૦૦ અઠાસીહજાર લીધા હતા અને આજ મદદથી મોટું લશ્કર ઉભું કરી ઔરંગઝેબ સાથે દીલ્હી ગયો હતો. ઇ. સ. ૧૬૫૮ માં મુરાદે જસવંતસિંહ સામે ઉજ્જૈન આગળ લડાઈ કરી ઉજ્જન લીધું, અને તે ઉજ્જન મુકામથીજ મુરાદે હુકમ લખ્યો કે, લક્ષ્મીચંદને દોઢલાખ સુરતની ઉપજમાંથી, એક લાખ ખંભાતની ઉપજમાંથી, પચાસહજાર ભરૂચની આમદાનીમાંથી, પીસ્તાલીસહજાર વીરમગામની અને ત્રીસહજાર મીઠાની ઉપજમાંથી વગેરે કુલ મળી સાડાપાંચ લાખ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

હમીદખાનની કુમકે ચડ્યું, તેને પેટે (બદલે) હમીદખાને ગુજરાતની ચોથ આપવી. તે બન્ને અમદાવાદ તરફ આવ્યા. આ વખતે શુજાતખાં ઇડર હતો, તેણે અમદાવાદ આવી હમીદખાંન સાથે લડાઈ કરી. તેમાં શુજાતખાં મરાયો. ત્યાર પછી તેનું વેર લેવા તેનો ભાઇ શહેર બહાર આવ્યો અને બહાદુરીથી લડ્યો. અંતે ત્યાંથી નાસી અમદાવાદમાં કારંજમાં આવી બારે દરવાજા બંધ કરાવ્યા. પણ ખુશાલશા શેઠે હમીદખાનને યુક્તિપ્રયુક્તિથી શહેરમાં દાખલ કરાવ્યો. (અમદાવાદનો પ્રાચીન ઇતિહાસ ગુજરાતી પંચ દિવાળી અંક નં. ૧૯૬૬) આ વખતે ઈ. સ. ૧૭૨૫ માં મરેઠાઓએ શહેરને ખુશાલ-ચંદ લખમીચંદ નગરશેઠના વચમાં પડવાથી લુટેલું નહિ અને તે શેઠે પોતાના પદરની ઘણીજ દોલત આપી તેમને પાછા કાઢેલા, આ ઉપરથી તમામ શહેરના લોકો એકત્ર થઈ વંશપરંપરાનો હક કરી આપ્યો કે જેટલો માલ શહેરના કાંટા ઉપર છપાય તે ઉપર સેંકડે પા રૂપીઓ તેઓ લે, આ હક હાલમાં પણ કંપની સરકારે ઇ. સ. ૧૮૨૦ ના જુલાઇની તારીખ ૨૫ મીએ રૂ. ૨૧૩૩ નો નક્કી આંકડો કર્યો છે તે મુજબ વંશપરંપરા ચાલ્યુ આવે છે. ઈ. સ. ૧૮૫૦ ના અરસામાં આ રકમ આપવાનુ અમદાવાદના કલેકટરે બંધ કરવાનો ઠરાવ કર્યો તે ઉપરથી તે વખતના વડા રાવબહાદુર ઑનરેબલ શેઠ પ્રેમાભાઇ હીમાભાઇ વિલાયતસરકાર સુધી લડ્યા. તેથી વિલાયતની સરકારે ૨૩ નંબરનો-સને ૧૮૬૧ ના મે માસની ૩૧ મી તારીખે ઠરાવ કર્યો કે, વંશપરંપરા ખુશાલચંદ લખમીચંદના પુરૂષવંશમાં પુરૂષ વારસને ચલાવવાના પેદીનામા નંબર ૧૮૩ મુજબ (જે પેદીનામા માટે જુઓ આ સાથે આપેલ વંશવૃક્ષ) આપે જતા. આ બાબતની બાદશાહને અરજી ખુશાલચંદ શેઠના પુત્ર શેઠ નથુશાએ કરેલી છે તેમાં જણાવેલ છે કે " અમો શેઠ અવલના વતનદાર બાદશાહની ચાકરી કરતા આવ્યા છીએ અને (હીજરી) સને ૧૧૩૭ ના વરસમાં હમીદખાનના માનમાં મરેઠાઓની ફોજ આવી અને તેણે શહેરના આસપાસ મોરચાં દીધા અને શહેર લઇને રૈયત લુટવી એવી ધાસ્તી નાખી, તે ઉપરથી ઉદ્યમ-વેપાર સર્વે શહેરમાં બંધ થયાં, આ રીતે શહેરમાંથી કોઇ બહાર જઇ ન શકે એવું થવાથી શહેરના સાહુકાર વગેરે લોક ઘણુંજ હેરાન થતા હતા, તે ઉપરથી અમારા તીર્થરૂપ ખુશાલચંદ એમણે મહેનત [illegible] મરેઠા સરદારને જઇને સરકારમાં ગાંઠના પૈસા ખર્ચ કરીને મરેઠાઓની ફોજનાં મોરચાં ઉઠાવવાથી શહેરમાં ઉદ્યમ વેપાર સારો ચાલવા લાગ્યો. તે માટે શહેરના સાહુકાર વગેરે લોક ઘણા ખુશી થયા કે ખુદાવંદશેઠ પોતાની ગાંઠના પૈસા ખર્ચ કરીને શહેરના વાસ્તે ઘણા ખ-

[illegible]

મઝદ [illegible] સ્થાપવામાં આવે છે અને તેને [illegible] સુધી મહેર સાથે)

આ કુંભને (વજાયદ ગેઠ-ખુશ [illegible] આમવાયીરી (છત્ર),

મગાઇ, તથા પૃ.વખા આપે છે અને તે [illegible] આપવામાં તેમજ આતશાયીરી

તથા મદદ માટે તે આ.શાનાયીને ( ) તે પ્રમાણે તેમજ પાદશાહીના

દરવર્ષના રૂ. ૧૦૦૦) એક હજાર રોકડા આપવાનો હક કરી આપ્યો છે. જુઓ આ સાથે આપેલ તે સનંદની નકલો નકલ નં. ૫–૬–૭–૮–૯–૧૦.

કંપની સરકારે સને ૧૮૨૭ માં મુંબાઈની સદર અદાલતે નગરશેઠને જીલ્લાની કોર્ટમાં ખુરશીનો હક કરી આપ્યો છે.

વખતચંદ શેઠ.

ખુશાલચંદ શેઠના પુત્ર શ્રેષ્ઠીવર્ય શ્રી વખતચંદનો ઈતિહાસ શાંતિદાસ શેઠના રાસમાંથી નીકળી આવે છે, પણ તેને લગતી રાજકીય અને મહત્વની હકીકત નીકળતી નથી તો તે આપણે અહીં જોઈએઃ—

" ગાયકવાડ અને પેશ્વાએ અમદાવાદનું રાજ્ય ૬૩ વર્ષ સુધી ચલાવ્યું એટલામાં ૧૮૭૪ ના શિયાળામાં અંગ્રેજ સરકારનાં પગલાં અમદાવાદમાં થયાં. આ અરસામાં પેશ્વા તથા ગાયકવાડ તરફથી ઘણા સુબા સરસુબા થોડા થોડા વખતને આંતરે આવતા ગયા. રાજ્યનો અંત કર્નલ ગોર્ડન સાહેબે છેવટ લડાઇ કરી લીધામાં આવ્યો. તેનું કારણ એ હતું કે પેશ્વાની ગાદી બાબત અંદર અંદર લડાઇઓ ચાલતી હતી. તેમાં રઘોબાની તરફ થઈને અંગ્રેજ સરકારે જનરલ ગોર્ડનને મોકલ્યો. તેણે પ્રથમ સુરત આવી મુકામ કર્યો. તેવામાં અંગ્રેજ સરકારે ગાયકવાડ જોડે સલાહ કરવા હુકમ મોકલ્યો. તેથી તા. ૨૬ મી જાનેવારી સને ૧૭૮૦ ના રોજ સલાહ કીધી. તેમાં ગાયકવાડે તાપી નદીનો દક્ષિણનો મુલક અઠ્ઠાવીસી સુરતનો ભાગ તથા ૩૦૦૦ ઘોડાની ખોરાકી આપવી કબુલ કરી. તેને બદલે અંગ્રેજ સરકારે ડભોઇ તથા અમદાવાદમાં પેશ્વાના સુબા હતા તેમને કાઢી ગાયકવાડને લેઈ આપ્યાં. આ સંધિથી ગોર્ડનને અમદાવાદ આવવાનું થયું. ૧૭૮૦ ના ફેબ્રુઆરી માસની તા. ૧૦ મી એટલે સંવત્ ૧૮૩૬ ના મહા શુદિ ૬ ને રોજ સ્હામી બાજુના ટેકરા ઉપર જનરલ ગોર્ડને પોતાની ફોજ સહિત આવી પડાવ નાંખ્યો. તે વખત પેશ્વાના સુબા બાપુજી પંડિત હતા. તેમણે દરવાજા બંધ કરાવ્યા ને માણેક બુરજપર તોપો ચઢાવી. એટલે ગોર્ડને પેસવા માટે ખાનજાના (ખાનપુર) દરવાજા આગળ તોપો ચલાવી. બાપુજી પંડિત પાસે પણ ફોજ ઘણી હતી, તેથી ૬૦૦૦ આરબ ને ૨૦૦૦ સ્વાર શિવાય પણ બીજું લશ્કર ફાવતું હતું. છતાં અંગ્રેજ લોકોએ બળ ચલાવી મહા શુદ ૮ ના રોજ એટલે તા. ૧૨ મી ફેબ્રુઆરીએ બપોરના વખતથી તોપોનો માર મારવા માંડયો. તેરમીની રાત પડતાં ઘણાં છીંડાં પડયાં. સર સુબાએ પણ ઘણી બહાદુરીથી માર ચલાવી બચાવ કર્યો, છતાં મહા શુદ ૧૧ ની સવારમાં કર્નલ

હાંકી મરાઠાઓ શહેર ઉપર ચોથની ફોજ લઈ શહેરમાં પેઠી અને અમ-દાવાદ ઘેર્યું. તે વખત બાજુ પંડિત ખાનપુર દરવાજે થઈ નાસી ગયો. એઓને અમદાવાદમાં પેસી ત્રણ કલાક સુધી શહેર લુંટવા હુકમ કીધો. તે વખત શહેરમાં નગરશેઠ ખુશાલચંદ! (ખરી રીતે વખતચંદ ખુશાલચંદ) હતા. તેઓ તથા શહેર શાહ ચોખ મહમદશાહે તથા ખાનગી દીવાન મેળવી મોરચા ઉઠાવ્યા, એ બન્ને સાહેબને ઘણી કરગરી પાછા. તેપરથી સાહેબે તેમની તરફ જોઈ લૂંટ બંધ કરાવી. ઉપરના બન્ને ગૃહસ્થના વંશ હજુ સુધી કાંઈ પણ મોજુદ છે. તેઓ પડતીના કમ ગયે આવી જાય પણ અત્યારે સુધી સ્થિતિની સ્મૃતિમાં પણ ચાલુ છે."—અમદાવાદનો પ્રાચીન ઇતિહાસ 'ગુજરાતી પંચ' દીવાળી અંક ૧૯૯૯.

આ રીતે વખતચંદ નગરશેઠે અમદાવાદને લુંટાતાં બચાવ્યું અને તે ઉપર સ્વ. મગનલાલ વખતચંદે એક રાસડો જોડ્યો છે. જુઓ 'ગુજરાતી સાહિત્યનું દિગ્દર્શન'-પૃ. ૩૯-૪૦ તેમાં લખ્યું છે કે તેમણે......જનરલ ગોડર્ડ (ઉપર જનરલ ગોડાર્ડ કહેલ છે) અમદાવાદ લીધું તેના વર્ણનનો રાસડો જોડ્યો છે. એમાં અમદાવાદ કઈ રીતે પડ્યું, ત્યાં ત્યાં ઝપાઝપી થઈ, અને નગરશેઠ વખતચંદ વગેરેએ શહેરને લૂંટાતું પાયમાલ થતાં કઈ રીતે બચાવ્યું વગેરે વર્ણન કર્યું છે."*

* સ્વ. મગનલાલ વખતચંદ કૃત અમદાવાદના ઇતિહાસના આ પ્રમાણે નોંધ આપી છે. "આ શહેર પેશ્વાઈ [illegible] હતા, તેથી [illegible] અંગ્રેજ સરકારના હુકમથી જનરલ ગોડર્ડ ([illegible]) સાહેબ ગુજરાત લઈ આવ્યા હતા. ને સુરતમાં મુકામ કીધું હતું. એટલામાં મુંબઈ સરકારથી [illegible] હુકમ આવ્યો તેથી તારીખ ૨૬ મી ફેબ્રુઆરી સને ૧૭૮૦ના રોજ [illegible] તેમાં [illegible] સુરતનો [illegible] ૩૦૦૦ [illegible] કોટની [illegible] કરી તેને [illegible] અંગ્રેજ સરકારે [illegible] અમદાવાદમાં પેશ્વાઈ [illegible] હતા તેમને [illegible] આપ્યું. [illegible] ૧૯.૯ [illegible] અમદાવાદ આપ્યું હતું

સને ૧૭૮૦ ના ફેબ્રુઆરી [illegible] તારીખ [illegible] ૧૭૮૩ ના [illegible] અમદાવાદ [illegible] રોજ [illegible] સને ૧૭૮૦ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ૧૦૦૦ [illegible] ૩૦૦૦ [illegible] હતું.

વખતચંદ નગરશેઠના ૭ પુત્ર પૈકી પુત્ર હેમાભાઈ નગરશેઠ થયા, અને બીજા પુત્ર મોતિચંદ થયા. મોતિચંદના પુત્ર ફતેહભાઇ (કે જેનું લગ્ન સં. ૧૮૬૧ ના ફાગણ શુદ ૨ ને દિને થયું હતું.), ફત્તેહભાઇના ભગુભાઇ,

---

મહા સુદ ૮ ને રોજ એટલે ૧૨ મી ફેબ્રુઆરીએ બપોરના વખતથી અંગ્રેજ લોકોએ તોપોનો માર મારવા માંડયો, ને મહા સુદ ૧૦ની રાત પડતાં ઘણુંક છીંડાં પાડયાં. સરસુબાએ ઘણો માર માર્યો ને ટકર સારી રીતે લીધી, પણ મહા સુદ ૧૧ના પરોઢમાં કર્નલ હાર્ટલી મરણીઓ થઇ મૅનેઠીઅર (એટલે ઉંચા) સીપાઇની પલટણ લઇને શહેરમાં પેઠો ને અમદાવાદ લીધું. તે વેળાએ બાપજી પંડિત ખાંનપુર દરવાજે થઇને નાશી ગયો. (આ લડાઈમાં અંગ્રેજના ૧૨૦ માણસ મરાયાં, તેમાં ૧૪ ટોપીવાળા મુઆ; અને સરસુબાનાં ૧૦૦૦ હજાર ઝાઝાં માણસ રણમાં પડયાં)

જનરલ ગાડર્ડે અમદાવાદમાં પેઠા પછી ત્રણ દહાડા સુધી શહેર લુટવાનો હુકમ કર્યો ત્યારે નગરશેઠ નથુશા ખુશાલચંદ, કાજી શેખમહમદ સાલે, ને પાદશાહી દીવાન મીઆં મીરઝા અબુ એ ત્રણે જણ ગાડર્ડ પાસે આવ્યા ને વિનતિ કરી કે 'શહેર લુટવાનો હુકમ કર્યો છે પણ તેવું કરવું નહિ.'' ત્યારે જનરલ કાંઈ ગુસ્સે થયો હતો તેથી એવું કહ્યું કે ''જો તમારા મનમાં એમ હતું તો તમારે પહેલાંથી પાસરા ચાલવું હતું ને અમને શરણે થવું હતું.'' ત્યારે નથુશાએ જવાબ દીધો કે 'જે અમલદારે આજદિન સુધી અમારૂં રક્ષણ કર્યું તેના અમે નિમકહરામ કેમ થઇએ? ને હવે તમે એ સુબાને જીત્યા ને તમારો અમલ થયો ત્યારે અમે તથા સર્વ રૈયત તમારે શરણે આવ્યા.'' આવો મધુર અને વ્યાજબી જવાબ સાંભળીને જનરલ ઠંડો પડયો ને નીચે પ્રમાણે જાહેરનામું કર્યું કે—

''નગરશેઠ નથુશા (વખતચંદશેઠના ભાઇ) વિગેરે અમદાવાદની રૈયતને માલમ થાય જે હાલ તમારે તમારા ઘરમાં રહેવું ને કાંઇ તોફાન કરવું નહિ. તમારા હૈયામાં કશીએ વાતની ફીકર રાખવી નહિ; પણ તમો જે ધંધો કરતા હો તે ધંધેસર લાગવું કે તેથી તમને કોઇ કાંઇ—એ બાબતમાં હેરાન કરશે નહિ, માટે આ હુકમ પ્રમાણે ચાલવું—તારીખ ૫ સફર હીજરી ૧૧૯૪.'' (આને મળતી તારીખ, સંવત ૧૮૩૬ના મહા સુદ ૧૩ ને સને ૧૭૮૦ના ફેબ્રુઆરી મહિનાની તારીખ ૧૭ મી)

એ પ્રમાણે અમદાવાદ લઈને બાર દહાડા રહીને આગલા કોલકરાર પ્રમાણે ફતેસંગ ગાયકવાડને સોપ્યુ. તેઓની તરફથી તેમના સુબા અમદાવાદમાં સદાશિવ આગ્રેશ હતા તેઓએ કબજો લીધો, પણ એ જનરલ ગાડર્ડ પોતાની કાંઈક ફોજ ભદ્રમાં મુકતો ગયો. આટલું કરવાની મતલબ એ હતી કે અમદાવાદ શહેરમાં તથા તેના જીલ્લામાં પેશ્વાનો તથા ગાયકવાડનો ભાગ હતો પણ પેશ્વા ગાયકવાડને હરકત કરતો હતો તેથી અંગ્રેજ લોકોએ અમદાવાદ લઇ ગાયકવાડને સોંપ્યું કે હવે પેશ્વાની તરફથી અહીંઆ કોઈ નથી, માટે હવે આ દેશની ઉપજ લેતાં તથા કામકાજ ચલાવતાં કોઈ તમને હરકત કરનાર નથી, પણ પેશ્વાના હિસ્સાના રૂપેઆ તેમને પહોંચાડવા.''

પૃ. ૮૪-૮૮

ભગુભાઇના દલપતભાઈ થયા કે જેના નામની-દલપતભાઇ ભગુભાઈની પેઢી અત્યારે જામી ચાલે છે. દલપતભાઇના ત્રણ પુત્ર થયા. (૧) લાલભાઇ, (૨) મણિભાઇ, અને (૩) જગાભાઇ. આમાં લાલભાઇ શેઠને અંગ્રેજ સરકાર તરફથી 'સરદાર' નો ખિતાબ આપવામાં આવ્યો હતો. તેમનો જન્મ સં. ૧૯૧૫ માં થયો હતો. તેઓ આણંદજી કલ્યાણજીની આવડી મહાન પેઢીના પ્રમુખ હતા. જૈન શ્વેતાંબર કોન્ફરન્સના જનરલ સેક્રેટરી હતા, અને તેમણે આજ વર્ષમાં (સં. ૧૯૬૮) દેહ ત્યાગ કરેલ છે અને તેથી જૈન કોમને એક સ્તંભ અને આધારની ન પૂરી શકાય તેવી ખોટ પડી છે. તેમના આત્માને શાંતિ મળો. હવે આપણે હેમાભાઇ નગરશેઠ કે જેમને ઘણા રાજાઓની સાથે સંબંધ હતો તેમના જીવનચરિત્રની કિંચિત્ રૂપરેખા જોઇએ.

નગરશેઠ હિમાભાઈ.

આમનો જન્મ સંવત્ ૧૮૪૦ ના વૈશાખ માસમાં થયો હતો. તેમના વિદ્યાભ્યાસની હકીકત મળી શકતી નથી, પરંતુ મહેતાજીની પાઠન શૈલી પ્રમાણે તેમણે ટુંક મુદતમાં અભ્યાસ કર્યો હશે એમ સમજાય છે. પોતાના મહાન્ પ્રભાવક પિતાશ્રી વખતચંદ શેઠ સં. ૧૮૭૦ ફાગણ વદ ૪ ને દિવસે સ્વર્ગસ્થ થયા, તેમની પાછળ હિમાભાઇ શેઠે સં. ૧૮૭૦ વૈશાખ શુદ ૫ ને દિને રાજનગર અને વડોદરા બંને શહેરમાં આખા શહેરના મનુષ્યોને એક૪ દિવસે ઘેબર આદિની નવકારશી-ન્યાત જમાડી હતી.

ધર્મ શ્રદ્ધાળુ હોઇ હમેશાં ધર્મ પુસ્તકનું પઠન પાઠન કરતા હતા, અને પ્રતિદિન પ્રભુ પૂજા કરવાનું ચૂકતા નહિ. પોતે ઘેર દેરાસર કર્યું હતું અને તેમાં રત્નમય પ્રતિમા રાખી હતી. આ પ્રતિમા હાલ શેઠ મણિભાઈ પ્રેમાભાઇને ત્યાં (વંડામાં) છે. અમદાવાદના ડેહેલાના ઉપાશ્રયે વ્યાખ્યાન સાંભળવા આવતા, અને ધર્મચર્ચા કરીને પંડિતોની પરીક્ષા પણ કરી શકતા હતા. આ વખતે પંડિત પદ્મવિજયજીના શિષ્ય પંડિત રૂપવિજયજી હતા, તેમને અને ક્રિયોદ્ધારક શ્રી નેમસાગરજી વચ્ચે આચાર્ય પદવીમાં ન બેસે વગેરે આચારપર શાસ્ત્રચર્ચા ચાલી હતી. આ વખતે શેઠે સમાધાનીનો વચલો માર્ગ લઇને બંનેને સુતર વીંટાળી શાંત કર્યાં હતા. પોતાના ભાઇ શેઠ સુરજમલ, તથા રૂપકોરબેન શેઠાણી શ્રી નેમિસાગરજી મહારાજના રાગી હતા.

પોતાનો વ્યાપાર પિતાશ્રીના વખતથી દેશદેશાવર સ્થાપેલી પેઢીઓદ્વારા ઘણો મોટો ચાલતો હતો અને તે સર્વ પેઢીઓના કાગળો પોતેજ વાંચી ફેંસલો કરતા હતા. શેઠની નામીચી દુકાનો મુંબઇ, કલકત્તા, રતલામ, વ-

ડાદરા, ભાવનગર, વઢવાણ, લીંબડી, પાલીતાણા, નવાનગર, ધોલેરા, પાલણપુર, શિરોહી, વગેરે ઘણા ઠેકાણે હતી એમ કહેવાય છે.

દાનનો ઝરો અસ્ખલિતપણે વંશપરંપરાથી વહેતો હતો; અને તે દાનની દિશા શેઠ હિમાભાઈએ પણ ઘણા સદુપયોગી સાર્વજનિક વિદ્યાદાનમાં વાળેલ છે. અમદાવાદમાં અંગ્રેજી નિશાળ, 'હિમાભાઇ ઇન્સ્ટીટયૂટ' નામની પુસ્તકશાળા, સંગ્રહસ્થાન, કન્યાશાળા અને એક હૉસ્પિટલ વગેરે પ્રજા ઉપયોગી કામો તેમની સહાયથી થયાં છે; અને તેનો લાભ અદ્યાપિ પર્યંત સકલ પ્રજા લે છે અને શેઠને આશિર્વાદ આપે છે. અમદાવાદમા ગુજરાતી ભાષાના સાહિત્યની ખીલવણી કરવા–વધારો કરવા–ફેલાવો કરવાના સ્તુત્ય ઉદ્દેશથી ઇ. સ. ૧૮૪૮ ના ડિસેંબર મહિનાની ૨૬ મી તારીખે જન્મ પામેલી 'ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી' ને આ નગરશેઠ તરફથી ઘણી સારી મદદ મળી. અમદાવાદમાં કૉલેજ કરવા માટે તેમણે દશ હજાર રૂપીઆ બક્ષીસ કર્યા હતા; અને ત્યાંની મ્યુનિસિપાલીટી માટે (શહેર સુધારણા ખાતું) શેઠ હિમાભાઇએ સારો પરિશ્રમ લીધો હતો.

આ સાર્વજનિક વિદ્યાવૃદ્ધિ માટે સહાય આપવા ઉપરાંત ધર્મ નિમિત્તે તેમણે અનેક પુણ્ય કામો કરેલાં છે, અને દાનની શ્રેષ્ઠતા સિદ્ધ કરી છે. અમદાવાદમાં પાંજરાપોળની મુડી પણ તેમની મહેનતથી થઇ છે. પાલીતાણાના પવિત્ર સિદ્ધગિરિ પર્વતપર લગભગ ત્રણ લાખ પચ્ચીશ હજાર રૂપીઆ ખર્ચીને ઘણી શોભીતી ટુંક નામે ઉજમબાઇની ટુંક–નંદીશ્વરની ટુંક બંધાવી છે. તે સિવાય ત્યાં પોતે હવેલી બાંધી છે. માતરમાં, સરખેજમાં અને નરોડામાં પ્રતિમાપ્રતિષ્ઠા કરી હતી અને ઉમરાળામાં દેરાસર બંધાવ્યું છે. શ્રી ગિરિનાર પર્વતનાં થોડાં પગથીઆં બંધાવ્યાં છે અને માતર, પેથાપુર, ઉમરાળા, ચુંદી, સરખેજ, નરોડા, વગેરે ઘણે સ્થળે હેમાભાઇ શેઠે ધર્મશાળા બંધાવી છે. હેમાભાઇ શેઠે સંવત્ ૧૮૯૩ માં પાલીતાણાનો સંઘ કાઢયો હતો તે વખતે મોતીશા શેઠ તરફથી ખીમચંદ શેઠે ત્યાં અંજનશલાકા કરાવી હતી. આ વખતે મોતીશા શેઠ દેહાવસાન પામ્યા હતા અને ખીમચંદ શેઠ નાના હતા. ધર્મશ્રવણ અર્થે ઉપાશ્રયમાં જતા ત્યારે છડી ચોપદાર વગેરે સારા ઠાઠમાઠથી જતા અને રસ્તે જતાં ગરીબોને દાન આપતા હતા. તે ઉપરાંત ગરીબોને અન્ન પુરૂં પાડવા માટે અમદાવાદમાં અનાજનો પાલો વેચાતો હતો.

શેઠનામાં રાજ્યકાર્યકુશળતા. અને વ્યાપારકુશળતા અદ્દભુત હતી. આખું પાલીતાણાનું રાજ્ય તેમને ત્યાં ઇજારે હતું. અને ગાયકવાડ સરકારે

દાયરામાં ગામ તેમને આપ્યું હતું. આ ગામની અમુક રકમ પોતાં ઢોરના અર્થે કાઢેલી છે, અને તે ગામ હાલ તેમના વંશજોના તાબામાં છે. કાઠિયાવાડના રજવાડાની અંગ્રેજ સરકાર સાથેની ખંડણી—તેમના પિતાના વખતથી—શેઠે ભરી આપી હતી. વેપાર—વ્યવહારનો મૂળ ધંધો હતો. હેમાભાઈ શેઠના કુટુમ્બનું રમેલું પાલીતાણાની યાત્રામાં બેસાય નહિ, એવો હજુ સુધી રિવાજ છે.

શેઠના કુટુમ્બમાં પણ ઘણો સારો સંપ હતો, અને લક્ષ્મીનો વાસ પૂરેપૂરો હતો. તેમના વખતમાં પોતાના કુટુમ્બનાં સો માણસો એક પંક્તિએ બેસીને જમતા હતા, અને અમદાવાદની વસ્તી તેમને પૂર્ણ રીતે ચાહતી અને પૂરું માન આપતી હતી. મોટા મોટા ઠાકુરો અને રાજાઓને એવી વખતે નાણાં ધીરી સહાય આપતા હતા, જેથી તેઓ 'જગતશેઠ'ની ઉપમા પામ્યા હતા. તેઓએ ઘણા રાજાઓના રાજકુટુમ્બ અંદરના કલેશ અને મોટા મોટા મહાજનોમાં પડેલા ટંટાઓ અને વિખવાદ મટાડ્યા હતા. આ કલેશોમાં દશ વર્ષે જે ઘટનો નિકાલ થતો નહોતો તેનો એક ઘડીમાં નિકાલ લાવી દેતા હતા. ઉભય પક્ષ વચ્ચે તેમનો એવો પ્રભાવ પડતો હતો કે તેમનું વચન રાજ કે પ્રજા કોઈથી ઉથાપી શકાતું નહિ. શેઠ હેમાભાઈને રૂપની છડી ખાનદાની વખતથી વંશપરંપરાએ મળી હતી.

આવી રીતે તેમનું ટૂંક જીવનચરિત્ર છે અને તે પરથી હેમાભાઈ શેઠમાં ચતુરાઈ, પરોપકારવૃત્તિ, જનસેવા, ધર્મસેવા, સંપ, પ્રેમ, વ્યાપારદક્ષતા, રાજ્યકુટુંબદક્ષતા, જમાનાનું જ્ઞાન આદિ અનેક સદ્ગુણો હતા એ સ્પષ્ટ સમજી શકાય છે. આ નરરત્ન નગરશેઠ સંવત ૧૯૧૪ ના મહા શુદ ૧૧ ને સોમવારે રોજ ૭૩ વર્ષની વયે દેહ છોડી સ્વર્ગવાસ પામ્યા. સદ્ગત મરતાં પહેલાં માત્ર અગાઉ પોતાના કુટુંબીઓમાં સર્વેને મજબૂત વહેંચણી આપીને ભવિષ્યમાં કંઈ વાંધો ન રહે એવી પાકી વ્યવસ્થા કરી ગયા હતા. આ પુણ્યાત્મા અમરસુખમાં હો!!

આમના મરણની ખબર જ્યારે ફેલી તેથી લોકો શોકમાં ગમગીન હતા. દેશાવરોમાં તેમજ અમદાવાદમાં—બન્ને સ્થળે હડતાલો પાડવામાં આવી હતી. આ શેઠની ઉદારતા અને અક્ષય કીર્તિ ગુજરાતમાં સદાકાળને અમર રહેશે. ઉત્તરે કવિ દલપતરામ આ શેઠ સંબંધી, જે ડુંગરો ક છે અને તેનું વર્ણન કરે છે તે આપીશું:—

દોહરો.

ખ્યાતિ હીમાભાઇની, દીસે દેશો દેશ;
કંઈ કંઇ કામ સુધારીને, બાંધ્યા બંધ વિશેષ.

ભુજંગી-છંદ.

જુઓ બંધ જઈ પાંજરાપોળવાળા, જુઓ ગામ ગામે ઘણી ધર્મશાળા;
જુઓ ટુંક શત્રુંજયે જે સુહાતી, હીમાભાઈની તે હમેશાં હયાતી.
જુઓ પુસ્તકસ્થાન જે ભદ્ર પાસે, રચ્યું રૂડું વિદ્યા વધે એવી આશે;
બીજે એવી જગ્યા નથી તો જણાતી, હીમાભાઈની તે હમેશાં હયાતી
જુઓ આબુની ઉપરે આપ જેને, સુધાર્યાં જુનાં દેવળો શેઠ થૈને;
થઈ લાખ લેખે સુકીર્તિ લખાતી, હીમાભાઈની તે હમેશાં હયાતી.
કહું શું કથી કોટિધા કામ કીધાં, દયા લાવીને દીનને દાન દીધાં;
વખાણે જુઓ વાન તે સર્વજાતિ, હીમાભાઈની તે હમેશાં હયાતી.
કીધું કામ આરાસણે એજ રીતે, બીજે ઠામ ઠામે જુઓ ચાહી ચિત્તે;
જુનાં મંદિરે મૂર્તિઓ થૈ થપાતી, હીમાભાઈની તે હમેશાં હયાતી.
જુઓ સંઘ શત્રુંજયે જેહ જાતા, કરે ભૂપને કૈક ત્યાં ખોટી થાતા;
કીધી માફ તે રીત ત્યાં જે અપાતી, હીમાભાઇની તે હમેશાં હયાતી.
રહે રોજ સંભારતા રાયરાણા, ગુણો ગામ ગામે તમામે ગણાણા;
જપે ભાવથી સર્વ નો ભાતીભાતી, હીમાભાઇની તે હમેશાં હયાતી.
જુઓ ખુબ જેણે કરી તીર્થ જાત્રા, લખે લેખ વિસ્તારી થાકે વિધાત્રા;
કહ્યું તો નથી પૂરી એકે કથાતી, હીમાભાઇની તે હમેશાં હયાતી.

વળી તે વખતના ઇતિહાસકાર સ્વ. મગનલાલ વખતચંદે પોતાના અમદાવાદના ઇતિહાસમાં (સને ૧૮૫૧ માં) આ પ્રમાણે જણાવ્યું છે:—

'શાંતિદાસ પછી લખમીચંદ, ખુશાલશા, નથુશા, વખતશા ને પાનાભાઇએ અનુક્રમ પ્રમાણે નગરશેઠાઈનું કામ ચલાવ્યું, ને હાલ હીમાભાઇ નગરશેઠની પદવીએ છે. તેમની ઉમર આશરે વરસ ૬૭ ની છે ને આજને સને અમદાવાદમાં એ મોટા સાહુકાર ને સર્વને માથે શ્રેષ્ઠ છે. ને એ પુરાના જન્મ ચરિત્રની બીના જો મળી હોત તો ઘણું સારૂં થાત, પણ બરાબર મળી નહિ.'

અમદાવાદનો ઇતિહાસ સને ૧૮૫૧ પૃ. ૨૭૫

નગરશેઠ પ્રેમાભાઈ.

આ શેઠનો જન્મ સંવત્ ૧૮૭૧ ના કાર્તિક માસમાં થયો હતો. આ શેઠે પરોપકારી કાર્યો ઘણાં કર્યાં છે, તો તેની નોંધ લઇએઃ–પ્રથમ સાર્વજનિક કાર્યો નોંધીએ.

૧ સને ૧૮૫૬ માં રૂ. ૨૨૧૫૦ અમદાવાદમાં એક હૉસ્પીટલ બંધાવવા અને નિભાવવા માટે આપ્યા કે જેમાં મર્હૂમ શેઠ હઠીસીંગે રૂ. ૪૦૦૦૦ આપ્યા હતા. અને તેથી તે હૉસ્પીટલનું નામ તે બંને સંયુક્ત નામો પરથી 'હઠીસીંગ એન્ડ પ્રેમાભાઇ હૉસ્પીટલ' અત્યારે પ્રસિદ્ધ છે કે જેમાં સિવિલ હૉસ્પીટલ રાખવામાં આવી છે. રૂ. ૨૨૧૫૦

૨ સને ૧૮૫૭ માં પોતાના સહમત પરોપકારી,–શેઠ હેમાભાઇના નામથી 'હેમાભાઇ ઇન્સ્ટિટયુટ' નામની લાયબ્રેરી બંધાવવામાં રૂ. ૭૦૫૦) આપ્યા. રૂ. ૭૦૫૦

૩ સને ૧૮૫૭ માં ગુજરાત કૉલેજ માટે ભેગા કરેલા ફંડમાં. રૂ. ૧૦૦૦૦

૪ સને ૧૮૫૭ માં ગ્રાંટ મેડિકલ કૉલેજ (મુંબાઈ) માં દર વર્ષે જે ફતેહમંદ વિદ્યાર્થી પસાર થાય તેને સુવર્ણ ચાંદ આપવા માટે. રૂ. ૧૮૦૦

૫. સને ૧૮૬૩ માં 'વિક્ટોરિયા મ્યુઝિયમ' માટે ભેગા કરેલા ફંડમાં. રૂ. ૧૩૫૦

૬. સને ૧૮૬૪ માં મુંબઇની 'વિક્ટોરિયા ગાર્ડન્સ્'–'રાણીબાગ' ના ફંડમાં દરવાજા વગેરે બનાવવા માટે. રૂ. ૧૦૦૦૦

૭ સને ૧૮૬૩–૬૪, ૧૮૬૪–૬૫ માં ૧૮૬૩–૬૪ અને ૧૮૬૪–૬૫ ના પડેલા દુકાળ (જેને ચોત્રીસો (સં. ૧૯૩૪ પરથી) 'કાળ કહેવામાં આવે છે તે)' માં દુકાળીઆને બચાવવા માટે અમદાવાદમાં ખર્ચ્યા. રૂ. ૨૦૦૦૦

૮ ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી ફંડમાં. રૂ. ૨૦૦૦

૯ નીચે જણાવેલ સ્થળોએ બંધાવેલ ૭ ધર્મશાળાઓ બંધાવવા માટે રૂ. ૨૩૦૦૦) આપ્યા.

નરોડામાં રૂ. ૪૦૦૦, સરખેજ (દસક્રોઈ જીલ્લો) ૧૦૦૦, બારેજા (ધોળકા જીલ્લો) ૫૦૦૦, ઝુંદી (કડી જીલ્લો) ૫૦૦૦, માતર (ખેડા જીલ્લો) ૩૦૦૦), ઉમરાળા (ભાવનગર રાજ્ય) ૫૦૦૦, ૨૩૦૦૦

કુલ રૂ. ૯૭૩૫૦

હયાતિ હીમાભાઇની, દીસે દેશો દેશ;
કંઈ કંઇ કામ સુધારીને, બાંધ્યા બંધ વિશેષ.

ભુજંગી-છંદ.

બંધ જઈ પાંજરાપોળવાળા, જુઓ ગામ ગામે ઘણી ધર્મશાલા;
ટુંક શત્રુંજયે જે સુહાતી, હીમાભાઈની તે હમેશા હયાતી.
પુસ્તકસ્થાન જે ભદ્ર પાસે, રચ્યુ રૂડું વિદ્યા વધે એવી આશે;
એવી જગ્યા નથી તો જણાતી, હીમાભાઈની તે હમેશાં હયાતી
આબુની ઉપરે આપ જૈને, સુધાર્યો જુનાં દેવળો શેઠ થૈને;
ખ લેખે સુકીર્તિ લખાતી, હીમાભાઈની તે હમેશાં હયાતી.
કથી કેટિધા કામ કીધાં, દયા લાવીને દીનને દાન દીધાં;
જુઓ વાન તે સર્વજાતિ, હીમાભાઈની તે હમેશાં હયાતી.
કામ આરાસણે એજ રીતે, બીજે કામ ઠામે જુઓ ચાહી ચિત્તે;
મંદિરે મૂર્તિઓ થૈ થપાતી, હીમાભાઈની તે હમેશાં હયાતી.
સંઘ શત્રુંજયે જેહ જાતા, કરે ભૂપને ઠેક ત્યાં ખોટી શાતા;
માફ તે રીત ત્યાં જે અપાતી, હીમાભાઇની તે હમેશાં હયાતી.
જ સંભારતા રાયરાણા, ગુણો ગામ ગામે તમામે ગણાણા;
માવથી સજ્જનો ભાતીભાતી, હીમાભાઇની તે હમેશાં હયાતી.
ખુબ જેણે કરી તીર્થ જાત્રા, લખે લેખ વિસ્તારી થાકે વિધાત્રા;
ા નથી પૂરી એકે કથાતી, હીમાભાઈની તે હમેશાં હયાતી.

વળી તે વખતના ઇતિહાસકાર સ્વ. મગનલાલ વખતચંદે પોતાના
વાદના ઇતિહાસમાં (સને ૧૮૫૧ માં) આ પ્રમાણે જણાવ્યું છેઃ—

' શાંતિદાસ પછી લખમીચંદ, ખુશાલશા, નથુશા, વખતશા ને પા-
ઇએ અનુક્રમ પ્રમાણે નગરશેઠાઈનું કામ ચલાવ્યું, ને હાલ હીમાભાઇ
હેની પદવીએ છે. તેમની ઉમર આશરે વરસ ૬૭ ની છે ને આજને
અમદાવાદમાં એ મોટા શાહુકાર ને સર્વેને માથે શ્રેષ્ઠ છે. ને એ
ા જન્મ ચરિત્રની ખીના જો મળી હોત તો ઘણું સારૂં થાત, પણ
ર મળી નહિ. '

અમદાવાદનો ઇતિહાસ સને ૧૮૫૧ પૃ. ૨૭૫.

નગરશેઠ પ્રેમાભાઇ.

આ શેઠનો જન્મ સંવત ૧૮૭૧ ના કાર્તિક માસમાં થયો હતો. આ શેઠે પરોપકારી કાર્યો ઘણાં કર્યાં છે, તો તેની નોંધ લઇએ:–પ્રથમ સાર્વજનિક કાર્યો નોંધીએ.

૧ સને ૧૮૫૧ માં રૂ. ૨૨૧૫૦ અમદાવાદમાં એક હૉસ્પીટલ બંધાવવા અને નિભાવવા માટે આપ્યા કે જેમાં મર્હૂમ શેઠ હઠીસીંગે રૂ. ૪૦૦૦૦ આપ્યા હતા. અને તેથી તે હૉસ્પીટલનું નામ તે બંને સંયુક્ત નામો પરથી 'હઠીસીંગ એન્ડ પ્રેમાભાઇ હૉસ્પીટલ' અત્યારે પ્રસિદ્ધ છે કે જેમાં સિવિલ હૉસ્પીટલ રાખવામાં આવી છે.

૨ સને ૧૮૫૭ માં પોતાના સદ્ગત પરોપકારી,–શેઠ હેમાભાઇના નામથી 'હેમાભાઇ ઇન્સ્ટિટયુટ' નામની લાયબ્રેરી બંધાવવામાં રૂ. ૭૦૫૦) આપ્યા. — રૂ. ૨૨૧૫૦

૩ સને ૧૮૫૭ માં ગુજરાત કૉલેજ માટે ભેગા કરેલા ફંડમાં — રૂ. ૭૦૫૦

૪ સને ૧૮૫૭ માં ગ્રાંટ મેડિકલ કૉલેજ (મુંબઇ) માં દર વર્ષે જે ફર્સ્ટક્લાસ વિદ્યાર્થી પસાર થાય તેને સુવર્ણ ચંદ્ર આપવા માટે. — રૂ. ૧૦૦૦૦

સને ૧૮૬૩ માં 'વિક્ટોરિયા મ્યુઝિયમ' માટે ભેગા કરેલા ફંડમાં — રૂ. ૧૮૦૦

સને ૧૮૬૪ માં મુંબઇની 'વિક્ટોરિયા આલ્બર્ટ–મ્યુઝીયમ' ના ફંડમાં દરવાજા વગેરે બનાવવા માટે. — રૂ. ૧૩૫૦

સને ૧૮૬૩–૬૪, ૧૮૬૪–૬૫ માં ૧૮૬૩–૬૪ અને ૧૮૬૪–૬૫ ના પડેલા દુકાળ (જેને ચોત્રીસો (સં. ૧૯૩૪ પરથી) 'કાળ' કહેવામાં આવે છે તે)' માં દુકાળીઆને બચાવવા માટે અમદાવાદમાં ખર્ચેલા. — રૂ. ૧૦૦૦૦

ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી ફંડમાં — રૂ. ૨૦૦૦૦

...ની જુદાંજુદાં સ્થળોએ બંધાવેલ ૭ ધર્મશાળાઓ બંધાવવા (કુલ રૂ. ૨૩૦૦૦) આપ્યા. — રૂ. ૨૦૦૦

નરોડામાં રૂ. ૪૦૦૦, સરખેજ (સોપારા રસ્તે) ૧૦૦૦, બરવાળા (ધોળકા રસ્તે) ૫૦૦૦, ચુંદી (કોઠ રસ્તે) ૫૦૦૦, માતર (ખેડા રસ્તે) ૩૦૦૦), ઉમરાળા (ભાવનગર રાજ્ય) ૫૦૦૦, — ૨૩૦૦૦

કુલ રૂ. ૭૭૩૫૦

નોટ—આ ઉપરાંત જૈનોના ધાર્મિક કાર્યોમાં અને શ્રાવકોના હિત અર્થે, પાંજરાપોળમાં મુંગા-માંદા પ્રાણીઓના હિત અર્થે મુંબઇ ઇલાકાના મુખ્ય શહેરોમાં જે નાણાં સખાવતરૂપે આપ્યાં છે તે તો જુદાં.

અંગ્રેજ રાજ્યની સેવા પણ તેમણે ઘણી કરી છે. (૧) ૧૮૫૭-૫૮ ના પ્રખ્યાત સીપાઇઓના બળવા વખતે શ્રી પ્રેમાભાઇએ ખાનગી ખબર પહોંચાડનારા ખાતાંઓ,-માણસો રાખ્યા હતા અને તેને માટે અમદાવાદથી ઇંદોર સુધી નિયમિત રીતે ટપાલ લઇ જવાય એવો પાકો બંદોબસ્ત કર્યો હતો. આથી તાર અને સરકારી ટપાલ તદ્દન નિષ્ફળ ગઇ હતી અને તે બધો વ્યવહાર બંધ પડ્યો હતો ત્યારે શેઠ પ્રેમાભાઇએ બાંધેલી ટપાલ બરાબર મધ્યહિંદુસ્તાનમાંથી અને આસપાસના પ્રદેશમાંથી ખાનગી રીતે ખબર પહોંચાડતી હતી. (૨) અને આ ખબર મેળવી શેઠ તે સમયના કલેક્ટર અને જજોને હંમેશાં પહોંચાડતા અને તેમને જે ખબરો મોકલવાની હોય તે ઇંદોર વગેરે સ્થળે પહોંચાડવામાં આવતી. આ મહાન્ સેવાની સાક્ષી મેસર્સ જે. ડબલ્યુ. હડવ અને એ. બી. વૉર્ડન પૂરે છે. ઉપર જણાવેલ સખાવત અને રાજ્યસેવાની અંગ્રેજી નોંધ આ સાથે જોડી છે. જુઓ નકલ નં. ૧૧.

આ સર્વ ઉત્તમ અને કટોકટ રાજ્યસેવા અંગ્રેજી સરકારને મહાન્ લાભ આપનારી થઇ પડી હતી અને તેથી સને ૧૮૭૭ ના જાનેવારીની પહેલી તારીખે શેઠ પ્રેમાભાઇને અંગનમાન તરીકે 'રાવબહાદુર' નો ખિતાબ વાઇસરોયે એનાયત કર્યો હતો. તેની નકલ આ સાથે જોડેલી છે. જુઓ નકલ નં. ૧૨.

વંશપરંપરાથી-ખુશાલચંદ શેઠના સમયથી ચાલતી આવેલી જકાતને બદલે સરકાર તરફથી તેમના વંશજોને રૂ. ૨૧૩૩ બાંધી આપવામાં આવ્યા હતા.

ગુજરાતની વર્નાક્યુલર સોસાયટી (?) જ્યારથી સ્થપાઇ ત્યારથી શેઠ પ્રેમાભાઇ તે સભાના ઑનરેબલ સભાસદ હતા અને મેજીસ્ટ્રેટની સત્તા તેમને હતી. અમદાવાદની મ્યુનીસીપાલીના પ્રમુખ (પ્રેસીડંટ) હતા.

હવે આપણે જૈન શાસનની ઉન્નતિ-પ્રભાવના અર્થે જે પરોપકારી કાર્યો કર્યા છે તે જોઇએઃ—

પવિત્ર સિદ્ધાચલ તીર્થ ઉપર તેમણે રૂ. ૫૦૦૦૦૦ પાંચ લાખ ખર્ચી દેરાસર બંધાવ્યું હતું અને જાત્રાળુઓને ઉતરવા માટે પાલીતાણામાં એક મોટી ધર્મશાળા બંધાવી છે. પાલીતાણામાં પ્રેમાભાઇ શેઠના સાત ઓરડા છે. અમદાવાદ, પાલીતાણા વગેરેની પાંજરાપોળો બંધાવવામાં ઘણા રૂપી

આની મદદ સારી રીતે આપી છે. તેમણે કેશરીઆજીનો સંઘ કાઢયો હતો અને પંચતીર્થીનો મોટો સંઘ કાઢયો હતો, તેમાં ઘણા જૈનોને યાત્રાએ લઇ જવામાં આવ્યા હતા. પાલીતાણાના ઠાકોર સાથે આ વખતે રખોપાની રકમ લેવા માટે ખટપટ થઈ હતી. આખર તેની રકમ દશ અને પંદર હજાર, દરવર્ષે આપવી એવું થયું હતું. પાલીતાણાના ઠાકોરે શેઠ પ્રેમાભાઈપર ખરા કારણ વગર હુંટનું તહોમત મૂક્યું હતું; પણ આખરે ઠાકોરે પોલીટીકલ એજંટ દ્વારા, શેઠ પ્રેમાભાઈની માટે પોતાની ભૂલ થઇ તે સબબે દીલગીરી જાહેર કરી હતી. જુઓ, પોલીટીકલ એજન્ટ—અપીલના કાગળની અંગ્રેજી નકલ નં. ૧૩ અને બીજા પત્રની નકલ નં. ૧૪.

આણંદજી કલ્યાણજીની પેઢીની સ્થાપના અને તેના કાયદા તથા બંધારણ શેઠ પ્રેમાભાઇના વખતમાં થયેલ હતાં. ધર્મશ્રવણમાં બહુ શ્રદ્ધા હતી. પ્રથમ તેઓ વીરને ઉપાશ્રયે વ્યાખ્યાન સાંભળવા જતા હતા, પાછળથી ઉજમબાઈની ધર્મશાળામાં તેમજ પોતાના સાગરગચ્છના ઉપાશ્રયે વ્યાખ્યાન શ્રવણ કરવા જતા હતા. અને ઉપાશ્રયની સારવાર કરતા હતા. પોતાના પિતા હેમાભાઇના મૃત્યુ પાછળ આખા અમદાવાદ શહેરની ન્યાત, તેમજ ચોરાશી ગચ્છના શ્રાવક શ્રાવિકાઓની નવકારશી કરી હતી. તેમજ જ્યાં જ્યાં તેમની દુકાનો હતી ત્યાં ત્યાં તે પ્રમાણે કર્યું હતું. આ વખતે સંઘની સારી વ્યવસ્થા હતી.

પોતાના પિતાશ્રી હેમાભાઇ શેઠ, વડોદરા સરકારના શરાફ હતા ને તેમની પેઢી આ પ્રેમાભાઇના વખતમાં પણ ચાલતી હતી. આ સિવાય બીજે ઘણે સ્થળે પોતાની પેઢી હતી.

પ્રેમાભાઇ શેઠ ત્યારબાદ સંવત્ ૧૯૪૩ ના આસો વદિ ૮ ને દિને સ્વર્ગવાસ પામ્યા. આથી આખા દેશ પરદેશમાં શોક સ્થાન કર્યું. તેમની કીર્તિ હજુ સુધી આવરણ છે.

નગર શેઠ મણિભાઈ.

શેઠ પ્રેમાભાઇના પુત્ર મણિભાઇ શેઠનો જન્મ ઈ. સ. ૧૮૬૩ ના વર્ષમાં થયો હતો. તેમણે અમદાવાદ ગવર્નમેન્ટ હાઈ સ્કુલમાં ગુજરાતી તથા અંગ્રેજી અભ્યાસ કર્યો હતો. અઢાર વર્ષ સુધી અભ્યાસાદિ કરી પોતાના પિતાની સાથે અને દેખરેખ નીચે રહી કુશળતા મેળવી પોતાના પિતાના મરણ પછી પોતે વેપાર ચલાવ્યો હતો.

ત્રેવીશ વર્ષની વયે અમદાવાદની મ્યુનિસિપાલીટીના કમીશનર નીમાયા હતા અને ત્યાર પછી લગોલગ બે વખત પ્રજા તરફથી ચુંટાઇ મ્યુનિસિપા-

લિટીના વાઇસ પ્રેસિડંટ (ઉપપ્રમુખ) નીમાયા હતા. આથી રાવબહાદુર રણછોડલાલ છોટાલાલ સી. આઈ. ઇ. (પ્રેસીડન્ટ)ના હાથ નીચે મ્યુનિસિપાલિટી સંબંધી ઘણો સારો અનુભવ મેળવ્યો હતો. તેથી રા. બ. રણછોડલાલના મરણ પછી શેઠ મણિભાઇને ઈ. સ. ૧૮૯૮ માં પ્રેસિડંટ (પ્રમુખ) નીમવામાં આવ્યા હતા.

શેઠ મણિભાઈમાં દયારૂપી ઉત્તમ ગુણ હતો. જ્યારે સંવત્ ૧૯૫૬ ની સાલમાં (છપ્પનીઓ) દુકાળ પડયો ત્યારે પોતે મોટું ખર્ચ કરી 'કેટલકૅમ્પ કાઢયું હતું, અને ગરીબો માટે દાણા વગેરે આપવામાં મોટી મદદ કરી હતી તેમજ 'ગુજરાત કૅટલ પ્રિઝર્વેશન કંપની લિમિટેડ'માં પ્રેસિડંટ થઈ જાત મહેનતથી ઘણાં પશુઓ અને ઢોર બચાવ્યાં હતાં. દયાનો ગુણ એટલો બધો હતો કે બીજાપર ભરૂંસો ન રાખતાં ગરીબોની સારવાર પોતે જાતમહેનતથી કરતા હતા, અને તેમ કરતાં શીતળાનો રોગ લાગુ પડયો હતો. તેના પરિણામે તેમનો દેહ ત્યાગ થયો.

આ ઉપરથી જોતાં તેઓએ નાની ઉમ્મરમાં સરકાર તેમજ પ્રજા એ બંને તરફથી ઘણી પ્રતિષ્ઠા મેળવી હતી. દયાનો ગુણ તેમના સર્વ ગુણોમાં પ્રધાન હતો. સ્વભાવે શાંત, ગંભીર અને વિનયવંત હતા. લોકોનું ભલું કરવામાં આત્મભોગ આપવાનું હમેશાં સ્વીકારતા.

તેમને પોતાને શેઠ કસ્તુરભાઈ અને ઉમાભાઇ નામના બે પુત્ર છે. શેઠ મયાભાઇના શેઠ વિમળભાઇ અને સારાભાઇ એ બે પુત્ર છે. શેઠ લાલભાઈના ચમનભાઇ શેઠ છે. આ માટે જુઓ વંશાવલી. ચમનભાઈ હમણાં સુધી નગરશેઠ હતા—તે સાથે ચાલુ (સં. ૧૯૬૮)ની સાલમાં આણંદજી કલ્યાણજીના પ્રેસીડન્ટ નીમાયા હતા. પરંતુ દીલગીરીની વાત કે થોડા દિવસ પહેલાં એકાએક સ્વર્ગવાસ પામ્યા. તેમનું ટુંક જીવન પણ આ સાથે આપીએ છીએ:—

ચીમનભાઈ શેઠ.

ચીમનભાઈ લાલભાઇનો જન્મ સને ૧૮૮૪ ના વર્ષમાં થયો તે વખતમાંજ તેમણે ગવર્નમેંટ હાઇસ્કુલમાં કેળવણી લીધી હતી. તદનપણમાંજ પોતાના પિતાશ્રી સ્વર્ગવાસ પામવાથી બધી મિલ્કતોનો વહીવટ લેવાનું માત્ર ૧૬ વર્ષની કુમળી વયમાં તેમને શિરે એકાએક પડયું હતું, અને તેમ છતાં તેમનો વહીવટ એવી સંતોષકારકરીતે કે બધાનો તેમના વિષે સરસ અભિપ્રાય બંધાયલો છે. તેમને નગરશેઠ (

નો માનવંતો ખિતાબ હતો કે જે ખિતાબ જહાંગીર બાદશાહ તરફથી તેમના પિતામહના પિતામહ અને તેના પિતામહને—શાંતિદાસશેઠને આપવામાં આવ્યો હતો અને તેમને તે ઉપરાંત મોગલ શહેનશાહને લશ્કરી કિંમતી મદદ આપવા માટે ખાસ રાજ્યકૃપાના ચિન્હ અર્થે અમદાવાદની ઓક્ટ્રોઈ ડ્યુટી (જકાત) વસુલ કરવાનો હક મળ્યો હતો અને આ હક બ્રીટીશ સરકાર તરફથી પણ સંમત થયો છે અને તે માટે વાર્ષિક રૂા. ૨૨૦૦ ની રકમ નિર્ણિત કરવામાં આવી છે. આ બધું વિગતવાર વર્ણન આ પુસ્તકમાં આપેલ છે.

શેઠ ચિમનભાઈ જાહેર પ્રજાના હિતના સવાલોમાં ઘણો ઉત્સાહ ભર્યો ભાગ લેતા હતા. સાંસારિક, ધાર્મિક અને કેળવણીને લગતા બધા જૈન સવાલોએ તેમનું ખાસ ધ્યાન ખેંચ્યું હતું. તેના પરિણામે અમલનેરમાં મળેલી જૈન પ્રાંતિક કોન્ફરન્સના પ્રમુખ, અમદાવાદની જૈન કોન્ફરન્સની સ્વાગત કમીટીના પ્રમુખ, અને છેલ્લે સરદાર બહાદુર લાલભાઈના હમણાંજ થયેલા સ્વર્ગવાસને લઈને આણંદજી કલ્યાણજીની પેઢીના પ્રમુખ થયા હતા, અને તે પદેથી એક સર્વપ્રિય હતા. સાર્વજનિક બાબતમાં પણ તેમણે અમદાવાદની મ્યુનિસીપાલીટીના એક મેંબર અને ગુજરાત કૉલેજબોર્ડના મેંબર તરીકે ઉપયોગી સેવા બજાવી છે. સ્વભાવે શાંત, સરલ, વિવેકી અને મિલનસાર હતા; અને પ્રવાસગમનના ઘણા શોખીન હતા. તેમણે આખા હિંદનો પ્રવાસ કર્યો છે.

જૈન કોમમાં આ વર્ષે અને ટુંકમાં—ચોથા મહિનામાંજ વીર પુરુષોની ભારી ખોટ પડી છે. સરદાર બહાદુર શેઠ લાલભાઈ દલપતભાઈના દીલ-ધડક સ્વર્ગવાસના બનાવ તાજાજ છે તેવામાં એકાએક ગઈ તા. ૨૧ મી ઓગસ્ટ ૧૯૧૨ ને દીને માત્ર ૨૮ વર્ષની અલ્પ ઉમરે સહજ બીમારી ભોગવી ચિમનભાઈ શેઠ સ્વર્ગસ્થ થયા છે. તેમને સદ્ગતિ અને શાંતિ પ્રાપ્ત થાઓ'

આ ભલા, સરલ, અને ખાનદાન વીરના સ્વર્ગવાસથી જૈન કોમને અને ગુજરાતની સમસ્ત પ્રજાને અત્યંત દુઃખ થયું છે. અમદાવાદના જાણીતા શહેરી સર ચિનુભાઈની સૂચના લીધાથી એમના સ્મારક તરીકે ટ્રેનિંગ કૉલેજ બાંધવાની ટીપચાલુ પણ થઈ છે. આ ટીપચાલથી તુરતજ રૂ. (૨૪૦૦૦)ની રકમ ભરાઈ ગઈ છે.

શાંતિદાસ શેઠના વંશજો બહુ મહોટા વિસ્તારમાં ફેલાયા છે, તે તેમનું વંશવૃક્ષ જોતાં તુરતજ માલુમ પડે છે. તેમના કુટુંબનો સંબંધ—નગરશેઠ છે. તે વંશજો પૈકી શેઠ દલપતભાઈ ભગુભાઈ અને તેમના પુત્ર શેઠ લાલભાઈ

દલપતભાઈ તથા ગંગાબ્હેન એ ત્રણેનાં જીવનચરિત્ર પણ લક્ષ આપવા યોગ્ય છે. શેઠ દલપતભાઇ તે શેઠ ભગુભાઇના પુત્ર હતા. પ્રથમ તેમની સ્થિતિ સામાન્ય હતી, પરંતુ પછી શ્રીમદ્ નેમસાગરજી મહારાજના આશિર્વાદથી લક્ષાધિપતિ થયા હતા. તેઓએ ઉત્તમ મુનિવરોનાં, જેવા કે શ્રીમદ્ નેમસાગરજી મહારાજ, શ્રીમદ્ રવિસાગરજી મહારાજ, શ્રીમદ્ બુટેરાયજી મહારાજ, શ્રીમદ્ આત્મારામજી મહારાજ, વગેરેનાં વ્યાખ્યાન સાંભળ્યાં હતાં. શેઠ દલપતભાઇએ શ્રી સિદ્ધાચલ ડુંગરની આશાતના ટાળવા માટે બહુ પ્રયત્ન કર્યો હતો, અને તીર્થયાત્રા, સંઘ, દેવ, ગુરૂ વગેરે બાબતોમાં હજારો રૂપિયા ખર્ચ્યા હતા. શેઠ દલપતભાઇ પોતાની પાછળ ત્રણ પુત્ર મૂકી ગયા. ૧ લાલભાઈ ૨ મણિભાઈ, ૩ જગાભાઇ. શેઠ લાલભાઇ જૈનોમાં મહાન્ સ્તંભરૂપ હતા અને આખી જૈન કોમને શોકમાં ગિરફતાર મૂકી હમણાંજ-આ વર્ષમાંજ સ્વર્ગવાસ પામ્યા છે. આમના વિષે થોડુંક ઉપર કહી ગયા છીએ. તેમનું ટુંક જીવન ચરિત્ર આ સાથે આપીએ છીએ.

શેઠ લાલભાઈ દલપતભાઇ.

શેઠ લાલભાઇનો જન્મ સન ૧૮૬૩ ના જુલાઈની ૨૫ મી તારીખે થયો હતો. જન્મ થતાંજ બે વર્ષે પોતાના પિતાની સાધારણ સ્થિતિ હતી, તેમાંથી અચાનક ફેરફાર થઇને લક્ષાધિપતિ થયા. આ કંઇ ઉત્તમ જન્મના સુયોગને લઇનેજ લાગે છે.

શેઠ દલપતભાઇએ પછી સટ્ટાનો વેપાર બંધ કર્યો-ચલાવી પેઢી દલપતભાઇ ભગુભાઇના નામથી ચલાવી જે ગયા વર્ષ સુધી ચાલી. (ગયે વર્ષે પેઢી શેઠ લાલભાઇના ભાઇઓમાં ભાગ પડવાથી જુદે નામે ચાલવા લાગી.) શેઠ દલપતભાઈ વિદ્યાનુરાગી હોવા સાથે ધર્મચુસ્ત હતા. તેમણે પોતાના વંડામાં એક ગુજરાતી શાળા મફત કેળવણી આપવા માટે સ્થાપી, અને પાલીતાણા રાજ્ય સામે સિદ્ધાચલના તીર્થની રક્ષામાં કેન્દ્રભાગી ભર્યો ભાગ લીધો; ભોંયણીમાં મલ્લિનાથ પ્રભુની પ્રતિમા નીકળતાં એ તીર્થ થયું. તેને માટે એક કમીટી નીમાવી વ્યવસ્થા ચાલુ કરી. પિતાના સંસ્કાર પુત્રમાં સારી રીતે પડ્યા. શેઠ લાલભાઇ સને ૧૮૮૩ માં મેટ્રીક થયા, બીજે વર્ષે એફ. એ. ની પરીક્ષા પાસ કરી. અને પછી ફરીને બી. એ. અભ્યાસ ચાલુ કર્યો. તેવામાં પિતાશ્રીની શરીરસ્થિતિ બગડવાથી અભ્યાસ અનિચ્છાએ મૂકવો પડ્યો. થોડા વખતમાં પિતા કાળધર્મ પામ્યા.

દુકાનનું કામ પછી સરસ રીતે ચલાવવા લાગ્યા. પછી સરસપુર મિલ કરી અને તેની વ્યવસ્થાથી ૧૦૦૦ રૂપિયાના શેરનો અત્યારે ૨૨૦૦ ભાવ

થયો. ૧૮૭૩ માં [illegible] કરી કે તેના [illegible] બે ત્રણ [illegible] થયા.

જૈન [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] આ [illegible] [illegible] [illegible] પ્રતિનિધિ તરીકે મુંબઈમાં [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] અને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] અને [illegible] [illegible].

[illegible] સને ૧૮૭૩ થી ૧૮૭૮ સુધી [illegible] જૈન [illegible] [illegible] [illegible] અને [illegible] [illegible] રીતે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] કે [illegible] અને [illegible] [illegible] [illegible] રીતે [illegible] [illegible] [illegible] અને [illegible] [illegible] નથી [illegible] [illegible] [illegible].

સને ૧૮૭૮ માં [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] અને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], અને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], અને [illegible] [illegible] જૈન [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] નહિ [illegible] ૧૧ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible]

તથા અરજીમાં પહોંચ્યો છે કે બીજા વહોરા લોકોએ દેવળની ઈમારત કહાડી લઇ ગયાં છે એ હકીકત બ્યાનકરા ઉપર મસાલો તેમનાથી લેઇ એમને રે હોંચાડજો અગર એમનો સામાન ખરચ કર્યો હોય તેની કીંમતે તેમની પાસે લેઇ શ.તીદાસને પોંચાડજો એ બાબતમાં તમામ તાકીદ જાણીને હુકમ ફેર વશો નહિ. તા. જમાદીલો આખ્રેરથાંની સન ૧૦૫૮ ફરમાન ઉપર સહી તા મોહોર મારી-પછવાડે-ફરમાન નીશાની.

તરજુમો કરનારની સહી.

જગ બાહાદુર કાશીદીનની ફારસીમાં સહી છે

આનો અસલ ફારસી દસ્તાવેજ શેઠ પ્રેમાભાઈ હીમાભાઇને ત્યાં ને આ તરજુમાની તથા અસલ ફારસીની નકલો હથીસીંગના મામલતદ સાહેબને ત્યાં તારીખ માહે મને ૧૮૮૮ ના રોજ રેવન્યુસરવેના સુપરીન્ટન્ડન્ટ ફરનાન્ડીઝ સાહેબને જોવા સારૂ આપી છે.

નકલ નં. ૨.

ફારસીમાં લખાણ છે.

સાહી મીસ્ત્ર એમીન સુલતાન મહમદશાહા એમીન શાહ અમુસ.

એમીન મસદર સાહેબ તરાના એમીન.

ફરમાન અબુલમુઝ ફફર મોહી એતકી.	સને ૧ જુલુસ	ફરમાન અબુલમુઝ ઝફર મોહી એતકી.
નમદામદ ઔરંગઝેબ બહાદર આલમ.	હીજરી ૧૦૫૯ સને	નમદામદ ઔરંગઝેબ બહાદર આલમ.
મીર બાદશાહ ગાઝી.		મીર બાદશાહ ગાઝી.

ખાદેદા એમીન અસીમુલ ખાદેદાદ.

[illegible]

હુને અનવારના હાલના કામદારો અને આવરે પનારા કામદારો અને બાદશાહની મહેરબાનીની ઉમેદ રાખનારાઓને માલમ થાય જે હાલ ... ઝવેરીના ... પારસની દરબાર આગળમાં જે ... મારનારા ... અને કામદારોની મારફતે એક એવી અરજ ...

છે કે તેના કેટલાક રૂપિયા તેના ગુમાસ્તાઓ તથા તે મુલકના કેટલાક રહે-
નારાઓ પાસે લહેણા છે અને તે લહેણું રુખાવવા એ દેણદારો દરબારેથી
કરે છે અને તે પાદશાહની હજુરમાંથી એક મોટો હુકમ એ લહેણું વસુલ
કરાવવાની સરકારથી મદદની ઉમેદ રાખે છે તેથી પાદશાહી હુકમ કરમાવવામાં
આવે છે કે એ લખમીચંદનું જે લોકો પાસે લહેણું હોય અને તે લહેણાની
સાચાઇ સાબિત થવાથી તેને તેનો હિસાબ ચોખ્ખો કરવામાં જે માફ અને
કોશીશ કરી જોઇએ તે કરી એટલા માટે દેણદારો તેનું દેવું તેઓ રુખાવે
નહિ. તા. ૧૬ મી મહીનો જેમાજે અવલ ૫ મો સને જુલુસ મુબારક ૧લી.

મુનશી અબદલાની સહી.

મુકાબલ કરનાર પ્રાણજીવન નથુભાઇ.

ર. કારકુન.

શેઠ પ્રેમાભાઇ હેમાભાઇ તરફથી નકલ માગી. તા. ૨૦ જુલાઇ સને
૧૮૮૩. નકલ પૈસે ભરો તા. ૨૧ જુલાઇ સને ૧૮૮૩. નકલ તૈયાર થઇ
તા. ૨૪ જુલાઇ સને ૧૮૮૪ મુ. રાજકોટ.

ખરી નકલ.

J. M. HUNTER

આસી. પો. એજન્ટ.

નકલ નં. ૩.

રાજેશ્રી કુમાઇસદાર તથા લખમંગ વર્તમાન
ભાઇ શહેર અમદાવાદ ચોરાશીઆથી.

અખંડીત લક્ષ્મિ અલંકૃત રાજમાન સનેદાકીત રઘુનાથ બાજીરાવ
આશરવાદ તા. નમસકાર લક્ષુરે વન યથાસનંમરીન મઆર અલક નથુશાંવલદ
ખુશાલચંદ નગરશેઠ શહેર મજકુર એમણે હજુરમાં આવીને અરજ ગુજારી
કે અમો શેઠ અસલના વતનદાર બાદશાહની ચાકરી કરતા આવ્યા છીએ
અને સને ૧૧૩૭ના વરસમાં કમીકખાનના મનમાં મરાઠાઓની કોજે આવીને
શહેરના આસપાસ મોરચા દીધા અને શહેર લઇને રૈયત લુંટી એવી ધાસ્તી
નાંખી. તે ઉપરથી ઉદમ વેપાર સર્વે શહેરમાં બંધ થયા. શહેરમાંથી કોઇ
બહાર જઇ આવી ન શકે એવું થયા ઉપરથી શહેરના શાહુકાર વગેરે લોકો ઘણુંજ
હેરાન થયા. તે ઉપરથી અમારા વડીલ ખુશાલચંદ એમણે મહેનત તથા
ધીરજથી મરેઠા સરદારને મળીને સરકારમાં ગાંઠના પૈસા ખરચ કરીને મરેઠાઓની

ફોજોનાં મોરચાં ઉઠાવાથી શહેરમાં ઉદ્યમ વેપાર સારો ચાલવા લાગ્યો તે માટે
શહેરના શાહુકાર વગેરે લોક ઘણા ખુશી થયા કે ખુશાલચંદે પોતાની ગાંઠના
પૈસા ખર્ચ કરીને શહેરના વાસ્તે ઘણા ખરાબ થયા. એમના વડે આપણાં છોકરાં
તથા માણસ તથા માલમીલકત, જાણુસભાવ, સરવે રહ્યું એવડો એહસાન
સર્વના ઉપર એમણે કર્યો. એમને આપણે શું આપવું એવું કીશોરદાસ વલદે
રણછોડદાસ તથા અવચલદાસ વલદ, વલભદાસ તથા મહમદ વલદ અબ-
દુલ તથા હેબાવ અબ્દુલઆકાં વલદ શાહંતભાઇ એ ચાર માતબર શાહુકારે
અને બીજા સરવે શાહુકાર અને ઉદ્યમી સમસ્ત વેપારી લોક વગેરે મળીને
વિચાર કર્યો અને પોતાની ખુશ રજાવંદીથી મહાલ કોટવારની છાપો તથા
કોટમનીઆર શહેર મજકુર અહી આમ દરફતી થઇને માલની કીંમત સર-
કારના હાંસલમાં ઠરાવ થાય તે ઉપર સરકારની જમાબંદી શિવાય રૈયતની
નીશબતે દર સેંકડે ચાર આના પ્રમાણે અમારા બાપને પુત્રપુત્રાદિ વંશ પરં-
પરા કરી આપીશું. અમારૂ રાજીનામું કરી આપું છે તથા આ પ્રમાણે કમરુ-
દીનખાન વઝીર બાદશાહ દલ્લીવાળાનો પરમાણો મોમીનખાન અહીંના સુબા
એમનો કાગલ શીક્કાસહીત તથા શહેરના મુસદી, કાજી, બક્ષિ તથા વકાએન
નગર તથા સવાને નગાર એમનો કાગલ શીક્કા સહીત કરી આપ્યો છે એ
પ્રમાણે ભોગવટો ચાલતો આવ્યો તે ઉપરાંત અમારા બાપ ખુશાલચંદ ગુજરી
ગયા તે વખત માજી સુબા કમાલુદીનખાન બાબી, એમની પાસે સદરહુ
પ્રમાણે કાગળ પત્ર જાહેર કર્યા તે ઉપરથી રૈયતની રજાવંદીથી સદામ
ભોગવટા પ્રમાણે અમારા નામે કાગળ શીક્કાસહીત કરી આપ્યો છે એ
આજ સુધી ચાલતું આવ્યું છે તે માટે હાલ સરકારનો અમલ થયો અ
અમે સાહેદ ચાકરીના ઉમેદવાર છીએ તો સાહેબ મહેરબાન થઇ તે પહેલાંન
હકીકત તથા શાહુકારનું રાજીનામું તથા સુબા તથા મુસદીએ એમના કાગ
તથા ભોગવટો ચાલતો આવ્યો છે તે દિલમાં ઉતારીને આ પ્રમાણે હ
કરાર કરીને કાગળ આપવા જોઇએ માટે તે ઉપરથી દિલમાં લાવતાં એમ
વડીલ પુરા પુરવથી એક નીષ્ટાએ શેવા કરતાં આવ્યાં છે તેઓ સાહેબ ચ
કરીનાં ઉમીદવાર છે એમનું ચલાવવું જરૂર તથા રૈયતે ખુશીથી પોતા
રાજી રજાવંદીથી ચાર આના કરી આપ્યા તે પ્રમાણે રાજીનામું તથા સુ
મુસદી એમના કાગળ છે તથા આજ સુધી ભોગવટો ચાલતો આવ્યો
એવું જાણીને એમના ઉપર મહેરબાન થઇને સદરહુ પ્રમાણે નથુશા એમ
કોટ પારવાનો તથા છાપો કોટાં મણીઆર તથા શહેર મજકુર આહી આમ
દરફતી માલ કીંમત ઠરાવ થશે તે માલ ઉપર સેંકડે ચાર આના પ્રમ

સરકારની જમાબંદી શિવાય રૈયતની નીમણુક સારુ મેં પ્રમાણે કચેર ક
આપને આ કાગળ કરી આપ્યો છે તો સરકાર પ્રમાણે રૈયત રાજમંદિર
રૈયત નીમણુક તથા એમના પુત્રપુત્રાદિ વંશપરંપરા તેમની તરફ સાચુ રાખ
દર વરસે તથા કાગળની જરૂર ન રાખતી. આ કાગળની નકલ રાખીને આસ
કાગળ મોસવદારને પાછો આપવો. સારાંશ પાર ઓ શાદુલસની રાજમંદિર
મુદામત રાખવા આમ્યા પ્રમાણે લખાવ્યું ભાપું. ચાંદ ૧૫ જમાદીલાકર ખ
એમના પ્રમાણે મહીનામ.

નકલ નં. ૪.

આલી પેરસ એ
રેફુસ્સદા કાઝ મુસ્ત-
ફીખાં ૧૧૫૦.

નકલ

અમાદીના દીવાન મરહુમ મોમીનખાન તથા પેસ્તરના કાજી મરહુમ અબુલ અહમદખાન તથા મરહુમ નવો અમાદિસારખાન તથા હકીમ લખ-નાર ફખ્ર આલીખાન મરહુમના મોહરી દામીન લખેલા કાગળમાં એવી રીતે કે આ નીચે લખેલા આમુલો ઓકરાર અને કબુલ કરે છે તેમના નામની યાદી. અસલ મુજબ.

હિતવચાસ રઘુજીદાસ.	
કવચનેશુ રેવનાથદાસ.	સુરદાસ કેશવદાસ.
જેચંદ ભાઈબ.	ધરરજી ભાઈબ.
અનુભાઈ શાહજાદા.	રૂપમુરાદ ભગવાખીદાસ.
નનમાવ્રીદાસ એકુબદાસ	ધરમચંદ મોતીરજી.
	મદમા અબુલ વાદીર.

વિગેરે અમદાવાદના વેપારીઓ તથા સોદાગર લોક સને ૧૧૩૦ માં ઈખ્લી કુંવરાએ ભારી ફોજ લઈ અમદાવાદને લુંટવા તથા ત્યાંના રહેનારાઓને મારી નાંખવા તથા કેદી બનાવવાના ઇરાદાથી શહેર ઉપર ઘેરો ઘાલ્યો હતો. અને વિગેરે શહેરના રહેનારાઓને ત્યાંથી નાસી જવાનું અથવા તેઓના હાથથી છુટા થવાનું સુઝતું નહોતું. એવા કઠણ વખતમાં અમારા જાનમાલ બચાવને માટે શેઠ ખુશાલચંદ લખમીચંદ બીન શાંતિદાસ ઝવેરીએ ઘરતી નરકુર અને ફોદીલ પેશ પહોંચાડી પોતાના ઘરના ઘણા પૈસા ખરચીને અમોને

[illegible]

[illegible]

[illegible]

નકલ નં. ૯.

[illegible]

[illegible]

નકલ નં. ૬.

રાજેશ્રી બળવંતરાવ ગંગાધર કમાવીસદાર,
પ્રગણે અમદાવાદ સરકાર આમ ગાં:

અમીદીન હકિમ અથાન રાજમાન સનેદહીન આનંદરાવ અ
સેના ખાસખેલ સમશેર બહાદુર સાથ ચમ: સુરસન સલાસ નેઘાતેન
રાજેશ્રી વખતચંદ ખુશાલચંદ શેઠ પારેખ શહેર મજકુરનાએ સરકાર
રીની બહુ મહેનત કરી સબબ તેમને બહુમાન સરકારમાંથી ચંદ ૧
સવાલ સાલ મજકુરથી પાલખી આપી છે તેની નેમણુક એક સાલના
મહીનાના રૂ. ૧૦૦૦) એક હજાર તથા પાલખીના સરંજામ ખાતે
સાલ અદ્ધુ બે સાલ મળીને રૂ. ૩૦૦) પ્રમાણે સાલ દર સાલ પ્રમાણે
દરથી આપવી નીમણુંકમાં મજરે મળશે. ચંદ ૨૩ રમજાન

મોહોર
નારિંદરાવ ગાયકવાડ
ની ૭.

મોહોર

પાલખીની સનંદ શેઠ વખતચંદને મળેલી.

નકલ નં. ૭.

અબદાગીરીની સનંદ.

નકલ

મોહોર
ફતેસીંગ ગાયકવાડની.

આગના પત્ર સરકાર રાજેશ્રી માનાજીરાવ ગાયકવાડ તાહા: વખતચંદ
ખુશાલચંદ શેઠ સુરસન આરબાંસમાન મયાતેન અસર તમોને સરકારે
કીરપાવંત થઇ આબદાગીરી આપી છે તેનો અનુભવ લઇ સરકાર ચાકરી
એકનિષ્ઠાથી કરવી છ. ૧૪ માહે સાબાન.

મોહોર.

નકલ નં. ૮.

અબ્દાલગીરી તથા મસાલની સનદ.

રાજેશ્રી કમાલસદાર વર્તમાનભાળ ગૌ. શા.

અખંડીતલક્ષ્મિ અલંકૃત રાજમાન સયાજીરાવ ગાયકવાડ સેનાખાસખેલ સમશેર બહાદુર સુરરાજા ઇહીત દેક્ષીન ઇનમૈયા અલક્ષ શહેર મજકુરના વખંતચંદશા શેઠ એમના ઉપર સરકાર ફીરપાવંત થઇ આબદાગીરી તથા મશાલ આપી છે તેના બે આશામીનો દરમાયો રૂા. ૮) સરકારમાંથી સાલ મજકુરથી શહેર મજકુરમાંથી ઠરાવ કરી આપ્યો છે તેના દરમાયાના રૂપીઆ શેઠ મજકુરને દરવરસે આપતા જવા તેનો દરસાલનો પત્રનો આક્ષેપ ન લેવાં આ પત્ર શેઠને ભોગવટા સારૂ પાછો આપવો ને તમારે આ પત્રની નકલ કરી લેવી. હરકત ન કરવી. છ ૨૬ માહે સવાલ.

નાની મહોર.

સયાજીરાવ ગાયકવાડની મહોર.

નકલ નં. ૯

અબ્દાલગીરી તથા મશાલની સનંદ.

મહોર સયાજીરાવની.

આજ્ઞાપત્ર સરકાર રાજેશ્રી સીયાજીરાવ ગાયકવાડ સેના ખાસખેલ સમશેર બહાદુર તા. વખતચંદશા શેઠ શહેર અમદાવાદકર સુરશંન ઇહી રીતેછન મઇઆ અલક્ષ તુમસ્ત સરકારમાંથી ફીરપાવંત થઈ અબ્દાલગીરી તથા મશાલ આપેલી છે તેનો અનુભવ લઈ સરકાર ચાકરી એક નિષ્ઠાથી કરવી. છ ૨૬ માહે સવાલ.

મહોર.

નકલ નં. ૧૦.

[illegible]

[illegible]

મહોર.

મહોર [illegible]

નકલ નં. ૧૧.

Charities given, and Services rendered by Rao Bahadur Premabhai Himabhai Nagarsheth of Ahmedabad.

Charities.

1	In 1856, the sum of Rs. 22,150 was contributed towards the construction and maintenance of an Hospital in this city, towards which the late Sheth Hathising gave Rs. 40,000 and which Hospital is now known as "Hathising and Premabhai Hospital" and in which the Civil Hospital is located	Rs. 22,150

II In 1857, the sum of Rs. 7,050 was contributed towards the construction of a Library, knownas "Himabhai Institute" called after Mr. Premabhai's father. 7,050

III In 1857, the sum of Rs. 10,000 was contributed towards the Fund collected for the Gujarat College. 10,000

IV In 1857 the sum of Rs. 1,800, was paid to the Grant Medical College, for a gold medal to be annually given to one of the successful students. 1,800

V In 1863 the sum of Rs 1,350 was contributed towards the Fund collected for "the Victoria-Museum." 1,350

VI In 1864 the sum of Rs. 10,000 was contributed to the Fund of "Victoria Garden" in Bombay for Garden gates and Vailings. 10,000

VII In 1863-64, 1864-1865, expended in Ahmedabad, during the famine of 1863-1864, 1864-1865, for relife of the distressed poor. 20,000

VIII The sum of Rs 2,000 was contributed to "The Gujarat Vernacular Society Fund" 2,000

IX The sum of Rs. 23,000 was expended in building six Dharmashalas at the following places.

1	At Naroda.	Rs. 4,000	
2	" Sarkhej in Daskroi.	" 1,000	
3	" Barwalla in Dholka.	" 5,000	
4	" Gundi in Koth.	" 5,000	
5	" Matar in Karia	" 3,000	
6	" Oomrala in Bhavnager.	" 5,000	23,000

Tolal Rs. 97,350

N. B. The Charities for spiritual and temporal well-being of the Shravaks in religious points of view and for the protection of sickly animals in the Panjarapoles in the principal cities of the Bombay Presidency are not mentioned here.

Services.

1. During the Mutiny of 1857-1858 Mr. Premabhai had employed private agencies by establishing a regular Dak from Ahmedabad to Indor, to procure information privately from central India and surrounding places when the Telegraph and Government Dak had failed.
2. Information used to be regularly received daily and communicated to the Collector and judges of the period Messrs. J. W. Hadow and A. B. Warden are well aware of the services, so rendered.

नकल नं. १२.

To,

PREMABHAI HEMABHAI,
OF
AHMEDABAD.

In recognition of your loyal conduct and services, I hereby confer upon you the tilte of "Rao Bahadur" as a personal distinction.

Delhi.
1st January 1877

Sd/ LYTTON,
VICEROY AND GOVERNOR
GENERAL OF INDIA.

नकल नं. १३.

Extract from Government resolution.

No. 5092, of 5TH SEPTEMBER 1896.

Government cannot but consider that the Thakore preferred the charge of instigating the robbery against

નકલ નં. ૧૯.

[illegible] તા ૧૧ [illegible] સને ૧૮૯૮.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

લેખ,

ચોપડા (!) હેમચંદ.

શેઠ આણંદજી કલ્યાણજી.

Mr. Premabhai without any substantial evidence, and that further investigation has entirely failed to give it any support. This opinion on their part should be communicated to the Thakore; and it will give them satisfaction to learn that he has expressed, through the Political Agent to Mr. Premabhai, his regret at having been led into such an error.

No. 1397 of 1876.

True extract given to Seth Premabhai Himabhai.

Kathyawar, Political Agency. 11th September 1876	(Singned,) J. B. PELLE. Political Agent.

નકલ નં. ૧૪.

ફે. નં. ૧૧૧.

પોલીટીકલ એજંટે લખેલ પત્ર. પોચા તા. ૧૬-૧-૭૭ માહા શુદી ૨ સોમે.

આજમશેઠ પ્રેમાભાઈ હેમાભાઈ અજ તરફ જે. ડબ્લ્યુ. વાટસન સાહેબ ઓફીસીયેટીંગ પોલીટીકલ એજન્ટ પ્રાંત કાઠીઆવાડ દીગર ઈડરના શા. રાયચંદ પ્રેમચંદની પાલીતાણામાં થએલી ચોરીના કામમાં પાલીતાણાના ઠાકોર સાહેબે તા. ૨૩ જુન ૧૮૩૪ ની રોજનીશીમાં એક યાદી આપેલ તેમાં આપ વીશે કેટલા અઘટીત શબ્દો વાપર્યા હતા. આ લખાણ કંઈ પણ સાબેતી વીના ઠાકોર સાહેબે કર્યું એમ સરકારે તા. ૫ સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૬ ના નંબર ૫૦૯૨ ના રીઝોલ્યુશનમાં ઠરાવી હુકમ કર્યો હતો કે "ઠાકોર સાહેબે આવી ભૂલ કરી તેટલા માટે તેમણે પોલીટીકલ એજન્ટ સાહેબ મારફત શેઠ પ્રેમાભાઈને દિલગીરી જાહેર કરવી" આ ઉપરથી ઠાકોર સાહેબે પોતાની તા. ૫ જાનેવારી ૧૮૭૭ ની યાદીમાં અમારી મારફતે પોતાની દિલગીરી આપને જાહેર કરવા લખ્યુ છે તે આપને જાણવા લખ્યું છે. તા. ૮ જાનેવારી સને ૧૮૭૭ રાજકોટ.

દસ્તરદાર. પોલીટીકલ એજન્ટ.

નકલ નં. ૧૬.

જાહેર ખબર.

આ જાહેર ખબર ઉપરથી સર્વેને ખબર આપવામાં આવે છે કે શેત્રુંજ ડુંગર ઉપર જનારા શ્રાવક જાત્રાળુ પાસેથી સ્વસ્થાન પાલીટાણા તરફથી જે કર લેવામાં આવે છે, તે કર શેઠ શાંતીદાસના વંશજો પાસેથી નહિ લેવ સરકારનો ઠરાવ છે, માટે જેઓ મજકુર શેઠ શાંતીદાસના વંશજો થવાનો દાવો રાખતા હોય તેમણે આજથી ત્રણ માસની અંદર વંશાવળીની ખરી નકલ સાથે અમારી હજુરમાં પોતાની હકીકત લખીનવાર જાહેર કરવી મુદત વીતે કોઇનો દાવો સાંભળવામાં આવશે નહીં. તા. ૨૭ મી માર્ચ સને ૧૮૮૨

એચ. એલ. નટ. મેજર.
આકટીંગ ફર્સ્ટ આસીસ્ટંટ,
પોલીટીકલ એજન્ટ.
પ્રાંત ગોહેલવાડ.

નકલ નં. ૧૭.

ગોહેલવાડ પ્રાંતના આજમ મેહેરબાન આસીસ્ટન્ટ પોલીટીકલ એજંટ સાહેબ બહાદુરની હજુરમાં, હું નીચે સહી કરનાર શેઠ સરૂપચંદ મુલચંદ રહેવાસી સુરત મધે ગોપીપરામાં કાએચ મોહોલામાંનાની અરજ એ છે જે.

શેઠ શાંતીદાસના વંશજોની હકીકતમાં આપ નામદાર સાહેબ તરફથી તા. ૨૭ મારચ સને ૧૮૮૨ ના રોજની જાહેર ખબર તા. ૬ અપરેલ સને ૧૮૮૨ ના એજંસી ગેઝેટમાં પ્રસિદ્ધ થએલી છે, તે ફરમાન મુજબ હમારે પેહેડીનામું આ સાથે રજુ રાખું છે. જે જોવાથી આપ સાહેબની નીધામાં આવશે કે મરહુમ શેઠ શાંતીદાસના પાંચ દીકરા પૈકી ચોથા દીકરા શેઠ માણેકચંદ, તેમના દીકરા શેઠ કેસરીસંગ, તેમના બે દીકરા પૈકી શેઠ અજરાલસંગ, તેમના દીકરા શેઠ દીપચંદભા, તેમના દીકરા શેઠ મુલચંદ મારા પીતાજી થાય છે. સબબ આ સાથેના પેહેડીનામામાં લખેલ સખસો શેઠ શાંતીદાસના વંશજો છે એથી આપની ખાતરી થશે. એજ અરજ.

તા. ૧૨ મી જુન સને ૧૮૮૨ મુકામ સુરત.

શેઠ સરૂપચંદ મુલચંદ સહી દા. પોતે.

ઉપસંહાર.

આ રીતે આપણે જે જોઇ ગયા તે પરથી સ્પષ્ટ માલુમ પડે છે કે, **શાંતિદાસ** શેઠની વંશવેલી અમરવેલ સમાન બહુ ફાલીફૂલી છે; એટલુંજ નહિ પરંતુ તે વંશમાં શ્રદ્ધાલુ, દયાલુ, દેવગુરૂભક્તિકારક ઘણા મનુષ્યો પ્રગટયા છે અને જૈન શાસનને દીપાવ્યું છે. **શાંતિદાસ** શેઠમાં જે પ્રભાવક ગુણો હતા, તેનો વારસો તેમના વંશજોએ બરાબર સાચવ્યો છે. હજુ પણ આ સદ્‌ગુણો દ્રવ્યક્ષેત્ર કાળ ભાવ અનુસાર વધુ વધુ ખીલે, અને તેને અનુકુળ ઉપાયો યોજાઇ જૈનશાસન વિશેષ મહિમાવંતુ થાય એમ અમે ઇચ્છીએ છીએ. આવા જૈનસમાજદીપક પુરૂષો પ્રકટ કરવાનું માન અમદાવાદને ઘટે છે, તેમજ **સત્યવિજય**, **યશોવિજય**, **નેમિસાગર** આદિ પ્રખર ક્રિયાશીલ સાધુઓથી પવિત્ર થવાનું માન પણ **અમદાવાદને** ઘટે છે. અમદાવાદ જૈનપુરી હતું અને હજી પણ છે એ નિર્વિવાદ છે. મુર્શિદાબાદમાં 'જગતશેઠ' તરીકે પ્રસિદ્ધ થયેલું કુટુંબ જૈન હતું, તેવીજ રીતે અમદાવાદમાં 'જગતશેઠ' તરીકે **શાંતિદાસ** શેઠનું કુટુંબ પ્રસિદ્ધ થયેલ છે અને તેમાંની એક 'નગરશેઠ' ની ઉપમા વંશપરંપરાથી આવેલી હજુ ભોગવ્યે જાય છે.

આવા મહાન્ પ્રભાવક કુટુંબમાં થયેલ પ્રભાવક પુરૂષોનાં ચરિત્રો, ખાસ મનન કરવા લાયક છે અને તે પરથી સમજી શકાશે કે ગુજરાત દેશની (ભારતવર્ષની) આબાદી કરવા માટે જૈનોએ કેવી અપૂર્વ સેવા આત્મભોગથી બજાવી હતી. ગુજરાતના પૂર્વ રાજાઓ મહાન્ ખ્યાતિવાળા થઈ ગયા હતા અને તેના મંત્રીઓ જૈનો હતા. જેવા કે ઉદયન, બાહડ, વસ્તુપાલ, તેજપાલ આદિ વનરાજ, સિદ્ધરાજ, દુર્લભરાજ આદિ રાજાઓ જૈનધર્મને પ્રેમપૂર્વક આદરમાન આપનાર હતા. કુમારપાળ રાજા તો જૈન હતા. ગુજરાતમાં પશુ પક્ષીનો સંહાર કે શિકાર ન થાય એવી દિગંત ઘોષણા—અમારિપડહ પણ જૈનોએ—જૈનો દ્વારાજ વજડાવેલ છે, અને તેને પરિણામે આખા ભારતવર્ષમાં ફક્ત ગુજરાતમાંજ હાલ પણ માંસ ત્યાગ, મુસલમાનો, ક્ષત્રિયો, રજપૂતો, અને બીજા આદિ કોમ બાદ કરતાં-સર્વત્ર નિરંકુશ ધર્માત્મા તરીકે વર્તનમાં રહેલ છે. ઇત્યાદિ.

શાંતિદાસ શેઠથી સ્થપાયલા સાગર ગચ્છમાંથી કેટલાક મહામુનિયોના રાસ આપવામાં આવ્યા છે, તેમજ તેઓ સાગરગચ્છના હતા, તેથી સાગરગચ્છના મુનિયોનું પણ પ્રસંગોપાત વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. **શાંતિદાસ** શેઠના સમયમાં શ્રી સત્યવિજયજી પન્યાસ ક્રિયોદ્ધારક થયા, તેથી અને તેમનો રાસ મ-

જવાથી તેમનો રાસ આપેલ છે, અને તેમના વંશપરંપરામાં થયેલ તેમના શિષ્ય શ્રી કર્પૂરવિજય, તેમના શિષ્ય શ્રી ક્ષમાવિજય, તેમના શિષ્ય શ્રી જિનવિજય, તેમના શિષ્ય શ્રી ઉત્તમવિજય, અને તેમના શિષ્ય શ્રી પદ્મવિજય—એ સર્વના રાસ ભાગ્યયોગાત્ પ્રાપ્ત થવાથી આ પુસ્તકમાં આપ્યા છે; શાંતિદાસની વંશપરંપરા જેમ વધી અને હાલ વિદ્યમાન છે તેમ શ્રી સત્યવિજયજીની વંશપરંપરા તેની સાથેજ વધી હાલ વિદ્યમાન છે, તેથી એક બીજાને અન્યતમ સંબંધ રહેલ છે. વિજયદેવસૂરિ પણ શાંતિદાસ શેઠના સમય આસપાસ થયેલ છે, તેમજ વિજયાનંદસૂરિ, લક્ષ્મીસાગરસૂરિ, કલ્યાણવિજય મણિ, તેમજ શ્રી નેમિસાગરસૂરિ પણ તેજ સમયમાં—લગભગ થયેલ છે તેથી તેમના રાસ, સઝાય ઉપલબ્ધ થવાથી તે પણ અત્ર મૂકવા ઉચિત ધાર્યા છે. આમ જૈન ઐતિહાસિક સત્પુરૂષોનાં જીવનચરિત્ર જેવાં પ્રાપ્ત થયાં તેવા સ્વરૂપમાં મૂક્યાં છે, અને તે પરથી લેખકનો બોધ, તે વખતની સ્થિતિ, સંઘબંધારણ, સંપ, આદિ અનેક વિગતો આપણને મળી શકે છે. જૈનોમાં ઇતિહાસની પૂરી ખોટ છે અને તે ઇતિહાસ એક શૃંખલાબદ્ધ લખાતાં ઘણો સમય જોઇશે, પરંતુ તે સમય ભલે કે દૂર હોય છતાં તે પ્રાપ્ત કરવા માટે જે જે ખૂટતાં પ્રકરણો છે તે આવા આવા પ્રયાસથી પુરાશે અને તે સમય વહેલો પ્રાપ્ત કરાશે. આવાં કારણોને લઇને આ પુસ્તકનું નામ "જૈન ઐતિહાસિક ગ્રંથમાલા પુષ્પ-૧" એવું રાખવામાં આવ્યું છે, અને તેમાં ઉપર્યુક્ત પુરૂષોનો એક સાથે સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. અમારાથી એક ચરિત્ર બીજા ચરિત્રથી જુદું કરાયું નથી. દાખલા તરીકે શાંતિદાસ શેઠનું ચરિત્ર બીજાં ચરિત્રોથી અલગ નથી રાખી શકાયું, તેનું કારણ એ છે કે, દરેક ચરિત્રને દરેક ચરિત્ર સાથે શૃંખલાબિંદુથી જોઇએ તો સંબંધ છે. તો તે સંબંધ અવશ્ય જાળવવા માટે ચરિત્રો એકત્રિત આપવાં આવશ્યક છે, હજુ પણ જેમ જેમ વિશેષ ઐતિહાસિક ચરિત્રો ઉપલબ્ધ થાય તેમ તેમ તેને આ ગ્રંથે પ્રસિદ્ધ કરવાં એવી જે ઉપયોગી સૂચના રા. રા. મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઇએ આની સાથે જોડેલ નિવેદન-પ્રસ્તાવનાના અંતે પૃ. ૬૯—૭૦ પર કરેલી છે તે આ મંડળ ઘણા આનંદથી સ્વીકારશે એવી ખાત્રી આપીએ છીએ, તો જે જે પુરૂષો તેવાં ચરિત્રો ઉપલબ્ધ કરાવી આપશે તે તે પુરૂષોને ધન્યવાદ આપીશું અને તેથી આવા બીજા ભાગો પ્રગટ થતાં તેઓ પણ સમાજ પરના ઉપકારના ભાગી થશે.

ઉપર્યુક્ત રાસો અને સઝાય પદ્યમાં છે, અને તેનું સંશોધન અને રા. મોહનલાલ દલીચંદ દેસાઈ બી. એ. એલ્. એલ્. બી. પાસે ખાસ

કરાવ્યું છે, (તેમના સંશોધનને મુનિરાજશ્રી બુદ્ધિસાગરજીએ તપાસી જોયું છે) અને તેઓપરથી જાણવાયોગ્ય હકીકતો સાથે વિવેચન પણ તેમની પાસે લખાવ્યું છે અને તે પણ મુનિરાજશ્રી બુદ્ધિસાગરજીએ તપાસ્યું છે અને તે પદ્યમાં જે જે કઠિન શબ્દો છે તેના અર્થનો કોશ પણ તેમની પાસે કરાવ્યો છે, તેથી આ પુસ્તકની અગત્યતા ઘણી વિશેષ થઇ શકી છે તે વાચકો જોઇ શકશે, અને જેવી રીતે જૈનેતરો પોતાના સાહિત્યને પશ્ચિમની સુધરેલી પદ્ધતિપર પ્રગટ કરે છે, તેવીજ રીતે આ પણ પ્રકટ કરવાનું કેટલાક ભોગે પણ આ મંડળ કરી શક્યું છે એ માટે આનંદ થાય છે, પરંતુ તેની સાર્થકતા કેટલે અંશે થઈ છે તે વાચકોને પારખવાનું હોવાથી તે જણાવવાનું અમો તેમનેજ શિરે સોંપીએ છીએ. અમોને અમારા આ પ્રયત્નથી સાર્થકતાની સાક્ષી સુજ્ઞ વાચકવર્ગ તરફથી મળશે, તો અમારા આવા બીજા પ્રયત્નોમાં અમને અચૂક પ્રેરણામય ઉત્સાહ રહેશે, અને તેથી તે બીજા પ્રયત્નો પણ સારી રીતે સંશોધનપૂર્વક નવીન પદ્ધતિસર કરી શકાશે.

હવે કેટલીક બીજી બાબતોપર આવીએ. કોઈ એમ કહેશે કે અમદાવાદમાં જાણવા યોગ્ય **શાંતિદાસ** શેઠ અને તેના કુટુંબ સિવાય શું નથી?–તો તેના જવાબમાં કહીશુ કે **શાંતિદાસ** શેઠે અને તેમના વંશજોએ જે ભાગ અમદાવાદમાં બજાવ્યો છે તેવો જ્વલંત, ઉગ્રપ્રતાપી, અને મહિમાવંતો ભાગ બીજા કોઈ કુટુંબે બજાવ્યો હોય એવું અમારી જાણમાં નથી. પરંતુ એટલું કહેવું પડશે કે શેઠ હેમાભાઇના સમયમાં શેઠ હઠીસિંગ શેઠ મહા પ્રભાવક થઇ ગયા છે; અને તેણે શાસનપ્રભાવના અર્થે અમદાવાદમાં ભવ્યમાં ભવ્ય દહેરાસર તથા બીજાં કાર્યોમાં પુષ્કળ દ્રવ્ય ખર્ચ્યું છે, તેનું ચરિત્ર જાણવા જેવું છે અને તે અમે બનતાં સુધી ગ્રન્થના **બીજા પુષ્પમાં** પ્રકટ કરી શકીશુ. વિદ્વત્તાની દૃષ્ટિએ જોઈએ તો એવી એક જનકથાપરથી કહીએ છીએ કે કોઇ 'કાણીમા' કરીને શાસ્ત્રનિપુણ વિદુષી હતાં. તેમનુ મૂળ નામ મળતું નથી. તેમની પાસેથી ત્રણ જણાએ શાસ્ત્રનો અભ્યાસ કર્યો હતો. ૧ વિક્રમદાસ (શેઠ મગનભાઇ કરમચંદના બનેવી), ૨ ઘેલાભાઇ મોદી (કે જે ટોલીવાળાને નામે પ્રખ્યાત છે) તથા ૩ મુનજીભાઇ. આમાં મુનજીભાઇ સંબંધી એટલું જાણવામાં આવ્યું છે કે તે પણ ઘણાં વિદુશી બાઇ હતા. તેમની પાસેથી ૧૦–૧૫ ગુરૂણીજીઓ સારી રીતે ભણેલ છે; અને તેઓ ગદ્ય વાંચતાં ને એવો રસભરિત વાંચતાં કે ત્રણનો આયોનુ ગાણું ગાતાં જન વતું. ક્ષેત્રસમાસાદિ ગણિતાનુયોગમાં એટલી બધી કુશળતા હતી કે, તેઓ એકદમ ૧૮૦ ભીડાં ચડે ને જેટલી

સંખ્યા થાય (જઘન્ય સંખ્યાત) તે ગણી શકાતાં હતાં તે આશ્ચર્યથી હતાં તે એટલાપરથી સમજી શકાશે કે તેમના સમયમાં થયેલ પંડિત શ્રી રૂપવિજયજી અને વીરવિજયજી પણ તેમની સાથે ધર્મચર્ચા કરી શાસ્ત્રના ખુલાસા તથા સલાહ લેતા એમ કહેવાય છે.

કોઈ એમ કહેશે કે સત્યવિજય આદિ ગણિ સિવાય બીજા ઐતિહાસિક રાસો નથી ? તો કહેવાનું કે, છે; પણ ઉપલબ્ધ થયા નથી. શ્રી પદ્મવિજયના શિષ્ય શ્રી રૂપવિજયજીનો રાસ છે, તેમજ વીરવિજયજી પંડિતનો વીરનિર્વાણ રાસ છે કે જે બારેયા માસમાં એક દિવસ અમદાવાદમાં નેમનાથજી નામથી ઓળખાતા—વીરના ઉપાસરે વંચાય છે, પરંતુ તે પણ પ્રેરણા છતાં મળી શક્યો નથી. આ સિવાય તિલકસાગરકૃત રાજસાગર (શાંતિદાસ શેઠના ગુરૂ) સ્વર્ગગમન રાસ ખંભાતના ભંડારમાં છે, કનકસૌભાગ્યકૃત વિજયદેવસૂરિ રાસ, સંઘવિજય કૃત વિજયતિલકસૂરિ રાસ આદિ પાટણના ભંડારમાં અને દર્શનવિજય કૃત વિજયતિલકસૂરિ રાસ ડહેલાના ભંડારમાં છે. પ્રતાપસિંહ બાપુરાસ (સાંડી ઋષિની કૃત) જેસલમેરમાં છે. પ્રેમવિજય કૃત ધનવિજય પંન્યાસનો રાસ ખંભાતમાં છે. હીરવિજયસૂરિના રાસ જુદા જુદા કવિઓથી બનાવેલ છે, અને તે અમદાવાદના દહેલાના ભંડારમાં, શ્રી દયાવિમલના ભંડારમાં તેમજ આગ્રાના ભંડારમાં છે, એટલું જાણી શક્યા છીએ, પરંતુ તે મેળવી શક્યા નથી. કૃપા કરી કોઈ મેળવી આપશે તો તે પ્રગટ કરવામાં અમે બહુ માન સમજીશું અને તેનો ઉપકાર માનીશું. હમણાં મુર્શિદાબાદના એક જગતશેઠની માતુશ્રી માણેકદેવીનો રાસ (પાર્શ્વચંદ્ર કૃત), ત્યાંના જગતશેઠના કુટુંબનું વંશવૃક્ષ તથા ટુંક ઇતિહાસ અમોને ઝવેરી રા. રા. મોહનલાલ મગનલાલના પ્રયાસથી પ્રાપ્ત થયેલ છે.

કોઈ એમ વળી પૂછશે કે શ્રાવકો અને સાધુઓના જેમાં ચરિત્ર આપવાનું શું કારણ હશે ? તો નમ્રતાપૂર્વક નિવેદવાનું કે તીર્થની પ્રભાવના જે તીર્થમાં સમાય છે તે—ચતુર્વિધ શ્રાવક, શ્રાવિકા, સાધુ, સાધ્વીરૂપ સંઘ છે તેનાથી થાય છે. સાધુઓનો ઉપદેશ કાર્ય કરે છે, જ્યારે શ્રાવકોનો આદેશ કાર્ય કરે છે. સાધુઓ ઉપદેશ સામાન્ય રીતે આપે છે, જ્યારે તે પ્રમાણેનું વર્તન-શાસ્ત્રાજ્ઞામાં ખાસ, વ્યવહાર નીતિ, તીર્થરક્ષા આદિ સાથેનું ઉપાડી લે છે, તેથી તેવા ઉપાડી લેનાર અવસરે આવતો ઉપદેશક સાધુ મહાત્માની સાથે અવશ્ય અનુમોદના છે તેથી આપેલ છે. રાસની ટીકા એ બનેલા છે, અને વળી પ્રબોધચિંતામણી વગેરેમાં સાધુઓ અને શ્રાવકોની હકીકતો ચરિત્ર વગેરે પણ સાથે લેખમાં આવે છે.

આ ચરિત્રો જે પદ્યમય રાસમાં છે તે બરાબર કાલક્રમાનુસાર ગોઠવી શકાયા નથી, કારણ કે એક છપાઈ જાય ત્યારે બીજું વળી ક્યાંકથી સુભાગ્યે મળી આવે અને દાખલ કરવામાં આવે; પરંતુ ગદ્યભાગમાં કાલક્રમ જાળવી શકાય તેટલો અને તેવો જાળવ્યો છે, તે સુજ્ઞવાચક જોઈ શકશે. અને આ પ્રથમ આવૃત્તિ વાચકની કૃપાને પામે તો બીજી આવૃત્તિમાં તુરતજ તે પ્રમાણે અનુસરવામાં આવશે.

કોઇ એમ પૂછશે કે આમાં જણાવેલી વિગતો નિવેદન-પ્રસ્તાવનામાંજ કેમ ન ગોઠવી ? તો તેના જવાબમાં એ કહેવાનું કે આમાંની ઘણી બીનાઓ મુળ રાસમાં-સ્પષ્ટ રીતે જણાઈ નથી તેવી છે, તેમ જેમ જેમ ભાગ છપાતો ગયો તેમ તેમ નવી નવી વિગતો પ્રયાસ કરતાં મળતી આવી, અને તેથી તેનો સમાસ કરવાને 'સમાલોચના' એ મથાળું રાખવામાં આવ્યું છે. આ હકીકતો મેળવવા માટે તે પુરી પાડનાર શ્રીમદ્ મુનીશ્રી બુદ્ધિસાગરજી મહારાજશ્રી તેમજ રા. રા. મોહનલાલ મગનલાલ ઝવેરી અને રા. રા. મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈ બી. એ. એલ્ એલ્ બી. વગેરેએ બહુ સહાય આપી છે તેથી તેમનો ઉપકાર માનીએ છીએ.

પ્રાંતે એટલું કહી વિરમીએ છીએ કે, જૈન ઇતિહાસરૂપી મહાન્ કોટમાં આ નાના નાના પથ્થરના ટુકડા મૂકવા જેવો આ પ્રયાસ લેખાશે, તથાપિ તેની સુજ્ઞ વાચકો તરફથી કદર થશે તો અમારો આ નિઃસ્વાર્થપણે કરેલો પ્રયત્ન સાર્થ થશે, અને વધુ આવા પ્રયત્નો કરવા અમે અવશ્ય પ્રેરાશું. જે જે વિદ્વાન અને ગુણી સાધુ અથવા શ્રાવકનો ઐતિહાસિક રાસ, ચરિત્ર, સંસ્કૃત ગ્રંથોના ભાષાંતરો કરી કરાવી, લખી લખાવી મોકલવા કૃપા કરશે તો અમોને સંપૂર્ણ આશા છે કે, તે પ્રગટ કરવાની સંપૂર્ણ કોશીશ કરવા સાથે પ્રભાવક પુરૂષોનાં ચરિત્રો હારબંધ પ્રજા સેવામાં મૂકી શકાશે, અને જેમ થવાથી જૈનેતર સમુદાયમાં આપણું દૈવત (મહત્વ) પ્રસારી શકીશું.

વીરસંવત્ ૨૪૩૮ ભાદરવા વદ ૨. શનીવાર મુંબઈ.	પ્રસિદ્ધ કર્તા, શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રસારકમંડળ.

શ્રેષ્ઠીવર્ય શાન્તિદાસજીનો વંશવૃક્ષ.

ક્ષત્રીય બીજ

સીસોદીયા રજપુત — શીશુ કઠીયા

(સામંત સંગ્રામસિંહ અને કુમારપાળ સીસોદીયાનો વંશ.)

—મેવાડના રાજાના કેડ નજીકના સગા સબંધી—

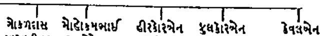
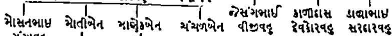
મુખ્ય—

પદમશાહ.*
|
વત્સારીઠ
|
સેસકરણ (સહસ્ત્રકિરણ.)
|
શાંતીદાસશેઠ (ચારીત્ર નાયક).
|

(૧)	(૨)	(૩)	(૪)	(૫)
પનજી.	રતનજી.	લખમીચંદ.	માણેકચંદ.	હેમચંદ.

નોટ—પાંચમાભાઇનો વંશવેલો નથી ચાર ભાઇનો વંશવેલો (૧) (૨) (૩):(૪) ના આંક મુજબ શાન્તુકથી રચિત થયેલ અત્યાર સુધી જીવિત સ્થિતિએ દેખાય છે.

* એક વંશાવળીમાં પદમશાહને સ્થાને હરપાલ છે પણ તપાસતાં પદમશાહ બરોબર જણાયું છે.

શેઠ શ્રી
- (૧) પનજી.
  - કલ્યાણચંદ.
    - નાહલચંદ.
      - માનચંદ.
        - ગલાબચંદ.
          - ઝવેરીસંગ મણીવહુ.
            - રતનચંદ.
              - ફુલચંદ પરસનવહુ.
                - મગનલાલ — ગંગાબ્હેન
                - સમરતબ્હેન — જસીબ્હેન
              - નગીનદાસ નાથીવહુ
                - પ્રેમચંદ ગંગાવહુ — હીરીબેન
                - લલ્લુભાઇ કેવલવહુ
                  - જગાભાઇ
                  - પોપટબેન
                  - સકરીબેન
                - કાલીદાસ
                - વીજીબેન — ચંચળબેન
              - દોલતચંદ ફુલકોરવહુ
              - હરખચંદ
                - ખેમચંદ માકોરવહુ
                - મોહનલાલ અમથીવહુ
                - સારાભાઇ
                - મોતીબ્હેન — બાપીબ્હેન
                - મેણાબેન
              - સવચંદ ગજરાવહુ
                - દલપતભાઇ મેણાવહુ
                - ડાહ્યાભાઇ
                - મણીલાલ
                - ચંચળબ્હેન
              - ઉજમબ્હેન — નથુભાઈ મંછીવહુ
            - હકમચંદ
              - વાડીલાલ સરદારવહુ — ભોગીલાલ
                - મણીલાલ
                - જસીબેન
              - મેણાબેન — જસીબેન
              - સમરતબેન
              - ભોગીદાસ પારવતીવહુ
                - મોહનભાઇ ગંગાવહુ
                - મોતીબેન — જસીબેન
                - માણેકબેન
                  - ચંદુભાઇ
                  - જસીબેન
                  - ચંપાબેન
                - ચંચળબેન
              - મોહોકમભાઈ ૧ જેકોરવહુ ૨ દેવકોરવહુ
              - હીરકોરબેન — મણીબેન
              - ફુલકોરબેન
              - કેવલબેન
                - જેસંગભાઈ વીજીવહુ
                - કાળીદાસ દેવકોરવહુ
                - ડાહ્યાભાઇ સરદારવહુ

શેઠ શાંતિદાસ

- (૧) પનજી.
  - કલ્યાણચંદ.
    - નાહલચંદ.
      - પાનાચંદ.
        - ગલાબચંદ.
          - કેશરીસંગ જમણાવહુ.
            - રતનચંદ.
              - હકમચંદ
                - ચુનીલાલ વસંતવહુ
                  - મણીલાલ
                  - જસીબેન
                - વાડીલાલ સરદારવહુ
                  - ભોગીલાલ
                - મેણાબેન
                  - જસીબેન
                - સમરતબેન
              - ગોકળદાસ પારવતીવહુ
                - મોહનભાઇ ગંગાવહુ
                - મોતીબેન
                  - જસીબેન
                - માણેકબેન
                  - ચંદુભાઇ
                  - જસીબેન
                  - ચંપાબેન
                - ચંચળબેન
              - મોહોકમભાઈ ૧ જેકોરવહુ ૨ દેવકોરવહુ
              - હીરકોરબેન
                - મગીબેન
              - ફુલકોરબેન
              - કેવલબેન
                - જેસંગભાઈ વીજીવહુ
                - કાળીદાસ દેવકોરવહુ
                - ડાહ્યાભાઇ સરદારવહુ
            - ફુલચંદ પરસનવહુ.
              - મગનલાલ
                - ગંગાબ્હેન
              - સમરતબ્હેન
                - જસીબ્હેન
            - નગીનદાસ નાથીવહુ
              - પ્રેમચંદ ગંગાવહુ
                - હીરીબેન
              - લલ્લુભાઇ કેવલવહુ
                - જગાભાઇ
                - પોપટબેન
                - સકરીબેન
              - કાલીદાસ
              - વીજીબેન
                - ચંચળબેન
            - દોલતચંદ ફુલકોરવહુ
            - હરખચંદ
              - ખેમચંદ માકોરવહુ
              - મોહનલાલ અમથીવહુ
              - સારાભાઇ
              - મોતીબ્હેન
                - બાપીબ્હેન
              - મેણાબેન
            - સવચંદ ગજરાવહુ
              - દલપતભાઇ મેણાવહુ
              - ડાહ્યાભાઇ
              - મણીલાલ
              - ચંચળબ્હેન
            - ઉજમબ્હેન
              - નયુભાઈ મંછીવહુ

સુચના—આ પાનામાં શેઠ શાંતિદાસના દિકરા પનજીનો વંશવેલો છે.

કરમચંદ
|
નથુભાઈ
|
ઝવેરબેન — તારાચંદ
ઝવેરબેન: દયાચંદ (મોતીવહુ), હીરાબેન
તારાચંદ: ચુનીલાલ

અનોપભાઈ
|
માણેકચંદ
|
અમીચંદ — નાનચંદ

નરભેકુંવરબેન
|
અજવાળીકુંવરબેન

મેનાબેન

પોપટબેન

સૂચના—આ પાનામાં શેઠ શાંતિદાસના ભિન્ન વંશનો વંશવેલો છે.

શાંતીદાસ.
પનજી.
કલ્યાણચંદ.
નાહલચંદ.
પાનાચંદ.
ગલાબચંદ
કેશરીસંગ
જમનાવહુ

રતનચંદ. | ફુલચંદ પરસનવહુ. | નગીનદાસ નાથીવહુ | દોલતચંદ ફુલકોરવહુ | હરખચંદ | સવચંદ ગજરાવહુ | ઉજમબ્હેન નથુભાઈ મંછીવહુ

મગનલાલ સમરતબ્હેન
ગંગાબ્હેન જસીબ્હેન
પ્રેમચંદ ગંગાવહુ | લલ્લુભાઇ દેવલવહુ | કાલીદાસ | વીજીબેન
હીરીબેન
ચંચળબેન
જગાભાઇ પોપટબેન સારીબેન

દલપતભાઇ મેણાવહુ | ડાહ્યાભાઇ | મણીલાલ | ચંચળબ્હેન
ખેમચંદ માકોરવહુ | મોહનલાલ અમથીવહુ | સારાભાઇ | મોતીબ્હેન બાપીબ્હેન | મેણાબેન

[illegible]મુભાઈ વહુ | હીરકોરબેન | ફુલકોરબેન | દેવલબેન
મગીબેન
જેસંગભાઈ વીજીવહુ | કાળીદાસ દેવકોરવહુ | ડાહ્યાભાઇ સરદારવહુ
માણેકબેન | ચંચળબેન
[illegible]બેન
ચંદુભાઇ | જસીબેન | ચંપાબેન

[illegible]

(૧) [illegible]

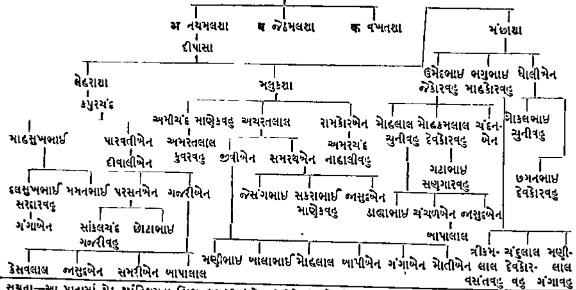
[illegible]

[illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible]

[illegible] | [illegible]

[illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible]

[illegible] — [illegible]

સુચના—આ પાનામાં શેઠ શાંતિદાસના દિકરા લખમીચંદનો વંશવેલો છે. તેમાં દીપાસાના ત્રણ દિકરાના વંશવેલાનો સમાવેશ છે; બાકીના ત્રણ દિકરાનો પાંચમા પાનામાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. જેઠમલના વંશ માટે જુઓ પૃષ્ઠ ૫૪ નીશાની બ. વખતશાના વંશ માટે જુઓ પૃષ્ઠ ૫૮ નીશાની ક.

દીપાચંદ

- ફુલાશા
  - અનુભાઈ મગનલાલ
    - મોહનભાઈ શોભાગચંદ
      - પરસોત્તમભાઈ
        - મંછાબેન
          - મંદનબેન
          - મંગળબેન
    - મંગળબેન
      - મેજુબેન
  - દલપતભાઈ ખાતેરચંદ
    - ભોગીલાલ
    - મંગીબેન
  - મગનલાલ ચુનીલાલ
    - મણીલાલ
    - નવલબેન
- ખારશા
  - મયાભાઈ નગીનદાસ મંજીચંદ
    - શીતલ ઉર્ફે પ્રેમાભાઈ
      - સમરથબેન
      - હીરાબેન
      - નવલબેન
  - હરીભાઈ છગનભાઈ ખેતેરચંદ
    - કેશવભાઈ
      - દામીભાઈ ઉર્ફે લીલાભાઈ વસંતચંદ
        - નરોત્તમભાઈ
        - રતનબેન
      - મેજુબેન
        - મંગળબેન
  - પ્રેમાભાઈ પદમાભાઈ દેવીચંદ
    - હીરાબેન
      - ચુનીબેન
        - પુનમભાઈ
  - ફુલચંદભાઈ
- હીરાશા
  - તલકચંદ
    - ચુનીલાલ પરમાનંદ
      - સમરથબેન
        - બાપીબેન
          - મંછાબેન
      - પદમીબેન
        - હીરાબેન
      - મણીબેન
        - હીરાબેન

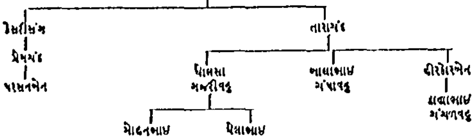
૬

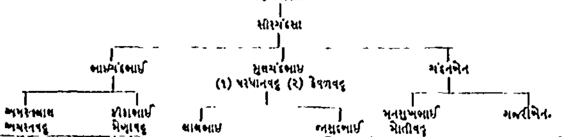
સૂચના—આ પાનામાં દીપાશાના ૭ ભાઈઓમાં મધુ ભાઈનો વંશવેલો છે અને આ પાનામાં બાકીના બધુ ભાઈનો વંશવેલો છે.

ઓઠમલશા

વસ્તશા સૌરચંદશા વીરચંદશા રાયચંદશા

મેઘરાજ
કપુરચંદ
રૂપાળીબેન બેનીબેન
જમનાબેન
મનસુખભાઈ મગનચંદ મણીબેન
માણેકબેન
હીરાબેન
જમનાબેન
સમરતબેન
નાનુભાઈ
ઉત્તમચંદ
સાંકળચંદ
ચંદનબેન
મંગળાબેન
કેસરબેન
ભાણીબેન
મેઘીબેન
બાબુભાઈ
ફાકરચંદ
પાનાચંદ
ચોપટચંદ
કાંતિલાલ
ઝુમખચંદ
ચુનીલાલ
પારવતીબેન
જાસુદબેન
જવીબેન

સૂચના—આ પાનામાં શેઠ શાંતિદાસના પુત્ર લખમીચંદ તેમના પુત્ર ખુશાલચંદના પુત્ર જેઠમલશાના પુત્ર મોહનશા તથા હીરાચંદશાનો વંશવેલો છે.

જેઠમલશા.
- વીરચંદશા
  - મોકમલાલ
    - છોટાલાલ પરધાનવહુ
      - કેસવલાલ ધીરીવહુ
      - બાલાભાઈ વસંતવહુ
      - મોહનલાલ સરદારવહુ
    - જેસંગભાઈ દેવકોરવહુ
    - વાડીલાલ ગંગાવહુ
      - મણીલાલ
    - માહસુખભાઇ દેવકોરવહુ
    - સમરથબેન ચંદુલાલ
    - હીરાબેન સકરીબેન
  - જેચંદભાઈ ગજરીવહુ
    - ત્રીકમલાલ ચંચળવહુ
    - કેસવલાલ મંછીવહુ
    - મોહનભાઈ
    - હીરીબેન
  - દલપતભાઇ વીજળીવહુ
    - ચંપાબેન
  - ભગુભાઇ ઉજળીવહુ
  - સાંકળચંદ વસંતવહુ
    - વાડીલાલ ગંગાવહુ
      - ભોળાભાઇ
  - હીરકોરબેન
  - માકોરબેન
    - બાલજી વીજીવહુ

(ભોળાભાઇ / હીરકોરબેન ની નીચેની શાખા:)
- તારાચંદ પરધાનવહુ
- હીરાચંદ દીવાળીવહુ
- મગનલાલ ચકુવહુ
- સમરથબેન
- ધીરીબેન.

સુચના—આ પાનામા શેઠ શાંતીદાસના દિકરા લખમીચંદ તેમના દિકરા ખુશાલચંદ તેમના પુત્ર જેઠમલશાહના પુત્ર વીરચંદશાહનો વંશવેલો છે.

જેઠમલશા
- રાયચંદશા
  - ખુબચંદભાઈ — નવીવહુ
    - મોરારભાઈ — સોભાગવહુ
      - મોહનભાઈ — મંગાવહુ
      - મણીભાઈ
    - હરીલાલ — સજમારવહુ
  - દલસુખભાઈ
    - માણેકભાઈ — સમરથવહુ
      - હીરીબેન
      - માણેકબેન
    - ચંદુલાલ
  - જેકોરબેન
    - ઉમાભાઈ — ભાણીવહુ
    - વાડીલાલ — માણેકવહુ
    - છોટાલાલ — ધનકોરવહુ
    - ભાઈજી — રેવકોરવહુ
    - પારવતીબેન
  - જમનાબેન
    - મગનલાલ — રેવકોરવહુ
    - બાપાલાલ — જમકુવહુ
    - મોતીબેન
    - સમરથબેન
  - સુરજબેન
    - હીરાબેન
    - માણેકબેન
  - નવલીબેન
    - ટાલાભાઈ — પરસનવહુ
    - છગનલાલ — મોતીવહુ
    - મથુરીબેન
  - મેનાબેન
    - ફતેચંદ — ફરકોરવહુ
    - હીરાભાઈ — (૧) સાંકળીવહુ (૨) નવીવહુ

સૂચના:—આ પાનામાં શેઠ ખુશાલચંદના પિતા જેઠમલશા ને તેમના પિતા રાયચંદશાનો વંશવેલો છે.

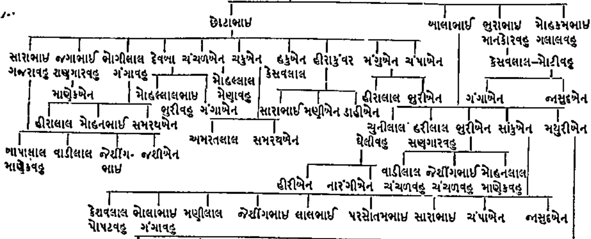
ખુશાલચંદ
- શા. વખતશા
  - (૧) ઇચ્છાભાઈ
    - બાપુભાઈ — વખારવહુ
      - ચુનીલાલ — મોતીવહુ
        - લાલભાઈ
        - તારાબેન
        - ચંપાબેન
      - વીમળભાઈ — (૧)પ્રભાવતીવહુ (૨)મંગાવહુ
      - અમરતલાલ — વસંતવહુ
        - ચંપાબેન
  - (૨) પાનાભાઇ
  - (૩) મોતીભાઇ
    - ગજરાબેન
      - ઉમેદભાઈ — દિવાળીવહુ
      - હીરાભાઇ — દેવકોરવહુ
      - વાડીલાલ — સમરથવહુ
      - હરકોરબેન
  - (૪) અનોપભાઇ
  - (૫) હીમાભાઇ
  - (૬) સુરજમલભાઇ
  - (૭) મનસુખભાઈ

સુચનાઃ—વખતશાના પુત્રોમાં પાનાભાઈની વંશાવળી આ પાનામાં છે. ઇચ્છાભાઈનો વંશ વૃદ્ધિંગત થયો નથી.

વખતચંદશા
(૩) મોતીભાઈ

- ફતેહભાઈ
  - જગુભાઈ — હરકોરવહુ
    - દલપતભાઈ — ગંગાવહુ
      - લાલભાઈ — મોતીનાવહુ
      - મણીભાઈ
      - *જગાભાઈ
      - ચંચળબેન
        - બાપીબેન
      - *જસોદાબેન
      - હીરીબેન
  - નીમચંદભાઈ — સીવકોરવહુ
    - દલસુખભાઈ — નવલવહુ
      - કેસવલાલ — સણુગારવહુ
      - મંગુબેન
    - જેશીંગભાઈ — લક્ષ્મીવહુ
      - ભોળાભાઈ
    - *જગાભાઈ — કેસરવહુ
    - મોહનલાલ
    - ચંપાબેન
    - ડાહીબેન
  - ગોકળભાઈ — વસંતવહુ
  - ગંદરમલ — મોતીવહુ
    - સારાભાઈ — મોતીનાવહુ
    - પોપટબેન
  - વાડીલાલ
    - મણીલાલ — સણુગારવહુ ઉર્ફે ચંપાવહુ
      - મોહનભાઈ — દેવકોરવહુ
        - લાલભાઈ
      - બાપાલાલ — ચંચળવહુ
        - હીરીબેન
        - ડાહીબેન
        - ચંપાબેન
      - પરશોતમભાઈ — ગંગાવહુ
      - માણેકબેન
        - ગાંડીદાસ
      - જસોદાબેન
        - હીરીબેન
    - કેસવલાલ
    - *જસોદાબેન
  - મગનભાઈ — મુક્તાવહુ
    - મણીભાઈ
  - દીવાલીબેન
    - ભોગીલાલ — મોતીનાવહુ
    - બાપીબેન
- *છોટાભાઈ

• છોટાભાઈનો અને તેમના બીજા ભાઈઓનો વંશ આગળના પાનામાં જુઓ.

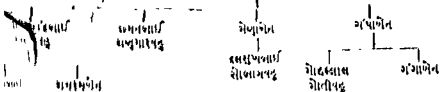

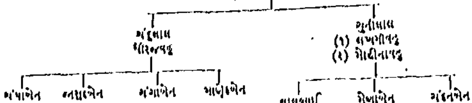
વખતચંદશા
મોતીભાઇ
છોટાભાઇ
બાલાભાઈ
ભુરાભાઇ
માનકોરવહુ
મોહકમભાઇ
ગલાલવહુ
સારાભાઇ
ગજરાવહુ
જગાભાઈ
સણગારવહુ
ભોગીલાલ
ગંગાવહુ
દેવબા
ચંચળબેન
ચકુબેન
હકુબેન
હીરાકુંવર
મંગુબેન
ચંપાબેન
કેસવલાલ
કેસવલાલ–મોટીવહુ
માણેકબેન
મોહલ્લાલભાઇ
ભુરીવહુ
મોહલ્લાલ
મેણાવહુ
મંગાબેન
હીરાલાલ
ભુરીબેન
ગંગાબેન
જાસુદબેન
સારાભાઈ
મણીબેન
ડાહીબેન
હીરાલાલ
મોહનભાઈ
સમરથબેન
અમરતલાલ
સમરથબેન
ચુનીલાલ
ઘેલીવહુ
હરીલાલ
સણગારવહુ
ભુરીબેન
સાંકુબેન
મથુરીબેન
બાપાલાલ
માણેકવહુ
વાડીલાલ
જેશીંગ-ભાઇ
જશીબેન
વાડીલાલ
ચંચળવહુ
જેશીંગભાઈ
ચંચળવહુ
મોહનલાલ
માણેકવહુ
હીરીબેન
નારંગીબેન
કેશવલાલ
પોપટવહુ
ભોલાભાઇ
ગંગાવહુ
મણીલાલ
જેશીંગભાઇ
લાલભાઈ
પરસોતમભાઇ
સારાભાઇ
ચંપાબેન
જાસુદબેન
ચંદુલાલ
માહસુખભાઇ
મણીલાલ
જાસુદબેન
માણેકબેન
હીરીબેન
ચંપાબેન

- વખતચંદશા
  - (૪) અનોપભાઈ
    - ડાહ્યાભાઈ — ઉજમબાવહુ
      - ચંચળબેન
      - મોહોરબેન
      - સમરથબેન
      - માણેકબેન
    - માહસુખભાઈ — જમનાવહુ
      - મગનભાઈ — સોભાગવહુ
        - જાસીબેન
        - મંગુબેન
        - મણીબેન
      - કેશવલાલ — મેઘાવહુ
      - મોહનભાઈ — કેસરવહુ
        - રાજભાઈ
      - ચંપાબેન
    - મોહનલાલભાઈ — મંગાવહુ
      - લાલભાઈ
      - જગાભાઈ
      - હીરીબેન
    - ફુલીબેન
      - કીકાભાઈ
    - મહાલક્ષ્મીબેન
      - જેઠાભાઈ — દેવકોરવહુ
      - વાડીલાલ — સમરથવહુ
      - મંગીબેન
      - મેઘાબેન
    - ધીરજબેન
      - મગનભાઈ
      - જેકોરબેન
    - ચંદનબેન
      - મંગાબેન
      - ચંચળબેન
    - અંબાબેન
      - પેથીબેન

(૪) હીમાભાઇ

- પ્રેમાભાઇ હઠીસંગ
  - મયાભાઇ જેશીંગ
    - ચીમનભાઇ
    - સારાભાઇ
    - મેનાબેન
      - ભોગાભાઇ
      - ચંપાબેન
    - દીવાળીબા
    - મંગાબેન
  - લાલભાઇ ઉમેદભાઇ
    - જગાભાઇ
  - મણીભાઇ
  - માણેકબેન
- (૧) ... (૨) ...
  - ...ભાઇ
  - ...ભાઇ
- મનુભાઇ
- ...

આ ભાગમાં ખુશાલચંદના પિતા વખતચંદ અને તેમના મોટા પિતા ખુશાલભાઈનો તથા ખાતમા પિતા મનસુખભાઈનો વંશવેલો છે.

- શેઠ શાંતિદાસ
  - (૪) માણેકચંદ
    - કેસરીસંગ
      - ફતેસંગ
        - ચંદનસંગ
          - કલ્યાણસંગ
            - તારાચંદ
              - ગુલાબબેન
                - ઉત્તમલાલ
              - વીજકોરબેન
              - મણીકુંવરબેન
                - શીવકોરબેન
                - દીવાળીબેન
                - ચંચળબેન
            - ઉત્તમચંદ / કેવળવહુ
              - મોંઘીબેન
                - સકલચંદ
      - અજરાલસંગ
        - દીપચંદશા
          - મુલચંદ
            - સરૂપચંદ
              - માનચંદ / નંદકોરવહુ
                - અમરતબેન
                - પારવતીબેન
                - જીવણભાઇ
                - ઉત્તમચંદ
            - દેવચંદ / જસકોરવહુ
              - નેમચંદ / ઝવેરવહુ
                - કંકુબેન
            - દીવાળીબેન
              - હીરાભાઇ
              - ઉદેચંદ / શીવકોરવહુ

શાંતિદાસ શેઠના ચોથા પુત્ર જેની વંશવૃદ્ધિ સુરતમાં થયેલ છે તેનો વંશવેલો આ પાનામાં છે.

નિવેદન.

જૈન ધર્મમાં અનેક પ્રભાવક પુરુષો થઈ ગયા છે, અનેક મહાન્ કીર્તિવાન્ કાર્યો થયાં છે, પરંતુ ઇતિહાસની આરસી નહિ હોવાથી તેમાંથી પ્રકટ થાય તેવો પ્રભાવ પડી શક્યો નથી. અત્યાર સુધીમાં ઇતિહાસ તરફ દુર્લક્ષ અપાયું છે, એટલુંજ નહિ પરંતુ તે પ્રત્યે બીલકુલ રસ લેવાયો નથી, તેથી જગતને જૈનધર્મના સત્ય ઇતિહાસનું ભાન આપી શકાયું નથી. આ કારણે જૈનધર્મ અમુકની શાખા છે એવા અપવાદ, અને ક્રૂર આક્ષેપો થવા પામ્યા છે, અને જો હવે વખતસર ચેતીને ઇતિહાસપટને જેટલો બની શકે તેટલો એનો ફરી વિસ્તારતા નહિ જઈએ, તો ભવિષ્યમાં જૈનધર્મનું ભાવસ્ય શું હતું તેની ઝાંખી પણ કરાવી શકીશું નહિ, એટલુંજ નહિ પરંતુ તે અસ્તિત્વમાં છે કે નહિ તે સંબંધી બીજાનું લક્ષ સુદ્ધાં આકર્ષી શકીશું નહિ.

આ ઇતિહાસ એકઠો કરવા માટે હમણાં જે જે ઉપલબ્ધ સાધનો છે તેનો છૂટથી અને વિના લોભે ઉપયોગ કરવાની જરૂર છે, તેમાં રાસ, દરેક ગચ્છની તેમજ સ્તવન સજ્ઝાયની પ્રશસ્તિઓ, પ્રબંધો, ચરિત્રો ખાસ જગ્યા લે છે. કેટલાક રાસો ખાસ ચરિત્રનિરૂપકજ છે અને તેમાંના કેટલાક જે મળી શક્યા તેનો ઉપયોગ આ પુસ્તકમાં કર્યો છે.

'રાસ' ગુજરાતીમાં લખાયા છે અને તે જૈન સાહિત્યમાં સારો ભાગ ભજવે છે, અને તેની શરૂઆત ૧૪ મા સૈકાથી થયેલી જણાય છે. પંદરમાં સૈકામાં તેથી સારી રીતે વધુ પણ પ્રમાણમાં થોડા લખાયેલ મળી આવ્યા છે. શોધખોળ કરતાં વિશેષ મળી આવે તેવો સંભવ છે. ત્યાર પછી સોળમી સદીની શરૂઆતથી હમણાંની સદીના આરંભ સુધીમાં ગુજરાતીમાં લખાયેલ જૈન રાસો ઘણા દેખાય છે. આ રાસોને કાવ્યસાહિત્યમાં મૂકવા કે નહિ તે મધ્યસ્થ સાહિત્યરસિકોનું કામ છે.

*" આ રાસોની પ્રથમ દર્શને પ્રતીત થતી ઉપયોગિતા આદિ અત્રે ટાંકવું ઉપયોગી થશે—

(૧) આ રાસોમાંનો કેટલોક ભાગ,

---

* 'જૈન સાહિત્ય'–રા. રા. મનઃસુખભાઈ કિરતચંદ મહેતાના ત્રીજી ગુજરાતી 'સાહિત્ય પરિષદ' વખતે વંચાયેલ નિબંધમાંથી અત્રે ઉતારીને લીધે.

(અ) ગુજરાતનો ઈતિહાસ નક્કી કરવામાં, દાખલા તરીકે કુમારપાળ, વસ્તુપાળ, જગડુ આદિના,

(બ) ગુજરાતી ભાષાના અવતાર-વિકાસ-વૃદ્ધિના શોધનમાં,

(ક) પ્રાચીન ગુજરાતીના નમુના માટે,

(ડ) હાલની સંસ્કારી ગુજરાતી ભાષામાં અપરિચિત નવા પણ ઉપયોગી શબ્દોનું ભંડોળ (Enriching) વધારવામાં, અને

(ઈ) ગુજરાતી ગદ્ય, પદ્ય લખવાની શરૂઆત જૈન લેખકોએ કે બીજાએ કરી એ નક્કી કરવામાં ઉપયોગી થાય એમ છે.

(૨) શ્રી હીરવિજયસૂરિ, વિજયતિલકસૂરિ આદિના રાસોથી જૈન આચાર્યોનાં ચરિત્ર-ઇતિહાસ ઉપર પ્રકાશ પડી શકે તેમ છે.

(૩) રાસોના મ્હોટા ભાગને છેડે પ્રશસ્તિ આપેલી છે; તેમાં પ્રાયઃ ત્રણચાર પેઢીનાં નામ છે; જેથી જૈન સાધુઓના વંશ-વૃક્ષ નક્કી કરી શકાય એમ છે. જુદા જુદા ગચ્છોની પટ્ટાવલિઓમાં તો શ્રી સુધર્માસ્વામીથી (વિ. સં. પૂર્વે ૪૭૦ વર્ષથી) પટ્ટાવલિ લખાઇ ત્યાં સુધીના તે તે ગચ્છના પટ્ટાધીશ આચાર્યોનાંજ નામ-તિથિ છે, ત્યારે આ રાસોની પ્રશસ્તિ ઉપરથી બીજા સાધુઓનાં નામ-તિથિ-વંશ નક્કી થઇ શકે એમ છે; જે આ દિશાએ કામ કરનાર ઇતિહાસકારને ઉપયોગી થવા યોગ્ય છે.

(૪) બધા રાસોનો અંતિમ હેતુ (આંતરહાર્દ) ધર્મ ઉપદેશનો છે; દાન-શીલ-તપ-ભાવ મુખ્ય વ્યવહાર ધર્મ ઉપદેશવાનો છે. અમુક નાયકનાં ચરિત્ર ગુંથનરૂપે દાખલા દૃષ્ટાંતદ્વારા લેખકોએ, એ ઉપદેશને બહુ રસમય અને આકર્ષક કર્યો છે.

(૫) એ રાસોમાંથી સદ્‌બોધક ટુચકા અને રસિક સુબોધયુક્ત કાવ્યકણિકાઓ જુદી તારવી શકાય એમ છે; અને એવાં જુદાં તારવી કાઢેલાં કાવ્યકણોને ગુજરાતી ભાષાના 'રત્નભંડાગાર' નામે પુસ્તકરૂપે યોજી શકાય એમ છે.

(૬) કેટલાક રાસોમાંથી લેખકોનાં બુદ્ધિવૈભવ, કાવ્યચમત્કૃતિ, અને અલંકારયુક્ત વાણી જોઈ સહૃદય વાંચકને આનંદ મળે એમ છે.

(૭) એ રાસો ઉપરથી એ રાસોના વસ્તુપાત્રને અનુસરી, એ રાસોનો શુદ્ધ ધર્મ ઉપદેશરૂપ અંતિમ હેતુ લક્ષમાં રાખી, વર્તમાન શૈલીએ શુદ્ધ

અંગ્રેજી ભાષામાં કેટલું હિત રહેલું ન ગણાય, તો સંસ્કૃતની તથા ગુજરાતી ભાષાની અવગણનાની ભલી તેવા અભાવ એમ છે કે જેથી વિવેક અને પુસ્તકોનું કારણ છે

(૮) આ ધ્યાનમાં રાખવાનું છે કે રાસોના લેખકોએ રાસો ગુજરાતી ભાષા અથવા શાસ્ત્ર અનુસાર અર્થે નથી લખ્યા, પણ ગુજરાતી ભાષાનો ઉપયોગ કરનારાઓને લક્ષમાં ઉપયોગ અર્થે લખ્યા છે; એટલે ક્વચિત્ ભાષાની કે શબ્દવ્યુત્પત્તિ વિનાની શુદ્ધ ભાષા માલુમ પડે, તેથી અજ્ઞાનીઓએ (Pedants) મુખ મચકોડવાનું નથી; તેથી એ રાસોની કિંમત કાંઈ ઓછી થતી નથી; આરોપક સ્વદેશ વિદ્વાનોએ તો એ રાસોના આશય તરફ, અનિષ્ટ હેતુ ઉપર નજર ફેરવવાની છે. શબ્દવ્યુત્પત્તિ વિનાની શુદ્ધ ભાષાથી પણ જિજ્ઞાસુ અભ્યાસીઓને અગત્યનું વિચારવાનું મળે એમ છે.

(૯) આ પણ લક્ષમાં રાખવાનું છે કે ભાષાની કિંમત તે ભાષાનો ઉપયોગ કરનારાને લઈને છે; ભાષાનો ઉપયોગ કરનારા ન હોય તો તે ભાષા મૃતવત્ (dead) છે; અને મૃતવત્ ભાષામાં ગમે તેવા ભાષાલંકાર-શબ્દચમત્કાર હોય પણ તે સામાન્ય જનસમૂહને તો નકામા થાય છે. આ સિદ્ધાંત વિચારતાં, સમજને નહિ આવતી સંસ્કૃત ભાષા, અને પૂર્વવાદીની સમયોચિત સરલ પ્રાકૃત (પ્રાકૃત જનને man on the spot અનુસરતી) ભાષા,—આ બેમાંથી કઈ સરસ (ચિરંજીવી) છે એ વાત સુનિશ્ચિત છે. આ ઉપરથી કહેવાનું કે પ્રસ્તુત રાસો જેમ અત્રે છપાવવામાં આવ્યા છે, તે ઉપર તથા તેમાંના ઉદ્દેશ ઉપર દૃષ્ટિ રાખવામાં આવે તો રાસોની કિંમત અને ઉપયોગિતા એકદમ નજર થશે. ભલે પછી તે રાસોમાં વાગાડંબર કે શબ્દાલંકાર ન હોય. ઘણા રાસોમાં રસપૂર્ણ મનોહર વાક્યરચના અને શબ્દાલંકાર આદિ છે. તથાપિ ભાષામાં ન હોય તેથી તેમને પ્રેમાનંદાદિનાં કાવ્યો સાથે રસ-અલંકાર-વ્યુત્પત્તિ આદિની સરખામણીમાં તરછોડી કાઢી તેની ગણના ન કરવામાં આવે એ અર્થે આ લખવું છે.

(૧૦) આ પણ ધ્યાનમાં રાખવાનું છે કે, આ રાસોના લેખકો પ્રાયઃ સાધુ હતા; પરમાર્થે ત્યાગી સ્વાર્થરહિત અને ઉપદેશ કરનારા સાધુ હતા; અને એથી એ રાસો રચવાનો મુખ્ય હેતુ ધાર્મિક તથા સદુપદેશ સાથે સ્તવનની નિર્દોષતા હતો.

(૧૧) આ રાસોમાંનો કેટલોક ભાગ છપાઇ ગયો છે; પણ એ મુદ્રિત થયેલામાંનો કેટલોક ભાગ એવો અશુદ્ધ અને ચિંથરીઓ (Shabby and ragged) છે કે, તેને ફરી છપાવવાની જરૂર છે; માટે આ બધા રાસોનો સમૂહ ગુજરાતી ભાષામાં પ્રસિદ્ધ થયેલાં "પ્રાચીન કાવ્યમાળા" અથવા "બૃહત્કાવ્યદોહન"ની શૈલીએ "પ્રાચીન જૈનકાવ્યમાળા" અથવા "જૈન કાવ્યદોહન" રૂપે છપાવવામાં આવે તો ગુજરાતી સાહિત્યનું ગૌરવ વધારનારા સંખ્યાબંધ ગ્રંથો (volumes) થઈ શકે એમ છે, એટલુંજ નહિ પણ તેથી સદ્ધર્મ સેવાનો, ગુજરાતી સાહિત્યવૃદ્ધિનો અને ગુજરાતી સાહિત્યનો લાભ લેનારા ઉપર ઉપકારનો અને પરિણામે નિર્જરાનો મહાન્ લાભ છે.

(૧૨) જૈન લેખકો તથા અન્ય લેખકો વચ્ચે કેવી સ્પર્ધા ચાલતી, કેવાં અન્યોન્ય અનુકરણ થતાં, તથા કેવાં લેખચૌર્ય (plagiarism) અથવા વસ્તુ ચોરી થતાં એ પણ કોઈ કોઈ રાસો ઉપરથી સમજવા યોગ્ય છે.

(૧૩) કેટલાક રાસો તો એકને એક વિષયના હોવા છતાં જુદી જુદી રીતે જુદા જુદા લેખકોવડે જુદા જુદા લખાયેલા માલૂમ પડશે.

(૧૪) રાસોની યાદીપરથી ગુજરાતીના શતકવાર જૈન લેખકો સંબંધી ઉલ્લેખ કરવાની, નિબંધ લખવાની સરળતા થશે."

આ રીતે રાસોની ઉપયોગિતા જુદા જુદા દૃષ્ટિબિંદુથી જોઇ. હવે આ પુસ્તકમાં સમાવેલા રાસો વિષે જોઇએ. કુલે ૧૧ રાસો છે અને ૨ સ્વાધ્યાય (સઝાયો) છે, તે બધાં કાવ્યસાહિત્યમાં પ્રવેશે તેમ નથી, પરંતુ તેમાંના કેટલાકમાં જે વર્ણન, દેશના આદિ ભાગો છે તે કાવ્ય તરીકે ખપી શકે તેમ છે. અને તે કામ મધ્યસ્થ કાવ્યવેત્તાઓનું છે. મોટે ભાગે જેનો રાસ છે તે કયે ગામ, કેને ત્યાં જન્મ્યા, દીક્ષા ક્યારે અને કેની પાસે લીધી અને તે માટે નિમિત્તરૂપ કંઇક દેશનાનો ભાગ, વિહાર જુદે જુદે સ્થળે કર્યો તે, અને છેવટે સ્વર્ગગમન ક્યારે થયું અને તે માટે તેની માંડવી કેમ રચાઇ, તે વખતે શ્રાવકો કોણ કોણ હતા વિગેરે બાબતો છે અને તેથી થોડી ઘણી રસતા, નીરસતા અને નિર્વિવિધતા આવે છે. બાકી ઇતિહાસ માટે તેટલી પણ વિગતો ઘણી કામની છે. ખરો ઇતિહાસ હાલ જેને કહેવામાં આવે છે તેવું તેમાં ન હોય પણ હાલના ઇતિહાસકાર આ રાસોપરથી ઉદ્ભવતી વિગતો, કૃતિઓ, દેશકાલ વગેરે સંજોગો ભેગાં કરી નવીન શૈલીએ ઇતિહાસ પૂરો પાડી પ્રજા ઉપર ઉપકાર કરી શકે તેમ છે.

જે રાસો આ પુસ્તકમાં મૂકવામાં આવ્યા છે, તેમાંની કોઈની પણ, એક સિવાય બીજી પ્રત ઘણા પ્રયત્નો કર્યાં છતાં મળી શકી નથી, તેથી મારીએ તેને પ્રકાશમાં મૂકવામાં ફરજ સમજાય છે, અને તેથી સંશોધન કરવામાં બહુ મુશ્કેલીઓ સહવી પડી છે.

શ્રી શાંતિદાસ શેઠના રાસની પ્રત અમદાવાદના શેઠ ડાહ્યાભાઈ મોહનભાઈની પાસેથી મળી હતી. આ ' એક્સરસાઈઝ બુક ' માં ઉતારેલી હતી; શ્રી સત્યવિજય, કર્પૂરવિજય, ક્ષમાવિજય, જિનવિજય, અને ઉત્તમવિજય રાસોની પ્રતો પાલણપુરના રા. મોહનલાલ હેમચંદ વકીલ પાસેથી મળી હતી. તે સં. ૧૯૬૫ કે તે દરમ્યાન ઉતારેલી છે. આની મૂળ નકલો મને પ્રખ્યાત વક્તા મુનિ શ્રી ચારિત્રવિજય મહારાજ પાસેથી માંગરોળ ભંડારમાંથી આવેલી હતી તે જોવાની તક મળી હતી, અને તે ઉપરથીજ ઉપલી નકલો ઉતારેલી હોય એમ લાગે છે, પરંતુ મૂળ નકલો માંગરોળ સંઘમાં કજીઓ હોવાથી તેના ભંડારમાંથી મળી શકી નથી.

શ્રી પદ્મવિજય મહારાજના રાસની નકલ અમદાવાદની વિદ્યાશાળા તરફથી દિક્ષાલેખમાં છપાયેલ પૂજાસંગ્રહમાં આપેલ હતી તેપરથી લેવામાં આવી છે, અને તે પણ ઉક્ત વકીલ રા. મોહનલાલ હેમચંદે મોકલી હતી.

શ્રી લક્ષ્મીસાગરસૂરિ, તથા નેમીસાગરસૂરિના રાસની તથા શ્રી વિજયદેવસૂરિ (સ્વાધ્યાય) ની હસ્ત લિખિત પ્રતો મુનિ મહારાજ શ્રી બુદ્ધિસાગરજી પાસેથી મળી હતી, અને વિજયાનંદસૂરિનો સ્વાધ્યાય તેમજ કલ્યાણવિજય ગણિના રાસની હસ્તલિખિત પ્રત મેં રા. કુંવરજી આણંદજીને લખવાથી તેમણે ભાવનગર સંઘના ભંડારમાંથી મેળવી આપી હતી.

આ રીતે મને જે જે ઉપરોક્ત મુનિ મહારાજ, ગૃહસ્થો પાસેથી પ્રતો માટે સહાય મળેલી છે તેથી તેમનો આભાર માનું છું.

આ ગ્રંથ પ્રાચીન ગુજરાતીમાં હોવાથી તેને કંઈક વિશેષ સારા રૂપમાં મૂળ પ્રાચીનના આધાર રાખી સંશોધી મૂકેલ છે, અને તેની સાથે તેમાં આવતા પ્રાચીન શબ્દો, પારિભાષિક શબ્દો અને બીજા કઠિન શબ્દોના અર્થોનો કોષ આ ગ્રંથને છેવટે મહાપ્રયાસ કરી અક્ષરાનુક્રમમાં આપેલ છે. વિશેષમાં દરેકના નામ પાડી વિસ્તાર મથાળાં મૂકેલ છે કે જેથી વાંચતાં શું વિષય આવે છે તે જાણી શકાય. તેમજ સમુચ્ચયમાં આખા રાસનો સાર પ્રસ્તાવનામાં આપેલ છે, અને તેમાં જે જે ચરિત્રનાયકો છે તે સંબંધી રાસમાંથી

પ્રાપ્ત થતી બીના ઉપરાંત બીજાં સ્થળોથી ઉપલબ્ધ થયેલી સર્વ વિગતો મૂકી છે, અને દરેક રાસના કર્તાની બધી વિગત મૂકી છે.

આવા રાસો ઐતિહાસિક દૃષ્ટિએ ઘણા ઉપયોગી છે, અને તેવા રાસો ઘણા ભંડારોમાં પડેલા છે, એવું લીંબડી, પાટણ, જેસલમીર આદિ ભંડારોની ટીપ જોતાં માલુમ પડે છે, તો તેવા ભંડારવાળા આવા રાસો પૂરાં પાડશે તો જૈન ઉપર મહાન્ ઉપકાર કરશે. હમણાંજ થયેલા પંડિત શ્રી વીર વિજયનો ' વીરનિર્વાણ રાસ ' અમદાવાદમાં તેમની સ્વર્ગ તીથિએ દરવર્ષે વંચાય છે, અને તેની નકલ મેળવવા ઘણો પ્રયાસ કર્યો, છતાં મળી શકી નથી. આશા છે કે લાગતા વળગતા તે ' રાસ ' પૂરો પાડી યા છપાવી સૌને આભારી કરશે. આ પુસ્તક કે જે અધ્યાત્મ પ્રસારક મંડળ તરફથી બહાર પડેલ છે તે મંડળે આવા ઐતિહાસિક રાસો સંશોધન કરાવી ગ્રંથરૂપે છપાવી આપવાનું માથે લીધું છે તે માટે ખરેખર તે મંડળને ધન્યવાદ ઘટે છે.

ગમે તેટલી સાવચેતી રાખવા છતાં આમાં અશુદ્ધિ રહી ગઇ છે, અને તે જોઇ શકાય તેટલી શુદ્ધિ કરી આ સાથે ' શુદ્ધિ પત્રક ' એ મથાળાં નીચે આપી છે તો સુજ્ઞ જનો સુધારી વાંચશે એ વિનતી છે. તેમ વળી આ ગ્રંથના સંશોધનમાં જે કંઇ સ્ખલન, દોષ આદિ પ્રમાદવશાત્ બુદ્ધિમંદતાથી રહેલ હોય તેને માટે વિદ્વજ્જનોને સુધારવા સૂચના કરવાની વિનંતિ કરી ' મિથ્યા દુષ્કૃત ' ચાહું છું.

મુંબઇ.
પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ
તા. ૭ એપ્રિલ ૧૯૧૨.

સંતસેવક
મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઇ
બી. એ. એલ્ એલ્. બી.

શ્રેષ્ઠિવર્ય શ્રી શાંતિદાસજી.

પૃ ૧–૮

સમગ્ર જૈન સંઘના દીપક, પ્રભાવક શ્રી શાંતિદાસ શેઠજી થઈ ગયા છે, છતાં તેમના સંબંધે ખીલકુલ માહિતી આપણે જૈનો ધરાવતા ન હતા એ ઓછું ખેદકારક નહતું; સુભાગ્યે મુનિ શ્રી ક્ષેમવર્દ્ધન ગણિએ રચેલ રાસ પ્રાપ્ત થયેલ છે તેપરથી જાણવા યોગ્ય પણ ઘણુંજ ટુંક વૃત્તાંત માત્ર જાણી શકે છે. આ રાસ આ સાથે જોડેલ છે, તેપરથી તે જણાઈ આવશે, છતાં ટુંકમાં કંઈ સાર ઉપયુક્ત માહીતી સાથે અત્ર રજુ કરવામાં આવે છે

૧.

જન્મસ્થાન, માતપિતા.

શેઠનું જન્મસ્થાન રાજનગર હતું કે જે અમદાવાદને નામે હમણાં પ્રસિદ્ધ છે. રાજનગર જંબુદ્વીપના ભરતક્ષેત્રમાં આવેલ ગુર્જરદેશમાં છે અને તેનું વર્ણન કવિએ આ પ્રમાણે કરેલ છે:—

'અહીં સુખશાંતિ સારી હતી તેથી ચોર વિગેરેનો ભય નહતો, વ્યાપાર બહુ ધીકતો ચાલતો હતો, અને શ્રીમંત વ્યાપારીવર્ગ—વણિકો ઘણા વસતા હતા. જિનમંદિરો ઘણાં હતાં—જૈનધર્મનો પ્રચાર ઘણો સારો હતો. બાર દરવાજા હતા અને છત્રીશ તો તેને પરાં હતાં. ચોરાશી ચૌટાં હતાં, કે જેમાં માણેકચોક અતિ પ્રસિદ્ધ હતો. પેશ્વાઈ ગાયકવાડ એમ બે રાજ્યો હતાં.'

આ વર્ણન ઐતિહાસિક દૃષ્ટિએ સત્ય લાગે છે, કારણ આ વર્ણન, રાસનો સમય ઇ. સ. ૧૮૦૦ નું અમર લગભગ તે સમયનું છે, અને તે સમયે પેશ્વાએ ગાયકવાડને સત્તા આપી હતી એમ ઇતિહાસપરથી જણાય છે. જુઓ ગુજરાતનો અર્વાચિન ઇતિહાસ પૃ ૩૧૯ કહે છે કે:—

"એજ વર્ષમાં પેશ્વાએ પોતાના ભાઈ ચિમનાજીની સુબેદારી રદ કરી વખત ગુજરાતમાં પોતાના જે કંઈ હક હતા તેનો પાંચ વર્ષ માટે ગોવિંદરાવ ગાયકવાડને ઇજારો આપ્યો. એ હકમાં કાઠિયાવાડ તથા સોરઠની ખંડણીનો હિસ્સો, પેટલાદ, નાપાડ, રાણપુર, ધંધુકા અને ગોઘાની ઉપજ, ખંભાતની દરીઆઈ જકાતમાંના કેટલાક હક અને અમદાવાદ શહેરની ઉપજનો હિસ્સો, એ પ્રમાણે હતું."

અમદાવાદે જૈન સામાજિક, રાજકીય તેમજ ધાર્મિક પ્રવૃત્તિમાં અગત્યનો

પ્રાપ્ત થતી બીના ઉપરાંત બીજાં સ્થળોથી ઉપલબ્ધ થયેલી સર્વ વિગતો મૂકી છે, અને દરેક રાસના કર્તાની બધી વિગત મૂકી છે.

આવા રાસો ઐતિહાસિક દૃષ્ટિએ ઘણા ઉપયોગી છે, અને તેવા રાસો ઘણા ભંડારોમાં પડેલા છે, એવું લીંબડી, પાટણ, જેસલમીર આદિ ભંડારોની ટીપ જોતાં માલુમ પડે છે, તો તેવા ભંડારવાળા આવા રાસો પૂરાં પાડશે તો જૈન ઉપર મહાન્ ઉપકાર કરશે. હમણાંજ થયેલા પંડિત શ્રી વીર વિજયનો 'વીરનિર્વાણ રાસ' અમદાવાદમાં તેમની સ્વર્ગ તીથિએ દરવર્ષે વંચાય છે, અને તેની નકલ મેળવવા ઘણો પ્રયાસ કર્યો, છતાં મળી શકી નથી. આશા છે કે લાગતા વલગતા તે 'રાસ' પૂરી પાડી યા છપાવી સૌને આભારી કરશે. આ પુસ્તક કે જે અધ્યાત્મ પ્રસારક મંડળ તરફથી બહાર પડેલ છે તે મંડળે આવા ઐતિહાસિક રાસો સંશોધન કરાવી ગ્રંથરૂપે છપાવી આપવાનું માથે લીધું છે તે માટે ખરેખર તે મંડળને ધન્યવાદ ઘટે છે.

ગમે તેટલી સાવચેતી રાખવા છતાં આમાં અશુદ્ધિ રહી ગઇ છે, અને તે જોઇ શકાય તેટલી શુદ્ધિ કરી આ સાથે 'શુદ્ધિ પત્રક' એ મથાળાં નીચે આપી છે તો સુજ્ઞ જનો સુધારી વાંચશે એ વિનતી છે. તેમ વળી આ ગ્રંથના સંશોધનમાં જે કંઇ સ્ખલન, દોષ આદિ પ્રમાદવશાત્ બુદ્ધિમંદતાથી રહેલ હોય તેને માટે વિદ્વજ્જનોને સુધારવા સૂચના કરવાની વિનંતિ કરી 'મિથ્યા દુષ્કૃત' ચાહું છું.

મુંબઇ.
પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ
તા. ૭ એપ્રિલ ૧૯૧૨.

સંતસેવક
મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઇ.
બી. એ. એલ્. એલ્. બી.

ઐશ્વર્ય શ્રી શાંતિદાસ શેઠ.

[illegible]

[illegible] શાંતિદાસ શેઠ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

૧.

જન્મસ્થાન, માતાપિતા.

શેઠનું જન્મસ્થાન રાજનગર હતું કે જે અમદાવાદને નામે [illegible] રાજનગર [illegible] [illegible] ગુજરાતમાં [illegible] વર્ણન [illegible] આ પ્રમાણે કરેલ છે—

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"

આ વર્ણન [illegible] [illegible] સંવત ૧૯૦૦ [illegible] [illegible] [illegible] ઇતિહાસ [illegible] ગુજરાતનો [illegible] ઇતિહાસ [illegible] [illegible] કે—

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] કહેવામાં આવે છે.''

ભાગ ભજાવ્યો છે. આપણા કેટલાક પ્રખ્યાત મુનિઓએ ત્યાં જન્મ લીધો છે, વિહાર કર્યો છે અને અનેક જિનમંદિરો સ્થાપી જૈનધર્મનો ઉદ્યોત ઘણી સરસ રીતે કર્યો છે. આપણા નામાંકિત શ્રાવકોએ ત્યાં જન્મ લઇ અનેક સંઘો કાઢી ધર્મપ્રભાવના કરી છે, એટલુંજ નહિ પરંતુ આપણાં તીર્થોની રક્ષા કરી તેપરના ઘણા હકો જૈનોને માટે મેળવ્યા છે. આમાંના પ્રધાન આપણા ચરિત્રનાયક શ્રી શાન્તિદાસજી શેઠ છે.

શાંતીદાસ શેઠના પિતાનું નામ સહસકિરણ (સહસ્ત્રકિરણ-સૂર્ય) એ હતું. તેમનો જન્મ ક્યારે થયો, માતાનું નામ શું હતું તે હમણાં તો અજ્ઞાત છે.

૨.

ચિંતામણી મંત્ર.

શ્રીમન્ વીરપ્રભુની ત્રેપનમી પાટે શ્રી લક્ષ્મિસાગર સૂરિ થયા. તેમનો જન્મ સં° ૧૪૬૪ ભાદ્રપદ વદિ બીજ, દિક્ષા સમય સં. ૧૪૭૦, પંન્યાસ-પદ ૧૪૯૬, વાચકપદ ૧૫૦૧, સૂરિપદ ૧૫૦૮, ગચ્છનાયક પદ સં. ૧૫૧૭ માં થયો હતો. તેમના વંશમાં લબ્ધિસાગર ઉપાધ્યાય થયા, તેના બે શિષ્ય નામે નેમસાગર અને મુક્તિસાગર પંડિત થયા, અને ચોમાસું સુરતમાં થયું.

આ સમયે શાંતિદાસ નામે ધનવાન્ શ્રાવક સુરતમાં રહેતો હતો. પોતે નિઃપુત્ર હોવાથી ગુરૂને એક સમયે તે સંબંધે સહેજ પૂછ્યું. ત્યારે ગુરૂએ કહ્યું કે " તે માટે ચિંતામણિ નામનો મંત્ર છે, તેની સાધના છ માસ સુધી તેના મંત્ર પ્રમાણે કરવી જોઇએ. એક વખત બારહજાર અને બીજી વખત છત્રીસ હજાર એમ ઉત્તરોત્તર પાંચ વખત તેનો જાપ જપવો જોઇએ, અને તેમાં ધૂપ, દિપક, બાકુલા વગેરે છ માસ સુધી આહુતિ આપવી જોઇએ. આમ થયે ધરણરાય પદ્માવતી મનની આશા પૂરે તેમ છે. " આ પરથી શેઠે હા પાડી અને તે માટે મોદીખાતું બળાવી દીધું.

[નોટ-અહીં જરા કહેવું આવશ્યક છે કે મુનિઓ નિષ્પરિગ્રહી અને સંસારહેતુના આલંબન નહિ કરનાર હોવા છતાં આ મુનિશ્રીએ આ મંત્ર સાધના કેમ હાથ ધરી હશે ?-એવો પ્રશ્ન ઉઠવા સંભવ છે. તો તેનો ઉત્તર એવો આપી શકાય કે કંઈ તેવો સંસાર હેતુ વધે તેવો આશય તેમાં નહિજ હોવા સંભવ છે, પરંતુ જેનાથી ધર્મનો પ્રભાવ ઘણો વધે એવાના સંબંધમાં આની સાધના પ્રયોજવામાં ઉચિતતા જોવાય છે.]

હવે આ મંત્ર સાધતાં તે મંત્ર જે દિવસે પૂરો થાય છે તેજ દિવસે ઝવેરાતના વ્યાપાર અર્થે રાજનગરના આપણા ચરિત્રનાયક શ્રી શાંતિદાસ શેઠ સુરતમાં

હતા, તે પ્રભુદર્શન કરવા દેવાલયમાં જાય છે, અને ત્યાં ગુરુ (મંત્રસાધક) હતા તેથી તેને વંદના કરવા જાય છે. આ વખતે બરાબર સાધનાનું મુહૂર્ત હતું તેથી ગુરુએ પૂછતાં પોતે શાંતિદાસ નામનો વેપારી છે એમ કહ્યું તેથી 'બેસો તે બેસો' એમ જણાવી—નામ પણ બરાબર શાંતિદાસજ—જોગ છે એમ વિચારી મંત્ર સાધવા બેસાડી દીધા. મંત્ર જપાય છે અને પૂરો થતાં તેના અધિષ્ઠાયક શ્રી ધરણેન્દ્ર નાગનું રૂપ લઈ આવે છે, અને ફણા ચડાવી ઝાપી ચડી લળી પોતાની જીભનો લબકારો કરે છે. ગુરુએ જીભ ભેગી કરવાનું કહ્યું, પણ શેઠજીને તેથી મરણની બીક ઉપજવાથી ભય લાગ્યો. આથી ધરણેન્દ્ર તરતજ અદૃશ્ય થયા. આ વખતે ગુરુએ કહ્યું કે 'જો જીભ ડંસના આકારે ભેગી કરી હોત તો રાજ પાટ એવો એ મંત્રનો પ્રભાવ છે, પરંતુ તેમ થયું નથી તો ઝવેરાત હસ્તી થશે.' માટે 'જાઓ, ફળો અને સુખથી વાપરો'—એવો આશીર્વાદ આપી શેઠને રજા આપી.

શેઠનો ઝવેરી તરીકેનો વ્યાપાર જામતો ગયો, અને દિવસાનુદિવસ લક્ષ્મી વધતી ગઈ. આ વખતે દિલ્હીપતિ મહાન્ અકબરનું રાજ્ય હતું; તેમને ત્યાં પોતાની બેટી પરણતી હતી તેથી ઝવેરીઓનું પૂરું કરવા હુકમ કર્યો; શાંતિદાસ શેઠે ઉત્તમ જવાહીર ભેટ ગણી મોકલ્યું. મૂલ પૂછતાં તે સામ-રખાયો મફત શેઠે કહ્યું, આથી બાદશાહ બહુ આનંદિત થયો. આવા વખતમાં અકબર બાદશાહની બેગમ પોતાના બાળક શાહજાદાને લઈને કોઈ કારણસર કોઈ પ્રકારે નાસીને આવી, અને પાતશાહવાડીમાં ઉતરી. અહીં તેની સેવાચાકરી શાંતિદાસ શેઠે બહુજ સારી રીતે કરી. એટલામાં અકબર બાદશાહ મરણ પામ્યો. (ઇ. સ. ૧૬૦૫). આથી બેગમ તુરતજ પોતાના શાહજાદાને લઈને દિલ્હી ગઈ, અને તે જહાંગીર સલીમશાહ (નુરદીન મહમ્મદ જહાંગીર) નામ ધારણ કરી ગાદીએ બેઠો. તેણે શાંતિદાસ શેઠને પોતાના મામા કરી રાખ્યા, અને રાજનગરની સુબાગીરી સોંપી.

૩.

રાજસાગર ગુરૂને સૂરિપદ.

રાજનગરમાં રાજસાગર ગુરૂ આવ્યા, તેપર શેઠને બહુ આસ્થા બેઠી હતી, પછી મુખ્ય પટધર શ્રી [1]વિજયસેનસૂરિને બોલાવ્યા, અને તેમને રાજસાગરજીને ઉપાધ્યાયપદ આપવા વિનંતિ કરી. શ્રી વિજયસેનસૂરિએ કહ્યું

૧ વિજયસેનસૂરિ (તપાગચ્છની ૫૯ મી પાટે) જન્મ સં. ૧૬૦૪ નારદપુરીમાં, દિક્ષા ૧૬૧૩. બાદશાહ અકબરે તેમને 'કાલિસરસ્વતિ' એ બિરૂદ આપ્યું સ્વર્ગગમન સં. ૧૬૭૧ ના જ્યેષ્ઠ વદિ ૧૧ ને દિને સ્તંભતીર્થમાં.

કે 'એમ પદવી આપીએ, તો સ્થળે સ્થળે થઈ જાય તેથી તેનું મહાત્મ્ય ન રહે; માટે તમારી તે વિનતી સ્વીકારી શકાય તેમ નથી !' આથી શાંતિદાસ શેઠને ખોટું લાગ્યું; પરંતુ હૃદયમાં રાજસાગર ગુરૂને સૂરિપદ ગમે તે પ્રયાસે અપાવવાનો નિશ્ચય કર્યો હતો. કેટલાંક વર્ષે પછી ખંભાતના નગરશેઠ અમદાવાદ આવ્યા, અને તેમને શ્રી શાંતિદાસ શેઠે પોતાને ત્યાં રોકી રાખ્યા અને 'જ્યાં સુધી પટ્ટધર સૂરિ કે જે હમણાં ખંભાતમાં છે, તેમના તરફથી કોઇ પણ રીતે રાજસાગર ગુરૂને સૂરિપદ આપવાની સંમતિ ન મંગાવો ત્યાં સુધી તમો અહીંથી ખંભાત નહિ જઇ શકો' એવું શાંતિદાસ શેઠે ખંભાતના શેઠને કહ્યું. (આ વખતે શાંતિદાસ શેઠનો એટલો બધો આજ્ઞાપ્રભાવ અમદાવાદમાં-બાદશાહની સાથેના સંબંધથી ચાલતો હતો કે તે ગમે તે કરી શકે.) ખંભાતના શેઠે આ વાત પત્રથી ખંભાત જણાવી, અને પત્રમાં જણાવ્યું કે 'જો સૂરિશ્રીનો વાસક્ષેપ આવશે તોજ છૂટી શકાશે, નહિ તો બંધીમાં રહેવું પડશે' ખંભાતમાં તે શેઠની વહુ-શેઠાણી, સૂરિશ્રી પાસે ચુંદડી પહેરી ગઇ અને ગુરૂસ્તુતિ (ગુંહલી) કરી એટલે સૂરિશ્રીએ વાસક્ષેપનું ચુંદડીપર ક્ષેપન કર્યું અને સૌભાગ્ય ઇચ્છયું. ત્યારે શેઠાણીએ અમદાવાદ શેઠને રોકયા છે તે વાત અને તેનું કારણ જણાવ્યું, અને કહ્યું કે 'જો આપશ્રી વાસક્ષેપ અને સૂરિમંત્ર રાજસાગર ગુરૂને સૂરિપદ આપવાની સંમતિ-દર્શક ચિન્હ તરીકે મોકલાવશો તો' શેઠ ઘેર આવશે અને મારી લાજ-મારૂં સૌભાગ્ય રહેશે ! [1]સૂરિશ્રી (વિજયદેવસૂરિ) એ વાસક્ષેપ સાથે સૂરિમંત્ર-**જિનાય નમઃ** લખી મોકલ્યો, અને શેઠાણીને સભા સમક્ષ 'તમારૂં સૌભાગ્ય અવિચલ રહો, અને જાઓ સુખેથી શેઠને તેડાવો' એવાં વચન કહી ચુંદડી ઓઢાડી. આ રીતે શ્રી રાજસાગર સૂરિપદે સ્થપાયા (સંવત્ ૧૬૮૬ ના જ્યેષ્ઠ માસને શનિવારે) અને સાગરગચ્છની સ્થાપના થઇ. રાજસાગર સૂરિના પિતાનું નામ દેવિદાસ હતું અને માતાનું નામ કોડમદે હતું (જુઓ પૃ. ૨૨ પ્રસ્તાવના) અને આજ રાજસાગર સૂરિના ઉપદેશથી શેઠ શાંતિદાસે અગીઆર લાખ રૂપીઆ ધન ખર્ચ્યું હતું. (જુઓ પૃ. ૨૩ પ્રસ્તાવના.)

૪.
ઉપસંહાર.

અહીં શાંતિદાસ શેઠનું વૃત્તાંત પૂરૂં થાય છે તેમનો વંશ હજુ સુધી અમીવૃક્ષ પેઠે ચાલુ છે. તેમના પ્રપૌત્ર વખતચંદ શેઠ બહુ નામાંકિત અને

૧ વિજયસેન સૂરિએ સં. ૧૬૭૧ માં ખંભાતમાંજ કાલ કર્યો હતો, જેમના પટ્ટધર વિજયદેવસૂરિ હતા. જેમણે વાસક્ષેપ અને સૂરિમંત્ર આપ્યો.

[illegible] થયા. તેની પરંપરા આ પ્રમાણે છે શાંતિ [illegible] ના પુત્ર લક્ષ્મ-
[illegible] ચંદ હો, તેના પુત્ર ખુશાલચંદ [illegible]
[illegible] અને (૩) વખતચંદ તે [illegible]

૫.

રાસ : ૫ હેમચંદ્ર

તેની પટ્ટાવલિ નીચે પ્રમાણે છે

હીરવિજય સૂરિ
|
નમચંદ્ર મુનિ
|
[illegible]ચંદ્ર [illegible]
|
રવિચંદ્ર ઉપાધ્યાય
|
ધનચંદ્ર [illegible]
|
વિદ્યાચંદ્ર [illegible]
|
પ્રીતિચંદ્ર [illegible]
|
વિદ્યાચંદ્ર
|
હીરચંદ્ર
|
હેમચંદ્ર

રાસ રચ્યાનો સંવત ૧૮૭૦ છે [illegible] સમયે રાજસાગર સૂરિ કે જેની પાટ આવેલ આગરા [illegible] ગચ્છ [illegible] સૂરિ પાટણમાં વિદ્યમાન હતા એમ [illegible] જણાવે છે. (જુઓ [illegible] ૧૦૦-૧૦૧) તેની પટ્ટાવલિ નીચે પ્રમાણે છે

હીરવિજય સૂરિ (૫૮ મી પાટે તપગચ્છ)
|
વિજયસેન સૂરિ (૫૯ મી પાટે તપગચ્છ)
|
રાજસાગર સૂરિ
|
વૃદ્ધિસાગર સૂરિ
|

વખતચંદ શેઠ.

૧.

જન્મ, વિવાહ.

શાંતિદાસ શેઠને લખમીચંદ નામના પુત્ર થયા. તેના પુત્ર ખુશાલચંદ
જેને ત્રણ સ્ત્રીઓ હતી. પહેલી સ્ત્રીથી નથુશાનો જન્મ થયો, બીજી
દીપીવહુથી જેઠમલજી થયા, અને ત્રીજી જમકું વહુથી શુભસ્વપ્નસૂચિત
ખતચંદ શેઠનો જન્મ સં. ૧૭૯૯ કાર્તિક વદિ ૨ મંગળવારે થયો, તેને મોટો
નાં નિશાળે મૂક્યો અને તે ભણીગણીને હુશિયાર થયો. પછી જુવાન થતાં
ડાવહુ નામની ભાર્યા પરણ્યા, અને તેના પેટથી ઈચ્છાભાઈ નામનો પુત્ર
યો. જડાવવહુ ખંભાતના શેઠ જયચંદ હીરાચંદની પુત્રી હતાં.

૨.

ઝવેરાતનો ધંધો.

રાજનગરમાં આ વખતે શેઠ નાનાશાનો પુત્ર સુરચંદ બહુ ભણેલ-
ણેલ અને બાહોશ નર હતો; તેને અને વખતચંદ શેઠને સારી પ્રીતિ જામી.
ને તેમણે ભાગમાં ઝવેરાતનો ધંધો કરવા માંડયો. ધંધો ધીમે ધીમે બહુ ધીકતો
ાલવા લાગ્યો; અને લોકો આ જોડીને બહુ માન આપવા લાગ્યા. આવે
મયે દામાજી ગાયકવાડ પોતાના કુંવર ફત્તેસીંગ મહારાજને લઇને આવ્યા.
ા વખતે ગાયકવાડ સરકાર પાસે એક રત્ન જડાવ (નંગ) આવેલ હતો, તે
ોજાને દેખાડતાં તેનું મૂલ્ય સત્તર હજાર રૂપીઆનું થયું. આ વખતે વખ-
ચંદ શેઠ ત્યાં જઈ ચડયા, અને પોતે ઝવેરી છે એમ જણાવ્યું. ત્યારે સર-
ારે તેને પહેલો જડાવનો મુડો બતાવ્યો તો તેનું મૂલ્ય વખતચંદ શેઠે
ગીઆર હજાર આંક્યું. રાજાએ કહ્યું કે ત્યારે તમારી પાસે હોય તો તમે
વા અગર તેથી સરસ મુડા બનાવો. વખતચંદ શેઠે પંદર દિવસની મુદત
ઈ ત્યાર પછી એવા એવા સરસ નંગો બતાવ્યા કે જેથી રાજા છક થઈ
યો. પછી જે પહેલો મુડો આવ્યો હતો તે વખતચંદ શેઠે પોતે આંકેલા
લ્યે પેલા વ્યાપારી પાસેથી અપાવ્યો. આથી રાજા સાથે બહુ ગાઢો સંબંધ
ધાયો, અને રાજાએ શેઠનો માનમરતબો પૂરણ સાચવ્યો. શેઠજીએ કાઠિયાવાડ
ાંમાં જાત્રા કરવા જવા માટે જણાવ્યું ત્યારે, સરકારે તેમને કહ્યું 'ખુશીથી
ાઓ, મારા લશ્કરનો બંદોબસ્ત કરી આપું છું, તમારો કોઈ વાળ વાંકો
રે.' આ બધું સંવત્ ૧૮૧૮ માં થયું.

૩.

રાજકીય સ્થિતિ.

ગાયકવાડ, પેશ્વા, અને અંગ્રેજ વચ્ચેનું રાજ્ય થયું.

આ વખતે ગુજરાતમાં ગાયકવાડ, પેશ્વા, અને અંગ્રેજ વચ્ચેનું રાજ્ય થયું. આ વખતે સં. ૧૭૬૧ ની પંચની ગુજરાતનો વહિવટ દામાજીને પક્ષે હતો, આ વખતે સં. ૧૭૬૧ ની પંચની હાર થઈ પાણીપતની હાર ...વાની લડાઈ થઈ, તેમાં મરાઠાની જબરી હાર થઈ. પાણીપતની હાર ...ા પછી જે પેશ્વા સરદાર બન્યા હતા તેમનો દામાજી ગાયકવાડ એક ... તે આ વખતે પેશ્વાની સાથે દિલ્હી ગયો હતો. ખંભાતના નવાબે ...પ્રતિનિધિ સદાશિવ રાવ કૈદી તેથી ગુજરાત આવ્યા પછી તેની સામે દામાજી ...ી અને જવાનમર્દખાનની જાગીર પછી લઈ લીધી; વળી પેશ્વાના મુખ... પેશ્વાની સાથે થઈ ગોધરા અને હળિયાદમાં પણ દામાજી ગાયકવાડે પોતાની ...સત્તા જમાવી (ગુજરાતનો અર્વાચિન ઇતિહાસ પૃ ૨૮૨.) આ વખતે ... વખત જમા કરી (ગુજરાતનો અર્વાચિન ઇતિહાસ પૃ ૨૮૨.) તેથી અંગ્રેજ સરકાર ...પેશ્વાને તેને હરીફ નિઝામ જંગ સંબંધનો હતો, તેથી અંગ્રેજ સરકાર (ફિર દરિયા કંપનીના અધિકારીઓ) સાથે પેશ્વાએ સંધિ ચલાવવા માંડ્યા. તેથી અંગ્રેજ સરકારનું પણ ગુજરાતમાં રાજ્ય જેમ રીતે કરી શકાય તેવું પેશ્વાએ તથા ગાયકવાડે વખારાઈ કોને રાજ્યચિન્હ મોકલ્યાં. તેની અને કાકા રઘુના-

આ વખતે માધવરાવ નારાયણ પેશ્વા હતો. દામાજી ગાયકવાડનો દીકરો ગોવિંદરાવ પેશ્વાની સાથે ખટપટ ચલાવી હતી. દામાજી ગાયકવાડનો દીકરો ગોવિંદરાવ રઘુનાથરાવના લશ્કરમાં પોતાના પિતાની ફોજની એક ટુકડી સાથે હતો. માધવરાવે રઘુનાથરાવને હરાવી તેને તથા ગોવિંદરાવને પકડી પુનામાં કેદ કર્યા. આ લડાઈ પછી થોડા વખતમાં દામાજીરાવ ગાયકવાડ મરણ પામ્યો. સં. ૧૮૨૪. એમના ગાયકવાડ કુળને ઉન્નમાં મૂકી સ્થિતિએ પહોંચાડ્યું પણ દેના મરણ પછી તેના કુળની સત્તા ઓછી થવા લાગી. દામાજીને બીજા ... થઈ હતા. તે સૌ પોતપોતાનું કરવા પ્રયત્ન કરતા હતા. દામાજીરાવ ગોવિંદરાવ હતો તેથી તેણે જોયું કે વડોદરાનું શી ભાગ થઈ નેમા થી જાણ્યું તે પેશ્વા આપણી સાથે દગો કરશે; તેથી ફગ ફિરગ વાપરી તેણે પોતાના કુંભનું ભેગ જગાડી રાખ્યું અને પોતાના ભાઈઓને સમજાવી દીધા કે પેશ્વા જેવા આપણા દુશ્મન સામે થવાને એકતાની ખાસ જરૂર છે. તેને ચાર પુત્ર

દામાજીરાવના મરણ પછી વારસ માટે તકરાર ઊઠી. તેને ચાર પુત્ર હતા: સયાજીરાવ, ગોવિંદરાવ, માનાજીરાવ અને ફતેહસિંહરાવ. સયાજીરાવ મોટો હતો, ગોવિંદરાવે પેશ્વાની સાથે ઇ. , ખાંડણી વગેરે ભરવું આપ- વાની કબૂલાત કરી પોતાને ગાદી આપવાનું કબૂલાત લીધું. ફતેહસિંહરાવ નજુમ બુદ્ધિવાન હતો, તે પોતાના મોટા ભાઈ સયાજીરાવ ગાદીપર હોઈ

બધી સત્તા પોતે ચલાવી શકે તેમ હતો. તેણે સં. ૧૮૨૭ માં પેશ્વા પાસે નવીન સલાહ કરી સારી સરતોથી સયાજીરાવને હકદાર ઠરાવ્યો. આમ અનેક ખટપટ ચાલી, અને લડાઇઓ ચાલી. આ બધો ઇતિહાસ લાંબો છે, અને તે અહીં આપવાની આવશ્યકતા નથી.

૪.

સંપત્તિ અને સંતતિ.

વખતચંદશેઠ અમદાવાદમાં નગરશેઠ હતા, પોતાનું માન ગાયકવાડ સરકાર તરફથી બહુ હતું. દિનદિન વ્યાપાર રોજગાર વધતા ગયા, તેથી લક્ષ્મી અઢળક થઈ. પોતાને ૭ પુત્ર થયા અને ૧ પુત્રી થઈ. તેનાં નામ ઇચ્છાભાઈ, પાનાભાઈ, મોતીભાઈ, અનોપચંદ, હેમચંદ, સુરજમલ, અને મનસુખભાઈ અને બાઈ ઉજમ. પાનાભાઇને લલ્લુભાઈ નામનો પુત્ર થયો, મોતીભાઇને ફતેભાઈ નામનો સુત થયો, અને હેમાભાઇને નગીનભાઈ નામનો પુત્ર થયો. એમ પરિવાર વધતો ગયો. ઇચ્છાભાઇને બે વાર, પાનાચંદને ત્રણ વાર, અનોપચંદને બે વાર અને હેમાભાઈ, સુરજમલ, અને મનસુખને એક વાર પરણાવ્યા હતા. સુરજમલ અને મોતીભાઈના પુત્ર નામે ફત્તેચંદના લગ્ન એક સાથે સંવત્ ૧૮૬૧ ના ફાગણ શુદ ૨ ને દિને કર્યાં હતાં, અને તેમાં આખા નગરને ભોજન જમાડયું હતું.

પેઢી દિનપ્રતિદિન સરસ રીતે ચાલતી હતી, તેની જુદી જુદી શાખાઓ દેશદેશાવર સ્થાપી હતી. વેપારમાં બંગાળા ઢાકાથી ભાતભાતનાં કાપડ મંગાવતા કે જે કાપડ ભારમાં બહુ ઓછાં પણ કિંમતમાં બહુ ભારે હતાં. હુંડીઓ સુરત, મુંબઈ, પુના, જયપુર, નાગોર, દિલ્હી, આગ્રા, મેડતા, ચિતોડ, કોટા, બુંદી, એમ દક્ષિણ, સોરઠ, મેવાડ દરેક સ્થળે લખાતી અને શીકરાતી. વહાણ માર્ગે, કરીઆણાંનો વેપાર ધમધોકાર ચાલતો હતો. વળી પાલીતાણું પોતાનું હતું. રાયરડા વગેરે દશબાર ગામ પોતાને ત્યાં ઘરાણે રાખ્યાં, અને બીજાં ગામોનો ઇજારો લેતા જતા હતા. આમ પુષ્કળ દ્રવ્યનો જમાવ થતો હતો. આ દ્રવ્યનો વ્યય પણ સુકૃતોમાં થતો હતો. દાનશાળાઓ જુદે જુદે સ્થળે રાખી ગરીબ દુઃખીઆઓનો દુકાળસુકાળે ઉદ્ધાર કરાતો હતો. એમ સાતક્ષેત્રમાં દ્રવ્ય વપરાતું હતું.

૫.

સંઘ.

સંવત્ ૧૮૨૬ માં તારાચંદ શેઠે સુરતનો સંઘ લેઈ રાજનગર આવી શ્રી શત્રુંજયની યાત્રા કરી અને તેની સાથે તારંગા, આબુ, ગોડી સંખેશ્વર

પાસને બેટયા. સં. ૧૮૩૭ માં સંઘપતિ પ્રેમચંદ લવજી સિદ્ધગિરિપર મોટો સંઘ લઈ ગયા. આ વખતે વખતચંદ શેઠ સાથે હતા. સંવત ૧૮૪૩ માં બીજી વખત શેત્રુંજે પ્રેમચંદ લવજી સંઘ લઇ ગયા. સંવત ૧૮૫૨ માં પ્રેમચંદ લવજી, મનાશાહ ગોવિંદજી અને હુકમતરામ દિવાન એ ત્રણે જણાએ મોટી જાત્રા ગોરવાડની કરી. ૧૮૫૫ માં વખતચંદ શેઠે ઉદયસાગરસૂરિને બોલાવી રાજનગરમાં અજિતનાથ પ્રભુની બિંબ પ્રતિષ્ઠા કરી. આ વખતે ઘણી ધામધુમ થઇ. બીજા શેઠીઆઓએ પણ જુદી જુદી બિંબની સ્થાપના કરાવી, અને ઠામ ઠામ જયજયકાર વર્તી રહ્યો. સં. ૧૮૫૬ માં વખતચંદ શેઠ આઠ વર્ષ સુધી રાજનગરમાં રહ્યા. સંવત ૧૮૬૨ માં ડાહ્યાભાઇ શેઠે સુરતથી સંઘ લઇ શેઠજીને પુછી ગોડીચાજી ભેટવા વાસ્તે ગોરવાડ ગયા. આ વખતે શેઠાણીએ ઉજમણું મોટા ઠાઠમાઠથી કર્યું.

શેઠજીએ ઝવેરીવાડમાં ઘણાં જિનમંદિર બંધાવ્યાં. શાંતિદાસ શેઠના સ્મરણાર્થે આદિશ્વર પ્રભુને મંદિરમાં બેસાડયા. નથુશાહ શેઠે ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ ભગવાનનું દહેરું કરાવ્યું; અને વખતચંદ શેઠે અજીતનાથ પ્રભુ, વીર પ્રભુ, સંભવનાથ વગેરે મૂળનાયકનાં દહેરાં કરાવ્યાં. આવી રીતે ઝવેરીવાડમાં સત્યાવીશ દહેરાં શોભતાં હતાં. શેઠજી સાગરગચ્છના ઉપાશ્રયમાં હમેશાં આવી ગુરૂદેશના—વ્યાખ્યાન સાંભળતા હતા.

સંવત ૧૮૬૪ ના મહા સુદિ ૫ ને સોમવારના દીને શેઠજી પોતે સંઘપતિ થયા અને વિમળગિરિનો સંઘ લઇ ગયા અને તે વખતે જબરી ધામધુમ થઇ. પાલીતાણાનો ઠાકોર ઉનડજી+ સામો આવ્યો હતો. આ વખતે આણંદસાગર સૂરિ

× પાલીતાણાની ગાદીપર સરતાનજી (ગોહેલ) ગાદીપર બેઠા પછી એ સરતાનજીને તેમના ભાયાત આલુભાઇએ ઇ. સ. ૧૭૬૬ માં પાલીતાણા પાસે દગો કરી ખાટલીપણે માર્યા, અને ગાદી લીધી. સરતાનજીને ઉનડજી નામે ભાઈ હતા, તેમણે આણંદરાવના ગોદડ ખુમાણની મદદ લઇ આલુભાઇને કાઢી મૂકયો, અને પોતે ગાદીએ બેઠા. ભાટ લોકો એવું કહે છે કે ગોદડ ખુમાણે આલુભાઇને મારી નાંખી પાલીતાણાની ગાદીએ ઉનડજીને બેસાડયા, પરંતુ તે તેમને પોતાની સત્તામાં રાખતો હતો, અને પાછળથી તેમનો વિચાર ઉનડજી પાસેથી ગાદી છીનવી લેવાનો થયો હતો, એટલામાં ઉનડજીએજ તેને ત્યાંથી કઢાવી મૂકયો.

જ્યારે પાલીતાણામાં ઉનડજી ઠાકોર હતા. તે વેળા ભાવનગરમાં વખતસિંહજી રાજ્ય કરતા હતા. ઉનડજીએ તે વખતની લડાઈઓમાં ભાગ ન લેતાં રાજ્ય આબાદ કરવામાં પોતાનું લક્ષ લગાડયું. તેમણે એક સારા લશ્કરનો જમાવ કર્યો, તેમના મનમાં પોતાના વડિલ ખોંખાજીના વખતનું સિહોર સંબંધી વૃત્તાંત યાદ આવ્યું અને તે જીતી લેવાનો તેનો વિચાર થયો. તેમણે વિચાર કર્યો કે ખુમાણ કાઠીઓ

ાજતા હતા. પછી તેમનાજ હસ્તથી સંવત્ ૧૯૫૮ ના વૈશાખ શુદ ૩ ને બુધ-
ર શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ પ્રભુનાં ત્રણ પગલાંની સ્થાપના કરાવી. ઝવેરીવાડામાં
િનાથ પ્રભુની મૂર્તિ ઉપર હેમનો મુકુટ કરાવ્યો. આ વખતે શેઠના પુત્ર
ચંદની ભાર્યા નામે ઝવેરે રોહિણી તપ આદર્યો—ઉજમણું કર્યું.(સંવત ૧૯૫૮
આસો સુદ ૨). પછી શેત્રુંજે નવાણું જાત્રા શેઠ શેઠાણીએ કરી. આ જાત્રામાં
દૈવયોગે વખતચંદ શેઠની પુત્રીના ભરથાર ભનુજ માંદા પડ્યા અને મરણ
મ્યા. આના નિમિત્તે બે હજાર રૂપીઆની રકમ શેઠે આપી. લખમીચંદ શેઠના
મનું દહેરૂં કરાવ્યું. રોહિનાશ પર્વતની ટુંક ઉપર આદિનાથ જિનની દહેરી
ાવી શીલવ્રત લીધું.' જાત્રા કરી અમદાવાદ આવ્યા. ગુરૂની દેશના હમેશ

ાનગર ઉપર બહારવટે નીકળી ગીરમાં ભરાઈ બેઠા છે, તેમને વખતસિંહજી
રનું પોતાનું વેર લેવાને મદદે બોલાવ્યા પછી તેમણે કાઠીઓને પોતાની મદદે
ાવી એક મોટું લશ્કર ભેગું કર્યું, અને ટાણા જીતી ત્યાંથી સિહોર જવાનો
વ કર્યો. આ હકીકત વખતસિંહજીના જાણવામાં આવ્યાથી તેઓ આગળથી
ાનું લશ્કર લઈ સિહોર ગયા. ઉનડજી કાઠી સ્વારો તથા બીજા પાયદળ
ાર લઈ ટાણા તરફ ચાલ્યા, પરંતુ કુંવર ખાંધાજીને અપશુકન થવાથી પોતાના
ા ઉનડજીને પાછા બોલાવી લીધા. આથી સરદાર વિનાજ લશ્કર આગળ
યું. તેમની સામા વખતસિંહજીએ રાવમલજી નામે ગરાસીઆની સરદારી
ે એક લશ્કર મોકલ્યું. ત્યાં આગળ પહેલીજ લડાઈમાં એક કાઠી સરદાર મરાયો.
ા શબને લેવાને બીજા કાઠીઓ ઘોડાપરથી નીચે ઉતર્યા, તે તકનો લાભ લઈ
મલજીના માણસો બીજા કાઠીઓ ઉપર તૂટી પડ્યા, તેમા કેટલાક કાઠીઓ મ-
ા, અને ઘણાખરા નાશી ગયા. ખુમાણો પાછા ગીરમાં જઈ ભરાયા, પરંતુ રસ્તે
ાં મુળુ ખુમાણ મરાયો. તેની સરદારી હાદા ખુમાણને મળી તેણે મીરાનજી
ુફીઆને પોતાની ચાકરીમાં રાખી ઉમરાળા તાબાનું લગાળા ગામ માર્યું. ત્યાં
ાળ મીરાનજી મરાયો અને તેનું શબ કાઠીઓ લઈ ગયા. આ વખતે પણ
ીઓ નાઠા, અને સાળીમાળના ડુંગરમાં ભરાઈ પેઠા. આ કામોમાં પાલીતાણાના
ાત વનાણી ગીરાસીઆ વખતો વખત ભાવનગરને મદદ આપતા હતા, તેથી
ડજીને તેમના પર બહુ ક્રોધ ચડ્યો, અને કાઠીઓને ઉશ્કેરી તેમનાં ગામો
ા માંડ્યાં. આ પ્રમાણે કાઠીઓએ તેમને બહુ પજવવા માંડ્યા એટલે વખત-
હજીએ ગીરાસીઆઓને પોતાના રક્ષણમાં લઇ બંદોબસ્તને માટે છાપરી, આંબલા
ર બાજુડામાં થાણાં મૂકયાં.

ઈ. સ. ૧૭૯૫ માં ગાયકવાડ સરકાર તરફથી શિવારામ ગાર્દી ખંડણી ઉઘરા-
ા માટે ગોહેલવાડમાં આવ્યો હતો. તેમની સાથેની લડાઈમાં વખતસિંહજી
ાયા હતા, તે તકનો લાભ લઈ ઉનડજી અને હાલા ખુમાણે સિહોરપર ચડાઇ
ી, પરંતુ સિહોરના સરદાર પથાભાઇએ તેમને અટકાવ્યા; ઉનડજીએ ત્યાંથી

સાંભળતા હતા. આખરે સર્વને ખમાવી સંવત ૧૮૭૦ શ્રાવણ વદ ૪ ને દિવસે શેઠ સ્વર્ગવાસ પામ્યા. તેમની પાછળ સંવત ૧૮૭૦ વૈશાખ શુદ ૫ ને દિને રાજનગર અને વડોદરા બન્ને શહેરમાં નવકારશી જમાડી.

રાસકાર શ્રી ક્ષેમવર્દ્ધન.

રાસકાર ક્ષેમવર્દ્ધનના સંબંધમાં કેટલુંક પૂર્વે લખાઈ ગયું છે. પણ અહીં કહેવું પડશે કે ઉપરનું લખ્યું છે તે સમયમાંજ રાસકાર પોતે વિદ્યમાન હતા અને તેમણે શ્રી વખતચંદ શેઠ સ્વર્ગવાસ થયા ને પછી બે મહિનેજ (સંવત ૧૮૭૦ ના આષાઢ શુદિ ૧૩ ને ગુરુવારે) આ રાસ પૂરો કર્યો છે.

સિંહાસનની લાલચોનાં લઈ તેમને સિહોરપર હુમલો કરવાને ઉશ્કેર્યા. આ હકીકત વખતસિંહજીના જાણવામાં આવવાથી તેઓ તાબડતોબ ચઢી પાલીતાણા ઉપર આવ્યા, પરંતુ આ વેળા ઉનડજીએ એવો સારો બચાવ કર્યો કે તેથી વખતસિંહજીને પાછા નાસી જવું પડ્યું. આ પ્રમાણે વખતસિંહજીથી પાલીતાણાને કંઈ કરી શકાયું નહિ, પરંતુ ગારીઆધાર અને તેની આજુબાજુના ગામો લુંટી તે પાછા ગયા.

આ પ્રમાણે વખતસિંહજી અને ઉનડજી વચ્ચે અણબનાવ ચાલતો હતો, પરંતુ ગોંડલના ઠાકોર કુંભાજી કે જે વખતસિંહજીના વેવાઈ થતા હતા તેમણે વચ્ચે પડી સમાધાન કરીને બન્ને વચ્ચે સલાહ કરાવી.

વખતસિંહજીને ગારીઆધાર પરગણું લઈ કબજે કર્યું, તેથી જમાબંધી વસુલ થઈ શકી નહિ. આથી પાલીતાણાનું રાજ્ય દેવાદાર થઈ ગયું.

ભારત રાજ્યમંડળ પૃ. ૧૩૫-૧૩૬

આ પછી ભારત રાજ્યમંડળના કર્તા લખે છે કેઃ—

" ઉનડજીએ અમદાવાદના નગરશેઠ વખતચંદ ખુશાલચંદનું કર્જ કઢાવ્યું હતું. આ શેઠને પેશ્વાની પેઢી સાથે ઘણો સંબંધ હતો."

"ઈ. સ. ૧૮૦૭ માં ઉનડજીના વખતમાં મુંબઈ સરકાર તરફથી કર્નલ વૉકર કાઠિયાવાડના રાજ્યોની ખંડણીના આંકડા મુકરર કરવા માટે આવ્યો હતો, તે પોતાના રીપોર્ટમાં લખે છે કે " ઠાકોર કાંધાજી અને પેશમજી પાલીતાણાના રાજ્યને પોતાનાં કબજામાં ગામો ગીરો મુકતાં પડ્યાં છે, અને ઘણાં ગામો તેમના શાહુકાર લેણદારોએ જપ્ત કીધાં છે. હાલ ગારીઆધારમાં ચાવડાથી થયું છે, તેથી સમાધાની રહી છે. "

આ ઉપરથી સાબિત થાય છે કે ઉનડજીને દેવું ઘણું હતું તેથી તે દેવું દૂર કરવામાં નગરશેઠ શ્રી વખતચંદ શેઠે મદદ આપી હતી.

ઉનડજી ઈ. સ. ૧૮૨૦ માં મરણ પામ્યા. (સંશોધક)

લક્ષ્મિસાગર સૂરિ.

પૃ. ૧૫૪–૨૧૩.

૧
માતપિતા, જન્મ, દીક્ષા, સૂરિપદવી

મરૂધર (મારવાડ) દેશના સિવાણુચી નામના ગામમાં વણિક હેમરાજ તેમની ભાર્યા નામે રાજબાઈ સાથે વસતો હતો. તેનું ગોત્ર છાજડ અને વંશ ઓસ હતાં. હેમરાજ પોતાની પત્ની સાથે સ્તંભતીર્થમાં વ્યાપાર અર્થે વસવા ગયો. ત્યાં એક પુત્ર સં. ૧૭૨૮ ચૈત્ર સુદિ ૫ ને દિને અવતર્યો અને તેનું નામ ધનજી પાડ્યું. એકદા દંપતિ સુતને લઇને વટપદ્ર (વડોદરા) આવ્યા, ત્યાં વૃદ્ધિસાગરસૂરિ બિરાજતા હતા. આમની દેશનાથી પુત્ર ધનજીના મનમાં વૈરાગ્યવાસ થયો અને સંવત્ ૧૭૩૬ વૈશાખ શુદિ ૩ ને દિને તેમની પાસે દીક્ષા લીધી, અને નામ નિધિસાગર આપ્યું. (આ ઉપરથી સમજાય છે કે આગળ આઠ આઠ વરસનાને દીક્ષા અપાતી હતી, અને લઘુવયે લીધેલ દીક્ષિત મુનિ અને સૂરિઓના ઘણા દાખલા છે.) વૃદ્ધિસાગર સૂરિ તે આગળ કહેવાઇ ગયેલા શ્રી રાજસાગરસૂરિના શિષ્ય હતા. ગુરૂ શિષ્યોએ ઘણાં ઘણાં નગરોમાં ચોમાસાં કરીને બધા રાજનગર પધાર્યા. ત્યાં શાંતિદાસ શેઠ કે જેનું વૃત્તાંત આપણે આગળ કહી ગયા છીએ તેના સુપુત્ર લખમીચંદ શેઠે ભારે દાદમાદથી ઉત્સવ કરીને નિધિસાગરજીને સં. ૧૭૪૫ વૈશાખ વદ ૨ ને દિને સૂરિ પદવી અપાવી, અને નામ લક્ષ્મિસાગરસૂરિ સ્થાપ્યુ.

૨
વિહાર.

વિહાર યાત્રા હવે વિશેષ શરૂ થઇ, સિદ્ધાચલ, રૈવતગિરિ (ગિરિનાર), તારંગા, અંતરિક્ષજી, આબુ આદિની યાત્રાઓ કીધી અને સં. ૧૭૮૭ માં સુરજપુર (સુરતમાં) ચોમાસું કીધું. શરીર બહુ જીર્ણ થઈ ગયું હતું, તોપણ રાજનગર તરફ વિહાર કરવા માટે ઇચ્છા કરી, પરંતુ સુરતના બહુજ આગ્રહથી બીજું ચોમાસું પણ સુરતમાંજ કર્યું. શરીર જર્જરિત થયું હતું. પર્યુષણ પર્વ ગયા પછી શરીર સ્વસ્થતા નજ રહી. સંવત્ ૧૭૮૮ ના વિજયાદશમીને દિને પ્રમોદસાગર ઉપાધ્યાયને બોલાવી તપગચ્છનો બધો ભાર

સંભાળી લેવા કહ્યું, અને તે માટે તેને સૂરિપદ આપી કલ્યાણસાગરસૂરિ નામ સ્થાપ્યું.

આ વખતે શિષ્યનો સાથ બહોળો હતો, તેમાંના પૈકી પંડિત રવિસાગર, મુખ્ય અજિતસાગર, કુશલસાગરગણિ, હીરસાગરગણિ, વિનોદસાગર વગેરે હતા. જુદે જુદે સ્થળે એટલે અમદાવાદ, રાધનપુર, પાટણ, ખંભાત, બુરાનપુર, વટપદ્ર (વડોદરા, વડનગર નહિ), દર્ભાવતિ (ડભોઇ), ભરૂચ, અંકલેશ્વર, સોજિત્રા, સાણંદ, વિરમગામ, કરોસણ, કડી, મહીસાણા, બલોલ, સાંમ-થરા, નવરંગપુર, પાલણપુર, સિદ્ધપુર, ભાભેર, બહીયલ, બારેજા વગેરે ગામોમાં અંત સમયની વાત કહેવાપ્રસંગમાં લાંબા રાખી આવશે અનેક આવ્યા. અને સંવત ૧૭૮૮ આસો વદ ૭ની રાત્રીએ દેહોત્સર્ગ કર્યો.

કલ્યાણસાગરસૂરી.

ગુરુના કાલધર્મ પામ્યા પછી તેમની પાદુકા હીરવિહારમાં (જે સ્થળે હીરવિજયસૂરિનો સ્થંભ કર્યો હતો તે સ્થાને) સ્થપાવી. આમાં સભાચંદ કુંવરજીએ ઘણું સારું દ્રવ્ય ખરચ્યું.

કલ્યાણસાગરસૂરિના સંસારી પિતાનું નામ શા. રયામલ હતું, અને માતાનું નામ સૌભાગ્યદે હતું, વંશ ઓસવંશ હતો. ઉપાધ્યાય થયા ત્યાં સુધી પ્રમોદસાગર નામ હતું કે જે આપણે ઉપર જોઈ ગયા છીએ. શિષ્ય પરંપરા માટે જુઓ પૃ. ૧૧

રાસકાર શ્રી રામવિજય.

શ્રી લક્ષ્મીસાગર સૂરિનો રાસ રાજપુરામાં રહી શ્રી સુમતિવિજયના શિષ્ય શ્રી રામવિજય ઉપાધ્યાયે (વાચકે) કરેલ છે. રામવિજયની વંશપરંપરા તેમના સં. ૧૭૮૫ વૈશાખ સુદ ૭ ગુરુવારે રાજનગરમાં રચેલા એક અપ્રસિદ્ધ રાસ નામે શ્રી શાંતિજિનનો રાસ છે કે જેની નકલ શ્રીમાન્ મોહનલાલ મુનિના શિષ્ય શ્રી કમલમુનિ પાસે છે તેમાંથી નીચે પ્રમાણે મળી શકે છે.

શ્રી ગુરુ હીરવિજયસૂરિ શિષ્ય, કલ્યાણવિજય ઉવજ્ઝાય પુરંદર,
દિન દિન ચઢતી જગીસ. શ્રી. ૧
શા હરખાનંદન સોભાગી, સાચો વઇરાગી,
સંમતિ અરથ વિચાર સદગુરુ, સાચો શુભમતિ રાગી. શ્રી. ૨
માન પુંજબાઈ કુખે જાયો, નામે નવનિધિ થાએ,
વાચક ધર્મવિજય વર તેહના, દીપે અધિક સવાઇ. શ્રી. ૩
તસ અંતેવાસી ગુણે ભરિયા, જોડ ન જોવે વિરૂઆ,

શ્રી જયવિજય વિબુધ શ્રુતદરિયા, પાસે શુદ્ધી કિરિયા. શ્રી. ૪
તસ પદપંકજભમર સરિસા, શુભવિજય કવીશા,
ગુણ ગંભીરમ મેરૂગિરીશા, શ્રુતજલસિંધુ મુનીશા. શ્રી. ૫
તસ ચરણાંબુજસેવક સુંદર, શુભ કિરિયા ગુણશૂરા,
સાધે યોગ અભ્યાસ અખંડિત, નહિ ગુણરયણે અધૂરા. શ્રી. ૬
મહિમાવંત મહંત મુનીસર, ચરણ નમે અવનીશા,
શ્રી ગુરૂ સુમતિવિજય ઉપગારી, પ્રતપો કોડિવરીશા. શ્રી. ૭
તે શ્રી ગુરૂ મહિમાનિધિ સંનિધિ, રામ રસિક મેં નિપાયા,
શાંતિ પ્રભુ ગુણરાશિ ભણતાં, નવનિધિ આનંદ પાયા. શ્રી. ૮

એટલે આ ઉપરથી નીચે પ્રમાણે લઘુ પરંપરા છેઃ—

શ્રી હીરવિજયસૂરિ
|
કલ્યાણવિજય ઉપાધ્યાય
(પિતાનું નામ હરખાશા, માતાનું નામ પૂંજી)
|
ધર્મવિજય વાચક
|
પં. જયવિજય
|
પં. શુભવિજય કવિ
|
સુમતિવિજય
|
રામવિજય.

આ શ્રી રામવિજય મુનિ સાગરગચ્છના સૂરિ શ્રી લક્ષ્મિસાગરસૂરિ કે જેનું ચરિત્ર પોતે રચ્યું છે, તેની આજ્ઞામાં રહેતા હતા, અને તે સાગરગચ્છની સૂરિ પરંપરા કે જેને વિષે આપણે આગળ જોઇ ગયા છીએ, તે સંબંધે ઉપરોક્ત શાંતિ જિનના રાસમાં નીચે પ્રમાણે કરેલો ઉલ્લેખ જાણવા યોગ્ય હોવાથી અહીં ઉતારીએ છીએઃ—

શ્રી હીરવિજય ગુરૂ પાટે પટોધર, ચાઉ કર્મકુલચંદોરે,
માત કોડદાઈ કુખિ ઉપન્ના, વિજયસેન સૂરિ વંદોરે.
સુમતિ ગુપ્તિ શુદ્ધ ગુરૂ ધારે, સમતારસભંડારોરે;
જેણે એ ગુરૂને નયણે નિરખ્યા, ધન્ય તેહનો અવતારોરે.
વાદિ સભામાંહી વાદ કરીને, જિનમતિ સ્થિરતા સ્થાપીરે;

બિરૂદ સવાઇ.જગદ્‌ગુરૂ પાયો, કીર્તિલતા આરોપીરે.
તસ પટે ઉદયાચલ ઉદયો, શુદ્ધ પ્રરૂપણા ધરીરે,
શ્રી રાજસાગર સૂરી જયવંતા, ભવિયણને ઉપકારીરે.
દેવીદાસ કુલ અંબર દિનમણિ, માત કોડમદે જાયારે,
મનમોહન સોભાગી સદ્‌ગુરૂ, મહિમાનિધિ મુનિ રાયારે.
સંવત સોળ છયાસી આ વર્ષે, આચારજ પદ થાપીરે,
શ્રી રાજસાગર સૂરિ નામ જાહેર, સાગરગચ્છ દિપાયારે.
શાહ શિરોમણિ સહસકિરણ સુત. શાંતિદાસ ગુણખાણરે,
જસ ઉપદેશે બહુ-ધન-ખરચ્યું, લાખ ઇગ્યાર પ્રમાણરે.
કીર્તિકમલા શ્રી ગુરૂજીની, જગમાંહે ઘણી પ્રસરીરે,
ભવિયણ મનમાંહે અતિ હરખે, જસ ગુણમાળા સમરીરે.
તેહ ગુરૂપાટ પ્રભાકર પ્રગટયા, શ્રી વૃદ્ધિસાગર સૂરીરે,
પંચાચાર વિચારે ચતુર, મોહનવલ્લિ કંદરે.
રૂપ અનોપમ અંગ વિરાજે, ગુણ લક્ષણ અતિ રૂઅરે,
બહુ નરનારિ જિણે પ્રતિબોધ્યા, વરણ ન જાયે રૂઅરે.
ગુણનિધિ તેહને પાટે વિરાજે, શ્રી લક્ષ્મીસાગરસૂરિ છાજેરે,
કીર્તિ જેહની જગમાંહે ગાજે, ભવિમનસંશય ભાંજેરે.
સંપ્રતિમાન વિજય તે ગુરૂજી, સોભાગી શિરધારોરે,
તેહની વધાઇ ભવિજનને, સમતારસ ભંડારોરે.
તેહ તણે રાજ્યે એ રચિયો, શાંતિ પ્રભુનો રાસોરે,
ભવિયણ ભાવ ધરીને નિસુણો, લહિયે સુખ વિલાસોરે.

શ્રી વિજયસેનસૂરી.
(પિતા કમાંશા, માતા કોડાઈ.)
|
રાજસાગરસૂરિ
(સૂરિપદ સં. ૧૬૮૬. તેના ઉપદેશથી શાંતિદાસ શેઠે ૧૧ લાખ ખર્ચ્યા)
|
વૃદ્ધિસાગરસૂરિ
|
લક્ષ્મીસાગરસૂરિ.

રાસકારની કૃતિઓ.

રામવિજય એ નામ આ સિવાય બીજાઓનું પણ છે તેમાં એક વિમલવિજય ઉપાધ્યાયના શિષ્ય છે અને બીજા કનકવિજયના શિષ્ય છે. આ રામવિજયની કૃતિ આ છે:—

૧ ઉપદેશમાળાપર વિસ્તૃત સંસ્કૃત ટીકા જૈનધર્મ પ્રસારક સભાએ ભાષાન્તર હમણાં પ્રસિદ્ધ કરેલ છે.
૨ ચોવિશી.
૩ શાંતિનાથ જિનરાસ. સં. ૧૭૮૫.
૪ લક્ષ્મિસાગર સૂરિ નિર્વાણ રાસ.
૫ પ્રકીર્ણ સ્તવન સઝાય. જેવાં કે પંચકલ્યાણકનું સ્તવન (પ્રસિદ્ધ થયું છે), ઉત્તરાધ્યયનપર સઝાયો (અપ્રસિદ્ધ) વગેરે.

રાસકાર સંબંધી દંતકથાઓ.

આ રાસકાર શ્રીમદ્ યશોવિજયજી ઉપાધ્યાય (સં. ૧૬૭૦-સં. ૧૭૪૫) ના સમયમાં સમકાલીનપણે વિદ્યમાન હતા, અને તેઓ વ્યાખ્યાનકળામાં બહુ પ્રવીણ હતા. એવું કહેવાય છે કે એકજ શહેરમાં થી રામવિજયજી અને શ્રી યશોવિજયજીએ વિહાર જુદા જુદા ઉપાશ્રયમાં કર્યો હતો, અને તે વખતે શ્રી રામવિજયજીની વ્યાખ્યાનશૈલી બહુ રસભરિત અને ચિત્તાકર્ષક હોવાથી તેની પાસે શ્રોતાજનોની પરખદા (પરિષદ્) સારી રીતે ભરાતી હતી, જ્યારે યશોવિજયજી મહા સમર્થ વિદ્વાન્ હોવા છતાં તેવી રસભરિત શૈલી ન હોવાને લીધે તેમની પાસે ઓછા શ્રોતાજનો હતા. આથી શ્રી યશોવિજયજી પોતે તે વ્યાખ્યાનશૈલી જોવાને શ્રી રામવિજયનું વ્યાખ્યાન સાંભળવા ગયા હતા અને સાંભળીને બહુ પ્રસન્ન થયા હતા.

શ્રી નેમિસાગર ઉપાધ્યાય.

પૃ. ૨૩૧–૨૩૫

૧.

પરિચય.

શ્રી વીરપ્રભુની ૫૩ પરંપરાએ શ્રી ¹લક્ષ્મીસાગરસૂરિ તપગચ્છની ૫૩ મી પાટે થયા તે અને લક્ષ્મીસાગરસૂરિ (સાગર પક્ષના) કે જેનું ચરિત્ર આપણે આગળ વર્ણવ્યું છે તે ભિન્ન ભિન્ન છે. પ્રથમના શ્રી લક્ષ્મીસાગરસૂરિના ઘણા શિષ્ય હતા, તેમાંના સુવિદિત અને મહાપ્રભાવક શ્રી વિદ્યાસાગર ઉપાધ્યાય હતા. તેના શિષ્ય શ્રી ધર્મસાગર થયા કે જેને શ્રી ²વિજયદાનસૂરિએ પાઠકપદ આપ્યું. તે ધર્મસાગરના લબ્ધિસાગર શિષ્ય થયા કે જેને વાચકપદ

---

૧. લક્ષ્મીસાગરસૂરિ તપગચ્છની ૫૩ મી પાટે થયેલ શ્રી રત્નશેખરસૂરિના પટ્ટધર જન્મ સં. ૧૪૬૪ ભાદ્રવા વદિ ૨, દીક્ષા સં. ૧૪૭૭, પંન્યાસપદ સં. ૧૪૯૬, વાચકપદ સં. ૧૫૦૧, સૂરિપદ ૧૫૦૮, ગચ્છનાયકપદ સં. ૧૫૧૭ (કે જે વર્ષમાં શ્રી રત્નશેખરસૂરિનો સ્વર્ગવાસ થયો.)

૨. વિજયદાનસૂરિ—જન્મ જામલામાં સં. ૧૫૫૩, દીક્ષા સં. ૧૫૬૨, સૂરિપદ ૧૫૮૭, સ્વર્ગવાસ સં. ૧૬૨૨ ના વૈશાખ સુદિ ૧૨ વટપલ્લીમાં. આપે ખંભાત (સ્તંભતીર્થ), અમદાવાદ, પાટણ (પત્તન), મહેસાણા (મહીશાન), ગંધારબંદર આદિમાં ઘણા મહોત્સવપૂર્વક અનેક જૈન બિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરી; તેના ઉપદેશથી ગુજરાતના સુલતાન મહિમૂદના માન્ય થયેલ મંત્રી ગલરાજ [illegible] શત્રુંજય [illegible] કુંભમેળા [illegible] લોક અનેક દેશ, નગર, ગામ આદિના સંઘો સાથે શત્રુંજય યાત્રા કરાવી [illegible] કરી. તથા તેના ઉપદેશથી [illegible] અને અમદાવાદ પાસે [illegible] આદિએ શ્રી શત્રુંજય ચતુર્મુખ (ચૌમુખ) [illegible] પ્રતિષ્ઠા કરી, અને ઉજ્જયંતગિરિનાં (ગિરિનારનાં) [illegible] તેનાથી [illegible] દ્વાર [illegible] રીતે [illegible] હતા, તે પ્રભુ વિજયદાનસૂરિ [illegible] હતા, તેની આજ્ઞા અખંડિત પ્રવર્તતી હતી, તે અત્યંત વિહારી હતા, [illegible] (૫૩). [illegible] આદિમાં [illegible] જ્યાં [illegible] શ્રી વિજયદાનસૂરિ [illegible] (વિરુદ) નો [illegible] હતો, તેમના [illegible] હતા, તેમણે [illegible] ગુર્જર [illegible] કોણ [illegible] —પટ્ટાવલિ.

શ્રી [1]વિજયસેનસૂરિએ આપ્યું. આ લબ્ધિસાગર ગુરૂની દેશનાથી શ્રી નેમિસાગર શિષ્ય થયા.

લબ્ધિસાગરસૂરિ (તપાગચ્છની ૫૩ મી પાટે.)
|
વિદ્યાસાગર ઉપાધ્યાય.
|
ધર્મસાગર પાઠક.
|
લબ્ધિસાગર ઉપાધ્યાય.
|
નેમિસાગર ઉપાધ્યાય.

૨.
જન્મ, માતપિતા, દીક્ષા.

સિંહપુર નગરમાં દેવિદાસ નામનો સુશ્રાવક વસતો હતો, તેને કોડાં નામની સુભાર્યા હતી. તેને પેટે ગુરૂચરણને પૂજ્યું, અને આગમ આરાધું એવા દોહદવાળા ગર્ભથી પુત્ર થયો અને તેનું નામ નાનજી પાડયું. આઠ વર્ષનો થતાં પુત્રને નિશાળે બેસાડયો, અભ્યાસ પૂરો થતાં નગરમાં શ્રી લબ્ધિસાગર ઉપાધ્યાય વિચરતા વિચરતા આવ્યા; મા પુત્રને લઈને વંદના કરવા ગઇ; પુત્રે ગુરૂની દેશના સાંભળી, અને વૈરાગ્ય ઉપજ્યો. અને બીજા ભાઈ સાથે દીક્ષા લીધી.

૩.
અભ્યાસ, પંડિત અને વાચક પદવી.

ગુરૂ સાથે વિહાર કર્યો, અને તેમની પાસે અભ્યાસ દરેક શાસ્ત્રનો કરવા લાગ્યા. આચારશાસ્ત્ર (ચરિતાનુયોગ), આગમ, જ્યોતિષ, સાહિત્ય, છંદશાસ્ત્ર, હેમાદિક વ્યાકરણ વગેરેનો અભ્યાસ કર્યો અને શુદ્ધ સંયમ, શુદ્ધાચારી સાધુની પેઠે નિર્વહવા લાગ્યા. શ્રી વિજયસેનસૂરિએ પંડિતપદ આપ્યું. ત્યાર પછી લબ્ધિસાગર ગુરૂ સ્વર્ગલોક પધાર્યા, એટલે શ્રી [1]વિજયસેનસૂરિએ દૂર દેશથી નેમિસાગરને બોલાવી વાચક (ઉપાધ્યાય) પદ આપ્યું. આ પદ આપ્યાને સાત વર્ષ થયાં ત્યારે ગુરૂના આદેશથી રાધનપુર ચોમાસું કર્યું.

૪.
જહાંગીર બાદશાહનું આમંત્રણ

આ વખતે અકબર બાદશાહની પછી દિલ્હીની ગાદીએ આવેલ તેનો બેટો જહાંગીર બાદશાહ માંડવગઢ પડાવ નાખી પડયો હતો. તેણે ફરમાન લખી શ્રી વિજયદેવસૂરિ (કે જેને માટે આગળ લખાઈ ગયું છે) ને તેડાવ્યા. શ્રી વિજયદેવસૂરિ આ વખતે ખંભાતમાં હતા, તેમણે ફરમાન વાંચી માંડવગઢ

---

૧. વિજયસેનસૂરિ-જુઓ પ્રસ્તાવના પૃષ્ઠ ૯ ફુટનોટ.

આગ્રહ નહિ કરતા, અને નેમિસાગરને રાધનપુરથી તેડાવ્યા. નેમિસાગર રાધનપુરથી નીકળતાં તેમને સંઘે બહુ સૂચના કરી કે "રસ્તામાં મેવાડ આવે, માર્ગમાં મોકળપુર પછી એમ છે, વળી લાગણી ચોકીયાતો ઘણી નહી બહુ ખરાબ છે. નાથ નેક રુખ છે, એ માટે પણ જાણે તે વધારે લાગશે." ગુરૂ તો 'ધર્મપસાયે રૂડાં વાનાં થશે' એવું કહી સંઘ સાથે મુક્તિસાગર અને માનસાગર મુનિને સાથે લઇને સાથે વીરસાગર, લક્ષ્મીસાગર પંડિત, કુશલસાગર, પ્રેમસાગર, શુભસાગર, શ્રીસાગર, હર્ષસાગર, ઋદ્ધિસાગર આદિ શિષ્ય સાથે લઇ રાધનપુરથી ખંભાત તરફ વિહાર કર્યો. વિહાર કરતાં અનેક ગામોમાં મહોત્સવ કર્યા. રાજનગર (અમદાવાદ) આવી પધારે આવ્યા, ત્યાં જિનચંદ્રને વંદના કરી વિશેષ નવ આનંદ, નંદી આદિ કરી ત્યારે પછી ખંભાત આવ્યા.

૫.

જહાંગીર બાદશાહનો મેળાપ.

ખંભાત આવી શ્રી વિજયદેવસૂરિને વંદના કરી બાદશાહ સાથે મેળાપ કર્યો, અને તેને બહુ ખુશ કર્યા ત્યારે શ્રી વિજયદેવસૂરિને 'મહાતપા' એવું બિરુદ આપ્યું. આથી જિન શાસનમાં મહોત્સવ કરવામાં આવ્યા. ત્યાર પછી નેમિસાગર ઉપાધ્યાય જહાંગીર બાદશાહને મળ્યા. ત્યાં પુસ્તક સંબંધી વાદ થયો તેમાં તે જીતવાથી બાદશાહે નેમિસાગરને 'જગજીપક' નામનું બિરુદ આપ્યું.

૬.

શરીરવ્યાધિ-સ્વર્ગગમન.

ત્યારબાદ કેમ જાણે શરીરે વ્યાધિ થઇ આવ્યો. આ વખતે ખંભાતમાં સૂરતી ખંભાતના સમાચાર મળતાં રાજનગર, ખંભાત, ભરૂચ, સુરત, નવાનગર, રાધનપુર વગેરેના શ્રાવકો આવ્યા અને ભવ્યજનોને ત્યાં ત્યાં ધર્મધ્યાન પ્રવૃત્તિઓ કરી કાર્તિક શુદ ૫ ને દિને શ્રી ભાવસાગર પંડિત સ્વલોક સિધાવ્યા. ત્યાર પછી અંત દિવસે એટલે કાર્તિક શુદ ૧૦ સોમે દિને (સં. ૧૬૭૮) માં શ્રી નેમસાગર ઉપાધ્યાયે દેહોત્સર્ગ કર્યો.

૭.

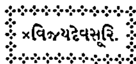
શિષ્યો.

ઉપર મુજબ અનેક શિષ્ય પરિવાર થયો હતો. તેમાંના કેટલાકનાં નામ શુભસાગર, શ્રીસાગર, વિવેકસાગર, મેઘસાગર, હેમસાગર, ઉદયસાગર પંડિત, સુમતિસાગર વગેરે હતાં.

૮.

રાસકાર.

આ રાસ રચનાર શ્રી વિદ્યાસાગરના શિષ્ય કૃપાસાગરે ઉત્તરવિભાગમાં સં. ૧૬૭૮ ભાદરવા શુદ ૧૨ ને દિને રચેલ છે.

×વિજયદેવસૂરિ.

પૃષ્ઠ ૧૦૩–૧૦૭.

મૂળ ગામ ઈડર, અને ત્યાં શાહ થિરાતુલ ચંદસિંહ અને તેની ભાર્યા નામે રૂપાં વસતાં હતાં. તેના પુત્રે શ્રી વિજયસેનસૂરિ પાસે દીક્ષા લીધી હતી. પછી પોતે સૂરિપદ લીધું. શ્રી વિજયદેવસૂરિએ જહાંગીર પાદશાહને પ્રતિબોધી તેની પાસેથી 'મહાતપા' એ નામનું બિરૂદ મેળવ્યું હતું.

શ્રી વિજયદેવસૂરિએ મરૂધર (મારવાડ), ગુર્જર (ગુજરાત), સોરઠ (કાઠિયાવાડ), માલવા અને દક્ષિણ દેશમાં અપ્રતિબંધપણે વિહાર કર્યો. મહમદશાહને ગુરૂએ ઉત્તમ ઉપદેશ આપી પોતા તરફ ખેંચ્યો અને તે નરપતિ-રાજા કે સૂબા(?)એ ગૌવધ કે ગોમાંસાહાર છોડી દીધો, આથી ગુરૂની કીર્તિ સર્વ સ્થળે ફેલાઈ ૨૭ તેમના શિષ્યો હતા.

આમના શિષ્ય [1]વિજયસિંહસૂરિ હતા તેમણે મરૂધર (મારવાડ)થી નીકળી જ્યારે વિજયદેવસૂરિ ગુજરાતમાં આવ્યા ત્યારે ભેટીને વંદના કરી. આ વખતે વિજયસિંહસૂરિએ સ્વર્ગવાસ કર્યો. આથી શ્રી વિજયદેવસૂરિએ પોતે [2]ગંધાર જઈ [3]શ્રી વિજયપ્રભને પોતાના પટ્ટધર સંવત ૧૭૧૦ ના વૈશાખ શુદ ૧૦ ને દિને બનાવ્યા.

× વિજયદેવ સૂરિ (તપાગચ્છની ૬૦ મી પાટે) વિજયસેનસૂરિના પટ્ટધર. જન્મ સંવત્ ૧૬૪૩, પંન્યાસપદ ૧૬૫૫. સૂરિપદ ૧૬૫૬; જહાંગીર બાદશાહે મહાતપાનું બિરૂદ આપ્યું. સં. ૧૬૭૫ માં આરાસણમાં મહાવીર બિંબની પ્રતિષ્ઠા કરી (જૈન બિબ્લિઓગ્રાફી ગેરિનો. શિલાલેખ), સ્વર્ગ ઉન્ના નગરમાં સં. ૧૭૧૩ ના આષાઢ શુદિ ૧૧ ને દિને. તેઓ સ્વર્ગ ગયા પહેલાં પોતાના પછી પટ્ટધર શ્રી વિજયસિંહને નીમી ગયા હતા, પરંતુ તે પોતાની પહેલાં સ્વર્ગવાસ પામવાથી વિજયપ્રભને પટ્ટધર નીમ્યા. —પટ્ટાવલિ.

૧ વિજયસિંહસૂરિ (૬૧ મા તપગચ્છની પાટે, શ્રી વિજયદેવસૂરિના પટ્ટધર. જન્મ સંવત્ ૧૬૪૪ મેડતામાં, દીક્ષા સં. ૧૬૫૪ માં, વાચકપદ સં. ૧૬૭૩ માં, સૂરિપદ સં. ૧૬૮૨ માં, અને સ્વર્ગ ગમન સં. ૧૭૦૯ ના આષાઢ શુદિ બીજ. (નોતનપુરામાં–અમદાવાદ ?)

૨. ગંધાર–ખંભાતના અખાતના કિનારા પરના ચાર બંદર નામે ગોગારી (ઘોઘા), બરબિસિ (ભરૂચ), ગન્દાર (ગંધાર) અને ખંભાત છે; આમાંનું એક ગંધાર છે.

૩ વિજયપ્રભસૂરિ (૬૨ મા, ખરી રીતે ૬૧ મા તપગચ્છની પાટે) જન્મ ૧૬૭૭ માં કચ્છના મનોહરપુરમાં, પિતાનું નામ શા સવગણ, માતાનું નામ ભાણી)

પછી શ્રી વિજયદેવસૂરિએ પોતાનું ટુંક આયુષ્ય જાણી અહમદપુરમાં ચોમાસું કરી શત્રુંજયની જાત્રા કરવા વિહાર કર્યો. શત્રુંજય આવી સુખેથી યાત્રા કરી. રાયચંદશાહ તથા નેમિદાસ શાહે યાત્રા કાજે બહુ દ્રવ્ય ખર્ચ્યું. અહીંથી પોતે અજાર ગામ આવ્યા. ત્યાં પાર્શ્વનાથ પ્રભુને વાંદી હીરવિજયસૂરિના સ્મરણ સ્તંભ પાસે આવી નમન કર્યું. પછી ઉનાનગરમાં સંઘે તેમને સામૈયું કરી પધરાવ્યા. અને દીવમાં સંઘને ઉપધાન વહેવરાવ્યાં અને મહોત્સવ કર્યો. ત્યાં સં. ૧૭૧૨ આષાઢ સુદ ૧૧ ને દિને દેહોત્સર્ગ કર્યો. આ વખતે તેમણે વિજયપ્રભસૂરિને તપગચ્છ ભળાવી સારી સંભાળ લેવા કહ્યું અને અનશન આદર્યું હતું. ઉપાધ્યાય વિનીતવિજય તથા પાઠક શાંતિવિજય હાજર હતા. શ્રાવકો અગ્નિદાહ દેવા માટે ઉનામાં આવ્યા. આ વખતે કોઈ આકાશી-દિવ્ય તેજ દેખાયું અને દેવનાં વિમાન આવતાં લોકોએ જોયાં. ભાવકોએ આ જાણી ગુરુની સેવા કરી. આ દેવકૃપની એંધાણી હતી; આ વખતે જેનું સ્વર્ગગમન થાય છે તે પુણ્યાત્મા મનાય છે, તેથી વૈષ્ણવોએ પણ ગુરુને મહાત્મા લેખી ગુરુની પૂજા કરી, અગર, કસ્તૂરી, અબીર, કેસર, ચંદન વિગેરેથી દેહનો અગ્નિસંસ્કાર કર્યો. પછી રાયચંદ શાહ (બધુ-શાહી) એ ત્યાં વિજયદેવસૂરિનો સ્મરણસ્તંભ રચાવ્યો. વિજયદેવસૂરિના શિષ્યોમાં ૨૫ તો પાઠક પદ ધરાવનાર, અને ૩૦૫ પંડિત પદ ધરાવનારા શિષ્યો હતા. એક પટ્ટાવલિમાં જોવામાં આવે છે કે શ્રી વિજયદેવસૂરિના વખતમાં બે મત થયા. ૧ સાગરનો મત અને ૨ ઉપાધ્યાયનો મત.

સ્વાધ્યાયકાર મેઘવિજય.

મેઘવિજય-કવિ કૃપાવિજયના શિષ્ય-તેમણે આ સ્વાધ્યાય રચેલ છે.

દીક્ષા સં. ૧૬૮૬ માં, પંન્યાસપદ સં. ૧૭૦૧ માં, સૂરિપદ ગંધાર નગરમાં સં. ૧૭૧૦ માં, સં. ૧૭૪૯ માં ઉના ગામમાં સ્વર્ગે પધાર્યા છે. આમને શ્રી વિજયદેવસૂરિ (૬૦ મા પટ્ટધર) સ્વર્ગે ગયા, તે વખતે વિજયસિંહસૂરિ (૬૧ મા) સ્વર્ગે ગયા હતા તેથી ૬૨ મા પટ્ટધર કોઈ કહે છે. આમનો વંદનમહોત્સવ અમદાવાદમાં સં. ૧૭૧૧ ના કાર્તિક વદિ ૨ ને દિને થયો હતો. આમણે પોતાના પટ્ટધર તરીકે શ્રી વિજયરત્નસૂરિને નાંદોદ ગામમાં સં. ૧૭૩૨ માં નીમ્યા હતા.

વિજયાનંદસૂરિ.

પૃ. ૨૪૦—૨૪૩.

૧.

મરૂ દેશમાં (મેવાડમાં) વરરોહ ગામમાં પ્રાગ વંશનો શાહ શ્રીવંત નામનો વણિક વસતો હતો, તેને પોતાની પત્નિ નામે શિણગારદેથી કલા નામનો પુત્ર સંવત ૧૬૪૨ માં થયો, કે જે બાળપણથી બુદ્ધિશાળી હતો. (તેણે પહેલાં સ્થાનકવાસી શ્રી વરસિંગ ઋષિજી પાસે દીક્ષા લીધી હતી??) મ્હાન્ જગદ્‌ગુરૂ હીરવિજય સૂરિના સમાગમમાં આવતાં તુરતજ તેમની પાસેથી દીક્ષા લીધી, (સંવત્ ૧૬૫૧) અને તે વખતે કમલવિજય નામ રાખ્યું. પછી શાસ્ત્રાભ્યાસ સારી રીતે કરાવવા માટે શ્રી હીરવિજયસૂરિએ પોતાના વિદ્વાન્ શિષ્ય નામે સોમવિજય વાચકને કમલવિજય સોંપી દીધા. તે વાચકે તેમને વિદ્યાનું દાન આપી શાસ્ત્રમાં પારંગત કર્યા.

૨.

પછી આચારવિચાર-ચરણકરણ શુદ્ધ થવા માટે અનેક યોગ વહ્યા, આથી શ્રી વિજયસેનસૂરિ (શ્રી હીરવિજયના પટ્ટધર) એ સંવત્ ૧૬૭૦ માં પંડિત પદવી આપી. ત્યાર પછી શ્રી વિજયસેનસૂરિના પટ્ટધર શ્રી વિજયતિલકસૂરિ શિરોહી ગામમાં અનુક્રમે વિહાર કરતા પધાર્યા; તેમણે કમલવિજય વિબુધને-પંડિતને સૂરિ પદવી આપી (સંવત્ ૧૬૭૬), અને વિજયાનંદ સૂરિ એ નામ સ્થાપિત કર્યું. આ પછી ઘણા ઘણા છઠ અઠમ ઉપવાસ. નીવી, આંબીલ, કર્યા, અને સિદ્ધચક્ર સ્થાનકની ઓલી આદરી, ત્રણ માસ શુભ ધ્યાનમાં રહી મૌન વ્રતે તપવિધિ આદરી ગૌતમ મંત્ર આરાધ્યો. ત્યાર પછી વિજયરાજ સૂરિને પોતાના પટ્ટધર બનાવ્યા અને અનેક મુનિઓને પંડિત પદ આપ્યાં તેમજ અનેક દીક્ષા આપી. યાત્રાઓમાં બે વિમલગિરિની, એક ગિરનારની, આબુની સાત, શંખેશ્વર પ્રભુની પાંચ અને એક અંતરીક્ષ પ્રભુની કરી. નવ તો બિંબ પ્રતિષ્ઠા કરી ઉપાશ્રય અને જિનમંદિરો કરાવ્યા. શેત્રુંજ્યપર સંઘ કઢાવ્યો. અને ગુજરાત, મારવાડ, કોકણ, દક્ષિણ અને લાટ દેશમાં વિહાર કર્યો. પછી તેઓ ખંભાત નગરમાં પધાર્યા ત્યાં શરીર વ્યાધિ ઉપડી.

૩.

અહીં ધર્મ ધ્યાનમાં લીન થઇ, સર્વને ખમાવી, અનશન કરી સંવત ૧૭૧૧ ના આષાડ માસની પૂર્ણિમાની રાત્રીએ—અથવા વદ એકમે ગુરૂ નિર્વાણ

[illegible] ૧૫૮૪ [illegible]
[illegible] વિજયદેવસૂરિ
[illegible]

૪.

શ્રી વિજયદેવસૂરિથી ત્રણ ભિન્ન પટ્ટ [illegible] વિજયસેનસૂરિ [illegible] વિજયસિંહસૂરિ [illegible] અને [illegible] જેની પરંપરાઓ આ પ્રમાણે [illegible] થાય છે.

૬૦. વિજયદેવસૂરિ	વિજયદેવસૂરિ	વિજયદેવસૂરિ
૬૧. વિજયપ્રભસૂરિ	વિજયસિંહસૂરિ	[illegible]
૬૨. વિજયરત્નસૂરિ	વિજયપ્રભસૂરિ	[illegible]
૬૩. વિજયક્ષમા	વિજયરત્નસૂરિ	[illegible]

૫.

વિજયાનંદસૂરિ [illegible] ૧૬૮૮ [illegible]
[illegible] છે—

વિજયાનંદસૂરિ

વિજયરાજસૂરિ	[illegible]	પંડિત [illegible]
વિજયમાનસૂરિ	હીરસૂરિ	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]—
૧ [illegible]
૨ [illegible]
૩ [illegible]
૪ [illegible]
૫ [illegible]

કલ્યાણવિજયગણિ.

પૃષ્ઠ ૨૧૪–૨૩૫.

૧.

ભરતક્ષેત્રમાં ગુર્જર દેશમાં પલ્હખડી નામે નગર હતું, તેમાં પ્રાગ્વંશનો સંઘવી આજડ નામે રહેતો હતો. તેનો પુત્ર સંઘવી ઝીપુર (?) હતો. તેને બે પુત્ર થયા. તેમાં રાજસી નામનો પુત્ર અતિ ઉદાર હતો. તેનો પુત્ર થિરપાલ નામે હતો. આ વખતે ગુજરાત દેશમાં [1]મહમૂદ નામનો સુલતાન રાજ્ય કરતો હતો, તેની પાસે થિરપાલ ગયો અને સુલતાને બહુ માન આપ્યું અને પછી લાલપુર નામનું ગામ ભેટ આપ્યું.

થિરપાલે લાલપુરમાં નિવાસ કર્યો. એકદા [2]હેમવિમલસૂરિ ત્યાં વિહાર કરતાં આવ્યા, અને દેશના આપવા લાગ્યા. થિરપાલે પછી સંવત્ ૧૫૬૩ માં એક જિનમંદિર કરાવ્યું.

---

૧. મહમૂદશાહ ૧ લો (બેગડો) ઈ. સ. ૧૪૫૯–૧૫૧૩ આ ઘણોજ પરાક્રમી અને મિલનસાર સુલતાન હતો. તેને મુસલમાનોનો સિદ્ધરાજ કહીએ તો ચાલે. તેની બહાદુરી, કૌવત, ન્યાય અને મુસલમાન ધર્મ ઉપર દૃઢ આકીન એ વખાણવા જેવા ગુણ હતા. તોપણ ધર્મના ઝનુનમાં હિંદુઓનાં દેવળ તોડી પાડી તથા મૂર્તિઓ ભાગી નાખી તેણે પોતાની કીર્તિ ઝાંખી કરી છે. તેના દરબારમાં ઘણા વિદ્વાનો અને ધાર્મિક પુરૂષો માલમ પડતા ગુજરાતમાં મુસલમાની વખતની કોઇ પણ ઇમારત એવી નથી કે જેની સાથે લોકો મહમુદશાહ બેગડાનો સંબંધ જોડતા નથી. ગુજરાતનો અર્વાચિન ઈતિહાસ. પૃ. ૧૧.

૨. હેમવિમલસૂરિ–તપાગચ્છની ૫૫ મી પાટે થયા. આના સમયમાં સાધુ સમુદાય ક્રિયાશિથિલ હતો છતાં પોતે સાધુના ખરા આચારની મર્યાદા ઉલ્લંઘી ન હતી. વળી બ્રહ્મચર્ય અખંડ રાખી બીલકુલ નિષ્પરિગ્રહી રહી સર્વજનોમાં વિખ્યાત મહાન યશસ્વી સંવિગ્ન સાધુ હતા. તેમના સમાગમમાં જે જે આવતા તે દીક્ષા લઇ ક્રિયાપરાયણ સાધુ થતા; એટલુંજ નહિ પરંતુ ક્ષમાશ્રમણ આદિની પેઠે અવિહત પકવ અન્ન પોતે ખાતા નહિ. કેટલાક લુંકા મતના ઋષિઓએ (સાધુઓએ) પણ તે મત છોડી તેમની પાસે દિક્ષા લીધી. આમના સમયમાં સં. ૧૫૬૨ માં ગૃહસ્થ કડુકે ત્રિસ્તુતિકમત–પાછળથી પ્રસિદ્ધ થયેલ કડુકમત કાઢયો. સં. ૧૫૭૦ માં વીજા નામના વેષધરથી વીજામત નામનો મત લુંકામતમાંથી છૂટો થઈ પ્રવર્ત્યો. સં. ૧૫૭૨ માં ઉપાધ્યાય પાર્શ્વચંદ્રે પોતાના નામથી એક જુદો મત નાગપુરીય તપગચ્છથી જુદો કાઢી પ્રવર્તાવ્યો. —પટ્ટાવલિ.

સં. ૧૬૪૫ માં શ્રી વિજયસેન સૂરિ ભાટ થયો કે આનંદવિમલને સૂરિપદ, હેમવિમલ સૂરિ પછી ઉદયપુર નગરમાં આપ્યું, અને તે વખતે તે પછી આનંદવિમલ સૂરિ સ્વર્ગમાં ગયા. [illegible] પણ ખંભાતથી [illegible] સૂરિ વિજયસિંહસૂરિ [illegible] શ્રી વિજયસેનને ૭ પુત્ર થયા, તેમના નામ નીચે મુજબ, ઉદય, ખીમ, સીમા, કરમણ, અને ધરમણ [illegible] થયા. તેની સીમને પાંચ પુત્રો સંઘવિ હીરા, ઉદયા, વિજય, તેમાં [illegible] થયા તેમાં [illegible], જુદા થયા અને પછી [illegible] [illegible] સર્વ [illegible]

૨.

[illegible]

મહેસાણા નગરમાં મોટા નામનો વણિક વસતો હતો. તેણે પોતાની પુત્રી નામે પુંજ [illegible] સંઘવિને એ સાથ પરણાવી કે તેને સાસરામાં [illegible] તે [illegible] પુત્ર રત્ન [illegible] સં. ૧૬૦૧ માં [illegible] અને તેનું નામ [illegible] ([illegible]) પાડવામાં આવ્યું. ૭ વર્ષ થયો ત્યારે તેને નિશાળે ભણવા બેસાડવામાં આવ્યો.

૩.

[illegible]

[illegible] ૧૮ મે વર્ષે સંવત ૧૬ [illegible] શ્રી *હીરવિજયસૂરિ ઉદયપુર આવ્યા. તેમનું નામ [illegible] હતું. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] હીરવિજયસૂરિ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

૪.

[illegible]

[illegible] મહેસાણા [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

* હીરવિજયસૂરિ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] હીરવિજય [illegible] [illegible] [illegible]

પુત્ર હતા. ૧ સોમદત્ત, ૨ ભીમજી. મામા સોમદત્તે પોતાના ભાણેજની દીક્ષાનો ઉત્સવ કરવા માથે લીધું અને સંવત્ ૧૬૧૬ ના વૈશાખ વદિ બીજને દિવસે શ્રી હીરવિજયસૂરિના હસ્તથી કુમાર ઠાકરશીએ દીક્ષા લીધી અને નામ કલ્યાણવિજય રાખવામાં આવ્યું. પછી વેદપુરાણ, તર્ક, છંદ, ચિંતામણિ વગેરે શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ કર્યો અને સંવત્ ૧૬૨૪ ના ફાગણ વદિ ૭ ને દિને પાટણનગરમાં વાચકપદ (ઉપાધ્યાયપદ) ગુરૂએ આપ્યું.

૫.

વિવિધ દેશ વિહાર, અનેક ભવ્ય પ્રતિબોધ.

વ્યાખ્યાનકળા ઘણી સરસ હતી, અને ચરિત્ર ઉત્તમ હોવાથી શ્રોતાજનોપર શ્રી કલ્યાણવિજય ઉપાધ્યાય સારી છાપ પાડી શક્યા, તેથી જ્યાં જ્યાં વિહાર કર્યો ત્યાં ઉગ્રતપ, બિંબપ્રતિષ્ઠા આદિ સારા પ્રમાણમાં થયાં. ખંભાત, અમદાવાદમાં ઉત્તમ બોધ આપ્યો. પાટણમાં બિંબપ્રતિષ્ઠા કીધી, ત્યાંથી પૂજ્યના આદેશથી વાગડ, માલવ, (માળવા) દેશ આદિ ફર્યા અને મુંડાસે નામના ગામમાં બ્રાહ્મણો સાથે વાદ કરી જીત્યા. પછી વાગડ દેશમાં સંચરી શ્રી આંતરિઆ પ્રભુને વાંદ્યા, અને ફીકા બદુ એ દેશના સુણી શ્રી જિનપ્રાસાદ રચાવી તેમાં ગુરૂ પાસે બિંબપ્રતિષ્ઠા કરાવી. પછી વિહાર કરતા કરતા ઉજ્જેણી નગરીમાં ગુરૂએ આવી કુમતિ ! (સ્થાનકવાસી) સાથે વાદવિવાદ કરી તેમને મોળા પાડયા અને ત્યાં ચોમાસુ કર્યું. ત્યાંથી મક્ષીજીની જાત્રા કરવા સંચર્યા. ગામ ગામના સંઘ ત્યાં ભરાયા હતા. ત્યાં કુબેર જેવા ધનવાન નામે સોનપાલ રાયે સંઘવાત્સલ્ય માટે બહુ વિત્ત વાપર્યું અને ગુરૂની સુવર્ણથી પૂજા કરી, ત્યાર પછી સોનપાલે પોતાની અવસ્થા છેલ્લી જાણી ગુરૂ પાસે દીક્ષા માગી, તેથી ગુરૂએ તેનું આયુબળ જોઈ ઉજ્જેણી આવી તેને દીક્ષા આપી અને તેની સાથે અનશન આપ્યું. આનો ઉત્સવ નાયુજીએ કીધો. નવ દિવસ અનશન પાળી સોનપાલ મુનિ સ્વર્ગે ગયા અને તેની માંડવી રચી અગ્નિ સંસ્કાર કર્યો. પછી સારંગપુર આદિ ક્ષેત્ર ગુરૂએ પોતાના આગમનથી પવિત્ર કરી મંડપાચલ દુર્ગની જાત્રાએ પધાર્યા. (કે જેને માંડવગઢ કહેવામાં આવે છે.) ત્યાં ગુરૂ ચોમાસું રહ્યા ત્યાંથી વડવાણ્ તીર્થની યાત્રા ભાઈજી, સીંધજી, ગાંધી તેજપાલ વગેરેએ કરાવી. આ તીર્થમાં બાવન ગજની મ્હોટી પ્રતિમિ પ્રતિમા છે. અહીંની યાત્રા કરી ખાનદેશના ભૂષણરૂપ બરહાનપુર આવી ચોમાસું રહ્યા. ત્યાંના ભાનુશેઠે ગુરૂનો આદેશ લઈ અંતરીક્ષ પાર્શ્વપ્રભુની જાત્રા અર્થે સંઘ કાઢ્યો, અને જાત્રા કરી સૌએ પોતાનો જન્મ સફલ કર્યો. ત્યાંથી ગુરૂ દેવગિરિ ચોમાસું રહ્યા અને ત્યાંથી પૈઠણ (પ્રતિષ્ઠાનપુર) આવી ત્યાં જે તીર્થો હતાં તેની જાત્રા કરી.

૬.

હીરવિજયસૂરિનો અકબરપ્રતિ બોધ.

અહીં હીરવિજયસૂરિનો પત્ર આવ્યો કે અકબર બાદશાહ તરફથી રે તેડું આવ્યું છે તો અમોને મળવા માટે જરૂર ઉતાવળથી આવજો. . શ્રી કલ્યાણવિજય ઉપાધ્યાય તરત વિહાર કરી સાદડી જઈ શ્રી વિજયસૂરિને જઈ ભેટયા, સૂરિજીને આનંદ થયો, પછી કલ્યાણવિજ ને કહ્યું કે 'તમો ઉપાધ્યાય છો અને ગુર્જર દેશમાં રહી ધર્મનો પ્રતિપાલ કો, અને વિજયસેનને સૂરિપદે સ્થાપેલ છે તો તમે તેની આજ્ઞા શિર વહી તેને જેવી ગચ્છની પ્રતિષ્ઠા વધે તેવું કાર્ય કર્યા કરજો' આવી રીતે શી- ખામણ દઈ શ્રી હીરવિજયસૂરિ અકબર પાસે આવવા એકદમ વિહાર રી (ફતેહપુર) સીકરી આવ્યા અને અકબરને અહિંસામય જૈન ધર્મનું હસ્ય પૂર્ણ રીતે સમજાવ્યું. અકબરશાહ બહુ ખુશ થયો અને ગુરુને પ્રણામ રી છ માસની અમારિઘોષણા કરાવી ગુરુને જગદ્ગુરુ નામનું અતિશય બિરુદ આપ્યું અને શેત્રુંજાતીર્થ આખું આપી દીધું અને તે રાજદરબારમાં તેનો લેખ (ફરમાન) પણ કરી આપ્યો. આવી રીતે શ્રી અકબર બાદશાહે ગુરુને મહાન્ સીખ આપ્યા પછી ગુરુશ્રીએ વિહાર કરી નાગોર નગર આ- ગમન કર્યું. ત્યાં શ્રી કલ્યાણવિજય ઉપાધ્યાયે પણ આવી પ્રણામ કર્યા. આ વખતે વૈરાટ નગરથી ઇંદ્રરાજ નામના સંઘપતિ આવી, શ્રી હીરવિજયસૂરિને ત્યાં જિનપ્રાસાદમાં પ્રતિષ્ઠા કરવા આવવા વિનતિ કરી. ત્યારે સૂરિશ્રીએ કહ્યું કે 'અમારાથી આવી શકાય તેમ નથી, પણ શ્રી કલ્યાણવિજય મહા ઉપાધ્યાય છે તેને હું પ્રતિષ્ઠા કરવા મોકલું છું'. આથી કલ્યાણવિજય ઉપાધ્યાય વૈરાટ નગરમાં પ્રતિષ્ઠા કરવા સિધાવ્યા.

૭.

વૈરાટપ્રતિષ્ઠા

શ્રી કલ્યાણવિજય વૈરાટ નગરમાં આવ્યા ત્યારે ભારહમલના પુત્ર સંઘ- પતિ ઇંદ્રરાજે ભારે સામૈયું કરી નગરપ્રવેશ કરાવ્યો. ત્યાર પછી દિન દિન ઉત્સવ થવા લાગ્યા. વ્યવસ્થા કરવામાં આવી અને શુભ લગ્ને શુભ દિને દેવવિહારની સ્થાપના કરી. મૂળનાયક શ્રી વિમલનાથ જિનેશ્વર પધરાવ્યા, અને ભારહમલ (પોતાના પિતા) ના નામથી ઇંદ્રરાજે પાર્શ્વજિનેન્દ્રની પ્રતિષ્ઠા તેમાં કરાવી, તેમજ અજયરાજના નામે પ્રથમ જિનેંદ્ર શ્રી ઋષભદેવની અને મુનિસુવ્રતની બિંબપ્રતિષ્ઠા ગુરુના પવિત્ર હસ્તથી કરાવી. પછી ઇંદ્રરાજે સંઘની ભક્તિ બહુ કરી, સ્વામીવાત્સલ્ય કર્યું. અહીંથી કલ્યાણવિજય ગુરુએ ગુજરાતમાં વિહાર કર્યો. અહીં સુધી ગુરુ સંબંધી વાત આવે છે. પછીનાં સર્વ

ગમન થયું, ને તે ક્યારે થયું એ સંબંધમાં કંઈ પણ ઉલ્લેખ નથી. રાસ સં. ૧૬૫૫ ના આશો માસની શુદિ ૫ ને દિને રચાયેલો છે એવું જણાવેલું છે.

૮.

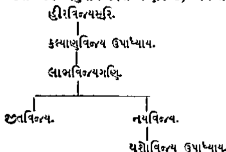
રાસકાર–જયવિજય.

જયવિજય એ ઉક્ત ચરિત્રનાયક શ્રી કલ્યાણવિજયના પોતાના શિષ્ય હતા અને તેમણેજ આ રાસ રચ્યો છે એટલે તેની વિશ્વસનીયતા પૂરવાર થાય છે.

૯.

શિષ્ય પરંપરા.

શ્રી કલ્યાણવિજય વાચકના વંશજ મહા મહોપાધ્યાય ન્યાયાચાર્ય શ્રી યશોવિજયજી હતા એમ અનુમાન કરતાં જણાય છે, અને તે આ રીતેઃ—

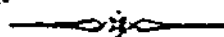

કારણ કે શ્રી યશોવિજયજી પોતાના ૩૫૦ ગાથાના સ્તવનની પોતાની પ્રશસ્તિમાં જણાવે છે કેઃ—

હીર ગુરૂ શિષ્ય અવતંસ મોટો હુઓ, વાચકરાજ કલ્યાણવિજયો;
હેમ ગુરૂ સમવડે શબ્દ અનુશાસને, શીષ તસ વિબુધવર લાભવિજયો.
શીષ તસ જીતવિજયો જયો વિબુધવર, નયવિજય વિબુધ તમ સુગુરૂ ભાયા;
રહિય કાશીમઠે જેહથી મેં ભલે, ન્યાયદર્શન વિપુલભાવ પાયા.

આમાં યશોવિજયજી ઉપરોક્ત વંશપરંપરા આવે છે અને તેની સાથે આપણા ચરિત્રનાયકને હીરવિજયસૂરિના શિષ્ય સમુદાયમાં અવતંસ એટલે મુકુટ સમાન વર્ણવે છે, એટલુંજ નહિ પરંતુ વાચકોમાં–ઉપાધ્યાયોમાં રાજા સરીખા અને શબ્દાનુશાસનમાં–વ્યાકરણ શાસ્ત્રમાં શ્રી હેમાચાર્ય સરીખા જણાવે છે.

આ સિવાય વ્યાખ્યાનકળામાં ઘણા કુશળ, ઉપદેશમાળાપર ટીકા રચનાર કવિ રામવિજય પણ શ્રી કલ્યાણવિજય ઉપાધ્યાયની શિષ્યપરંપરાથી થયેલ છે. જુઓ પૃ. ૨૨.

શ્રીમદ્ સત્યવિજયજી.

પૃ ૧૦૮—૧૧૫

૧.

જન્મ, સાધુ ઉપદેશ.

લાડમાં માલવ દેશથી એકમાત્ર સપાદલક્ષ દેશમાં લાડણું નામનું [illegible] હતું. અહીં વેપાર સારો ચાલતો હતો. દૂગડ ગોત્રના વીરચંદ નામે [illegible] વસતા હતા, અને તેની ભાર્યાનું નામ વીરમદે હતું. બંને ધર્મિષ્ઠ હતા. [illegible] તેમને શિવરાજ નામનો પુત્ર થયો. બાલપણમાં તેને ધર્મ પ્રત્યે સારી [illegible] હતી. એક દિવસ ત્યાં એક મુનિરાજ પધાર્યા, તેના ઉપદેશથી પોતાને [illegible] થઈ અને ઉપદેશથી પ્રતિબોધ પામ્યો. આ અને માયને દીક્ષા [illegible] રજા આગ્રહ બહુ પ્રયત્ન કરી. આખરે શિવરાજ એકનો બે થયો [illegible] નહિ અને તેણે માતાને સમજાવી રજા લીધી. પછી માતાએ કહ્યું કે 'તું [illegible] તેણે માતાને સમજાવી રજા લીધી. [illegible] ઢુંઢકમાં (લુંકા સ્થાનકવાસી) દીક્ષા લે તો તે પંથના આચાર્યને નેતરી [illegible] દીક્ષા મહોત્સવ કરવું' ત્યારે શિવરાજે કહ્યું કે જે મત્ત મુનિહિત- [illegible] સાચી ક્રિયા [illegible] છે અને જેમાં શુદ્ધ સામાચારી–ક્રિયા છે અને જેમાં [illegible] વિધિ પ્રવર્તે છે અને જેમાં [illegible] છે તે મતમાં હું સંયમ લેવાનો છું. આથી [illegible] જિનરાજની પૂજા કરી હરખ છે તે [illegible] શ્રી વિજયસિંહસૂરિને તેડાવ્યા [illegible] તપગચ્છમાં દીક્ષા [illegible] ઉમરે લીધી. નામ સત- [illegible] પુત્રે તેની પાસે [illegible] ૧૪ વરસની ઉમરે લીધી. નામ સત્યવિજય આપવામાં આવ્યું.

૨.

અભ્યાસ. ક્રિયોદ્ધાર.

[illegible] પ્રીતિ પૂર્વક કરવા લાગ્યા.

આ પછી શાસ્ત્ર સિદ્ધાંતનો અભ્યાસ [illegible] બહુ વિચારણી થઈ અને [illegible] ક્રિયા પાલવા લાગ્યા. આથી ક્રિયા બહુ [illegible] પરિસ્થિતિ જોતાં [illegible] ઉદ્ધાર કરવાની જરૂર છે. [illegible] ક્રિયામાં શિથિલતા બહુ છે તો તેનો ઉદ્ધાર [illegible] ત્યારે [illegible] શ્રી વિજયસિંહસૂરિની રજા લઈ તેના [illegible] કર્યો વિચાર [illegible] 'રાસ' માં કહે છે કે—

'શ્રી [illegible] પૂછીને, કરું ક્રિયા ઉદ્ધાર
નિજ [illegible] કહે [illegible]'

શ્રી ગુરૂચરણુ નમી કરી, કરજોડી તે વારોરે;
' અનુમતિ જો મુજને દિયો, તો કરૂં ક્રિયા ઉદ્ધારોરે. શ્રી.
કાલ પ્રમાણે ખપ ખરૂં, દોષી હલુ કર્મે હલેવારે;
તપ કરૂં આલસ મૂકીને, માનવ ભવનું ફલ લેવારે.' શ્રી.
ગુણવંત ગુરૂ ઇણિ પરે કહે, ' યોગ્ય જાણીને સુવિચારોરે;
જિમ સુખ થાય તિમ કરો, નિજ સફલ અવતારોરે.' શ્રી.
ધર્મ માર્ગ દીપાવવા, પાંગરીયા મુનિએકાકીરે;
વિચરે ભારંડની પરે, શુદ્ધ સંયમશું દિલ છાકીરે. શ્રી.
સહે પરિષહ આકરા, શોષે નિજ કોમલ કાયારે,
ક્ષમતા સમતા આદરી, મેલી સહુ મમતા માયારે. શ્રી.

એક દિવસ શ્રી સત્યવિજયજીએ શ્રી વિજયસિંહસૂરિને કહ્યું કે 'આપની આજ્ઞા હોય તો હું ક્રિયોદ્ધાર કરૂં. દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ અને ભાવ પ્રમાણે સંયમ પાળું.' આચાર્યે કહ્યું કે 'જેમ સુખ થાય તેમ કરો (जहा सुखं देवाणुप्पिया).' આથી સત્યવિજયજીએ ધર્મમાર્ગને દીપાવવા ભારંડ પક્ષીની પેઠે અપ્રમત્તપણે એકાકી વિહાર કર્યો.

૩.

વિહાર.

મેવાડના ઉદેપુરમાં ચોમાસું કર્યું. ઘણા લોકોને પ્રતિબોધ આપી ધર્મમાં સ્થિર કર્યા. છટ્ઠ છટ્ઠના તપ કરવા લાગ્યા. ત્યાંથી મારવાડમાં આવ્યા. ત્યાં પણ જૈનધર્મ ઘણાને પમાડયો. પછી મેડતા ગામમાં કે જ્યાં શ્રી આનંદઘનજી પણ તે પ્રસંગે રહેતા હતા અને જ્યાં હાલ તેમની દેરી છે ત્યાં આવી ચોમાસું કર્યું. અહીંથી વિહાર કરતા નાગોર આવી ચોમાસું કર્યું, ત્યાંથી જોધપુર ચોમાસું કર્યું. એમ દેશ વિદેશ અપ્રતિબંધપણે વિહાર કરી લોકોપર પરમ ઉપકાર કર્યો.

૪.

પન્યાસપદ સં. ૧૭૨૯.

શ્રી વિજયસિંહસૂરિના પટ્ટધીશ શ્રી વિજયપ્રભસૂરિએ પોતાના હસ્તથી સોજત ગામમાં સં. ૧૭૨૯ માં સત્યવિજયજીને પન્યાસ પદ આપવામાં આવ્યું હતું. અહીંથી પોતે સાદડી ચોમાસું કર્યા પછી ગુજરાતમાં અનેક સ્થળે વિહાર કરતા કરતા શ્રી સત્યવિજય પાટણ આવી પહોંચ્યા.

જ્યારે બહુજ વૃદ્ધ થઈ ગયા. અને પગમાં ચાલવાની શક્તિ ન રહી ત્યારે અણહિલપુર પાટણમાં આવી રહ્યા."

આ વાતને આ રાસમાંથી ટેકો મળે છે. જુઓ પૃ. ૧૧૪માં જણાવેલ છે કે.—

'ધર્મમાર્ગ દીપાવવા, પાંગરીયા મુનિ એકાકી રે;
વિચરે ભારંડની પરે, શુદ્ધ સંયમસ્યું દિલ છાકી રે.
સહે પરિષહ આકરા, સોષે નિજ કોમલ કાયા રે;
ખમતા સમતા આદરી, મેલી સહુ મમતા માયા રે,
કીધો વિહાર મેવાડમાં, ઉદેપુર કિયો ચોમાસો રે;
ધર્મ પમાડયો લોકને, કીધો તિહાં ધર્મનો વાસો રે.
છઠે છઠેને પારણાં કીધાં, તપ જાસ ન પારો રે;
કાયા કીધી દુબળી, કરી અરસ નીરસ આહારો રે.

વળી અધ્યાત્મરસિક વનવાસી શ્રી આનંદઘનજી મહાત્મા ઘણે ભાગે મેડતામાં રહ્યા હતા એવું લોકકથા પરથી જણાય છે, અને ત્યાં સત્યવિજયજીએ ચોમાસું કર્યું હતું એ રાસમાં આપેલ છે. તેમજ શ્રી આનંદઘનજી, શ્રી યશોવિજયજી, શ્રી વિનયવિજયજી, જ્ઞાનવિમલસૂરિ તથા શ્રી માનવિજય ઉપાધ્યાય આદિ સમકાલિન હતા એ નિર્વિવાદ છે.

(૨) પોતે કયા દેશના હતા

સંવેગી પટ્ટાવલિના આધારે સત્યવિજયજી મેદપાટ (મેવાડ) દેશના હતા અને તેની આ નિર્વાણ સાક્ષી પૂરે છે; પરંતુ યતિવર્ગની પટ્ટાવલિમાં તે ગંધારના શાંતિદાસ શ્રાવક હતા એમ જે નીકળે છે તે સત્ય હોવાનો સંભવ નથી.

(૩) પીતવસ્ત્રાંગિકાર.

આ વખતમાં સ્થાનકવાસી (અમૂર્તિપૂજક) પંથ વિદ્યમાન થયો, અને તેના સાધુઓ પણ શ્વેતવસ્ત્ર પહેરતા, તેથી શ્વેતાંબરીય મૂર્તિપૂજક અને તેમની વચ્ચે ભેદ જાણવાનું બરાબર રહ્યું નહિ, તેથી કેટલાક સાધુઓએ પીતવસ્ત્ર પહેરવાનું સ્વીકાર્યું. યતિની પટ્ટાવલિ જેનાં શ્રી યશોવિજયજીએ કાથીવાં કર્યાં હતાં એમ જણાઇ આવે છે અને તેની સાથે વિજયપ્રભસૂરિને શ્રી સત્યવિજય પન્યાસ ન વાંદ્યા અને સામા પડી કાથીયાં વસ્ત્ર ધારણ કર્યાં એમ યતિની જુદ્દન પટ્ટાવલિમાં જોવામાં આવે છે. આનો નિશ્ચય આ નિર્વાણ રાસથી થતો નથી, પરંતુ શ્રી સત્યવિજયજીની શિષ્ય પરંપરામાંજ થયેલા (જુઓ આગળ) પંડિત વીરવિજયજી આ સંબંધે કંઈ ઉલ્લેખ

છે તે ગચ્છમાં, તેમણે પોતાના પ્રતિક્રમણ લેખ તથા સંકેતનાર
માં પોતાની જે પ્રશસ્તિ આપે છે તેમાં નીચે પ્રમાણે કહ્યું છે:—

તપગચ્છ ગગન દિવાકર, વિજયદેવ સૂરિ રાયાઃ
નામ દીક્ષિત જેહનું સાચું, કુંકુંમલ ગરિ મહરાજઃ
વિજયસિંહ સૂરિ તાસ પટધર, કુમતિ મત મદ ભિદિઃ ૧
તાસ શિષ્ય સુખકારી વાચક, ઉદયરુચિ ગુરુરાજઃ
સંઘ ચતુર્વિધ દેઈ વિચારી, સૂરિપદ લિયો નીકેઃ
વિવિધ મહોત્સવ કરતા દેખી, નિજ સૂરિ પદને દેવેઃ
એને વિધિપૂર્વક જાઈ દેખી, ચિત્ત વૈરાગે ધરીઃ ૨
સૂરિવર આપે વિનય વિચારી, અમને પાર ઉતારીઃ
'ક્રિયાદિ નહિ જેહી રસમો, કરવું શિથિલ ઉદ્ધારઃ'
કહે સહી 'આ એડી છે ગુરુવર, ઉમ ઘર ઘર અનુસારઃ'
એમ કહી સર્વ સંઘ સાખે સૂરિવર, અમને પાર ઉતારીઃ ૩
સત્યવિજય પંન્યાસની આજ્ઞા, મુનિવરમાં વરદાયીઃ
એમની આપે દેખે નિજ હાથે, વિજયાનંદસૂરિ થાપેઃ
અન્યનિગ્રહમે ઉભ વિચારી, સંવેગ રંગ આપેઃ
રહિત દેશ હતી ધન ધરી, જૈન ધર્મને ધારેઃ ૪
સૂરિ પાસ રહે સન્મુખ ઉભા, ચારક ધન ગત પામેઃ
મુનિ સંવેગી સહી નિરખી, ચોથે સંયમ પાળેઃ
શિવ મારગ એ રહે કહીને, ઈહાં વિશ્રામ છે સાચેઃ
આનંદઘન સહી એમ ધરી, આનંદઘનજી દેખેઃ ૫
તે નિત પાર સહી મારગમાં, પણ ક્રિયાવંત વિશેષેઃ
મહિમા આપણી અનુરાગથી, તમમાંથી પણ જાણીએઃ

અર્થ—તપગચ્છ રૂપી ગગનમાં દિવાકરની ઉપમા પામેલ શ્રી વિજય-
દેવસૂરિ થયા કે જેનું સાચું (મરાઠી 'સાચું'—ખરું) સુંદર નામ દીક્ષાએ
કુંકુંમલના ગરુડે આપ્યું છે; તેના પટધર, કુમતિ રૂપી હાથીઓમાં સિંહ
જેવા વિજયસિંહ સૂરિ થયા, અને તેના શિષ્ય, સુખકારી ઉદયરુચિ
એવા ઉદયવાચક (સત્યવિજય) સૂરિની પાસેને વાચક થયા.

દીક્ષા લેવાથી ચતુર્વિધ સંઘ આદરથી સહિત પ્રમાણે તેને સૂરિપદ
આપવા જેવો મનો (શ્રી સત્યવિજય) પોતાને સૂરિપદ આપવા માટે આ
સંઘને જુદી જુદી જાતના મહોત્સવ કરતા જોઈ અને વૈરાગ્યનું પોતાનું ચિત્ત
વૈરાગ્યિત રહેવું હોવાથી શાસનમાં પ્રવર્તિવિધિપૂર્વક તેઓ (શ્રી વિજયસિંહ)

સૂરિ પાસે વિનય અને વૈરાગ્યથી પોતાના મનની વાત પ્રકાશિત કરી કે 'હે સ્વામિન્! મારે સૂરિ પદવી લેવી નથી. મારી ઇચ્છા તો ક્રિયા ઉદ્ધાર કરવાની છે તો તે કરીશ'–ત્યારે સૂરિએ કહ્યું કે "આ ગાદી–ગચ્છગાદી તમારે શિરે છે અને તમારે વશ તમારી આજ્ઞા નીચે સૌ મુનિપરિવાર છે." આમ કહી તે સૂરિવર સ્વર્ગે સિધાવ્યા, અને તેમણે કહેલું કથન સંઘને સુણાવતાં સત્યવિજય પંન્યાસની આજ્ઞા મુનિગણમાં પ્રવર્તી. ૩

શ્રી સત્યવિજયજીએ સંઘની સાથે પોતાને હાથે રહી વિજયપ્રભને સૂરિપદપર સ્થાપ્યા, અને ગચ્છ નિશ્રા રાખી ઉગ્રવિહાર કરી ક્રિયોદ્ધારથી સંવેગનો સત્ય ગુણ વ્યાપ્ત કર્યો. જેવી રીતે છેટેથી ધ્વજ દેખીને લોકો ચૈત્ય–જિનાલય હોતું જોઇએ એવું અનુમાન કરી હાથ જોડી ઉં–વંદના કરે છે, તેવીજ રીતે સત્યવિજય ગણિએ રંગિત–રંગેલાં (પીત) વસ્ત્ર અંગિકાર કરેલાં હોવાથી તેને તેમજ તેના પરિવારના સાધુઓને તે વસ્ત્રો ઉપરથી તેઓ ખરા સંવેગી હોવા જોઇએ એમ અનુમાન કરી લોકો તેમને વંદના કરે છે આ શ્રી સત્યવિજયજી એવા પ્રભાવક હતા કે તેની સમક્ષ સૂરિ (શ્રી વિજયપ્રભ સૂરિ), પાકો ઉભા રહેતા હતા–માન આપતા હતા, અને તેના પક્ષમાં–ક્રિયોદ્ધારના પક્ષમાં વાચક શ્રી જશ (યશોવિજયજી) હતા. ૪

સિદ્ધાંત એ વાતની સાક્ષી પૂરે છે કે સંવેગી મુનિ, નિર્વેદી ગૃહસ્થ, અને સંવેગ પક્ષી (સંવેગીને અનુમોદનારા)–આ ત્રણ, શિવમાર્ગ સર્જનારા છે; પરંતુ (કલિયુગનું મહાત્મ્ય કંઇ ઓર છે), જુઓ ! આર્ય સુહસ્તિ પોતે સૂરિ હતા છતાં, આર્ય મહાગિરિ સૂરિ ન હોવા છતાં તે ઉગ્ર ક્રિયા ધારી હોવાથી તેને વંદના કરતા હતા, અને તેવા ક્રમ એ ત્રણ પાટ સુધી રહ્યો પણ પછી ન રહ્યો કારણ કે કલિયુગની વિશેષતા છે. આ માટે દૃષ્ટાંત આપે છે. જેમ આખું નગર ઘેલા બનાવનારું જલ પીવાથી ગાંડું થઈ ગયું અને રાજા અને પ્રધાન કે જેઓ તે જલ પીધું ન હોવાથી ડાહ્યા રહ્યા હતા તેઓને પણ તે ગાંડાઓમાં ભળવું પડ્યું (કારણ તેમ ન કરે તો ગાંડા તેઓને ત્રાસ આપ્યા વગર ન રહે) તેમ કલિયુગ આવતો ગયો તેમ ક્રિયા ઓછી થતી ગઈ, અને ક્રિયા પ્રતે જોઇએ તેવું માન પણ ન રહ્યું. તેથી ક્રિયાપાલકને ક્રિયા ન કરનાર સાથે રહેવાથી લેવું પડ્યું.

(૬) ક્રિયોદ્ધારમાં શ્રી યશોવિજયજીની સહાય.

હવે શ્રી જિનહર્ષ રચિત શ્રી સત્યવિજયજીના રાસમાં ક્રિયોદ્ધાર–માં કોઈ પણ ઉપાધ્યાયજીનું નામ દર્શાવેલ નથી, પરંતુ [illegible] પં વીરવિજયજી [illegible] 'વાચક જશ [illegible]

ચોખ્ખું લખેલ છે. આ સંબંધમાં વીરવિજયજી ૧૫ મા સૈકામાં થઈ તેના પહેલાનો સમય જોઈએ તો વિશેષ સમર્થન મળે છે, કે શ્રી યશો-વિજયજીએ સહાય આપી છે.

શ્રી યશોવિજયજી પોતે ૩૫૦ ગાથાના સ્તવનને અંતે લખે છે કેઃ—

તાસ પાટે વિજયદેવસૂરી સુગુરુ, પાટ તસ સુગુરુ વિજયસિંહ ધોરી;
જાસ હિત શીખથી માર્ગ એ અનુસર્યો, જેહથી સવિ ટલી કુમતિ ચોરી.

આનાપર સં. ૧૮૩૦ માં ટબો કરનાર શ્રી પદ્મવિજયજી અર્થ પૂરે છે કે:—

" વળી તેને પાટે શ્રી વિજયદેવસૂરિ થયા, તથા તેમના પાટે શ્રી વિજયસિંહસૂરિ તે સમ્યક્ત્વ ભાર વહેવાને વૃષભ સમાન ધોરી થયા જેમની હિતશીખ—આજ્ઞા પ્રત્યે મેં એ સંવેગ માર્ગ આદર્યો, એટલે એ ભાવને શ્રી જશવિજયજી ઉપાધ્યાયે પણ એઓની આજ્ઞા પામીને ક્રિયાઉદ્ધાર કર્યો, તથા શ્રી વિજયસિંહસૂરિના શિષ્ય અનેક હતા તેમાં સત્તર શિષ્ય સરસ્વતી બિરુદધારી હતા તે સર્વમાં મહોટા શિષ્ય પંડિત શ્રી સત્યવિજયગણી હતા તે તેમણે શ્રી પૂજ્યની (વિજયસિંહસૂરિની) આજ્ઞા પામી ક્રિયાઉદ્ધાર કીધો તે માટે એમ કહ્યું જે માર્ગ એ અનુસર્યો—એ સંવેગ માર્ગ આદર્યો, જે આદરવા થકી દીર્ઘકાર અહંત ગુરુ આદ, ઇત્યાદિ કુમતિકદાગ્રહરૂપ ચોરી ટલી ગઈ."

(૫) સમકાલિન વિદ્વાનો.

શ્રી સત્યવિજયજી પંન્યાસનો સમય બહુ ઝગઝગતો છે અને તે સમયમાં જે જે પારમાર્થિક, પ્રતિભાશાળી પુરુષો થયા છે તેથી જૈનસમાજને અદ્ભુત ધર્મલાભ મળ્યો છે આ વખતે વિદ્વાનોનો સમૂહ જૈનોમાં હતો, જેમાંના કેટલાકનાં નામો આપીએ છીએ. શ્રી વાચકવર ઉપાધ્યાયશ્રી યશો-વિજય, શ્રી વિનયવિજય ઉપાધ્યાય (કે જેનું ચરિત્ર 'નયકર્ણિકા'માં જુઓ), અધ્યાત્મરસિક વનવાસી શ્રી આનંદઘનજી, ઉપાધ્યાય શ્રી માનવિજયગણિ ('ધર્મસંગ્રહ' ના રચનાર), શ્રી જ્ઞાનવિમલસૂરિ (કે જેનો 'વિમલ'ગચ્છ હજુ સુધી વિદ્યમાન છે.), ધર્મમંદિરગણિ, રામવિજયજી, લાવણ્યસુંદરઆદિ આ બધાએ ધર્મોચિત ગુજરાતી ભાષામાં ઘણી સાહિત્યધારા ઘણા વેગ-પૂર્વક ચલાવી રાખી છે. પ્રખ્યાત દિગંબર કવિ બનારસીદાસ (સમયસારના રચનાર) પણ આ સમયે વિદ્યમાન હતા. તેમજ અન્ય કવિઓમાં રામદાસ, તુકારામઆદિ હતા કે જેમણે ભક્તિપ્રધાન અપૂર્વ સંગીત સાથે સમાજ સુ-ધારણા અને રાષ્ટ્રસ્થિતિ માટે ઘણા પ્રયત્ન કર્યો છે, અને ગુજરાતમાં કવિ પ્રેમાનંદ, શામળ અને અખાએ પોતાની કાવ્યશક્તિથી ગુજરાતને મલાવી છે.

રાસકાર શ્રી જિનહર્ષ.

આ રાસ તેમણે સં. ૧૭૫૬ ના મહા સુદ ૧૦ બીજે રચેલ છે. પોતે ખરતરગચ્છના હતા, છતાં તપગચ્છના પંન્યાસ પ્રવર શ્રી સત્યવિજયજીનો રાસ પોતે રચ્યો છે, એ પરથી ગચ્છભેદની ટુંકી દ્રષ્ટિ તે વખતે નહોતી એમ જણાય છે. તેઓની વંશપરંપરા નીચે પ્રમાણે હતી.

*જિનચંદ્રસૂરિ (ખરતર ગચ્છ ૬૫ મી પાટે.)
|
શાંતિહર્ષગણિ (વાચક)
|
જિનહર્ષ

આમની કૃતિઓ આ રાસ સિવાય નીચે પ્રમાણે ઉપલબ્ધ છેઃ—

૧ કુમારપાળ રાસ સં. ૧૭૪૨ આસો સુદ ૧૦ પાટણ.

૨ ઉત્તમકુમાર ચરિત્ર રાસ સં. ૧૭૪૫ (૫૧) (જુઓ જૈન સાગર [illegible]) આસો સુદ ૫ પાટણ.

૩ વિંશતિસ્થાનક વિચારસાર-પુણ્યવિલાસ રાસ. (પ્રસિદ્ધ. હા. ભીમશી માણેક)

૩ સઝાયો.

(૧) પંચમ આરાની સઝાય. પૃ. ૩૬ સઝાયમાળા (ભીમશી માણેક)

(૨) પરસ્ત્રીત્યાગ. શીખ સુણો પિઉ મ્હારા પૃ. ૧૦૦ ,, ,,

(૩) સુગુરુ પચ્ચીશી. સુગુરુ પિછાણો ઇમ આચારે પૃ. ૧૨૮ ,, ,,

(૪) [illegible] પૃ. ૪૦૩ ,, ,,

(૫) [illegible] પૃ. ૬૦ ,, ,,

(૬) [illegible] આતમા! તું [illegible] પૃ. ૬૫ ,, ,,

(૭) સિદ્ધાચલની. શ્રી સિદ્ધાચલ મંડન રચનારે પૃ. ૨૮૮ જૈન પ્રબોધ.

૪ [illegible] રાસ. સં. ૧૭૪૮ ([illegible]) આસો વદ ૯ પાટણ

૫ [illegible] રાસ.

---

* શ્રી જિનચંદ્રસૂરિ. ૧૬૯૮ ([illegible]) [illegible] ૧૭૧૧ [illegible] ૧૦ [illegible]

શ્રી કર્પૂરવિજયગણી.

પટ ૧૧૮–૧૨૫.

શ્રીમન્ વીરપ્રભુથી પરંપરાએ નીકળેલ તપાગચ્છની ૫૭ મી પાટે શ્રી વિજયસિંહસૂરિ થયા, તેમના શિષ્ય પંન્યાસ શ્રી સત્યવિજયજી થયા અને તેના શિષ્ય શ્રી કર્પૂરવિજય થયા

૧.

જન્મ, ગામ, માતપિતા.

જંબૂદ્વિપના ભરતક્ષેત્રમાં આવેલ શ્રી ગુર્જરદેશમાં પાટણ નામનું પ્રસિદ્ધ શહેર છે. આ પાટણ (પત્તન) નગરમાં પંચાસરા પાર્શ્વનાથની ઉત્તમ પ્રતિમા બિરાજે છે, ચિંતામણિ અજીતનાથનું ભવ્ય દેરાસર છે, આ નગર પાસે તારંગા પાર્શ્વનાથ છે એમ અનેક દેવમંદિરો છે. આ પાટણ રાજધાની શ્રી વનરાજે સ્થાપેલું અને અહીં શ્રી હેમચંદ્રાચાર્યે કુમારપાળ રાજાને પ્રતિબોધી જૈન બનાવેલ. આવા પ્રસિદ્ધ પાટણનગરની પાસે વાગરોડ કરીને ગામ આવેલ છે, તેમાં પોરવાડ વંશના ભીમજીશાહ નામના સુશ્રાવક વસતા હતા, અને તેને ઘેર વીરા નામની પત્ની હતી. તેમને એક પુત્ર થયો જેનું નામ જન્મ થયે બાર દિવસે કહાનજી આપવામાં આવ્યું. પછી મા અને બંને મરણ પામ્યાં, તેથી કહાનજીને પાટણમાં પોતાના ફુઆને ત્યાં આવવું પડ્યું.

૨.

ગુરુસમાગમ, દીક્ષા.

કહાનજી સોળ વર્ષનો થયો ત્યારે શ્રી સત્યવિજય ગુરુ વિહાર કરતા પાટણમાં આવી બિરાજ્યા. વ્યાખ્યાનવાણી બહુ સરસ અને સચોટ હતી. આથી કુમાર કહાનજીને વૈરાગ્ય આવતા દીક્ષા લેવા માટે ફુઆની સંમતિ લઈ ગુરુ પાસે તેણે દીક્ષા આપવાની યાચના કરી.

ગુરુએ દીક્ષા પાળવી દુષ્કર છે, તેથી તે લેતાં પહેલાં પાકટ વિચાર કરવાની જરૂર છે એમ કહ્યું. કુમાર તીવ્રવૈરાગ્યવાળો હતો અને તેથી દીક્ષા અંગિકાર કરી. શુભ મુહૂર્તે સં. ૧૭૨૦ ના માગશર શુદિમાં દીક્ષા આપી શ્રી કર્પૂરવિજય નામ આપવામાં આવ્યું.

દિનપ્રતિદિન સાધુના આચાર પાળી શાસ્ત્રાભ્યાસ કરવા લાગ્યા અને ગુરુ સાથે વિહાર કરવા લાગ્યા. આવશ્યકાદિ સૂત્રોનું પાન કર્યું. શ્રી [1]વિજયપ્રભ

1. વિજયપ્રભસૂરિ—(તપગચ્છની ૬૧ મી પાટે. વિજયસિંહસૂરિને ૬૧ મ ન લેખીએ તો) જન્મ સં. ૧૬૭૭ માં કચ્છના મનોહરપુરામાં, દીક્ષા સં. ૧૬૮

સૂરિએ આણંદપુરમાં કર્પૂરવિજયને યોગ્ય જાણી પંડિતપદ આપ્યું.

૩.
વિહાર, શિષ્ય.

સં. ૧૭૫૭ ના પોષ માસમાં તેમના ગુરૂ શ્રી **સત્યવિજય** પંન્યાસ સ્વર્ગલોક સિધાવ્યા, અને તેના પટધર તરીકે શ્રી કર્પૂરવિજય નિમાયા. આ પછી શ્રી કર્પૂરવિજયે વઢીઆર, મારવાડ (મરૂથલ), ગુજરાત (ગુર્જર), સોરઠ, રાજનગર (અમદાવાદ), રાધનપુર, સાચોર, સાદરા, સોજીત્રા, વડનગર વિગેરે સ્થળે ચોમાસાં કર્યાં. દેશવિદેશ એમ ઘણે સ્થળે અપ્રતિબદ્ધપણે વિહાર કર્યો. બે શિષ્ય નામે શ્રી વૃદ્ધિવિજયગણિ તથા શ્રી ક્ષમાવિજય પંન્યાસ (જેનું ચરિત્ર આ પછી જોઈશું) થયા, વૃદ્ધાવસ્થા થઈ હતી એટલે છેલ્લે પાટણ ચોમાસાં કર્યાં. અહીં ઉપધાનમાલારોપણ અને બિંબપ્રતિષ્ઠા આદિ અનેક સુકૃત્યો કરાવ્યાં.

૪.
સ્વર્ગવાસ.

પાટણનગરમાં સંવત્ ૧૭૭૫ ના શ્રાવણ વદિ ૧૪ સોમવારે પુષ્યવિજય મુહૂર્તે અનશન કરી શ્રી કર્પૂરવિજયે સ્વર્ગગમન કર્યું. ભક્ત શ્રાવક શ્રાવિકાઓએ નવખંડ માંડવી રચી તેમાં ઉક્ત મુનિવરના શરીરને પધરાવ્યું. સંઘ વાજતે ગાજતે ચૌટા વચ્ચોવચ્ચ થઇ નીકળ્યો. સોનારૂપા નાણું ઉછાળ્યું. 'જયજય નન્દા જય જય ભદ્દા'નો આઘોષ કરતા કરતા ગામની બહાર દાહક સ્થળે આવી શિબિકા ઉતારી અને ચંદન વગેરે સુગંધી કાષ્ટથી દેહનો અગ્નિસંસ્કાર કર્યો.

બે સ્તુભ પહેલાં હતાં, તેમની પાસે ત્રીજો સ્તુભ તેમનો થયો. આમની પાટે શ્રી ક્ષમાવિજયજી આવ્યા. કર્પૂરવિજયે કંઇ પણ કૃતિ કરી હોય તેમ જણાતું નથી.

૫.
રાસકાર.

રાસકાર શ્રી જિનવિજય છે કે જેઓ ચરિત્રનાયક શ્રી કર્પૂરવિજયના પટ્ટધર શ્રી ક્ષમાવિજયજીના શિષ્ય છે અને જેનું ચરિત્ર આપણે હવે પછી જોઈશું. તેમણે આ રાસ વડનગરમાં ચોમાસું રહીને સંવત્ ૧૭૭૯ ની વિજ્યાદશમીને શનિવારે રચ્યો છે.

પંન્યાસપદ સં. ૧૭૦૧ માં, સૂરિપદ અંધારનગરમાં સં. ૧૭૧૦ માં મળ્યું. પોતે સૂરિપદ વિજયરત્નને નાગોરમાં સં. ૧૭૩૨ માં આપ્યું. સ્વર્ગવાસ ઉના ગામમાં સં. ૧૭૪૯ માં થયો. પોતે શીલવંત, ભાગ્યવંત, સોભાગી થયા. અનેક જિનબિંબ પ્રતિષ્ઠોત્સવ કીધા. પિતાનું નામ શા સવજી, અને માતાનું નામ લાડકી હતું.

શ્રી ક્ષમાવિજય ગણી.

પૃ. ૧૨૬-૧૩૧.

૧.

જન્મવર્ણન.

જંબૂદ્વિપના ભરતક્ષેત્રમાં મરૂસ્થલી (મારવાડ) દેશ છે, કે જ્યાં અર્બુદગિરિ (આબુ પર્વત) મુકુટસમ વિરાજી રહ્યો છે; તે ગિરિ ઉપર વિમલશાહે અનેક સોનૈયા ખરચી-બાવન લાખ વાપરી જિનપ્રાસાદો કરાવ્યાં છે, અને વસ્તુપાલ મંત્રીએ બાર ક્રોડ ત્રેપન લાખ ખરચી મંદિર કરાવી દેરાણી જેઠાણીના ગોખલા માટે નવ નવ લાખ ખર્ચ્યા છે અને હસ્તી દહેરી બંધાવી છે અને તેમાં શ્રી ઋષભનાથને પધરાવ્યા છે, વળી મુક્તાગર શ્રી નેમિનાથના બિંબ સાથે બીજાં અનેક બિંબો ભરાવ્યાં છે. દરેક સહ પણ બંધાવ્યો છે. આ આબુ પર્વત પાસે પીંડરા કરીને ગામ હતું ત્યાં શ્રી પાર્શ્વનાથનું સુંદર મંદિર છે. અહીં ઓસવંશના અને ચાણુક્ય ગોત્રનો શાહ કહો નામનો વણિક વસતો હતો અને વનાં નામની તેને સ્ત્રી હતી. તેમના પેટે શુભસ્વપ્ન સૂચિત ગર્ભ રહ્યો અને જન્મ થયા પછી તેનું નામ ખેમચંદ પાડવામાં આવ્યું. (સંવત્ ૧૭૨૨ માં) કુમાર ખેમચંદનું પછી કોઈ કારણસર અહમદાવાદમાં આવવાનું થયું અને ત્યાં એક પરૂં નામે પ્રેમાપુરમાં ઉતારો લીધો.

૨.

ગુરૂસમાગમ. દીક્ષા.

તપાગચ્છની ગાદીએ પાટે શ્રી વિજયપ્રભસૂરિ થયા, તેમના શિષ્ય શ્રી સત્યવિજયગણી થયા અને તેમના શિષ્ય શ્રી કપૂરવિજય થયા અને તેમના શિષ્ય શ્રી વૃદ્ધિવિજય ગણી શ્રી વિજયપ્રભસૂરિના આદેશથી પ્રેમાપુરમાં ચોમાસું કરવા પધાર્યા. શ્રી વૃદ્ધિવિજય ગણી દેશના મધુર આપતા ત્યાં કુમાર ખેમચંદે આવી તેનું શ્રવણ કર્યું, અને તેથી સંસાર અસ્થિર છે એવું લાગ્યું અને વૈરાગ્ય પર પોતાનું મન ગયું. પછી તે ગુરૂ પાસે ૨૨ વર્ષની ઉમરે સંવત્ ૧૭૪૪ માં શુદ ૧૩ ને દિને દીક્ષા લીધી અને નામ ક્ષમાવિજય એવું રાખ્યું. આ સમયે તપાગચ્છની રખેવાળી કરવા પાલણપુરની સીમમાં જેવું સ્વપ્ન એવા આણંદજી તરફથી ગયેલી નગારાં વાગ્યાં આ પરથી ગુરૂએ જાણ્યું કે આ મુનિ સંઘગણના આધારરૂપ થશે.

૩.
વિહાર-યાત્રા.

વિહાર કરતાં જોઈત્રા ગામ આવ્યા. ત્યાંથી જુદે જુદે સ્થલે યાત્રાર્થે વિહાર કર્યો, આબુ, અચલગઢની જાત્રા કરી સીરોહી આવી વીરપ્રભુને વાંદ્યા, જીવિત પ્રભુને વાંદ્યા. પછી વસંતપુર કે જ્યાં આર્દ્રકુમારની ચોરી છે ત્યાં આવ્યા, ત્યાંથી સાદડી, રાણકપુર, ઘાણેરા, વીજા, લોઢાણ (શ્રી આદિનાથ પ્રભુનું મંદિર છે.) વરકાણા (પદ્મ પ્રભુની પ્રતિમા છે) નાડોલ, નાંડુલ વગેરે તીર્થ કર્યા. પછી ઉદયપુર, ડુંગરપુર, સાગવાડી, ધુલેવી (ધુલેવા,) ઈડર, વડનગર, વીસલનગર આદિ સ્થળે વિહાર કર્યો.

૪.
ગુરૂ સ્વર્ગગમન.

ગુરૂ શ્રી કર્પૂરવિજય અમદાવાદ હતા. ત્યાં ક્ષમાવિજયને પટપર સરસપુરમાં (પરાનું નામ) બેસાડી પોતે પાટણ તરફ વિહાર કર્યો. ગુરૂ બહુ વૃદ્ધ થયા હતા તેથી શુશ્રૂષા કરવા શિષ્ય સાથે રહ્યા. એક નગરમાં ઉત્સર્ગપણે એક કરતાં વધારે ચોમાસાં મુનિથી ન રહેવાય એમ શાસ્ત્રનો ઉલ્લેખ છે પરંતુ અપવાદે—વૃદ્ધવયથા અને વ્યાધિના કારણે દશ બાર ચોમાસાં કર્યાં, અને અમદાવાદ શહેર અને પરામાં રહી દેશના દેવા લાગ્યા. અહીં પાટણ સંઘની વિનતી આવી, અને તે વખતે કર્પૂરવિજય ગુરૂ પાટણ હતા, તેને વાંદવા માટે ક્ષમાવિજય પાટણ આવ્યા. મહોત્સવ ગામના લોકોએ કર્યો. અહીં [1]વિજયક્ષમાસૂરિએ ક્ષમાવિજયને પંન્યાસપદ આપ્યું. પછી શંખેસર પાર્શ્વનાથની યાત્રા કરી પાછા પાટણમાં આવી અનેક જિનબિંબોની પ્રતિષ્ઠા કીધી. આ પ્રતિષ્ઠા કરાવનાર પાટણમાં મુખ્ય શ્રાવક, શા ઋષભ હતા. બધી મળી ૭૦૦ સાતસો જિનમૂર્તિ સં. ૧૭૭૪ મધુ માસમાં સ્થાપિત કરી. આ પછી શ્રી કર્પૂરવિજયે સં. ૧૭૭૫ ના શ્રાવણ વદ ૧૪ સોમવારને દિને દેહોત્સર્ગ કર્યો.

૫.
સ્થલે સ્થલે વિહાર અને સ્વર્ગગમન.

ક્ષમાવિજય ગણી એ, હવે પાટણમાં બહુ ઉપદેશ આપી વિહાર કર્યો. સિદ્ધપુર, મહેસાણા, ચાણસમા, રાધનપુર, સાચોરા, સમી, સાંતલપુર, વાવ કે જ્યાં અજિતનાથ પ્રભુ વિરાજે છે, વીસલનગર, વડનગર, વઢવાણ,

---

૧ વિજયક્ષમાસૂરિ (તપગચ્છની ૬૩ મી પાટે) સૂરિપદ સં. ૧૭૭૩ માં, સ્વર્ગવાસ માંગરોળ ગામમાં સં. ૧૭૮૪ માં. આની પછી પટ્ટધર શ્રી વિજયદયાસૂરિ થયા.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

શ્રી જિનવિજયગણી.

પૃ૰ ૧૩૭-૧૫૩

૧

પરંપરા.

શ્રી વિજયસિંહસૂરિના સત્યવિજય પંન્યાસ શિષ્ય હતા ને,

સત્યવિજય પંન્યાસ.
|
કર્પૂરવિજય.
|
ક્ષમાવિજય.
|
જિનવિજય.

૨

જન્મ.

ગુર્જર દેશમાં મનોહર રાજનગર કે જેને હાલ અમદાવાદ કહેવામાં આવે છે, તે નગરમાં શ્રીમાલી વંશનો ધર્મદાસ નામે શ્રાવક વસતો હતો. તેને ત્યાં કુલવંતી લાડકુંવર નામની સ્ત્રી હતી. શુભયોગે ગર્ભધરી લાડકુંવરે પુત્ર પ્રસવ્યો (સં. ૧૭૫૨) અને તેનું નામ ખુશાલ પાડવામાં આવ્યું. સાત વર્ષની ઉમરે નિશાળમાં ભણવા મૂક્યો, ત્યાં નામાં લેખાં વગેરે વિદ્યા શીખી પુત્ર કુશલ થયો, અને ૧૬ વર્ષનો થયો ત્યાં શહેરમાં શ્રી ક્ષમાવિજય ગણી વિહાર કરતા આવ્યા. આ વખતે શામળદાસની પોળમાં રાયચંદ નામનો ગુરૂભક્ત વસતો હતો તે દેશ વિદેશ જાય પણ પગમાં પગરખું પહેરતો નહિ અને હમેશાં ઉનું પાણીજ વાપરતો. આ રાયચંદ પારેખના વચનથી ખુશાલચંદ કુમાર ગુરૂપાસે દેશના સાંભળવા આવ્યો.

૩

ગુરૂસમાગમ. દીક્ષા.

ગુરૂએ પોતાની દેશના આપતાં સંસારની અનિત્યતા, સંયોગ વિયોગથી થતા હર્ષશોક વગેરેપર વિવેચન કર્યું તેથી ખુશાલચંદનું મન વૈરાગ્યવાસિત થયું અને ગુરૂને સંયમદીક્ષા આપવા વિનતિ કરી. ગુરૂએ સંયમ કેવો દુષ્કર

નિરંતર રોજ છે અને કેટી કેટી ફુરંટતા છે તે સમજાવ્યું, જ્યાં રે તે ધ્યાનમાં લઇ તે પ્રમાણે અનુસરવા નિશ્ચય બતાવ્યો. પછી તેણે ...ની રજા લઇ સંવત ૧૭૭૦ કાર્તિક માસની વદિ ૬ ને વાર બુધવારે ...ત્યારે દિક્ષા અંગિકાર કરી. ક્ષમાવિજયે તેમનું નામ જિનવિજય પાડ્યું.

૪.

ગુરૂ સાથે વિહાર.

રાજનગરથી વિહાર કરી ગુરૂ શિષ્ય પાટણ આવ્યા. અહીં પાટણના મુખ્ય શેઠ દા ...ને (રીખબ) અનેક જિનબિંબની પ્રતિષ્ઠા કરાવી. (સં ૧૭૭૪) આ પ્રતિષ્ઠા, વખતે કર્પૂરવિજય અને ક્ષમાવિજય હતા, અને તે વખતે જિનવિજય પણ સાથે હતા અને અંતે સં. ૧૭૭૫ માં સ્વામી ... કર્યું, અને ... કહેવાથી ચોમાસું પાટણમાં રાખ્યું. શ્રી કર્પૂરવિજયજી સં. ૧૭૭૫ શ્રાવણ વદ ૧૪ ને સોમવારે સ્વર્ગલોક પહોંચ્યા (જુઓ પૃ. ૧૨૪) પાટણથી અનુક્રમે ગ્રામાનુગ્રામ વિહાર કરતા રાજનગર આવ્યાં, ત્યાં શ્રી સંઘ હર્ષ પામ્યો. ઉત્સવ, તપ, પ્રભાવના વગેરે પુષ્કળ થયાં ... પોતાના ગુરૂ ક્ષમાવિજય સાથે દક્ષિણમાં માંડવી ... ચોમાસું રહ્યા ... તીર્થ, કાવી તીર્થ, જંબુસર, ભરૂચ અને વિહાર કર્યો, ત્યાંથી ખંભાત તીર્થ ... આત્મકલ્યાણ કરવામાં આવ્યો. ત્યાંથી સુરત આવ્યા ત્યાં પુરવેશોત્સવ ... ક્ષમાવિજય ગુરૂ જંબુસર અહીં સં. ૧૭૮૦ માં ચોમાસું કર્યું. ત્યાર પછી ક્ષમાવિજય ગુરૂ પોતાના શિષ્ય જિનવિજય પંન્યાસને ... પછી ક્ષમાવિજય ગુરૂએ ... ત્યાર પછી સંઘની ... રાજનગર ચોમાસા ... સંઘ ... ત્યાર પછી ... વિનંતિથી ક્ષમાવિજય ગુરૂ પણ જંબુસરથી વિહરીને રાજનગર આવ્યા. જિનવિજયજી સાથે આવ્યા અને સંઘે ઉત્સવ કર્યો. ત્યાં વ્યાધિ થતાં ... ક્ષમાવિજય ... સંઘ શિષ્ય જિનવિજયને બતાવી,—ગુરૂ ક્ષમાવિજય ... સં. ૧૭૮૬ આસો વદ ૧૧ ને દિને સુરલોક પધાર્યા.

૫.

વિહાર

હવે જિનવિજય પંન્યાસ વિહાર કરે છે અને જનને પ્રતિબોધે છે. ...થી નીકળી ... આવી ... ચોમાસું કર્યું. ત્યાંથી સિદ્ધાચલની ... યાત્રા કરી ... નીકળ્યા. પાટણ આવી આબુજીની યાત્રા કરી ... સંઘ સહિત યાત્રા કરી. પછી શીરોહી, સાદડી, રાણકપુર, ઘાણેરાવ (કે જ્યાં ... વીરપ્રભુનું મંદિર છે) ત્યાં ... (...) કે જ્યાં નેમિનાથનો ...

છે, ત્યાં ચોમાસું કર્યું. પછી નારોલ પદ્મપ્રભુને નમી, વરકાણે શ્રી પાર્શ્વપ્રભુને ભેટ્યા; આમ અનેક તીર્થયાત્રા કરી પાટણ ચોમાસું કર્યું. પછી સંઘ લઇ સંખેસર પાસની જાત્રા કરી; પછી નવાનગર, ગિરનાર, સિદ્ધાચલ, ભાવનગર વિહાર કર્યો. રાજનગરથી ત્રણ જણ દીક્ષા લેવા આવ્યા અને તેમને દીક્ષા આપી. પછી અમદાવાદ આવ્યા. અહીં ચોમાસાં કરી (પ્રેમપુરમાં) વડેદરા, સુરત આવ્યા. સુરતમાં સઇદપુરામાં રહ્યા ત્યાં નંદીશ્વર અઠ્ઠાઇ મહોત્સવ થયો. ત્યાર પછી ગંધાર, આમોદ, જંબુસર, ત્યાંથી પાદરા (કે જ્યાં વાસુપૂજ્યનું દહેરૂં છે) આવ્યા, અહીં ચોમાસું કર્યું.

૬.

સ્વર્ગગમન.

પાદરામાં ચોમાસું રહ્યા, અહીં આઠ દિવસની માંદગી ભોગવી પણ ધ્યાનમાંજ મન લીન રાખી સં. ૧૭૯૯ ના શ્રાવણ શુદ ૧૦ ને કુંજવારે દિને સ્વર્ગગમન કર્યું. આ વખતે તેમની ઉમર ૪૭ સડતાલીસ વર્ષની હતી. કાયાનો અગ્નિસંસ્કાર નગરની બહાર સરોવર પાસે સુખડ અગરથી કર્યો. અને ત્યાં કિસન પ્રમુખ શ્રાવકે તેનો સ્તૂપ રચાવ્યો.

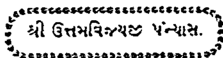
રાસકાર શ્રી ઉત્તમવિજય.

આ રાસ શ્રી જિનવિજયના શિષ્ય શ્રી ઉત્તમવિજયે, માનવિજય ગુરૂના કહ્યાથી રચ્યો છે. શ્રી ઉત્તમવિજયનું ચરિત્ર હવે પછી જોઇશું.

જિનવિજયજીની કૃતિઓ.

જ્ઞાનપાંચમનું મોટું સ્તવન. સં. ૧૭૯૩ પાટણમાં.
ચોવીશી. પૃ. ૨૭૩–૨૮૩ જૈન કાવ્ય સાર; અથવા ચોવીશીવીશી સંગ્રહ.
એકાદશી સ્તવન સં. ૧૭૯૫ (બાણનંદ મુનિચંદ વર્ષે) રાજનગર.

શ્રી ઉત્તમવિજયજી પંન્યાસ.

પૃ. ૧૫૪-૧૬૧

૧.

જન્મ, માતપિતા

ગુર્જર દેશના રાજનગર શહેરની શામળા પોળ કે જ્યાં શામળા પાર્શ્વનાથનો દહેરાસર છે ત્યાં લાલચંદ નામનો વણિક પોતાની માણેક નામે ભાર્યા સહિત વસતો હતો. તેને અનુક્રમે ચાર સંતાન થયાં. ત્રણ પુત્રી અને એક પુત્ર. પુત્રનો જન્મ સં. ૧૭૬૦ માં થયો અને તેનું નામ પુંજાશા રાખવામાં આવ્યું હતું. પુત્ર આઠ વર્ષનો થયો ત્યારે સં. ૧૭૬૮ માં ખરતર ગચ્છમાં જૈન સિદ્ધાંત શિરોમણિ પંડિત ગુણના સમુદાય શ્રી દેવચંદ્રજી અમદાવાદ પધાર્યા ને વખતે પુંજાશા વંદનાર્થે અને દેશના શ્રવણ અર્થે તેમની પાસે જતા આવતા. ગુરુની સંગતિથી કુમારનું ચિત્ત અભ્યાસ કરવા પ્રેર્યું. આ વખતે રામકુંવર નામની ધર્મિષ્ઠ શ્રાવિકા હતી તેણીએ કુમારને અભ્યાસ કરવામાં અત્યંત સહાય આપી.

૨.

અભ્યાસ

કુમાર સારસ્વત નામે કોશ, નયતત્ત્વ, જીવવિચાર, સંગ્રહણી (કે જેમાં ત્રણ લોકનું સ્વરૂપ આવેલ છે), ત્રણ ભાષ્ય (દેવવંદન, ગુરુવંદન અને પચ્ચખ્ખાણ), ક્ષેત્રસમાસ, સિદ્ધપંચાશિકા (આ ગ્રંથ અમુદ્રિત છે), કર્મગ્રંથ, કર્મપયડી (કર્મપ્રકૃતિ) પંચસંગ્રહ, ગુણસ્થાનવિચાર, અંગુલવિચાર, વનસ્પતિવિચાર, દર્શન વિચારી, પાંચ વિચારી, ખંડ પ્રકરણ (જેમાં ચાર અમુદ્રિત છે), નિગોદ છત્રીશી, અસ્થિર પંચાશિકા (અમુદ્રિત) આદિ ટીકા સહિત ગુરુ શ્રી દેવચંદ્રજી પાસે વાંચી અભ્યાસ કરે છે. સમયસાર, આગમોનું રહસ્ય, નયચક્ર, નિક્ષેપ વિચાર, સપ્તભંગી વગેરે તત્ત્વજ્ઞાનનો પણ સારી રીતે અભ્યાસ કરે છે. આમ કરતાં કુમાર ગુરુ સાથે વિહાર કરે છે. વિહાર કરતાં સુરત આવ્યા, ત્યાં કુમારે શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ કર્યો.

૩.

સમેતશિખર યાત્રા

સુરતમાં પારખ ટહેલચંદ કચરા કીકા નામના વ્યાપારી આદિ વસતા હતા, તેમને પોતાની વરસોની ઉમેદ યાત્રાર્થે કરવા શ્રી દેવચંદ્રજીને વિહાર

જણાવ્યો અને કોઇ સારા પંડિત પુરૂષને પોતાની સાથે આપવા વિનતિ કરી, તેથી ગુરૂએ પુંજાકુમારને લઈ જવા કહ્યું. પછી સમેતશિખરની યાત્રા અર્થે પ્રયાણ થયું. પ્રથમ હોડીમાં બેસી કલીકોટ આવી શ્રી પાર્શ્વપ્રભુનાં દર્શન કર્યા, ત્યાંથી મગરદાવાદ આવી જૈન ચૈત્યોને વંદના કરી. પછી અનુક્રમે શિખરજી આવ્યા, અને તલેટીમાં વાસ કર્યો.

૪.

અદ્‌ભૂત સ્વપ્ન.

અહીં ગામધણીનો શિખરજી ઉપર ચડવાનો હુકમ નહોતો. તે વખતે આશ્ચર્યકારક પુંજાકુમારને રાત્રીએ સ્વપ્ન આવ્યું. કોઈ દેવે (કુમારના મિત્ર–ખુશાલશાનો જીવ) આવી પૂછ્યું કે 'તમે ક્યાંથી અને શા માટે આવ્યા છો? ત્યારે કુમારે ઉત્તર આપ્યો કે 'દર્શન અર્થે આવ્યા છીએ, પરન્તુ ઉપર ચડવામાં ગામધણી તરફથી અંતરાય નડશે છે.' ત્યારે દેવે કહ્યું કે 'ચાલો નંદીશ્વરદ્વીપ, ત્યાં યાત્રા કરાવું.' કુમાર દેવ સંગાથે નંદીશ્વર દ્વીપ ગયો અને શાશ્વત જૈનચૈત્યને પ્રણામ કર્યા. બાવન ચોમુખ જોયા. પછી દેવે કહ્યું કે 'સીમંધર સ્વામી પાસે લઇ જાવું, તો આપણા વચ્ચેની મૈત્રી ખરી' એમ કહી સીમંધર સ્વામી પાસે લઇ ગયા. ત્યાં તીર્થંકર પ્રભુનું સમવસરણ–ત્રણ ગઢ જોયા, અને સીમંધર પ્રભુના (૮) પ્રતિહાર્ય, અને (૩૪) અતિશય જોઇ કુમાર બહુ પુલકિત થયો અને દેશના અતિ ઉલ્લસિતમને શ્રવણ કરી. દેશના થયા પછી કુમારે સીમંધર પ્રભુને પૂછ્યું કે 'હું ભવ્ય કે અભવ્ય છું? સમકીતી કે મીથ્યાત્વી છું?' ત્યારે પ્રભુએ કહ્યું કે 'તું ભવ્ય છે, અને તત્ત્વપ્રાપ્તિ રૂપ સમકીતની પ્રાપ્તિ તને આજે થશે' આ સાંભળી રોમાંચિત શરીર થયું અને જયજયકાર વ્યાપ્ત થયો. આવી રીતે કુમાર સ્વપ્નમાં હરખાય છે, ત્યાં સંઘપતિ કચરાશા આવીને ઉઠાડે છે અને કહે છે 'ઉઠો, ઉઠો, શિખરજી જઇએ. ગામધણીએ ચડવાની આજ્ઞા આપી છે.' એટલે કુમાર ઉપર ચઢ્યા અને જિનવરને વાંદ્યા. શિખરજી એ વીશ તીર્થંકરોની કલ્યાણભૂમિ છે તેની યાત્રા સફળ કરી.

૫.

પ્રવાસ.

આમ યાત્રા કરી અનુક્રમે પાછા વળતાં બહુ તીર્થની ભૂમિકાનો સ્પર્શ કર્યો, રાજગૃહ, ચંપા, માહણ ક્ષત્રીકુંડ (કે જ્યાં પ્રભુએ બાળેલ ઉષ્ણોદકના કુંડ જોયા), પાવાપુરી, મથુરા, કાશી (કે જ્યાં બધાં દર્શનો બેમાં થયેલ છે), વગેરે જોયાં. પછી આગ્રામાં આવી ઢુંઢક (સ્થાનકવાસી) સાથે વાદ કર્યો. પટણ (હાલનું પટના–પાટલીપુત્ર)માં દીગંબરી સાથે વાદ કરી જીત

મેગજી પછી મોતામાં શાહની પોળમાં ઉતરી જિનપ્રતિમાને વાંદ્યા. અનુક્રમે પાટણ શહેરમાં આવ્યા. અહીં કુંવરદાનો મૂળ વસવાટ હે[illegible] તેને ભદ્ર હર્ષ થયો અને ત્યાં ઘણા કરજદારોનું કરજ ફીટાડયું. પછી રાધનપુર આવી ઉત્સવમહોત્સવ કરી મુક્ત ગયા. ત્યાંથી બુરહાનપુર આ[illegible] વચમાં માંગીતુંગી અને અંતરીક્ષજીની યાત્રા કરી. પછી મુક્તાગિરિ જઈ મ[illegible] તીર્થયાત્રા માટે ઉજ્જન આવ્યા. ત્યાં પાર્શ્વપ્રભુને વંદના કરી નારંગાબા[illegible] આવી પ્રેમચંદ સાથે ઢુંઢક સંબંધી વાદ કર્યો તેમાં જય મેળવી મક્ષ[illegible]રની યાત્રા કરી. ત્યાંથી બુરહાનપુર આવ્યા ને કસ્તુરશા શ્રાવકને ત્યાં ઉતર્યા. અહીં હેમચંદજી નામના શ્રાવક વસતા હતા ને ઘણા દુષ્કર તપ કરતા હતા. તેણે પુંજાશાનું વ્યાખ્યાન સાંભળી વૈરાગ્ય ઉપજ્યાં દીક્ષા લેવા વિચાર કર્યો ત્યારે હાથ જોડી પુંજાશાને કહ્યું કે આપ દીક્ષા લઈ મારા ગુરુ થાઓ તો, હું નવ લઉં છું કે આપની પાસે મારે દીક્ષા લેવી, અને મારી બધી સંપત્તિ તેમાં વાપરવી; સંઘે પણ તેવીજ વિનતિ પુંજાશાને કરી કે તેને દીક્ષા આપો. પુંજાશાએ પછી હેમચંદજીની પરીક્ષા કરી જાણ્યું કે હજુ ઘેરો ઘણો શ્રદ્ધામાં ફેર છે એટલે કહ્યું કે 'મારી મા વૃદ્ધ છે, તેથી હું ગુજરાત જઈ તેમની અનુમતિ લઉં અને પછી દીક્ષા લઉં' આ પછી શા. કસ્તુરશા દેવગત પામ્યા. એટલે પુંજાશા વોહરા ગોકુળદાસજીને ત્યાં આવ્યા અને સુરતમાં મુકામ કર્યો. ત્યાં સંઘને વિશેષાવશ્યક વાંચી સંભળાવ્યું ત્યાંથી અમદાવાદ આવ્યા. અમદાવાદ શ્રી શોમવિમલ ગણી (જ્ઞાનવિમલ સૂરિના વંશજ) તથા જિનવિજય પંન્યાસ (શ્રી સત્યવિજય પંન્યાસના વંશજ અને જેનું ચરિત્ર આગળ આપણે જોઈ ગયા છીએ) બિરાજ્યા હતા, તેમને વંદના કરી પોતાની માતા પાસે આવ્યા, અને તેણીની અનુમતિ દીક્ષા માટે માગી. ત્યારે માતાએ કહ્યું 'હું જ્યાં સુધી જીવું ત્યાં સુધી તારે દીક્ષા ન લેવી પછીથી તું સુખે લેજે, પુંજાશા માતાને તીર્થંકર પેઠે તીર્થ સ્વરૂપ ગણી તે સંબંધી મૌન રહ્યા અને શ્રી જિનવિજયના મુખની વ્યાખ્યાન વાણી નિત શ્રવણ કરવા લાગ્યા. પછી તેની વૃદ્ધ માતા આયુષ્ય પૂર્ણ થતાં પરલોક સિધાવ્યા. ત્યારે પુંજાશાએ તેમનું કારજ કરી શોક નિવાર્યો.

૬.
દીક્ષા અને વિહાર.

અમદાવાદમાં શૂન્ય પારેખની પોળમાં (કે જે હજુ પ્રસિદ્ધ છે) પાનાચંદ મનુષ્ય રહેતા હતા તે પુંજાશાના શેઠ હતા અને તેણે દીક્ષા લેવાની ના કહેતા હતા ત્યારે પુંજાશાએ તેમને ભદ્ર સમજાવ્યા અને આગ્ર

માંગી છેવટે જોશીને બોલાવ્યો અને જોશ જોવરાવ્યો. જોશીએ સં. ૧૭૭૬ ના વૈશાખ શુદિ ૬ નો દિન ઘણોજ શુભ છે અને જિનવિજયજી પંન્યાસ પાસે દીક્ષા લ્યો કે જેથી દશેદિશ ઉદય થશે એમ કહ્યું. આથી શામળા-પોળમાં તેજ દિવસે શ્રી જિનવિજય પાસે દીક્ષા લીધી અને ઉત્તમવિજય નામ સ્થાપવામાં આવ્યું. દીક્ષોત્સવ ઘણી ધામધૂમથી સંઘ તરફથી કરવામાં આવ્યો અને ચારેકોર જયજય વર્તાયો. પછી ગુરુ શિષ્યે પ્રેમાપુર આવી ત્યાં ચોમાસું કર્યું. અહીંથી સુરત આવ્યા. અહીં *વિજયદયાસુરિ વિરાજતા હતા. અહીં સુરતમંડણ પાર્શ્વનાથ, ધર્મનાથ, સંભવનાથ, શાંતિનાથ, ઋષભદેવ, વીરપ્રભુ, અજિતનાથ આદિને વંદના કરી; નંદીશ્વરદ્વીપનો મહોત્સવ થયો. ત્યાર પછી ભટ્ટારક શ્રી વિજયદયાસુરિ પાસે ક્યા ગામ જવું તેનો આદેશ માગ્યો, તેથી તેમણે કોઈ કારણ પાદરા ગામ જવાનું કહ્યું, તેથી પાદરા આવ્યા. ત્યાં સામૈયું કરી પુરપ્રવેશોત્સવ કર્યો. ત્યાં સંઘના આગ્રહથી ભગવતીસૂત્ર વાંચ્યું અને શિષ્યને ગુરુજીએ નંદીસૂત્ર શિખાવ્યું. પછી જિનવિજય ગુરુ સં. ૧૭૯૯ ના શ્રાવણ શુદિ ૧૦ ને દિને દેવંગત થયા. એટલે ગુરુભાઈને લઈને શ્રી ઉત્તમવિજય ખંભાત આવ્યા. ત્યાં ઉપધાન, માલારોપણ વગેરે કર્યું. ત્યાંથી પાટણ આવ્યા. ત્યાં પણ ઉપધાન વહેવરાવ્યા. પછી આદેશથી ભાવનગર આવ્યા, ત્યાં પોતાના પ્રથમ ગુરુ અને ધર્મબોધક શ્રી દેવચંદ્રજીને પ્રેમાદરથી બોલાવ્યા, અને તેમની પાસે ભગવતી, પન્નવણા, અનુયોગદ્વાર આદિ સર્વ સૂત્રો વાંચ્યા એટલે શ્રી દેવચંદ્રજીએ ઉત્તમવિજયજીને યોગ્ય જાણી સર્વ આગળ વાંચવાની આજ્ઞા આપી. તેટલામાં કચરા કીકા સંઘ લઈ સિદ્ધાચલની યાત્રા કરવા અર્થે આવ્યા, તેની સાથે ઉત્તમવિજયજી ગયા. ત્યાંથી શ્રી ઉત્તમવિજયજી રાજનગર આવી બે ચોમાસાં કર્યા, અને ત્યાં ભગવતીસૂત્ર વાંચ્યું, ઉપધાન શ્રાવક શ્રાવિકાને વહેવરાવ્યા. અહીં સુરતના સંઘપતિ કચરા કીકા આદિ સંઘે ભટ્ટારકશ્રીને શ્રી ઉત્તમવિજયજીને મોકલવા વિનતિ કરી. તેમણે હા પાડી તેથી સુરત આવતાં રસ્તામાં ખેડા, પાદરા, ભરુચ રહ્યા. સુરત આવતાં સામૈયું થયું. પછી પન્નવણા સૂત્ર વાંચ્યું અને ત્યાં ચોમાસું કર્યું. પછી બીજું ચોમાસું કરવા ફરી

* વિજયદયાસુરિ (તપાગચ્છની ૬૪ મી પાટે.) ૬૩ મા પટ્ટધર શ્રી વિજયક્ષમાસુરિ સં. ૧૭૮૪ માં માંગરોળ મધ્યે સ્વર્ગે જવાથી તેમની પછી શ્રી વિજયદયાસુરિ બેઠા. આમણે સં. ૧૮૧૭ ના મહા શુદ ૨ ને દિને શત્રુંજયપર આદિજિનની પ્રતિષ્ઠા કરાવી છે. આમની પછી શ્રી વિજયધર્મસુરિ, તેની પછી શ્રી વિજયજિનેંદ્રસુરિ, તેની પછી વિજયદેવેંદ્રસુરિ, તેની પછી વિજયધરણેંદ્રસુરિ, તેની પછી વિજયરાજેંદ્રસુરિ બેઠા.

[illegible]

૭.

[illegible] અને [illegible]

[illegible]

દિવસ તાવ આવ્યો તેની પીડા નવ દિવસ સુધી રહી, પરંતુ આર્તધ્યાન ન થતાં ધર્મધ્યાનમાં ચિત્ત દૃઢ રહ્યું અને સંવત્ ૧૮૨૭ મહા શુદિ ૮ ને દિને ૬૭ વર્ષની વયે દેહ મૂકયો. આવી રીતે ૩૮ વર્ષ ગૃહવાસમાં રહી, ૨૯ વર્ષ દીક્ષાપર્યાય પાલ્યો, અગર ચંદનાદિથી રાગી શ્રાવકોએ દેહનો અગ્નિ સંસ્કાર કર્યો, અને ગુરૂના સ્મરણાર્થે હરિપુરામાં ગુરૂનો સ્તુભ કરાવ્યો.

કૃતિઓ.

૧. જિનવિજય નિર્વાણ રાસ.

૨. અષ્ટપ્રકારી પૂજા. સં. ૧૮૨૩

રાસકાર શ્રી પદ્મવિજય.

આ રાસ કરનાર શ્રી પદ્મવિજય ઉપરના ચરિત્રનાયક ઉત્તમવિજયજીનાજ શિષ્ય હતા. તેમણે આ રાસ સં. ૧૮૨૮ ના પોષ મહિનાની ૭ ને સૂર્યવાર (રવિવાર)ને દિને પૂર્ણ કર્યો છે; તે લગભગ પોતાના ગુરૂના સ્વર્ગગમન પછી એક વર્ષે. તેથી આની વિશ્વસનીયતા પૂરી લાગે છે. આ રાસકારનું જીવન તથા કૃતિઓ આ પછી જ જોઇએ છીએ એટલે અહીં વિશેષ લખવાનું રહેતું નથી.

૪૯
પરિણય

[illegible]

૫૦
વિગ્રહ

[illegible]

સર કર્યું. ત્યાં પાટણનો સંઘ પોતાને ગામ ચોમાસું કરવા માટે વિનતિ કરવા આવ્યો તે વિનતિ સ્વીકારી પાટણ વિહાર કર્યો. ત્યાં ચોમાસું કરી સંઘે પંચ- રાખ્યા, અને અનુયોગદ્વાર સૂત્રની વાચના કરી, ઉપધાન વહેવરાવ્યા; અને ત્યાંથી મોદી પ્રેમચંદ લવજી નામના સંઘપતિએ સિદ્ધગિરિ સંઘ કાઢ્યો, તેમાં સામેલ થઈ આદીશ્વર પ્રભુને ભેટ્યા. સંવત ૧૮૩૮ માં લીંબડીમાં ચોમાસું કરી ઉપધાન વહેવરાવ્યા. સંવત ૧૮૩૯ માં પણ ત્યાંજ ચાતુર્માસ આવ્યું, અને તેના પ્રભાવે ત્યાં ૧૦ માસક્ષમણ થયા. અહીંથી વિસલનગર ચોમાસું કરી ત્યાં પણ શ્રાવિકાઓને ઉપધાન કરાવ્યા. સ્નાત્ર કર્યું, અને સમોસરણની રચના કરાવી. સંવત ૧૮૪૨ માં અંજારી (અઠાઈ) ચોમાસું કરી ભગવતીજીની વ્યાખ્યા કરી. સંવત ૧૮૪૩ માં રાધનપુરમાં સંવત ૧૮૪૩ માં મોટે મહોત્સવે રાધનપુરમાં [illegible] ચૈત્ય પ્રતિષ્ઠા કરી. મસાલીઆ કુંભ ... પણ રાધનપુરના દેરાસર મસાલીઆએ (કે જે રાધનપુરમાં સ્થાન છે) ગોડીજી નગર કરવા સંઘ ચલાવ્યો. સં. ૧૮૪૪ માં પાટણ ચોમાસું કરવા આવ્યા, અને ત્યાં આચારાંગનું વ્યાખ્યાન ચલાવ્યું. આ વખતે પાટણમાં અનેક, લગભગ ૮૦ જિનબિંબોના જિનપ્રાસાદો શોભતા હતા. તે વખતે સંવત ૧૮૪૮ ના માઘ માસની વદિ નવમી અને ગુરુવારે મ. પદ્મવિજય મહારાજે પ્રતિષ્ઠા કરી. આવી રીતે જિનશાસનને અનેક રીતે શોભાવ્યું. પોતે વિહાર કરતા રાધનપુર આવ્યા ત્યાં એક ચોમાસું કર્યું, ફરી પાટણ આવ્યા. અહીં આવશ્યક નિર્યુક્તિ વાંચી શ્રાવકોને પ્રમુદિત કર્યા. અહીંથી બે ચોમાસા રાધનપુર કરી ત્યાં પન્નવણા (પ્રજ્ઞાપના) સૂત્રનું વ્યાખ્યાન કર્યું. ત્યાંથી ઉપધાન આગ્રા પહેરાવવા માટે પાટણ ગયા અને ત્યાં ચાર નવ અને પાંચ, શ્રાવિકાઓએ વહ્યા. સંવત ૧૮૪૮ માં રાધનપુર ચોમાસું કર્યું, પછી વિમલાચલ યાત્રા કરી ત્યાંથી ગુરુ સાથે લીંબડી ગયા અને પછી ગુરુ આવ્યા ત્યારે સંઘવી પ્રેમચંદ લવજી પ્રમુખ સાથે. ચોમાસું કર્યું. ગુરુને પધરાવ્યા. ત્યાં પન્ન- વણાંતર પૂરું કરી મહાભાષ્યની વ્યાખ્યા કરી. ઉપધાન વહેવરાવ્યાં ત્યાંથી શેઠ [illegible] સ્થાનકવાસી સાથે ચર્ચા કરી, અને ... [illegible] જાહેરી કરી સિદ્ધાચળની યાત્રા કરી. લીંબડી આવ્યા ત્યાં ચોમાસું કર્યું. અને રાયણવૃક્ષ પગલાં ... અહીં પણ સ્થાનકવાસીના સાથે શાસ્ત્રાર્થ થયો, અને તેને દૂર કર્યો. અહીં નરેન્દ્ર નરી ગુરુ કરી, પછી હલવદમ દિવાનનો ચોરાશીની યાત્રા અર્થે સંઘ નીકળ્યો તેમાં ગુરુ જોડાયા, અને ફરી લીંબડી ચોમાસું કર્યું. આ વખતે જ્ઞાતિ ... પછી એકે સં. ૧૮૫૩ માં રાજનગરમાં ચોમાસું કર્યું અને ત્યાં સૂયગડાંગ સૂત્રનું વ્યાખ્યાન કર્યું.

અહીં શ્રીમાળી જ્ઞાતિના શ્રી લક્ષ્મીચંદશેઠે સહસ્ત્રફણા પાર્શ્વનાથ પ્રભુની પ્રતિષ્ઠા ગુરૂ પાસે સંવત્ ૧૮૫૪ ના મહા વદ ૫ ને સોમવારને દિને શુભ મુહૂર્તે કરાવી, અને તેમાં ૪૭૨ જિન મૂર્તિઓ અને ૪૯ સિદ્ધચક્રની પ્રતિષ્ઠા કરી. પછી રાજનગરના ઓશવંશના હર્ષચંદ સંઘવીએ મોટો સંઘ વિમલ ગિરિની યાત્રા કરવા કાઢયો. ત્યાર પછી સં. ૧૮૫૭ માં સંઘને એવો ઉપદેશ કર્યો કે સમેતશિખરમાં જીર્ણોદ્ધાર કરાવવાની ઘણી જરૂર છે. આથી સંઘે તેમજ ખાસ કરી શ્રી ખેમા લાલાની મદદથી જીર્ણોદ્ધાર કરાવ્યો. પછી સં. ૧૮૫૮ મ લીંબડી ચોમાસું કર્યું. ત્યાંથી ૧૮૫૯ માં અમદાવાદ આવી શ્રી ગુરૂએ વૈશાખ શુદ ૭ ગુરૂવારે પ્રતિષ્ઠા કરી. અહીં રાજનગરમાં બે ચોમાસાં કરી પાટણ વિહા કર્યો. ત્યાં ભગવતી સૂત્રની વાંચના કરી જ્ઞાનપૂજા શા રાયચંદ (મીઠાચંદ લાધાચં ના પુત્ર) પાસે કરાવી, બીજાં પ્રભાવનાનાં કાર્યો કર્યાં. ભગવતી સૂત્ર પૂરૂં થયું ત્યારે રાજનગરથી શા. કર્મચંદશેઠ ખાસ કરી આવ્યા અને સામૈયા સાથે મોટો મહિમા થયો. નોકારસી સામીવચ્છલ આદિ થયાં અને સંઘમાં જયજયકાર વર્તાયો

દેહોત્સર્ગ.

હવે ગુરૂને મસ્તકના અર્ધ ભાગમાં વ્યાધિ લાગુ પડયો, છતાં સમાધિ રહી ૨૮ દિવસ સુધી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રની આરાધાના કરી સંવત્ ૧૮૬૨ ના ચૈત્ર શુદ ૪ બુધને દિને, ચારે અશનાદિકનો ત્યાગ કર્યો; અને સાંજે પડિકમણું કર્યા પછી થોડીજ વારમાં સ્વર્ગપદ પામ્યા.

આના સ્મારકમાં મત્સ્યજાલ છોડાવી અનેક ધર્મદાન સંઘે કર્યાં.

ઉપસંહાર.

વિમળાચળની તેર વાર, ગિરનારની ત્રણ વાર, સંખેશ્વરની એકવીસ વાર, ગોડી પ્રભુની ત્રણ વાર, તારંગાજીની પાંચ વાર, અને આબુજીની એ વાર યાત્રા કરી છે. આવી રીતે તીર્થયાત્રા કરી ગુરૂએ પુણ્યનો સારો ભાગ લીધો છે. વળી પોતે કવિ હતા અને ૫૫૦૦૦ નવા શ્લોક કરેલ છે. ગૃહ વાસમાં ૧૪॥ વર્ષ રહી દીક્ષા લીધી, અને ૫૭ વર્ષ દીક્ષા પાળી.

ગુરૂપરંપરા.

વીરસ્તુતિરૂપ હુંડીનું સ્તવન શ્રીમદ્ યશોવિજયજીએ રચ્યું છે, તેપર શ્રી પદ્મવિજયજી મહારાજે બાલાવબોધ કરેલ છે (સંવત્ ૧૮૪૯ વસંતપંચમી બુધવાર.) આમાં પોતાની પ્રશસ્તિ નીચે પ્રમાણે સંસ્કૃતમાં આપી છેઃ—

सूरि र्विजयदेवाख्य स्तपोगच्छाधि नायकः ।
विख्यात स्त्रिजगत्यासीद् विद्यया गुरुसन्निभः ॥ १ ॥
तस्य पट्टोदयाद्रौ श्री विजय प्रभसूरिराद् ।
आदित्य इव तेजस्वी सिंहवच्च पराक्रमी ॥ २ ॥

यः सत्यविजय स्तस्यांते वासीत्यभिभाषकः ।
क्रियोद्धारः कृतो येन प्राप्यानुज्ञां गुरोरपि ॥ ३ ॥
विनेयस्तस्य कर्पूरविजयः सात्विकः सुधीः ।
कीर्तिः कर्पूरवद्यस्य प्राप्ता सर्वत्र विश्रुता ॥ ४ ॥
क्षमादिगुणसंदर्भः क्षमाविजय इत्यभूत् ।
तस्य शिष्यो विनीतात्मा शिष्यानेक समन्वितः ॥ ५ ॥
छन्दशास्त्रादि शास्त्राणां वेत्ता शिष्यगणान्वितः ।
जिनादिविजयाह्वान स्तस्य शिष्यः सुरूपभाक् ॥ ६ ॥
कर्मप्रकृति प्रभृति शास्त्रतत्त्व विचारवित् ।
उत्तमाद्विजय स्तस्य शिष्योभूद् भूरिशिष्यकः ॥ ७ ॥
तस्यपाद युगांभोज भृंगतुल्येन यारुणा ।
पद्मविजय शिष्येण स्वपरानुग्रहाय वै ॥ ८ ॥
नंदवेदस्तथानाग चंद्राविति च संवत्सरे ।
संवतः पंचमीयस्ते विक्रमाद् बुधवासरे ॥ ९ ॥
मया वीरस्तवस्यायं कृतो बालावबोधकः ।
गुरुप्रसादतः सम्यग् गंभीरस्याल्प बुद्धिना ॥ १० ॥
श्री विजयजिनेंद्राख्य सूरेराज्ये कृतोद्यमः ।
स्थित्वा गच्छाधिनायस्य राजधन्य पुरंवरे ॥ ११ ॥
यत्किंचिद्वितथं प्रोक्तं मतिमांद्यादजानता ।
तत्सर्व विबुधैः शोध्यं विधायमयि सत्कृपा ॥ १२ ॥
वीरस्यशासनं यावत् वर्तते विश्वदीपकं ।
तावद्बालावबोधोऽयं विप्रुतादबुधवासनः ॥ १३ ॥

શ્રીમદ્ યશોવિજયજીનું નયગર્ભિત શાસ્ત્રનું સ્તવન શ્રી સીમંધર જિન વિનતિરૂપ છે, તેપર શ્રી પદ્મવિજયજીએ સં. ૧૮૩૦ માં બાલાવબોધ કરેલો છે, કે જે પ્રકરણ રત્નાકર ભાગ ૧ લામાં છપાયેલ છે. આમાં પોતાની પ્રશસ્તિ નીચે પ્રમાણે આપે છેઃ—

केदंकर्तुर्वचः शस्तं नानाशास्त्रार्थ गर्भितम् ।
क मेऽल्पविषया प्रज्ञा मुसाद्याग्रोपमा खलु ॥ १ ॥

यदत्रवितथं मोक्तं मंदबुध्ध्यादि हेतुना ।
तद्वीधनैः कृपांकृत्वा मयि शोध्यममत्सरैः ॥ २ ॥
श्रीमद् विजयसिंहाव्हः सूरिराद् विजितेंद्रियः ।
तस्यांतेवासी सत्यादि-विजयः सान्वयः सुधीः ॥ ३ ॥
कर्पूरविजयस्तस्य शिष्यो गुणगणैर्युतः ।
तस्यापि क्षमयायुक्तः क्षमाविजय इत्यभूत् ॥ ४ ॥
जिनादिविजयस्तस्य शिष्योऽभूद्भूरि शिष्यकः ।
शास्त्रज्ञः सज्जनोधीमान् कर्मठो धर्मकर्मणि ॥ ५ ॥
उत्तमादिजयस्तस्य शिष्यः शिष्योगसत्तमः ।
सर्वोत्तमगुणै व्याप्तः कर्मशास्त्र कुशाग्रधीः ॥ ६ ॥
तस्यांह्रिपंकजे मन्नविजयो भ्रमरोपमः ।
नभाग्नि वसुचंद्रेन्दे (१८३०) तेनेदं वार्तिकं कृतं ॥ ७ ॥

વિજયદેવસૂરિ.
|
વિજયસિંહસૂરિ.
|
સત્યવિજય.
|
કર્પૂરવિજય.
|
ક્ષમાવિજય.

જિનવિજય.	પં. યશોવિજયગણિ.
ઉત્તમવિજય.	પં. શ્રી શુભવિજયગણિ.
પદ્મવિજય.	પં. શ્રી વીરવિજય.

પં. શ્રી વીરવિજય પણ એકજ ગુરૂ પરંપરામાં છે તે ઉપર દર્શાવ્યું છે. શ્રી વીરવિજય પોતે સં. ૧૯૦૨ સુધી વિદ્યમાન હતા, તેમણે સુંદર કાવ્યો, રાસો, પૂજાઓ રચી સુકવિનું અભિધાન મેળવ્યું છે. શ્રી પદ્મવિજયના શિષ્ય તે આ રાસકાર રૂપવિજય, થયા અને તેની પરંપરા હજુ સુધી ચાલી આવે છે.

૧૬ સમરાદિત્ય કેવલી રાસ. સં. ૧૮૪૨
૧૭ બાલાબોધ (ટબો) શ્રીમદ્ યશોવિજય કૃત વીર સ્તુતિ રૂપ હુંડીનું સ્તવન. સંવત્ ૧૮૪૯ વસંત પંચમી બુધવાર. આ વખતે [1]વિજયજિનેંદ્ર સૂરિ વિરાજતા હતા.
૧૮ સિદ્ધાચલ સ્તવન. સં. ૧૮૪૯ ફાગણ સુદિ ૮.
૧૯ જયાનંદ કેવલી રાસ સં. ૧૮૫૮.

શિષ્યપરંપરા

તેમના શિષ્ય રૂપવિજય હતા કે જેણે આ રાસ રચ્યો હતો, તે સિવાય શ્રી કુંવરવિજય હતા, કે જેમણે સં. ૧૮૮૨ ના મહા શુદ ૫ ને રવિવારે અધ્યાત્મસાર પ્રશ્નોત્તર ગ્રંથ પાલીનગરમાં રચ્યો છે.

રાસકાર

પં. રૂપવિજયે આ રાસ શ્રી પદ્મવિજયજી જે વર્ષમાં સ્વર્ગલોક પામ્યા તેજ વર્ષમાં એટલે સંવત્ ૧૮૬૨ માં અક્ષય તૃતિયાને દિને આનંદપુરમાં રચ્યો છે, તે પદ્મવિજયજીના પોતાના શિષ્ય હતા, તેથી ગુરૂનું ચરિત્ર લખી ગુરૂ પૂજા કરી છે એટલુંજ નહિ, પણ વિશેષમાં તેમના શિષ્ય તરીકે જે હકીકત પ્રત્યક્ષ સમાગમથી મેળવેલી છે તે નિશ્ચયપૂર્વક વિશ્વસનીયતા આપે છે તેમની કૃતિઓ નીચે પ્રમાણે છેઃ—

૧ સ્નાત્રપૂજા—વિજયજિનેંદ્રસૂરિના રાજ્યમાં વિવિધ પૂજાસંગ્રહ પૃ. ૪૫૩.
૨ પંચકલ્યાણક પૂજા—સિદ્ધાચલ (પાલીતાણા) સં. ૧૮૮૯ મહા શુદિ પૂર્ણિમા ૪૭૪–૪૯૧.
૩ પંચજ્ઞાન પૂજા—૧૮૮૭ નેમીશ્વર કલ્યાણક દિવસ. વિજયદિનેંદ્રસૂરિના રાજ્યમાં પૃ. ૪૯૨—૫૦૪.
૪ વીશસ્થાનક પૂજા—૧૮૮૩ ભાદ્રપદ શુદિ ૧૧ પૃ. ૫૦૫–૫૩૯
૫ [2]પીસ્તાલીશ આગમ પૂજા—૧૮૮૫ આશો શુદ ૩ વિજયદિનેંદ્રસૂરિ રાજ્યમાં પૃ. ૫૪૦—૫૮૮.
૬ સઝાયો.
(૧) આત્મબોધ સઝાય પૃ. ૫૪ સઝાયમાળા (ભીમશી માણેક)
(૨) મનઃસ્થિર કરણ સઝાય પૃ. ૨૫૦ „ „

---

૧ વિજયજિનેંદ્રસૂરિ
(સં. ૧૮૫૬, ૧૮૭૬ માં ગિરનારપર લેખ કરાવ્યા છે.)

૨ આ વખતે રાજનગરમાં પ્રેમચંદના શેઠ હેમાભાઈ હતા, તેના સ્મરણને માટે આ પૂજા રચવામાં આવી છે.

આ પ્રસ્તાવના અતિ લંબાણ થાય છે. આ પુસ્તકમાં જે જે ચરિત્ર આપેલાં છે તે બધાંનાં ચરિત્રો, તે ચરિત્રો લખનારાનાં ચરિત્ર સાથે જેટલી જેટલી હકીકત જે જે સ્થળેથી મળી શકી તે તે સ્થળેથી વેરણી તેરણી ભેગી કરી વસ્તુસ્થિતિ લખી છે. સાક્ષર જૈન પ્રમાણમાં તેમજ અન્ય જૈન પણ સ્પષ્ટ કહે છે. આ પુસ્તકની પ્રેરણા કરનાર પૂજ્ય મુનિમહારાજ શ્રી બુદ્ધિસાગરજી છે, અને તેમણે જુદા જુદા ભંડારની સહાયતાથી આ ચરિત્રો તથા પુસ્તક પ્રસિદ્ધ થયું છે, તો તેમનો આ સમયે ઉપકાર માન્યા વગર રહી શકતું નથી. વિશેષમાં તેમની સહાય અને આ મારો નમ્ર પ્રયત્ન જનોમાં સુન્દર પ્રસિદ્ધમાં શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારકમંડળ અને તેના ઉમંગી સંચાલક શેઠ લલ્લુભાઈ કરમચંદ દલાલનો ખાસ આભાર છેજ. તો ભલા ધન્ય, અને વિશેષે જૈનધર્મ સાહિત્યને ગુજરાતી પ્રેમના 'બૃહદ્ કાવ્યદોહન' કે વડોદરા મહારાજાશ્રિત 'પ્રાચીન કાવ્યમાળા' જેવા સ્વરૂપમાં સારી રીતે સંશોધન કરાવી લેવી સારી અનુકૂળ યોજના નીચે પ્રસિદ્ધ કરાવવામાં આવે, તો હેતુએ ગુજરાતી સાહિત્યમાં શું અગત્યનું રત્ન આવ્યું છે, રસ કેવો મધુરો રેલ્યો છે, અને કેવાં ભાષાલંકાર ભર્યાં છે, તેનું ભાન સ્પષ્ટ રીતે સર્વને આવી શકશે તેમ છે અત્યાર આવું સર્વ ભાગ ભંડાર પડ્યાનું છે. જ્યાં કંઈ નહિ તો આવા ઐતિહાસિક રાસો તથા ચરિત્રો પ્રસિદ્ધ કરવાનું શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારક મંડળે યોગ્ય ધાર્યું છે એ ખુશી થવા જેવું છે. તો ઇતિહાસરસિક અને વિદ્વ બંધુઓ તે પ્રકારનાં ગ્રંથો પૂરાં પાડવામાં મદદ આપશે તો તેમનો ઉપકાર સર્વ સમાજપર રહેશે.

આમાં કંઈ સ્ખલના, દોષ આદિ થયો હોય તે માટે ક્ષમા માગી વિદ્વાનો પાસે તેની સુધારણા કરવા, અત્યારથી પ્રાર્થના કરી વિરમું છું.

પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ
મુંબઈ
૭-૫-૧૯૧૨.

સંગ્રાહક,
મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈ
બી. એ. એલ એલ. બી.

શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રસારક મંડળ.

(સ્થાપન-જ્ઞાનપંચમી વિરસંવત ૨૪૩૫)

જો તમારે તત્વવિચારના ઉત્તમ સિદ્ધાંતો, શરળ અને પ્રીય શૈલીમાં સમજવા હોય, તમારાં હૃદય નિર્મળ બનાવવાં હોય, તો

અવશ્ય વાંચો શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજી ગ્રન્થમાળા.

મજકુર ગ્રન્થમાળામાં નીચલા ગ્રન્થો પ્રગટ થયેલ છે, જે વાંચી, મનન કરી, તમારા આત્માને ઉચ્ચ શ્રેણીએ ચઢાવો. ઉત્તમ ગ્રન્થો એજ અપૂર્વ સત્સંગ છે. ખચીત આ ગ્રન્થોના મનનથી ઘણું જાણવા અને મેળવવા પામશો–ગુરૂશ્રીની લેખન શૈલી–માધ્યસ્થ દષ્ટિવાળી હોવાથી, દરેક ધર્માવલંબીઓ તેને પ્રેમપૂર્વક વાંચે છે. દરેક ગ્રન્થોમાં અધ્યાત્મજ્ઞાન અને તત્વજ્ઞાન સંબંધી વિવેચન છે.

વૈરાગ્ય, ઉપદેશક, અને બોધક, પદો–ભજનો–તે તે વિષયમાં લિનતા કરી નાખે છે. દરેક પદોનો સાર વિચારણીય છે. ટુંકામાં કહીએ તો અનેકાન્ત દષ્ટિથી, હૃદયની વિશાળતાપૂર્વક અને પ્રીય તથા પથ્યવાણીથી દરેક જણને ઉત્તમ બનાવી શકાય છે અને તે મુજબ આ ગ્રન્થો છે.

માત્ર વાંચકોના હિતાર્થે, ઉદાર ગૃહસ્થોની સ્હાય વડે, કોઇ પણ ગ્રન્થપ્રકાશક મંડળ કરતાં ઓછામાં ઓછી કીંમત રાખવાની પહેલ આ મંડળેજ કરી છે–ઓછી કીંમત છતાં છપાઇ–કાગળ–બંધાઈ વગેરે કામ સુંદર થાય છે, ઉપરાંત વધુ પ્રચારાર્થે–પ્રભાવના, વિદ્યાર્થીઓને ઇનામ, અને ભેટ આપનાર માટે વધુ નકલો મંગાવનારને (જે ગ્રન્થો શીલીકમાં હશે તે) બની શકતી ઓછી કીંમતે આપવામાં આવે છે.

જેઓને પ્રગટ થઇ ચુકેલા અને થવાના ગ્રન્થો પૈકી, કોઇ પણ ગ્રન્થો પોતાના મુરબ્બી કે સ્નેહી અને ઉપગારીઓના સ્મણાર્થે, પ્રકટ કરવાને ઇચ્છા હોય તેમને તે મુજબ મંડળ સગવડ કરી આપે છે. તે માટે,

પત્રવ્યવહાર—શ્રી મુંબઇ-ઠે. ચંપાગલી.

વ્યવસ્થાપક—શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રસારક મંડળ. જોગ કરવો.

શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજી ગ્રન્થમાળામાં પ્રગટ થયેલ ગ્રન્થો.

ગ્રન્થાંક	પૃષ્ઠ.	કીં. રૂ. આ. પા.
૦. ભજન સંગ્રહ ભાગ ૧ લો× ...	... ૨૦૮ ...	૦—૮—૦
૧. અધ્યાત્મ વ્યાખ્યાન માળા● ...	... ૨૦૬ ...	૦—૪—૦
૨. ભજનસંગ્રહ ભાગ ૨ જો× ...	... ૩૩૬ ...	૦—૮—૦
૩. ભજન સંગ્રહ ભાગ ૩ જો● ...	... ૨૧૫ ...	૦—૮—૦
૪. સમાધિ શતકમ્●	... ૩૪૦ ...	૦—૮—૦
૫. અનુભવ પચ્ચિશી×	... ૨૪૮ ...	૦—૮—૦
૬. આત્મપ્રદીપ	... ૩૧૫ ...	૦—૮—૦
૭. ભજન સંગ્રહ ભાગ ૪ થો× ...	... ૩૦૪ ...	૦—૮—૦
૮. પરમાત્મદર્શન	... ૪૩૨ ...	૦—૧૨—૦
૯. પરમાત્મજ્યોતિ×	... ૫૦૦ ...	૦—૧૨—૦
૧૦. તત્ત્વબિંદુ●	... ૨૩૦ ...	૦—૪—૦
૧૧. ગુણાનુરાગ (આવૃત્તિ બીજી) ...	... ૨૪ ...	૦—૧—૦
૧૨. ૧૩. ભજન સંગ્રહ ભાગ ૫ મો તથા જ્ઞાનદીપિકા	૧૯૦ ...	૦—૬—૦
૧૪. તીર્થયાત્રાનું વિમાન (આવૃત્તિ બીજી) ...	૬૪ ...	૦—૧—૦
૧૫. અધ્યાત્મ ભજન સંગ્રહ ...	... ૧૯૦ ...	૦—૬—૦
૧૬. ગુરુબોધ×	... ૧૭૨ ...	૦—૪—૦
૧૭. તત્ત્વજ્ઞાનદીપિકા●	... ૧૨૪ ...	૦—૬—૦
૧૮. ગહુંલી સંગ્રહ...	... ૧૧૨ ...	૦—૩—૦
૧૯. શ્રાવક ધર્મસ્વરૂપ ભાગ ૧ લો (આવૃત્તિ ત્રીજી)	૪૦ ...	૦—૧—૦
૨૦. ,, ,, ,, ભાગ ૨ જો (આવૃત્તિ ત્રીજી.)	૪૦ ...	૦—૧—૦
૨૧. ભજન પદસંગ્રહ ભાગ ૬ ઠ્ઠો× ...	... ૨૦૮ ...	૦—૧૨—૦
૨૨. વચનામૃત	... ૩૮૮ ...	૦—૧૪—૦
૨૩. યોગદીપક.	... ૨૬૮ ...	૦—૧૪—૦

વ્હેલો તે પહેલો, કેમકે ઘણા ગ્રન્થો ખલાસ થયા છે.

× આ નીશાનીવાળા ગ્રન્થો માત્ર વીશની અંદર શીલક છે.
● આ નીશાનીવાળા ગ્રન્થો માત્ર એકસોની અંદર શીલક છે.
× આ નીશાનીવાળા ગ્રન્થો માત્ર બસોની અંદર શીલક છે.

ગ્રન્થો નીચલા સ્થળેથી વેચાણ મળશે.

૧. અમદાવાદ—જૈન બોર્ડીંગ—ઠે. નાગોરીશરાહ.
૨. મુંબઈ—મેસર્સ મેઘજી હીરજીની કું.—ઠે. પાયધુની.
૩. ,, —શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારક મંડળ ઠે.—ચંપાગલી.
૪. પુના—શા. વીરચંદ કૃષ્ણાજી ઠે.—વેતાલપેઠ.

ગદ્યની અનુક્રમણિકા.

પદ્યની અનુક્રમણિકા.

કઠિન શબ્દાર્થ કોષ.

ખખર-અક્ષર.
અંગજ-પુત્ર.
અચંબ-અચંબો, આશ્ચર્ય.
અજારે-હજારે.
અટારો-આડો.
અઠાઇ-અષ્ટાન્હિકા.
અઠોતરી-અષ્ટોત્તરી.
અણુસણ-અનશન, ન ખાવું તે.
અણાવસ્યું-મંગાવી લેશું.
અતિપણ-વિશેષપણે.
અતુલ-અતિશય, જેનો તોલ ન થાય તેટલું.
અત્થ-અર્થ.
અથામ-અસ્થાન, ઠેકાણે નહિ એવું, અસ્વસ્થ.
અદંભ-કપટ વિના.
અધ્રુવ-અશાશ્વત, ચલ, અનિશ્ચિત.
અધોતર-નીચો.
અધ્યાતમવેદી-અધ્યાત્મનો અનુભવ કરનાર.
અનર્ગલ-ભરપૂર, ઘણુંજ.
અંતેવાસી-શિષ્ય.
અપવર્ગ-મોક્ષ.
અપ્રતિબંધ-અટકાવ વગર, સતત.
અબુજ-મૂર્ખ, અક્કલ વગરનો.
અંબ-(૧) અંબા, માતા, (૨) આંબો.
અંબર-આકાશ.
અભિનવ-નવા.
અભિધાન-નામ.
અભિરામ-સુંદર.
અભ્ર-આકાશ.
અમર-દેવતા, દેવ.
અમાયિ-કપટ વગર.
અમાર પડહો, અમારિ પડહ } કોઇએ હિંસા ન કરવી એવો ગામમાં-પ્રદેશમાં, પડો વજડાવવો તે.
અરચી-પૂજા.
અરતિ-રાગ નહિ, દ્વેષ, અપ્રીતિ.
અરહટ-ચાક, રેંટ.
અર્ચિત-પૂજાયેલ.
અર્બુદ-આબુ (પર્વત).
અલંકર્યા-શોભીતા કર્યા.
અલ્પ-થોડું.
અલ્લહનપુર-અણહિલપુર પાટણ. (શહેર)
અવતંસ-ભૂષણ, ઘરેણું.
અવદાત-ચરિત્ર.
અવહેલી-મૂકી, છંડી.
આવડ-સચોટ.
અશન-અન્ન, ખાવાનું.
અશુચિ-અપવિત્ર, ગંદું.
અસમાણુ-અસમાન, ઘણું.
અસમંજસ-ગમે તેમ, આડું અવળું, અયોગ્ય.
અહવે-આ વખતે.
અહિઠાણ-અધિષ્ઠાન, સ્થાન.
અહિનાણ-લક્ષણ, એંધાણ, નિશાની.
અહિયાસતાં-વેદતાં, અનુભવતાં.
આકૂલિકુલ=આકાશનાં ફૂલ.

આખડી=વ્રત-બાધા.
આગર=ખાણ, ભંડાર.
આદરી=આખી.
આતપ=અગ્નિ, તડકો.
આદમ=આદ્ય, પહેલા.
આદેશ=હુકમ.
આધિ=પીડા.
આભરણ=ઘરેણાં
આરતિ=આર્તિક પીડા.
આવાગમણ=આવાગમન, આવવું તે.
આવાસ=ઘર.
આલવે=આળોવે, આલોચના કરે.
આશકી=ઇશ્કી, પ્રીત.
આશ્રવ=જે દ્વારથી કર્મો આવી આત્મા સાથે જોડાય છે તે.
આસન=આસન્ન, પાસે.
આસેવના-આચરણ.
આળ-ખોટું તહોમત (અલીક.)
ઈંગિત-શરીરના અભિનય, ચાળા, લક્ષણ.
ઉજમીને-ઉજમાળ થઇને, આનંદ પામીને.
ઉછરંગે-ઉછરંગે, આનંદે.
ઉત્તંગ-ઉંચું.
ઉદક-પાણી.
ઉદેરવું-ઉભું કરવું, આરંભવું.
ઉદ્દામ-પ્રબલ, ઉગ્ર.
ઉપકરણાં-સાધન, જેનાથી ઉપકાર થાય છે તેવાં સાધનો. (ઉપગરણ)
ઉપશમ-સમતા.
ઉપલન-પથ્થર.
ઉભગો-ઉભગ્યો, કંટાળેલ.
ઉભરાણે-ઉભરાટે.
ઉમહો-ઉમંગ.
ઉમહ્યા-ઉમંગી થયા.
ઉર્ધ્વ-ઉંચા.
ઉલૂક-ઘુવડ.
ઉષ્ણોદક-ઉનું પાણી.
એકાકી-એકલો.
એયતી-દૂર.
ઓછંગા-ઉત્સંગે, ખોળે.
કંકર-પથ્થર.
કજ-કમલ.
કજ્જ-દુઃખ
કટિ-કેડ.
કદલી-કેળ.
કનક-સોનુ.
કન્યાલીક-કન્યાના સંબંધમાં અલીક-જૂઠું બોલવું તે. જેમકે ઉમર-વિષે, ગુણ વિષે.
કમલા-લક્ષ્મી.
કર-હાથ.
કર્દમ-કાદવ.
કલત્ર-સ્ત્રી.
કલ્લોલ-મોજાં.
કવણ-કોણ.
કવળ-કવલ, કોળીઓ.
કંસાલા-કાંસા જોડી.
કાઠ-કાષ્ઠ, લાકડું.
કાતિલ-તેજી.
કાનન-વન.
કામિત-ઇચ્છિત.
કારિમા-કાળુ
કિંકરી-દાસી

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]—(૧) [illegible] (૨) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ગિરિનાર—ગિરનાર (પર્વતનું નામ)
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

જયણા-યત્ના, સાચવણ.
જલધર-સમુદ્ર.
જવાસો-ખડ (એક જાતનું ઘાસ)
જહાજ-હોડી.
જાડતા-જડતા, મંદતા.
જામણ-જન્મ.
જાયા-પુત્ર.
જાસ-જેની, જેથી.
જીવ્હા-જીભ.
જુગહપ્રધાન-યુગપ્રધાન, યુગમાં મહાન્
જેહવા-જેવા.
જ્યું-જેમ.
જ્યેષ્ઠ-જેઠ, સૌથી મોટો.
ટહીલ-ટહેલ. પાછળ ફરવું તે.
ટાણો-અવસર.
ઠવણા-સ્થાપના.
ડોહલાં-દોહલાં, દોહદ.
તટિની-નદી.
તડાગ-તળાવ, સરોવર.
તત્ત્વરુચિ-તત્ત્વપ્રત્યે પ્રીતિ.
તત્થ-તે પ્રમાણે, ત્યાં.
તરણિ-હોડી.
તહતિ-તથેતિ, તે પ્રમાણે.
તાંતુલ્યાં-પસાર થયાં.
તાસ-તેને.
તુંગ-ઉંચું.
તુરંગમ-ઘોડા.
તેજી-ઘોડા.
તેણે-તેથી.
ત્યાર-તૈયાર.
ત્રાણ-રક્ષણ.
ત્રિકરણ-મન, વચન, કાયથી.
થાણ-સ્થાન.
થિતિ-સ્થિતિ.
થુભ-સ્તૂપ, દેરી.
થોક-સમૂહ.
દક્ષ-પ્રવીણ.
દંતી-હાથી.
દયણ-દેવા માટે.
દર્ભાવતિ-ડભોઈ (ગામ).
દવ-આગ.
દલ-સમૂહ.
દલાસો-દિલાસો, આશ્વાસન.
દાધ-અગ્નિ.
દામિની-વીજળી.
દાવ-લાગ.
દિગપટ-દિગંબર.
દિણંદ-દિનેંદ્ર, સૂર્ય.
દિનકાર-સૂર્ય.
દિલપાકી-હૃદયની શુદ્ધતા.
દિવાજે-શોભે.
દીખે-દીક્ષા આપે.
દીનિયા-દીન, ગરીબ.
દીખ્ય-દીક્ષા.
દુતીઆચંદ-બીજનો ચંદ્રમા.
દુંદાલા-શરીરે પુષ્ટ.
દુરિત-પાપ.
દુર્દમ-દુખે કરી દમાય એવું.
દુર્ધર-મહા કષ્ટવાળું.
દુરંત-જેનો નાશ કરવો કઠણ છે તેવું.
દુસ્તાગી-દુર્લભબોધી.
દુહવે-દુભવે.
દષદ્‌ઘાટ-પથ્થરની પેઠે.
દોહિલો-દુર્લભ.
દ્વિજ-બ્રાહ્મણ.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (૧) [illegible] (૨) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] (૧) [illegible] (૨) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (૧) [illegible] (૨) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

પાંચમી ગતિ–મોક્ષ ગતિ. (મનુષ્ય, દેવ, તિર્યંચ, નારક એ ચાર ગતિ નહિ તે.)

પાત–(૧) પાંદડું (૨) પતન–પડવું.

પાતિક–પાપ.

પાયક–પાળા.

પાયપ–પાદપ–કલ્પવૃક્ષ.

પાશ–બંધન.

પાળા–પગે ચાલનારા.

પીંગલ–પિંગલ શાસ્ત્ર, કાવ્યરચના શાસ્ત્ર

પીર–પીડા.

પીંદેરે–(૧) પીંજનાર (૨) માવતર

પુલાય–નાશ પામે.

પેસ–રીત.

પેરે–પેઠે.

પોરસ–પૌર, મોટા.

પ્રચ્છન્નપણે–છાનું

પ્રતિજ્ઞા–પ્રણ પડે

પ્રતિપક્ષ–શત્રુ

પ્રતિરૂપ–સરખું.

પ્રતિહારે–લાભ આપે.

પ્રતીતિ–શ્રદ્ધા, દૃઢતા.

પ્રભાવના–લ્હાણી, જેથી પ્રભાવ થાય તે.

પ્રમુખ–વગેરે.

પ્રમોદ–આનંદ, હર્ષ

પ્રવિત્ર–પવિત્ર.

પ્રસાદ–નરેશ્વરની, પ્રસન્ન

પ્રહે–સવારમાં, પ્રાતઃકાળમાં

પ્રાક્રિડું–પરોણો, મેમાન

પ્રાર્થિ–[illegible]

પ્રાસાદ–મહેલ, મંદિર.

પ્રૌઢ–મોટું.

ફરકાર–ફડફડાટ.

ફાફલપાન–સોપારી.

બડવા–બડા, મોટા.

બયાલ–બેંતાલીસ.

બાઉલ–(૧) બળીઓ, (૨) બાજ.

બાધા–પીડા.

બુધ–પંડિત.

ભગતા–ભક્તો.

ભાણુ–ભાનુ, સૂર્ય.

ભાંજે–નાશ કરો.

ભાળ–ભાળીને, જોઈને, ખબર, તપાસ.

ભીતર–અંદર

ભૂપતિ–રાજા.

ભુપીઠ–ભુવન ઉપર, પૃથ્વી ઉપર

ભૂરિ–ઘણું.

ભૃગુવાર–મંગળવાર.

ભ્રમર–ભમરો.

મગસી–મક્ષીજી (તીર્થ)

મંકોડ–માંકડો.

મંકટ–મર્કટ, વાંદરો.

મચ્છ–માછલું.

મચ્છર–મત્સર, અદેખાઈ.

મનુષ્ય–મનુજ, મનુષ્ય.

મત–મતિ, બુદ્ધિ

મનમથ–મન્મથ, કામદેવ

મનરુલી–આનંદિત મનથી.

મનુજ–મનુષ્ય.

મનોભવ–કામદેવ.

મંજન–ધોવું તે (દંતમંજન–દાતણ)

મયગળ–મયગલ, હાથી.

મરાલ-હંસ.
મરાલી-હંસી.
મરૂ-પાણી વગરની જગ્યા.
મરૂધર-મરૂસ્થલ, મારવાડ.
મર્કટ-વાંદરો.
મર્મ-રહસ્ય.
મલ-મેલ.
મલક-મુલક.
મનુંદ-મધુરી.
મહિમાનિધિ-મહિમાથી ભરપૂર.
મહિધર-મહિધર, પૃથ્વીધર.
મહીધર-પર્વત.
મહીષી-(૧) ભેંસ (૨) રાણી.
માજા-મર્યાદા, લજ્જા, હદ.
માટ-(૧) માટલી (૨) માટે.
માતંગ-હાથી.
માદરૂ-નમણાં.
માંગણાં-માંગ્યાં, માંગાં.
માથરે-(૧) માટે, (૨) હમના માથરે.
મીન-મૌન, માછલું.
મીર-અમીર.
મુક્તાફલ-મોતી.
મૂંડ-માથું.
મુંડન-કેશલોચ.
મૂક-મુંગો.
મૂઢક-મૂઢો.
મૃગપતિ-સિંહ.
મૃગરાજ-સિંહ.
મૃદુ-કોમળ.
મેહલું-વરસાદ.
મોદ-આનંદ, હર્ષ.
મોદે-આનંદે.
મોજન-ચીન, ભેદ.

યામિની-રાત્રી.
યોગી-જોગી.
રખોપ-રક્ષણ.
રજત-રૂપું.
રજની-રાત્રી.
રઢ-પ્રીતિ.
રતિ-(૧) પ્રીતિ, (૨) અલ્પ, થોડાપણું, (૩) વાલનો સોળમો ભાગ, કંઈ નહિ.
રમણ-પતિ.
રયણ-રત્ન.
રયણિ-રજની, રાત્રી.
રવિ-સૂર્ય.
રસણાઈ-રસનાઈ, શાની.
રહ-રેખ.
રાતિ-રાતે.
રામાધન-કંચનકામિની.
રાશી-દમશો.
રીસહેસર-ઋષભેશ્વર (તીર્થંકર પ્રભુ.)
રુધિર-લોહી.
રૂસે-રોષ પામે.
રૈવત-ગિરનાર (પર્વત).
લચ્છિ-લક્ષ્મી.
લય-લગ્ન.
લંઘન-લાંઘણ, ખાવું નહિ તે.
લલામ-મુકુટ.
લાર-સાથે.
લીણ-લીન, તલ્લીન.
લીલવણ-લીલોતરી.
લીલાએ-સહેલાઈથી.
લુંકા-ઢુંઢિયા, સ્થાનક માર્ગી.
લુંચન-લોચ.
વક્ર-વાંકું, આડું.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]—(૧) [illegible], (૨) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]—(૧) [illegible] (૨) [illegible]
[illegible]
[illegible]—(૧) [illegible], (૨) [illegible]
[illegible]
[illegible]—(૧) [illegible], (૨) [illegible]
[illegible]
[illegible]—(૧) [illegible], (૨) [illegible] (૩) [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]—(૧) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (ઇંદ્ર).
[illegible]
[illegible]
સુરાલય—દેવતાનું સ્થાન, સ્વર્ગ
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

શ્રી શાંતિદાસ શેઠજીનો રાસ.

શ્રી સદ્ગુરુભ્યોનમઃ

દુહા.

સરસ વચન રસ સરસ્વતી, કવિજન કેરી માય;
કર જોડી કરૂં વિનતિ, કરજ્યો મુજ પસાય. ૧
શ્રી યુગાદિ જિનવરતણા, પદ પ્રણમું કરજોડી;
મનમન વંછીત પૂરવા, કલ્પતરૂ સમ હોડી. ૨
શાંતિનાથ પ્રભુ સોળમા, અભયદાન દાતાર;
પારેવો જીવો રાખીઓ, શરણાંગત આધાર. ૩
નેમનાથ બાવીશમા, નમિએ દીનદયાળ;
સમુદ્રવિજય કુલચંદલો, મનમોહન ગુણમાળ. ૪
અશ્વસેન વામા સુત, શ્રી શ્રી પાર્શ્વ જિણંદ;
પ્રણમું તે બહુ પ્રેમસ્યું, જસ મુખ પુનમચંદ. ૫
શાસન નાયક ચરમ જિન, મહાવીર વડ વીર;
પ્રણમું હૈડે હેજસ્યું, ધર્મ ધુરંધર વીર. ૬
એ પાંચે પરમેશ્વરા, એ છે શિવતરૂ કંદ;
તે માટે ભવિ સેવજ્યો, મૂકી બીજા ફંદ. ૭
નિજ ગુરૂ ચરણ કમળ નમી, જ્ઞાન તણા દાતાર;
મુરખને પંડિત કરે, ગુરૂ ગુણ અપરંપાર. ૮
ગુરૂ આણા શિરપર ધરી, જે જે કરીએ કામ;
મન વંછીત ફળ પામીએ, શ્રી રાજસાગર સૂરિ નામ. ૯
ગુરૂ કૃપા જો કરી ઘણી, માથે મુક્યો હાથ;
શાંતિશાહ સુત પરંપરા, જગજશ બહુલી આથ. ૧૦
તસ કુળ વંશ શિરોમણી, વખતચંદ ગુણવંત;
ગુણ ગાવા ઉલટ ઘણો, સાંભળજો સહુ સંત. ૧૧

ઢાળ ૧ લી.

અમદાવાદનું વર્ણન.

(ચોપાઈની દેશી.)

જંબુદ્વીપ લખ જોયણુ માન, એતો [1]વર્તુલ થાળ સમાન;
મેરૂથી દક્ષિણુ દિશ વિચાલ, છેજ ભરતક્ષેમ વિશાલ. ૧
પાંચશે જોયણુ જાણો તેહ, છવીશ ખટ કળાને લેહ;
છે વિસ્તારપણે અધિકાર, લેજો શાસ્ત્ર થકી સુવિચાર. ૨
તિહાં દેશ છે સહસ બત્રીશ, ખટખંડના વિશ્વાવીશ;
તેહમાં આરજ પચવીસ શેષ, અનોપમ મનહર ગુર્જર દેશ. ૩
ઇણિં દેશે નગરી અનેક, રાજનગર છે સુંદર એક;
સકળ નગર તણો શિણુગાર, જાણે લંકા લીયો અવતાર. ૪
ઇતિ ઉપદ્રવ્ય નહિ આપદા, રોગ શોક ભય નાવે કદા;
ચોર ચાડનો નહિ પ્રવેશ, સુખીયા લોક વસે વિશેષ. ૫
[3]દુંદાલા [4]વ્યવહારી ઘણા, તસ ઘર ધનની નહિ છે મણા;
દાન માન દયા લય [5]લીણુ, વિનયાદિક ગુણો પ્રવીણુ. ૬
સુંદર સોહે [6]જિનપ્રાસાદ, પ્રભુ મુખ દીઠે મન આલ્હાદ;
તે નગરીની શોભા ઘણી, કિંચિત પભણું સુણવા ભણી. ૭
શિશ મોગટ દરવાજા બાર, પરાં છત્રીશ અતિ સુખકાર;
ઉંચાં મંદિર ઘર કૈલાસ, સત્ય ભુમિયા તિહાં આવાસ. ૮
સાધુ સાધવી વિચરે જિહાં, સુખીયા લોક ધરમ કર તિહાં;
[7]વારૂ [8]ચ્યાર વરણુ તિહાં વસે, દયા ધરમ સહુકો ઉલ્લસે. ૯
દીન, હીન, દુઃખીયાં સંભાળ, જીવ સહુના જે પ્રતિપાળ;
શિવ મંદિર પણુ દિસે ઘણાં, મુસલમાન ગુણ નહિ છે મણા. ૧૦
[9]વાપિ વનિતા સાબરમતી વળી, પનઘટ શોભા અતિશય મળી;
બાવન 'વવા' કર શિણુગાર, કાવ્ય થકી સુણજો શ્રીકાર. ૧૧

वापि वप्र विहार वर्ण वनिता वाग्मि वनं वाटिका;
वैद्य ब्राह्मण वारिवादि, विबुधा. वेश्या वणिग् वाहिनी;

---

૧ ગોળ. ૨ આર્ય. ૩ શરીરે પુષ્ટ. ૪ વેપારી–વાણીઆ. ૫ લીન. ૬ જિન મંદીર–દેરાસર. ૭ સુંદર. ૮ ચાર. ૯ વાવ.

विद्या वीर विवेक वित्त विनयो, वांचंयमो वल्लिभः;
वस्त्रं वारण वाजि वंदार वरं, दुर्गं वनं शोभते.[1] १२
ચોરાશી ચોટાની ઓળ, વસ્તુ વાહરે આપી મોલ;
માણેકચોક અતિ ગહમહે, લખમી દેખી મન ગહગહે. ૧૩
પેશ્વઈ ગાયકવાડ કો રાજ, મન મેળે સમજે સહુ સાજ;
હેત પ્રીત મોબત છે ઘણી, પ્રજા ભલી પાળે બેઉ ધણી. ૧૪
ભુજબળ સિંહ સમોવડ જાણ, અરિયણ ગજમોડણ તસમાન;
પંચમ લોક પાળે ભૂપાળ, દેખી હરખે આઉગોપાળ. ૧૫
હય ગય રથ વાયક ભંડાર, વિભવ તણો નહિ લાભે પાર;
સુણી શાસન જેહનું [2]ઉદ્દાંમ, સેવે શત્રુ રાખણ નિજ ઠામ. ૧૬
ભૂપ સિમાડા સેવે સદા, ન્યાય નિત્ય નવિ લોપે કદા;
ધરમી રાજા હોયે જિહાં, પ્રજા સુખી શું કહેવું તિહાં? ૧૭
આગે આગે રસ અતિ ઘણો, ધંવણ દેઈ ભવિયણ તમે સુણો;
હીરવર્દ્ધન સેવક કહે ક્ષેમ, પહેલી ઢાળતે વધતે પ્રેમ. ૧૮

દુહા.

સહસકિરણ સુત શોભતો, શાંતિદાસ ગુણ ગેહ;
તેહ તણા ગુણ ગાય શું, આણિ ધરમ સ્નેહ. ૧
રાજસાગર સૂરિ મહેરથી, પામ્યા સઘળી રિદ્ધ,
સાગર ગચ્છ દિપાવિઓ, મન વાંછિત ફળ લીધ. ૨
ધી ચિંતામણ મંત્રથી, રાજકાજ સમરથ;
સાત ક્ષેત્ર જિણે ઉદ્ધર્યાં, ખરચી ઘણા ગરથ. ૩
પાદશાહ આદર થકિ, જિન શાસન જયકાર;
ચૈત્ય બિંબ કરાવિયાં, કહેતાં કેમ લહું પાર. ૪
સાગર ગચ્છની સ્થાપના, થઈ તેહ અવદાત;
કિંચિત પભણું તે હવે, શ્રોતા સુણો વિખ્યાત. ૫

---

૧ અશુદ્ધ શ્લોક છે. છંદ શાર્દૂલ છે. આમાં 'વ' અક્ષર બધા છે.
૨ ઉગ્ર. પ્રબલ.

ઢાલ ૨ જી.
સાગરગચ્છ સ્થાપના.
(ઢંઢણ ઋષિને વંદના હું વારી-એ દેશી.)

ત્રેપનમેં પાટે થયા હું વારી, લક્ષ્મીસાગર સૂરરે હું વારી લાલ;
સાગર શાખા પરવરી, હું. દિનદિન ચડતે નૂરરે. હું. ત્રેપનમેં. ૧
તેહના વંશમાં વળી, હું. લબ્ધિસાગર નામરે. હું.
ઉપાધ્યાય પદ ભોગવે, હું. ગુણે કરી અભિરામરે. હું. ત્રે. ૨
તત્ શિષ્ય હોય ગુણે આગલા, હું. નેમસાગર ગુણવંતરે. હું.
મુક્તિસાગર બીજા વળી, હું. પંડિત પદ ધરંતરે. હું. ત્રે. ૩
ચોમાસું સુરત તણા, હું. સંઘ સદ લય લીનરે. હું.
ભક્તિ બહુવિધ સાચવે, હું. ગુણે કરી આધિનરે. હું. ત્રે. ૪
શાંતિ નામે તિહાં રહે, હું. ધનવંત અતિ ઉદારરે; હું.
પુત્ર નહિ તેણે કરી, હું. પુછે ગુરૂને ધારરે. હું. ત્રે. ૫
ગુરૂ પણ એમ કહે સાંભળો, હું. ચિંતામણિ જે મંત્ર; હું.
ખટ માસ છે સાધના, હું. તે અમ પાસે યંત્રરે. હું. ત્રે. ૬
બાર હજાર જાપે કરી, હું. વળી છત્રીશ હજારરે; હું.
પાંચ પ્રકાર ઉપરે ચલે, હું. એહનો અતિ વિસ્તારરે. હું. ત્રે. ૭
ધૂપ દિપ બલ બાકુલે, હું. આહૂતિ ખટ માસરે; હું.
ધરણ રાય પદમાવતી, હું. તેહની પુરે આશરે. હું. ત્રે. ૮
મોદિખાનું ભલાવીઓ, હું. જે જેમ જોઇયે તેહરે; હું.
અમ આજ્ઞા છે આપજો, હું. એહમાં નહિ સંદેહરે. હું. ત્રે. ૯
આરાધે નિર્મલ મને, હું. ખટ માસ થયા તામરે; હું.
પવિત્રપણે તુમ આવજો, હું. ગુરૂ હુકમ થયો જામરે; હું. ત્રે. ૧૦

શાંતિદાસ શેઠ.

એ હવે તિહાં કાય વધે, હું. રાજનગર વસનારરે; હું.
તે સુરતમાંહિ હતા, હું. જવેરી તણો વ્યાપારરે; હું. ત્રે. ૧૧
પ્રાતઃ સમયે દહેરે જઈ, હું. ગુરૂ નમવા ધરી નેહરે; હું.
'શાંતિ હું આવ્યો અછું,' હું. એમ ભાખે ગુણ ગેહરે; ત્રે. ૧૨
ગુરૂ વાંદી સ્તુતિ કરી, હું. ભાગ્યવાન તસ દેખરે; હું.
'પહેલો તે વહેલો,' હું. વિધિએ લખિયો લેખરે; હું. ત્રે. ૧૩

પીરજપણે બેસારીને, હું. મંત્ર ભણે તીણે વારરે; હું.
નાગ સ્વરૂપે આવિયોરે, હું. [1]ધરણેંદ્ર ધરી પ્યારરે; હું. ત્રે. ૧૪
ફણાટોપ મસ્તકે ધરી, હું. જીભ તણો લબકારરે; હું.
ગુરૂ કહે 'તુમે પણ જીભને, હું. સેવી કરો એણીવારરે.' હું. ત્રે. ૧૫
મનથી ભય લાગ્યો તદા, હું. શંકા ઉપની આમરે; હું.
અદૃશ્ય થયા ધરણેંદ્રજી, હું. શેઠને કહે ગુરૂ તામરે; હું. ત્રે. ૧૬
પૃથ્વીપતિ થાઓ સહી, હું. એહનો એહ પ્રભાવરે; હું.
રાજકાજ ધુરંધરા, હું. કહે ગુરૂએ તુમ દાવરે; હું. ત્રે. ૧૭
મસ્તક હાથ દેઈ કહે, હું. 'કરો ધરમનાં કામરે; હું.
ખાઓ ખરચો વાપરો, હું. ફત્તેહ કરો ગુરૂ નામરે;' હું. ત્રે. ૧૮
એહ વચન મનમાં ધરી, હું. કરે જવેરી વ્યાપારરે; હું.
દોલત દિન દિન દીપતીરે, હું. લેઈ શામન ઉદારરે; હું. ત્રે. ૧૯
દિલ્હિપતી પાદશાહસુતા, હું. પરણાવે ધરી પ્યારરે; હું.
જવેરીખાનું પુરૂં નહિ, હું. હુકમ કર્યો તેણીવારરે. હું. ત્રે. ૨૦
પણ ન મળે તે શું કરે, હું. અહવે લઈ સામાનરે; હું.
શાંતિદાસ તીહાં જઈ, હું. મુકી ભેટ પ્રધાનરે. હું. ત્રે. ૨૧
વસ્તુ અમુલખ દેખીને, હું. ખુશી થઈ કહે તેહરે; હું.
શ્યું લેસ્યો તુમે દાખવો, હું. સાસરવાસો એહરે. હું. ત્રે. ૨૨
અકબરબેગમ પુત્ર લેઇને, હું. નાઠિ કોઈ પ્રકારરે; હું.
પાતશાહ વાડીમાં ઉતરી, હું. કોઈ ન લીધી સારરે. હું. ત્રે. ૨૩
સહસકરણ સુત ચાકરી, હું. ખબર અંતર રાખી ઘણી; હું.
તસ ભાગ્યે થયું ભવ્યરે, હું. ત્રે. ૨૪
અકબર મરણની વારતા, હું. સાંભળી દેશવિદેશરે; હું.
રાજ લેઈ સુત શું તિહાં, હું. બેગમ ગઇ તેણે દિશરે. હું. ત્રે. ૨૫
પદવી પાદશાહની લઈ, હું. જહાંગિર શલીમ શાહરે; હું.
તિણે મામુએ શેઠજી, હું. કહ્યા ધરી ઉત્સાહરે. હું. ત્રે. ૨૬
પૂરવે એ પિણ વારના, હું. કારણ હોય ચારરે; હું.
અંતર ગણે નહિ શેઠથી, હું. તુમ ઉપગારે સુખ ધારરે. હું. ત્રે. ૨૭

---

૧ ઇંદ્ર.

માંસુએ કુમરી તણા, હું. તુંમે આજથી એહરે; હું.
રાજનગર સુબાગરી, હું. સોંપિ તુમ ગુણ ગેહરે. હું. ત્રે. ૨૮
રાજા રાજ પ્રજા સુખી, હું. નગરશેઠ પદ઼દીધરે; હું.
ચતુરંગી સેના વળી, હું. રાજ સમોવડ કીધરે. હું. ત્રે. ૨૯
ઇહાં ઘણી છે વારતા, હું. સંક્ષેપે કહ્યા જોયરે; હું.
બીજી ઢાળ સોહામણી, હું. પુન્યે ક્ષેમ સુખ હોયરે; હું. ત્રે. ૩૦

દુહા.

રાજસાગરને સૂરિપદ.

ગુરૂ તેડી ભક્તિ કરી, કહે 'એ તુમચો રાજ;'
ગુરૂ કહે 'દેવાણુપિયા ! એ સ્યું બોલ્યા આજ.' ૧
'પંચમહાવ્રત ઉચ્ચર્યા, *નિઃસ્પૃહ +અણગાર;
શ્રીપૂજ્ય તેડી કરી, લ્યો ÷લાહો સુખકાર.' ૨
વિજયસેન સૂરિ તીહાં, તેડીને શુભ રીત;
ભક્તિ કરી એમ વીનવે, જોડી હાથ વિનીત. ૩
'ઉપાધ્યાય પદ આપીએ, સ્વામી કહું તુમ એહ;
રાજસાગર ગુણવંત ઘણા, વીનતી એ ગુણગેહ.' ૪
'એમ પદવી જો દીજીએ, ઠામ ઠામ હોઈ જાય;
તે માટે તુમ વીનતી, માની મુજ નવી જાય.' ૫
પાઘડી ખોળે મુકીને, વીનતી વારોવાર;
'ગુણ આશીંગલ મુજ હોવે, માનો વચન ઉદાર.' ૬
એમ કહેતાં માન્યું નહિ, શેઠનું વચન લગાર;
ઘણું સ્યું કહીએ આજથી, સાથે એ ગુરૂ ધાર. ૭

ઢાળ ૩ જી.

(ધવલ શેઠ લઇ ભેટણું. એ-દેશી.)

શ્રોતા સુણો હવે આગલે, સહેજે વાત ઉદેરીરે;
ખોટું લાગ્યું શેઠને, આંટી પડી મન કેરીરે. ૧ શ્રો.
રીસાઈ ઘરે આવીયા, એહવો કરે વિચારરે;
શ્રી પૂજ્ય હવે આપીસ્યું, રાજસાગર ગણધારરે. ૨ શ્રો.

---

* સ્પૃહા-ઇચ્છા વગરના. + મુનિ. ÷ લાભો.

એહવે ત્યાં જઈ દાખવ્યો, વાત તણો મચકોરરે;
*અછતપણે વિચાર કર્યો, ખંભાત લહી કરી જોરરે. ૩ એ.
એહવે શેઠ ખંભાતનો, કાય વસે છે અત્રરે;
રોકી રાખ્યો તેહને, ખબર જણાવો તત્રરે. ૪ એ.
વાસક્ષેપજો આવશે, તો તમને મુકીશુંરે:
તે માટે લખો લેખ એ, અવસર એમ મુકીશુંરે. ૫ એ.
સ્યું કરે આવ્યો સાંકડે, લેખ લખીને દીધોરે;
જો અમારી વાહ કરો, કામ કરો પ્રસિધોરે. ૬ એ.
ઓછવ સૂરીપદ તણો, માંડ્યો છે કરી સાજરે;
વાસક્ષેપ હવે મોકલો, તો રહેશે તુજ લાજરે. ૭ એ.
ખંભાત સંઘ આગળ કહે, ભરૂચ ખાણુ મઝારરે;
મુંહડી કરીને મુંનશી, નાંખે શેઠની તેણી વારરે. ૮ એ.
રાજનગરના શેઠજી, શેઠને રોક્યા જાણીરે;
પત્ર લખ્યો દેવ ચિત્તે, કરો કામ મંડાણોરે. ૯ એ.
વાસક્ષેપને મોકલોરે, તો શેઠ આવે ઘેરરે;
નહિતર તો એ વાતની, શેઠ તણી શી પેરરે. એ. ૧૦
મનસ્યું વિચાર કરી તદા, સૂરિ મંત્ર વની વાસરે;
મોકલે જિનાય નમઃ લખી, સફળ કરી ન આશરે. એ. ૧૧
સહુ સમજે મુંનશી, એકાંતે કહે એમરે,
તુમ સોહાગ અવિચલ રહો, તેડાવો શેઠ ધરી પ્રેમરે. એ. ૧૨
લેખ લખીને મોકલ્યો, શેઠ છોડાવણ કાજરે,
એમ અનેક ઇહાં વારતા, સાગરગચ્છનો રાજરે એ. ૧૩
લેખ આવ્યો તે વાંચીને, શેઠને હર્ષ અપારરે:
પદ મહોચ્છવ રૂડી પરે, વાજે વાજીંત્ર ઉદારરે એ. ૧૪
દિન દિન રંગ વધામણાં, સદાઈ મહોચ્છવ થાયરે
દાન દીએ હેમે કરી, ધવળમંગળ ગવરાયરે એ. ૧૫

દોહા.

દેશી તેડ્યો +ખ્યાંતસ્યું, ભણ્યા ગણ્યા જે સાર:
જ્યોતિક જાણે પંડિત, આદરમાન અપાર ૧

---

* ખની રીતે. + ઉમંગથી.

શુભ મુહૂર્ત જોઈ કહો, તુમ વિદ્યા પ્રમાણ;
લગ્ન જોઈને એમ કહે, સાંભળો શેઠ સુજાણ. ૨
ઉત્તમ મુહૂર્ત છે ખરૂં, શાસ્ત્ર તણે અધિકાર;
*જ્યેષ્ઠ માસમાંહે ભલો, સાંભળો તેડ વિચાર. ૩

ઢાળ ૪ થી.

(ઇહાં કુમર બેઠા ગોખડે એ દેશી.)

જીહો સંવત સોળસો છાસીએ, લાલ; વર્ષે જેષ્ઠ માસ;
જીહો રાની અનુરાધા યોગથી, લાલ; સંઘને થયો ઉલ્લાસ.
સુગુણ નર પદ મહોછવ સુખકાર—એ આંકણી. સુ. ૧
જીહો પૂજા પ્રભાવના ઘણી, લાલ લોક તણો ગહગાટ;
જીહો વાજીંત્ર વાજે વિવિધપરે, લાલ, ગાતા ભોજક ભાટ. સુ. ૨
જીહો આચારજ પદ થાપીને, લાલ રાજસાગર સૂરીનામ;
જીહો દાનમાન કરી રૂંછણાં, લાલ સિધાં સઘળાં કામ. સુ. ૩
જીહો ચોસઠ શ્રાવક એકઠા, લાલ કરી રંગ રસવાત.
જીહો દ્રવ્ય ભલે પાતશ્યાહથી; લાલ ઈહાં ઘણા અવદાત. સુ. ૪
જીઓ =ખનહુગારે કેઈ વલી, લાલ કજીઆ માથે જે હોય;
જીહો મુજ શ્રાવક હોસે ખરા, લાલ દુઃખ ભાગ્યું સહુ કોય. સુ. ૫
જીહો શાહ જહાંગીર રાજમાં, લાલ સઘળી જે પોસાળ;
જીહો શાંતિદાસને વગશી અમે, લાલ લખી પરમાણ વિશાળ. સુ. ૬
જીહો ઠામ ઠામ શ્રાવક લઈ, લાલ પોતાના કરી સાર;
જીહો મિત્રપણે કેઈ થયા, લાલ કહેતાં નાવે પાર. સુ. ૭
જીહો શ્રેણીક રાજા વીરને, લાલ રૂપજ ને ભરત નરેંદ્ર;
જીહો રાજસાગર સૂરીશને, લાલ સહસકિરણના +નંદ સુ. ૮
જીહો સંપ્રતિ સુહસ્તિ સૂરીને, લાલ અકબર હિર સૂરીશ;
જીહો કૃષ્ણનરેશને નેમને, લાલ વાન ઘણી મધુરીશ; સુ. ૯
જીહો વિક્રમ સિદ્ધસેનરશી, લાલ કુમારપાળ હેમ સૂરીશ;
જીહો રાજસાગર શાંતિદાસને, લાલ બેઠી +વિશ્વાવિસ. સુ. ૧૦

* જેઠ = કુ-કેનાર + પુત્ર ÷ ૨૨૫ની

ઉહો ધર્મઘોષ વિમળ તણે, લાલ થી *બપ્પભઈ †આમ;
ઉહો તિમ રાજસાગર સૂરીને, લાલ શાંતિદાસ સુખધામ. સુ. ૧૧
ઉહો કીરત §કમળ વિસ્તરી, લાલ સઘળે દેશ વિદેશ;
ઉહો સાગરગચ્છ કરી સ્થાપના, લાલ શાંતિદાસ વિશેષ. સુ. ૧૨
ઉહો ચિંતામણિ દેહેરૂં કરી, લાલ નવલખ નાણાં રોક;
ઉહો પ્રભુ પધરાવી હરખીયા, લાલ રવિ દેખી જિન +કોક. સુ. ૧૩
ઉહો વેલિયા વિધી પ્રસ્તાવના, લાલ અગ્યાર લાખ દ્રવ્ય થાવ;
ઉહો સાગર ગચ્છમાં આપીયા, લાલ ગુણીજન કીરત ગાય. સુ. ૧૪
ઉહો વૃદ્ધ મુખે એ વારતા, ઉહો સાંભળી તેહ સંબંધ;
લાલ કિંચિત ભાખવા મનહે, લાલ ભાખ્યો એહ પ્રતિબંધ. સુ. ૧૫
સુણો સેત્રુંજે ગિરનાર વળી, લાલ આબુ તારંગા જેહ;
ઉહો સંખેશ્વર પત્રે લખી, લાલ આપે ધરીને નેહ. સુ. ૧૬
ઉહો ગુણ કહેતાં તસ વરણવું, લાલ એ સમરથ ન કોઈ;
ઉહો કલિયુગમાં ‡સુરતરૂ સમો, લાલ ઓપમા કહે કવિ સોઈ. સુ. ૧૭
ઉહો આગળ વાત અતિ ભલી, લાલ વખતશાહની સાર;
ઉહો ચિત્ત રાખી ભવી સાંભળો, લાલ તસ ગુણ અપરંપાર. સુ. ૧૮
ઉહો ચોથી ઢાળ ઇણી પરે, લાલ વખતચંદ ગુણ રસ;
ઉહો હીરવર્ધન સુપસાયથી, લાલ ક્ષેમ શુભ પ્રકાશ સુ. ૧૯

દુહા.

સહસકિરણ સુત સોભતો, શાંતિદાસ ગુણગેહ;
રૂપણ લક્ષિત દેહડી, દાની માની એહ. ૧
લખમીચંદ સુત તેહનો, લખમી અપરંપાર;
ખુશાલચંદ વળી તેહના, પુત્ર તે ગુણ ઉદાર. ૨
નગરશેઠ તે પદવી, તસ બંધવ જેઠમલ;
વખતચંદ ગુણ આગલા, તસ ગુણ મહીમા અવલ. ૩
તેહના ગુણ ગાતાં ભલી, મુજ મન ઉલટ થાય;
ઉત્તમના ગુણ બોલતાં, હોવે નિરમલ કાય. ૪

* બપ્પભટ્ટ સૂરી. † આમ રાજા. § કમળ. + ચક્રવા. ‡ કલ્પવૃક્ષ.

શુભ મુહૂર્ત જોઈ કહો, તુમ વિદ્યા પ્રમાણ;
જ્ઞાન જોઈને એમ કહે, સાંભળો શેઠ સુજાણ. ૨
ઉત્તમ મુહૂર્ત છે ખરૂં, શાસ્ત્ર તણે અધિકાર;
*જ્યેષ્ઠ માસમાંહે ભલો, સાંભળો તેહ વિચાર. ૩

ઢાળ ૪ થી.

(ઢહાં કુમર બો ગોખડે એ દેશી.)

હો સંવત સોળસો છારીએ, લાલ; વદી જેઠહ માસ;
હો શની અનુરાધા યોગથી, લાલ; સંઘને થયો ઉલ્લાસ.
ગુણ નર પદ મહોછવ સુખકાર—એ આંકણી. ગુ. ૧
હો પૂજા પ્રભાવના ઘણી, લાલ લોક તણી ગહગાહ;
હો વાજીંત્ર વાજે વિવિધપરે, લાલ, ગાતા ભોજક ભાટ. ગુ. ૨
હો આચારજ પદ થાપીને, લાલ રાજસાગર સૂરીનામ;
હો દાનમાન કરી તૂંઠણાં, લાલ સિધાં સઘળાં કામ. ગુ. ૩
હો ચોસઠ શ્રાવક એકઠા, લાલ કરી રંગ રસવાત.
હો દ્રવ્ય બલે પાનસ્યાહથી; લાલ ઈહાં ઘણા અવદાત. ગુ. ૪
એ જ્ઞાનકુમારે કેઈ વળી, લાલ કજીઆ માથે જે હોય;
હો મુજ શ્રાવક સોમે ખરા, લાલ દુઃખ લાગ્યું સહુ કોય. ગુ. ૫
હો શહેર જહાંગીર રાજમાં, લાલ સઘળી જે પોસાળ;
હો શાંતિદાસને વગરી અમે, લાલ લખી પરમાણુ વિશાળ. ગુ. ૬
હો ગામ ઠામ શ્રાવક થઈ, લાલ પોતાના કરી સાર;
હો મિત્રપણે કેઈ થયા, લાલ કહેતાં નાવે પાર. ગુ. ૭
હો શ્રેણીક રાજા વીરને, લાલ રૂપક ને ભરત નરેંદ્ર;
હો રાજસાગર સૂરીશને, લાલ સુદર્શન ઋષભના +નંદ ગુ. ૮
હો સંપ્રતિ સુહસ્તિ સૂરીને, લાલ અકબર હિર સૂરીશ;
હો કૃષ્ણનરેશને નેમને, લાલ વાત ઘણી મધુરીશ; ગુ. ૯
હો વિક્રમ સિદ્ધસેનરવી, લાલ કુમારપાળ હેમ સૂરીશ;
હો રાજસાગર શાંતિદાસને, લાલ મેરી નિધાનિન. ગુ. ૧૦

* જેઠ = જ્યેષ્ઠ. + નંદ = પુત્રી.

ઉહો ધર્મઘોષ વિમળ તણે, લાલ શ્રી *બપ્પભટ્ટ †આમ.
ઉહો તિમ રાજસાગર સૂરીને, લાલ શાંતિદાસ સુખધામ. સુ. ૧૧
ઉહો કીર્ત્ત §કમળા વિસ્તરી, લાલ સઘળે દેશ વિદેશ;
ઉહો સાગરગચ્છ કરી સ્થાપના, લાલ શાંતિદાસ વિશેષ. સુ. ૧૨
ઉહો ચિંતામણિ દેહેરૂં કરી, લાલ નવલખ નાણાં રોક;
ઉહો પ્રભુ પધરાવી હરખીયા, લાલ રવિ દેખી જિમ +કોક. સુ. ૧૩
ઉહો વેડિયા વિદ્રી પ્રસ્તાવના, લાલ અગ્યાર લાખ દ્રવ્ય થાય;
ઉહો સાગર ગચ્છમાં આપીયા, લાલ ગુણીજન કીરત ગાય. સુ. ૧૪
ઉહો વૃદ્ધ સુખે એ વારતા, ઉહો સાંભળી તેહ સંબંધ;
લાલ ઉચિત આપવા સરખો, લાલ ભાખ્યો એક પ્રતિબંધ. સુ. ૧૫
ઉહો શેત્રુંજે ગિરનાર વળી, લાલ આબુ તારંગા જેહ;
ઉહો સંખેશ્વર પત્રે લખી, લાલ આપે ધરીને નેહ. સુ. ૧૬
ઉહો ગુણ કહેતાં તસ વરણવું, લાલ એ સમરથ ન કોઈ;
ઉહો કલિયુગમાં ‡સુરતરૂ સમો, લાલ ઓપમા કહે કવિ લોઈ. સુ. ૧૭.
ઉહો આગળ વાત અતિ ભલી, લાલ વખતશાહની સાર;
ઉહો ચિત્ત રાખી સહુ સાંભળો, લાલ તસ ગુણ અપરંપાર. સુ. ૧૮
ઉહો ચોથી ઢાળ કહી પરે, લાલ વખતચંદ ગુણ વંત;
ઉહો હીરવર્ધન સુપસાયથી, લાલ ક્ષેમ બુધ પ્રકાશ સુ. ૧૯

દુહા.

સહસકિરણ સુત શોભતો, શાંતિદાસ ગુણગેહ;
રૂપણ લક્ષિત દેહડી, ધની માની એહ. ૧
લખમીચંદ સુત તેહનો, લખમી અપરંપાર;
ખુશાલચંદ વળી તેહના, પુત્ર તે ગુણ ઉદાર. ૨
નગર શેઠ તે પદવી, તસ બંધવ જોડમલ;
વખતચંદ ગુણ આગળા, તસ ગુણ મહીમા અરૂ. ૩
તેહના ગુણ ગાતાં ભલી, મુજ મન ઉલટ થાય;
ઉત્તમના ગુણ બોલતાં, હોવે નિરમલ કાય. ૪

* જયચંદ સૂરી. † આમ રાજા. § લક્ષ્મી. + કમળ. ‡ કલ્પવૃક્ષ.

સુહૂર્ત જોઈ કહો, તુમ વિદ્યા પ્રમાણ;
જોઈને એમ કહે, સાંભળો શેઠ સુજાણ. ૨
મુહૂર્ત છે ખરૂં, શાસ્ત્ર તણે અધિકાર;
માસમાંહે ભલો, સાંભળો તેહ વિચાર. ૩

ઢાળ ૪ થી.

(ઈડર આંબા આંબલીરે એ દેશી.)

સંવત સોળસો પારીએ, લાલ; વર્ષે જેષ્ઠ માસ;
ની અનુરાધા યોગથી, લાલ; સંઘને થયો ઉલ્લાસ.
નર પદ મહોછવ સુખકાર-એ આંકણી. સુ. ૧
મૂલ પ્રભાવના ઘણી, લાલ લોક તણે ગહગાહ;
વાજીંત્ર વાજે વિવિધપરે, લાલ, ગાતા ભોજક ભાટ. સુ. ૨
આચારજ પદ થાપીને, લાલ રાજસાગરસૂરીનામ;
સનમાન કરી લૂંછણાં, લાલ સિધાં સઘળાં કામ. સુ. ૩
ચોસઠ શ્રાવક એકઠા, લાલ કરી રંગ રસવાત.
દ્રવ્ય ભલે પાતક્યાહથી; લાલ ઈહાં ઘણા અવદાત. સુ. ૪
=ગનહગારે કેઈ વલી, લાલ કજીઆ માથે જે હોય;
સુજ શ્રાવક હોસે ખરા, લાલ દુઃખ ભાગ્યું સહુ કોય. સુ. ૫
શાહ જહાંગીર રાજમાં, લાલ સઘળી જે પોસાળ;
શાંતિદાસને વગસી અમે, લાલ લખી પરમાણ વિશાળ. સુ. ૬
ઠામ ઠામ શ્રાવક લઈ, લાલ પોતાના કરી સાર;
મિત્રપણે કેઈ થયા, લાલ કહેતાં નાવે પાર. સુ. ૭
શ્રેણીક રાજા વીરને, લાલ રૂષભ ને ભરત નરેંદ્ર;
રાજસાગર સૂરીશને, લાલ સહસકિરણના +નંદ સુ. ૮
સંપ્રતિ સુહસ્તિ સૂરીને, લાલ અકબર હિર સૂરીશ;
કૃષ્ણનરેશને નેમને, લાલ વાત ઘણી મધુરીશ; સુ. ૯
વિક્રમ સિદ્ધસેનવલી, લાલ કુમારપાળ હેમ સૂરીશ;
રાજસાગર શાંતિદાસને, લાલ જોડી ÷વિશ્વાવિસ. સુ. ૧૦

જેડ. = ગુન્હેગાર. + પુત્ર. ÷ પૂરેપૂરી.

તવ સેવક એમ ભાખે, શેઠનો પૂત્ર તે દાખેરે. સ.
આદરમાન અપાર, કુશળ છે તુમ પરીવારરે. સ. પુ. ૫
અમૃત વચન કહે એમ, સુખીઓ છું [1]તુમચે પ્રેમરે. સ.
મધુર વચન ચતુરાઇ, શેઠજીનો પુત્ર સવાઇરે. સ. પુ. ૬
તવ નિહાં [2]મૂઠક બતાવે, તુમ પારખો કિમ મન ભાવેરે, સ.
અડસઠ અગીયાર દ્રવ્ય પૂરા, કિંમત એહ કાજ અનુસારે. સ. પુ. ૭
કાજ કહે તુમે કરાવો, દ્રવ્ય હોઈ અડસઠ ધરાવોરે. સ.
નિહાં પરઠણ કરી ઘર આવ્યા, દિવસ પનર બનાવ્યારે. સ. પુ. ૮
સરસ સામગ્રી નીપજાવ્યો, દેખાડયો લીધાં મન ભાવ્યોરે. સ.
ઝળકે તેજ અપાર, અહો અહો ચતુરાઇ તુમ સારરે. સ. પુ. ૯
વખતચંદ ગુણ ગેહ, માનો વચન મુજ એહરે. સ.
અમ સાથે કરો સબાઇ, ફતેસંગ કહે સુણો ભાઇરે. સ. પુ. ૧૦
પુરવ ગુરૂ જેહ, ગુરુ કરાવો તુમે તેહરે, સ.
એકો મૂકે મૂલ આપો, રખે અપીક ઓછું કાપોરે. સ. પુ. ૧૧
વ્યાપારીને સમજાવી, અપાવ્યો કલાનસ હાવીરે. સ.
વખતચંદ લહે માન, દિન દિન વધે તસ વાનરે. સ. પુ. ૧૨
કાઠિયાવાડ તે દેશ, જાવું છે કહે નરેશરે, સ.
તુમ વચન કદા નહિ લોપું, હજાર ગુને નવિ કોપુરે. સ. પુ. ૧૩
તુમ આફલે અમે બીયા રાજી, આજથી પૂર્ણ મન કાજીરે. સ.
મલગીરી લશ્કર સાથે, સબાઇ કરી નીજ હાથેરે. સ. પુ. ૧૪
સોનાને સુગંધ, જુઓ પુણ્ય તણો પ્રતિબંધરે. સ.
યાત્રા માત્રા ઉમાહ્યો, મારે સરસ મળ્યો છે [3]ટાંણોરે. સ. પુ. ૧૫
શ્રી [4]રીસહેસર ભેટું, દુઃકૃત સઘળાંએ મેટું રે. સ.
પ્રથમ જિનેસર ભેટયા, દુઃખ દાળીદ્ર દૂરે મેટયારે. સ. પુ. ૧૬
એમ ઉમી સોરઠ જાત્રા, રાજા માન મીલે બહુ માત્રારે. સ.
અધિકારી શેઠ નેઠી, મનવંછીત ફળ સહુ લીધારે. સ. પુ. ૧૭
અન્ય દાન્ય સરપાવ તે આપે, કિરત કમળા જશ વ્યાપેરે, સ.

---

૧ (મરાઠી શબ્દ) તમારા. ૨ મૂઠો (નમુનો). ૩ અવસર.
૪ ઋષભેશ્વર પ્રભુ ભગવાન.

ફેસેર બેંક વળીરે હો, આનાજી ગોવિંદરાવ જો,
રાજકાજ સમર્થ થયે હો, કરી ઘણો પસાય જો. વ. ૨
શુભ મુહૂર્ત નજર મારીહો, મોકલ્યા ધરી પ્યાર જો,
સુરતી મેન્દ્ર કરીરે હો, લશ્કર મોટે ઉદાર જો. વ. ૩
મદદ નામ સેહામત્યારે હો, કાકાજી દીવાન જો,
મતિ તેહુની અતિ નિર્મળીરે લાલ, વાત સર્વે સાવધાન જો. વ. ૪
શહેરમાં તમ્બે જઈરે હો, એહ તે ગુણવંત જો,
નગરશેઠ હેઇ શેઠલુરે હો, આવી તેહ મીઠંત જો. વ. ૫
પૂછે હકીકત શહેરનીરે હો, કાકાજીને ભૂપ જો,
શેઠ વખતચંદ દાખવેરે હો, નગરી તણો સ્વરૂપ જો. વ. ૬
એમ ૧કેટલી દિન પ્રતેરે હો, પ્રિત બંધાણી તાસ જો,
અરૂવંત જાણી કરી હો, શેઠને કહે એમ હુલ્લાસ જો. વ. ૭
ગ્રેહવાન થઈ તુમેરે હો, દુનિયામાં કરો સુખ જો,
રાજકાજ સ્થિરતા કરોરે હો, ટાળો સહુનાં દુઃખ જો. વ. ૮
શેઠ કહે તિમ તે કરેરે હો, હરકત કીધી દૂર જો,
શેઠ ૨દશાયોરે તનેરે હો, દિન દિન ચડતે નૂરજો. વ. ૯
શેઠ તણી ૩આણ વળીરે હો, કાકાજીનું રાજ જો,
નિકંટક શુભ સાજ જો. વ. ૧૦
સકલ સીમાડા વશ કરીરે હો, ઉપજે નહિ ઉત્પાત જો,
ચોરી ઢોરી ચોતરેરે હો, કોઈ ન લહે વાત જો. વ. ૧૧
માજને સમજી કરીરે હો, રોજગાર સહુ હોય જો,
રાજનગરમાં સુખ ઘણાંરે હો, ૪રીધ ૫અનરગળ હોય જો. વ. ૧૨
પોતાવટ રાખે ખરીરે હો, હુંડી ઉપરે નેહ જો,
ચમોતેરના આંકનારે હો, સત નવી ચૂકે ટેક જો. વ. ૧૩
અર્થ સુધી નાંણાવટીરે હો, રિધ ચોગણી દેર જો
સત મ છોડે મિત્તરે હો, ટાળી ન ટળે ટેક જો વ. ૧૪
સુખ રેખા કર્મનીરે હો, [illegible]
એહવી શીખામણ રોજીરે હો, [illegible]
ખેમવર્દ્ધન નામી કહીરે હો, [illegible] વ. ૧૫

૧ [illegible] ૨ દિલાસો. ૩ [illegible] ૪ [illegible] ૫ [illegible]

વોહોરે શેઠજી મેહેતેરે, અરધાધ લઈ તેહ;
જ્યોતષ હરી ખાંતશુંરે, દિનદિન વધતે નેહ. ક. ૮
વોહોરે બહુ સોહાગરે, જુઓ એ શેઠનો પુત્ર;
રત્નજડિત કનક ઉપજેરે, રાખે ઘરનાં સૂત્ર. ક. ૯
શેઠની ચિંતા દુરે કરીરે, રાજભુવન વખાણ;
એક મનુષ [illegible]રે, [illegible] ગુણખાણ. ક. ૧૦
દેશ પરદેશ ખાનેખાનેરે, જિહાં જાય તિહાં નામ;
એમે ¹હુંડી કરી, અતિ ઘણુંરે, ²કંચન ધન તસ ધામ. ક. ૧૧
ચોક મોતીએ ઘરબારેરે, ઘરના સમારે કાજ;
ઘર વસાવે શું ઘરશું રે, જવાબ જવીન શું સાજ. ક. ૧૨
નાજુકવર ટોડરસહુરે, કામ કરે રાખી ³હોશ;
શેઠજી કહે નિમ તે કરેરે, પેઠી પરસા જોર. ક. ૧૩
કુંચી સોંપી શેઠજી રાખતારે, સાચવજો રૂપી રીત;
કામ પડે તવ મંગાવીજોરે, ધાર્યો વચન તુમે ચિત્ત. ક. ૧૪
તેહથી હવણાં શેઠજીરે, અનોપચંદ તસ નામ;
ઘર હાટ સમારતારે, રૂડાં કરવે કામ. ક. ૧૫
⁴મુંધણ શેઠજીને કરીરે, [illegible] હુકમ;
દેશ ઉપાસરા શેઠજીરે, રાખે ખરચી રામ. ક. ૧૬
દામ દરદ ખરચ માંડવારે, પૂછી રાગમન ચેત;
સાંજ સમે નાણું આપવારે, નામ લખિ રાખો દેત. ક. ૧૭
સરસ [illegible] કરવી ઘણીરે, શેઠ તણો પરીવાર;
તે હવે આગળ વર્ણવુંરે, એમ કહે ધરી પ્યાર. ક. ૧૮

દુહા

ગુણ જેહવા દેખી જીવીરે. તેહને તેવી [illegible]
કામ બતાવે ખાંતશું, ભલી વધારે [illegible] ૧
દુકાન સહુના નામની. શેઠજી કહે વિચાર
વાણોતર રાખી ખરા, મુંધણ કરે [illegible] ૨

---

૧ હુંડી વડે. ૨ સોનાના [illegible] ૩ [illegible]
૪ સોંપણી

સુરત મુંબાઇ પુના વળીરે, જયપુર ને નાગોર, સુ.
દિલ્હી આગ્રા મેડતોરે, ચિત્રોડ કોટા બુંદી ઓર. સુ. પુ. ૩

દક્ષિણ સોરઠ મેવાડમાંરે, નવખંડ પ્રસિદ્ધ. સુ.
હુંડી સકરાય તીણે કરીરે, જશ પટો જગ લીધ. સુ. પુ. ૪

વહાણવટી વ્યાપારમાંરે, કરિયાણાં બહુ કોડ. સુ.
જલવટ થલવટ ભેદથીરે, વાણોતર બહુ જોડ. સુ. પુ. ૫

પાલીતાણું પોતાતણુંરે, રાચરણ દિગામ. સુ.
વગસ્યા સરપાવમાં રાજવીરે, સરકાર કરતા કામ. સુ. પુ. ૬

દશબાર ગામ ધરાણેરે, બીજા [1]અજારે લેય. સુ.
મનોતિ કરે નહિ મણારે, હાલ હુકુમ કરેય. સુ. પુ. ૭

પુન્ય દશાજ પાધરેરે, દાન મધુર વચન. સુ.
દેવગુરૂ કરે સેવનારે, ઉપમા કવી રચન. સુ. પુ. ૮

દેવતણાં સુખ ભોગવેરે, કહેતાં કિમ લહું પાર, સુ.
એ સમ જગમાં બીજો નહિરે, સુખીઆં અપર વિચાર. સુ. પુ. ૯

પુન્ય ઉપાયો પુરવભવેરે, મનવચ કાયશું ધ્યાન. સુ.
શ્રી ધર્મરૂચિ તે વસીરે, પામ્યા નવે નિધાન સુ. પુ. ૧૦

દુમદુમ તે સાહેબીરે, રાજધાની વળી કાર, સુ.
સોનુંને સુંગધ તારે, જીવિત તાસ ઉદાર. સુ. પુ. ૧૧

દીન દીન દુખિયા દેખીનેરે, કરૂણા લત તેણી વાર, સુ.
રાજા દિ સમજાવીનેરે, મેલવી ધન અપાર. સુ. પુ. ૧૨

દાનશાળા મંડાવીનેરે, એમ કરે ઉપવાક, સુ.
ખરચી આપે ખાંતે કરીરે, ગુણનો ન લહું પાર. સુ. પુ. ૧૩
જે જે માગે તિમ દીયેરે, કળીયુગમાં કલ્પવૃક્ષરે, સુ.
જ્ઞાની માની ધ્યાની બીજોરે, નવી દીઠો કોઈ દક્ષ. સુ. પુ. ૧૪
દુકાળમાં દીનીયાં ઉધરીરે, કરૂણા આ તમ જોય, સુ.
દુઃખીયાનાં દુઃખ નવી રૂચેરે, ભાંગે તસ દુઃખ સોય. સુ. પુ. ૧૫.

---

૧ ઇજારે.

સાત ક્ષેત્રે ધન વાપરેરે, એહજ લાગ્યું વ્યસન, સુ.
દાન દીધા વીજુ નવી જમેરે, ઘર શોધ્યું જે [1]અધાન. સુ પુ. ૧૬
એમ પનોતા વખત શેઠજીરે, સાંભળો તજી વ્યાઘાત, સુ.
બારમી ઢાળ સરસ બનીરે, ખેમવર્ધન શુભ સાથ. સુ. પુ. ૧૭

દુહા.

દોય વાર પરણાવીયા, ઈચ્છાભાઈને સાર;
પાનાભાઈ બે વાર વલી, મોતીભાઈ ત્રણ વાર. ૧
અનોપચંદ દોય વાર તે, હેમાભાઈ એક વાર
સુરજમલ મનસુખને, એક એક વાર ઉદાર. ૨
સાત પુત્ર દોયે સૂતા, પુત્ર પુત્રનાં જેહ;
પરણાવ્યા બહુ યુગતીસું, ઓછવ કરી ઘણા નેહ. ૩
એમ વિવાહ કર્યા ઘણા, લ્હાયો સંસારિક લીધ;
દાદાજીના રાજમાં, ઓછવ અધિક તિહાં કીધ. ૪
સુરજમલ પોતાતણો, મોતીભાઈનો નંદ;
ફતેચંદ નામે કરી, પરણાવે આનંદ. ૫
એક લગન દોનું જણાં, હર્ષ તણો નહિ પાર;
કિંચિત પણલું જાણવા, તે સુણજો અધિકાર. ૬

ઢાળ ૧૩ મી

વરપોડો, વિવાહ.

(જીરે મારે જાગ્યો કુંવર જામ. એ દેશી.)

જીરે મારે શેઠજી કરે વિવાહ, લગ્ન દિવસ નિરધારીને જીરેજી;
જીરે મારે સંવત અઢાર એકસઠ, ફાગુણ સુદી ૨ ધારીને જીરેજી. ૧
જીરે મારે સાસરો સુરજમલ, પાનાચંદ સુજચંદ ઘરે જીરેજી;
જીરે મારે જવેરી અટક છે તાસ, વ્યાપારી વડે સરે જીરેજી. ૨
જીરે મારે ફતેહભાઈનું સાર, માનચંદ ગમાનશા જાણીએ જીરેજી;
જીરે મારે એમ મોટે મંડાણ, ધારે જમાઈ ઘર આણીએ જીરેજી. ૩

---

૧. અન્ન-ખાવાનું.

જીરે મારે ધવળ મંગળ ગવરાય, ત્રિહું ઠામે ઘર પોતા તણે જીરેજી;
જીરે મારે મોટા સગપણે જેહ, મોટા ઓછવ થાએ જગ ભણે જીરેજી. ૪
જીરે મારે થાપના કરી ગણેશ, વિધીએ લગન વધાવીઓ જીરેજી;
જીરે મારે પીડી મર્દન થાય, માંહે સુવાસ દ્રવ્ય ભાવીઓ જીરેજી. ૫
જીરે મારે પાપડ વડી દેવરાય, હલવાઈ તેડે સામાન કરી જીરેજી;
એકવીશ પ્રકારની જેહ, પકવાની જાત છે ખરી જીરેજી. ૬
જીરે મારે પંડ પરચાના કીધ, તેહની શોભા અતિ ભલી જીરેજી;
જીરે મારે ચંદ્રુઆ બાંધ્યા ખાસ, જગમગ ચંદ્ર મંડળી મલી જીરેજી. ૭
જીરે મારે થંભ ચીતર્યો જેહ, કળા પુતળી ઉપર ધરી જીરેજી;
જીરે મારે તોરણ જડીત જડાવ, એમ મંડપ શોભા કરી જીરેજી. ૮
જીરે મારે લગ્ન દિવસ આવ્યો તાય, વિધિપૂર્વક મંજન કરી જીરેજી;
જીરે મારે પહેરી આવે શીણગાર, શ્રીફળ પાન કર ધરી જીરેજી. ૯
જીરે મારે વરઘોડે કુંમાર, વાજીંત્રની ધ્વનિ ઉછળે જીરેજી;
જીરે મારે ઢોલ નગારાં ભેર, નોબતનો ડંકો વળી જીરેજી. ૧૦
જીરે મારે શરણાઈ સરલે સાદ, ડમડમીયા ઝાલર ઘણી જીરેજી;
જીરે મારે દીવી તણો નહિ પાર, શોભા સરસ અતિ ઘણી જીરેજી. ૧૧
જીરે મારે હેખારવ કરે જોર, શ્રેણી બંધાણી તેજી તણી જીરેજી;
જીરે મારે મેના સુખાસન તેહ, [1]વહેલર દીપે ઘણી જીરેજી. ૧૨
જીરે મારે ઘંટા ઘુઘર માળ, રણઝણ રણઝણ ઘુઘરી જીરેજી;
જીરે મારે દારૂખાનાનો નહિ પાર, ઠામ ઠામ છોડે ફરી જીરેજી. ૧૩
જીરે મારે મસ્તક ઝગમગ તેજ, મણી માણેક જડાવ કરી જીરેજી;
જીરે મારે ખુંપાલા ધરી ખુંપ, તે ઉપર કલગી ધરી જીરેજી. ૧૪
જીરે મારે સોવન સોનેરી સાજ, સંબેલા બહુ શોભતા જીરેજી;
જીરે મારે [2]કાતેલ તેજી લગામ, થનકથનક હેંડે થોભતા જીરેજી. ૧૫
જીરે મારે અંબાડી ગજરાજ, ગલલાટ કરે મંગળીક ભણી જીરેજી;
જીરે મારે શિર સીંદુર રંગીત, શરળ સુંડ [3]દંતી તણી જીરેજી. ૧૬
જીરે મારે વાજીંત્રની પડી ઠોર, લોક જોવા દોડે ઘણાં જીરેજી;
જીરે મારે નરનારીના વૃંદ, કૌતુક તિહાં વળી નહિ મણા જીરેજી. ૧૭

---

૧ વેલ (વરની). ૨ તેજી ઘોડા. ૩ હાથી.

જીરે મારે ભલાથી બન્યું નેહી દેહ, ભાગ્ય ભાખે ઉતાવળી જીરેજી;
જીરે મારે જીમનીમ પેરી વેશ, જોવા દોડે હરખી ભરી જીરેજી. ૧૮
જીરે મારે કરિ આભ્યાશે ગતા માંહી, હાથ ફેરે બાંધે ફેંટ જીરેજી;
જીરે મારે, પહેરણ વસ્ત્ર વિશાળ, જેમ આવે તેમ હાથે લેઇ જીરેજી. ૧૯
જીરે મારે અધવચ મુકી કામ, જાવે ઉતાવળી જોવા બેનિ જીરેજી;
જીરે મારે ઉપાડે માથે હેલ, હુંસ જોવા તણી ઘણી જીરેજી. ૨૦
જીરે મારે કરતા વાણિજ્ય તે દુધ, જમાઇ હાજર કંકુ ઘણું જીરેજી;
જીરે મારે શીને ન્હાતા ઘણા તેહ, સહજ મલી વળી તે બનું જીરેજી. ૨૧
જીરે મારે ભુર માટલને લાભ, મુર્ખમતિ આપા ડેગવે જીરેજી;
જીરે મારે ઈત્યાદિક કેઈ વાત, જોવા દોડે મન રેજવે જીરેજી. ૨૨
જીરે મારે ડડડે નેજા નિશાન, મનને ગમ્યો ઉછળે જીરેજી;
જીરે મારે ભેરવી આવે બીન, સરખી ભખી ગોળે ભળે જીરેજી. ૨૩
જીરે મારે કોકિલ કંઠ રસાલ, જાનથી હુંસ પુરી કરે જીરેજી;
જીરે મારે હામ લાગત હેઇ દેવ, ભાગ્ય કારણ મહુ મિત્ત ધરે જીરેજી. ૨૪
જીરે મારે તોરણ આવ્યા વરરાજ, રેઇ વધાઇ દોડી કરી જીરેજી;
જીરે મારે સાસુ પુંખણ કાજ, બેઉ સજ્જ થઇ શણગાર જીરેજી. ૨૫
જીરે મારે તોરણ છબ્યા કરી જોર, જોવા લોક ઘણા મળ્યા જીરેજી;
જીરે તણ પરવા નહિ કામ, ન મિલી તે માહોમાંહે બળ્યા જીરેજી. ૨૬
જીરે મારે આવે લેઇ સામાન, પુંખવા સાસુ બેહુની જીરેજી;
જીરે મારે ચાક પેઠી પુંઘરતીર, હુંશ પુરી કરે તે બેહુની જીરેજી. ૨૭
જીરે મારે આશય જણાવે સરવે, હસતિ હણુવે બોલતી જીરેજી;
જીરે મારે રહેજો સદા હજુર, કહી સમજાવે હૃદય ખોલતી જીરેજી. ૨૮
જીરે મારે દ્રષ્ટાન્ત ભાવ જણાવ, એમ હાંસીએ વચન કહી જીરેજી;
જીરે પુંખ્યા કરી બનાવ, નાક સાહી અવસર લહી જીરેજી. ૨૯
જીરે મારે બેસારે મહિરામાંહી, ઘેરી માંટે ચોંપે કરી જીરેજી;
જીરે મારે પુત્રી શોળ શૃંગાર, પહેરાવે ઉલટ ધરી જીરેજી. ૩૦
જીરે મારે વેદ તણો ઉચ્ચાર, દ્વિજ અગ્નિ સાખે તિહાં, જીરેજી;
જીરે મારે હાથ મેળાવો દીધ, ચાર મંગળ વરત્યા તિહાં જીરેજી. ૩૧

---

૧ પાડી.

જીરે મારે આભરણ વસ્ત્ર અમોલ, આપે કર મુકાવતાં જીરેજી;
જીરે મારે વાસણ પ્રમુખ દેઈ, દેઈ દાન ચુકાવતાં જીરેજી. ૩૨
જીરે મારે સરસ સુગંધ કંસાર, એક એકના મુખમાં ધરે જીરેજી;
જીરે મારે અંત ન રાખવું લગાર, [૧]કવળ રીત સમજે સરે જીરેજી. ૩૩
જીરે મારે માંડવે નાટારંભ, પાત્રો થેઈ થેઈ ઉચરે જીરેજી;
જીરે વાળે વિવિધ પરિગાત્ર, પગ ઠમકાવે ધરી સરે જીરેજી. ૩૪
જીરે મારે સાહેલા સરલે સાદ, બડૂવા વેશ કોઈ ભાતના જીરેજી;
જીરે મારે સામાસામી મેલાણ, બેહુ પખે ગીત કેઇ ભાતના જીરેજી. ૩૫
જીરે મારે અસમંજસ બોલંત, અવસર વાત સોહે, ઘણી જીરેજી;
જીરે મારે કેતાં કરીએ વખાણ, અતિશય શોભા બની જીરેજી. ૩૬
જીરે મારે મન રાખી ઉદાર, પહેરામણી કરી ખાંતશું જીરેજી;
જીરે મારે લેઈ કન્યા ધરી પ્યાર, રંગ રસ રહ્યા ઘણી ભાતશું જીરેજી. ૩૭
જીરે મારે ઢાળ તેરમી એહ સરસ, વરઘોડે પાણીગ્રહણ તણી જીરેજી;
જીરે મારે હીરવર્ધન કરી ખેમ, અવસર વચન ચાતુરી ભણી જીરેજી. ૩૮

દુહા.

ગૌરવ વરોડી કારણે, હરખ જમણ કરે તાસ;
સુખડી પીરસે ભાવની, આણા ફેરવી તાસ. ૧
ખાટવડું ખાંતે કરી, આણે એ તે જગ રીત;
થાલ કચોળાં આરણી, માંડે ધરીને પ્રીત. ૨
સજ્જન વર્ગને નોતરાં, કરી રસોઈ તૈયાર;
જમણ વેળા થઇ ખરી, આવે નરને નાર. ૩

ઢાળ ૧૪ મી.

(દિદાંના તે આવ્યા બીડલા, મોતીવાળા ભમરજી. એ દેશી.)

ભાતભાતની રસોઈ.

જિમણ વેળા થઇ ખરી, ભેળા થાયરે શાજનજી;
થાળ કચોળાં રસાળજી, વાલા મારા જમોરે સાજનજી.
મેવા પહેલાં પીરસીયા, સે. અખોડ બદામ વિશાળરે. વા. ૧

---

૧ કોળીઆ.

સાહેબજી રૂપે કરી, હે. ઘન આવે મઝુરે. વા.
દેહલીમાંડ ઠામ કરી, હે. પીરસ્યાં તે ભરપુરે. વા. ૨
કેસર અહેની મેંદીયા, હે. મેંદીરૂપની ભાતરે. વા.
દેહરી પાછલુંરી રંગે, હે. કુમકુંમ બે ભાત રે. વા.
સુંદરેરી ફુમતાં, હે. લાપસી મગદળ ભાતરે. વા. ૩
ઘર ખેરી ઘણ સારાં, હે. ઘુંઘરાં નરહી ઉલમરે. વા.
અમૃતપાક સાકરપાક, હે. કુમપાક ઘેવરપાકરે. વા. ૪
શ્રીખંડ દેવીપુરી, હે. દીઠાં દમનમાં શાકરે. વા.
કરેલાં ટેટાંપુરી, હે. હિઙ્ગુલ ઉરીયાં વિદેશરે. વા. ૫
રીંગણાં કરમાં ભાણાં કેરી, હે. હેતે મનશું હેતરે. વા.
ટીંડોરાંને ટેરાં, હે. કેળાં કંકોડાં દાનરે. વા. ૬
આજ ભાતાભાતની, હે. ચાવતાં સઘુ રસાળરે. વા.
મેસરી સાંકેડ કેળાં, હે. ભજીયાં તળ્યાં ઘી માંહીરે. વા. ૭
ચતુર ઉમાશાઅ વાહેલપુરી, હે. સાંગરી ફરતી પીરસે તાંહીરે. વા.
દેહવડાં કંટોળાં, હે. દુધના વડાંથી ભરારે. વા. ૮
દીઠાંને વળી દમનમાં, હે. ખાતાં ચમત્કાર લાગેરે. વા.
આપેલું મેં ભાતનું, હે. કેરી લીંબુની ભાતરે. વા. ૯
મરચાં હિંગ વેસનું, હે. પીરસે કેંડ કેંડ ભાતરે. વા.
સાકર દેખાડ લઇને સઘુ, હે. ભેળવી ખાધે સ્વાદરે. વા. ૧૦
સાકરીયાં સઇ કહેરે, હે. ચોળી ચોરી સ્વેઃ સ્વેઃ સારે. વા.
પેરણાંદ મને નહિ, હે. સ્વેઃ સ્વેઃ કહે વાહેલારે. વા. ૧૧
આણ હાથ દીધે ઘણ, હે. પીરસવિધાને નવ નાથરે. વા. ૧૨
દાતણ હવે કરી, હે. દેવ ઉલ્લાસ એમ સાહરે. વા.
કેસરચંદન કુંપલના, હે. પીરસે અત્તર સ્વાદરે. વા. ૧૩
ઉપર દાન મરતી શ્રી, હે. કરણી ઉપાને નથુ વારરે. વા.
દુધ એપણ વિધાતાઓ, હે. ખાંડ વળી મનોહારરે. વા. ૧૪
દુધ ન રૂચે તે આવી, હે. કરેઃ મહાદારરે. વા.
સમકુ દુધ કુરી કહેરે, હે. સઘુ કરી હો ટે સારરે. વા. ૧૫

પાણી સરસ શિતળ પાઈ, લે. સુરભી દ્રવ્ય સુવાસરે. વા.
ચંપક કેતકી મોગરો, લે. બરાસવાસીત પાણી ખાસરે. વા. ૧૬
પાનસોપારી એલચી, લે. જાયફળ જાવંત્રી લવંગરે. વા.
બીડલાં વાળ્યાં માંહી ધરી, લે. સર્વને આપે અભંગરે. વા. ૧૭
ખાતાં સરસ સુગંધ ઘણી, લે. મહમહે રંગ સુરંગરે. વા.
સરસ જમણુ આજનો ઘણો, લે. સજન ગર્વ ઉછરંગરે. વા. ૧૮
ગોરવ દીપે સસરા ઘરે, લે. તે પણ સુખડી એહરે. વા.
સાત સાત દિવસે લગે, લે. જમાડી વધારે નેહરે. વા. ૧૯
વરઘોડા દિન દિન પ્રતે, લે. વાજીંત્ર તણી પડે છોરરે. વા.
લખલોક જોવા મળે, લે. ગોખ મેડી ચડી જોરરે. વા. ૨૦

ઘરેણાં નાટક વગેરે.

બાંહે બાજુબંધ બેરખા, લે. હૈયે હાર ઉતરી જડાવરે. વા.
કેડે કંદોરા હેમના, લે. વેઢ વીંટી તરત ઘડાવેરે. વા. ૨૧
કડાં હેમ જડાવનાં, લે. જગમગ જગમગ તેજરે. વા.
સુરજમુખી ચામર ઢળે, લે. અમુલખ વસ્ત્ર પહેર્યા હેજરે. વા. ૨૨
રૂપ ઘણું ને શિણગારીયા, લે. દેવકુંમર ન કરે હોડરે. વા.
સાત દિવસ લગે નવનવા, લે. કોણ કરે ઓછવ તરી જોડરે. વા. ૨૩
કાકાજી જોવા આવે વળી, લે. રાજગર્વ લેઈ સાથરે. વા.
હય ગયરથ પાયક ઘણા, લે. જીત્યા ન રહે લગામ ધરી હાથરે. વા. ૨૪
મેવા મીઠાઈ વહેંચે તીહાં, લે. પાત્ર તેડાવી કરે તીહાં નાચરે. વા.
થેઈ થેઈ થેઈ મુખ ઉચરે, લે. જાણે અપસરા નાચરે. વા. ૨૫
ઠમકમે ઠમકે વેંછીયા, લે. ઘમકે ઘુઘરી ઘમકારરે. વા.
રણુજણુ [1]વેણુ વજાવતી, લે. ધપમપ ધૌં ધૌં સારરે. વા. ૨૬
નાટિક વિવિધ પ્રકારનાં, લે. હરખે બાળ ગોપાળરે. વા.
હોંસે વિવાહ ભલો કર્યો, લે. થયાં નાટીક દેખી ખુશાલરે. વા. ૨૭
પરણી કન્યા લેઇને, લે. આવે પોતાના આવાસરે. વા.
વાજીંત્ર વાજે અતિ ઘણાં, લે. હોંસે ઘણો ઉલ્લાસરે. વા. ૨૮

---

૧ વિણા–સારંગી.

મનસુખ લગન જોઈપરે, લે. બીજા વરસ મોઝારરે. પા.
ઓછવ મોછવ જોઈપરે, લે. જિમણ પણ સારરે. પા. ૨૯
શાહ હરખચંદ સુત ઘરે, લે. મેલ્યો તિહાં વિવાહરે. પા.
હકીસંગ કેરી દીકરી, લે. પરણાવે ધરે ઉલ્લાસરે. પા. ૩૦
ચાર મંગળ વરત્યા પછી, લે. કરે સુખડણ શાજરે. પા.
વસ્ત્ર આભરણ રોકડ વળી, લે. વધારે વાસણ કોઈ લાજરે. પા. ૩૧
પૂર્વ કહ્યું તિમ જાણજો, લે. પરણાવ્યા ભલી રીતરે. પા.
પહેરામણી સારી પરે, લે. સંભાળી કરે રાખી હીત. પા. ૩૨
ઇમ વિવહ કર્યાં ઘણું, લે. શેઠજી મોટે મંડાણરે. પા.
મોટે ઘણું કરી જાણજો, લે. શ્રોતા ચતુર સુજાણરે. પા. ૩૩
ઢાળ પૂરી ચૌદમી, લે. શેઠ વખતચંદ સસરે. પા.
હીરવર્ધન શિષ્ય ખેમનો, લે. સાંભળો વચન ઉલ્લાસરે. પા. ૩૪

દુહા.

શ્રી સિદ્ધાચળ તિરથમાં, લઘુ વરત મંડાય;
ધર્મશાળા કરાવીને, માણસ મુકે છડાય. ૧
ત્યાંહાં આવે જે સદા, ખરચિ ન હોવે ખાસ;
તેહને આપજે તમો, જે શીખે તેને દાસ. ૨
ચતુર્વિધ સંઘને વળી, ત્યારે ભાત અહાર;
રૂડી રીતે સાચવો, અમ આશા છે સાર. ૩
એમ શિખામણ દેઈને, ભલી રીતે સમજાવ;
નામું માંડી દેખાડજો, જેહવો આવે દાવ. ૪
એમ સુંપણ કરી શેઠજી, તે દાહ્ડા પુણ્યવંત;
પામ્યાનું ફળ એક છે, પરઉપકાર કરંત. ૫

ઢાળ ૧૫ મી.

(ઈંદ લાગ પરિહો—એ દેશી.)

રામધામ આદર ઘણી, વ્યાપારી વ્યાપાર. મેરે લાલ.
રાજદુવાર શિરોમણી, લક્ષ્મીનો નહિ પાર મેરે લાલ. ૧
ધનપનોત્ત શેઠજી. એ આંકણી.

સુખા માને અતિ ઘણા, અચળ શેઠ સુખકાર. મેરે.
પાતસ્યા માન્યા ઘણું, આપણુ પણુ એહ સાર. મેરે ધન. ૨
રસ લાગ્યો વ્યાપારનો, પુત્ર પૌત્ર પરિવાર. મેરે.
[1]વરગ ત્રણુ સાધે ગણું, ધર્મ વરગ સુખકાર. મેરે. ધન. ૩
બિંબ ભરાવ્યા જિનતણા, પુસ્તક ભર્યા ભંડાર. મેરે.
સ્વામીવછલપણુ કીયા, પર ઉપકાર અપાર. મેરે ધન. ૪
જિન ગુરૂ જિનમત સંઘની, ભક્તિભેદ એ વ્યાપાર મેરે.
આદરતાં ઉજ્વળ હોવે સમકિતનો આચાર મેરે ધન. ૫
દેહરૂં કરાવ્યું અતિ ભલું, જાણે સ્વર્ગ વિમાન. મેરે.
અજીતનાથ પધરાવીયા, દેઈ બહુલાં દાન. મેરે ધન. ૬
તપજપ કરે બહુ ખાંતસું, દંપતિ દોય રસાળ. મેરે.
ઉજમણું કર્યું અતિ ભલું, ખરચી દ્રવ્ય વિશાળ. મેરે ધન. ૭
પાઠાં ઠવણી કંચન તણી, બહુ મુલા રૂમાલ. મેરે.
ચંદુરવા જરમર તણા, શોભા ઝાકઝમાળ. મેરે ધન. ૮
ગ્રંથ ભયે નવિ દાખવું, ઉજમણાં અધિકાર. મેરે.
સરસ સામગ્રી સવી કરી, ભક્તિભાવ ઉદાર. મેરે ધન. ૯
જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રના, ઉપરણાં ઘણી જાત. મેરે.
આપે તે હર્ષે કરી, કહેતા કહું અવદાત. મેરે ધન. ૧૦
ઉદયસાગર સૂરીશ્વરૂ, ઉપદેશે કરી શુદ્ધ. મેરે.
બિંબ પ્રતિષ્ઠા કરી ઘણી, રાખી નિરમળ બુધ. મેરે ધન. ૧૧
સૂરીશ્વર કહે શેઠજી, માનવફળ જગ એહ. મેરે.
જાત્રા સંઘપતિ થઇ તુમે, સિદ્ધગિરિ ભેટો તેહ. મેરે ધન. ૧૨
પ્રબળ પુન્ય હોસે જશ વળી, સંઘપતિ તિલક ધરાય. મેરે.
શિવવધુ વરો નિશ્ચય કરી, એમ ભાખે જિનરાય. મેરે ધન. ૧૩
એમ ઉપદેશને સાંભળી, ઉપન્યો મનશું ભાવ. મેરે.
તેહ સંઘ રચના સુણો, તરીયે ભવજલ નાવ. મેરે ધન. ૧૪
સરસ કથા આગળ હવે, પ્રમાદ તજી સુણો તેહ મેરે.
પંદરમી ઢાળ પુરી થઈ, ખેમવર્ધન ભણી એહ. મેરે ધન. ૧૫

૧ ધર્મ, અર્થ અને કામ—એ ત્રણ વર્ગ-પુરૂષાર્થ.

દુહા.

રાજનગર શ્રાવક ઘણા, સમજુ વળી સુજાણ;
પ્રેમચંદ લાલા વળી, તેમાં પાછ્યા ગુણ ખાણ. ૧
વિવેક વિરૂઆ આગળા, સમજણ સઘળી પેર;
જૈન ધર્મ તસ મન વસ્યો, દયામયા ઘણી મહેર. ૨
સૌ તણા ચિત્તમાં વસ્યા, ધર્મ ગુણે ગંભીર;
એથી કરે દિનદિન પ્રતે, ધર્મ ધુરંધર ધીર. ૩
પંડિત કેઇ સેવ્યા ઉમંગે, સાંભળ્યાં સિદ્ધાન્ત;
તે મણી છે યોગ્યતા, સમજુ સહુ સિદ્ધાન્ત. ૪
તે સરવે કરે યોગ, સિદ્ધગિરિ જાત્ર;
કર્યો, કરાવ્યો સંઘ લઇ, નિરમળ કીધો ગાત્ર. ૫
વળી યોગ્યની વીનવે, રાજનગરમાં વાત;
ઘરઘર એવી સહુ કરે, સંઘપતિ શેઠ થઇ જાત. ૬

ઢાળ ૧૬ મી.

(વારી મારા સાહેબા. એ દેશી)

પીયુજી પનોતા સુણો વીનતી રે, રાજ.
સંઘપતિ તિલક ધરાવ, વારી મારા પીયુજી;
કર્યું હાથે શ્રીયે આવે હોરાજ, ધન ખરચી લાહા કરાવ. વા. ૧
જે સમ [1]લાહો કોઇ નહિ હોરાજ, આત્મતણી બલિહારી. વા.
તન ધન જોબન કારમો હોરાજ, કેઇ નર ગયા જમહાર વા. ૨
પુન્યે ધન ખૂટે નહિ હોરાજ, પુન્ય વડું સંસાર. વા.
પુન્ય વિહુણાં માનવી. હોરાજ, લેખે નહિ તસ અવતાર. વા. ૩
સહીયાં સમાન કરે સહુ હોરાજ, દીઠું નહિ છે કામ, વા.
દાલિદ્રાંત જે નિરખી હોરાજ, પાળન રીતે શ્યામ. વા. ૪
ચોર ફીટી નહિ રાખીએ હોરાજ, રાખો નિરમળ મન. વા.
જે ગિરિ જોઇ સુખ હોવે હોરાજ, એમ શ્રી વીરવચન વા. ૫
શેત્રુંજ મહાતમમાં કહ્યું હોરાજ, સાધુ નિગ્રંથ કિરતાર. વા.
વિમળાચળની જાત્રા હોરાજ, કરી કેઇ સરીયાં છે કાજ. વા. ૬

---

૧ લાટિ. ૨ લારો.

પુરવ નવાણું જસ શિરે હોરાજ, સમોસર્યા આદિનાથ વા.
અનંતાનંત શિવ વર્યા હોરાજ, પ્રત્યક્ષ શિવપુર સાથ. વા. ૭
મહિમા જેહનો દાખવા હોરાજ, સુરગુરૂ પણ મતિમંદ. વા.
રત્નત્રયિહેતુ સહી હોરાજ, પ્રગટે સહજાનંદ. વા. ૮
સુંદર ટુંક સોહામણી હોરાજ, મેરૂ સમા પ્રાસાદ. વા.
વૈરભાવ રહે નહિ હોરાજ, દુર ટળે વિખવાદ. વા. ૯
વૃક્ષ રાયણ તળે શોભતા હોરાજ, પિલુડા પ્રભુના પાય. વા.
સંઘપતિ પૂજે ભાવશું, હોરાજ, સંચિત દુર પળાય. વા. ૧૦
અડસઠ તિરથ ભેટતાં હોરાજ, કોડીગણું ફળ જોય. વા.
અનંતગુણો ફળ પામીએ હોરાજ, ભાવવૃદ્ધિ જસ હોય. વા. ૧૧
એમ વિનતિ સુણતાં થયો હોરાજ, શેઠનો ઘણો ઉલ્લાસ. વા.
મનમાં હતી મુજ ચાહના હોરાજ. તુમ વિનતી પુરૂં આશ. વા. ૧૨
સજ્જન વર્ગ સહુ તેડીને હોરાજ, કહે શેઠજી તેણી વાર. વા.
વાણોતર વળી તેડીયા હોરાજ, કંકોતરી કરો તૈયાર. વા. ૧૩
અઠાઈ મહોત્સવ કરો હોરાજ, ઢોલ નગારાં ભેર, વા.
નોબતખાનાં ગડગડે હોરાજ, બાંધે તોરણ ઘેરે ઘેર. વા. ૧૪
દેશ દેશાંતર મોકલે હોરાજ, કંકોતરી શ્રીકાર. વા.
સિદ્ધગિરી સંઘમાં પધારજો હોરાજ, ઘણું શું લખું વારંવાર. વા. ૧૫
મુહુર્ત સંવત અઢાર ચોસઠનો હોરાજ, મહા શુદી પચંદ્રવાર. વા.
ડેરા તંબુ ખડાં કર્યા હોરાજ, દરવાજે કોચ ૨૫ મજાર. વા. ૧૬
સંઘણી જે વારતા હોરાજ, સાંભળો શ્રોતા સુજાણ. વા.
હીરવર્ધન શિષ્ય એમ કહે હોરાજ, સોળમી ઢાળ વખાણ. વા. ૧૭

દુહા.

દંપતિ દોનું એક મના, કરી સામાન વિશેષ;
સામગ્રી મેલી સવે, સંઘપતિ થઈ નરેશ. ૧
સજ્જન વર્ગ સહુ હરખશે, રાખી ચિત્ત ઉદાર;
અઠાઇ મહોત્સવ કરે, વાજિંત્ર વાજે સાર. ૨
સંઘપતિ તિલક ધરાવીને, ધવળમંગળ ગવરાય;
શ્રી ગૌતમેશ્વર ભેટવા, તેહ વાત કહેવાય. ૩

ઘર બનાવી ચોકને, શિખામણ દેઈ સાર;
શુભ શુકને પ્રયાણ કરે, સંઘ સહિત સુખકાર. ૪

ઢાળ ૧૭ મી.
(ચંદ્રાવળાની દેશી.)

ચોક ભદ્રમાં જઈ લીએરે, રત્ન કાકાજી પાસ;
કાકાજી ચરણ ધરેરે, મનીયા દોનું ઉલ્લાસ.

ત્રુટક.
મનીયા દોનું ઉલ્લાસ આપે, પામરી ઓઢે ખભે થાપે;
પાઘડી પીળી કસબી છેડો, એહવો જગમાં સગપણ છે નેહડો. ૧
શ્રી શેત્રુંજો જુહારે

દુહા.
સુરવાળ કીનખાબનોરે, ડગલો જરીનો એમ;
પંચરંગ પાઘ શોભતાંરે, ત્રણ આરતી દીએ તેમ.

ત્રુટક.
ત્રણ આરતી દીએ ગોરને સાથે, દાન દેતાં આપે નિજ હાથે;
એક રૂપા કાકાજી રાખે, વચન ઘણાં ચતુરાઈ દાખે. જુજુરે. ૨

દુહા.
ઘર આવે સૌજન હોઈરે, આવે દંપતિ સાર;
દરવાજે બાહિર મીસ્યારે, ગેળગાડાં દ્વાર.

ત્રુટક.
ગેળગાડાં દશ બાર તે ભરીયા, હાથ ૨૫ રેશ તંબુ ધરીયા,
ઊંટ ગાડે સામાન ચડાવે, પ્રેમચંદ ભગુને દેશ ભળાવેજી. ૩

દુહા.
જવેર પ્રેમચંદ તણોરે, પાનાચંદ મોદી મકન;
દેરાસરને સાચવેરે, કરી ઘણાં જતન-જી.

ત્રુટક.
કરી ઘણાં જતન સહાગે, શ્રીપૂજ્યને હોઈ નિજ આગે;
પારખી સકળ આપીશું અમે, જાત્રા કરવા આવો તમે. જુ. ૪

દુહા.
અરિહાન ડુંગરીવારે, દેરાણી સમેરે;
હાથ ૨૫ માં અટ મણેરે, દંપતિ દોનું ઉતારે.

ત્રુટક.

દંપતિ દોનું ઉતારે ગયાં, એટલે કુચ સંઘનાં થયાં,
ઘરમાંથી કોઇ જાય પરવારી, ચોકી ઠામોઠામ બેસારીજી. ૫

દુહા.

અસુર વેળાએ બાણુ જાલીનેરે ગયા તે નવિ લાધ્યા;
શેઠને ખબર પડી પછેરે, માણુસ ત્રણુ જે સાધ્યા.

ત્રુટક.

માણુસ ત્રણુ જે સાધ્યા તે અણાવો, પાનાભાઇ કાકાજી જણાવો,
સાંભળી વાત ગરવ મન આવે, બાણુ મુકાવ્યા એણે દાવેજી. ૬

દુહા.

તુમે સુખે જાઓ જાતરારે, અમને ચિંતા એહ;
તુમ પહેલાં કરે જાત્રારે, શેઠજીને કહો તેહ.

ત્રુટક.

શેઠજીને કહો તેહ વાત, બાણુ તણી શી કરો છો તાત;
વગર પૈસે મુકાવ્યું અમે, મન કોડે જાત્રા કરો તમેજી. ૭

દુહા.

સીમાડા તેડી કરીરે, શિખામણુ દેઇ તાસ;
બે ચારને તોપે ધરૂંરે, તો કહેજ્યો સાબાસજી.

ત્રુટક.

તો કહેજો સાબાસ તે અમને, ખોલી કરો લાવો કહું તમને,
બીહના બીચારા તરત તે લાવ્યા, કાકાજીને તેહ ભળાવ્યાજી. ૮

દુહા.

કાકાજીએ મોકલ્યારે, સંઘ પહેલાં થઈ જાત્ર;
શેઠજી વારતા સાંભળીરે, પ્રફુલિત થયું ગાત્ર.

ત્રુટક.

પ્રફુલિત થયું ગાત્ર ઉમંગે, પુન્ય ખરો છે માહરે સંગે;
અનુક્રમે સંઘ ધોળકે જાવે, ચિંહુ દિશીથી સંઘ ભેળો થાવેજી. ૯

દુહા.

સંઘપતિ આદરમાન દેઇરે, સુખશાતા પૂછે તાસ;
એમ સંઘ ભેળો થયોરે, વૈરાટ નગર ઉલ્હાસ.

ત્રુટક.

વૈરાટ નગર ઉદ્દાસ વિશેષે, તિહાંથી કુચ કર્યો સુવિશેષે;
શેઠશેઠાણી હર્ષ અપાર, સંઘ મળ્યો બહુ જયજયકારજી. ૧૦

દુહા.

શેઠજી સંઘ ભક્તી પરેરે, તેડી સહુ સજ્જન;
ચોથી પહોરો જમાડીનેરે, કહે વિચાર નિજ મન.

ત્રુટક.

કરે વિચાર નિજ મનથી તેહ, વાત સુણો કહું હવે જેહ;
સંઘ મળ્યો અતિહી વીશાળ, શાસન સુણજ્યો બાળ ગોપાળજી. ૧૧.

દુહા.

સંઘમાં હરખ વધામણારે, હે લાહો પુણ્યવંત;
ખરચે દ્રવ્ય હુંસે કરીરે, શાસન દીપે સંત.

ત્રુટક.

શાસન દીપે સંત જે જાણી, લાભ અધિક ગુરૂ મુખથી વાણી;
આગમ વાત અતિ છે મીઠી, સાંભળી જેવી કહીશું દીઠીજી. ૧૨

દુહા.

એમ ભાવે શેઠજીરે, પરિવાર તેડી કહે એમ;
સાચવજો રૂડી પરેરે, કરજ્યો કહું ધરી પ્રેમ.

ત્રુટક.

કરજ્યો કહું ધરી પ્રેમ તે સાચો, વિનય કરી સંઘ દેખી રાચો;
દાન સદરમી ભાવી એહ, એમ કહે સુણો સુગુણ ગેહજી. ૧૩

દુહા.

એમ ભાવે શેઠજી, સુંપણુ કરી ઉદાર;
ચોથી પહોરે પ્રમુખ વળી, સંઘની કરજ્યો સાર.
જેહવો સ્વર જેહનું મળ્યું, તેહવી સુંપણુ દીધ; ૧
તે ભવિયણ હવે સાંભળો, સહુ સરખાવ તે કીધ.
વૈરાટ નગરથી સંચરે, નરનારિનાં વૃંદ; ૨
સંઘપતિ સોહે અતિ ઘણું, એમ નરમાંહિ નરેંદ્ર. ૩

ઢાળ ૧૮ મી.

(માનુશે તો વેણ વજાડે, ચાર ચોરી ચાક. એ દેશી.)

શ્રી સિદ્ધાચળ સંઘ હવે ચાલે, ઉલટ આણી અંગ,
સંઘતણી રચના હવે પભણું, તે ભવિ સુણો અભંગ. ૧
સંઘ મળ્યો અતિ હેતે ત્યાં વારૂ, પામે હર્ષ અપાર;
ખબર અંતર રાખે બહુ રીતે, ખરચે વિત્ત ઉદાર. ૨
હયવર પાખરિયા રથ જોતરિયા, ઘુઘરીયાં ઘમકાર;
સુખાસન ચાલે પાળા હવે, માહાલે લક્ષ્મી સાર. ૩
ચતુરંગી સેના સું ચોકી, પાનોભાઇ આગે;
મોતિ અનોપચંદ હેમચંદ જોડે, સુરજમલ સરાગે. ૪
મનસુખ માતા [1]ઉછંગે બેસે, મેનામાં શ્રીકાર;
મોતી ઇચ્છાભાઇ પૂછણ ગેડ, મનસુખે ધરી પ્યાર. ૫
કરી હોજ પાછળની ચોકી, ભુખણ સામું છાલ;
આગળ પાછળ વીચમાં સંઘવી, ઘંટા ઘુઘરમાળ. ૬
મજલે મજલે પૂજા રચાવે, થથા થેઈ થેઈ થાવ;
ગુણીજન પ્રભુની કીરત ગાવે, જય જય શ્રી જિનરાય. ૭
પાલખી આગળ ચાલે સનુંરી, આણંદસાગર સૂરી;
એમ શોભા હું કેની વખાણું, દીઠે દુઃખ જાય દુરી. ૮
તેજ જળામલ ચમર ઢળે તવ, દીપે જિમ દિણંદ;
રાજતેજ સંઘવી પદ જોતો, ત્રોટે કુમતી ફંદ. ૯
અતિ ઉચરિયા બહુ દિન વહીયા, સહુએ બાળગોપાળ;
સંઘ બહુ મળીયો, નવી એએ કુળીઓ, દિનદિન અતિ ઉજમાળ. ૧૦.
દિનદિન દુઃખીયાને ખરચી, આહાર પાણી મુનિરાજ;
ચિત્ત પ્રસન્ન રાખીને આપે, આનમને દિન કાજ. ૧૧
જિનશાસન ઉન્નત બહુ કરતા, ચિહું દિશથી સંઘ આવે;
માનું ચોથો આરો પ્રગટ્યો, જોતાં અચરીજ પાવે. ૧૨
ઠામઠામ સામઇયાં આવે, સંઘપતિને વધાવે;
સંઘ તણી રચના દેખીને, જગત ઉપમ મન ભાવે. ૧૩
ખલક મલક ભેટણ પ્રભુ ચરણાં, રથ તણો નહિ પાર;
શી તારિફ વખાણું ભવિયા, દીઠે હરખ અપાર. ૧૪

જેમ જેમ આસન નિધ આવે, ઉત્સવ કરે નાચઃ
ફુરન અવતાં દૂર પદારી, મિથ્યાત્વ મોહ હારી ૧૫
તારાની કરી ઠાઠ નર આવે, અતિશ કેટા કોઃ
દીઠો કામ કરે તે વળી, આવે ત્યાં તોઃ ૧૬
દાન આકારની એ મારી, અજરામરે નમ્રતીઃ
પરમ સુબોધ સેવી વરે સુગુણ, ખેમવર્ધન હિતકારી ૧૭

દુહા.

અજરે અજરે અતરનાં, ગાંઠ મોપ પરીઘટઃ
જાગ્યાં ઉવે ભટકી, રૂપે હોય મહંત ૧
પાંચમોદ પ્રકાશ છે, સમજણ શુભ રીતઃ
ઉત્સવ રીતે આવે, આવે દયા હરી ચિત્ત ૨
દુઃખસાગરમાં મોહે, દીન ધર્મ જયકારઃ
મનુષ્ય જન્મ સફળ કરો, ધર્મથી જયજયકાર. ૩
ફિરે ફિરે તે વરત, સાંભળી અપાર રૂપ.
ઉભ દયા ધરે ભવી, અહો અહો હોય સરૂપ ૪
મોહનું મરણનું કહે, હોય સહુ એમ વાતઃ
વિરહ કામ સાધે વળી, મહિમા દાન વિખ્યાત ૫

ઢાળ ૧૬ મી.

(નરનારીની દેશી.)

ફિંગહિને ઊભા વળી રે, આનંદમાન અપારઃ
અહો અહો મહોચ્છવરે, હરી થયો મનોહાર. (ધ્રુ૦)
હરી થઈ મનોહાર પહેરાવે, સેવ પેટારા સાથે આવે,
સુગુરુની સેવા પરવરીએ. પ્રેમની નેહ ધરીએ. ૧
રહી હોલારીરે—એ આંકણી
મુખડામાં હોઈરે, પાન આપણ દેવે;
સામર સુરભમૂળી ધરીરે, હોંશની રથ સજેરે. (ધ્રુ)
હોંશની રથ સજેરે સાહે, દેરે સારા કુમેર હાલે;
વાજાં વાજે ટંક નિશાન, તોનર સરખ રહી સમાન છ. ૨

જિન શાસ્ત્ર રાજ તણીરે, ઉપમા લોક બોલે;
શ્રી સિદ્ધાચળ ભેટવારે, આજ નહિ એહ તોલે. (શુ.)
આજ નહિ એ તોલે કોઈ, ઉવારણાં લે છે સહુ જોઈ;
મોટા મુઆ એહને માને, શેઠનો પુન્ય નહિ જગ છાને શુ

બાબાજી લશ્કરપતિરે, વિઠુભાઈ દિવાન,
કાઠિયાવાડ વશ કરીરે, સરવેના લેઈ જમાન. (શુ.)
સરવના લેઈ જમાનને પોતે, બલામલામણ દેઈ લે તે;
બાબાજી વડોદરે જાવે, આદરમાનને સવળો પાવે. શુ.

કાઠિયાવાડ મલગરીરે, લશ્કર આગળ જેહ,
સંઘને સાચો તેડવારે, ચઢી અસ્વારી એહ. (શુ.)
ચઢી અસ્વારી તેહ આવે, મળી હળીને સંગ ચલાવે;
એ હવે સંઘ કચ્છ દેશનો મળીયો, તેવજ જોઈ દિલે હળીયો.

લશ્કર નજીક ડેરા દેઈરે, તિહાં કરે મુકામ;
મામા મગના દિવાનજીરે, મુકી મેલ્યાં કામ. (શુ.)
મુકી મેલ્યાં કામ અસ્વારી, સાનિયું કર્યું લશ્કર ભારી;
આદરમાન તણો નહિ પાર, આપે શેઠ સરપાવ ઉદાર. શુ

લશ્કર માંહે શેઠનેરે, તેડી દીયે બહુ માન:
પહેરામણી બહુપરરે, શાલ જોડા કરી માન. (શુ.)
શાલ જોડા કરી માન ઉતારે, પાઘડી બહુમુલી બંધાવે;
સાન આઈને ગેલાં પાઘડી, ધન ધન વેળા આજની ઘડી. શુ

સાડી અમુલીક પહેરાવેંને, દિવાનજી બંધુ આપે,
રૂપા અંગીઓની સહીને, પારખી કીમત છાપે (શુ)
પારખી કિમત છાપે વ્યાપારી, અધીક રૂપને સાડી ભારી;
તેજ જવાહર શશી મુખ રોકે, આપજશ સહી એ મનમોહે

કુશ ખેર મુખ દેખાડે, લોક જોવા આવે;
આદર દેઈ સુખ પુછીનેરે, માન દેઈ વિદાયે (શુ)
માન દેઈ વિદાયે સહુને, નજીક ફિરી લેઈ બહુને;
નિજડેરે આવી કુચ દીધ, મેલી નિશાન ડંકા દીધ શુ

ग

સંઘ સાથે હુયે કરીને, નિરખ્યો સેત્રુંજ રાજ;
જિનશાસન ઉન્નત કરીને, ધન્ય સમો ધન્ય સાજ.
ધન્ય સમો જસ સાજ પેમરે, ગિરધરની અન્ય ચોપડારે; (ધ્રુ.)
ધોરણ સમ જડ્યું ટેક દીધ, ઉનાળુ પુત્રી પુત્ર પ્રસિદ્ધ.
તે પણ સમો આવીયોરે, અસવારી હેડ સારી;
મની હતી પહેરામણીરે, શેઠજી કરે સ્તુતી. ૧
શેઠજી કરે સ્તુતી અહોનિશ, સ્વામી સમપણથી અહોનિશ; (ધ્રુ.)
કુચ કરી સંઘ વાંકાનેર, તિહાંથી આગળ ચાલ્યા પેર.
પંચ રાજ વાળા તણીરે, પધી રહી છે હોસ;
સ્વાર કરે ચોરાશ તણીરે, જિમ ઘન ગાજે મોર. ૧૧
જિમ ઘન ગાજે મોર શહેરમાં, લાધે પુન્ય તે લોક; (ધ્રુ.)
કુચ કરી ચાલે પરભાતે, એકવે આગળ જે થયું વાતે.
સુન્દરક સીમા હતીરે, દીધે સંઘ અપાર;
લશકર કાંઈ ભરે તણરે, આમના લોક પોકારે. ઇ. ૧૨
આમના લોક પોકારજ કીધી, બામસાહેબ આગળ જઇ સીધી. (ધ્રુ.)
તે સાંભળી કોપ્યો તેણી વાર, કાગળ લખી કર્યો તૈયાર.
પત્રમાંહે એહવું લખ્યુંરે, સ્વાર કરવા આવો;
અમે ફરીયાદ સાંભળીરે, તમે શું હુકમ ચલાવો. ઇ. ૧૩
તમે શું હુકમ ચલાવો એહવો, શેઠજી પત્ર વાંચ્યો તેહવો; (ધ્રુ.)
પાછો જવાબ શેઠજી કહે છે, સાંભળીને સહુ હાર્દ લહેછે.
લશકર લશકર પધરાવે, પોતાના મન પાસ;
ભાન પોતાનું ફેરવીને, તેણે લીધો પાસ. ઇ. ૧૪
તેણે લીધો પાસ તે જોરે, અમે વાર્યા તોહિ ન રહ્યા કોઇ રે. (ધ્રુ.)
વાંક અમારો નહિ એહ, પડીએ કામ કરૂં સુખરેહ.
ફરીયાદ બધ કર્યો હતરે, સાજન કહે ભૂપાળ;
આપણું ઘર પ્રહુણાંરે, સંઘ હોય કૃપાળ. ઇ. ૧૫
સંઘ હોય કૃપાળ જો આવે, રસ્તે આવો તો તેડવા જાવે; (ધ્રુ.)
અપજશ આપણો હોસે સતનો, અર્થ્યો એવું ન લાભુ હોય નમનો. ઇ.૧૬
બામ સાહેબ રસ્તે રહીરે, સાહેબું કરી સાર;
સ્વાર કરે સંઘ સહુરે, ગિરનાર મનમાં ધાર. (ધ્રુ.)

ગિરનાર મનમાં ધારતા સાર, સંઘને હર્ષ તણો નહિ પાર;
નેમનાથ યદુપતિ રાયા, પામ્યા દર્શન પુન્ય પસાયા. જી. ૧૭
સોરઠ દેશ ભેટી કરીરે, ગિરનારે નેમનાથ.
પુજી પ્રણમી ભાવશુંરે, મેલે શિવપુર સાથ. (સુ.)
મેલે શિવપુર સાથ તે સાર, શિવાદેવી માતા મલ્હાર;
બાળ બ્રહ્મચારી નેમકુંમાર, રાજિમતિ તણો ભરતાર. જી. ૧૮
સમુદ્રવિજય કુળ ચંદલોરે, ભવિજનને સુખદાય;
દિન કેતા રહી પછેરે, સ્તવના કરી યદુરાય. (સુ.)
સ્તવના કરી યદુરાય વિશેષે, મનુ જન્મ કર્યો નિજ લેખે;
કુચ કરી સંઘશું હવે જેહ, સિદ્ધગિરિ ભેટણ ચાલ્યા તેહ. જી. ૧૯
ઓગણીશમી ઢાળ રસાળછે રે, સુણતાં મંગળમાળ;
હર્ષ ઘણો ગિરિ ભેટવારે, દરિશન ઝાકઝમાળ. (સુ.)
દરિશન ઝાકઝમાળ તે દીઠો, મરૂદેવાનંદ લાગે મીઠો;
હીરવર્ધન સેવક ધરી તેહ, એમવર્ધન પભણે ગુણગેહ. જી. ૨૦

દુહા.

સિદ્ધગિરિ ભાવના ભાવતાં, સંઘને લઇ સિદ્ધક્ષેત્ર;
પાલિતાણે આવીયા, ગિરી દીઠે તે નેત્ર. ૧
વાહનથી ઉતરી કરી, સામા જઇ પ્રણામ;
પૂરવ પુણ્ય પસાઉલે, પામ્યા વિમળ ગિરિ ઠામ. ૨
રજત કનક ફુલ મોતીએ, વધાવ્યો ગિરિરાજ;
ડેરા તંબુ તાણીયા, પંચરંગ બહુ સાજ. ૩

ઢાળ ૨૦ મી.

(ઘર આવોજી આંબો મોરીયો એ દેશી.)

આજ અમ ઘર રંગ વધામણાં, ગિરિ દીઠે થયો ઉલ્લાસ;
ચિંતામણ મુજ કર ચડ્યો, આજ સફળ ફળી મુજ આશ. ૧
આજ સુગુરૂ ફળીયો આંગણે, આજ પ્રગટી મોહનવેલ;
આજ વિંછડીયાં[1] વ્હાલાં મળ્યાં, આજ અમઘર હુઈ રંગરેલ. આજ. ૨

---

૧ વિયોગ જેનો થયો છે એવા.

આજ અમ ઘર આંગે મોતીયે, આજ વૂઠી સોવન ધાર;
આજ દુધે વૂઠા મેહુલા, આજ ગંગા આવી ઘર બાર. આજ. ૩
આજ દુધ મહિં સાકર મળી, વિમળાચળ નયણે દીઠ;
લલિતા સરોવર સુંદરૂં, એતો સફળ તિરથ ઈઠ. આજ. ૪
આજ કહેવરાવો સંઘમાં સહુ, મિઠાં ભોજન કરે સાર;
દીન હીન દુઃખીયાને વળી, દાન દેઈ જમો ઉદાર. આજ. ૫
રાજ ઉનડજી આવે, ભેટ લેઈ અપૂરવ તેહ;
ચતુરંગી સેના પરવરી, સાહમો આવી મળ્યો ધરીનેહ. આજ. ૬
આજ સેવક છું તુમથી સદા, એ ગિરી રખોપા કાજ;
સુંપણ તમે અમને કરો, એ પાલીતાણાનો રાજ. આજ. ૭
આદરમાન દીયે ઘણો, શેઠજી પૂછે સુખ સાત;
મીઠીયાં માંહોમાંહે વળી, જાત્રાની રજા દીએ જાત. આજ. ૮
હવે પંચ શબ્દ વાજાં લઈ, શરૂ તેડી તલાટી જાય;
સાથીઓ પૂરે હરખ શું, શ્રીફળ નાણાં મુકાય. આજ. ૯
ગિરિ વધાવે મોતીએ, વળી [1]રજત [2]કનકનાં ફુલ;
ભાવે ચૈત્યવંદન કરે, પહિલે દિન એ અમૂલ. આજ. ૧૦
શનિજગો રાતે કરે, રાગોરાગ ગાય ભાસ;
અનંતાનંત શિવ વર્યા, તેણે નામ કહ્યું કૈલાસ. આજ. ૧૧
હવે રજા આપે સંઘપતિ, કરો જાત્રા સંઘ સહુ કોય;
મરૂદેવા મુખ જોઈ, દુઃખડાં નાખોને ખોય. આજ. ૧૨
[3]શુચિ થઈ વસ્ત્ર પહેરીને, ધુપધાનાં લેઈ નિજ હાથ;
પ્રભુ ભેટણ ચઢે ડુંગરે, સંઘ સહીત સજ્જન વર્ગ સાથ. આજ. ૧૩
સાર સંભાળ લેઈ ઘણી, પરબ પાણી ઠામો ઠામ;
વિસામે વિસામે મંડાવીને, એમ ખબર લે અભિરામ. આજ. ૧૪
ગઢ નિરખીયો બારણા, લળી લળી લાગે પ્રભુ પાય;
પહેલી પોળમાં પેસીને, અનુક્રમે શુભ દેરે જાય. આજ. ૧૫
મરૂદેવાનંદ નીરખીને, દશ ત્રિકે કરી પ્રણામ;
ચૈત્યવંદન ભાવે કરી, સ્થિરતાએ કરે શુભ કામ. આજ. ૧૬
ભાવના કરે તે આગળે, સુણો શ્રોતા વીશમી ઢાળ;
રવર્દ્ધન સેવક ભણે, ખેમવર્દ્ધન દેઉ ઉજ્જ્વલ. આજ. ૧૭

૧ રૂપું. ૨ સોનું. ૩ પવિત્ર.

દુહા.

જય જય રૂખભ જિનેશ્વરૂ, શેત્રુંજા શિણગાર;
નયણે નિરખ્યા તુમ ભણી, લેખે મુજ અવતાર. ૧
નાભીરાય કુળ ચંદલો, મરૂદેવી માતા નંદ;
મુખ ટંકો જોતાં પ્રભુ, મુજ મન અતિ આનંદ. ૨
વૃષભ લંછન વનિતા ધણી, ત્રિભુવન કેરો તાત;
દરિશન દીઠે દુઃખ હરે, ભવભવ પાતક જાત. ૩
આજ થકી બળીયો થયો, માથે ધણી આધાર;
હવે કોણ ગંજે મુજને, તુજ ગુણ અપરંપાર. ૪
પરમ જ્યોતિ પરમાત્મા, પરમ પુરૂષ પરધાન;
[1]ચિદાનંદઘન શિવ વિભો, એમ અનેક [2]અભિધાન. ૫
મુજ મન લાગી આશકી, દેખણ તુમ દેદાર;
હું અપરાધી છું ઘણો, તુંહી પ્રભુ મુજ તાર. ૬
એહ વિનંતિ માહરી, અવધારી મહારાજ;
ત્રિભુવન તારક તું મળ્યો, ગિરૂ આ ગરીબનીવાજ. ૭
પુદ્ગલ પરાવર્તન કરી, જન્મ મરણ જંજાળ;
તુમ દરિશન પામ્યા વિના, ભમ્યો અનંતો કાળ. ૮
તે માટે હવે દીજીએ, સેવકને ધરી પ્રેમ;
અવ્યાબાધ સુખ શાશ્વતો, ખેમવર્દ્ધન સુખ એમ. ૯
શક્રસ્તવ કરી તદા, સ્તવન કહે ગુણ માળ;
એક મને ભવી સાંભળો, મૂકી આળ પંપાળ. ૧૦

ઢાળ ૨૧ મી.

(નહિ નહિરે નંદનાલાલ, નારે મા નહિ મારૂં; એ દેશી.)

પુરવ નવાણું વાર તે આવે, સમોસર્યા વિસરામીરે;
જગમાં કીરતી સઘળી વ્યાપી, સકળ તિરથનો સ્વામી,
સેવો નર નારી, શેત્રુંજો ગિરિરાજ—શે.
તારણતરણ [3]જહાજ, શે. ઉપગારી શિરતાજ સે.
સારે ત્રિભુવન કાજ, શે. આવી મળ્યા છે આજ, શે. ૧
જેમ લહો શિવપુરરાજ, શે. એ આંકણી.

૧ જ્ઞાન અને આનંદનો સમૂહ. ૨ નામ. ૩ નાવ.

કાંકરે કાંકરે સિદ્ધ અનંતા, કેઈ મુનીવરની કોડીરે;
ચિહું કાળે જિનવર કેઈ આવ્યા, પ્રણમું બે કર જોડી. શે. ૨
પુંડરીક પાંચ કોડે સિધ્યા, દ્રાવીડ વાલીખીલ જોડીરે;
દશ કોડી મુની સંખ્યા તે જાણો, નમી વિનમી બે કોડી. શે. ૩
નારદ એકાણુ લાખ મુનિશું. વીશ કોડી પાંડવ વારૂરે;
રામ ભરત ત્રણ કોડી મનોહર, દેવકીસુત ખટ તારૂં. શે. ૪
શાંબ પ્રદ્યુમ્ન સાડીઆઠ કોડી, થાવચ્ચાસુત હજારરે;
નેમી શિષ્ય નંદીષેણજી એ, અજીતસંતો કર્યો સાર. શે. ૫
સુવ્રત સહસ મુનીંદ વખાણું, શુક પરિવ્રાજક સિદ્ધરે;
પંચસય શિલગ સૂરી વંદો, મંડુક મુનિ સુપ્રસિદ્ધ. શે. ૬
એમ સિદ્ધાચલ સિધ્યા મુનીવર, કેતાં નાવે પારરે;
દુષમકાળે એણે ભરતે, આલંબન એ સાર. શે. ૭
ઉત્તમ એકવીશ નામ સંભારો, શેત્રુંજાદિક જેહનાંરે;
ચાર હત્યાદિક પાપ પલાયે, જન્મ સફળ હોય તેહનાં. શે. ૮
ક્રુર પખી જે શેત્રુંજો સેવે, ભવ ત્રીજે મુક્તિ પાવેરે;
સાત છઠ હોય અઠમ એક લાખ, નવકાર ભણે શુભ ભાવે. શે. ૯
એ વિધ શેત્રુંજો ગિરિ સેવે, ભવ બીજે ત્રીજે જિનવર બોલેરે;
પરણે શિવરમણી [1]લીલાએ, તીરથ નહીં એ તોલે. શે. ૧૦
ચિહું ગતિ ફેરા ફરતાં ફરતાં, પામ્યો તુમ દેદારરે;
ચરણકમલ સેવા મજ હુંતો, નહી છોડું નિરધાર. શે. ૧૧
મધુકર મન માલતીએ વસી, ચાતકચિત્ત જેમ મેહરે;
સતી અવર ઈચ્છે નહીં, માહરે સિદ્ધગિરિ એહવો નેહ. શે. ૧૨
આજ મનોરથ સફલો કીધો. નરભવ લાહો લીધોરે;
શેત્રુંજે આદી જિનેશ્વર પૂજ્યા. અનુભવ પ્રગટ્યો સિધો. શે. ૧૩
સેવા સાહીબ સેવક દીજે, દીજે એહ પસાયરે;
સ્તવના હાળ એકવીશમી સુંદર, ખેમવર્દ્ધન ગુણ ગાય. શે. ૧૪

દુહા.

જયવીત રાગ જગ ગુરૂ, જગ બાંધવ જગ ભ્રાત;
હોજ્યો તુમ સેવા થકી, ભવભયવારણ તાત. ૧

[1] સહેલાઈથી.

લોક વિરૂદ્ધ જે વારતા, તેહ તણો જે ત્યાગ;
માતપિતા ગુરૂ સેવના, તુમ પ્રભાવ વડભાગ્ય. ૨
વાહલા છે તુમ શાસને, નીયાણું નિરધાર;
તોહી સેવા તુમ ચરણની, ભવભવ માગું સાર. ૩
ભાવના ભાવે શુભ પેરે, અનુભવ પ્રગટ્યો અંગ;
જીનપદ સેવા મન વસી, યોગ મજીઠનો રંગ. ૪
અનુભવ રત્નચિંતામણી, અનુભવ છે રસકૂપ;
અનુભવ મારગ મોક્ષનો, અનુભવ મોક્ષ સ્વરૂપ. ૫

ઢાળ ૨૨ મી.

(હાથીને હીરે ચાલશી. એ દેશી.)

ભરતાદિમાં, લગેરે, [1]સયણા, સોળ થયા જે ઉદ્ધાર;
તે હૃદયમાં ચીંતવીરે, સયણા, ભાવે ભાવના સાર. ૧
આદીસરે મારો, આદીશ્વર સુખકાર,
સેવોરે તુમે ઉપગારી શિરદાર, એ આંકણી.
સંઘ સકળ એકઠા કરીરે, સ. ઉભા પ્રભુ દરબાર,
તત્ર થૈ થૈ તાન ગુરે, સ. નાટક વિવિધ પ્રકાર— આ. ૨
સુરજ કુંડમાં નાહીનેરે, સ. ઉત્તમ વસ્ત્ર ધરંત;
કેસર સુખડ ઘનઘસીરે, સ. સુગાદી પૂજા કરંત સ. ૩
સિદ્ધગિરિ હેતું ઢુંકનારે, સ. પૂજ્યા નયણ છટપુંડ;
વિધિ વિધાન ચુકે નહિરે, સ જેહ દાખી સુબુદ્ધિ સ. ૪
સિદ્ધગિરિ ફરતિ [2]નાદીવારે, સ. નદી શેત્રુંજી મઝાર સ.
જગ રથ ભરત નીરખતારે, સ. હેખે ગરયો અવતાર. સ. ૫
મારવાડપતુ મરોઠવેરે, સ. હોટીબાઈ નગ નામ.
તેહનો પુત્ર મોદારમદ્યારે સ. હુકમચંદ સાથે નામ. સ ૬
જહાંગીરબાગની પુત્ર નિદ્યુ નીહરેન. માગ પરેશની ખાન;
ખંભાતવાસી હારેડ દીપેરે, સ. અદ્ભુત ફૂલી તન આન. સ. ૭
સાંમીરાજ લઘુ પક્ષુરે સ. ફઈતાં ન આવેપર.
સંઘ સકલ સમાદીઓરે, સ પરધાન કરી મનોહર સ ૮
સાહસ ભાવ ધીરજેરે, સ. જિહાં જિહાં નિદ [3]આદી દાન,

૧ સજ્જનો. ૨ [illegible] ૩ [illegible]

તિહાં નિહાં સંઘપતિ જઈ નમેરે, મુનીવર પામ્યા ન્હાલ. સ. ૯
દિવસ પચીસ હવે રહીને, સ. દેઈ નગારે ઠોર;
સનમુખ સિદ્ધગિરિ સહુ નમેરે સ. જિમ ઘન ગાજત મોર સ. ૧૦
ભાવનગર પ્રભુ ભેટીનેરે, સ. ઘોઘે જાત્રા સાર;
ઇમ લાહો લખમી તણોરે, સ. લેતા ચાલે ઉદાર. સ. ૧૧
મજલે મજલે ચાલતારે, સ. લેતા દાતા આવંત;
પહેરામણી સંઘ લેઇનેરે. સ. રાજનગર આવંત. સ. ૧૨
અમદાવાદ ગઢ નિરખતારે, સ. સંઘ સહુ હરખંત;
કુશલ ક્ષેમે આવીયારે, સ. જાત્રા કરી બહુ ભંત. સ. ૧૩
કાકાજી રાજા ભણ્યારે, સ. દીએ વધાઈ કોડ;
સરસ સામૈયે પરવર્યારે, સ. સાહમો આવે મન કોડ. સ. ૧૪
ચતુરંગી સેના શોભતીરે. સ. ચામર છત્ર ઢલંત;
સુખસાતા પૂછે રલીરે, સ. માહોમાહે મિલંત. સ. ૧૫
અંબાડી અંબર અડેરે, સ. શિણગાર્યો ગજરાજ.
પાનોભાઈ શોભજીરે, સ. દીપે સઘળે સાજ. સ. ૧૬
ચામર છત્ર સોહે ઘણુંરે, સ. ગેહજી લીએ જુહાર;
સજ્જન વર્ગ માહોમાંહીરે, સ. મિલે હર્ષ અપાર. સ. ૧૭
સાજન માજન પરવર્યારે, સ. કરે નગર પરવેશ;
એમ મોટે આડંબરેરે, સ. દેવ ગુરૂ પ્રણમેશ. સ. ૧૮
સંઘ ચતુર્વિધ રંગરલીરે, સ. આણા શિર ધરંત;
જિનરાજ સંઘ માને ઘણુંરે. સ. પ્રણમું હું ગુણવંત. સ. ૧૯.
રાજસાગર સૂરી ચિત્ત ધરીરે, સ. ઘર આવી વસંત;
કુળ મરજાદા લોપે નહીંરે, સ. ધરમી વરો પુન્યવંત. સ. ૨૦
પેશ્વા ગાયકવાડનોરે, સ. રાજ ભલો સુખકાર;
પ્રતપો કોડી વરસો લગેરે, સ. ધરમીરાજ જયકાર. સ. ૨૧
ભદ્રક રાજા જિહાં હોવેરે, સ. પ્રજા પણ તિમ હોય;
ધર્મ કર્મ સાધે સહુરે, સ. માણી ગુણે ગુણ જોય. સ. ૨૨
શ્રી આણંદસાગર સૂરી રાજેરે, સ. સંઘ બન્યો વિશાલ;
દેશોદેશ વિસ્તર્યોરે, સ. ઘર ઘર મંગલમાલ. સ. ૨૩

1 આશાહ.

સંવત અઢાર ચોસઠેરે, સ. મહા સુદી પાંચ ચંદ્રવાર;
સંઘપતિ નામ ધરાવીઓરે, સ. સમો ભલો હિતકાર. સ. ૨૪
સરસ સુકંઠે કરીરે, સ. ગાયો વિમલગિરિરાય;
હીરવર્ધન શિષ્ય ખેમનારે, સ. સકલ મનોરથ થાય. સ. ૨૫
બાવીશમી ઢાલ એ થઇરે, સ. શેઠ વખતચંદ રાસ;
શ્રોતા સુણો ઉજમાલસ્યુંરે, સ. ગુણ ઉજ્વલ બહુ તાસ. સ. ૨૬

કલશ.

ઇમ શુણ્યો ભકતે સંઘ યુક્તે રીસહેસર જગધણી,
મુગતીગામી શિવ પામી આશ સફલી હો ઘણી;
ચરણે લાગું એહ માગું સેવા સાહિબ દીજીએ,
ખેમ પભણે તુજ નમણે, શિવસુખ [1]હેલા લીજીએ. ૧

દુહા.

એહવે આદેશે તિહાં ખેમવર્દ્ધન આવંત;
શેઠ ઘણું રાજી થયા, વાદીને ગુણસંત. ૧
શેત્રુંજા મહાતમ સુણી, ભક્તિભાવ ધરંત;
ગુરૂભક્તિ ગુરૂની કરે, શુધ્ધ મારગ વિચરંત. ૨
એકવીસ ગુણ અંગધરે, વ્રત બારે ચિત ધાર;
શ્રાવક ગુણમાં નહી મણા, દૃઢ ધરમી હિતકાર. ૩
શ્રી રિષભેસર પાદુકા, અજીતનાથ નેમનાથ;
પગલાં થાપે પ્રેમશું, જાણી શિવપુર સાથ. ૪
શ્રી સંખેશ્વર જિનતણી, મૂરતી મોહનવેલી;
તેપણ જિનમંદિર કરી, પધરાવે રંગ રેલી. ૫
તેહ સ્તવના હવે સાંભલો, મનશું આણી ભાવ;
નિંદ્રા વિકથા પરિહરી, અંતરંગ ભાવ જગાવ. ૬

ઢાળ ૨૩ મી

(સાસુ પુછેરે વહુ વાત મજા કીહાંથિરે એ દેશી.)

સરસ સરસ વચન રસ આપે, વાલા માન ગાલ્યું અજીત જિણંદરે;
અતિશયધારી શિવસુખકારી, દીપે જેમ[2] દિણંદરે. ૧

૧ સહેલાઇથી. ૨ સૂર્ય.

એ પ્રભુ સેવો રે, તારણ તરણ જહાજ દેવાધિ દેવોરે. આંકણી.
નયરી અયોધ્યા જિતશત્રુ રાજા વા. ત્રિહું જ્ઞાની અવતારરે.
વિજયા માતા ગુણ વિખ્યાતા, વિશ્વ તણો આધારરે. ૧
લાખ બહોતેર પુરવ આયુ, વા. ધનુષ્ય સાઢા ચારરે; એ. ૨
સહસ અઠ લક્ષણ કરી સોહે, કંચનવર્ણ ઉદારરે.
તન ધન જીવન એ પ્રભુ મારો, વા. અવર ન આવે દાયરે: એ. ૩
ત્રિવિધ ત્રિકાલ વંદના માહરી, હસ્તિ લંછન સેવે પાયરે એ. ૪
પુદ્‍ગલ પરાવર્તન અનંત ફિરતાં, વા. ચઉ ગતિ અટવી મઝારરે;
આ ભવ સફલ થયો સુખ દેખી, અભય તણા દાતારરે. એ. ૫
એહવા પ્રભુજી ચિત્ત ધરીને, વા. અજીત અજીત મહારાજરે;
તેહની [1]ઠવણા રાજનગરમાં, થાપી આતમહિત કાજરે. એ. ૬
સહસકિરણ શાંતિદાસજી, વા. તસ સુત લખમી વારૂરે;
તેહના પુત્ર ખુશાલચંદ દીપે, તસ પુત્ર ગુણના ધારૂરે. એ. ૭
વખતવંત વખતશાહ જગમાં, વા. કીરતકમલા વ્યાપીરે;
જિનમંદિર સુંદર કરી ખાંતે, પડિમા તખત થાપીરે. એ. ૮
તેહના પુત્ર સાત સવાઈ, વા. જડાવહેના જાયારે;
ઈચ્છા પુરે ૧ ઇચ્છાભાઈ, ૨ પાનાચંદ પુન્યે પાયારે. એ. ૯
૩ મોતી ૪ હેમ સંયોગે શોભે, વા. ૫ અનોપ ૬ સુરજમલભાઇરે;
૭ મનસુખ કરતાંએ જ્ઞાતા, શેઠની અધિક પુન્યાઇરે. એ. ૧૦
શેઠાણી મન હર્ષ ઘણુંરે, વા. પગલાં પ્રભુનાં કરાવેરે;
ઋષભ અજીત નેમી જિનકેરા, પ્રસાદ કરી પધરાવેરે. એ. ૧૧
શ્રી સંખેશ્વર સુંદર મંદિર, વા. એમ તીરથ અધિકારરે;
તેજ ઝલાઝલ દિન દિન દીપે, ઓછવ કીધ સવાઇરે. એ. ૧૨
પંચ શબ્દ વાજાં બહુ વાજે, વા. ઓછવ મહોછવ થાયરે;
અઠોત્તરી કરી ભલીભાતે, ગુણીજન પ્રભુ ગુણ ગાયરે. એ. ૧૩
શેઠાણી ગુરૂ ઉપદેશે વા. ખરચે બહુલું વિત્તરે;
વિધિ વિધાન કરે શુભ રીતે, એ જિન શાસન રીતરે. એ. ૧૪

---

[1] સ્થાપના.

સાહજકારી રાજનગરના વા. સંઘ તણે મન ખંતરે;
આંગી અરચી ભાવના ભાવે, નીરખીને હરખંતરે. એ. ૧૫
દ્રવ્યભાવ દોય ભેદે પૂજી વા. નરનારીની ટોલીરે;
સમકીતે શુધ કરણુ પ્રભુ સેવા, દુખડાં નાંખે ઢોળીરે. એ. ૧૬
જે તુજ પડીમા દેખી લાજે વા. કુમતિ અતિ હે ખોટારે;
ચિત્રામણ સ્ત્રી નવી નીરખે, તે જગ સાહુ મોટારે. એ. ૧૭
એહવું દશવૈકાલિક બોલે, વા. સરાગે અંધ હોયરે;
તો મુરખ જિન પડિમા ભાવે, કીમ ન સુકૃત જોયરે. એ. ૧૮
મુજ મન ભમર તણી પેરે લીનો, વા. તુજ સેવામાં વારૂરે;
ચાર નિક્ષેપા સૂત્રે સદહી, પરખ્યો તું જગ તારૂરે. એ. ૧૯
જે પડિમા જિન સરીખી જાણી વા, ભવિ જિનને નિત પૂજેરે;
ઉવવાઈ સૂત્રે ઇમ ભાંખે, પાપ સકલ તસ ધ્રુજેરે. એ. ૨૦
શ્રી આણુંદસાગર સૂરીરાયા વા. તાસ વચન મન ભાયારે;
સંવત અઢાર અડસઠ વરસે, વૈશાખ માસ સુહાયારે. એ. ૨૧
શુકલત્રીજ અને બુધવારે વા. અમૃત ચોઘડીયું આવેરે;
શ્રી જિનરાજ તખ્ત સુહાવે, નિજરાણા સંઘ લાવેરે. એ. ૨૨
ઘર ઘર મંગલ માલા પસરી વા. નરભવ લાહો લીધોરે;
દાન અતુલ જાચકને દીધો, નરભવ સફળો કીધોરે. એ. ૨૩
ખેમવર્ધન કહે સાંભળો શેઠજી વા. પ્રભુ ભક્તિ શિવપુર સાથરે;
મોસમ વેળા જિનપદ સેવા, પામ્યા છો તુમે હાથેરે. એ. ૨૪
સેવા સાહીબ સેવક દીજે વા. કીજે એહ પસાયરે;
હીરવર્ધન શીષ્ય ખેમ સુહંકર, નીરખી પ્રભુ ગુણ ગાયરે. એ. ૨૫
ત્રેવીસમી ઢાલ સરસ સુખકારી વા. જિનસ્તવના જિહાં ભારીરે;
શ્રવણ હૃદય હરે ભવી લોકા, જસ ઘટ સમકીત ધારીરે. એ. ૨૬

દુહા.

સંઘપતિ થઈ જાત્રા કરી, દીઠા પ્રથમ જિણંદ;
મુદ્રા દેખી હર્ષસ્યું, દીપે જિમ દિણંદ. ૧.
તેજ ઘણો મહારાજનો, દલ બહુ અતિ શુધ;
ઘાટ સુઘાટ નહી મણા, મીઠી સાકર દુધ. ૨.

ઈમ દરશન કરતાં થકાં, ઉપનો મન વિચાર;
મુગટ ઘડાવું જડાવથી, તેજ ઝલાઝલ સાર. ૩
માપ ભરી હેઈ કરી, પાસે રાખી તેહ;
મોતીશાઈ ઈમ કહે, સુણો વાત ગુણગેહ. ૪
મુગટ કરાવો જિન તણો, કારીગર મનોહાર;
સામગ્રી સહી મેળવી, અનુક્રમે કરો તૈયાર. ૫

ઢાળ ૨૪ મી.

(ઝટકાના મોતી પરોઇ વધાવો મારે આજ રે. એ દેશી.)

સાહેબ મોરા મુગટ ઘડાવો શોભતો, સોવનનું લઈ હેમરે. સા.
દિપે અતિ રળીઆમણો, દીઠે ઉપજે પ્રેમરસ્યું. સા. ૧
મણી માણીક મોતી જડયા, ઓપે ઓપાઓપરે. સા.
વિચવિચ ચુની ઝગમગે, ચતુર થઈ કહે બોલરે. સા. ૨
એહવો તો હીરો નહી, તે જે હીરા જાતરે. સા.
એતાં મન ધરાયે નહી, રંગ રંગીલી ભાત હે. સા. ૩
ચતુરાઈ બહુ કેળવી, શેઠજી થયું સુજાણ હો. સા.
કારીગર પિણ નહી મણા, સકલકળા ગુણ ખાણ હે. સા. ૪
એહ મુગટની વારતા, વિસ્તારી ગામ મઝાર હે. સા.
એહની બહુ હોંસ છે, શેઠજી સુણાવો વિચાર હે. સા. ૫
વાત સર્વે મનમાં ધરી, જુવો કહે [1]વિબુધ હે. સા.
પ્રતિમા શાંતિ જીણંદની, જવેરીવાડે શુદ્ધ હે. સા. ૬
મુગટ આવ્યો તિહાં બેસતો, પૂજા રચાવે જોર હે. સા.
સહુ સંઘ નિરખે વળી, જિમ ઘનગાજે મોર હે. સા. ૭
દિવસ પાંચ પૂજા રચી, નોબતખાના બેસાર હે. સા.
રાજનગર સંઘ જોઈ કહે, ધન શેઠજી અવતાર હે. સા. ૮
જોઈ જોઈ તે હરખે સહુ, મુગટ થયું શ્રીકાર હે. સા.
ધન્ય પનોતા શેઠજી, ખરચે ચિત્ત ઉદાર હે. સા. ૯
રૂકમ પચીસ હજારનો, કીમત એહની કીધરે. સા.
બીજાનો ફયો આશરો, શેઠજી લાહો લીધ હે. સા. ૧૦

---

૧. પ્રાજ્ઞ.

સિદ્ધાચળ પ્રભુજી તણો, મરૂદેવીના નંદ હે. સા.
તે હવે તીહાં ચઢાવશે, મુગટ એ આદિ જીણંદ હે. સા. ૧૧
શુભકરણી એમ તે કરે, દંપતિ ધર્મ સદૈવ હે. સા.
જિન આણા માને ખરી, શુદ્ધ મને કરે સેવરે. સા. ૧૨
દેવ ધર્મ ગુરૂ સેવના, પામ્યાનું ફળ સારરે. સા.
પામ્યાને વળી પામસ્યે, મન કોઇ મુકો વિસારરે. સા. ૧૩
આતમ જાગત રાગથી, બહિરાતમ તજી દૂર હે. સા.
જે કરશે પ્રભુ સેવના, તે લેશે સુખ પૂરરે. સા. ૧૪
જિનશાસનની વાસના, સમકીત લેજો હોય હે. સા.
ભવભયથી બીએ સદા, લક્ષણ એહજ જોય હે. સા. ૧૫
સુખ અનંતા પામીએ, સૂત્ર સિદ્ધાંતે વાત હે. સા.
ઢાલ પૂરી ચોવીસમી, ખેમવચન વિખ્યાતહે. સા. ૧૬

દુહા.

ઇમ ઓછવ મહોછવ ઘણા, પુત્ર પૌત્ર પરિવાર,
દિન દિન રંગ વધામણાં, જિન ધરમે સુખકાર. ૧
પ્રથમ પુત્ર શેઠના, ઇછાચંદ ઘર નારી;
ભૂખણુશાની દીકરી, પાંચમ તપ કરી સાર. ૨
રોહીણી તપ આદે કરી, ઉજમણાની વાત;
તે સ્તવના ઈહાં સાંકલી, ત્રણ ઢાલે વિખ્યાત. ૩
વૃદ્ધબાઈ ધર્મે વૃધ્ધ, ભગની શેઠની જાણ;
પુત્રી ઉજમ મહાગુણી, લજ્યાવંત ગુણ ખાણ. ૪
સુંગી વહુ તે પણ ભલી, પાનાભાઈ ઘર નાર;
કંકુ હેમચંદભાર્યા, દાન દયા ચિત્તધાર. ૫
ઉજમણો ટોળે મળી, શેઠાણી સંઘાત;
જિન ગુણ ગાવે રાગસ્યું, નિર્મળ કરે નિજ ગાત્ર. ૬
ભણી ગણી સહીઅર ઘણી, જિન મુનિ ગુણ ગાવંતઃ
નોબતખાંના ગડગડે, જોવા સહુ આવંત. ૭

ઢાળ ૨૫ મી.

(ચંદન દાંતણ ભાંટા ભાવે મારી દીકરી ઝાંપે મારી દીકરી એ દેશી.)

પ્રણમી શ્રી જિનરાજ કે સરસતી ગુરૂ વલીરે કે. સરસતી,
પંચમ તપ મહીમાય કે કહેશું મન રલીરે કે.
સફળ દિવસ શ્રીકાર કે, સોભાગ્ય પંચમીરે કે. સો.
જ્ઞાનવૃદ્ધિ હિતકારકે, ભવિજનને ગમીરે કે. ભ. ૧
મતિ શ્રુત અવધિ, મન પર્યવ, કેવળ કહ્યારે. કે.
અઠાવીશ, ચૌદ, ખટ, દો, એક, ભેદ લહ્યારે કે. દો.
મૂલ ગુણ પાંચ, ઉત્તર એકાવન જાણીએરે. કે. એ.
ગુરૂ મુખ સુણી વિચાર, સદા ચિત્ત આણીયેરે, કે. સ. ૨
લોકોત્તર લોકીક, મંગળ છે એહથીરે કે. મં.
તત્વાતત્વ વિચાર, લહે ભવિ જેહથીરે કે. લ.
જ્ઞાન સમોવડ કોઈ નહી, જગમાં વડોરે કે. જ.
ભાખ્યો શ્રી જિનરાજ કે મહીમા પરગડોરે. કે. મ. ૩
જ્ઞાન ક્રિયા સંજોગને, સિદ્ધ સુખ ભવિ વર્યોરે. કે.
જ્ઞાની શ્વાસોશ્વાસ માંહિ, કર્મ ક્ષય કર્યોરે. કે. ક.
જાણીને સફળ આધાર તે, અહિંસા લહ્યોરે. કે. અ.
ગુરૂ વિના જ્ઞાન ન હોય કે, ગુરૂ પાસે ભણોરે કે. ગુ. ૪
વર્ણવ્યા ચાર પ્રકાર તે, ગ્રંથે બુદ્ધિનોરે. કે. ગ્રં.
નાટકીયા સુરસેન, રોહા નામે શુદ્ધિના રે કે. રો.
ગુરૂ મુખ તેહ કથા, સુણી ચિત્ત રાખજ્યોરે કે. સુ.
નંદી સૂત્ર મઝારમાં, વાંચી પછે દાખજોરે. વાં. ૫
ગુણમંજરી વરદત્તકે, પંચમી તપ કર્યોરે કે. પં.
તેહ સંબંધ સુણી રસાલ, ચિત્તમાં ધર્યોરે. સુ.
શેઠ વખતશાહના પુત્ર, રહેમિછાભાઈ સુખ કરે કે. ઈ
વસ ધરણી મનોહાર, જવેરે બહુ દુખ હરૂરે કે જ. ૬
પાંચ વરસ પાંચ માસ, કરી તે પંચમીરે કે. ક.
ઉપનો હરખ અપાર, તદા તે ઉજમીરે. કે.
ઉજમણાં અધિકાર, સુણો ઉજમાલમાંરે કે. સુ.
ખેમવર્દ્ધન કહે ધન્ય, લહ્યો જસ ભાલમાંરે કે. લ. ૭

પચીસમી થઈ ઢાલ ઉજમાળ, ઉજમણો માંડીયોરે કે. ઉ.
શુરૂ વિસ્તારે તેહ, આળસ હવે છાંડીએરે કે. આ.
રોહીણી પાંચમ હોય, તે તપ પૂરા કરીરે કે. તે.
ભાવ સહીત ભલી રીત તે, ચિત્તમાંહે ધરીરે કે. ચિત્ત. ૮

દુહા.

હવે રચના ગઢ નીરખે, શોભાગી સીરદાર;
ઉપાસરો શણગારીને, ગઢ ત્રણે સુખકાર. ૧

ઢાળ ૨૬ મી.

(કેસર વરણો હો કાઢ કસુંબો હો મારા લાલ એ. દેશી.)

શુધ્ધ ઉપાસરે હોકે, ભૂમી નીરખી મારા લાલ;
માંડે વિધિશું હોકે, તીહાં તે હરખી મારા લાલ,
ગઢની રચના હોકે, સુંદર સારી મારા લાલ;
જાઉં બલિહારી હોકે, લાગે પ્યારી, મા. ૧
હોય ગઢ [1]વિચમેં, હો રથ તે છાજે. મા.
પ્રભુજી બેઠા હોકે, પરિવારને તેડાં. મા.
ભરો પગારો હોકે, પંચવર્ણનો. મા.
મંત્ર ભણી હોકે, વાસ ચૂર્ણનો. મા. ૨
શેઠજી ભાખે હોકે, પરિવાર તેડી. મા.
રૂડી રીતે હોકે, સહુ રહો નેડી. મા.
આપણા ઘરની હો, શોભા જેહવી. મા.
શેઠાણીને દાખે હોકે, તુમે છો તેહવી. મા. ૩
આગતસ્વાગત હોકે, પાસે રહેજો. મા.
જે જે વસ્તુ હોકે, જોઇએ તે કહેજો. મા.
એમ ઉજમણું હોકે, કરો શુભ રીતે. મા.
આજ તે સુખી હોકે, આપણુ વીતે. મા. ૪
જોઈ જોઈ હરખે હોકે, નરને નારી. મા.
જિન પડિમાને હોકે, ધારી ધારી. મા.

---

૧ વચમાં.

નાચીક નાચે હોકે, નવ નવ છંદે. મા.
હેવી ઉવારણા હોકે, જિનને વંદે. મા. ૫
પંચવરણના હોકે ફુલ મંગાવે. મા.
આંગી અરચી હોકે સ્તવના ભાવે. મા.
સાંજ સવારે હોકે આંગી રેવાવે. મા.
આહ્લાદ ઘણોરે હોકે, પ્રભાવના થાવે. મા. ૬
અષ્ટ પ્રકારી હોકે પૂજા કીધી. મા.
ધન્ય કમાઈ હોકે, પામ્યા રિદ્ધી. મા.
ઓછવ મહોચ્છવ હોકે, નિત નિત છાજે. મા.
પંચ શબ્દ હોકે, વાજાં વાજે. મા. ૭
જ્ઞાન પુજ્યો હોકે, નાણાં લાવે. મા.
રજત કનક ફુલ હોકે મોતી વધાવે. મા.
યાચક જન હોકે, બિરૂદાવલી બોલે. મા.
જિન શાસન હોકે, નહી કોઈ તોલે. મા. ૮
રાજનગરમાં હોકે, ચોથો આરો. મા.
દીએ યાચકને હોકે દાન ઉદારો. મા.
અઠાઈ મહોત્સવ હોકે, એમ શુભ ચિત્તે. મા.
ક્ષેમ [1]પંચપે હોકે, શાસન રીતે. મા. ૯
ઢાલ છવીસમી હોકે, શોભા સારી. મા.
ઓચ્છવ મહોચ્છવ હોકે, અતિ સુખકારી. મા.
ધન્ય કમાઈ હોકેરે, લાહવો લેતા. મા
યાચક જનને હોકે, દાનને દેતા. મા. ૧૦

દુહા.

જ્ઞાન દરિશણ ચારિત્રના, ઉપગરણાં કરી [2]ત્યાર;
મારે રૂપી રીતસું, તેહ તણો વિસ્તાર. ૧

ઢાલ ૨૭ મી.

ઉજમણું (સં. ૧૮૭૮)
(હારે મારે ધામ ધિંગ ધણી, ધણી પ્રણમું ચીત ચે એ દેશ.)
હારે મારે પુસ્તક પાટાં, ઠવણી વળી રૂમાલજો;
બાંધી, વીંટણને દોરા સામપીરે લો.

1 મોહે 2 તૈયાર.

હાંરે મારે પાટીલેખણુ ખડીઆ, ડાબડી પ્રતિમા જો;
જરમર ને ચંદુવા, દીવી તોરણુ લખીરે. લો.

હાંરે મારે આરતિ દીવો મંગલ ધૂપ ને ધાણા જો;
ઓરસીયા સુખડ કેસરના ડાબડારે. લો.

હાંરે મારે [1]સિંઘાસણુ કચોલી અંગલુહણાં જો;
ધોતીયાં પાટલી મુખકોષ, અતિ વડારે. લો. ૨

હાંરે મારે પાલી કાતરણી ને કલ્મદાન જો;
[2]રસણાઇ ડાબડીઓ રસણે તે રસીરે. લો.

હાંરે મારે કપડાં કાંબલી, પાત્રા કેરી જોડ જો;
ચલોટા મુહપત્તી ભરત ભરી અસીરે. લો. ૩

હાંરે મારે થાપના કાંબી, નોકારવાલી, ચરવલો જો;
પિંગાણી વાસ કુંપી કલશ, સોહામણારે લોલ.

હાંરે મારે ચોવીસ જાતનાં ધાન, અને પકવાન જો;
શ્રીફળ આદે ઉત્તમ ફળની, નહીં મણારે. લો. ૪

હાંરે મારે જ્ઞાન દરિશણુ ચારિત્રનાં ઉપગરણાં જો;
ગુરૂ મુખથી લેઇને ભવિયણને ધરેરેલો;

હાંરે મારે **સંવત અઢારે અડસઠ, આસો માસ જો.**
સુદ બીજે શુધ્ધ જોઇ ઉજમણું કરેરે લો. ૫

હાંરે મારે નવ પદ પૂજા સત્તર ભેદ રસાલ જો.
ગુરૂ વિસ્તારે સંઘલી વિધ રૂડી પરેરે-લો.

હાંરે મારે વીશ દીવસ ઓછવતે નવ નવ ભાત જો;
ખાંતીલા કરે ખાંતે [3]અઘ દુરે હરેરે લો. ૬

હાંરે મારે ઇમ જિન શાસન કરતાં રૂડી રીત જો,
તપ ફલ વાધે કલના લે જીમ નિરથીરે લો;

હાંરે મારે અનુભવ પ્રગટે મન વંછિત ફલ હોય જો,
કુપખનન દષ્ટાંતે, મિઠા સેરથીરે લો. ૭

હાંરે મારે શક્તિ સારૂ ઉજમણું એમ કરીએ જો,
પુરણુ તપ, પુરણ ફળ, જ્ઞાની એમ કહેરે લો;

---

૧ સિંહાસન. ૨ રૂશનાઇ—શાહી. ૩ પાપ.

હારે મારે જિનવર ભક્તિ કરીને ગુરૂ પ્રતિ લાભે જો,
ઉપાસરમાં ગુરૂ જાને મુનિને વહેરે હો. ૮
હારે મારે પાંચમ તપની સંખ્યા પાંચે પાંચ જો;
થાપીને સ્વામીવત્છલ કર્યો અગણુરે હો.
હારે મારે હીરવર્દ્ધન શીષ્ય, ખેમવર્દ્ધન સુખકારી જો;
આણંદસાગર સુરી રાજ્યે, રંગરશુરે હો. ૯
હારે મારે ઢાલ સત્તાવીસમી ઉજમણે અધિકારએ;
ઈણી રીતે લક્ષ્મીનો લાહો લીજેરે હો. ૧૦

દુહા.

શેત્રુંજા મહાતમ સુણી, ચિત્ત શું કરે વિચાર;
જાત્રા નવાણું કીજીએ, તો લેખે અવતાર. ૧
આઉખું જન ચપળ છે, શેઠાણી કહે તેમ;
[1]ધર્મકર્મ ત્વરિત ગતિ, મુનિજન ભાખે એમ. ૨
તમે આવો તો જાઈએ, વિમલગિરીએ જાત્ર;
નવાણું કરી શેઠજી, નિર્મળ કીજે ગાત્ર. ૩
મનુષ્ય જન્મ તે ફરી ફરી, નાવે વારોવાર;
ધર્મ તણા પ્રસ્તાવથી, દશ દ્રષ્ટાંત વિચાર. ૪
તે માટે આપણ હવે, ઇણી અવસરી જાય;
જાત્રા કરીએ પીઉજી, તો મુજ મન સુખ થાય. ૫
તમને કહું છું હવે તુમે, કરો ધરમનાં કાજ;
આતમ ચિંતા કીજીએ, બહિરાતમ તજી આજ. ૬
સાંસારિક લાહો તમે, લીધો છે ભલી ભાત;
કામ ભળાવો પુત્રને, સમરથ છે સુખ સાત. ૭
શેઠજી કહે વખાણમાં, અનિત્ય પદારથ સર્વ;
ધરમ કરૂં પરમ તજી, કીધો ન કરવો ગર્વ. ૮
પુત્ર સહુ તેડી કરી, બાહ્યોતર પરિવાર;
વણિજ વ્યાપાર કરો સુખે, ભળામણ દેઈ ઉદાર. ૯

---

૧ धर्मस्य त्वरिता गतिः।

પુત્ર કહે સુણો શેઠજી; કરો પરમ શુભ સાજ;
તુમ પસાયે સાધશું, સરવે રૂડાં કાજ. ૧૦
ગુરૂ પ્રણમી આજ્ઞા લેઈ, સિદ્ધાવે ગિરિરાજ;
સંઘ ચાલ્યો અતિ સુંદરૂં, તરવા ભવજલ પાજ. ૧૧

ઢાળ ૨૮ મી.

(નમો ગિરિરાજને એ દેશી.)

શેઠશેઠાણી પરિવારસ્યું એ, ચાલે લેઇ શુભ સાજ.
નમો ગિરિરાજને એ.
મજલે મજલે ચાલતાં એ, વિલંબ ન કરે શીરતાજ. નમો. ૧
અનુક્રમે સિદ્ધગિરિ ભેટીયારે, સફલ મનોરથ સિદ્ધ. નમો.
જાત્રા કરે નિતનિત પ્રતે એ, સાથે સજ્જન વર્ગ લીધ. નમો. ૨
ચઢતે પરીણામે ચઢે એ, કરે સંઘની ભક્તિ. નમો.
સાર સંભાળ લીએ ઘણી એ, વિધિવિધાન બહુ યુક્તિ. નમો. ૩
ઉજમાળે દેહરાં વળી એ, ચાંપ ધરી તિણી વાર. નમો.
કારીગર તેડાવીઆ એ, શીખામણ દેઈ અપાર. નમો. ૪
ઉજવળ ગિરિ ઉજવળ કરો એ, લ્યો મસાલો સાર. નમો.
તે પણ હરખ્યા સાંભળી એ, કરી સામગ્રી સાર. નમો. ૫
સદામત ચલાવીયાં એ, બંધ હતાં વળી તેહ. નમો.
આ વેળા છે આ કરીએ, દાન દીએ ગુણ ગેહ. નમો. ૬
કાલ સુધે જે દાન દીએ એ, તે દાની જગ માંહે. નમો.
તે માટે હવે આજથી એ, રખે વિસારો મન માંહે. નમો. ૭

ભાવના.

મુદ્રા નીરખી જિનરાજની એ, ભાવના ભાવે અપાર. નમો.
ધન્ય દિવસ વેળા ઘડીએ, દીઠો તુમ દેદાર. નમો. ૮
અંતરજામી તું માહરો એ, સમરણ વારોવાર. નમો.
તારક બિરૂદ સુણી કરીએ, મન મંદિર એકતાર. નમો. ૯
સુતાં બેઠાં જાગતાં એ, એક તુમારો ધ્યાન. નમો.
યોગીશ્વર પેરે હું જપું એ, નિરખું પ્રેમનિધાન. નમો. ૧૦
સુર હી સમરે વંધી તે એ, કોયલડી મધુ માસ. નમો.
તેમ સમરૂં હું તુજને એ, ચંદ ચકોર વિલાસ. નમો. ૧૧

જિમ ઘન ગરજીત મોરને જો, ઉલટ અંગે થાય. નમો.
નિરખી નિરખી હરખી ઘણું જો, મુજ મન આવે દાય. નમો. ૧૨
અણુસંઘર્યો સાંભરે જો, સમય સમય સો વાર. નમો.
નયણ અમારાં લાલચી જો, દેખણ તુમ દેદાર. નમો. ૧૩
તું મનમાન્યો માહરે જો, તું હી જીવનપ્રાણ. નમો.
સેવક કરીને દાખવો જો, તું મોરે મહીરાણ. નમો.
એક વાર સેવક કહી જો, બોલાવો મહારાજ. નમો. ૧૪
સુમતિ નથી હું માગતો જો, એટલે સીધ્યાં કાજ. નમો.
સેવક કહી તે બોલશો જો, ખમજો મુજ અપરાધ. નમો. ૧૫
¹અસમંજસ બે બોલડા, દાખીયા વેદ લાધ. નમો.
એમ નવાણું જાત્રા જો, કરે કરાવે ખાસ. નમો. ૧૬
જ્ઞાન પૂરી આર્યકમી જો, પ્રેમવદણ ઉલ્લાસ. નમો.
નમો. ૧૭

દુહા.

યાત્રા કરતાં જો હવે, ઉજમબાઈ ભરથાર;
દેવ લોકે જાત્રા વીસમી, મંદ થયા લીધી વાર. ૧
ઓસડ વેસડ બહુ કર્યાં, ન વળ્યો ગુણ લગાર;
ધર્મ ઓસધ તવ હિત ધરી, સાંભળો તેહ વીચાર. ૨
અનીતધ્યાનનાં કારણાં, મિથ્યા દુષ્કૃત દેય;
યોની ખોટી લાખ તે. પાપ સ્થાનક નામ લેય. ૩
²સંભવ આપે તે વળી, કુશળ દેવ હજાર.
સિદ્ધક્ષેત્રે પારણા, આપે કરી વિચાર. ૪

ઢાળ ૨૯ મી.

(કોઈ મતિ કોઈને મે કેઈ.)

સોદાગરા સુત તે વળીરે, પરભવ પામ્યા અસાર;
હર્ષ સ્થાનક વિઘન પરહરીરે, કર્યો તે સંસ્કાર.
જુઓ ગતિ કર્મનીરે, કર્મ કરે તે હોય;
દુખે બોલે નહીરે જો આંકણી. ૧

¹ અયોગ્ય, અનુચિત. ² જાતું એટલે સ્વર્ગમાં જવા માટે બેઠાં
ર. ની રકમ આપી.

હાહાકાર થયો ઘણોરે, સાત ભાઈની બહેન;
માતપિતા હેત અતિ ઘણોરે, દુઃખ લાગ્યું સહુ સયન. જુઓ. ૨
સહુ કહે શેઠને એહવુંરે, ઘર ભણી ચાલો આજ;
શેઠશેઠાણી દીકરીરે, એ શું બોલ્યા રાજ. જુઓ. ૩
માતપિતા ભાઇને કહેરે, ઉજમબાઈ તેણી વાર;
લખ્યા લેખ મીટે નહીરે, હુન્નર કરી હજાર. જુઓ. ૪
એમ સહુને બુઝવીરે, ધીરતાએ કરી મન;
ધરમ અંતર નવિ પડે એરે, અથીર યોવન તન ધન. જુઓ. ૫
એ સંસાર અસાર છેરે, [1]મછ ગલાગલ જોય;
કોઈ કોઇને કારણેરે, ધર્મ ન ચુકશો કોય. જુઓ. ૬
માતપિતા ધર્મી હોવેરે, છોરૂ તેમ હોય;
હંસકુલે હંસ ઉપજેરે, ઉત્તમ વિચારી જોય. જુઓ. ૭
રાજનગરથી તેડવારે, મોકલે નગરનાં લોક;
હેમાભાઇને ભણારે, તિહાં જઈ કહે ધરી શોક. જુઓ. ૮
લોક [2]અબુજ સમજે નહીરે, ભાવી ભાવની વાત;
જમાઈ પાછો આવે નહીરે, સમજ નહી કરે તાત. જુઓ. ૯
વિઘન પડે ધર્મ ન મુકીએરે, દઢ રાખી જે મન;
જાત્રા નવાણું પુરી કરીરે, નવી ડગ્યા તસ ધન. જુઓ. ૧૦
જાત્રા પુરી ઓચ્છવ કરીરે, શીલવ્રત સંબલ લીધ;
જાત્રા નવાણું ચુકયા નહીરે, સાહમી શીખામણ દીધ. જુઓ. ૧૧
લખમીચંદના નામનુંરે, દેહેરૂં કરી ખાસ;
પ્રભુ બેસારી નામ રાખીયુંરે, દામ ખરચી ઉલ્લાસ. જુઓ. ૧૨
મંડપ ભર્યો ચિત્ત ઉજ્વળેરે, વિધિ સહિત રૂડી રીત;
દાન જાચકને દેઈ ઘણારે, ધર્મ કરે રૂડે ચિત્ત. જુઓ. ૧૩
કારણ પડે તવ જાણીએરે, દઢ ધર્મ જગ રીત;
જે જિમ લિખિત તે હોવેરે, વસ્તુ સર્વે અનીત. જુઓ. ૧૪
પ્રદક્ષણા દેતાં આવેરે, કુંદગિરી સુખકાર;
રોહિતાક્ષ પરવત ટુંક તિહાંરે, ચોક ગામ વસે સાર. જુઓ. ૧૫

૧ માછલાંની જાત. ૨ મૂર્ખ.

દેહરી કરાવે શેઠજીરે, આદિ જિન મહારાજ;
પગલાં થાપે પ્રેમસુરે, જાત્રા અદી ઠાંણુ સુખકાજ.
શીતમત ઉચર્યું વળીરે, રાખી સંવરભાવ;
સંસાર અસાર કરી લેખવેરે, જિનધર્મ દૃઢભાવ. જુઓ. ૧૬
અનુક્રમે ઘર આવીયારે, પુન્ય ખજાનો લેઈ પાસ;
શેઠજી પુન્ય કરે સદારે, પૂરે ભવી મન આસ. જુઓ. ૧૭
અહનીશ ધર્મ હીએ ધરેરે, ધરમ જગતમાં સાર;
ધર્મ કરો ભવી ધસમસીરે, જિમ પામો સુખસાર. જુઓ. ૧૮
વખતચંદ રાસે થયોરે, ઢાળ ઓગણત્રીસમી એહ;
હીરવર્દ્ધન શીષ્ય ખેમનારે, વચણુ સરસ ગુણગેહ. જુઓ. ૧૯

જુઓ. ૨૦

દુહા.

પ્રભુ દરીસણુ કરી આવીઆ, ગુરૂ પાસે તિણિ વાર;
વિધિપૂર્વક વાંદી કરી, બેઠા સભા મઝાર. ૧
'ધર્મલાભ' દેઈ ધૂરે, મુનિવર મધુરે સાદ;
દેશના દે ક્લેશનાશિની, મોટે કુમતિ ઉન્માદ. ૨
ભવિક જીવ તે સાંભળે, સન્મુખ દૃષ્ટિ જોડી;
મુખ વિકસિત તેણે કરી, 'જીજી' કરે કરજોડી. ૩
ડીશું કરે કવિ બાપડા, મિથ્યાજ મુરખ સાથ;
ડીશું કરે તરૂણી ચતુર, ચઢી નપુંસક હાથ. ૪
ગોરસ જિમ વિલોઈ કરી, ધૃત અમૃત ચાખંત;
તિમ સવિ શાસ્ત્ર મથી કરી, કવિ અમૃત ભાખંત. ૫
આંધા આગળ આરસી, બહેરા આગળ ગીત;
મૂરખ આગળ રસકથા, એ ત્રણે એકજ રીત. ૬
કવિતા કહે શ્રોતા સુણો, જાણ્યા કરે વિચાર;
ત્રણુ પદારથ જો મિલે, વરત્તે રંગ અપાર. ૭
તે માટે શ્રોતા સજ્જન, તજો પ્રમાદ વિશેષ;
સ્વપર સમય જાણીને, ગુરૂ ભાખે ઉપદેશ. ૮

ઢાળ ૩૦ મી.

(અરજ સુણોને રૂડા રાજિયા હોજી એ દેશી)

ચિહું ગતિ ગતિમાં રડવડે હોજી, કાળ અનાદિ અનંત;
સૂક્ષ્મ સૂક્ષ્મ બાદરમાં વળી હોજી, [1]જામણ મરણ કરંત. ૧
દેશના દેશના સાંભળો શેઠજી હોજી,
મીઠી અમીરસ પ્રાય-દેશના દેશના. એ આંકણી.
[2]સલિલપ્રવાહે રડવડે હોજી, [3]દૃષદઘાટ ઘડાય;
અકામ અકામ સકામ તણે વસે હોજી, લહ્યો નરભવ સુખદાય. દે. ૨
દોહીલો દોહીલો દશ દૃષ્ટાંતથી હોજી, ચુલગ આદે કરી એહ;
આરજ આરજ ખેત્ર તે દોહીલો હોજી, અચરીજ નહી ગુણગેહ. દે. ૩
ઉત્તમ ઉત્તમ કુળ તિહાં દોહીલો હોજી, દેવગુરૂની સેવ;
જિનવયણ વયણ શ્રદ્ધા દોહીલી હોજી, દોહીલી પાલણ ટેવ. દે. ૪
કર્મ કર્મ નટાવો ફેરવે હોજી, ઉંચ નીચ ગતી જેહ;
[4]મર્કટ મર્કટ જિમ [5]યોગી કરે હોજી, એમ નચાવે તેહ. દે. ૫
દેવ દેવ ધર્મ ગુરૂ પાપીને હોજી, સુલભ જસ સંસાર;
ધર્મ ધર્મ વયણ તસ [6]પરગમે હોજી, દુર્લભબોધી ન લગાર. દે. ૬
દાન દાન શીલ તપ ભાવના હોજી, ધર્મના ચાર પ્રકાર;
દાને દાને દાલીદ્ર રહે વેગલો હોજી, શ્રેયાંસ કુમર પેરે સાર. દે. ૭
[7]કંકર કંકર [8]રયણમય યથા હોજી, સુપૂયદાન પસાય;
તિર્થંકર પદ બાંધીયો હોજી, ઘૃતદાને ધનાય. દે. ૮
ખિર ખિર દાને સુખ સદા હોજી, [9]ધનો શાલિભદ્ર લહંત.
એમ એમ દૃષ્ટાંતે કવના ઘણા હોજી, આગમ માંહી કહંત. દે. ૯
શીલે શીલે સદ્ગતિ પામીયે હોજી, સોલ સતી સંબંધ;
નારદ નારદ સુદર્શન શેઠ હોજી, એમ ઘણા પ્રતિબંધ. દે. ૧૦
તપ કરી સુંદરી રોહીણી હોજી, નહી કોઈ તપની જોડી;
શિવ સુખ પામ્યા શાશ્વતા હોજી, કેઈ મુનિવરની કોડી. દે. ૧૧
ભાવ ભાવ ભરત નરિંદજી હોજી, આરીસાભુવન મઝાર;
અનિત્ય ભાવના ભાવતા હોજી, કેવળ લહ્યુ તિણી વાર. દે. ૧૨

---

૧ જન્મ. ૨ જળ. ૩ પથ્થરની પેરે. ૪ વાંદરો. ૫ જોગી હાથમાં નચાવે છે તેમ. ૬ પરિણત થાય. ૭ પથ્થર. ૮ રત્ન. ૯ ધનો અણગાર

કપિલ કપિલ એ લાગી આદે ઘણા હોજી, ભાવનાએ લહી [1]નાણ;
દશવિધ દશવિધ મુનિ ધર્મ છે, પરો હોજી, બાર શ્રાવક ધર્મ જાણ. દે. ૧૩
મેઘ મૃગીને મૃગથી હોજી, કષાય તણો [2]પરિહાર:
સ્વાર્થી સ્વાર્થી સહુ કોય છે હોજી, એ સંસાર અસાર. દે. ૧૪
જોબન જાયે નદી પુર જ્યું હોજી, રાખ્યા તે ન રહંત;
તન ધન અથીરપણે સદા હોજી, ચપળા ચપલ કહંત. દે. ૧૫
જરાકુવી કુવી જોબનશ એ હોજી, સગ આહેડી નીત;
દાવેરી દાવેરી વિચ ગુપતી હોજી, કુશળ કીધાં સુમિત. દે. ૧૬
ઇમ જાણી ઇમ જાણી ધર્મ કીજીએ હોજી, આળસ છેડી દુરઃ
ધર્મ ધર્મ કરી કેઈ સુખ લહ્યાં હોજી, તુમે પણ સુખ લહો પુર. દે. ૧૭
એક એક બી તી ચઉ પંચ લેહી હોજી, ઇંદ્રિય વિષય તે વીશ;
અશુભ અશુભ યોગે દુખ એહથી હોજી, એમ કહે જગદીશ. દે. ૧૮
એક એક ઇંદ્રિય વશ દુખ લહે હોજી, [3]માતંગ [4]મચ્છ [5]કુરંગ;
ભ્રમર ભ્રમર પતંગ તણી પેરે હોજી, નિરખે દેવગુરૂ સંત. દે. ૧૯
ધન મુની ધન મુની જેણે વશ કર્યાં હોજી, [7]પંચમી ગતિ તે જાનાર;
અહનીશ અહનીશ કરૂં તસ વંદના હોજી, પલમાં સો સો વાર. દે. ૨૦
સમકિત વિણ નવિ પામીયે હોજી, ગન વંછિત ફળ સાર;
કલ્પ કલ્પ વૃક્ષની ઉપમા હોજી, શિવસુખનો દેનાર. દે. ૨૧
આગળ આગળ દેશના સાંભળો હોજી, ગુરૂવયણાં ધરી પ્યાર;
દાસ દાસ પુરી થઈ એ ત્રીસમી હોજી, ખેમવર્દ્ધન સુખકાર. દે. ૨૨

દુહા.

કલ્પવૃક્ષની ઉપમા, કહી દેખાડું તેહ;
વિકથા તજી તુમે સાંભળો, પ્રિય લાગે ગુણગેહ. ૧
[8]મહિષી કિંનર ન્યાય તણો, મન રાખો એકતાર;
દુધ દુધ ચંહુટો કહે, દુધમાં ઘણો વિચાર. ૨
સત્ય વાત પુછી કહે, એ મહિષીનાં દુધ;
થોહરી અર્ક ખરસાણીનો, સમજણ રાખે જે અબુધ. ૩

૧ જ્ઞાન. ૨ ત્યાગ. ૩ હાથી. ૪ માછલાં. ૫ હરણ. ૬ તંત્રીઓ. ૭ મુક્તિ. ૮ ભેંસ.

જીવદયામાં મસ્તમન, પર દુખે દુખીઆ હોય;
[1]દુહવે નહી કોઈ જીવને, ધર્મ કહીએ સોય. ૪
'મર કહેતાં પણ દુખ લહે, મારે કિમ નવિ હોય;
ઇમ જાણી જીવ ઉગારીએ, દુરગતિ લહે ન કોય. ૫
ઇંદ્ર ચંદ્ર નાગીંદ્રને, કીડ કંથુઆ જાસ;
મરવું કોઈ વાંછે નહી, સહુને સરખી આશ. ૬
જિનશાસનમાં પામીએ, [2]હસ્તિ પદ ઉપમાય;
તે કારણ હવે સાંભળો, જિનશાસન સુખદાય. ૭
પંચ અંધ એક દેખતો, પુછે હસ્તિ સ્વરૂપ;
અંધ સમગ્રહ નવી લહે, દેખતો કહે તસ રૂપ. ૮
કેવલજ્ઞાન વિના નહી, લોકાલોક પ્રકાશ;
અંધ સ્પર્શ તે દાખવે, જેહનો જેવો અભ્યાસ. ૯
શરણે આવ્યો સરાખવો, હઠ મ કરો મધ્ય અયાંણ;
પાતકી અંત જો લીજીએ, તવ તે પ્રથમ કલ્યાણ. ૧૦
મૂલ અર્થ એહનો લહી, ઘટમાં રાખે જેહ;
હીરવર્દ્ધન શીષ્ય એમ કહે, નિર્મળ હોએ સદેહ. ૧૧

ઢાળ ૩૧ મી.

(જડ કળાવણ ભર ધડારે. એ દેશી.)

શુદ્ધ રસમય દેશનારે, મુનિવર ભાખે સાર;
ચઉગતિમાં ભવી પ્રાણીયા હે, દુર્લભ અંગ એ ચાર.
ભવીજન સાંભળો એ, ધર્મ દેશના સાર. એ આંકણી. ભ. ૧
દુર્લભ નરભવ પામવો હે, લહી સુલભ સંસાર;
પ્રથમ અંગએ નામથી હો, બીજો હવે અવધાર. ભ. ૨
જિનવયણાં સાધુ સુખે હે, ઠવણા મીલેવજી એહ;
સઘળાં ક્ષેત્રે નહી સદા હે, ગુરૂ જોગવાઇ ગુણગેહ. ભ. ૩

યતઃ—છપો.

નરભવ આર્ય દેશ દેવ, ગુરૂ સંગમ આદરો;
શ્રાવક કુળ અવતાર, સુખ સંપત્તિ શું સોહરો;

---

૧ દુભવે-દુઃખ દીએ. ૨ હાથી.

તો હવે વંદી જિણંદ, ગુરૂ પયવંદી સંચરો;
ભાવ શુદ્ધ સિદ્ધાંત, અર્થ સાંભળી સંભારો:
રે ચિત્તમન બુધ હે ચતુર, તત્વ ત્રણ તું ધર ઈસ્યા;
કવિ એમ જેમ સોહે સદા, જયીત હીરચંદન ઉસ્યા.
તૃતિય અંગ વિચારજ્યો હે, પ્રવચન શ્રદ્ધા શુદ્ધ;
અજરામર પદ આપવા હે, સદ્દહણા કરી બુધ. ભ. ૪

हसणोते कोई, असं बहतंपि सरहणा।
सरहणा मामाजोयो, पावेर मयरामरं ठाणं ॥×

પરાક્રમ ધર્મ કરશે હે, હોશું થઈ ઉલ્લાસ; ૧
દુર્લભ અંગ ચોથેઃ કહ્યો હે, જેહથી લીલ વીલાસ.
પરમ ચાર અંગ એ કહ્યો હે, દુર્લભ ચતુર સુજાણ; ૫
વિષય રસ મન વાલીને હે, થિર વહો જિનવર આણ. ભ. ૬
વિનયમૂલ ધર્મ સુરતરૂ હે, થડ દયામય સાર;
આણા શ્રી જિનરાજની હે, પ્રબલ તસ વિસ્તાર. ભ. ૭
દાન શીલ તપ ભાવના હે, ચારે શાખાવૃદ્ધિ;
સંજમ ભેદ શુદ્ધ સત્તરને હે, સોય પડ શાખા કીધી. ભ. ૮
શ્રાવક મન બારે વ્રત હે, તેહ [1]પત્ર પવિત્ર;
સમકીત જ્ઞાન ચારીત્ર તેહ હે, કુંપલ ભેદ એ વિચિત્ર. ભ. ૯
સમતાધાર સંચીએ હે, સૂરી જિન પામે સો વૃદ્ધ;
જતન કરો [2]દવ ક્રોધથી હે, દીએ સકલ સમૃદ્ધ.
સુર નરાધિપ ભોગતે હે, પુષ્પ એહના હોઈ; ભ. ૧૦
આગળ શિવપદવી દીહે એ, ફળ અવિચળ સયણાંજોય. ભ. ૧૧
દુર્લભ દશ દષ્ટાંતથી હે, પામ્યો તુમે સુરવૃક્ષ;
હવે મિથ્યામતિ ગજ થકી હે, કરજો યતન ભવી દક્ષ. ભ. ૧૨
રાજધાની મોહરાયની હે, છળ તાકે નીશદીશ;
રખે પડો વશ તેહનેરે હે, કાઢીઆ તેર જગીસ. ભ. ૧૩

1 પાંદડાં. 2 આગ. × આથા અશુદ્ધ છે.

यत:

आलस मोहवन्ना, थंभा कोह पमायक्क विणता ।
भय सोग अनाणा, घक्खेव कउहूलारमण काठीआ ॥× १

સેવતાં સુખ શાશ્વતા હે, અધિક કલ્પ વૃક્ષ એહ;
આરાધો આદર કરી હે, એહમાં નહી સંદેહ. ભ. ૧૪
જો ઈચ્છા તુજ ધર્મની હે, કરવાની હુઈ આસ;
કાવ્ય એક સુધારજ્યો હે, જ્ઞાની ગુરૂને પાસ. ભ. ૧૫

यदुक्तं.

तत्त्वानिश्चल धर्म संज्ञमगति ज्ञानाति सद्भावना ।
प्रत्याख्यान परिग्रह मिद्रियमद ध्यानानि रत्नत्रय: ॥
लेश्यावश्यक काययोग सुमति प्राणप्रमादस्तप:
संज्ञाकर्म कषाय गुप्त्यतिशय ज्ञेयासुधिभिः सदा । × १

સડણપડણ વિધ્વંસ તેહે, પુદગલો એહ ધર્મ;
ઈમ જાણી આતાજનો હે, ધર્મ વિના સવિ ભર્મ. ભ. ૧૬

યદુક્તં. છપ્પો.

એ સંસાર અસાર જીવ, જયણા ધર્મ જાચો;
દાન શીલ તપ ભાવ દેવ, ગુરૂ સંગમ સાચો;
તન ધન જોબન અથીર જિસ્યો, રયણી સુખનાંતર;
અંજલિ જલ અણુહાર પેખ, પુણુતાસ પટંતર;
ગજકાન પાન પીંપલ જિસ્યો, લછીલા તસ્યો કે હો ગર્વ;
કવિ ખેમ કહે સુણો હો સયણા, દીસે સોવિણસે સર્વ.

રખે ચહે [1]ધિર ધરમથી હે, તજો ક્રોધાદિ કષાય;
ઈંદ્રિય પાંચ વશ કરો હે, જિનધર્મ સોહીલો થાય. ભ. ૧૭
ચોરાસી લખયોનીમાં હે, ભુલો [2]ભૂરી ભમંત;
રાગી વિયોગી પ્રાણીઓ હે, જન્મ મરણ કરંત. ભ. ૧૮
એ સંસારી જીવને એ, સુખ નહી લવલેશ;
આશા બંધન બાંધીઓરે, પામે તુજ ક્લેશ. ભ. ૧૯
રાગદ્વેષ તણે વશે હે, બાંધે કર્મ એ જીવ;
ઉદય આવે તે તદા હે, ભોગવે પાડતો રીવ. ભ. ૨૦

૧ ધીરજ. ૨ બહુ. × શ્લોકો અશુદ્ધ છે.

માતપિતા કેહની સુતા હે, કેહના સુત કેહની નારી;
દુર્ગતિ જાતાં જીવને હે, નહી કોઈ રાખણહાર. ભ. ૨૧
સ્વારથનો સહુ એ સગો હે, સ્વારથ પાખે સહુ નેહ;
સ્વારથ જબ પહોંચે નહી હે, તુરત દેખાડે છેહ. ભ. ૨૨
માહરો માહરો મુરખ કહે હે, ધન ઘર એ પરિવાર;
પરભવ જાતાં જીવ એકલો હે, કોઈ ન જાએ [1]લાર. ભ. ૨૩
પહેલાં સમતા આદરો હે, જે સવિધર્મનો મૂળ;
સમકીત વિણુ એમ કહે હે, ખંડણ તુસતુલ. ભ. ૨૪
અમૃતસમ સુણે દેશના હે, ધારે હૃદય મઝાર;
ઢાલ થઈ એકત્રીશમી હે, પ્રેમ કહે ધરી પ્યાર. ભ. ૨૫

દુહા.

ગર્ભાવાસમાં ચિંતવે, જન્મી સત્ સદા કરીશ;
ફરી દુખ એહવું ન પામીએ, ધર્મ ચિત્તે ધરીશ. ૧
જન્મ થયો તે વિસારીને, ઉહાં રહ્યો તે દુખ;
હવે તાસ મનમાં વસે, ફરી માને તે સુખ. ૨
બીજે દશકે વિદ્યા ભણે, જે કોઇ હોવે સુજાણ;
ત્રીજે શ્રીવિષયારસે, ખુચ્યો થઈ અજાણ. ૩
ચોથે ધન ભણી ધાવતો, પાંચમે પુત્ર પરિવાર;
સગપણ સારાં જોડતો, એમ તે ભુલ્યો ગમાર. ૪
છઠ્ઠે દશકે ઇંદ્રિય તણા, બળ ઘટ્યા તવ જોય;
ધર્મ કરૂં એમ ચિંતવે, પણ તે કાંઇ ન હોય. ૫
સિતેરે થયો ડોસલો, જરા પોહતી તે આય;
સર્જન વર્ગ માને નહી, મોટે સ્થાન ન માય. ૬
એંસીએ બેવડ વળે, લાળ પડે બોલંત;
આંખ ગળે ચીમ ઉપજે, હીંડતાં ડોલંત. ૭
નેવું પછી પડે ખાટલે, નિંદ્રા નાવે તાસ;
મુખ મંદ અનિચ્છ ઘણી, જિમ બાળક પેરે બાસ. ૮

---

૧ સાથે સાથે.

ખીજેને ખૂંખૂં કરે, ચલણુ ન રહ્યો લગાર;
અદ્‌ભુત પુરૂષ વિડંબણા, અવજ્ઞાનો નહીં પાર; ૯
પત્ની પ્રેમ તજે વળી, પુત્રાદિક કહે એમ;
લવારો મુકો પરો, સમજી ન બોલો કેમ ? ૧૦
જરા તણાં દુખ દોહીલાં, ધર્મ કરો નિતમેવ;
આઉખું જગ ચપળ છે, દેવ ધર્મ ગુરૂ સેવ. ૧૧

ઢાળ ૩૨ મી.

(મ કરો માયા કાયા કારમી. એ દેશી.)

મુગતિ તણાં સુખ પામવા, જહાં છે સુખ અપારરે;
ઉદાસીનતા સેરી ચિત્ત ધરોરે, જિમ પામો ભવતણો પારરે.
પ્રતિબોધ હિત શિક્ષા સુણો, એ આંકણી. પ્ર. ૧
અથીરપણે જીવ તેં કર્યા, કુકર્મ કેઇ કોડીરે;
રાગ તણે રંગે કરી, જીવહુ આણી ખોડરે. પ્ર. ૨
ઇંદ્રિય પાંચે મુકી મોકલી, હુઓ સંસાર વ્યાપારરે;
તે સુખ કહીએ કેટલા, જે જીવે કર્યા બહુ પાપરે. પ્ર. ૩
જ્ઞાનદૃષ્ટિ રાખો સદા, અવસર ફીરી ફીરી એહરે;
મોહ મમતા મદ પરિહરો, સમતા સાથે ધરો નેહરે. પ્ર. ૪
પ્રભાતે જે દીસે વળી, સંધ્યાએ તે નવિ હોયરે;
કનક વસ્તુ પરિહારની, મમ કરો મમતા કોઇરે. પ્ર. ૫
છેદન ભેદન કરી કરી ઘણા, પોષી એ કાયા અપારરે;
એક જીવ જાએ તદા, દેહી કરે તેહી છારરે. પ્ર. ૬
ધન [1]ધરણી મંદિર રહે, સીમ રહે પરવારીરે;
કાયા અગ્નિ પરજાળીએ, એકલો જીવ નિરધારરે. પ્ર. ૭
ધન મેલવ્યું અવતારમાં, પડી રહ્યો નવિ આવ્યો ભાગરે;
કાઢીએ કટ તણો, ભાજન ભરી તે આગરે. પ્ર. ૮
મરણ લહે મન માનવી તદા, સગાં કરે શોચ અપારરે;
મારગ જગ સહુ એક છે, નવિ જાણે એમ ગમારરે. પ્ર. ૯

---

૧ સ્ત્રી–ગૃહિણી.

નિર્યંકર ચારી ગતિધર, કુંભ પાણી કુંભ ચાંડરે;
મજ રથ પીડે જે વેષનાં, પરલોકે ગયા નિરાંકરે. પ્ર. ૧૦
નમપણે જીવ જનમિયો, ભાવું છે તેહીજ સ્વરૂપરે;
ઇમ જાણી સાંભળ રાખજો, સંસાર એહ વિરૂપરે. પ્ર. ૧૧
દેશ દેશાવરે જે ગયા, આવી મિલે વળી તેહરે;
ભોરે ભારતે પ્રાણી જે ગયા, ન મિલે તેહ સ્યો નેહરે. પ્ર. ૧૨
પરભવ જતાં જીવને, કોઈ આડો નહિ થાવરે;
ચોસઠ સહસ્ર પ્રેમદા પતિ, તેહી પરલોકે જાવરે. પ્ર. ૧૩
બત્રીશ લાખ વિમાનના, સેવના દેવ સેવંતરે;
કામ ધાર્યાં કરે મનસ્યું, તે પણ ચાંદ્ર ચવંતરે. પ્ર. ૧૪
માતપિતા બંધવ જાદે, કુણ વૈરી કુણ મિત્રરે;
સગપણ વહીવાર પામિયો, સાંભળો સહુ એક ચિત્તરે. પ્ર. ૧૫
સુઈ અને ઝુઈ માંપીને, ચોદહ રાજ પ્રમાણરે;
તે સઘળી ફરસી સહી, ફરસી આણંદ ખાંણ રે. પ્ર. ૧૬
નિગોદ દશ્યુઃ ભવ ભુરિયા, સાત નરક કિયા વાસરે;
બંધન છેદન ભેદ પીડના, દુખ લહ્યાં કુંડ અભ્યાસરે. પ્ર. ૧૭
સ્વયર ¹લવણ નદી કુપનાં, તેં પીધાં ભવનાં પાનરે;
પરવતથી અધિક વળી, આરોગ્યા જીવ તેં ધાનરે. પ્ર. ૧૮
પાણીનો પાર નહી રહ્યો, તોહી તૃપ્તિ ન લીધરે;
ભૂરિ ભવાંતર પુરતાં, જીવ તેં ઇમ પાણી પીધરે. પ્ર. ૧૯
એમ ભમતાં ટાહરે સહુ સગો, શત્રુ ન કોઈ સંસારરે;
સમતાશું મન સંવરી, મૈત્રી જીવ વિચારરે. પ્ર. ૨૦
²કુશ અગ્ર જલ બિંદુ જિમ, જગપ્રપંચ વીજળી હોઇરે;
ઇંદ્ર ધનુષ્ય ગજ કાન પરી, જીવિત ચંચળ તું જોયરે. પ્ર. ૨૧
સુપન સંજોગ જાણજે, એ સઘળો સંયોગરે;
ધર્મ છાંડીશ મન થકી, તેહનો લહી સંયોગરે. પ્ર. ૨૨
આપ આપણે સ્વારથે, વ્હાલપણું તું જાણરે;
મોહ ભમન મુકી પરે, મ કરીશ પર તહ હાણીરે. પ્ર. ૨૩

---

૧ સોયર. ૨ કુશનામનું ઘાસ—તેના અગ્ર ભાગમાં.

નરભવ લહી મત હારજ્યે, શ્રાવક કુળ તુમ લીધરે;
જરા પહોંચે નહીં તિહાં લગે, પાળજ્યે સમકીત શુધરે. પ્ર. ૨૪
આધિ વ્યાધિ નીરોગી કાયા, પાંચે ઇંદ્રિય સમરથરે;
આળસ છાંડી નિજ દેહનો, સાધે જે નિજ [૧]પરમથરે. પ્ર. ૨૫
આઉખું જાએ દિન દિન પ્રતે, ચેત ચેતન મહારાજરે;
રત્ન ચિન્તામણિ સારીખો, નરભવ લહી શુભ સાજરે. પ્ર. ૨૬
આ લે મમહાર પામી કરી, દાન દયા ચોધારરે;
ભોગ ભલા ભવિ તે લહે, અંતે શિવસુખ ફળ સારરે. પ્ર. ૨૭
દેશના દંપતિ સાંભળી, ધન્ય જિનશાસન એહરે;
નિર્મળ હૃદય કરી સદ્દહવે, બાર વ્રત કહો ગુણગેહરે. પ્ર. ૨૮
સમજણ પડે નિમ દાખીએ, હૃદય ધરી પ્યારરે;
ગુરૂ ભણે ભવી સાંભળો, વ્રત બારે સુખકારરે. પ્ર. ૨૯
કિંચિત જાણવા કારણે, કહી રચું મધુરી વાતરે;
એકમના સહુ સાંભળો, વિચમેં તજી વ્યાઘાતરે. પ્ર. ૩૦
ઢાળ બત્રીશમી એ ભલી, દેશના અમૃતધાયરે;
ખેમવર્ધન ભણે શેઠજી, અહો વ્રત બાર સુખદાયરે. પ્ર. ૩૧

દુહા.

એમ દિન પ્રતેં સુણે દેશના, દોય ધર્મના ભેદ;
આગારી અણગારના, પાળો ધરી ઉમેદ. ૧

ભેદ દશ અણગારના, ખાંત્યાદીક જે શુદ્ધ.
બાર ભેદ આગારના, ગુરૂ સેવે લહે બુધ. ૨

ધરમ કરાવો ધસમસી, ભેદ ચ્યાર જસ સાર;
દાન શીલ તપ ભાવના, મોક્ષ તણો ઉદ્ધાર. ૩

વીશ વસા નિત્યં પાળવી, જીવદયા ભલી ભાત;
તે મુનિ ધર્મ આરાધતાં, કરે કર્મનો અંત. ૪

તેહથી ઉતરતો કહ્યો, કાયરને આગાર;
બાર ભેદ છે તેહના, સમકીત મૂળ ઉદાર. ૫

૧ પરમાર્થ.

દર્શન મોહ ક્ષયોપશમ, આદિ થકી ઉત્પન્ન;
જીવાદિક શ્રધાન શુદ્ધ, સમકીત વડું રતન. ૬
તત્વવચનો જે સદા, અધ્યવસાય વિવેક;
તે સમકીત કહીએ વળી, તેહના ભેદ અનેક. ૭
સમકીત અરીહંત ધર્મનું, મૂળ ભૂત નિરધાર;
એ મહીમા તેહનો ઘણો, ભાખ્યો છે વિસ્તાર. ૮
દુવિધ ત્રિવિધ ઇત્યાદિકે, [1]દ્વાદશ વ્રત આધાર;
સમકીત ઉપર શુભ મહીત, ભાંખ્યા એહના ભાર. ૯
હોઇ તેહને ઉપરે, તિમ ચોરાશી હોઇ;
ચાર લાખ તસ ઉપરે, સહસ સત્તાવીશ હોઇ. ૧૦
દોષ સત દોષ કહ્યા વળી, ભંગ એના જાણ;
એ સરવે માંહી સરે, સમકીત પ્રથમ વખાણ. ૧૧
એ વિણ કોઇ ભજનો, સંભવ નોહે તેમ;
તે માટે પ્રભુજી કહ્યું, આગમ માંહી એમ. ૧૨
કારક રોચક દીપકે, સમકીત ત્રિહું પ્રકાર;
ચારિત્રી અવિરતિ તથા, મિથ્યાત્વી વિચાર; ૧૩
પંચદોષ એહના કહ્યા, શંકા [2]કંખ [3]વિગછ;
વિષય સંસે[4] સંથવ કહ્યો, [6]વરજે સમકીત સચ. ૧૪
મૂળ એક સાચું કરે, આગળ એહ વિસ્તાર;
સમકીત મૂળ વ્રત બાર જે, એહ ધર્મ આચાર. ૧૫
સ્થૂલ આગારે દશ રહ્યા, આરંભે રહે પંચ;
સાપેક્ષ સાપેક્ષથી, અર્થ અર્થનિ સચ. ૧૬
એમ સાગારી સેવવસે, જે કરૂણા પાગંત;
અચ્યુત સુર હવે આઉખું, બાંધે હોઇ ગુણવંત. ૧૭

ઢાળ ૩૩ મી.

(દીઠ આંબા આવણીરે. એ દેશી)

સમકીત સહિત વ્રત બારનોરે, સાંભળો શુદ્ધ વિચાર;
દેવગુરૂ ધર્મ માનીએરે, પરખી શુદ્ધ આચાર. ચ. ૧

૧ બાર. ૨ કાંક્ષા. ૩ વિતિગિચ્છા. ૪ પ્રશંસા. ૫ સંસ્તવ. ૬ ત્યાગ કરે.

ચતુર નર, સેવો એ વ્રત બાર,
જિમ લહો ભવ તણો પાર, ચતુર નર સેવો. એ આંકણી.
દોષ અઢાર કર્યા વેગળારે, ચોત્રીશ અતિશય ધાર;
પાંત્રીશ વાંણી ગુણે ભર્યારે, દેવાધિદેવ આધાર. ચ. ૨
જ્યોતિ સ્વરૂપી સાહેબોરે, કર્મ કરી ચકચૂર;
અરીહંત અરી હણ્યા થકીરે, રાગદ્વેષ કરી દૂર. ચ. ૩
ક્રોધ માન માયા તજીરે, લોભ તણો પરિહાર;
દેવ તે કહીએ એહનેરે, અવર નહી ચિત્ત લગાર. ચ. ૪
જન્મ જરા મરણે કરીરે, મૂંકાણા ગુણ ગેહ;
શાશ્વતા સુખ જે વર્યારે, દેવાધિદેવ તે એહ. ચ. ૫
ગુરૂ ગુણવંતા દેખીનેરે, સેવો ધરી બહુ પ્રેમ;
સત્તાવીશ ગુણ [1]અલંકર્યારે, સેવે સુખ લહો ક્ષેમ. ચ. ૬
હિંસા થકી વિરમ્યા સદારે, નહીં વિકથા નહીં કપાય;
પરઉપગાર ઉતાવળારે, દેશનાં અમૃત પાય. ચ. ૭
રાજસિદ્ધ કામિની તજીરે, સમતા સ્યું લયલીન;
પરિષહ ફોજ હઠાવીનેરે, પગરણ ચૌદ તસ [2]ચીન. ચ. ૮
એહવા ગુરૂની સેવનારે, કરો ભવિજન નિત;
આહાર પાણી વસ્ત્રાદીકેરે, સાચવજો એક ચિત્ત. ચ. ૯
કાળ પ્રમાણે જાણીનેરે, જેહમાં ગુણ નિહાળ;
તે મુનિ નિત પ્રતે નમોરે, તારણ તરણ દયાળ. ચ. ૧૦
ધર્મ તે કહ્યો જિનરાજજીરે, જીવ દયા મંડાણ;
દાન શીલ તપ ભાવનારે, ચાર ભેદ સુજાણ. ચ. ૧૧
પ્રાણાતિપાત વિરમણ પહેલુંરે, સ્થૂલ જીવ [3]રખોપ;
નિર્દયપણું નિવારીનેરે, ન કરે બહુ તસ કોપ. ચ. ૧૨
મૃષાવાદવિરમણ કહ્યુંરે, બીજું વ્રત સુખકાર;
[4]કન્યાદીક આવે વળીરે, અસત્ય વચન પરિહાર. ચ. ૧૩
અદત્તાદાનવિરમણ ત્રીજુંરે, પરધન લીએ તેહ;
પરધન લેવા પારકારે, પ્રાણ હરણ સમ એહ. ચ. ૧૪

---

૧ શોભીતા. ૨ ચિન્હ. ૩ સાચવવા, રક્ષા કરવી. ૪ કન્યા વિષે ખોટું બોલવું.

ચતુર [illegible] [illegible]રે, [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible]રે, જિમ [illegible] [illegible] [1]નિસ્તાર. સ.
[illegible] [illegible] એમ [illegible]રે, [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] સુખીયા [illegible]. સ.
[illegible] એમ [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible]. સ. ૧[illegible]
[illegible] તે [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible]. સ. ૧૮
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible]. સ. ૧૯
[illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible]. સ. ૨૦
[illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible]. સ. ૨૧
[illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible]. સ. ૨૨
[illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible]. સ. ૨૩
[illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible]. સ. ૨૪
[illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible]. સ. ૨૫
[illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible]. સ. ૨૬
[illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible]. સ. ૨૭
[illegible] [illegible] [illegible]રે, [illegible] [illegible] [illegible]. સ. ૨૮

૧ પા. ૨ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[1]ચિહુ તજી [2]પંચમી ભજીરે, છચોક કહી વાત;
છ ચોકું ચોવીસ જોરે, તે આગમ વિખ્યાત. ચ. ૨૯
જિનવાણીજ [3]ઘન વુંઠડેરે, સમકીત તરૂ સિંચંત;
સડસડ ઓલે શોભતોરે. ફળ મુગતિ લહે તેહ. ચ. ૩૦
હિતકારી સુણે દેશનારે, દંપતિ આદે રસાળ;
બાર વ્રત પાળે સદારે, શુદ્ધ મને વિશાળરે. ચ. ૩૧
દૃઢ ધર્મી ઘણું તે હુઆરે, ચળે નહી લગાર;
જિન વચને શંકા નહીરે, સદહે સુણી ધરી પ્યારરે. ચ. ૩૨
એમ સદા સુણે દેશનારે, ધર્મી સહુ પરિવાર;
બીજા પણ શ્રાવક ગુણીરે, કરવા ધર્મ વિચાર. ચ. ૩૩
અંતરમુહુર્ત્તમાં સાતમીરે, અંતર મુહુર્ત શીવ જાય;
પરિણામે શુદ્ધ શુકતારે, પ્રસન્નચંદ્ર ઋષિરાય. ચ. ૩૪
કુંડરીક પુંડરીક વળીરે, શશી સુર સબંધ;
તે માટે તુમે શેઠજીરે, હીરવર્ધન શિષ્ય પ્રતિ બંધ. ચ. ૩૫
ઢાલ ધર્મની એ ભલીરે, તેત્રીશમી એ સાર;
હીરવર્ધન શીષ્ય કહે એમરે, કરો ધર્મ નર નાર. ચ. ૩૬

દુહા.

શાંતિદાસ ભરાવીયા, બિંબ મનોહર જેહ;
માટી ખણતાં નીસર્યા, પુન્ય પ્રગટ જગ એહ. ૧
ઓચ્છવ મહોચ્છવ બહુ કરી, અજીતનાથ ભગવાન;
દેહરામાં પધરાવીયા, રાખી હૈયડે સાન. ૨
મહોચ્છવમાં નહી મણા, વાજીંત્ર વાજે તામ;
રાજનગર શ્રાવક સુખ, ખરચે બહુલા દામ. ૩
રાજી થયા ઘણું શેઠજી, પ્રતિમા સુંદર દેખ;
જન્મ કૃતારથ આજથી, માહરો પુન્ય વિસેસ. ૪
દેહરૂં ઘણું દ્રવ્યે કરી, અજીતનાથનું જેહ;
કરાવ્યું ખાંતે કરી, પૂર્વે કહ્યું ગુણગેહ. ૫

---

૧ ચાર ગતિ. ૨ પાંચમી ગતિ-મુક્તિ. ૩ વરસાદ.

ધર્મચંદ સુત તે ભલો, લાલા હરખચંદ નામ હો. સુ. સ.
સિદ્ધગિરી સંઘ ભલી પરે, રૂડાં કર્યાં ઘણાં કામ હો. સુ. સ. ભા. ૮
હરખચંદ લાલા મહાગુણી, બીજો સંઘ ગોડી રાય હો. સુ. સ.
તે સંઘમાં પણ નહી મણા, તસ ગુણ [1]કેતાં કહેવાય હો. સુ. સ. ભા. ૯
તસ સંઘ હકીસંગ શુભોભર્યો, રૂડાં કરાવે કામ હો. સુ. સ.
રૂપવંત ગુણ આગળો, રાખે પિતાનું નામ હો. સુ. સ. ભા. ૧૦
દેવ ગુરૂધર્મ સેવે સદા, દાની માની દાતાર હો. સુ. સ.
દિન દિન દોલત દીપતી, ભોગી ભ્રમરસમ સાર હો. સુ. સ. ભા. ૧૧
ઉત્તમ કુળમાં આવીને, ઉત્તમ સંગત હોય હો. સુ. સ.
સોનું ને સુગંધતા, જગમાં દુર્લભ જોય હો. સુ. સ. ભા. ૧૨
દેહરૂં કરાવે [2]ચુંપશું, ખરચીને તે તે દામરે. સુ. સ.
પુરવ રીત લોપે નહી, કુળ કીર્તિ સુખધામ હો. સુ. સ. ભા. ૧૩
દેશ દેશાવર ઓળખે, કરણી જેની વિશાળ હો. સુ. સ.
પામ્યા તે વળી પામશે, ધરમથી સુખ રસાલ હો. સુ. સ. ભા. ૧૪
અનોપચંદ સુત ગુણ નીલો, કર્મચંદ ગુણ ગંભીર હો. સુ. સ.
એહના ઘરની ઉપમા, જગડુ સમ જસ લેહ હો. સુ. સ. ભા. ૧૫
દામોદર સુત પ્રેમચંદ તણા, પુત્ર તે ત્રણ રતન હો. સુ. સ.
તત્વત્રયીને ઓળખે, મનુષ્ય જનમ ધન્ય ધન્ય હો. સુ. સ. ભા. ૧૬
સાકરચંદ બીજા વળી, જમનાદાસ સુજાણ હો. સુ. સ.
ત્રીજા કરમચંદ સુંદરૂં, ભાઇ ત્રણ ગુણ ખાણ હો. સુ. સ. ભા. ૧૭
લખમીચંદ ધરમચંદ ધણી, કરણી ઉત્તમ સાર હો. સુ. સ.
ઓછવ કલ્યાણક પંચનાં, કર્યાં તે ધરી પ્યાર હો. સુ. સ. ભા. ૧૮
લાલા ખેમા ધરમી વડો, સમજણ સઘળી તાસ હો. સુ. સ.
જવેરપ્રેમચંદ ભણુ તણો, સઘળી ક્રિયામાં અભ્યાસ હો. સુ. સ. ભા. ૧૯
શુભ કરણીકારક ઘણા, આગળ ગુણો કહું તેહ હો. સુ. સ. ભા. ૨૦
ઢાલ પુરી ચોત્રીશમી, શેઠ વખતચંદ રાસ હો. સુ. સ.
તેહને વારે જે શુભ ભર્યા, અહનીશ ધર્મ અભ્યાસ હો. સુ. સ. ભા. ૨૧

---

૧ કેટલાં. ૨ હોંશ-ચોંપથી.

સગી શેઠ તણા તિણે, સામી સગપણ જાણ હો.   સુ. સ.
સમય સંભારવા કારણે, એમ સુખ લહે તામ હો.   સુ. સ. ભા. ૨૨

દુહા.

ગુણવંત શ્રાવક છે ઘણા, મોટા કારણ કીધ;
ધનવંત ધન ખરચ્યા ઘણું, જસ મહિમા પ્રસીદ્ધ.   ૧
રાધનપુર વાસી વસે, વ્યવહારીક બહુ વિત્ત;
પુન્યવંતા જિનશાસને, નિર્મળ જેહનાં ચિત્ત.   ૨
બાંધવ ચારે જોડલી, ચારે જેમ ધરમ;
ગુરૂ આણા શિરપર ધરે, વિનયાદિક ગુણવંત.   ૩
જુદા સુત જીવણ તણા, પુત્રને ત્રણ રતન;
દેવરાજ ગોવીંદજી, હેમજી વંશ ધન ધન્ય.   ૪
જયવંત સુત કલ્યાણજી, બીજા રંગજી ગુણવંત;
કેશલો સુવજીશા તણો, દાનુશા ગુણ સંત.   ૫
અભયચંદ સુત ચાર એ, અપર શાખા વિસ્તાર;
ગોવીંદજી ગુણ આગલો, કુલ કિરતન આધાર.   ૬
શેત્રુંજે સંઘપતિ થઈ, રૂડી કરાવી જાત્ર;
ખલક મલક ભેટ્યા પ્રભુ, દીધાં દાન સુપાત્ર.   ૭

ઢાલ ૩૫ મી.

(રૂપ નયણ ન મેરે નાગરી. એ દેશી.)

એમ શ્રાવક સંઘપતિ થઇ કરી, જિન શાસન જયકાર હો;
ડાહ્યાભાઈ સુરત તણા, સંઘ સહીત ભેટ્યા ગોડીરાય હો.   ૧
સાંનિધકારી શેઠજી, સઘળે રૂડે કામ હો;
આળ પંપાળ છાંડી કરી, પ્રભુ ભક્તિ સદા ગુણગ્રામ હો.   સા. ૨
જવરાજ વહોરો ધર્મી ખરો, લીંબડી શહેર મઝાર હો;
દમણ માંહી દીપે ઘણું, હીરા રાયકરણ ચીત ઉદાર હો.   સા. ૩
ભાવનગરમાં જાણીયે, લખુના લેરો આસ હો;
છાંણીમાં લાલા પારેખ છે, રૂડી મતિ ધર્મની જાસ હો.   સા. ૪
માણેકચંદ રેશમવાળા, કરે સાચી સદ્‌ગુરૂ સેવ હો;
પૂજા રચાવે ભાવશું, રૂડી પડી જસ ટેવ હો.   સા. ૫

રૂકમ પાંચસે ફૂલ તેહીએ, વરસો વરસ ઉલાસ હો;
ગુલાબચંદ વસંતે માસમાં, પૂજા રચી પુરે આશ હો. સા. ૬
ભગવાનદાસ મગવાણીયો, વચન પડયું તસ એમ હો;
સંવતસરીનાં પારણાં, કરૂં સહી એ મૂજ નેમ હો. સા. ૭
માણિકચંદ મહીમતી, હોડ કરે કુણ તાસ હો;
ધર્મ સ્વરૂપની વાસના, વસી જસ હૃદય આવાસ હો. સા. ૮
ખુસાલ નિહાલ ભાવી ભલો, ક્રોધી નહીં લગાર હો;
ધર્મ કારણ જાએ ધસી, ચતુર્વિધ સંઘની સાર હો. સા. ૯
ઈત્યાદિક શ્રાવક ઘણા, જિન આણા શિરપર ધાર હો;
પ્રીત પુરી શેઠજી ધરે, જિનશાસન જયકાર હો. સા. ૧૦
ધર્મસ્થાનક ધન વાવરે, સાતે ક્ષેત્ર મઝાર હો;
સાચા વચન એક એકના, સફળ કરે અવતાર હો. સા. ૧૧
માંહે માંહી ગુઝવારતા, કરતા ધર્મની એહ હો;
તન ધન યોવન કારીમો, નિર્મળ કરીએ શેઠ દેહ હો. સા. ૧૨
વર્ગ[1] ત્રણ સાધે સદા, શેઠજી સઘ સહીત હો;
રાજનગર રળીઆમણો, ધર્મ કારણ વાવરે વિત્ત હો. સા. ૧૩
પુજા શ્રી જિનરાજની, એચ્છવ મહોચ્છવ વિનીત હો;
દિન દિન હર્ષ વધામણાં, એમ શાસન રૂડી રીત હો. સા. ૧૪
અધિકારી શેઠજી જીહાં, મેલે શિવપુર સાથ હો;
પ્રભાવના પ્રમોદશું, લાહો લીએ નિજ હાથ હો. સા. ૧૫
જિન વાણી શ્રવણે સુણી, મત ઉચરે કેઈ પુન્યવંત હો;
એકવીશ ગુણ અંગ ધરે, સરલ સ્વભાવી સંત હો. સા. ૧૬
ઢાલ ભલી પાંત્રીશમી, આગળ સુણો અધીકાર હો;
પુન્ય તણાં ફળ એ લહ્યાં, પુન્ય કરો નરનાર હો. સા. ૧૪

દુહા.

નશુ શેઠ સુત ત્રણ ભલા, પહેલા દીપચંદ જેહ;
આદ્દ:શાહ બીજા વળી, હીરાશા ગુણગેહ. ૧

[1] ધર્મ, અર્થ, કામ એ ત્રણ વર્ગ.

દીપચંદના પાટવી, મગુરચંદ પુન્યવંત;
તસ સુત અમીચંદ વળી, અમૃતલાલ ગુણ સંત. ૨
બીજા સુત દીપચંદના, લલ્લુ સુત હજુર;
ત્રીજા સોમચંદ નામથી, ગુણે કરી ભરપુર. ૩
મંછારામ દીપચંદનણા, ફૂલચંદ પાંચમો તેહ;
મંછારામ સુત દોય છે, ઉમેદ મકન નામ તેહ. ૪
બાદરમા સુત ચારના, મયાચંદ હરીચંદ એમ;
પ્રેમચંદ સુરચંદ ચાર એ, શુદ્ધ ધર્મશું પ્રેમ. ૫
હીરાચા સુત બાલ્યએ, નિહાલચંદ ગુણ જાણ;
ત્રોપી ભરી લહે, માને દેવ ગુરૂ આણ.
ખેમચંદ સુત છે તણા, મોહન પહેલાં નામ; ૬
જવેર હરખ શીરચંદ વળી, વીરચંદ રાયચંદ નામ. ૭
કર્મચંદ મોહનતણા, સુરચંદ હરખાણંદ;
ભાઇચંદ શીરચંદ તણા, એમ પુત્ર પૌત્ર ઉછાહ. ૮
જે પરિવારે આગળા, ગણી ન શકે કોય;
દુર્જન સહુ બીહતા રહે, શેઠ પરિવારને જોય. ૯
ધર્મવંત ન્યારી ઘણું, પર ઉપગાર કરંત;
સાંનિધકારી શેઠજી, ગુરૂ ગુણ સદા સમરંત. ૧૦
રાજસાગર સૂરિ નામથી, દિન દિન દોલતવંત;
તેજ પ્રતાપ કરી આગળા, ચિંતામણિ મંત્ર સમરંત. ૧૧

ઢાલ ૩૬ મી.

(હવે તેડુવ મોહાવે ધન શેઠીદ નેહીરે—એ દેશી.)

એમ રાજનગર મંડણ, શેઠજી રૂડા રે;
બહુ શ્રાવક વાસ, તે નહીં કૂડા રે.
જ્ઞાન ક્રિયા ગુરૂ રાગ, જિનજીની સેવા રે;
સાંભળે તે સિદ્ધાંત; શિવ સુખ લેવા રે. ૧
જવેરીવાડ માંહી, પ્રાસાદ બહેરા રે;
શેઠજી એને કીધ, દાખે ભર દેરા રે. ૨
૩

1 મંદિર.

દીઠે દુખ જાવે દુર, પ્રભુ મુખ જોતાં રે;
દરશ તણા નહીં પાર, પાતિક ધોતાં રે. ૪
આદીસર મહારાજ, પ્રતિમા ભારી રે;
ભુંયરામાં ગુણકાર, ત્રણ બેસારી રે. ૫
જિન મંદીર તે ઠીક, શાંતી શાહજી રે;
પ્રતિમાનો નહીં પાર, દીઠે દિલ રાજી રે. ૬
સિદ્ધગિરિ આદિ જીણંદ, માંભરે તેહી રે;
દીઠાં દરિસણ જાસ, અનોપમ એહી રે. ૭
શ્રી ચીંતામણ પાસ, દેહરૂં સાર રે;
નગરશેઠે તે ઠીક, દુખડા વારે રે. ૮
અજીત જીણંદ મહારાજ દેહરૂં સોહે રે;
ખુશાલચંદ તેમ ઠીક, દીઠે મન મોહે રે. ૯
દેહરૂ વીર જીણંદ, એહના પાશી રે;
એહ દેરાં ઠીક, ચિંતપુર જાવે રે ૧૦
બીજાં દેહરાસર, [illegible] રે;
તેની સાર સંભાળ, લીજે તે વારી રે. ૧૧
દેરા [illegible], [illegible] રે,
દેહરા દેહરા મ. ઠી, એમે ધારી રે. ૧૨
એમ જિન મંદિર સાર, દીઠે આણંદી રે;
દિન પ્રતે આપ કરેય, પ્રભુ મુખ દેખી રે. ૧૩
[illegible] રે,
[illegible] રે. ૧૪
[illegible] રે;
[illegible] રે. ૧૫
[illegible] રે;
[illegible] રે. ૧૬
[illegible] રે,
[illegible] રે. ૧૭
[illegible] રે;

મન વંછિત ફળ થાય, મનોરથ ફરતાં રે. ૧૮
પડિકમણું પોસહ, કેઈ મન ધારીરે;
દેવ જુહારે નિત, જસ મતિ સારીરે. ૧૯
દેરાસર ઘરમાંહી, દંપતિ પૂજે રે;
અજિત જીણંદ મહારાજ, [1]દુરીત ભવિ ધ્રુજે રે. ૨૦
ત્રિહું કાળે એમ તેહ, દિન પ્રતે સેવા રે;
મુકે નહીં લગાર, પરભવ તસ [2]દેવા રે. ૨૧
દઢ ધર્મી તે લગાર, મરે નહીં ધરમે રે;
દયા ધરમ જગ સાર, ન ભદે ભરમે રે. ૨૨
પંચવ પચીસી નીત, પ્રભાતે ગણતા રે;
જિન મુની ગણે નાભાસ, વળી તે ભણતા રે. ૨૩
છવીશમી એ ઢાળ, પુન્ય વિશાળે રે;
ખેમ સુખ લહે રસાળ, મંગળ માળ રે. ૨૪

દુહા.

વહેલા પ્રભાતે ઉઠીને, ચાર મંગળીકનાં નામ;
સમરણ કરે નિત શેઠજી, મન રાખી એક ઠામ. ૧

યત.

मंगलं भगवान् वीरो, मंगलं गौतमः प्रभुः ।
मंगलं स्थूलिभद्राद्या जैनो धर्मोस्तु मंगलं ॥ १

મંગળ પચીસી સાંભળો, શ્રોતા તમે ગુણવંત;
સૂર્ય પહેલાં તે ઉઠે, શુભ કરણી જસ હુંત. ૨

ઢાળ ૩૭ મી.

(ચોપાઈની દેશી.)

સરસતી માતા સારજ કરો, અમૃત વચન મુજ હીયડે ધરો.
પંચ પરમેષ્ઠી કરૂં પ્રણામ, વળી સંભારૂં સહુ ગુરૂ નામ. ૧
મંગળિક ચાર કહ્યા જિનરાય, તસ સમરણ કીજે ચિત્ત લાય;
અતીત, અનાગત, ને વર્તમાન, બહોતર જિનનો ધરજો ધ્યાન. ૨
વિહરમાન જિન વિચરે વીસ, તસ નામે સવિ ફળે જગીસ;
શાશ્વતા જિન સમરો ચાર, સરવાળે છન્નુ નિરધાર. ૩

---

૧ દુષ્કૃત-પાપ. ૨ દેવ.

એ છન્નું જિનવર ગુણગ્રામ, પ્રભાત સમય નીત લીજે નામ;
હવે બીજો મંગળીક એ સાર, પુંડરીક આદે ગણધાર. ૪
ચરમ તીર્થંકર એ પ્રધાન, શ્રી [1]ગોયમ [2]લબ્ધિ નિધાન;
સૂત્ર સિદ્ધાંતમાં સંખ્યા એહ, ચૌદસેં બાવન ગુણગેહ. ૫
ત્રીજા મંગળીકમાં નિર્ગ્રંથ, ધર્મ તણા જે સાધે પંથ;
સત્તર ભેદ સંજમના પાળ, પરિષહ સહે મુનિ થઈ ઉજમાળ. ૬
જ્ઞાનસહિત ક્રિયા કરે રંગ, સત્તાવીશ ગુણ ધરીઆ અંગ;
વિષય કષાય તણો પરિહાર, દોષરહિત લીએ શુદ્ધ આહાર. ૭
બેસી કનકકમલ વિચાલ, આગમ વયણ વદે કૃપાળ;
જંગમ તીરથ કહીએ એહ, પર ઉપગાર રવિ શશિ મેહ. ૮
એહવા ગુરૂ સેવો થઈ સાવધાન, તારણતરણ જહાજ સમાન;
અઢી દ્વીપમાં જે અણગાર, સ્થૂલિભદ્ર આદે તેહ સંભાળ. ૯
મંગલીક ચોથો જિનધર્મ, તેહથી ક્ષય થાય અષ્ટકરમ;
ધર્મ તણા એ ચાર પ્રકાર, દાનશીલ તપ ભાવના સાર. ૧૦
જૈનધર્મનો મહિમા ઘણો, સંક્ષેપે કહેશું ભવી સુણો;
ધર્મથકી હોયે નવે નિધાન, ધરમથકી લહીએ બહુ માન. ૧૧
ધરમથકી સજ્જન સંયોગ, ધરમ થકી લહીએ બહુ ભોગ;
ધરમથકી સવિ [3]આરતિ ટળે, ધરમથકી મનવંછિત ફળે. ૧૨
ધરમથકી લખમી અપાર, ધરમથકી ઘર રૂડી નાર;
ધરમથકી સઘળે જય વરે, ધરમથકી ચિંતે તે કરે. ૧૩
ધરમથકી કીરત વિસ્તરે, ધરમથકી આઠે ભય હરે;
ધરમથકી વેરી વશ હોય, ધરમથકી સુખીયા સહુ કોય. ૧૪
ધરમથકી સુરનર કરે સેવ, ધરમથકી મંગળ નિતમેવ;
ધરમથકી સેના ચતુરંગ, ધરમથકી મંદિર [4]ઉત્તંગ. ૧૫
ધરમથકી માનવ અવતાર, ધરમથકી ઉત્તમ કુળ સાર;
ધરમથકી કાયા નીરોગ, ધરમથકી સહુ ગુરૂ સંયોગ. ૧૬
ધરમથકી લહે લીલવિલાસ, ધરમથકી શિવ સુખ હોય ખાસ;
ધરમથકી તિર્થંકર હોય, શ્રી સિદ્ધાંત સંભાળી જોય. ૧૭

૧ ગૌતમ. ૨ લબ્ધિનો ભંડાર. ૩ આર્તિ-પીડા. ૪ ઉંચા.

દુવહો દશ દષ્ટાંને સાર, શ્રાવક કુળ પામ્યો અવતાર;
હવે અતીતે મટારી મહાય, કરો ધરમ ભવ દુખ મીટ જાય.
મંગલીક ચાર તણાં એ નામ, ચિત્તમાં ધરજો તીરથ ઠામ. ૧
શ્રી સિદ્ધાચળ ને ગિરિનાર, આબુ તારંગો મનોહાર.
સમેતશિખર વિંદ જિનવીશ, અષ્ટાપદ સમરો નિશ દિશ;
રાણકપુરમાં ગોડી જિનરાય, વરણ અઢાર સેવે તસ પાય. ૧૯
વડીઆરે સંખેસર ધણી, તસ કીરત છે જગમાં ઘણી;
એ આદી તીરથ વિશાળ, તેહ સાંભળો થઈ ઉજમાળ. ૨૦
શાશ્વતી અશાશ્વતી પ્રતિમા જેહ, સ્વર્ગ મર્ત્યુ પાતાળે તેહ;
નાની મોટી પ્રતિમા કહી, ભવી પણ ભાવે પ્રણમો સહી. ૨૧
શાસનનાયક વીર જીણંદ, મુખ સોહે પુનીમનો ચંદ;
કરજોડીને માગું એહ, સુજને કહી એમ દેજો છેહ. ૨૨
જિન ગણધર સાધુ ધર્મ સાર, સ્મરણ કરતાં લહે ભવપાર;
સડત્રીશમી એ પુરી ઢાળ, શેઠ વખતચંદ ગુણની માળ. ૨૩
ભણશે ગણશે જે પ્રધાન, મંગળ માળા લહે સુત સાત;
હીરવર્દ્ધન સુગુરૂ સુપસાય, ખેમવર્દ્ધન નિત નિત ગુણ ગાય. ૨૪

દુહા.

પહેલે દશકે રામ તપણું, લાલિત પાલિત જેહ;
કળા અભ્યાસ કર્યો ઘણો, બીજે દશકે તેહ. ૨૫
સમજણા થયા શેઠજી, વરસ પચીસમાં જાણ;
દામજી લસ્કર સમે, પ્રગટ નામ પ્રમાણ. ૧

ઢાળ ૩૮ મી.

(પ્રહણ વિદાંતી પરીવારે લાલ એ દેશી.) ૨

રાજનગર રળીઆમણું રે લાલ, વખતચંદ અવતાર. સુણો શ્રોતારે;
સંવત સત્તરઇઠણુઆ સમેરે લાલ, કાતી વદી બીજ સાર સુ. ૧
સંવત અઢાર અઢારમાંરે લાલ, દામાજી લસ્કર વાત. સુ.
શેઠજી માન લહ્યું તદારે લાલ, સેઠ થયાગો વિખ્યાત. સુ. ૨
સંવત અઢાર છત્રીસમાંરે લાલ, તારાચંદ સંઘ જોય. સુ.
રાજનગરે તે આવીનેરે લાલ, સુરતવાસી સંઘ હોય. સુ. ૩

તારંગા આબુ ભેટી કરીરે લાલ, ગોડી સંખેસર પાસ. સુ.
ઉભી સોરઠ નેમનાથજીરે લાલ, સિદ્ધગિરિ ભેટ્યો ઉલ્લાસ સુ. ૪
સંવત અઢાર સાડત્રીશમાંરે લાલ, પ્રેમચંદ લવજી સાર. સુ.
સંઘવી સિદ્ધગિરિનો થયોરે લાલ, શેઠજી પણ હતા લાર. સુ. ૫
જીવણસુત દેવરાજજીરે લાલ, ગોડીજી સઘળે ભાળ. સુ.
સંવત અઢાર ચેતાલીશેરે લાલ, બીજીવાર રસાળ. સુ. ૬
પ્રેમચંદ લવજી તણોરે લાલ, સંઘ શેત્રુંજે વિશાળ. સુ.
સંવત અઢાર બાવીસનેરે લાલ, હુદયરામ દીવાન. સુ. ૭
મસાલીઆ ગોવીંદજીરે લાલ, પ્રેમચંદ લવજી પ્રધાન. સુ.
ત્રીહું જણ મલી સંઘવીરે, મોરવાડે કરાવી જાત્ર. સુ. ૮
દાન માન જસ ઉજળોરે લાલ, દીધાં દાન સુપાત્ર. સુ.
સંવત અઢાર પંચાવનેરે લાલ, અજિતનાથ મહારાજ. સુ. ૯
ઓચ્છવ બહુ યુકતે કરીરે લાલ, શેઠજી વધારી લાજ. સુ.
ઉદયસાગર સૂરી તેડીને રે લાલ, પ્રતિષ્ઠા કેઈ બિંબ કીધ. સુ. ૧૦
ધન લાહો લેઈ શેઠજી રે લાલ, પ્રભુ બેસાડી જશ લીધ; સુ.
પૂજા પ્રભાવના નિત નવી રે લાલ, રાજનગર ઉછરંગ. સુ. ૧૧
ઠામોઠામ પૂજનતણી રે લાલ, યોગવાઇ મેલે અભંગ; સુ.
લખમીચંદ ધર્મચંદ ગુને રે લાલ, ઓચ્છવ કરે વળી તેહ; સુ.
નંદીસર દીપનો ભલો રે લાલ, પંચ કલ્યાણક ધરી નેહ. સુ. ૧૨
પરણાવ્યા પ્રભુ પોંને લઇ રે લાલ, શેઠાણીની પુરી આસ. સુ.
એ ઓચ્છવ ઘરે લાવીને રે લાલ, ઉપનો અતિ ઉલ્લાસ. સુ. ૧૩
સહસફણા પ્રભુ થાપીઓ રે લાલ, ધન ખરચી શુભ ચીત; સુ.
તે ઓચ્છવમાં નહી મણા રે લાલ, રાખી જિનશાસન રીત. સુ. ૧૪
ઓચ્છવ રોય લાગટ થયા રે લાલ, માસ દો લગે નીત; સુ.
મોહરાય જુદો પડ્યો રે લાલ, ધર્મરાય થઈ સજીત. સુ. ૧૫
આતર ગગન અપ્પે વળી રે લાલ, લખમીચંદ કરે ખાસ; સુ.
દેવગ સુમતિ સુખંદનું રે લાલ, સંઘની પુરે તે આસ. સુ. ૧૬
ઇન શુભ કરણીએ ઉપના રે લાલ, દેવગતિ માંહી તેહ; સુ.
કોઇક શરીરે પેરી ઓચ્છવ રે લાલ, હોડ સુખ વાત એહ. સુ. ૧૭

શાહ: હરખચંદ નિહે અમેરે લાલ, સંઘ લઈ સિદ્ધગિરિ જાય; સુ.
મસાલીઆ ગોવીંદજી રે લાલ. લીંબડી એકઠા થાય. સુ. ૧૮
બેહુ સંઘપતી એકઠા રે લાલ, મનીહરી કરે જાત: સુ.
લાહો લછમીનો લીયેરે લાલ, દેઈ દાન સુપાત્ર. સુ. ૧૯
શેત્રુંજી પણ આવે નિહારે લાલ, ભવ ભલો મન માહી. સુ.
સમય ભલો પચ્ચખાણેરે લાલ, જગમાંહી દુખ નહી કાંઈ. સુ. ૨૦
સંવત અઢાર છપનેરે લાલ, શાહજી અમદાવાદ. સુ.
આ વરસ તમે રહ્યારે લાલ, લોક જાણે જસ વાસ. સુ. ૨૧
સંવત અઢારે ચોસઠેરે લાલ, સંઘપતિ પોતે થાય. સુ.
શ્રી સિદ્ધાચળ ભેટીયારે લાલ, હૈયડે હર્ષ ન માય. સુ. ૨૨
સંવત અઢાર બાસઠેરે લાલ, ઉદ્યોતસઈ સુજાણ:
સુરતથી સંઘ લેઈનેરે લાલ,
કોડને પુરી કરીરે લાલ, શેત્રુંજ ગોડીરાય; સુ. ૨૩
સંઘ સરસ બન્યો અતિ ઘણુંરે લાલ, ગોડીરાયને ભેટયા જાય. સુ. ૨૪
ભોરવાડે પ્રભુ દેખીનેરે લાલ, સંઘને હર્ષ અપાર. સુ.
સંઘ સરસ રતીઆમણોરે લાલ, ઘણું શું કહું વારોવાર.
રોકડી સાચા હિતથીરે લાલ, ઉજમણું સુપકાર. સુ. ૨૫
કર્યું ધન ખરચી ઘણુંરે લાલ, લાહો લીધો ધરી પ્યાર.
એમ શેત્રુંજી ચિત્ત ઉજવણેરે લાલ, ધર્મમાં સઘળે જાય. સુ. ૨૬
સાહાય કરે સંઘની સદારે લાલ, ધર્મીને ધર્મ સુહાય.
સંવત અઢાર અડસઠમારે લાલ, શ્રી સંખેસર પાસ. સુ. ૨૭
પગલાં ત્રણ જિનરાજનાંરે લાલ, થાપ્યાં આણી ઉલ્લાસ.
જીનેશ્વરી નિજ ઘરે કરી રે લાલ, એમ ઓચ્છવ રૂડી જાત; સુ. ૨૮
વિઘન હરે સંઘમાં સદા રે લાલ, ચેતની હોય ઉપશાંત.
સંવત અઢાર અગણોતરે લાલ. દેરાસર ઘર ન્યાર; સુ. ૨૯
જન્મવું રૂડું થયું રે લાલ, આગમ કહ્યો તે ધાર.
પોતે જાત્રા કરી રે લાલ, વળી ત્રણ સાધ્યા સાર; સુ. ૩૦
કારણ આવી મીલે રે લાલ, પુન્ય અપાર હોય.
કારણ એમ મેળે રે લાલ, ચેતના આડખા મઝાર; સુ. ૩૧
અવસરની નહી મણા રે લાલ, કહેતાં કીમ આવે પાર. સુ. ૩૨

પુન્ય વડું સંસારમાં રે લાલ, નરનારી પુન્ય કરો સોય; સુ.
સમિહીત વસ્તુ પામીયે રે લાલ, પુન્ય સમો નહી કોય. સુ. ૩૩
પુન્ય પુરવ ભવ શેઠજી રે લાલ, કર્યા તે પરમાણ; સુ.
આ જન્મ શુદ્ધિ સદા રે લાલ, કોઈ ન લોપી આણ. સુ. ૩૪
આ ભવ પુન્ય કર્યા ઘણાં રે લાલ, કિમ દુઃખ હોવે તાસ; સુ.
સુખ પામ્યા વળી પામશે રે, પુન્ય ખજાનો જસ પાસ. સુ. ૩૫
ઢાલ સુંદર એ રાસની રે લાલ, આડત્રીસમી રસાળ; સુ.
ખેમ કહે શ્રોતાજનો રે લાલ, પુન્યે મંગળ માળ. સુ. ૩૬

દુહા.

શુરૂ તેડી આદર દઈ, વિનતિ કરે ધરી નેહ;
સુણવા ધર્મ ઇચ્છા ઘણી, મણુય જન્મ ફળ એહ. ૧
તિણે કારણ તુમે આવીને, ધુપદીપ કરી સાર;
સ્મરણ સાત ગણી પછે, સુણાવો ધર્મ વિચાર. ૨
શેઠજી પાસે જાય સદા, દિન પ્રતે ધર્મ સ્નેહ;
એક મને તે સાંભળે, વિનય સહિત ગુણગેહ. ૩

ઢાળ ૩૯ મી.

(રણઝણ રણઝણ રેંટીઓ બોલે, સાસુ જાણે વહુ કાંતે રે. મારી સહીરે સમાણી એ દેશી.)

પંચ પરમેષ્ટી સમરણ કરીએ, દીન હીન ઉદ્ધરીએરે;
સુણો શેઠજી સોભાગી.
શોભાગી તુમ શુભ મત જાગી, નોકાર સગાઇએ તરીએરે. ૧
સુણો શેઠ સોભાગી એ આંકણી.
અનંત ચોવીસીએ એહજ દાખ્યો, ભાવી આણી સુણી ચિત્તરાખ્યો રે. સુ.
મહા નિશિથ સૂત્રે જિનરાજ, સકળ મંત્ર શીરતાજરે. સુ. ૩
વંછિત પુરણ સુરતરૂ સરીખો, ચિંતામણીથી અધિક પરખોરે. સુ.
સેવો તન મન થઈ ઉજમાળ, મૂકી આળ પંપાળરે. સુ. ૪
મહીમા જાસ અતિ વીસાળ, સેવતાં સુખ રસાળરે. સુ.
એક અક્ષર ઉચારે જાએ, પાપ સાગર તે સાતરે સુ. ૫

[illegible] [illegible] છે છે, અહીંયા જેમ [illegible], સુ
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] સુ. ૬
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], સુ સુ ૭
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], સુ સુ ૮
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
જેમ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; સુ સુ ૯
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. સુ
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], સુ સુ. ૧૦
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]; સુ. ૧૧
[illegible] [illegible] ન [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] સુ
[illegible] [illegible] [illegible] ન [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] સુ. ૧૨
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] સુ
જેમ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; સુ. ૧૩
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. સુ. ૧૪
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. સુ.
[illegible] [illegible] [illegible]. સુ. ૧૫

દુહા.

જેમ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. ૧

[illegible] [illegible] મી.

([illegible] [illegible].)

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] મન [illegible],
—[illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. સુ. ૧

મેલી અનંતી વાર, પુદ્ગલ રાશિએ આણીએ; સુ.
ફિરી ફિરી ચાહે તાસ, શી મતિ તાસ વખાણીએ. સુ. ૨
નહી કોઈનું જગ કોય, સ્વારથનું સહુએ સગું; સુ.
એહને મેલીએ આપણો જાણી, તે જાણે એહને ઠગું. સુ. ૩
નવિ જાણે ઠગતો આપ, માયા વિલુદ્ધો જીવડો; સુ.
એતો જ્ઞાન નયણ કરી અંધ, શું કરે સદ્ગુણ દીવડો. સુ. ૪
દુલહો જ વહો અંગ, તેહમાં મુલ તુમે લહો. સુ.
હાર્યો ન આવે હાથ, પછે કહેશો જે નવી કહ્યો. સુ. ૫
સાથે ન આવે કોય, ધન રમણી નવિ તાહરી. સુ.
જાણો એ મૂઢ સ્વભાવ, મેં મેલી એ માહરી. સુ. ૬
માન વહ્યો મદ જોર, હું કરતા એ ભાવનો. સુ.
એ વ્યવહારિક ચાલી, નિશ્ચય આપ સ્વભાવનો. સુ. ૭
છે સુખના સરીખ, તો દુખ કારણ કાલ હો. સુ.
છે સુખનો એક હેતુ, સાર ધર્મ તે સદ્દહો. સુ. ૮
પરિહરજો પ્રમાદ, ક્રોધ માન માયા તજી; સુ.
ચાર ચાર તસ ભેદ, સોલ થાય સુણોહજી. સુ. ૯
નવ નોકષાય મિલે એમ, પચવીશ ભેદ જાણો થયા; સુ.
તજીએ એહનો સંગ, અવગુણકારી ગ્રંથે કહ્યું. સુ. ૧૦
રાગ દ્વેષ વસે જીવ, પાપ કર્મ જાણે સહી; સુ.
સત્તાવન હેતુ વિચાર, સાંભળો ગુરૂ મુખે સહી. સુ. ૧૧
ચિંહુ ગતિમાં રૂલે જીવ, આઠ કર્મ જોરે કરી; સુ.
ચેતન ચેત નહી મૂઢ, સહજ ગુણ જે ચિત્ત ધરી. સુ. ૧૨
મોહની છાક મીટાઙ, દેશના મનમાં ધારજો; સુ.
શું કહું વારોવાર, દેવ ગુરૂ ધર્મ ન વિસારજો. સુ. ૧૩
દેશના ઢાળ રસાળ, સુંદર ચાળીસમી એ કહી; સુ.
ભવિ આણી હરખત, ખેમવયણ શ્રવણે લહી. સુ. ૧૪

દુહા.

ઇણીપરે દેઇ દેશના, સાંભળે સહુ ભવી લોક;
પરમ [1]પ્રમોદ થઈ શેઠજી, રવિ દરસણ જિમ [2]કોક. ૧

---

૧ આનંદ. ૨ કમલ.

ગુરૂ કહે ચિત્તશુદ્ધિથી, ધરમ સોધ કરો સાર;
તે વિના થીર નહી રહે, સોધ કરો ઉદાર. ૨

" मूलं ... पत्तिगुरूकं, ...
... ... मूल कुंबे, नितनवं ... पुनः " ૧

" હાલત હાલ હાલ માહી, ઉપજ્યું ઉજું લીધું રે
અંતરની વનમાં હેટની વનમાં, વાનરે મરી લીધું રે ૧
ભગમૂતન હરહે હરહ, કર્મની ગતિમાં વન્યું રે;
કુમનંદ સ્વરૂપને બસૂસે, ઉપજ ચોતીસ માંહીથી ગયું રે." ૨

દુહા.

તે માટે કહું ચેતજ, વચન અમારો ધાર;
ધરમ સોધથી શુભ લહો, જેહથી ભવ નિસ્તાર. ૩
ભવ અનંત ભમે જીવડો, ફરિ ફરિ એ ભવમાંહી;
ચાર દેવ ભવ મૂળ એ, નવિ ધરજો મનમાંહી. ૪
એ સમ બંધન કે નહી, એ સમ કોઈ ન વ્યાધિ;
ચેતજ કહીએ તુમ ભણી, ધરજો ચીત સમાધિ. ૫
એમ હિત શિક્ષા ચેતજ, રાખજો મન દઢ રાખ;
[1]સાધુ [2]ધરમ [3]વિધાંત છે, એહવી શિખવતે સાખ. ૬

ઢાલ ૨૧ મી.

(શિખર ચેહ ૧૬ ૧૯. એ દેશ.)

કહે ગુરૂ ભવિજનને તદા, પ્રતિજીવે હો હઈ અંતર આણંદ;
ગુરૂ ગુરૂ શિક્ષા ચેહની, ધરો ધરો હો રહેજો હુશીઆર. ૧
આતમ તત્વને આદરો, પરહરજો પરભવનો સંગ;
કુમતિ કુટિલ નારી તજી, કરો અહનીશ હો સુમતા સુરંગ. આ. ૨
નરની ચેહનીહની, કુમતીના હો પીયરીયા કથાય;
એ બેહુ ચેહ મિલે, ચેતનને હો સુમતિ મુંઝાય. આ. ૩
ધરમ સ્વરૂપની વાસના, મન ગુરૂ હો અહનીશ ધરુવંદ;
કરવરૂની દાવડી, વહી કેન ચેહે કેન સુખ આનંદ. આ. ૪

---

૧ સાધું ૨ ધરું. ૩ ... ... ૪ ઘરી.

ધર્મ સમો જગ કો નહીં, ભવજળ નિધિ હો તરવાનો ઉપાય;
ચાર નિક્ષેપમાં એહનો, ભાવ નિક્ષેપો હો સાધન કહેવાય. આ. ૫
એકવિધ શુદ્ધ દયા ગુણે, જ્ઞાન કિરિયા હો હોય ભેદ વિચાર;
તત્ત્વ ગુણે ત્રિહું ભેદથી, ચિહું ભેદે હો દાનાદિક ધાર. આ. ૬
વ્રત ગુણથી પંચ ભેદ એ, [1]ષટદ્રવ્ય હો ષટ ભેદ એ જોય;
નૈગમ સંગ્રહ આદિથી, નય ભાવે હો ભેદ સાત એ હોય. આ. ૭
મદ આઠે અળગા તજો, ભેદ આઠમો હો નવમે નવવાડી;
શુભ શીળ આરાધતાં, ક્ષાંત્યાદિક હો દશ ભેદ રૂહાડી. આ. ૮
એહ ધર્મ ચિત્ત ધારજ્યો, મત મુકો હો અળગો તિલ માત્ર;
સમકિત શુદ્ધ એ પાળજો, પરિહરજ્યો વિકથાની વાત. આ. ૯
ક્રોધ ન કરશો કોઇશું, વ્રત લેઇ હો મત ભાંજો લગાર;
જયણા શુદ્ધિ રાખજો, ધરમરયણથી હો એકવીશ ગુણ ધાર." આ. ૧૦
એમ દેશના દિનદિન નવી, ધરે સાંભળે હો રાખીને હોર;
શિથિળ કાયા જાણીને, હવે શેઠજી હો ચેતે કરી જોર. આ. ૧૧
આલોયણા લીએ શેઠજી, ગુરૂ પાસે હો ધારી રૂકમ;
નકરો મુકે તેહનો, સાત ક્ષેત્રે હો ગુરૂ કેરે હુકમ. આ. ૧૨
વિશહજાર સંખ્યા કરી, નિજ પુત્રને હો ભલામણ કીધ;
લક્ષચોરાસી જીવને, મિથ્યા દુષ્કૃત હો ખમાવી દીધ. આ. ૧૩
પાપસ્થાનક વોસરાવીને, સરવ સાધુ હો તેડી નિજ પાસ;
વાંદી ગુરૂ પુંજણું કરે, કહે સ્વામી હો મુજ જ્ઞાન પ્રકાશ. આ. ૧૪
ગુરૂ પણ અવસર જોઇને, અનિતપણું હો દાખી સંસાર;
જોર નહીં આઉખા પ્રતે, રાંક રાણા હો જુઓ ચિત્તધાર. આ. ૧૫
કીર્તિવિજય પણ તેડીયા, મણીવિમળ હો નામ એ સાર;
હિતકારણ દેશના દેઈ, સ્વામી સાચું હો ધર્મ છે સુખકાર. આ. ૧૬
વાંદી સહુને ખમાવીને, દિએ રજા હો પધારો સ્થાન;
ધર્મલાભ કહી ઉઠીઆ, શેઠજી રાખજો હો અરીહંતનો ધ્યાન. આ. ૧૭
ચાર શરણ કરે શેઠજી, દિએ શિખામણ હો પરિવારને સાર;
પુરે આઉખે અમે, જાઉ છું હો શોક ન કરો લગાર. આ. ૧૮

---

૧ ૭.

સેઠાણીને એમ કહે, કોધ ન કરશો હો પાછળે કોય;
ધરમ કરજ્યો ધસમસી, કહું તુમને હો તુમે મન ગોય.
પાટોનર ચાકર તેડીને, શિખામણ હો તસ દૃઈ દીધ;
લીસાળ પુત્રાદી સંવનો, સ્નેહપણ હો ઉપર તસ કીધ. આ. ૧૯
હેમચંદભાઈને તે કહે, હવે તમને હો ઘરનો કારભાર;
સુંપણ છે રૂડીપરે, ચલાવજ્યે હો જિમ છે નિમ સાર. આ. ૨૦
પુત્ર બીજાને એમ કહે, હેમાભાઈને પુછી કરો કામ;
આજ્ઞા કોઈ ન લોપશો, શિખામણ હો એમ દીધી તામ. આ. ૨૧
સુજ જેહવો કરી જાણજ્યે, પુણ્ય કીધો હો તપ છે પણ ત્યાસ;
વચન માનજ્યે માહરૂં, માન ધરની હો વધી કારણ ખાસ. આ. ૨૨
સર્જન વર્ગ ખમાવીને, નોકારની ધારણા મન માંહી;
સંવત અઢાર સિત્તેરા સમે. ફાગણ વદી હો ચોથ આવિ ત્યાંહી.
વિજય મુહુર્તમાં શેઠજી, કાળધર્મ હો પામ્યા તવ તાંહી. આ. ૨૩
જંગમ થાવર જીવશું, મિત્રપણે હો રાખી ભાવ એકાંત; આ. ૨૪
નિરપવાદ નિઃકલંકતા, સમાધિ હો દેવગતિ લહી શાંત. આ. ૨૫
શેઠ વખતચંદ ગુણે કરી, એમ બહુ હો પામ્યા સુર અવતાર; આ. ૨૬
પાપભીરૂ જે અહનીશે, દુરગતિ હો બાંધી નહી તેહ; આ. ૨૭
ધર્મકરૂં શિવસુખવરૂં, મનથી એમ હો પ્રાણી ધારે નેહ.
સુભગ શ્રીપતી જે હોયે, જ્ઞાન સાંભળી હો ઉલસી સંસાર; આ. ૨૮
ગતી અનિ પામે નહી, ચાર કારણ જસ ઘટમાં ધાર.
દાન પ્રસંગ મધુર વાણી, દેવગુરૂની હો શુદ્ધ કરે સેવ; આ. ૨૯
સુર અવતારી તે જાણીએ, આચરણે હો પામે ગતિ દેવ.
લક્ષણ કારણ જાણીને, સુર પદવી હો તે પામ્યા રસાળ; આ. ૩૦
પુન્યે સુરપદ શિવપદ, લહે પ્રાણી હો જસ પુન્ય વિશાળ.
શુભકરણી ઉદય થઈ, તે કારણે હો અલ્પ સંસાર; આ. ૩૧
થોડા ભવમાં સિજ્યસે, લક્ષણ ઇમ હો શ્રોતા અવધાર.
આગળ ભવ કરણી કરી, કુળ પામ્યા હો ઉત્તમ અવતાર; આ. ૩૨
દિધા વિણ કિમ પામીયે, એમ ભાખે હો કરણી વધ્યા ન લગાર. આ. ૩૩

શ્રોતા હશે તે સમજશે, મુરખ જન હો કરે બકવાદ;
'લક્ષણ કારણ જાણીને, એમ ત્રણ ભવ હો ચતુર સંવાદ. આ. ૩૪
ઢાળ ઢળકતી ચાલમાં, ખેમવર્દ્ધન હો ભાખી અવસર જોય;
એકતાલીસમી શેઠ રાસની, સુણી નરનારી હો પુન્ય કરો સહુ કોય.
આ. ૩૫

દુહા.

શેઠ મરણની વારતા, સાંભળી નગર મઝાર;
હાહાકાર પ્રગટયો તદા, હડતાળ પડી તિણી વાર. ૧
માટ ભરી ભરી સુખડી, ઠામ ઠામ લેઈ સયણ.
આવે દોડી તે ઘણા, ગરીબ ગરીબોને [1]દયણ. ૨
શ્વાન ઢોર પ્રમુખ વલી, ઉપગારી લીએ સાર;
શેઠને ભાતુ આપતા, તે કહેતાં નહી પાર. ૩
અશ્રુપાત કરે ઘણાં, પુત્ર પૌત્ર પરિવાર;
શિર કુટે પીટે હૈયાં, સંભારી ઉપગાર. ૪
શેઠાણી બહુ રોવતી, નરનારીનાં વૃંદ;
લોક થોક ભેળાં મળી, કરે ઘણો આક્રંદ. ૫
શેઠ શરીર નીવારીને, અંગલૂહણું કરી સાર;
સુખડ કેસર ઘનઘસી, વિલેપણ કરે ઉદાર. ૬
પામરી સાડે લેઇ ભલી, જરીઆન વસ્ત્ર બહુલ;
બોલાવે હવે શેઠને, સાંભલો તેહનું સૂલ. ૭
પઈસા બદામ ઉછાળતા, ખોબા ભરી ભરી તેહ;
ગરીબ લોક લીએ વીણીને, ખોળા ભરતે લેહ. ૮
ધૂપદીપ ઘન મહમહે, ફૂલ અબીર ગુલાલ;
નગર લોક સહુ દુખ ધરે, શેઠ જાય તે ભાળ. ૯
ઘણી વાત કહીએ કશી, વદન સહુ વીછાય;
જીવ અજીવ શોકે કરી, આવે આંસુ ભરાય. ૧૦
પુત્ર કહે સુણો શેઠજી, મનસુખાની વાત;
કો આગળ જઈ પુછશું, વિર હોવિલસે જાત. ૧૩

[1] દીન.

ચોક તણી જે વારના, તે ૧રૂડી કહેવાય;
૨થવ તણી રચના રચી, શુખડ કાઠ મંગાય.
ઘી ઉપર ધારા દીયે, અગર ચંદ વળી જાય;
દાધ દેઇ શુચિ થઈ કરી, આવ્યા અપણ્ આવાસ. ૧૪ ૧૫

ઢાળ ૪૨ મી.

(વાહાલ્ના ભાલ્ની દેશી.)

એવડી ઉતાવળ કરીને પીઉ શું ધાયા રે, વાલાજી.
શું અવગુણ મુજમાંથી તમે આવ્યા.—મારા વાલાજી.
ચોક તણે રૂરકારે કરું હું કામ.
વગર ગુને રીસાઈ ન જાઓ શ્યામ. મા.
રહીલ તમારી મુકું નહી લગાર રે, મા. ૧
ઉત્તર આપો એકવાર ધરી પ્યાર. વા.
હસી હસીને દિનમાં સો સો વાર રે, મા.
બોલાવતા માન દેઇને વારંવાર. વા.
અબોલા કિમ લીધા એવડી વેળા રે,
સજ્જન વર્ગ વિલપે એમ થઈ ભેળા; મા. ૨
બેસવા આવે ગામ ને પરગામ રે, વા.
અશ્રુપાત કરે તે લેઈ લેઈ નામ. મા.
ગુણ સંભારે તિમ તિમ લાગે દુખ રે, વાં.
એકવાર આવી દેખાડો અમને સુખ; મા. ૩
કોઇ વેળાએ એવડો હઠ નવી રાખ્યો રે, વા.
દેવ અટારો મળીને કોઈ દોષ દાખ્યો. મા.
પુત્ર તમારા એ સહુ ગુણવંત રે, વા.
પુછ્યા વિણુ ન કરે કોઈ કામ તે સંત; મા. ૪
વાતવગત મનસુખો પુછું કેનેરે, વા.
તુમ જેવો હેતુ નહી જગમાં એહને. મા.
સાંજ સવારે હાજરીમાં નિત આવે રે, વા.
તુમ હુકમે રહે હાજર કામે જાવે; મા. ૫

---

૧ રૂડી. ૨ ચિતા.

વિનયાદિક ગુણે ગંભીર રે; વા.
ઘો દરીસન એક વાર જાણી પીર. મા. ૬
[2]અસન [3]વસન વેળાએ સાંભરો નિત રે, વા.
ગુણવંતના ગુણ વીસરે નહીં જગ રીત; મા.
કોઈ કાળે મેં દુહવ્યા નહી તુમને રે, વા.
જાણુતી હું તો છેહ ન દેશો અમને. મા. ૭
ચતુર પુરૂષ થોડે ઘણું કરી જાણે રે, વા.
આવોને મંદિરમાં એણે ટાણે; મા.
વયણ તમારાં ક્ષણ ક્ષણ આવે ચિત્ત રે, વા.
મધુરપણે અમને બોલાવતા નીત. મા. ૮
માયા ઉતારી ઇણ લક્ષણથી જાણું રે, વા.
હિયડામાંહી દુખ ઘણું તે આણું રે, મા.
ઇમ શેઠાણી કરે ઘણા વિલાપ રે. વા.
સજ્જન વર્ગ કહે મન [4]કાઠું કરો આપ. મા. ૯
વહુરો તમારી ઘુંઘટમાં મુખ રાખી રે, વા.
કામે કાજે હલુએ હલુએ ભાખે; મા.
જીમણ વેળા નાના મોહટા ભેળા રે, વા.
વાટ તમારી જોઉં જમણ વેળા. મા. ૧૦
તુમ માજા નવી લોપી એમ જાણુ રે, વા.
અહનીશ સુધી પાળી છે તુમ આણ; મા.
તુમે અમારા પૂર્યા મનના કોડરે, વા.
કુણ જગમાંહી કરે તમારી હોડ. મા. ૧૧
હવે શેઠાણી મન કાઠું કરી કહે છે રે, કુંવરજી.
હેમાભાઈ તે દિલમાંહે વળી લહે છે રે; મારા કુંવરજી.
જેવું શેઠ નામ જગે પ્રસિદ્ધરે, કું.
ઉજમીને જસ લોજયો તમને કીધ. મા. ૧૨
પુત્ર મળીને આવે પાસરે, કું.
નોકારસી ઘેબર લાડુ કરીને ખાસ; મા.

---

૧ પીડા. ૨ ખાવા. ૩ પહેરવા. ૪ કઠણ.

રાજનગર વડોદરામાં કહે તેહરે,
કરી સામાન જમાડો વધતે નેહ. કું.
ત્રણ દિવસ લગે લાગટ દોય ગામરે, મા. ૧૩
જમાડોને જગમાં રાખો નામ; કું.
એમ સાંભળી ઘેબર પકવાન કરાવે રે; મા.
નોતરાં સઘળે ગામમાં ફેરાવે, કું.
સંવત અઢારે સીતરે વૈસાખ માસ રે, મા. ૧૪
સુદી નોમેદિને જમાડે ઘેબર ખાસ; કું.
નોકારસી મહાજનને વળી નાતરે, મા.
જુગતી કરીને જમાડે ભલી ભાત. કું.
હેમચંદભાઈ વડોદરે જઈ જમાડે રે, શ્રોતાજી. મા. ૧૫
જીમ માગે શામાન તિમ દેવાડે; માચ શ્રોતાજી.
રાજ મંડળી તે પણ સઘળી પણ એમ રે, શ્રો.
સરપાવ બધાવે સહુ મળી ધરી પ્રેમ.
જસ સઘળો આવ્યો તે દોનું કામ રે, મા. ૧૬
રાખ્યું પિતાનું રૂડું નામ; મા. શ્રો.
જસ ખાંડી સરપાવ લઇ ઘર આવે રે, શ્રો.
માતા આગળ આવી શીશ નમાવે.
આશીષ દેઇ કહે રૂડાં કામ તે કરજ્યો રે, મા. ૧૭
તુમે તાત શીખામણ દિલમાંહે નિત ધરજોરે; શ્રો.
સઘળો કારભાર ઉલ્લાસે રે, મા.
ચલવે રૂડી રીતે કરે વિલાસ. શ્રો.
પુન્યવંત પુત્ર સવાઈ શેઠજી કેરા રે, મા. ૧૮
રાજકાજ સમરથ સહુ ભલેરા; શ્રો.
દાની માની દિનદિન દેવ ગુરૂ સેવા રે, મા.
ઉત્તમ કુળથી ઉત્તમ પદી તત્ર હેવા. શ્રો.
રાજકાજ વ્યાપાર કરે સહુ ભાઈ રે, મા. ૧૯
હેત પ્રીત શીખામણ શેઠ દેખાઈ; શ્રો.
મા.

માતા હુકમે નિજ લેતે તે ચાલે રે, શ્રો.
લખમી લાહો લેતા પુન્યે માલે. મા. ૨૦
ઉત્તમ કુળમાં ઉત્તમનો અવતાર રે, શ્રો.
પુન્ય વિના કિમ સુખ લહીએ સંસાર; મા.
ઉત્તમ નર ગુણ ગાતાં કાંઈ ન[૧]ખોટી રે, શ્રો.
શુભકરણી અનુમોદતાં પુણ્ય કરે હોટી. મા. ૨૧
કરે કરાવે અનુમોદે ફળ સરખું રે, શ્રો.
શેઠ ધર્મ ગુણ કહી દિલથી હરખું; મા.
લાભ ઘણો આવે વ્યાપાર તે કરીએ રે, શ્રો.
નામ રહે જગમાંહે ગાતાં તરીએ રે. મા. ૨૨
સાંભળો શ્રોતા આગળ વાત રસાળ રે, શ્રો.
પુન્ય અધિક એમ જાણો ભાગ્ય વિશાળ; મા.
ઢાળ બેતાળીશમી ભાખી અવસર જોય રે, શ્રો.
ધર્મથી અવિચળ લીલા એમ સુખ હોય. મા. ૨૩

દુહા.

પદ પોતાને થાપીઆ, હેમચંદભાઈ સુજાણ;
ચતુર વિચક્ષણ તે ઘણા, વચન સત્ય ગુણ ખાણ. ૧
ભણ્યા ગણ્યા શુભ લક્ષણા, શેઠજી પુત્ર સુજાણ;
શેઠજી પરે ચલવે સદા, હાલ હુકમ પ્રમાણ. ૨
દરબારે જસ ઉજ્જ્વો, આદરમાન અપાર;
કુળદીપક આધાર જીન, રાજનગર સુખકાર. ૩
પર ઉપગારી [૨]શીરસેહરા, માજનમાં જસ સાર;
પિતા છતાં ગુણ દોરવ્યા, કોઈ ન લોપેકાર. ૪
પુન્યવંત પુન્યવંત ઘરે, અવતરે કરણીવંત;
મોર ઇંડાં કોણ ચિતરે, એમ જાણીજે સંત. ૫
નામે લેખે ચુકે નહીં, માતાભક્તિ કરેય;
દેવ ધર્મ ગુરૂ સેવતાં, અવતાર સફળ કરે તેય. ૬

૧ ઢીલ. ૨ અગ્રેસર.

ઢાળ ૪૩ મી.

(લાલ પીયારી ને સાહેબો. એ દેશી.)

એમ હરખી હૃદે હરેરે. મોટો પુત્ર ભરાઈ લાલ.
રૂપ મનોહર ગુણ ભર્યોરે. ધન ધન નામ કમાઈ લાલ. ૧
ગુણવંતા ગુણવંતનારે, મેં ભાંખ્યો;
ધર્મનાં કામ સંભારીનેરે, એક એકને પુછી લાલ;
ગુણવંતા હેમચંદ શિરેરે, જશ જુગી નહી ખોટી લાલ. ગુ. ૨
વિનયાદિ ગુણ આગળારે, મોટાગી જન લેતા લાલ.
અવસર ચુકે નહીરે, દાન સુપાત્રે દેતા લાલ. ગુ. ૩
દેહરા અપાસરા જે કર્યારે, સમગ્રે ધન ખરચી લાલ:
લાહવો લઈ ભલો ભાવસુરે. પૂજા પ્રભુજીની રચાવે લાલ. ગુ. ૪
વળી દેહરાં કર્યાં રંગસુરે, ધન ધન એ કુળવંશ લાલ;
પુન્ય રીત સખે ખરીરે, હંસ કુળે ઉવે હંસ લાલ. ગુ. ૫
શાંતિદાસ સંઘપતિ થયારે, લખમીચંદ વળી તેહ લાલ;
સિદ્ધગિરિ સંઘસ્યું ભેટીયારે, ખુશાલચંદ ગુણગેહ લાલ. ગુ. ૬
વખતચંદના ગુણ ઘણારે, ગુંથ્યા તે મેં એ રાસે લાલ;
મોટો પુત્રમાં નહી મણારે, એમ કવિ ઉપમા ભાસે લાલ. ગુ. ૭
વાચા અવિચળ જેહનીરે, શીળવંત સતવંત દાની લાલ;
ધરમ ધુરંધર પિરી પરેરે, નિષ્કલંક જસવંત માની લાલ. ગુ. ૮
નમસ્કાર મહામંત્રનારે, સમરણ અહનીશકારી લાલ;
અવસર સરવ સાવધાન છેરે, ચાર પ્રકાર બુદ્ધિ ધાર લાલ. ગુ. ૯
તેજકળા ચઢતી ઘણુંરે, મુખ પુનીમનો ચંદ લાલ;
કુલ ખરે મુખ બોલતારે, સજ્જન નયનાનંદ લાલ. ગુ. ૧૦
રતન જિસ્યા રળીઆમણારે, [1]નિજકુલઅંબરભાણ લાલ;
ધર્મ કારજકારી દુખહરારે, સંઘ મુખ્ય સંઘ મંડણ લાલ. ગુ. ૧૧
ગુણવંત ગુરૂ ગુણ રાગીયારે, રાજસાગર સુરીરાયા લાલ;
એક મને સદ્ગુરૂ સેવનારે, ચરણકમળ સુખદાયા લાલ. ગુ. ૧૨
સરલ સ્વભાવી શુદ્ધાતમારે, ગુણગ્રાહી ગુણવંતા લાલ;
ધન ધન જગતમાં જનમીયારે, ઉપગારી પુન્યવંતા લાલ. ગુ. ૧૩

---

૧ પોતાના કુળરૂપી આકાશમાં સૂર્યમાન.

સંવત પુર્ણ મુનિ નાગ શશિ માસ અષાઢ વિશાળ;
શુકલ તેરશ ગુરૂવાર દિન, સરસ કથા ગુણ માળ. ૪
સરસ ધરમ સાધ્યો તિણે, એહ સંઘ રસાળ;
ભવિજન વિસ્તર કરે, ઘરઘર મંગળમાળ. ૫

ઢાળ ૪૪ મી.

(હીરો હીરો રે વામાનો નંદન હીરો.—એ દેશી.)

ગાયા ગાયા મેં શેઠ તણા ગુણ ગાયા;
ઉત્તમ કરણી કરી તેણે સારી, સંઘપતિ નામ ધરાયા રે. ૧
મેં શેઠ તણા ગુણ ગાયા. એ આંકણી.
શ્રી શંખેશ્વર સંઘ વળી તિણે, ત્રેવીશમા જિનરાયા;
દોયવાર સરસ સંઘ લેઈ, ભેટયા પ્રભુના પાયા રે. મેં. ૨
આબુજી સંઘ લેઇ રે શેઠાણી, પુત્ર પરિવાર સુખદાયા;
સંઘ સકળ આશાપૂરી તેણે, ભેટયા શ્રી જિનરાયા રે. મેં. ૩
માતર ગામે સુમતિજીણંદ, ભેટી સંઘપતી ગાયા;
તારંગાદિક સઘળી જાત્રા, કરીને પાપ ખપાયારે. મેં. ૪
શ્રી સિદ્ધાચળ સંઘ વિશાળ, રાસમાં કહી દેખાયા;
ઋષભ જિનેશ્વર પૂજી પ્રભુની, નિર્મળ કરી નિજ કાયારે. મેં. ૫
લઘુકરણીનો પાર ન આવે, મોટા ગુણ બતલાયા;
જિનમંદિર સુંદર કર્યો ખાસા, ભવિજનને મન ભાયારે. મેં. ૬
બિંબ પ્રતિષ્ઠા પ્રભુની કરાવી, પરિવાર નામ લખાયારે;
સહુને નામે પ્રતિમા ભરાવી, ધર્મના [1]ચીલા દેખાયારે. મેં. ૭
ઉજમણું મહોટરી સારી, માળ પહેરી સુખ થાયા;
ધનધન માતા ઝુમકુંબાઈ, જન્મ્યા પુત્ર સવાયારે. મેં. ૮
ધન ધન પિતા ખુશાલશાહ જીણે, ધન ખરચી લહાયારે;
રાજસાગર ગુરૂ આસ્થા, મંત્ર એ નામ સહાયારે. મેં. ૯
ખેમવર્દ્ધન ગુરૂ ચિત્તમાં વસીઆ, કર્યો ધરમ સવાયારે;
શેઠજી આશા રૂડી પાળી, ધર્મ સ્નેહ સુખ પાયારે. મેં. ૧૦

---

૧ રસ્તા.

શેઠ પરિવાર ઘણું ચિરંજીવો, કરણી કરે સુખદાયા;
દેહરે ઉપાસરે સાર લીએ નિત, સાધે વર્ગ ત્રણ ચિત લાયારે. મેં. ૧૧
ઢાળ ચુમાળીસમી એ પુરી, શ્રોતા ઘણું સુખ પાયા;
હીરવર્દ્ધનનો શિષ્ય એમ સુહંકર, સરસ સુકંઠે ગાયારે. મેં. ૧૨

કળશ.

સોહમ પાટ પરંપર પ્રગટ્યા, શ્રી હીરવિજય સૂરિંદાજી;
બુજવ્યો અકબરશાહ નરીંદા, મોહનવેલી કંદાજી. ૧
ડાબર સરવર જાળ મુકાયા, જીજીયા કર છોડાયાજી;
મહીતલમાં સુજસ ગવાયા, અમારિપડહ વજડાયાજી. ૨
અઠાવનમેં પાટ સુહાયા, જગગુરૂ નામ ધરાયાજી;
વિજયસેન સૂરી તસ પાટે, પંડિત નામ ઠરાયાજી. ૩
વાદી અનેક જીત્યા તેણે, સૂરી ગુણે કરી છાજેજી;
તપગચ્છમંડણ દુરિતવિહંડણ, દિનદિન અધિક દીવાજેજી. ૪
તાસપાટ પટોદર સુંદર, ભવિયણને ઉપગારીજી;
શ્રી રાજસાગર સૂરી જયવંતા, શુદ્ધ પ્રરૂપણકારીજી. ૫
શાંતિદાસ શેઠને ગુરૂ, મનવંછિત ફળ પાયાજી;
અગીઆર લાખ ધન ખરચ્યું જેણે, ગુરૂ ઉપદેશ સુહાયાજી. ૬
વૃદ્ધિસાગર સૂરી તાસ પટોધર, મનમોહન સુખકારજી;
કીર્તિલતા આરોપી જગમાં, કહેતાં કિમ લહું પારજી. ૭
શ્રી લક્ષ્મીસાગર સૂરી ગીરૂઆ, પ્રબળ વિદ્યાએ પૂરાજી;
વૃદ્ધિસાગર સૂરીશ્વર પાટે, ધરમકરણ થયા સૂરાજી. ૮
કલ્યાણસાગર સૂરી શીલવંતા, તત્પટે ગુણવંતાજી;
શ્રી પુન્યસાગર સૂરી પ્રસિદ્ધા, વિદ્યા ગુણે મહમહંતાજી. ૯
દશોદશ કીર્તિલતા આરોપી, સમતા રસ ભંડારજી;
જિનેશ્વર ગુરૂએ નયણે નિરખ્યા, ધન તેહનો અવતારજી. ૧૦
રૂપ અનોપમ અંગ બીરાજે, લક્ષણવંત મુણીંદાજી;
દેખન અચરીજ પામી મનમાં, પ્રણમે નરના વૃંદાજી. ૧૧
સુધારસ વરસી પ્રભુ વયણે, ભવિજન સંશય ભાંજેજી;
તત્પટે ઉદયાચળ ઉદયો, શ્રી ઉદયસાગર સૂરીરાજેજી. ૧૨
આણંદસાગર સૂરી તસ પાટે, ભવિયણને હીતકારીજી;
તેહ ગુરૂ પાટ પટોધર પ્રગટ્યા, શાંતિસાગર સુખકારીજી. ૧૩

સૂરી ગુરુ તસ પાટ દીપતો, વૈરાગી સોભાગજી;
સાગર સમ ગુરુ જ્ઞાન ગુણેકર, નિરખે સુખકારજી. ૧૪
[1]સાહેબપુર સ્થાન વિરાજું, વળી સુરી દીપતાજી;
એવુ ગચ્છની રચના કીધી, સુગર તેહને ઠવેજી. ૧૫
હીરવિજય સૂરીશ્વર શિષ્ય, નયવર્દ્ધન સદ્ગુરુ ભૂપજી;
ગુરુમંત્ર ધારી ઉપદેશે, ધ્યાન સ્વરૂપ સુખરૂપજી. ૧૬
તેહ સ્થાન સાહ શ્રી દીઠે, ધરિ પાટ સોહેજી;
આણંદ સદ્ગુરુ ગુરુને, ભવ્યજન મોહેજી. ૧૭
સમ્યક્ ગુરુ ચઢી સમાગમ, વર્દ્ધન તાપ ધરીજી;
વસ્તુ શ્રી ગુરુ તણી, આવીને રે શિષ્ય ધરીજી. ૧૮
તસ શિષ્ય કમલવર્દ્ધન ગુરુ જ્ઞાની, ધરિ પાટ સોહેજી;
તસ શિષ્ય વસુ ગાદી, ગુરુ શ્રી દીપેજી. ૧૯
શ્રી ગુરુ રવિવર્દ્ધન સુખકારી, તસ વસુ ધરીજી;
ધનવર્દ્ધન તસ શિષ્ય થયો, વિનય ગુણે ધરીજી. ૨૦
જિનચંદ જિતાવે ગુણ, વિનીતવર્દ્ધન તસ શિષ્યજી;
તસ શિષ્ય નિત આદરે, ગુણ રૂડે દીસે શિષ્યજી. ૨૧
વૃદ્ધિવર્દ્ધન ગુરુ સાધુગુણ નહીં, ગુરુને નહી પારજી;
ધર્મસાગર તેને દેવે, આપે તે અનુસારજી. ૨૨
તસ શિષ્ય ગુણ હેમ કરી, ઉપાધ્યાય પદ આપેજી;
વૃદ્ધિ કરવું મોહવર્દ્ધન આપે, તે પાટે દીપ થપેજી. ૨૩
શ્રી ગુરુ ધીરવર્દ્ધન સાધુ, ઉપાધ્યાય પદ ધરીજી;
રત્નાકર જેવા ગુણકર, ભવિ ધરે બહુ પ્યારજી. ૨૪
તસ શિષ્ય ગુણ જ્ઞાનધારી, વિનય પદ ધરીજી;
વિજયવર્દ્ધન નામ તે સાધુ, શિષ્ય તેને વિનયીજી. ૨૫
તસ દેવ રૂપ ગુરુ તે ગુણ, હીરવર્દ્ધન ગુરુ દીપતજી;
દેહ તજી સ્વર્ગ તે પહોંચ્યા, પછી આવ્યું [2]જિનરાજ. ૨૬
ગુરુ શ્રી ગુરુ જિન કહેવાય, ગુરુ મનિ નહી અતિ ભારીજી;
આવ્યું તેને તસ અનુક્રમે, ધરિ તેહને સુખકારીજી. ૨૭

[1] અમૃતસર પાસે. [2] ... [3] ...

પંડિતકળા તેહવી નહી મુજમાં, પણ મેં કીધો અભ્યાસજી;
શેઠજી રાગ ઘણો મુજ ઉપર, તે કારણુ કર્યો રાસજી. ૨૮
અનુભવ તેણે થયો પુરો, જીમ સાંભળ્યાં તિમ ગાયાજી;
શેઠાણી હેમાભાઈ સહુએ, સાંભળીને સુખ પાયાજી. ૨૯
મોહરાયને ભુંઠો પાડયો, ધર્મ કહી કહી એહજી;
અનુભવ છે મુજ ઘટમાંહે, સુણો દૃષ્ટાંત ભવિ તેહજી. ૩૦
મૃગલી જિમ થાયે સિંહ સાંમી, [1]વચડાં હેતે તેહજી;
તિમ માહરે છે શેઠજી સાથે, ધર્મતણો સ્નેહજી. ૩૧
માહરે તો ગુરૂચરણુ પસાયે, અનુભવ તે દિલ માંહેજી;
હીરવર્દ્ધન સેવક એમ પભણે, રોમ રોમ ઉચ્છાંહેજી. ૩૨
રૂષભ અજિત ચિંતામણી વીર, કેસર અર્ચિત કાયાજી;
તેહ તણી સાંનીધે મેંતો, પુરણુ કળશ ચઢાયાજી. ૩૩
પુણ્ય પ્રકાશ રાસ એ નામે, શેઠજી ગુણુજ ગણુાયાજી;
ચાર પ્રભુ તે દરશન કરતાં, જીત નિશાન વજડાયાજી. ૩૪
શ્રી રાજનગરનો સંઘ સોભાગી, ચોમાસું રહ્યા સુખ પાયાજી;
ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ પ્રગટી અધિકેરી, આણુંદ અધિક ઉપાયાજી. ૩૫
જબલગ પૃથવી મેરૂ થીર રહે, જયવંતા શશિ ભાણુજી;
તબલગ રાસ રહો એ અવિચળ, વાંચો ચતુર સુજાણુજી. ૩૬
મદઝર સા [2]મયગજ મતવાલા, [3]તેજી ઘણા તે જાળાજી;
[4]રહુ પાયદલ મંગલમાળા, પામે [5]લચ્છી વિશાળજી. ૩૭
સુંદર મંદિર ઝાકઝમાલા, સુરનર સુખ રસાળજી;
મહોદય પદવિ પામે અનુક્રમે, પીસ્તાળીશ પૂરણુ ઢાળજી. ૩૮

ઇતિશ્રી પુન્યપ્રકાશરાસ, વખતચંદ ગુણુ વર્ણુન પ્રભાવ લખાવીતં. બાઈ ઉજમબાઈ, સંવત ૧૯૧૬ ના શ્રાવણુ સુદી ૨ તિથો શુક્રવાસરે, લખીકૃત્યં શ્રી પાલીતાણુા વાળા શ્રાવક જીવરાજ શ્રી શાંતિનાથ પ્રસાદાત્.

શેઠના ઉપાશરે ગરણીજી સાહેબ પાસેથી લાવીને ઉતારી લીધો, સંવત ૧૯૫૮ ના અશાડ સુદ ૧૩ શુક્રવાર, લી. શેઠ હરીલાલ સુળચંદ અમદાવાદી.

---

૧ વચડાં–બચ્ચાં (વત્સ) ના હેતુથી. ૨ મત્તગજ–હાથી. ૩ ઘોડા. ૪ રથ. ૫ લક્ષ્મી.

શ્રી વિજયદેવસૂરિ નિર્વાણ સ્વાધ્યાય.

જિનવર નરવર કેશવર, પ્રવચન વચન વસંત;
સમરી સમરી સારદા, મહિમાવન્તી સંત. ૧
શ્રી ગુરૂપદ પ્રસાદથી, વચન લહી અભિરામ;
શ્રી વિજયદેવ સૂરીંદના, ગાઇશું ગુણગણને ધામ. ૨
ઈડર નયરિ ઉપના, સાહ થિરાગુર ચંદસીંહ;
રૂપાં માતર ખરંખરા, લઘુવય ચરિત લીહ. ૩
વંદીને દીક્ષા વરી, વિજયસેન ગુરૂ પાસ;
વાચક એમ નાયક તણી, કીધ ગુરૂ ગુણ આવાસ. ૪
પતિસાહ પ્રતિબૂઝવ્યો, જહાંગીર જગજાન;
મહા તપા પ્રભુને કહી, પ્રગટ્યું બિરૂદ પ્રધાન. ૫

ઢાલ ૧ લી.

કેદારો.

સહેરે સહેલી શ્રીગુરૂવંદો વહેલી,
ગુરૂ વંદવે સુખ વસીઈ પહેલી. સહેરે. ૧
ગજપતિ વિચરે મહિમાએ જગતિ મેલી,
પ્રભુજી પધારે સિંહાસનિ રૂચિ ગુરૂવેલી. સહેરે. ૨
કેટકેટલા નરપતિ સહુ પરહેલી,
પૂજ્ય પધારે દરબારિ સારિ કરેલી. સહેરે. ૩
મરૂધર ગુજર સોરઠ આદિ મેલી,
દક્ષિણ વિચરે શ્રી ગુરૂ ગુરૂગુણવેલી. સહેરે. ૪
અહમદાબાદને વધાયા વધાવિ,
સરવ સેવક ગુરૂના અદ્‌ભુત ઉમાહિ. સહેરે. ૫
ગુરૂ ઉપદેશે નરપતિ સેવકિ મેલી,
ત્રિભુવન કેરી ગુરૂ ગુણ કીર્તિ વહેલી. સહેરે. ૬

શીલ સત્તાવી પ્રશિષ્ય થુલિ તે સેલી;
પંચ મહાવ્રત ધરિ જિમ રત્નની થેલી. ચલોરે.
સુણિરે સહેલી નર બહુનેહ ઘેલી,
ચલોરે સહેલી શ્રી ગુરૂ વંદીએ, શ્રી વિજયદેવ સૂરીંદોજી;
ગુરૂ ઠીહારિં દોલતિ પામીએ, અતિઘણો હુએ આણંદોજી. ચલોરે.
ગચ્છપતિ વિચરે મહિયલ માલતો, ઉત્તમ દિયે ઉપદેશોજી;
મરૂધર ગૂજર સોરઠ માળવે, બહુ પ્રતિબોધ્યા નરેશોજી. ચલોરે.
દક્ષિણ વિચર્યાં શ્રી ગુરૂ સુરતરૂ, પ્રતિબોધ્યા પાતિશાહોજી;
ગુરૂ ઉપદેશે જીવને શાતાજી, ત્રિભુવન થયો ઉછાહોજી. ચલોરે. ૧
શીઘ્ર સ્વભાવે સ્થૂલિભદ્ર સમવડિ, સંયમધર અંતેવાસી હોજી;
વિદ્યા વચન વિશેષે સુરગુરૂ, સૂરિ સકલ માંહી લીહોજી. ચલોરે. ૧
કોયલ કંઠી મિલી સવિ કામિની, ગાય ગુરૂગુણરાસોજી;
મહિયલ મહિમા ગુરૂનો વિસ્તર્યો, વિકસિત સુરતરૂ વાસોજી. ચલોરે. ૧

દુહા.

શ્રી વિજયદેવ સૂરીસરૂ, લાભ વિવિધ તિહાં લીધ;
સંઘ સહુને આગ્રહે, ગુજર પાવન કીધ. ૧
મરૂધરથી મહિમાનિલો, શ્રી વિજયસિંહ સૂરીશ;
આવીને ગુરૂને નમી, સેવ કરી નિશદીશ. ૨
ઇણિ અવસરે વિજયસિંહ સૂરિ, સ્વર્ગે પહોંતા જાણ;
ગુરૂ ગંધાર જઈ કરી, આવે નિજ ચિત્ત લાણ. ૩
સંવત સતર દહોત્તરે, શુદિ દશમી વૈશાહ;
પ્રભુ નિજ પટ્ટોધર ઠવ્યા, વિજયપ્રભ ગણનાહ. ૪
મહિમાંહિ મહિમા વધ્યો, પ્રગટી સુગુરૂ પ્રશંસ;
દોષ સહૂ દૂરે કર્યાં, ધન ધન ગુરૂ અવતંસ. ૫

ઢાલ ૨ જી.

રાગ પરજીઓ.

(તુંગિયા ગિરિ શિખર સોહે એ દેશી.)

ગુરૂજ્ઞાન ભરિઓ જિસ્યો દરિયો, નિજ આયુ શેષ વિમાસરે;
અહિમદપુરથી સૂરિ સુરપતિ, ચાલ્યા કરી ચોમાસ રે. ગુરૂ.

[illegible]
[illegible] ગુરુ. ૨
[illegible]
[illegible] ગુરુ. ૩
[illegible]
[illegible] ગુરુ. ૪
[illegible]
[illegible] ગુરુ. ૫
[illegible]
[illegible] ગુરુ. ૬
[illegible]
[illegible] ગુરુ. ૭

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]

પ્રભુજી પાલક બાલક જિમ પોષીઆરે, પરમ હિતે પરિવાર;
છોડી ચલંતા ચિત્ત કિમ તુમ્હ ચલેરે, અમ્હને કુણ આધાર ? શ્રી૦
તુમ્હ વિણ સહુ દિશિ સૂની દેખીએરે, એક થાએ ધરણિ આકાશ;
હૈયે હીયડો હોંસ ઘણી રહી, પ્રભુ ! પૂરો મનની આશ. શ્રી૦
ધ્યાન સમાધિ સાધી સાધન આપણુંરે, મૂકી મમતાપાશ;
અગ્યારસે સુપ્રભાતમાં ભગવત ભાવનથી, પહોતા સ્વર્ગાવાસ. શ્રી૦
ગુરૂનિર્વાણ સુણીને આવીઆરે, વસુધા દેવ વિમાન;
તારક તેજસ રૂપી દીઠડુંરે, એ સહુએ આસાન. શ્રી૦
શુભ પ્રયાગથી ઉંને આવતાંરે, યોગી દીઠા દેવ;
આવત દેખી બ્રાહ્મણીએ સૂરીરે, ગુરૂની કરવા સેવ. શ્રી૦

ઢાલ ૪ થી.

રાગ સામગ્રી.

જગજીવન જયકરૂ, ગચ્છપતિ લીલ વિલાસરે,
પહોતા અમર આવાસરે, સંઘ કરે અરદાસરે;
અમ્હ મનડું તુમ્હારી પાસરે, દર્શનની અમ્હ આશરે,
એક વાર બોલો ઉલ્લાસરે, દ્યો ચેલાને આશ્વાસરે. જગ૦
શ્રી ગુરૂ અંગને હર જાણી, લ્યારી સહસતે એકરે;
માંડવી દ્રવ્ય હુવે કરે, ત્રણસેં લ્યારી વિવેકરે. જગ૦
પધરાવ્યા આરોગીએ, અંગપૂજા તિહાં થાયરે;
જિહાં લગી અંગ દેખાયરે, રૂપે એ બહુ ભાયરે. જગ.
દેવશયની એકાદશી, જાણી પર્વતે એહરે;
વૈષ્ણવલોક સ્નેહેરે, પૂજે ગુરૂ ગુણ ગેહરે. જગ.
એકવીસ મણ સુખડી મિલી, અગર સખર મણ ચારરે;
મલયાગરૂ મણ ચારરે, ચૂઉસેર પનર પસારરે. જગ.
સેર પનર અબીરના, કસ્તૂરી અઢીસેરરે;
કેસર શેર ચાર વરેરે, અંબર શેર તુમેરરે. જગ.
અંગ એલિપરે સંસ્કર્યું, મહકે તિહાં દિશિ ચારરે;
આવે અમર ઉદારરે, વરસાવે ફૂલ અપારરે. જગ.

રોપચંદ સહ સંઘથી, મહુઆથી ઉચ્ચરંતરે
દુઃખ કાપવા ખંતરે, દીપે જગ શાંત મહંતરે
શ્રી વિજયદેવ સૂરીન્દ્ર. શ્રી જિનશાસનમાંહે — જય
જગ નહુ કોઈ અન્યમાંહે, સંપ્રતિ ઉદ્યમાંહે
પચરંગ ધ્યાન ધ્યાન. પરિગ્રહ મહુધેને ધ્યંચરે — જય
દેવ પ્રતિમા સંભવરે. નહુ તે સમ ભવરે
નામ જપંતરે એહનું, પહીંત રોધી હિત રાખરે — જય
ધ્યાન ધરે ઉલ્લાસરે. મનમોહનલ મિલવરે.

કલશ. — જય

તપગચ્છ ગગન નહુ ઉદ્યોત. શ્રી જિનશાસન દિનકરો,
શ્રી વિજયદેવ સૂરીશ સાહિબ. શ્રી ચેતન મન મધુકરો
જગ જે ઈહ નહી ભવ. વિજયપ્રભ સૂરિન્દ્ર એ
કવિ હર્ષવિજય ઉચ્ચરિત મેરુ, કેવિત દિન સુખ કરજો
ઇતિ શ્રી વિજયદેવસૂરીશ્વર નિર્વાણ સ્વાધ્યાય સંપૂર્ણ

શ્રી સત્યવિજય નિર્વાણ રાસ.

દુહા.

શ્રી જિનવરના ચરણયુગ, પ્રણમું ભાવ સહીત;
વંછીત પૂરણ કલ્પતરૂ, પુજીત સુરાસુરપત. ૧.
સરસતી માત પસાઉલે, ગાઇશ મુનિ મહિરાણ;
સત્યવિજય પન્યાસનું, સાંભળજ્યો નિર્વાણ. ૨.

ઢાલ ૧ લી.

જન્મ, સાધુ ઉપદેશ.

(જીહો જાણું એ અવધિ પ્રયુજિને—એ દેશી.)

જીહો દેશ સવાલખ જાણીએ, જીહો દેશ સહુ સિર મોડી;
જીહો લોક તીહાં સુખીયા વસે, જીહો ધનની નહી કોઇ ખોડી.
ભવીજન સુણજો વચન રસાલ. ૧.

જીહો ગરૂઆના ગુણ સાંભલી, જીહો હરખે બાલ ગોપાલ. ભવી. આંકણી.
જીહો નગર તીહાં એક લાડણું, જીહો અવર સમો નહી તાસ;
જીહો રૂડો ને રલીઆમણો, જીહો શોભા અધીકી જાસ. ભ. ૨.
--હો વિગતાલા વ્યવહારીઆ, જીહો મોટાને [1]મસુંદ;
જીહો એકેકાથી આગલા, જીહો ધનવંત જાણી ધનંદ. ભ. ૩.
જીહો શેઠ એક તીણે પુરવસે, જીહો નામા જાસ વીરચંદ;
જીહો દૂગડગોત્ર સોભાગીઉં, જીહો માને જાસ નરીંદ. ભ. ૪.
જીહો [2]ઘરણી મન હરણી સતી, જીહો વીરમદે અભિધાન;
જીહો રૂપ ગુણે કરી શોભતી; જીહો વાણી અમૃત સમાન. ભ. ૫.
જીહો ધરમ કરમ કરે જિનવર તણો, જીહો પોષે ઉત્તમ પાત્ર.
જીહો દાન સહુ નીત સાચવે, જીહો કરે ઇમ નિર્મલ ગાત્ર. ભ. ૬.
જીહો વાહાલું લાગે સહુ ભણી, જીહો નામે શિવરાજ પુત્ર;
જીહો એ કોપીણી સહસા સમુ, જીહો જે રાખે ઘરનું સૂત્ર. ભ. ૭

---

૧ મસુદી. ૨ ગૃહીણી-સ્ત્રી.

હરો બાળપણે મન ગમે, હરો કહે મદ શુભ માંહી;
હરો બાળપણું એ ધરમી થયે.. હરો ધર્મ કરે દિલથી. જ. ૮
હરો એક દિન આવ્યા મુનીવર. હરો સઘળું સુણી ઉપદેશ;
હરો પ્રતિબુજ્યો સુત ધીરનો, હરો થયો વૈરાગ વિશેષ. જ. ૯
હરો આવ્યો ભવ સંસારનો, હરો સહુ ૧કારીમા ભેદ;
હરો માત પિતા કુણ કેહના, હરો કોણે શું કરીયે નેહ. જ. ૧૦
હરો સ્વારથનો સહુકો સગો, હરો સ્વારથ વિણુ નહી કોઇ;
હરો આદર લહીએ સ્વારથે, હરો સ્વારથ પ્રીતિ જોય. જ. ૧૧
હરો સહુ સગપણ એ કારમો, હરો જેહથી ન થાય રાજ;
હરો ધર્મ સગો અપીહડ સદી, હરો એમ વીતિ વિરાજ. જ. ૧૨
આ ભાવ ભાવે સંભાર.

દુહા.

ઘરે આવીને એમ કહે, વીરસુત દે તીણુ વાર;
ધર્મ સુણ્યો મેં સદ્દહો, ભવજલ તારણ હાર. ૧
માત પિતા હવે આપરા, મુજને આપો આજ,
ગુરૂ પાસે મન માહરૂં, સારૂં આતમ કાજ. ૨

ઢાળ ૨ જી.

(ધરે આવોજી આંબો મોરીઓ. એ દેશી.)

માયડી કહે ૨વત્સ સાંભળો, તે વાત કીસી કહી એહ;
મન શું તું સમજે નાનડા, મન કઠીન કેમ તુજ દેહ. મા. ૧
વાહાલો તું અમને પ્રાણથી, ક્ષણુ તુજ વિરહ ન ખમાય;
તું જીવ જડી ૩વછ માહરે, દુખભર એમ આપે માય. મા. ૨.
વરસે વરસાત તણી પેરે, આંખડીડ આંસુ ધાર;
રેઇ સુખીની પુત્રને, કહે તુજ વિણુ કોણુ આધાર. મા. ૩.
સંયમ તો છે વછ દોહીલો, જેહવી ૪ખાંડાની ધાર;
સાયર તરવો બાંહે કરી, ઉપડાવો શીર ૫ગિરિ ભાર. મા. ૪.
અપ્રમાદપણે રહે વલી, મન ધરવો નિરતિચાર;
દોસ બેંતાલીસ ટાલી કરી, લેવો અરસ નિરસ આહાર. મા. ૫.

---

૧ કારમા, ફોગટ. ૨ પુત્ર. ૩ વત્સ-પુત્ર. ૪ તરવાર. ૫ પર્વત.

બાવીસ પરીસહ જીપવા, લુંચન કરવો છે સીસ;
[1]ઉભરાણે પાયે ચાલવો, સમતા ધરવી નીશ દીસ. મા. ૬.
વલી તપ કરવા છે આકરા, કરવો નહી કોઈ ઉપચાર;
ભરીવા છે વેલુ કઉ લૂયા, એહવો નિરસો વ્રતભાર. મા. ૭.
તું બાલો ભોલો નાન્હડો. સમજે નહીં કાંઈ લગાર;
મન માને તીમ કરજે પછી, પરણો વહાલા એક વાર. મા. ૮.
સુખ ભોગવીઉં સંસારનું, પૂરવી મુજ મનની આસ;
સુત થાયે વ્રત લેજે પછે, મનમાંહે જોઈ વીમાસ. મા. ૯.
એ મંદિર તુજ વિણુ કારમો, તુજ વિના એ શ્યો પરીવાર;
તુજવિણુ એ ધન શ્યા કામનું, તુજ વિના સુનો સંસાર. મા. ૧૦.
ઈમ માય વિલાપ કીધા ઘણા, નેહે સ્યું સ્યું ન કહાય;
સ્નેહ મન આકુલ વ્યાકુલો, જિનહર્ષ સહુનો થાય. મા. ૧૧.

દુહા.

વલતો માતાને કહે, વચન ઇમ શિવરાજ;
વ્રત દુષ્કર કહેતાં થકાં, તુમને નાવે લાજ. ૧.
દુષ્કર દુખ સંસારનાં, [2]જામણ મરણ અનંત;
સંયમથી સુખ પામીએ, તે કીમ દુખ કહંત. ૨.
કાયરને સહુ દોહીલું, શૂરાને સહુ સુગમ;
ભવદુખથી હું ઉભગો, લેસ્યુ સહી સંયમ. ૩.
મેં મનમાંહે જાણીઉં, [3]પાશ એહ ઘરવાસ;
એહમાં ન પડું માતજી! જો કોડી કરીયે ખાસ. ૪.

ઢાલ ૨ જી.

(મોતી ઘોને હમારો, સાહીબા! મોતી ઘોજી—એ દેશી)

માય બાપને બહુ દુખ વ્યાપે, રૂદન કરતાં અનુમતિ આપે;
નાનકડા કહ્યો માનો હમારો, બાલુડા કહ્યો માનો જે હમારો;
કહ્યો હમારો ન કરો નાન્હા, તો તુજ માત પિતા અમે શાનાં? ના. ૧
માતપિતાનો કહ્યો કરીજે, તો [4]લુંકા માંહી દીક્ષા લીજે. ના.
આચારજ આપણા તેડાવું, ઉચ્છવ કરીને વ્રત લેવરાવું. ના. ૨

---

૧ ઉઘાડે. ૨ જન્મ. ૩ જાળ-બંધન ૪ લુંકા-ઢુંઢીઆ-સ્થાનકવાસી.

દયા મારગ સુધો પાલેવો, હિંસા કેરો મારગ ટાલવો. ના.
એહવું વચન સુણી સીવરાજે, વલતું કહે માય બાપને કાજે. ના. ૩
[1]સુવિહીત ગચ્છ શુદ્ધ સામાચારી, જિહાં જિનવર પૂજા હિતકારી. ના.
તિહાં હું લેઈશ સંયમ માતા, અનુમતિ દ્યો થાએ જિમ શાતા. ના. ૪
વચન કદાગ્રહનો અવહેલી, તપગચ્છમાં સંયમ મતિ મેલી. ના.
સુતનું મન એકાંત નિહાળી, ભાખે વાણી વીર રસાલી. ના. ૫
સુણી એ આચારજ ગુણ વૃંદા, તેડાઉ વિજયસિંહ સૂરીંદા. ના.

વિજયસિંહ સૂરિનું આવવું.

આચારજ ગચ્છ નાયક પાસે, આદરી વ્રત નિજ ચિત્ત ઉલ્લાસે. ના. ૬
ઇમ કહી સંઘ પૂછી વીરચંદે, તેડાવ્યા ગચ્છપતિ આણંદે. ના.
બહુ પરીવારે પૂજ્ય પધાર્યા, હૃદય કમલ ધરમીનાં ઠાર્યા. ના. ૭
કરિય મહોત્સવ પુર પધાર્યા, સહુ શ્રાવક પાયવંદણ આવ્યા. ના.
વીરમદે અંગ જગહ ગહીઓ, આવ્યું ગુરૂ વંદણ તું મહીયઓ. ના. ૮
માહારા આજ મનોરથ ફલીઆ, ભવસાયર તારણ ગુરૂ મીલીઆ. ના.
સંયમ લેઈ આતમ તારૂં, હવે હું [2]આવાગમણ નિવારૂં. ના. ૯
ધર્મોપદેશ દીયો મુનીરાયે, સાંભલતાં સહુને સુખ થાએ. ના.
મન શિવરાજ તણો ઉલસીઓ, ગુરૂ ઉપદેશ હૈયામાં ધરીયો ના. ૧૦
શ્રી ગુરૂરાજ હવે મુજ તારો, જન્મ મરણ તણાં દુખ નિવારો. ના.
દીક્ષા દેઈને શિક્ષા આપો, કર્મ તણાં મુજ બંધન કાપો. ના. ૧૧
સૂર શીરોમણી તું ઉપગારી, હું તુંજ દરસણે બલીહારી. ના.
વંછીત આજ હમારા પૂગા, કહે જિનહર્ષ ભલે દિન ઉગા. ના. ૧૨

દુહા.

ઇમ કહી શ્રી ગુરૂરાજને [3]ધરી આવ્યો શિવરાજ;
દ્યો મુજને અનુમતિ હવે, સંયમ લઉં હિતકાજ. ૧

દીક્ષા સમારંભ.

સકળ સંઘને તેડાવીઓ, વીરચંદ તીણી વાર;
સ્નાન કરાવી સુત ભણી, પહીરાવ્યા સિણગાર. ૨
વરઘોડા કાઢયા ભલા, સાત આઠ પુરમાંહી;
ગામ સહુ જમાડીઉં, મનમાં ધરી ઉચ્છાહી. ૩

---

૧ સારી વિધિ પાળનાર. ૨ ભવમાં આવવું તે. ૩ ઘેર.

ગાજા વાજતે કરી ઘણાં, ધવલ મંગલ ગીત ગાન;
સુગુરૂ ચરણે આવીઆ, વાંદ્યા દેઈ માન. ૪

ઢાળ ૩ જી.

માતાનાં પુત્રદીક્ષા સમયે વચન.

(થારા મહેલાં ઉપર મેહ, ઝરોખે વીજળી હો લાલ ઝરોખે. એ દેશી.)

નયને પડે આંસુ ધાર, પડે પ્રિય માયને હો લાલ. પડે પ્રિય.
આગળ જોડી હાથ, કહે ગુરૂરાયને હો લાલ. કહે ગુરૂ. ૧
શિષ્ય તણી ઇહ ભીક્ષા, દેઉં છું તુમ્હ ભણી હો લાલ. દેઉં.
ઘો દીક્ષા હિત આણી, વાણી સુણી અમ તણી હો લાલ. ઘો. ૨
માય કહે છે મુનીરાય, કરૂં છું વિનતિ હો લાલ. ક.
હીયડાનું આધાર, થાય છે [1]એયતી હો લાલ. થા. ૩
ઘાલ્યો છે તુમ ગોદ, ભલીપેરે રાખ્યજો હો લાલ. ભ.
શીખામણનાં વયણ, સકોમલ ભાખ્યજો હો લાલ. સ. ૪
રીસ મ કરજ્યો રાજ, બાલુડા ઉપરે હો લાલ. બા.
તપ કરવાની વારે, વારજ્યો બહુ પેરે હો લાલ. વારે. ૫
ભુખ ખમી ન શકે છે, એહ છે કાહલો હો લાલ. એહ.
લાડકવાયો એહ અછે, ઉછાંછલો. હો લાલ. એહ. ૬
કરજ્યો સાર સંભાળ, સદા હેત રાખજ્યો હો લાલ. સદા.
એહના અવગુણ દેખી, કે છેહ મ દાખજ્યો હો લાલ. કે. ૭
થોડા માંહી પૂજ્ય, ઘણો કરી જાણજ્યો હો લાલ. ઘ.
સાંભલી વારૂ વેણ, બુરો મત માનજ્યો હો લાલ. બુ. ૮
આપણા હાથે દીધી, દીક્ષા શિવરાજને હો લાલ. દી.
વરસ ચઉદ પરમાણ, કીએ હવે સાજને હો લાલ. કીએ. ૯

દીક્ષા લીધી. ઉમર ૧૪ વરસ.

શુભ વેલા શુભ વાર, કે વ્રત ઉચરાવીયો હો લાલ. કે વ્રત.
મુનિનો વેષ વિશેષ, કે આણી આપીઓ હો લાલ. કે આ. ૧૦
શ્રી જિનવરનો ધર્મ, ઉદય મુજ આઇઓ હો લાલ. ઉ.
પુન્ય-સંયોગે આજ, ચિંતામણી પાઇઓ હો લાલ. ચિં. ૧૧

---

[1] દૂર.

કુમતતણક ચાંડીએ હું, નીઠીઓ હો લાલ. ની.
¹ભરવરે ચોરયું જ્ઞાન, વળી ²ખુરદ્ર ફુકો હો લાલ. બ. ૧૨
કુમત તણે વેશાંમાં ચરચામૃત પીઓ હો લાલ ચ.
જિન શાસન સાધન કે, કુમ કુ ટલો હો લાલ. કુ. ૧૩
ચાલો જિનમતમારે, કાજ સહુ મે સર્યાં હો લાલ. કા.
જિનવિંદ સૂરીશ, સુગુરુ મેં આદર્યાં હો લાલ. સુ. ૧૪
વંદી આનંદ હેત, સહુ કરે ચાકરી હો લાલ. સહુ.
સૂરીશ ગુણ તણા, જિહાંથી ચાંચરી હો લાલ. જિહાંથી ૧૫
³આકર્ષિત જિહાં, ચતુરાં ફેરે કરે હો લાલ. ચતુ.
પ્રભુને ઉગેલ, તેં ગોચર કરે હો લાલ. તેં. ૧૬
ચાલ ત્રણ્યાગ.
સુવિજય જિનેશ્વર, હોજો શિવકારણે હો લાલ. હ.
કરે સદા જિન લાલ, જિન ગુરુ તારણે હો લાલ. જિ. ૧૭
જિહાંને ભવસાગર કરે, નીતિજિન ભજે હો લાલ. કરે
સ્હે જિનહર્ષ સૂરીશ, હિયે વળી આણજે હો લાલ. હિયે. ૧૮
દુહા.
લાભ જિનેશ ભણુ ભણતા, ભણતા સહુ સાધું;
ભેદ દાન સાધન તણા, સુખ ગીતારથ. ૧
પ્રથમ આતમ વશિ, જિનિંદ પ્રતિ હોય;
પાપ પ્રસાર સહેલથી, નીઠીઓ થઈ નીર. ૨
ઉન્નતિ જિન કરે પુન્ય લહે ભજે આપ;
તુરિ સહુ જિનેશ્વરી, ચેતની ⁴આતમ. ૩
જિનાજ્ઞાકાર.
શ્રી આરાધને પૂછીને, કહું જિન ઉદાર;
જિન આતમ સાધન કહું, ભવુને કહું ઉપકાર. ૪
ઢાળ ૪ થી.
(હે નણદી સાજન ને દેશ.)
શ્રી ગુરુચરણ નમી કરી, કર જોડી તે વદીને,
અનુમતિ લે સુખને દીધે, તે કહું જિન ઉદ્ધારીને. શ્રી. ૧

૧ ચોરે. ૨ પ્રગટ્યા. ૩ આકાર ધાર્યું. ઇત્યાદિ ૪ સ્વરૂપ.

કાલ પ્રમાણે ખપ કરૂં, દોષી હુલકર મદ લેવારે.
તપ કરૂં આલસ મૂકીને, માનવ ભવનો ફુલ લેવારે. શ્રી. ૨
ગુણવંત ગુરૂ ઇણી પેરે કહે, જોગ્ય જાણીને સુવિચારેરે.
જિમ સુખ થાઇ તિમ કરો, નિજ સફલ કરો અવતારેરે. શ્રી.૩

વિહાર.

ધર્મ મારગ દીપાવવા, ખાંગરીયા મુની એકાકીરે;
વિચરે ભારંડની પેરે, શુદ્ધ સંયમરસું દીલ છાકીરે. શ્રી. ૪.
સહે પરીસહ આકરા, સોપે નિજ કોમલ કાયારે;
[2]ખમતા સમતા આદરી, મેલી સહુ મમતા માયારે. શ્રી. ૫
કીયો વિહાર મેવાડમાં, ઉદેપુર કીયો ચોમાસોરે;
ધરમ પમાડયો લોકને, કીધો તિહાં ધર્મનો વાસોરે. શ્રી. ૬
છઠે છઠેને પારણાં કીધા, તપ જાસ ન પારોરે;
કાયા કીધી દુબલી, કરી અરસનીરસ આહારોરે. શ્રી. ૭
વીચ સ્વાવલી મારવાડમાં, તિહાં પણ જિન ધર્મ પમાડયોરે;
બહુ જણ સમકીત વાસીયા, મિથ્યાત અંધાર ગમાડયોરે. શ્રી. ૮
કર્યો ચોમાસો મેડતે, તિહાંથી નાગોર પધાર્યારે;
તિહાં પણ ચોમાસો રહ્યા, નરનારીને નિસ્તાર્યારે. શ્રી. ૯
નગર જોધપુરમાં કીયો, ચઉમાસો ધર્મ સુણાવીરે;
શ્રાવક જણ સમજાવીયા, કીરતી ચહુંદિશે ઉપજાવીરે. શ્રી. ૧૦
અપ્રતિબંધપણે કર્યો, ઇમ દેશવિદેશ વિહારોરે;
જીહાં ઉત્તમ સંચરે, તિહાં કરે ઉપગારોરે. શ્રી. ૧૧

પન્યાસપદ.

સત્તરઓગણત્રીસે સમયે, શ્રી વિજયપ્રભ સૂરીશેરે;
પદ પન્યાસ દીયો તીહાં, પુર સોજીન માંહી જગીસેરે. શ્રી. ૧૨
તિહાંથી આવ્યા માહવી, ચોમાસો તિહાં એક કીધોરે,
ધરમ મારગ દીપાવીઓ, તિહાં ધરમલાભ બહુ દીધોરે. શ્રી. ૧૩
અનુ વિહારે વિચરતા, આવ્યા ગુજરાત મોઝારેરે,
પાટણ માંહી પધારીઆ, ધરતા સમતા આચારેરે. શ્રી ૧૪

૧ વિહાર કર્યો. ૨ ક્ષમા.

ઇમ કરતાં સંયમ પાળતાં, એક દિવસે હો આવ્યો મંદવાડ. તે.
દિન ચ્યાર તથા પાંચ દિન રહ્યા, ધર્મધ્યાને હો નાખ્યા કર્મ પછાડી. તે. ૧૧
સાવધાનપણે પોતે ગણે, ચઉસરણા હો ઠીક કરે સઝાય. તે.
નરનારી આવે બહુ વાંદવા, કરે નિર્મલ હો પોતાનીરે કાય. તે. ૧૨
રૂપૈયાદીક નાણે કરી, પુજે ગુરૂના હો નિર્મલ અંગ. તે.
ભાવે શ્રાવક સહુ રાગીયા, ગાવે શ્રાવિકા હો ભલા ગીત સુરંગ. તે. ૧૩
[1]કેઇ [2]લીલવણુની લ્યે [3]આખડી, કોઈ વ્રતની હો કોઇ લ્યે ઉપવાસ
એમ લાભ ઘણો થયો ધર્મનો, જિનહર્ષે હો ગાયો જશવાસ તે. ૧૪

દુહા.

બારસ શુદી પોસ માસની, સિદ્ધ યોગ શનિવાર;
મરણ થયો પન્યાસનો, સાવધાન તિણે વાર. ૧
સૂરચંદશા તિણે સમે, મૂકાવ્યા બંદીવાન;
ઉત્તમ કરણી જીણે કરી, સુગુરૂ ભક્તિ મન આણુ. ૨
રચી અનોપમ માંડવી, જાણે દેવવિમાન;
શણગારી બહુ ભાતશ્યું, પુન્ય તણે પરીમાણ. ૩

ઢાળ ૬ ઠ્ઠી.

(ભરતનૃપ ભાવશું એ દેશી.)

પ્રહસમે કાઢી માંડવી એ, આગળ સૂરચંદશાહ;
હાકમના આદમી એ, લીધા સાથે લોક અથાહ. સુ. ૧
સુગુરૂ ઉચ્છવ કરી એ, શ્રાવક લોક અપાર;
પાટણ જણ સહુ મિલ્યો એ, મુખ બોલે જયકાર. સુ. ૨
સોના રૂપાના ફૂલ ઉછાળતા એ, સુરવૃંદમાં જિમ ઈંદ;
શ્રાવકના વૃંદમાં એ, બેઠા વિમાન મુણીંદ. સુ. ૩
વાડીમાં પધરાવીયારે, ચિંતા કીધી રૂડે ઠામ;
અગર ચંદન ભલા એ, દાગ્યા તેહશ્યું અભિરામ. સુ. ૪
[4]શુભ અનોપમ તિહાં કર્યો એ, ઉજ્વલરૂપ સમાન;
દીઠાં દિલ ઉલ્લસે એ, વાધે પ્રેમ પ્રધાન. સુ. ૫

---

૧ કોઇ. ૨. લીલોતરીની. ૩. બાધા. ૪ સ્થંભ-દેરી.

સત્યવિજય પન્યાસનો એ, નિર્મલ જસ પ્રાસાદ;
કલશ શિર સોહીયો રે, દીઠાં જાયે વિષાદ. સુ. ૬
શ્રી વિજયસિંહ સૂરીશનો એ, [1]અંતેવાસી એહ;
અમર કલિયુગે થયો એ, વિનયવંત ગુણગેહ. સુ. ૭
સફલ કીયો જીણે આપણો એ, લાધો નર અવતાર;
સંયમ શુદ્ધ પાલીઓ એ, તરેગો ભવનો પાર. સુ. ૮
અવિચલ જસ જેહનો થયો એ, ચંદ ચઢાવ્યો નામ;
તપે [2]સૂરીશ પદે એ, મહીઅલ મહિમા ધામ. સુ. ૯
નરનારી ભાવે કરી એ, સાંભળજો નિર્વાણ;
ભણીને ગાવજો એ, થાશે કોડી કલ્યાણ. સુ. ૧૦
સત્યવિજય ગુરૂ ગાવતાં એ, થાયે હર્ષ અપાર;
કરો ગુરૂ એ સદાએ, શ્રી સંઘને જયકાર. સુ. ૧૧
સતર છપને સંવત્સરે, મહાશુદિ દશમી પ્રમાણ;
નિર્વાણ પન્યાસનો એ થયો, જિનહર્ષ સુજાણ. સુ. ૧૨

ઇતિ શ્રી સત્યવિજય નિર્વાણ સંપૂર્ણમ્:

---

૧ શિષ્ય. ૨ સૂરીની પેઠે.

શ્રી કર્પૂરવિજય ગણિ નિર્વાણ-રાસ.

દુહા.

પ્રસ્તાવ.

પ્રણમી પ્રેમે પાસ જિન, પુરિસાદાણી દેવ;
ચરણકમળ નિત જેહના, સેવે ચઉવિધ દેવ. ૧
કમલમુખી કમલે સ્થિતિ, કમલસી કોમલ કાય;
વાંણી રસ સુજને દીયો, શારદ કરી સુપસાય. ૨
ગુણ ગાતાં ગુણવંતના, હોવે નિર્મલ બુદ્ધિ;
દંસણ નાણ શ્રેણી ક્ષપક, અનુક્રમે પામે સિદ્ધ. ૩
વીર થકી ત્રેસઠમેં, પાટે પુણ્ય વિશાલ;
તપગચ્છપતિ વિજયસિંહસૂરી, નામે મંગલ માલ. ૪
તસપદ પંકજ ભ્રમર સમ, સંવેગી શીરદાર;
વૈરાગે મત આદરી, સફળ કર્યો અવતાર. ૫
જિન શાસન નંદન વને, સુરતરૂ ઉપમ જાસ;
પંચમ આરે જગી જયો, શ્રી સત્યવિજય પન્યાસ. ૬
તાસ શિષ્ય મુનિ ગુણનિલો, કપૂરવિજય અભિધાન;
ગુરૂ સેવી શુભ મતિ સદા, મુનિવર મહિમાનિધાન. ૭
કિણી પેરે દિક્ષા આદરી, કિમ ગુરૂ સેવા કીધ;
શ્રુતસાગર અવગાહીને, કિમ મહીયલ જસ લીધ. ૮
કિમ વસુધા પાવન કરી, કરતા ઉગ્ર વિહાર;
કિણપેરે દેવાંગત થયા, તે સુણજ્યો અધિકાર. ૯

ઢાળ ૧ લી.

(મોતીની દેશી રાગ મલ્હાર)

પાટણ વર્ણન.

રૂડો જંબૂદ્વિપ નામ ભરતમાં, લાલા, મહિમ સત્તર ગુજરાત;
રૂડો દેશ મુકુટ શિરસેહરો, લાલા પાટણ નગર વિખ્યાત.
સુગુણ નર ! સુણજ્યો સુગુણ ચરિત્ર. ૧
રૂડો ગુણવંતના ગુણ સાંભળી, લાલા કીજે કાન પવિત્ર. સુ.

જીહો જીહાંકણે પાસ પંચાસરો, લાલા થંભણવારી પાસ;
જીહો અજીત સામ ચિંતામણિ, લાલા વિજય ચિંતામણિ ખાસ. ૩
જીહો ભાસો ભવ ભાવ હરે, લાલા શ્રી તારંગો પાસ;
જીહો દો દો કામિતદાયકો, લાલા નમિયે નગીનો પાસ. ૪
જીહો સુખકર શામલ સાહિબો, લાલા પાસ થયો જયકાર;
જીહો ઇત્યાદિક જિનવર ઘણા, લાલા ગણતાં નાવે પાર. ૫
જીહો પૂજા સત્તર પ્રકારની, લાલા વિરમે ચઢતે નૂર;
જીહો ભાવ ભક્તિ નાટક કરે, જીહો વાજે મંગલ તૂર. ૬
જીહો દાન દિયે જલધર પેરે, લાલા યાક પૂરે આસ;
જીહો કવિ શોભા કેતી કહે, લાલા પાટણ પુન્ય આવાસ. ૭

ઢાળ ૨ જી.

માતપિતા, જન્મ.

(સંભવ જિનવર વિનતિ-એ દેશી.) રાગ સારંગ મલ્હાર.

તે પાટણને ઢુંકડો, વાગરોડ નામે ગામ રે;
રાજ પાસે સોહિયે રે, સુવરાજ અભિરામ રે,
ભવિયણ ! ભાવ ધરી સુણો. ૧
શેઠ શિરોમણિ તિહાં વસે, ભીમજીશાહ અભિધાન રે;
પોરવાડ વંશે વડો, ભૂપતિ દે જસ માન રે. ભ. ૨
કુળવંતી શોભા ભલી, ઘરણી તસ મીરા નામ રે;
રાતે નિજ ભરતાર શું, રાતી શ્રી જિનધર્મે રે. ભ. ૩
અનુક્રમે સુખ સંસારનાં, ભોગવતાં પિયુ સંગે રે;
સુખ્તાફલ જિમ શુક્તિમાં, ગર્ભ ધરે મન રંગે રે. ભ. ૪
જાયો સુત શોભા દિને, ગાયો ગોરી વૃંદે રે;
બારમે દિન શેઠ કાહાંનજી, નામ 'હવિયુ' આણંદે રે. ભ. ૪
આયુ પૂરી પરલોકમાં, જનની જનક સિધાવે રે;
પાટણમાં ફૂઆ ઘરે, કુમર કાહાંનજી આવે રે. ભ. ૬

દુહા.

ચૌદ વરસ નિયમા જતે, કુમર હુઓ જામ;
તારણતરણ જહાજ સમ, સદ્ગુરૂ મિલિયા તામ. ૧

---

૧ પાડું.

કર્મવિવર અવસર લહી, બેઠો યથોચિત દેશ;
યોગ જીવ જાણી ગુરૂ, ઇણી પરે દીએ ઉપદેશ. ૨

ઢાળ ૩ જી.

મનભમરાની દેશી.

ગુરૂદેશના.

પ્રથમ માનવ ભવ દોહીલો, ભવિ પ્રાણીરે.
ભમતાં ઇણે સંસાર, સુણો ભવિ વાણીરે;
એકેંદ્રિયાદિ જાતિમાં, ભ. અનંત અનંતી વાર. સુ. ૧
આર્યક્ષેત્ર ઉત્તમ કુલ વળી, ભ. દુલહો દેહ નીરોગ. સુ.
પંચેંદ્રિય પટુતા લહે, ભ. દુલહો સુગુરૂ સંયોગ. સુ. ૨
સાંભળવું સિદ્ધાન્તનું, ભ. દુરલભ કહે જિનરાય. સુ.
આલસાદીક [1]તેરજે, ભ. કાઠીયા કરે અંતરાય. સુ. ૩
સાંભળવું પુન્યે લહું, ભ. સદ્દહણા દુર્લભ. સુ.
સૂક્ષ્મભાવે જિન કહીઓ, ભ. કરવું [2]તહતિ અદંભ. સુ. ૪
સદ્દહણાપણે દોહીલી, ભ. ત્યજવી વિષયની બુદ્ધિ. સુ.
જંતુ જગ દીસે ઘણા, ભ. વિષય પ્રમાદે ગૃદ્ધ. સુ. ૫
[3]રામાધન ફાંદે પડયો, ભ. નિસદિન બાંધી કર્મ. સુ.
આવિચિ મરણે તિનું મરે, ભ. મૂંઢ ન જાણે મર્મ. સુ. ૬
છાયામિશે કેડે ફિરે, ભ. કાલ ગવેષતો છિદ્ર. સુ.
પાસો કદિય મૂકે નહિ, ભ. ભજો ભગવંત અનિદ્ર. સુ. ૭
આયુ [4]સલિલ ઉલેચીયે, ભ. દિવસ નિશા ઘટમાલ. સુ.
કાલ અરહટ્ટ ભમાડીયે, ભ. રવિ શશી વૃષભ તિકાલ. સુ. ૮
જરા ન આવે જિહાં લગે, ભ. વ્યાધી ન પીડે દેહ. સુ.
તવ લગી જ્ઞાન દીપક કરી, ભ. સંભાળો નિજ ગેહ. સુ. ૯
માનવભવ તટ લહે, ભ. જિણે ન ભજ્યો જિનરાય. સુ.
શુંડણ છાણ તણી પરે, ભ. લેખે તે તો ગણાય. સુ. ૧૦
નરભવ લહી શ્રુત સદ્દહી, ભ. સેવી શ્રી જિન ધર્મ. સુ.
કલ્પવિમાને સુખ લહે, ભ. પામે અવિચલ [5]શર્મ. સુ. ૧૧

---

૧ તેર કાઠિયા છે. ૨ તે પ્રમાણે, તથેતિ. ૩ કંચનકામિની. ૪ પાણી. ૫ કલ્યાણ.

દોહા.

ઈમ ગુરૂ દેશના સાંભળી, લીધી સંયમ ભાર;
કુમર કહે એથી કહે, મુજ તાર તારે પ્રભુ તાર. ૧
એટલા દિન એળે ગયા, ધર્મ વિના અજાણ;
તરણતારણ હવે તું મીલ્યો, આજ મેં પુન્ય પ્રમાણ. ૨
પડીયો જગ દાવાનળે, [1]વહ્નિ વિષ કષાય;
દીન દયાળ કરી દયા, ઉદ્ધરીએ મહારાય. ૩
કર્મ નચાવે [2]મંક ઉપરે, ચઉગતી ચાર મઝાર;
વિવિધ વેશ કરી નાચવું, મુકાવો મરી ભ્રાંતી. ૪
[3]મરકટ કરી હવે આપીઓ, દીજે મુજ ચારિત્ર;
આપું પરમ મનોરથું, કરવા જન્મ પવિત્ર. ૫

ઢાળ ૪ થી. રાગ-વૈરાડી.

(નમો નમો મનક મહામુનિ, એ દેશી.)

સદ્ગુરૂ કહે કુમર સુણો, દોહીલો સંયમ એહરે;
પાળવો અસીધારડીપરે, ચાવન ચણા લોહરે. સ. ૧
ઉપાનહે બેસવું બેસવું, ચાલવું લોચન દેઈરે;
મુકો ઉપાનહે સહી, મુનિવર મારગ જોઈરે. સ. ૨
દુવિધ જીવ સંસારમાં, ત્રસ થાવર હોઈરે;
મનવચન કાયા કરી, રક્ષા કરવી એહોરે. સ. ૩
જુઠું કદી ન બોલવું, ક્રોધાદિક ચઉકારેરે;
અણદીધી પરવસ્તુ જે, મુનિવર ચિત્ત ન આણેરે. સ. ૪
ત્રિભુ મન જોગે જિતે, નવ વાડી વિશુદ્ધોરે;
સંનિધિ સંચય કરવો નહિ, મૂર્છા મમત્વ મુકીરે. સ. ૫
પંચ મહાવ્રત ઈણી પરે, પાળવાં ધરી પ્રેમેરે;
રાત દિવસ સુતાં જાગતાં, જિહાં જાવે તિહાં જેમેરે. સ. ૬
સુર્ય ઉગે ફિર આવરે, ઘરે ઘરે ગોચરી ભમવુંરે;
આધી દોષ કરાવવો, સ્વયમ્ભૂમિક કમવુંરે. સ. ૭
ગુરૂ આજ્ઞાએ ચાલવું, આપ છંદો છંડીરે;
દશવિધ સામાચારીએ, રમવું રંગ માંડીરે. સ. ૮

---

૧ અગ્નિ. ૨ સારંગબાળ. ૩ ભેખડ.

દુહા.

વિષય તજી વીસે વિસા, આવીઉં હોએ મન હામ;
તો સયણા અનુમતિ લહી, કીજે ઉત્તમ કામ. ૧

ઢાળ ૫.

(ઇતની સુણો શાંતિ જિણંદ સોભાગી—એહની દેશી)

ઘરે આવી કહે સુણો સયણાં, મેં ને સુણ્યાં ગુરૂનાં વયણાં;
બુદ્ધિ પામ્યાનું એહ સાર, કાંઈ કીજે તત્વવિચાર. ૧
આયુ અંજલી જલપરે જાયે, પણ મુરખ ભેદ ન પાએ;
ઘડીયાલે જે ઘડી વાજે, મનુ જીવિતકુંભને ભાંજે. ૨
જિમ કોઇક સુપનાં મોઝાર, દેખે રૂધિર મળી પરિવાર;
જાગે તવ આપે એક એકેલો, તિમ સકલ સબંધ થયો ભેલો. ૩
ચિત્ત વહેંચાવણ સહુએ આવે, જીવ દુઃખ એકલડો પાવે;
કર્મ ભરીઓ પરભવે જાએ, તવ ત્યાં કોઇ આડો નવ આવે. ૪
જિમ કોઈ પરદેશે જાયે, સંબલ હોય તો સુખીઓ થાવે;
તિમ પરભવે જાતો જીવ, પુણ્ય હોય તો સુખીઓ સદૈવ. ૫
સંસારમાં છે દુખ ભંડારા, મેં છાંડ્યો મહી નીરધારા;
મયા કરી અનુમતિ આપો, મુજને ગુરૂ પાસે થાપો. ૬
હવે આવે શ્રીગુરૂને પાસે, નયને જળધારા વરસે;
અમ નહાનડો લીયે છે દિક્ષા, ગુરૂ આપો એહને શિક્ષા. ૭
સિંહ પરે સંયમ પાળેજી, ગુરૂ આણા શિરે વેહજ્યો;
ઇમ શીખ દેઈ ઘરે જાએ, કુંવર કાહાનજી આણંદ પાવે. ૮

ઢાળ ૬.

(રાજન રે ભાવ ભાવધરે—એ દેશી)

પ્રણમી શ્રી ગુરૂપાય, ઉભો કુંવર ગાય;
આજ હો આણંદે, મનરાગે સંયમ સુખદાયીજી. ૧
વાસ ઠવે ગુરૂ શીશ, જીવો કોડી વરસ,
આજનો ભારી આચાર આવિકા, આશીષ દીએ એમીજી ૨
પંચ મહાવ્રત ભાર, રૂપે શ્રી ગુરૂ સાર. આ૦
હે જીવે સંતોષ સીખ દિયે વળીજી; આ૦ ૩

સંવત અઢારે વીસ. માગશીર સુદી સુજગીસ. આ.
નામ ઠવીયું ગુરૂ. કર્પૂરવિજય મનોહરૂ જી. આ. ૪
દીક્ષા મહોત્સવ ખાસ. કુટુંબનો કરે ઉલ્લાસ. આ.
શોભાની વાસની, આયુ શિરોમણી જી. આ. ૫
વિહાર કરે ગુરૂ સાથે. મન જોડ ધરી હાથે આ.
ગુરૂ કુળવાસી ખાસ. જ્ઞાનને જસ લહે જી. આ. ૬
ગુરૂ સેવા રહે કરે, નિજ વિદ્યા ઠરે. આ.
આવશ્યકાદિક ગ્રંથ. ભણી મન રંગશું જી. આ. ૭
શ્રી વિજયપ્રભુ સૂર, ભણી આગુંપુર. આ.
યોગ વહીને પવિત્ર, પદ દીયે ત્યારજી. આ. ૮
મુક્તાવને પાસ આસ. શ્રી મુનવિજય પન્યાસ આ.
સંગ્રહ લહે નવ પદ ધ્યાન, પન્યાસને જી. આ. ૯
જેહના ગુણ ગુણિતગણ, પુરાયકતની ભાવ આ.
જેહને કરે ઠીક તે લહે, લક્ષ્મી ઘણી જી. આ. ૧૦
ધન્ય ધન્ય કહે સહુ લોક, મિલે થોક થોક. આ.
જેહને પાટે પટધર, કર્પૂરવિજય ગણી જી. આ. ૧૧

ઢાળ ૭ મી

(પ્રથમ ગોવાળ તણે ભવે જી. એ દેશી.)

વિચરે સહી ગુરૂ મંડલે જી, ભવને જિમ દિનકર;
ભવિ કમલ પડિબોહતા જી, હણતા પાપાંધકાર;
સુણો મુજ વિનતિ હો ગુરૂરાય, મનુજે ચરિત્ર લખ. સુ. ૧
વડીનગર ભરૂચ શેહેરમેં જી, સુરત જિમ ગોરાણ;
ઈહાં દિર્વે વિચરે ગુરૂ જી, જિહાં શ્રી દેવ વડનગર, સુ. ૨
રાજનગર રાધનપુરેજી, આદિની આદરે મોરબ;
પાલણપુરાદિક કોહેરમેં જી, ચાતુર્માસ કરંત સુ. ૩
દેશ વિદેશે વિહરતા જી, દેવ વિશ્વ ધરા ધ્યાસ.
પંન્યાસ શ્રી વૃદ્ધિવિજય પ્રભુજી, શ્રી સુમતિવિજય
પંન્યાસ સુ. ૪

દુહા.

દેવ ગુરૂ પશીધ્રીજ છે, ત્રીજે તેહને પાસે;
પુન્યે પ્રભુને જે ભજી, તેહની પુગે આસ. ૧

ઢાળ ૯.

રાગ ધન્યાશ્રી (ધન્ય ધન્ય સંપ્રતિ સાચો રાજા—એ દેશી)

ધન્ય ધન્ય શ્રી ગુરૂ જયકારી, હું જાઉં તોરી બલીહારીરે;
ઉપદેશે કરી જગને તારી, પુન્યવંત પર ઉપગારીરે. ધન્ય. ૧
તસ શિષ્યમણી મુગટ મનોહર, ક્ષમાવિજય કવીશ્વરરે;
એહની સેવા કલિયુગ માંહી, કલ્પતરૂની છાંય. ધન્ય. ૨
તસ ચરણ સુપસાય લહીને, વાનગર રહી ચોમાસેરે;
પાસ પંચાસર સાહીબ સંનિધિ, સહુ કીધ અભ્યાસરે ધન્ય. ૩
નિધિ મુનિ સંયમ[૧] શશી સંવત્સર, વિજય દશમી શનિવારરે;
મણી જિનવિજય કહે ગુરૂ નામે, શ્રી સંઘને જયકારરે. ધન્ય. ૪
ભણશે ગુણશે જે સાંભળશે, તસ ઘરે મંગળમાળરે;
અખિર શ્રીપુર તેજ ગુણાકર, કમલા રાજમરાલરે. ધન્ય. ૫

ઇતિ ગુરૂરાસ તથા ઢાળ સંપૂર્ણ.

૧ વર્ષે.

શ્રી ક્ષમાવિજય નિર્વાણરાસ.

દુહા.

સ્વસ્તિ શ્રી [1]વરદાયિની [2]જિનપદપદ્મનિવાસ;
સુરવર નરવર સેવતા, [3]સા શ્રી દ્યો ઉલ્લાસ. ૧
[4]શારદ ચરણે જે રહ્યા, તે હોયે પંડિત ખ્યાતિ;
હંસજાતિ જિમ જગકરે, ખીર નીર દોય [5]પાંતી. ૨
જિન શારદ ચરણે નમી, ગુણસ્યું મુનિ મહિરાણ;
ક્ષમાવિજય પન્યાસનો, સાંભલજ્યો નિર્વાણ. ૩

ઢાળ ૧.

(વીર જીનેશ્વર ઉપદેશે—એ દેશી.)

આબુનું વર્ણન.

જંબુદ્વીપના ભરતમાં, મરૂધર દેવા વિરાજેરે;
અદ્ભૂત અર્બુદ ગિરિવરૂ, માનું મુગટ સમ રાજેરે.
ભવિયણ ભાવ ધરી સુણો ગુરૂ ગુણવંત ચરિતોરે, આંકણી.
સોનૈયે ધરતી ભળી, નીપાયો પ્રસાદોરે;
વિમલે જન્મ સફળ કીયો, મેરૂસ્યું મંડી વાટ રે. ભ. ૧
વિમલે જે ધન વાવરીઉં, તેહની સંખ્યા ન થાયેરે;
બાવન લાખી રોજના, દોડા તિહાં ખરચાયરે. ભ. ૨
વસ્તુપાલ ધન વ્યય કરે, બાર કોડી ત્રેપન લાખરે;
દેરાણી જેઠાણીના ગોખલા, ખરચ્યા નવ નવ લાખરે. ભ. ૩
દંડ કલશ ધજ ધોરણી, ફીરતી દેહરી ત્યાંહીરે.
તિનભુવન સીરસેહરો, થાપ્યા ઋષભ [6]જિનનાંહરે. ભ. ૪
[7]દેઉલ દેખી દિલ ઠરે, દાનવ માનવ કેરારે;
મૂલ નાયક નેમીસરૂં, બીજાં બીંબ ઘણેરાંરે. ભ. ૫

૧ વર આપનારી. ૨ જિન પ્રભુના પગરૂપી કમળમાં નિવાસ જેનો છે એવી. ૩ સંસ્કૃત શબ્દ—તેણી. ૪ સરસ્વતિ. ૫ પેડે. ૬ જિનનાથ. ૭ દેવળ.

ચોમુખ દેખી [1]ચોંપસુ, ચતુરનાં ચિતડાં રીઝેરે;
પરમાતમ પ્રભુ પેખતા, [2]ચોગતિ વાસના [3]છીજેરે. ભ. ૬
ગઢ ઉપર દેવલ બરો, ધાતુમયી જિન બીંબરે;
સુરનર કિન્નર માનવી, દેખી પામે અચંબરે. ભ. ૭

મહેદી માતા ઉમભલે—એ દેશી.

જન્મવર્ણન.

[4]આબુ અચલ ને ઢુંકડો, એક ગામ પોયંદ્રા નામોરે.
જિહાં શ્રી પાસ જીણંદનો, સોહે દેઉલ અતિ[5] અભિરામોજી. ૧
તિહાં વસે વ્યવહારીઓ, વડ ઓસવંસ સિણગારોજી;
ચામુંડ ગોત્રે સાહ હ્રદો, ધરણીવનાં બાઈ ભરતારોરે. ૨
જલબિંદુ જિમ સીપમાં, મોતી હોય સ્વાતિ સંયોગેજી;
ધરણી ગર્ભ ધરે તથા, પામી પ્રીતમ સંયોગેજી. ૩
શુભ સુપને સુચિત જાણ્યો, સુત લક્ષણ લક્ષીત દેહાજી;
કુટુંબ મિલી દિન બારમે, નામ ઠવીઓ ખેમચંદ સનેહાજી. ૩
માવડી પુન્યેરે પરવડી, કરી સંબલ પરભવ હાલેજી.
ચક્રિ હરીબલ પ્રતી હરી, કાલે સંગ્રહ્યા કિણહી ન ચાલેજી. ૫
કુંવર અહમદાવાદમાં, કોઈક કામ ઉદ્દેરી આવ્યારે;
પ્રેમાપુરમાંહે રહ્યા, સહુ સજ્જન મન ભાવ્યા જી. ૬

દુહા.

ગુરૂસમાગમ.

ત્રેશઠમે પાટે થયા, શ્રી વિજયસિંહ સૂરીસ;
પંન્યાસ શ્રી સત્યવિજય ગણી, કપૂરવિજય તસ સીષ્ય. ૧
શ્રી વિજયપ્રભ સુરિંદને, આદેશે ચોમાસ;
પ્રેમાપુર પાડે પધારીઆ, વૃદ્ધવિજય ગણિ પાસ. ૨
કુંવર ગુરૂ આવ્યા સુણી, મન આણંદિત થાય;
વંદન હેને ઉમહ્યો, દીઠા શ્રી ગુરૂ પાય. ૩
શ્રી ગુરૂ ધર્મકથા કહે, સાંભળજ્યો સહુ કોય;
એ સંસાર અસારમાં, જિન આતમ હીન હોય. ૪

---

૧ એકદમ, ચોપથી. ૨ મનુષ્ય, દેવતા, તીર્યંચ, અને નારકી એમ ચારગતિ. ૩ ભાંગે-દૂર થાય. ૪ પર્વત. ૫ સુંદર.

ઢાળ ૨ જી.

ગુરૂદેશના.

અમલી લાલ રંગાવો વરનાં મોલી. એ દેશી.

કરૂણાસાયર ગુરૂ દેશના, મીઠાં અમૃત સમ વયણાં રે;
મેલા વાસીરે પંખી પેરે મિલીયા, સ્વારથીયાં સયણાં રે;
ગુરૂ ભાખે મધુરી દેશના. આંકણી.
સહુ કર્મ વશે આવી મિલ્યો, વલી કરમે [1]વિછડી જાય રે;
જિમ વાએ મીલીયાં વાદલાં વાળી, વાયરે વીખરી જાય રે. શ્રી. ૧
કુડાં દેહ કુટુંબને કારણે, અજ્ઞાની પાપ કરે સીરે;
પછિ તાસ વિપાક ઉદય થાયે, તવ [2]ત્રાણુ કોઇ ન હોસીરે. શ્રી. ૨
એહ જીવિત જલબિંદુ સમો, સવી પ્રેમ સુખ ન સમઝાણો રે;
[3]સાયર કલ્લોલ [4]જ્યું સંપદા, તેહ ઉપર મોહ ન આણો રે. શ્રી. ૩
રયણ ચિંતામણિ નરભવો, પાંમી જેણે ધર્મ ન કીધો રે;
તે માનવ રૂપે વાનરો, ફોકટ જનમારો લીધો રે. શ્રી. ૪
ઇમ જાણી ધર્મ સમાચરો, જિન વાણી ચિત્તમાં આણીરે;
[5]પંચ આશ્રવ તજી [6]સંવર ભજો, ઇમ જંપે કેવલનાણી રે. શ્રી. ૫

દુહા.

કુમાર પર તેની અસર.

શ્રી ગુરૂ દેશના સાંભળી, જાગ્યો ચિત્ત કુમાર;
કરજોડી પદ પંકજ નમી, કહે ભવજલથી તાર. શ્રી. ૧
જન્મ મરણ દુખ મેં સહ્યા, જાલ્યા તુમ્હ પસાય;
અબહું તેહથી [7]ઉભગો, તિણે મુજ [8]દીખ સુહાય. શ્રી. ૨
ઉજલ તેરસેં જેઠની, સંવત સત્તર ચંહુઆલ;
વૃદ્ધિવિજય ગણી મત દીયે, સફલ તરૂ સુર સાલ. શ્રી. ૩
દશવિધ ધર્મ મુનીંદનો, ક્ષમા પ્રથમ ગુણ જાણ;
સહુ સાખે સાન્વયી થવું, ખીમાવિજય અભિરામ. શ્રી. ૪
પાલણપુરની સીમમાં, માણીભદ્ર જિહાં યક્ષ;
તપગછની [9]સાંનીધી કરે, [10]સમરે થાઈ પ્રત્યક્ષ. શ્રી. ૫

---

૧ જૂદા થાય. ૨ રક્ષણ. ૩ સાગરના મોજાં જેવી. ૪ લક્ષ્મી. ૫ મિથ્યાત, યોગ, કષાય, અવિરતિ, આદિ. ૬ જેથી કર્મ છૂટે તે. ૭ કંટાળી ગયો છું. ૮ દીક્ષા. ૯ રખેવાળ. ૧૦ યાદ કરે કે પ્રત્યક્ષ થાય છે.

ગયણી નગારાં વાજીઆં, શુભ મુહૂર્ત યોગ;
શબ્દ વેદ ગુરૂ તવ દીયે, શબ્દ શકુન ઉપયોગ. શ્રી. ૬
કોટુંબીક, એક પૂછીયો, ઉદ્યમ કારણ કેણ?
તે કહે નવો નિર્વાણ કરી, સીચા છાં તરૂએણ. શ્રી. ૭

ઢાળ ૩.

કપૂરની દેશી.

તે સાંભળી કરે ગુરૂ વિચાર, એ થાશે મુનિકુલઆધાર;
સંસારીવ દીવા કાજ, જોઈને પોહોત્યા ગુરૂરાજ. ૧
આબુ અચલગઢ યાત્રા કરી, દેઉલ દીઠે આંખ્યો ઠરી.
સુંદર સીરોહી વીર વાડી, વર્ધમાન જિન બંભણ વાડી. ૨
વીર જિણંદ નાણે નાંદીયે, ઈંવિત સ્વામી પ્રભુ વાંદીયે;
અજારી દેવી શ્રુતદાય, વીરભુવન પ્રણમે ચિત્ત લાય. ૩
આર્દ્રકુમારની ચોરી જહાં, વસંતપુરે ગુરૂ પોહોત્યા તિહાં;
સાદડી રાણકપુર મનરોલી, ઘાણોરે વીજે વેવલી. ૪
લોહાણે [1]આદમ અરિહંત, વરકાણે શ્રી પદ્મ ભદંત.
નાડોલાઈ નાંડુલ જાય, તીરથ ભેટી પાવન થાય. ૫
ઉદયેપુર ડુંગરપુરવાસ, સાગવાડી ધૂલેવિ મઝાર;
ઈડર વડનગરે આવીયા, વીસલનગર સહુને ભાવીયા. ૬
ઈંત્યાદીક બહુ તીરથ કરી, મોટા ગુરૂ વાંદી સંયમી.
બદ્રક વિનય નિર્મલ ચિત્ત, જાણે સૂત્ર ભણાવે નિત. ૭
અંગ ઈગ્યાર ઉપાંગ [2]બાહાર, છેદ [3]ખટ મૂલ આગમ અપાર.
પયન્ના નંદી અનુયોગ,.....................................૮

દુહા.

પૂર્વકૃત કર્મોદયે, પથરી રોગ ઉત્પન્ન;
સનત્કુમાર મુણીંદને, સોલ રોગ જિમ તન્ન. ૧
મોટા ગુરૂ મન ચિંતવે, યત્ન કરંતાં કોડ;
એ એ દેવ અઢારડે, રયણે લગાવી ખોડ. ૨

યતઃકવિત.

સસી કીયો સકલંક, કાયનકું દીધી મયણાં,

---

૧. પહેલા—આદિનાથ. ૨ બાર. ૩ છ.

લોયણુ દીધ [1]કુરંગ, લોયણુ હીણકીય નારી;
નાગરવેલ કીધ નીફલ, સફલ ઉંબડ વધારી,
[2]સોરંભહીણુ સોનો કીયો, સકલ લોક વિસ્મય ભયો,
એ એ દેવ કારણ કવણ, હામ હામ [3]ભુલ્લવ ગયો. ૧

દુહા.

રાજનગરને [4]પરિસરે, સરસપુરે સુખકાર;
પાટ દેઇ પાટણ દીસે, કપૂરવિજય કરે વિહાર. ૧
પાટણ અહમદાવાદમાં, શશી રવિ મુનિપરી હોય;
કુવલય કમલ વિકાસતાં, પાપતિમિરભર ખોય. ૨
અપવાદે એક નગરમાં, ચોમાસાં દશ બાર;
સહેરપુરામાં વિચરતાં, વરસે [5]દેશનધાર. ૩

ઢાળ ૪ થી.

(એ છીંડી કીહાં રાખીએ કુમતી. એ દેશી.)

રાજનગરમાં શ્રી ગુરૂરાજે, જલધરની પેરે ગાજે;
ખીમાવિજય ગણી સંશય ભાજે, દિન દિન અધિક દીવાજેરે.
ભવિકાં વંદો ગુરૂ ગુંણ ધારી. ૧
સોભાગી વડભાગી ત્યાગી, વૈરાગી વડવીર;
કાલ પ્રમાણે સંયમ ખપ કરે, પામવા ભવજલતીરરે. ભ. ૨
ગર્વરહિત ભદ્રકપરીણામી, વિનય સમતાધારી;
દેશના જલધારાએ સીંચે, ભવિક હૃદય શુભકારીરે. ભ. ૩
[6]ગોયમ [7]સોયમ [8]જંબૂ [9]પ્રભવા, [10]સિયંભવ સૂરીશ;
મુદ્રા મોહન જેની દેખી, સાંભરે તેહ મુનિસરે. ભ. ૪
રવિકિરણે તાપ તપે ધીકને, જિમ શીતલ સહીકાર;
તિમ ક્રોધાનલ તાપિત જને, શ્રી ગુરૂનો આધારરે. ભ. ૫

દુહા.

વૃદ્ધ ગુરૂને વાંદવા, દેહ [11]જુહારણ કાજ;
પાટણ સંઘની વિનતી, સફલ કરે ગુરૂરાજ. ૧

---

૧ હરણ. ૨ સુગંધ. ૩ ભૂલ ખાધી. ૪ પરૂ. ૫ ઉપદેશની ધાર. ૬ ગૌતમ સ્વામિ. ૭ સુધર્મા સ્વામિ. ૮ જંબૂ સ્વામિ. ૯ પ્રભવ સ્વામિ. ૧૦ સય્યંભવ સૂરિ. ૧૧ નમસ્કાર.

દાંત ખાંતી જઈ કુમારી રીયે, વીમલ વસહી જિન વંદોરે;
ગામ નગરપુર પાવન કરતા, આવે અમદાવાદરે. ખી. ૬
ચિંતામણી મહાવીર ઋષભજી, અજીત સંભવ શાંતિનાથજી;
વર્ધમાન શીતલ વાસુપૂજ્યો, જગવલ્લભ શિવ સાથીજી. ખી. ૭

દુહા સોરઠી.

ઈત્યાદિક જિન રાજનગર ભુષણ સમા,
પ્રણમે આતમકાજ, ખીમાવિજય ગણી હરખ ધરી. ૧.

ઢાલ ૭ મી.

સુણો શાંતિ જિણંદસો—એ દેશી.

ગણનાયક લખે આ દેશ, પાવન કરો સુરત આ દેશ;
સંઘ જુવે તુમારી વાટ, દીપાવો સુવિહીત પાટ. ૧
માણીચંદ રૂપા કલ્યાણ, તારાચંદ હેમચંદ જાણ;
મોદી માવજી માણેકચંદ, વાંછાગઢવી અધિક આણંદ. ૨
ઈત્યાદિક શ્રી સંઘ લોક, ચાહે જીમદીનક;
વાંચી પત્રને પૂજ્ય પાંગરીયા, ખંભાત જઈ ઉતરીયા. ૩
સંઘ સામો આવે ધાઈ, આવે તિહાં અધિક વધાઈ;
સુખસાગર થંભણ પાસ, જગવલ્લભ લીલ વિલાસ. ૪
નવપલ્લવ પાસ કંસારી, જીરાઉલ સંપદકારી;
મનુ મોહરી પાસ, અમીઝરો ચિંતામણી ખાસ. ૫
ભીમ પાસ જીરોસર દાખા, બીજા પ્રભુ સંઘન શાખા;
દેરાં ચાલીશને આઠ, તિહાં પૂજના ઘણા ઠાઠ. ૬
તિહાંથી કાવીએ પધાર્યા, સોંયરામાંહી દેવ જુહાર્યા;
જંબુસર આવી જિહારે, પદ્મ પ્રભુ દીઠા તિહાંરે. ૭
ભરૂચે સુવ્રતસ્વામી, આદીસર પાસજી નામ;
ઘોધે ચૈત્યવંદન દીધો, તેડ સુરત વાત પ્રસીધો. ૮
સામઈયા સખર બનાવે, પંચ શબ્દાં વાજાં મંગાવે;
નાદનચંદ મન હરખ નમાવે, પણ પૂજ્યજી નિસ્પૃહ દાવે. ૯
ઉપાસરામાંહી ઉતાર્યા, સુણાં વયણાં હું અમૃત ધારા;
[1]ગોરી [2]ગુંદયલી ગુંયલી ગાવે, શાસનપરભાવના થાવે. ૧૦

૧ સ્ત્રીઓ. ૨ ગુરૂ સ્તુતિ.

એહી ધર્મ જિણંદ સુધર્મ, શ્રી સુરતમંડણ પાસ;
શ્રીસંઘને ઋધિ દ્રોસ, સંવત એંસીએ રહ્યા ચોમાસ. ૧૧

હવે પરવ પજુસણ આવી, આપે ગુરૂ મીઠી વાણી;
અમારીના પડહ વજાવો, સાધર્મ જણચર મુકાવો. ૧
નવવ્યાખ્યાને કલ્પ વંચાવે, જિનવરની પૂજા વિરચાવે;
પાખી પોસહ વડલ થાય, ગુરૂ જશ દિસોદિશ ગવાય. ૧
માણેકચંદ કરે અરદાસ, ગુરૂ કરે બીજા ચોમાસ;
વીતરાગ વચન મન આણી, ગુરૂ બોલે પુહરી વાણી ૧
વસીએ પડે ધરમો સ્વામી, શું કહીએ અંતરજામી;
જિનકર [1]હિરચંદરી જાય, પહેંચ વન થી ગતિ થાય.
તો અમને મોટા કીજે, માસ એક વાડીમાં રહીજે;
તુમમની અમ સરીખા કોઇ, અમમની નહી પૂજ્યની કોઇ.
ઘણું આગ્રહ વિનતી માની, દિન આઠ રહ્યા ગુરૂ આની;
થોડું પણ અમૃત દીઠાંરી, જંબુસરે આવ્યા વીઠાંરી. •

દુહા.

ચતુર શીરોમણી સંઘના, આગ્રહથી ચોમાસ;
અમદાવાદે સંઘ હવે, લેખ લીખે અરદાસ. ૧

ઢાલ ૮ મી.

જશોદા રાની રે એ દેશી.

શુભનગર પડે ધારો રે, વિનતી અવધારો રે;
મેને વધારી શ્રી સંઘને ઘણો રે. ૧
દેશ નગરને ઘામ રે, ગુર પાટણ ઠામ રે;
ધામ અભિરામ જે, ગુરૂ પાવન કરે રે. ૨
ધન્ય તે નરનારીને, સમકીત મતધારી રે;
દેવ જુહારી ગુરૂ ચરણે નમે રે. ૩
ધન્ય તે વ્યવહારી રે, પડીક્રમણુંકારી રે;
વંદન વિધિ સારી રે, જે જિનેં સાચવે રે. ૪

---

[1] જીન હેમેન્દ્રપાને.

લેખ વાંચીને આવે રે, ધર્મ સમ ભાવે રે;
મોતીડે વધાવે રે, શ્રાવક શ્રાવિકારે. ૫
ઉપધાન વહાવે રે, માલા પહીરાવે રે;
શાસન દીપાવે રે, જો ધરે દીવડો રે. ૬
કૃત કર્મના ભોગરે, દેહ ઉપન્યો રોગ રે;
યોગ ઉપયોગ ન મુકે, વિકૃતિથીરે. ૭
ધન [1]ખધક શીશરે, અરજુનમાલીસ રે;
[2]શીશ બલતો સહે, ગજસુકુમાળજે રે. ૮
નવિ આણી રીશરે, સુકોમલ મુનીશ રે;
રીશ કીરત ધર, શીવપદ પામીયા રે. ૯
ઇમ મન માંહી ભાવી રે, જિનવિજય તેડાવી રે;
સંઘ ભલાવી, શુભ ધ્યાને રમીરે. ૧૦
પ્રભુ આણા ભાલી રે, પદ્માસન વાલી રે;
જપે જાપમાલી, એકશો આગલે રે. ૧૧
સંવત સત્તર છયાસી રે, દોસીવાડે ચોમાસી રે;
ઉજ્વલ એકાદશી આસો માસની રે. ૧૨
પોરસી ભણાવી રે, જીવરાશી ખમાવી રે;
મૈત્રી મન ભાવી, સુર પદવી વરે રે. ૧૩
હવે શ્રાવક લોક રે, મીલીયા બહુ થોક રે;
દિન દિન લોક જ્યું, વિરહે દુઃખ ધરે રે. ૧૪
જલવિણ જિમ [3]મીન્ન રે, રવિ વીણુ [4]કજ્જ દીન રે;
માતાજી વિણ [5]નંદન કહો કિમ રહે રે. ૧૫
કુણ દેશના દેશે રે? અમ હીત કુણ કહેશે રે?
ઉપગારો અંગ વહેશે, કહો કુંણ તુમ વિના રે? ૧૬
પાએ શીર નામી રે, દેહને ખામશું સ્વામી રે?
હિતકારી સુવીચારી, તુમ સમ કો નહી રે. ૧૭
કોરશાહ તાત રે, વનાંબાઈ માત રે;
ઉસવંત વિખ્યાત, જિહાં ગુરૂ અવતર્યો રે. ૧૮

૧ સ્કંધક મુનિ ૨ માથું. ૩ માછલું. ૪ કમલ. ૫ છોકરું.

ઢાલ ૧૦ મી.

રાગ:મારૂણી.

સુગણ સોભાગી સહી ગુરૂ સાંભરે રે, [1]જનકસુતા જિમ રામ;
કામ હું રતિને ધામ હું પંથીને રે, વ્યાપારી મનીદાસ. સુ. ૧
ચંદચકોરાં જલધર મોરાં પ્રીતડી રે, ગીરધર રાધા જેમ;
ગજરે વાપીક અંબ, ભમર જિમ માલતી રે, રાજમતી મનનેમ. સુ. ૨
હારમાંહી [2]ગુણ, પટમાંહી તંતુઆ રે, ચંદનમાંહિ જીમ વાસ;
મોતીમાં ઉજ્વલતા, ગંધજ્યું ફૂલમાં રે, તિમ ગુરૂ ગુણ આવાસ. સુ. ૩
જેહને દીઠે તનમન હુલ્લસ્યે રે, નીઠે પાપની [3]રાશી;
તેહ શ્રી ખામા વિજયજી સુગતિ પધારીયા જી, જેહની મોટી આશ. સુ. ૪
સુપનમાંહી જો આવી મુઝ દરીસણ દીઉરે, તો પહોંચે મનના કોડ;
સુમતિ સદાજન મહીમા, સદ્ગુરૂ સેવતાંરે, વંદુ બેઉ કરજોડ. સુ. ૫

કલશ.

ઇમ સંઘ સુખકર સાત ભયહર, સાત સુખવરદાયકો;
ક્ષમાવિજય પન્યાસ પાવન, સાધુ મંડલીનાયકો;
તસુ હસ્ત સુદીક્ષીત પેરે શિક્ષિત, જિનવિજય ગણી જગે જ્યો;
સુમતિવિજય કહેણુથી, એ વચન રસ સફલો થયો. ૧

ઇતિ શ્રી ક્ષમાવિજય ગણિ નિર્વાણ મહોત્સવ સંદર્ભ સંપુર્ણ.

---

૧ જનકની દીકરી-સીતા. ૨ દોરો. ૩ સમૂહ.

તે ગુરૂનો ભગતો ઘણો, રાયચંદ શુભ નામ;
શામલપાસની પોલમાં, સુંદર જેહનું ધ્યાન. ૩
જોડો પગ પહેરે નહિ, દેશ વિદેશે જાય;
ઉષ્ણ ઉદક નિત્ય વાવરે, એ વ્યવહાર સદાય. ૪
તસ પારેખના વચણથી, ખુશાલચંદ કુમાર;
ગુરૂના ચરણકમલ નમે, પામે હર્ષ અપાર. ૫
ગુરૂ પણ તેહને દેશના, તિણી પેરે દીએ રસાલ;
જિમ સંયમ સન્મુખ હુવે, શ્રાદ્ધા જ્ઞાન વિશાલ. ૬

ઢાળ ૩ જી.

(પ્રાણી વાણી જિન તણી—એ દેશી)

એ સંસાર અસારમાં, જોતાં સ્થિર વસ્તુ ન કાંઇરે
પ્રભાતે જે દેખીએ, મધ્યાન્હ સમે તે નાંહી રે (૨)
પરમ ગુરૂ વચણુડા, સુણો પ્રાણીરે, સુણો પ્રાણી નિરવદ્યવાણી;
જિનની ગુરૂ કહે હિત આણીરે—૧
સંયોગે જો આવી મળ્યો, બાહ્ય પરિકર પુન્ય સંયોગરે;
વિછડતાં તે વસ્તુનો, તત્ત્વદૃષ્ટિ ન કરે સોગરે—(૨) પરમ. ૨
જિમ કોઈક નર સ્વપ્નમાં, લહે રાજ્ય તણો ઉપભોગરે;
ક્ષણ માત્ર જિમ તે રહે, તિમ શબ્દ રૂપ રસ યોગરે (૨) પરમ. ૩
દિનકર ઉગે આથમે, પડે ઘડિયાલોના ઘાયરે;
પણ મૂરખ સમજે નહિ, મારૂં છીણ આઉખું જાયરે.-(૨) પ. ૩
મહાકાલ અનાદિ અનંત છે, તિહાં દુર્લભ મનુષ્ય અવતાર રે;
તે પામે પણ દુહલી, સખી(?)જેહથી ભવપાર રે-(૨) પ. ૫
સુલભ દેવાધિપપણું, વલી સુલભ બહુ પ્રભુતાયરે;
દુર્લભ વસ્તુ સ્વભાવની, શ્રદ્ધા સ્યાદ્‌વાદે થાય રે—(૨) પ. ૬
શ્રદ્ધા પામે પણ ઘણા, કર્મ કર્દમમાં લપટાયરે;
વિષયાસંગી જીવડા, જાણે પણ નવિ છંડાયરે—(૨) પ. ૭
દુવિધ ધર્મ જિનવર કહે, વિદ્યા સંયમ સુખકાર રે;
હિંસાદિક આશ્રવ તણો, જિહાં ત્રિવિધ ત્રિવિધ પરિહારરે-(૬) પ. ૮

ચરણ ધરમ આરાધવા, ઉમો છું નીરધાર;
કૃપા કરી આરોપીએ, પંચ મહાવ્રત ભાર. ૪
તુજ પસાય મુજ રાંકને, હોસ્યે બહુ ગુણ સિદ્ધ;
અનુક્રમે તુમ સંગથી, થાસ્યે વંછીત સિદ્ધ. ૫

ઢાળ ૪ થી.

(સંયમથી સુખ પામીએ. એ દેશી.)

ગુરૂ કહે સાંભલ માહારી, વાણી અમીય સમાણી;
કુંવરજી જાણી જૈનાગમ થકી, તિમ કહું તુજ હિત પ્રાણી. કું. ૧
સંયમ સુરતરૂ સેવીએ, વિનય તો તેહનું મૂલ; કું.
સ્કંધ તે સુરનરસંપદા, પત્ર તે જસ શ્રુત ફૂલ. કું. સ. ૨
ફલસમ પંચમ જ્ઞાનતા, રસ તે કરમ અભાવ; કું.
એ સંયમ આરાધતાં, હુઆ ઘણા નિઃપ્પાપ. કું. સ. ૩
ભૂજલ તેઉ વાઉને, વનસ્પતિ ત્રસકાય; કું.
મન વચ કાયેં નવિ હણે, હણાવે રૂષીરાય. કું. સ. ૪
ચાલે જયણાએ મુનિ, ઉઠે બેસે મન આણી; કું.
ભોજન શયન ને બોલવું, જયણા એ સવિ જાણી. કું. સ. ૫
સંયમમાં રતિ ઉપજે, તો સ્વર્ગ સમ હુએ સુખ; કું.
અરતિ હુએ સંયમ વિષે, તસ નારક સમ દુઃખ. કું. સ. ૬
ગુરૂ આણાએ ચાલવું, તજવો છંદાચાર; કું.
પાલવો પરમપ્રતીત સ્યું, દશવિધ ધરમ અપાર. કું. સ. ૭
ઇંદ્રિય વિષય તજી કરી, પાળવું નિર્મળ શીલ; કું.
કરમ શત્રુઓ નિર્મૂલવા, કરવી અનુભવ લીલ. કું. સ. ૮
શીતાતપ મલ પરિસહા, વલી પૂજા સતકાર; કું.
આવે અરતિ નવિ કરે, ભવ તરે તે અણગાર. કું. સ. ૯
પુદ્ગલ સંગે અનાદિથી, બીગડી પરણતિ દેહ; કું.
રત્નત્રયી અભ્યાસથી, કરવી નિર્મળ તેહ. કું. સ. ૧૦
ધીર હોય તે ધરી શકે, નહિ કાયરનું કામ; કું.
કાયર નર જે આદરે, તો ન રહે તસ [૧]મામ. કું. સ. ૧૧

૧ મર્મ-લાજ.

કુંવર કહે સાચું કહ્યું, પણ છોડીશ ગૃહવાસ; કું.
સુગુરૂજી તુમ્હ પસાય ઉત્તમ થઈ, પાલશું સંયમ ખાસ. કું. સ. ૧૨

દુહા.

અનુમતિ લહે નિજ તાતની, દીક્ષા ગ્રહું તુમ પાસ;
તાવત કાલ કૃપા કરી, કરજ્યો અત્ર નિવાસ. ૧
ગુરૂ કહે દેવાનુપ્રિયા, જીમ સુખ પણ પ્રતિબંધ–
કરવો નહી એ કાર્યમાં, દુર્લભ એહ સબંધ. ૨

ઢાળ ૫ મી.

(સંયમ લેવા સંચર્યારે—એ દેશી.)

ઘેર આવી કહે તાતનેરે, કુંવર વયણ રસાલ. સંયમ રંગ લાગ્યો.
ચરણ ધરમ ને ફરસવારે, તજશું ગૃહજંજાળ. સં. ૧
ચરણ ધરમને ફરસવારે, તજશું ગૃહ જંજાલ. સં. ૨
ક્રોધાદિક પરિણતિ કરીરે, સહજ સ્વભાવની હાણ; સં.
સમતા અમૃત પાનથીરે, કરશું અનુભવ જ્ઞાન. સં. ૩
માનવભવ લહી દોહીલોરે, આ લોકે મ ગમાય. સં.
અનુમતિ દ્યો તાતજીરે, જિમ તે સફલો થાય. સં. ૪
જિન મારગ સમજે નહીરે, તે જડ ભૂલે ન્યાય. સં.
પણ મારગ જાણ્યા પછીરે, કીમ તું મારગ જાય. સં. ૫
તત્વનજરશું જોયતારે, અવર ન આપણો હોય. સં.
કર્મવશે પરભવ જતાંરે, થાયે સખાય ન કોઈ. સં. ૬
જડ અચેતન ચલ સહીરે, માંસ રૂધિરમયી કાય. સં.
તેહ ઉપરી મોહ કિશ્યોરે, મોહે ધર્મ હણાય. સં. ૭
તાત કહે *વછ સાંભળોરે, એ સવી ધીરનાં કામ. સં.
તુમે સુકોમલ સુકમાલ છોરે, તિણે તુમે રહો અમ ધામ. સં. ૮
વછ તુમ કિમ વહશો સદારે, માથે મેરૂનો ભાર. સં.
કુંવર કહે ગુરૂ સહાયથીરે, નહિ મુજ બીક લગાર. સં. ૯
લાલચ જે પરભાવનીરે, દુર્લભપ્રાપ્તિ તાસ. સં.
નિજ સ્વરૂપ દુર્લભ નહીરે, જેહ સદા નિજ પાસ. સં. ૧૦

---

* વાછ-પુત્ર.

અનુમતિ લહી નિજ તાતનીરે, આગ્રહ કરી અપાર. સં.
સંઘ ઘણો મન હરખીઓરે, ધન્ય એહનો અવતાર. સં. ૧૧

ઢાલ ૬ ઠ્ઠી.

શુભ મુહૂર્ત શુભ દિવસે, ચારિત્ર રાજા ચિત્ત વિકસેરે. ૧
ગડગડ ઝાંઝાં જશ નોબત વાજેરે,
જાણે મમતાકા ડુંકુડારે, પરણાવું સમતા રૂડીરે. ગડગડ. ૨
તિહાં સજ્જન સંઘ મિલી આવે, [1]સોહાસણ ન્હવણું કરાવેરે. ગ. ૩
પહીરાવે આભરણ જડીઆ, માનું સ્વર્ગમાંહી તે ઘડીઆરે. ગ. ૪
વાઘા કસબી ધરે અંગે, લે ભામણડાં સહુ રંગેરે. ગ. ૫
કાને કુંડલ હાથે અંગુઠી, હીંયે હાર કરે ગુણ પુંડીરે. ગ. ૬
બન્યો કલ્પતરૂ જિસો સોહે, ગજખંધ ચઢયો જન મોહેરે. ગ. ૭
સંઘ સઘલો આગળ ચાલે, ફરી ફરી કુંવર મુખ ભાલેરે. ગ. ૮
સાબેલા સોહે તાજા, સુખપાલ નોબત બહુ વાજતરે. ગ. ૯
ધન ધન માતા જેણે જાયો, ધન ધન પિતા સુખદાયોરે. ગ. ૧૦
ભાઈ ભગની ધન્ય કુલવંશ, ઇમ લોક કરે પ્રશંસરે. ગ. ૧૧
મોહરાય છે મહા અરાતી, તુમે હોજ્યો તેહના ઘાતીરે. ગ. ૧૨
તુમે રાગ દ્વેષ પરિહરજો, તુમે સમતા રમણી વરજોરે. ગ. ૧૩
તુમે જ્ઞાન શ્રદ્ધા ગુણે વાધો, તુમે નિર્મલ ચારિત્ર સાધોરે. ગ. ૧૪
તુમે બાહ્ય નરૂટ ઉવેખી, થાઓ શુધ્ધ સ્વભાવ ગવેખીરે. ગ. ૧૫
ઇત્યાદિક બહુ આશીષ, દીએ ઉત્તમ સંઘ જગીશરે. ગ. ૧૬
જિનશાસન ઉન્નતિ થાય, બંદીજન બહુ ગુણ ગાયરે. ગ. ૧૭
રાજનગર મધ્યે થઈ જાવે, પૂરવવન ખંડે આવેરે. ગ. ૧૮
ભલા અભિગમ પંચ ધરંતો, ગુરૂચરણે નમે હરખંતોરે. ગ. ૧૯
ધર્મદાસ પિતા તિહાં બોલે, દેઉ પુત્ર એનું [2]માયે બોલેરે. ગ. ૨૦
એહને જિમ બહુ ગુણ થાયરે, તિણે પેરે કરજો ગુરૂરાયરે. ગ. ૨૧
પંચમુષ્ઠી લોચ કરી સાર, થાએ ગેહ તજી અણગારરે. ગ. ૨૨
સર્વ વિરતિ કન્યા સારી, પરણાવે ગુરૂ મનોહારીરે. ગ. ૨૩
તિહાં જય જય શબ્દ સવાયા, બહુ ઉત્તમ ગીત ગવાયારે. ગ. ૨૪

---

૧ સોભાગ્યવતી. ૨ માતા.

રાજનગરને [1]પરિસરે હોકે, આવ્યા જેટલે,
સંઘ હરખ્યો આવે હોકે, સન્મુખ તેટલે;
ગીત વાજીંત્ર વાજે હોકે, પધરાવે રંગે,
પરભાવના કરતા હોકે, પૂજા નવ અંગે. ૨

ઉત્તમ વસ્તિ છહાંકે, બેઠા મેઘ પેરે,
વરસે વયણાં હોકે, જિનનાં પેરે પેરે;
ભવિજન ચિત્તભૂમિ હોકે, શિતલ હોઇ અંતે,
અનંતાનુબંધી હોકે, તાપ ન રહે રતિ. ૩

તત્ત્વ પ્રતીતિ હોકે, બીજા થાનકરે,
સદાચાર અંકુરા હોકે, બાહિર નીસરે;
દેશ સરવંથી વિરતિ હોકે, સુંદર ફલ ભણ્યું,
અનુક્રમે રસતા હોકે, કરમરહિતપણું. ૪

એમ ગુરૂરાજે હોકે, રાજનગર માંહે,
ભવિજન પ્રણુમે હોકે, નિત નિત ઉછાહે;
બહુ જન ઉચરીયા હોકે, બાર વિરતિ ભાવે,
શ્રાવક શ્રાવિકા હોકે, ગુણ ગાવે. ૫

ઉપધાન વહીને હોકે, માલા પહેરતા,
પરમભાવના પુન્ન હોકે, શ્રદ્ધાએ કરતા;
ઇમ જિન શાસન હોકે, શોભે દેખાતા,
ઉપગાર ગુરૂના હોકે, ચિત્તમાં ભાવતા. ૬

વૃદ્ધ ગુરૂની આણા હોકે, ગુરૂજી શીર વહે,
માંડવીની પોલ હોકે, ચોમાસું રહે;
ગુરૂભાઈ ચેલા હોકે, વિનય ઘણો કરે,
ગુણવંતા મુનિવર હોકે, ઉત્તમ પદ વરે. ૭

ઢાળ ૯ મી.

(દો મતવાયે સાજનાં—એ દેશી.)

વિહાર કરે ગુરૂ રાજીઆ, શ્રી ખિમાવિજય ગુરૂ સાધો રે;
દક્ષિણ દીશે પાવન કરે, લક્ષણ લક્ષિત હાથો રે. વિ. ૧

ગામ નગર પ્રભુ યાત્રા, કરતા જાય ખંભાતે રે;
સુખસાગર પ્રભુ નિરખતાં, હરખે સાતે થાતે રે. વિ. ૨

બીજા પણ જિનવર ઘણાં, તિહાં જગગુરૂ દીઠા રે;
પૂજા ભગતી જાઇએ ઘણું, ખંભાયતી લાગા મીઠા રે. વિ. ૩

કાવી તીરથ ભેટતાં, આણંદ અંગ ન માયા રે;
જંબૂસર નગરે થઈ, પદમણ ગુણ ગાયા રે. વિ. ૪
ભરૂચથી મુનિસુવ્રત નમી, સુરત પેરે સંચરાવે રે;
સંઘ સકલ સન્મુખ લઇ, ગાજતે વાજતે આવે રે. વિ. ૫
અતિ મોટે આડંબરે, ઉપાસરે પધરાવે રે;
લર સોરી કરે ગુંહલી, મોતીડે વધાવે રે. વિ. ૬
કોટે પામ ધરમ લહી, કરે આગમ અભ્યાસો રે;
સંઘ તણી અનુમતે રહ્યા, સંવત આસીએ ચોમાસું રે. વિ. ૭
પર્વ પજુસણ આવીઆ, ગુરૂ ભાખે મધુરી વાણી રે;
[1]અમાર પડાવે ભવિજના, સુભરે જલચર પ્રાણી રે. વિ. ૮
નવ વખાણ સુણે કલ્પના, જિનવર પૂજ વિરચાવે રે;
સ્વામી ભગતિ પ્રભાવના, ગુરૂનો જસ દશ દીશે ગાવે રે. વિ. ૯
સુરત સંઘ મળી વહ્યો, કહે બીજું કરો ચોમાસું રે;
ગુરૂ કહે મુનિ મારગ નહીં, તિણે અમે વિહાર કરેસું રે વિ. ૧૦
મહ પચખાણ થયાં ઘણાં, વળી ઉછવના બહુ હાસો રે.
માહેમચંદ આગ્રહ થકી, રહ્યા વાડીમાં દિન આઠો રે. વિ. ૧૧
સ્વામી વહેલા પધારજો, અમ ઉપર કરી સુપસાયો રે;
ચાતક મેહ તણી પેરે, તુમ વિરહો છે દુખદાયો રે. વિ. ૧૨
ગુણવંત ચરીત્રનિધાન છો, તુમે સેવક સનમુખ જોયો રે;
એકવાર ફિરથી કરી, સ્વામી સુરત પાવન કરજો રે. વિ. ૧૩
ઇણી પેરે અરજ ઘણી કરી, પાછા વળતાં દુઃખ પાવે રે;
એમ નગરપુર વિચરતા, ગુરૂજી જંબુસર આવે રે. વિ. ૧૪
એક ચોમાસું ઇહાં કરો, એમ શ્રાવક કરે અરદાશો રે;
ગુરૂએ પણ માની વિનતિ, તવ પામે બહુ ઉહ્લાસો રે. વિ. ૧૫

૬૯૮

શ્રી ખીમાવિજય ગુરૂ કહણથી, શ્રી જિનવિજય પન્યાસ;
રાજનગર પધારીઆ, સંઘની પુગી આસ. ૧
હવે ગુરૂરાજને વિનતિ, લખે સંઘ સમુદાય;
રાજનગર પધારીએ, તુમ વિરહો ન ખમાય. ૨

---

૧ અમારિ પડહ—કોઈએ કોઈ જીવ ન મારે તેવો ઘોષ વજડાવ્યો.

ढाळ १० मी.

(मधुकरनी देशी.)

जंबूसरथी विचरतां, पवित्र करे पुर गाम हो; सुंदर.
धर्म सुधारस वरसतां, दीपावे जिन धर्म हो. सुं. १
मिथ्या भरम निवारता, देई समकीत दान हो; सुं.
मोह तिमिर वारता, आपी निर्मल ज्ञान हो. सुं. २
राजनगरने परिसरे, आवे गुरुजी जाम हो; सुं.
श्री जिनविजय गणी तदा, साहमा आवे ताम हो. सुं. ३
संघ सकल मिली महोछवे, पधराव्या गुरुराय हो; सुं.
गुंहली गाई श्रावीका, हइडे हरख न माय हो. सुं. ४
ज्ञान भगति मनमां धरी, पहीरे माल वही उपधान हो; सुं.
पोसा बार मत तणा, वहे श्रावक श्राविका जाण हो. सुं. ५
कठिन करमना भोगथी, थयो पथरीनो गुरु रोग हो; सुं.
गजसुकमाल प्रमुख मुनि, संभारे शुभ योग हो. सुं. ६
वेदना अति अहीयासतां, निज [1]चरम अवस्था जाणी हो; सुं.
श्री जिनविजय गणी प्रत्ये, कहे पाळज्यो संघ संतान हो. सुं. ७
संवत सत्तर बासीए, श्री खीमाविजय पन्यास हो; सुं.
आसो सुदी एकादशी लहे, सुर पदवी सुखवास हो. सुं. ८

दुहा.

गुणनिधान गुरुजी हवे, दीपावे गुरु पाट;
जिन शासन उन्नत करे, रोपे धर्मना घाट. १

ढाल ११ मी.

श्री जिनविजय पन्यासजीरे, मही‌अल करे विहार;
भविक उपगारीयारे,
भावनगर जिन भेटीयारे, घोघे चोमासुं सार.
सुसंयम धारीयारे. २
सिद्धाचल यात्रा करीरे, शंखेसर गुरु जाय; भविक.
अनुक्रमे पाटण आवीयारे, तिहां वंदे प्रभु पाय. सु. ३

---

१ छेल्ली-मरण.

સંઘ સહન આગ્રુગરેરે, યાત્રા કરે અતિ ચંગ; ભ.
શીરોહી સાદરી બરારે, રાણકપુર મન રંગ. સુ. ૪
ઘાણેરે વળી વીરજીરે, શાસનનાયક દેવ; ભ.
શ્રી નડુલાઈ યાદવોરે, નેમી નમે નિત્યમેવ. સુ. ૫
ચોમાસું પણ તિહાં કરીરે, સંઘને હર્ષ અપાર. ભ.
નાડુલ જઈ જિનવર નમે એ, પદ્મ પ્રભુ સુખકાર. સુ. ૬
વરકાણે શ્રી પાસજીરે, વંદે મન ઉલ્હાસ; ભ.
ઈત્યાદિક તીરથ નમીએ, પાટણ કરે ચોમાસ. સુ. ૭
સંઘ સમેત સંખેસરે એ, ભેટે પાસ દીદાર; ભ.
નવાનગર જિન ભેટતાંરે, માને ધન્ય અવતાર. સું. ૮
ગિરનારે શ્રી નેમિજીરે, ત્રણ હુઆ કલ્યાણ. ભ.
સિદ્ધાચલ સાધુ ઘણારે, પામ્યા અવિચલ ઠાણ. સું. ૯
તીરથ ભેટી ભાવસ્યુંરે, ભાવનગર મુનિરાજ. ભ.
શીખવજીચંદ જુહારીયારે, સાર્યાં આતમ કાજ. સું. ૧૦
રાવનગરથી ત્રણ જણારે, આવે દીક્ષા હેત. ભ.
શુભ દિવસે મત આદરે એ, શિક્ષા બહુ ગુરૂ દેત. સું. ૧૧
ચોમાસુ તીહાં આચવી એ, આવ્યા અમદાવાદ. ભ.
સંઘ નમી કહે તુમે કર્યોરે, અમ ઉપર [1]પરસાદ. સું. ૧૨

દુહા

હરખ્યા બેહચર લોટી, ભાવિશાહ ભાઈચંદ;
કુશલશાહ પટઆતિયા, સકલચંદ રૂપચંદ. ૧
પાનાચંદ રૂપચંદ વળી, સંઘ મુખ્ય નાનચંદ;
સામલદાસ ધનરાજશાહ, કસ્તુર માણેકચંદ. ૨
વિજયચંદ જેસા ભલા, હીરાશાહ દીપચંદ;
ઉત્તમ જન જસ વાલ્હા, ખેમ કરે ખેમચંદ. ૩
ઈમ બહુ શ્રાવક શ્રાવિકા, ગુરૂભગતા સુવિનીત;
ગુરૂ વયણાં બહુ સાંભલે, સેવા કરે શુભચિત્ત. ૪

૧ મહેરબાની-કૃપા.

ઢાળ ૧૨ મી.

(ભરત ભરત છ સોરઠીરે લાલ–દેશી.)

જિન વાણી નિત્ય વરસતારે લાલ, ગાજે જીમ જલધાર;
મનોહારીરે.
તૃષ્ણા તાપ સમાવતારે લાલ. કરતા જન ઉપગાર.
સુખકારીરે, રાજનગર માહે રાજતારે લાલ.
વીર રીખવ સંભવજિનારે લાલ, શિતલ શાંતી જીણુંદ. મ.
જગ વહૃભ પ્રભુ પાસજીરે લાલ. ચિંતામણી સુખકંદ. સુ.
ઈત્યાદીક જીનવર ઘણારે લાલ, પ્રણમે ભગતી ઉદાર. મ.
જ્ઞાન દિશાએ નિરમલારે લાલ, કરતા સમકીત સાર. સુ.
વડવખતી વૈરાગીઆરે લાલ, સોભાગી સીરદાર. મ.
ભદ્રક ગીતારથ ભલારે લાલ, ઉત્તમ જન આધાર. સુ.
ગોયમ સોયમ મુનિવરારે લાલ, જંબૂ પ્રમુખ મુનીશ. મ.
ગુરૂમુદ્રા દેખી જનોરે લાલ, સંભારે તે નીશદીશ. સુ.
સુમતીવિજય સુમતિ ધરેરે લાલ, તિમ વિનિત ગુરૂ ભાઇ. મ.
શ્રી જિન ગુરૂભાઈ ભણીરે લાલ, હુવા અતિ સુખદાઈ. સુ.
શ્રી જિનવિજય પન્યાસનીરે લાલ, નિરૂપમ નવેનિધાન. મ.
શિષ્ય હુવા શુભલક્ષણારે લાલ, ડાહ્યા અવસર જાણ. સુ. ૭
વિનયવંત વડા હુવારે લાલ, જિનશાસન બહુમાન. મ.
કરતા હઇડે હેતશ્યુંરે લાલ, દીપે દીપ સમાન. સુ. ૮
પ્રીતિ ધરે ગુણવંતશ્યુંરે લાલ, ઉત્તમ ધર્મે પ્રેમાવે શાલ. મ.
જિન શાસન ઉદ્યોતથીરે લાલ, થાએ ચિત્ત ખુશાલ. સુ. ૯
ઉત્તમ પદવી ધારતારે લાલ, ઉત્તમ કીરતી જાસ. મ.
ઉત્તમ મહિમા જેહનોરે લાલ, ઉત્તમ સુખ આવાસ. સુ. ૧૦

દુહા.

ચોમાસાં રાજનગરમાં, ગુરૂજીએ કીધાં સાર;
ભવિક જનના સંશય ભાંજતા, સજ્જન સુખ દાતાર. ૧

ઢાલ ૧૩ મી.

પ્રેમપુર ચોમાસું કરીને, વિહાર કરે મુનિરાયજી,
ગામ નગર પાવન કરતાં, વડોદરે ગુરૂરાયજી;
ધન્ય ધન્ય એ ગુરૂ જગે જયકારી. ૧

પરમાત્મા પ્રણમી વિચર્યા, અનુક્રમે મુરત માંહીજી;
સંઘ સકલ ધુણવંત ગુરૂને, વરે અધિક ઉછાહજી. પ. ૨
અન્ય ગ્રંથાદી શુભ અભ્યાસી, ગીતારથ ગુણખાણીજી.
જાણી આચારજ બહુ, આદરમાન દીએ મન આણીજી. પ. ૩
સાદરપુર માંહે દિન કેતા, વાચે સૂત્ર સુજાણજી;
નંદીમહ આદિ મહોત્સવ, કીધા બહુ મંડાણજી. પ. ૪
જિનશાસન ઉદ્યોત કર્યા જે, તે મુખ નવિ કહેવાયજી.
મુરત મંડન પાસપ્રમુખ જીન, નિરખીન હરખીત થાયજી. પ. ૫
અવાર મહીન ગુરૂ ગંધારે, વરે વીર જીણંદજી.
આમોદ જંબુસરમાં જિનવર, પ્રણમે પરમાણંદજી પ. ૬
તિહાંથી પાલી નયર પધારીયા, શુભ દિવસે શુભ વારજી;
વાસુપૂજ્ય જિનરાજ નમંતા, સંઘ હરખ અપારજી પ. ૭

ઢાલ ૧૪ મી. શિલ્કડાની.

સંવેગી ગુરૂ ચોમાસું રહ્યા રે, સંઘને હરખ અપાર;
જિમ [1]મરૂધરના જનને ઉપનો રે, પામી તરૂ [2]સહકાર.
હું બલીહારી રે, જાઉં ગુરૂ તણી રે ૧
સંઘ હરખથી વાંચે ગુરૂ ભલા રે, ભગવતિસૂત્ર વખાણ,
પૂજે ગૌતમ નામ બહામરશું રે, શ્રાવક હોય સુજાણ હું. ૨
સજ્જન ગીતારથ જન વાલહા રે, કરતા ભવિ ઉપગાર;
વયણ સુધારસ વરસે વીરનાં રે, જિમ પુષ્કર જલધાર. હું. ૩
દિનદી દિનદી કિરણા રે, અરવિન્દારથી રે, થાયે જગ ઉદ્યોત;
તિમ ગુરૂ જ્ઞાની રે વચન પ્રકાશથી રે, પ્રગટે સમકીત જ્યોત. હું. ૪
આવશ્યાકર ગતધારક સદા રે, જ્ઞાનીકૃત ગુણ જાણ;
નિત્ય પ્રત્યે જે ગુરૂ [3]નિધિ પાછલી રે, કરતા નવ પદ ધ્યાન. હું. ૫
આઠ દીવસ પીરથી કાયકું રે, પણ ગુરૂ જ્ઞાનમાં લીન.
સાવધાન થઈ સ્વામી સાંભળે રે, આરાધન પતાકા પ્રવીન. હું. ૬
૯ ૯ ૭ ૧
નંદનિધિ મુનિ ચંદ સંવછરે રે, શુદી દસમી કુંજવાર;
શ્રાવણ માસે સાવધાનપણે રે, થયા દેવાંગત સાર. હું. ૭
ગુરૂવિરહે હૃદયમાં ઉપનું રે, દુખ તેહનું નહી માન;
સંઘ સકલ નયણે આંસુ ભરે રે, જાણી ગુરૂ નિર્વાણ. હું. ૮

---

૧ મારૂભૂમિ-કે જ્યાં કંઈ ઉગે નહિ તેવી જમીન. ૨ આંબો. ૩ રાતે.

ગુરૂજી કહીને કેહને બોલાવશું રે, કુણ કહેશે મુજ શિષ્ય;
ઢુંઢોરે કહી કુણ બોલાવશેરે, કુણ દેશે હિતશિક્ષ. હું. ૯
હું અજ્ઞાનીરે જિમ તિમ પુછતો રે, બોલું ન વચન અશુદ્ધ;
ઉત્તર દેતારે તોહી તુમ્હે હિત કરીરે, ગમતાથી મુજ બુદ્ધ. હું. ૧૦
બાળકની પેરે પુછીય જેને રે, અરથ વિચાર અનેક,
મુજ મન સંશય હવે કુણ ભાજશે રે, તુમ વિણ ધરીને વિવેક. હું. ૧૧
પાળ વિના જિમ પાણી નવિ રહે રે, જળ વિના જેમ મચ્છ અતિ;
માતા વિના જિમ બાળક તિમ મુને રે, તુમ વિના નવિ રહેવાત હું. ૧૨
તુમ વિના દેશના કુણ સંભળાવશે રે, કુણ કરશે ઉપગાર,
ઉપગારી તુમ સરીખા કુણ હોશે રે, કુણ દેશે ધનસાર હું. ૧૩

દુહા. સોરઠા.

ચરમ મત્તર ગુરુવાસ, ત્રીશ વરસ દીક્ષાપર્યુ,
મતી અડતાલીસ માસ, જિનવિજય ગયાં જીવીત. ૧
અકસ્માત જબ સાંભળ્યો, શ્રાવકે ગુરૂ નિર્વાણ.
ધસક પડ્યો તવ ધ્રાસકો, આંસુઅડે રહે પ્રાણ. ૨

ઢાલ ૧૫ મી.

(ગુહલી)

શ્રાવક દોડી આવીયારે, પ્રણમે ગુરૂના પાય,
ગુણાકર સાંભરે રે,
કેસર ચંદન ઘસી ઘણાં રે, ચરચે સ્વામીકાય. ગુ. ૧
સનવિસનભાઈ પ્રેમજી રે, લાલદાસ જગમાલ; ગુ.
કાનજી મીઠાની જોડલી રે, ધરમ વિષે ઉજમાલ. ગુ. ૨
કપુર નાનાભાઈ બાઈયા રે, આદિક શાંતિદાસ; ગુ.
માના નાના જીવના રે, કુંવર ઉત્તમદાસ. ગુ. ૩
ઇત્યાદિક શ્રાવક મલીરે, પુજે ગુરૂ નવ અંગ; ગુ.
પીઠ ઉપર બેસારીને રે, યાત્રા ચરમ કરે ચંગ. ગુ. ૪
માંડવી જરકસમયી રચી રે, પધરાવી ગુરૂદેહ; ગુ.
શ્રાવક બહુ બહુમાનશું રે, ખપ વહે ધરી નેહ. ગુ. ૫
પઈસા બદામો ઉછાલતાં રે, જય જય શબ્દ કરંત; ગુ.
અબીર ગુલાલ ઉડાડતાં રે, વાજીંત્ર બહુ વાજંત. ગુ. ૬

શ્રી ઉત્તમવિજયજી નિર્વાણ રાસ.

पन्यास श्री उत्तमविजयजी गुरुभ्यो नमः

દુહા.

પ્રસ્તાવ.

વનજ વદન વાગેશ્વરી, પુસ્તક દાહીણ પાંણ;
સમરૂં સાચી સરસતી, કરવા ગુરૂ નિર્વાણ. ૧
માતા પિતા બાંધવ ગુરૂ, ગુરૂ ભવસમુદ્ર જહાજ;
પશુ ટાળી પંડિત કરે, જે શ્રી ગુરૂ મહારાજ. ૨
ગુરૂ ગુણ ગાતાં શિષ્યને, હોવે વિનયપ્રકાશ;
વિનયયુક્ત શિષ્યજ લહે, મોક્ષપુરી આવાસ. ૩
વીર પરંપર આવીઓ, શ્રી વિજયસીંહ સૂરીશ;
તસ અંતેવાસી વરો, સત્યવિજય સુજગીશ. ૪
તાસ કપૂરવિજય કવિ, ક્ષમાવિજય તસ શીષ;
જિનવિજય જગમાં જયો, પ્રતપો કોડીવરીસ. ૫
અંતેવાસી તેહના, વિદ્યા સિદ્ધ સમાન;
શાસ્ત્રાભ્યાસી જે સદા, બહુ શિષ્ય જ સંતાન. ૬
જસ કીરતી બહુ વિસ્તરી, મહીમંડલ વિખ્યાત;
તે ગુરૂ ઉત્તમવિજયનો, કહું ઉત્તમ અવદાત. ૭

ઢાલ ૧ લી.

(કોઈ લ્યો પર્વત ધૂંધલોરે.—એ દેશી.)

ગામ, નામ, માતપિતા.

દેશ સર્વેમાં દીપતોરે લોલ, ગુર્જર દેશ ઉતંગરે. સોભાગી.
જેહ દેશમાં ત્રંબાવતીરે લોલ, પત્તન ને રાજ દ્રંગરે. સો. દે. ૧
રાજગ્રહ સમરાજતુંરે લોલ, રાજનગર અદ્‌ભૂતરે. સો.
જિન પ્રાસાદ જિહાં ઘણાંરે લોલ, બહુ શ્રાવક સંયુતરે. સો. દે. ૨
સામલા પોલમાં શોભતોરે લોલ, શ્રી સામલ પ્રભુ પાસરે. સો.
લાલચંદ નામે વસેરે લોલ, તેહ દેવલને પાસરે. સોભાગી. સો. દે. ૩
માણીક નામે અંગનારે લોલ, તેહને સુંદર વાનરે સોભાગી;
પુત્ર નહિ કોઇ તેહનેરે લોલ, રાત દીવસ તસ ધ્યાનરે. સો. દે. ૪

દર્શન પાખી સિત્તરી, કરતા એહનું નાણુ. લ. હે. ૫
ખંડ પુદ્ગલ તિમ વળી, નિગોદછત્રીસી જેહ. લ.
વળી અતિચારપંચાસીકા, નિજ અભિધા પેરે તેહ. લ. હે. ૬
વૃત્તિ સહિત વાંચે સર્વે, તે ગુરૂને ઉપગાર. લ.
ભંગજાલ બહુ સુખ ભણે, રહસ્ય તે આગમ અપાર. લ. હે. ૭
સપ્તભંગીનય સાત જે, વળી નિક્ષેપની વાત. લ.
તિન ભંગીપણે ગ્રહે, કેતાં કહું અવદાત. લ. હે. ૮
ઇમ કરતાં હવે અન્યદા, ગુરૂજી કરે વિહાર. લ.
સુરત બંદર આવિયા, સાથે તેહ કુમાર. લ. હે. ૯
શબ્દશાસ્ત્ર તે શેહેરમાં, ભણિયા યત્ન અપાર. લ.
ઉત્તમ ગુરૂ પદ પદ્મની, સેવા કરે શ્રીકાર. લ. હે. ૧૦

દુહા.

પાટણ શહેરના વાણિયા, કુચરા કીકા નામ;
આવી સુરતમાં રહ્યા, સુંદર જેહનું ધામ. ૧
પુન્ય પ્રાકૃત જોરો થયો, લહી ક્ષેત્રાંતર યોગ;
મન ચીંતે સફલો કરૂં, લક્ષ્મીનો સંયોગ. ૨
આવી ગુરૂને વિનવે, કરશ્યું તીરથ જાત;
પઠિત પુરૂષ જો કોઈ દીયો, તો હોય સફલી વાત. ૩
ગુરૂ પણ તેહ કુમારને, જાણી ચતુર સુજાણ;
તસ આગ્રહથી આપીયો, લક્ષણ રૂપ નિધાન. ૪
કુચરાશાહ હરખીત થયા, લગન જોઇ અતિ સાર;
સમેતશિખર જાવા ભણી, સરવે થયા તૈયાર. ૫

ઢાલ ૩ જી.

હરિયા મત લાગ્યો—એ દેશી.

તીર્થયાત્રા.

બેઠા તિહાંથી જાહજમાંરે, અનુક્રમે ગયા કલીકોટરે;
તીરથ મન વાહાલાં હરી.
દરશણ તિહાં પાસનાંરે, દીધી મોહને ચોટરે. તી.
મગરૂદાવાદ પ્રમુખ ઘણાંરે, જૈન દેવલમાં ઠામરે. તી.
અનુક્રમે પહોત્યા શિખરજીરે, ઉતર્યાં તલહટીએ તામરે. તી.

પ્રવાસ.

ઇમ અનુક્રમે યાત્રા કરી, પાછા વળતાં તેહ;
બહુ તીરથની ભૂમિકા, ફરસે ધરી સ્નેહ. ૩
રાજગૃહ ચંપા ભલી, માહણ ક્ષત્રીકુંડ;
દીઠા ભગવની ભાખીઉં, ઉપ્પોહકના કુંડ. ૪
પાવાસોરી પુરી ભલું, મથુરાં કાશી જાય;
લોકભાષાએ તિહાંકહ્યો, દર્શનવાદ કહાય. ૫
તિમ વળી આગ્રા શહેરમાં, ઢુંઢક સાથે વાદ:
પટણે દિગપટસ્યું વળી, કરતાં લહ્યો જશવાદ. ૬
આવ્યા મેડતા શહેરમાં, ઉતર્યા શાહની પોલ;
તિહાં જિન પડીમાં વંદતાં, બેઠી ઓલા ઓલ. ૭

ઢાળ ૪ થી.

'નેમીશ્વર પૈશાની.'—એ દેશી.

અનુક્રમે આવ્યા તિહાંથકીરે, પાટણ શહેર મોઝારરે; ચતુર નર.
કુચરોશા હરખે ઘણુંરે લોલ, આણુંદ અંગ અપારરે. ચ. ૧
પુન્યવંત ઇમ જાનીએરે લોલ.
રજુ[૧] આપું શીર સર્વેરે લોલ, ગયા સુરત હવે શહેરરે. ચ.
કુંવર પ્રભુ હોઈ આવીયારે લોલ, રાધનપુર ભલી પેરરે. ચ. પુ. ૨
ઉછવ મહોછવસ્યું તિહાંરે લોલ, પધરાવ્યા જિનરાય રે. ચ.
અનુક્રમે તિહાંથી સુરત ગયારે લોલ, બુહણીપુર હવે જાયરે. ચ. પુ. ૩
માંગીતુંગી વિચમાં જઇરે લોલ, કરી અંતરીક્ષની જાત્રરે; ચ.
મુગતાગીરી [૨]મગસી ભલારે લોલ, ઉજ્જેણી માંહે આવંતરે. ચ. પુ. ૪
તિહાં પ્રભુ પાસ નમી કરીરે લોલ, આવ્યા નોરંગાબાદરે; ચ.
પ્રેમચંદસ્યું તિહાં કર્યોરે લોલ, ઢુંઢકનો ભલો વાદરે. ચ. પુ. ૫
તિહાં જસવાદ લહી કરીરે લોલ, મલકાપુર કરી જાત્રેરે. ચ.
બુહણપુરમાં આવીયારે લોલ, સાધર્મિક સંઘાતરે. ચ. પુ. ૬
કસ્તુરશાજીને ઘરેરે લોલ, દેઈ આદર બહુ માનરે. ચ.
રાખ્યા નિજ ઘર હરખસ્યુંરે લોલ, સાંભલે નિત્ય વ્યાખ્યાનરે. ચ. પુ. ૭

૧ આણ-કરજ. ૨ મક્ષીજી.

હિમચંદજી તિહાં ભલારે લોલ, દુક્ષર તપ કરનારરે.
ચાત દિવસ બેલા રહેરે લોલ, નિઃસ્પૃહતા ગુણ સારરે. ચ.
સાંભલતાં તસ દેશનારે લોલ, ઉપનો મન વૈરાગ્યરે. ચ. પુ. ૮
હવી કુરજોલી કહેરે લોલ, સાંભલો ગુરૂ બડભાગ્યરે. ચ.
દીક્ષા લેઉં ગુરૂજી ચદારે લોલ, વાવરૂં તવ ગોધૂંમરે. ચ. પુ. ૯
એહ કરીને ચાખડીરે લોલ, ટાલવા મોહની ધૂંમરે. ચ.
તવ સહુ સંઘ કરે વિનતિરે લોલ, લ્યો દીક્ષા એહું પાસરે. ચ. પુ. ૧૦
તેહ વચન સુંણીને કરેરે લોલ, પરખ્યા પ્રતીતની તાસરે. ચ.
પરીક્ષા કરતાં જાણીઓરે લોલ, શ્રદ્ધામાં કાંય ફેરરે. ચ. પુ. ૧૨
જિન પૂજા અનુમોદતારે લોલ, ન કરે તે કોઈ પેરરે. ચ.
ઉત્તર વાલ્યો સંઘનેરે લોલ, ઢુંઢપણું છે માતરે. ચ. પુ. ૧૨
તસ આણ્યું કિમ ચરેરે લોલ, તિણે જાણ્યું ગુજરાતરે. ચ.
ઇણે અવસર કેસ્તુરશારે લોલ, દેવાંગત થયા તામરે. ચ. પુ. ૧૩
વોહરા ગોકુલદાસજીરે લોલ, કુંવર આવ્યા નિજ ધામરે. ચ.
બહુ સાધર્મીક લોકીઆરે લોલ, ધર્મે ઉત્તમ જીવરે. ચ. પુ. ૧૪
પ્રભુપદ પદ્મ સેવે સદારે લોલ, આંણી રાગ અતીવરે. ચ.
ચ. પુ. ૧૫

દુહા.

હવે તે કુંવરને સહુ, કહે શેઠજી તામ;
જિહાંથી અનુક્રમ આવીઆ, સુરત શહેરશું ઠામ. ૧
વિશેષાવસ્યક તિહાં, વાંચ્યો ગ્રંથ મહંત;
આવ્યા અમદાવાદમાં, બહુ આદર જસવંત. ૨
તિહાં શ્રી યોગવિમલગણી, તિહાં જિનવિજય પન્યાસ;
વાંદી ચિત્તમાં હરખીયા, આવે માતા પાસ. ૩
દ્યો અનુમત દીક્ષા લીઉં, તવ બોલે નિજ માત;
જિહાં લગે જીવું હું ત્યાં લગે, ન કરો મનની વાત. ૪
મૌન કરી રહ્યા શેઠજી, જાણી તસ ઉપગાર;
ઉત્તમ જાણે માતને, તીર્થપરે નિરધાર. ૫
શ્રી જિનવિજય ગુરૂમુખે, સુણે નિત્યે વ્યાખ્યાન;
ઓતા વક્તા સમ મિલે, મિલે તે તાનોતાન. ૬

પ્રવાસ.

ઇમ અનુક્રમે યાત્રા કરી, પાછા વળતાં તેહ;
બહુ તીરથની ભૂમિકા, ફરસે ધરી સ્નેહ. ૩
રાજગૃહ ચંપા ભલી, માહણ ક્ષત્રીકુંડ;
દીઠો ભગવતી ભાખીઉં, ઉષ્ણોદકના કુંડ. ૪
પાવાસોરી પુરી ભલું, મથુરાં કાશી જાય;
લોકભાષાએ તિહાંકણે, દર્શનવાદ કહાય. ૫
તિમ વળી આગ્રા શહેરમાં, ઢુંઢક સાથે વાદ;
પટણે દિગપટસ્યું વળી, કરતાં લહ્યો જશવાદ. ૬
આવ્યા મેડતા શહેરમાં, ઉતર્યા શાહની પોલ;
તિહાં જિન પડીમાં વંદતાં, બેઠી ઓલા ઓલ. ૭

ઢાળ ૪ થી.

'લેગીસર ચેલાની.'—એ દેશી.

અનુક્રમે આવ્યા તિહાંથકીરે, પાટણ શહેર મોઝારરે; ચતુર નર.
કુચરેશા હરખે ઘણુંરે લોલ, આણંદ અંગ અપારરે. ચ. ૧
પુન્યવંત ઇમ જાનીએરે લોલ.
રણુ[1] આપું શીર સર્વેરે લોલ, ગયા સુરત હવે શહેરરે. ચ.
કુંવર પ્રભુ લેઈ આવીયારે લોલ, રાધનપુર ભલી પેરરે. ચ. પુ. ૨
ઉછવ મહોછવસ્યું તિહાંરે લોલ, પધરાવ્યા જિનરાય રે. ચ.
અનુક્રમે તિહાંથી સુરત ગયારે લોલ, બુહણીપુર હવે જાયરે. ચ. પુ. ૩
માંગીતુંગી વિચમાં જઇરે લોલ, કરી અંતરીક્ષની જાત્રરે; ચ.
મુગતાગીરી [2]મગસી ભલારે લોલ, ઉજેણી માંહે આવંતરે. ચ. પુ. ૪
તિહાં પ્રભુ પાસ નમી કરીરે લોલ, આવ્યા નૌરંગાબાદરે; ચ.
પ્રેમચંદસ્યું તિહાં કર્યોરે લોલ, ઢુંઢકનો ભલો વાદરે. ચ. પુ. ૫
તિહાં જસવાદ લહી કરીરે લોલ, મલકાપુર કરી જાત્રરે. ચ.
બુહણપુરમાં આવીયારે લોલ, સાધર્મિક સંઘાતરે. ચ. પુ. ૬
કસ્તુરશાહજીને ઘરેરે લોલ, દેઈ આદર બહુ માનરે. ચ.
રાખ્યા નિજ ઘર હરખસ્યુંરે લોલ, સાંભલે નિત્ય વ્યાખ્યાનરે. ચ. પુ. ૭

૧ ઋણ—કરજ. ૨ મક્ષીજી.

હિમચંદજી નિહાં ભલારે લોલ, દુક્કર તપ કરનારરે. ચ.
સાત દિવસ બેસી રહેરે લોલ, નિઃસ્પૃહના ગુણ સારરે. ચ. પુ. ૮
સાંભળતાં તસ દેશનારે લોલ, ઉપનો મન વૈરાગ્યરે. ચ.
છોડી કરજોડી કહેરે લોલ, સાંભળો ગુરૂ બડભાગ્યરે. ચ. પુ. ૯
દીક્ષા લેઉં ગુરૂજી યદારે લોલ, વાવરૂં તવ ગોધૂમરે. ચ.
એહ કરીને રાખડીરે લોલ, ટાલવા મોહની ધૂમરે. ચ. પુ. ૧૦
તવ સહુ સંઘ કરે વિનતિરે લોલ, લ્યો દીક્ષા એહું પાસરે. ચ.
તેહ વચન સુણીને કહેરે લોલ, પરખ્યા પ્રતીતની તાસરે. ચ. પુ. ૧૨
પરીક્ષા કરતાં જાણીઓરે લોલ, શ્રદ્ધામાં કાંય ફેરરે. ચ.
જિન પૂજા અનુમોદતારે લોલ, ન કરે તે કોઈ પેરરે. ચ. પુ. ૧૨
ઉત્તર વાળ્યો સંઘનેરે લોલ, વૃદ્ધપણું છે માતરે. ચ.
તસ આણા વિણુ કિમ સરેરે લોલ, તિણે જાણ્યું ગુજરાતરે. ચ. પુ. ૧૩
એણે અવસર કેસુરચારે લોલ, દેવાંગત થયા તામરે. ચ.
ચોહત ગોકુલદાસજીરે લોલ, કુંવર આવ્યા નિજ ધામરે. ચ. પુ. ૧૪
બહુ સાધર્મીક એઠીઆરે લોલ, ધર્મે ઉત્તમ જીવરે ચ.
પ્રભુપદ પદ્મ સેવે સદારે લોલ, આંણી રાગ અતીવરે. ચ. પુ. ૧૫

દુહા.

હવે તે કુંવરને સહુ, કહે શેઠજી તામ;
જિહાંથી અનુક્રમ આવીઆ, સુરત શહેરશું કામ. ૧
વિશેષાવસ્યક નિહાં, વાંચ્યો ગ્રંથ મહંત;
આવ્યા અમદાવાદમાં, બહુ આદર જસવંત. ૨
નિહાં શ્રી યોગવિમલગણી, તિહાં જિનવિજય પન્યાસ;
વાંદી ચિત્તમાં હરખીઆ, આવે માતા પાસ. ૩
ઘો અનુમત દીક્ષા લીઉં, તવ બોલે નિજ માત;
જિહાં લગે જીવું હું ત્યાં લગે, ન કરો મનની વાત. ૪
મોન કરી રહ્યા શેઠજી, જાણીનસ ઉપમાન;
ઉત્તમ જાણે માતને, દીર્ઘપરે નિરધાર. ૫
શ્રી જિનવિજય ગુરૂમુખે. સુણે નિત્યે વ્યાખ્યાન;
મોતી વધતા તેમ મિલે, મિલે તે જ્ઞાનનિધાન. ૬

આયુષ્યે માતા હવે, પોહતાં જબ પરલોક;
મૃતકાર્ય તેહનાં કરી, અનુક્રમે વારે શોક. ૭

ઢાલ ૫ મી.

બલદ ભલા છે સોરઠીરે—એ દેશી.

દીક્ષા.

શોક નિવારી શેઠજીરે, હવે કરે વ્રત કેરી વાતરે. સોભાગી.
રૂપે જીત્યો મોહ સુજાતરે, સો.
જગમાંહે કીરતી વિખ્યાતરે. સો. જેહનાં નિર્મલ અવદાતરે. સો. ૧
જયજય ભણે નરનારીરે, ઘૂસા પારેખની પોલમાંરે લોલ;
એક પાનાચંદ મલુકરે, સો. તે તો બોલવામાં નહી [1]મૂકરે. સો.
શેઠજીના રાગી મલુકરે, સો. એહ વાત સુણી અચુકરે. સો. જ. ૨
નવી લેખાઈ દીખડીરે, સો. તે શેઠજીને કહે ઈમરે. સો.
મુજ આણુ વિના કહો કીમરે, સો. દેશે દીક્ષા કુંણુ ધરી પ્રેમરે. સો.
તેહને દેઉ શિક્ષા એ નેમરે. સો. ૩
ભદ્રકલાવી તેહનેરે સમજાવે તે શેઠરે, સો.
તુમે સજ્જન [2]અમચા [3]નેઠરે, સો. તુમથી સહુએ બીજા હેઠરે, સો.
તિણે આજ્ઞા દ્યો ભલી પેઠરે. સો. જ. ૪
તેહને આણી લહી કરીરે, તેડાવ્યો જોસી જાંણુરે. સો.
પૂછે તેહને તે ઠાણુરે, સો. કોને પાસે દીક્ષા મંડાણુરે. સો.
કરીએ તે કહો ધરી નાંણુરે. સો. જ. ૫
જોસ જોઇ જોસી બોલીઓરે, માહરા લગનમાં આવે એહરે.સો.
જિનવિજયજી પન્યાસ જેહરે, સો. તિહાં દીક્ષાનો ધરો નેહરે. સો.
થાશે દિશ દિશ ઉદય અછેહરે. સો. જ. ૬
સંઘ સહુ મન હરખીઓરે, એહ વાત સુણી શુભ રીતેરે. સો.
શેઠજી સરીખા સુવિનીતરે. સો. થાશે જેહના શિષ્ય વદીતરે. સો.
ગુરૂ ચેલાની જોડ અતિ દીઠરે. સો. જ ૭
સુદી વૈશાખ છઠે દિનેરે, દીધું લગન તે અતિ સુપસત્થરે. સો.
દીધો તેહનો બહુલો અત્થરે, સો. વિસ્તરાવ્યો જોસી તત્થરે સો.
માંડયો ઉછવ જત્થરે. સો. જ. ૮

---

૧ મુંગો. ૨ મરાઠી શબ્દ—અમારો. ૩ નક્કી.

ઘર ઘર દેવે વારણાં રે લોલ, હાથગરણાંનો નહી પારરે. સો.
પ્રાર્થના કરે લોક તે વારરે, સો. લાહી લોક ખરચે ઉદારરે. સો.
જિનશાસન ઉન્નતિ સારરે. સો. જ. ૯
વરઘોડે નિત નિત ચડેરે, કોઇ દિન ઘોડે અસવારરે. સો.
કોઇ દિન ગજવર સીકારરે, સો. મિલે લોકના વૃંદ હજારરે. સો.
માનું આવ્યો ઇંદ્ર અવતારરે. સો. જ. ૧૦
લોક પ્રશંસા તિહાં કરેરે, ધન ધન એહનો અવતારરે. સો.
ઇમ છાંડે જે ઘરબારરે, સો, ગુરૂ પદ પદ્મે નિરધારરે. સો.
પ્રણમે નિત હર્ષ અપારરે. સો. જ. ૧૧

દુહા.

દીક્ષા દિન પૂરવ દિને, દીધાં સાહમી ભક્તિ;
ચોરાસી ગચ્છના યતિ, વોરાવ્યા નિજ શક્તિ. ૧
બહેન ભાણેજ પ્રમુખ પ્રત્યે, સંતોષી શુભ રીત;
મહોચ્છવ દીક્ષા દિન હવે, કરે ખરચી બહુ વિત્ત. ૨
સાંમળા પાસની પોળમાં, શ્રી સાંમળ પ્રભુ પાસ;
સંઘ તિહાં સેનો મળે, મનમાં અધિક ઉલ્લાસ. ૩

ઢાલ ૬ ઠ્ઠી.

સંયમ રંગ લાગ્યો—એ દેશી.

હવે દીક્ષા દિન આવીયોરે, નવરાવે નારી; સંયમ રંગ લાગ્યો.
અંગરખું કોમળ વસ્ત્રથી રે, લૂહે હર્ષ અપાર. સં. ૧
આભૂષણ બહુ મુલનાં રે, કુંડલ હાર ઉદાર. સં.
બાજુબંધ બાંહે ભલા રે, કેડે કંદોરો સાર. સં. ૨
તિલક ની લાડે સાહીએ રે, હાથમાં શ્રીફળ પાન. સં.
ગયવર ખંધ ચડયા હવે રે, દીપે દેવ સમાન. સં. ૩
સાજન સોહે ઘણા રે, કોઈ બેઠા ગજરાજ. સં.
કોઇ [1]તુરંગમ પાખર્યા રે, ઉછવ કરે કાજ. સં. ૪
પંચ શબ્દ વાજીંત્રના રે, શબ્દ હોવે [2]થીકાર. સં.
નોબત ગડગડે છંતશું રે, માદલના ઠોકાર. સં. ૫

---

૧ ઘોડા. ૨ ધોંધ.

આયુષ્યે માતા હવે, પોહતાં જખ પરલોક;
મૃતકાર્ય તેહનાં કરી, અનુક્રમે વારે શોક. ૭

ઢાલ ૫ મી.

બબદ ભલા છે સોરઠીરે—એ દેશી.

દીક્ષા.

શોક નિવારી શેઠજીરે, હવે કરે વ્રત કેરી વાતરે. સોભાગી.
રૂપે જીત્યો મોહ સુજાતરે, સો.
જગમાંહે કીરતી વિખ્યાતરે. સો. જેહનાં નિર્મલ અવદાતરે. સો. ૧
જયજય ભણે નરનારીરે, ઘૂસા પારેખની પોલમાંરે લોલ;
એક પાનાચંદ મલુકરે, સો. તે તો બોલવામાં નહી [1]મૂકરે. સો.
શેઠજીના રાગી મલુકરે, સો. એહ વાત સુણી અચુકરે. સો. જ. ૨
નવી લેબાઈ દીકરીરે, સો. તે શેઠજીને કહે ઈમરે. સો.
મુજ આણ વિના કહો કીમરે, સો. દેશો દીક્ષા કુંણ ધરી પ્રેમરે. સો.
તેહને દેઉં શિક્ષા એ નેમરે. સો. ૩
ભદ્રકભાવી તેહનેરે સમજાવે તે શેઠરે, સો.
તુમે સજ્જન [2]અમચા [3]નેઠરે, સો. તુમથી સહુએ બીજા હેઠરે, સો.
તિણે આજ્ઞા ધો ભલી પેઠરે. સો. જ. ૪
તેહને આણી લહી કરીરે, તેડાવ્યો જોસી જાંણરે. સો.
પૂછે તેહને તે હાણરે, સો. કોને પાસે દીક્ષા મંડાણરે. સો.
કરીએ તે કહો ધરી નાંણરે. સો. જ. ૫
જોસ જોઇ જોસી બોલીઓરે, માહરા લગનમાં આવે એહરે. સો.
જિનવિજયજી પન્યાસ જેહરે, સો. તિહાં દીક્ષાનો ધરો નેહરે. સો.
થાશે દિશ દિશ ઉદય અછેહરે. સો. જ. ૬
સંઘ સહુ મન હરખીઓરે, એહ વાત સુણી શુભ રીતેરે. સો.
શેઠજી સરીખા સુવિનીતરે. સો. થાશે જેહના શિષ્ય વદીતરે. સો.
ગુરૂ ચેલાની જોડ અતિ દીઠરે. સો. જ. ૭
સુદી વૈશાખ છઠે દિનેરે, દીધું લગન તે અતિ સુપસત્થરે. સો.
દીધો તેહનો બહુલો અત્થરે, સો. વિસ્તરજ્યો જોસી તત્થરે સો.
માંડયો ઉછવ જત્થરે. સો. જ. ૮

---

૧ મુંગો. ૨ મરાઠી શબ્દ—અમારો. ૩ નકી.

ઘર ઘર દેવે વારણાં રે લોક, હાથગરણાંનો નહી પારરે. સો.
પ્રાર્થના કરે લોક તે વારરે, સો. કોઈ લોક ખરચે ઉદારરે. સો.
જિનશાસન ઉન્નતિ સારરે. સો. જ. ૯
વરઘોડે નિત નિત ચડેરે, કોઇ દિન ઘોડે અસવારરે. સો.
કોઇ દિન ગજવર શીકારરે, સો. મિલે લોકના વૃંદ હજારરે. સો.
માનું આવ્યો ઇંદ્ર અવતારરે. સો. જ. ૧૦
લોક પ્રશંસા તિહાં કરેરે, ધન ધન એહનો અવતારરે. સો.
ઇમ છાંડે જે ઘરબારરે, સો, ગુરૂ પદ પદ્મે નિરધારરે. સો.
પ્રણમે નિત હર્ષ અપારરે. સો. જ. ૧૧

દુહા.

દીક્ષા દિન પૂરવ દિને, કીધાં સાહમી ભક્તિ;
ચોરાસી ગચ્છના યતિ, વોહરાવ્યા નિજ શક્તિ. ૧
બહેન ભાણેજ પ્રમુખ પ્રત્યે, સંતોષી શુભ રીત;
મહોચ્છવ દીક્ષા દિન હવે, કરે ખરચી બહુ વિત્ત. ૨
સાંમલા પાસની પોળમાં, શ્રી સાંમલ પ્રભુ પાસ;
સંઘ તિહાં ભેળો મળે, મનમાં અધિક ઉલ્લાસ. ૩

ઢાલ ૬ ઠ્ઠી.

સંયમ રંગ લાગ્યો—એ દેશી.

હવે દીક્ષા દિન આવીયોરે, નવરાવે નારી; સંયમ રંગ લાગ્યો.
અંગરખું કોમલ વસ્ત્રથી રે, લહે હર્ષ અપાર. સં. ૧
આભૂષણ બહુ મુલનાં રે, કુંડલ હાર ઉદાર. સં.
બાજુબંધ બાંહે ભલા રે, કેડે કંદોરો સાર. સં. ૨
તિલક ની લાડે આદીએ રે, હાથમાં શ્રીફળ પાન. સં.
ગયવર ખંધ ચડયા હવે રે, દીપે દેવ સમાન. સં. ૩
સાજેલા સોહે ઘણા રે, કોઈ બેઠા ગજરાજ. સં.
કોઇ [2]તુરંગમ પાખર્યા રે, ઉછવ કરે કાજ. સં. ૪
પંચ શબ્દ વાજીંત્રના રે, શબ્દ હોવે થોકાર. સં.
નોબત ગડગડે છંતરયું રે, માદલના દોકાર. સં. ૫

૧ કપડે. ૨ ઘોડો.

ચિરંજીવો તુમે શેઠજી રે, પાળો સંયમ સાર. સ.
અપ્રમત વિચરો તુમે રે, ષટ જીવ પાલણહાર. સં. ૬
ઈમ આશિશ દિએ સહુ રે, હર્ષ ધરી ઉલ્લાસ. સં.
સુરપતિ સુરવર પરિવર્યો રે, તિમ સોહે સુવિલાસ. સં. ૭
સંઘ ચાલે સહુ આગલે રે, જોવે શેઠ [1]વદન. સં.
ફરતા નગર મધ્યે થઈ રે, આવે રખીઆ લન. સં. ૮
મયગલથી હવે ઉતરી રે, આવે ગુરૂને પાસ. સં.
આભૂષણ પ્રમુખા સવે રે, મુકી માની પાસ. સં. ૯
[2]મુંડ થઈ હવે ઉચરે રે, સામાયિક આલાપ. સં.
આજ થકી ત્રિવિધે કરી રે, નવી કરવું કોઈ પાપ. સં. ૧૦
સંઘ કરે સહુ વંદના રે, જાણી હવે અણગાર. સં.
વ્રત પચખાણ ઘણાં કરેરે, બહુ પ્રાણી તેણી વાર. સં. ૧૧
જિનવિજય ગુરૂજી હવેરે, સંગતિ લઈ બહુ માન. સં.
પદ્મવિજય કહે થાપીઉરે, ઉત્તમવિજય અભિધાન. સં. ૧૨

દુહા.

શુદિ વૈશાખ અઠાણુંએ, છઠ કરે શુભ દિન;
લીધી દીક્ષા ઈણી પેરે, સાવધાન કરી મન. ૧
લોક કહે ધન્ય એ ગુરૂ, જેહને એહવા શિષ્ય;
કેઈ કહે ધન્ય શિષ્યને, જસ શીર ગુરૂ સુજગીશ. ૨
ઇમ કહી સો નિજ થાનકે, પોહત્યા હવે ગુરૂરાય;
પ્રેમાપુર આવી કરી, તેહ ચોમાસું ઠાય. ૩

ઢાળ ૭ મી.

(ભિબસાગરની પાલ ઉભી, તોય નાગરી માહરા લાલ—એદેશી.)

પ્રેમાપુરથી ચોમાસું હવે ઉતરે મ્હારા લાલ,
ગુરૂજી વિચરતા જાય સુરતને પરિસરે. મ્હારા લાલ.
અનુક્રમે વિજયદયા સૂરિએ આદર ઘણો, મ્હારા.
દીધો જાણી દીપનો સંવેગીપણો. મ્હારા. ૧

---

૧ મોં. ૨ માથાના કેશના લોચ કરી. ૩ નામ.

સુરતમંડણ ધર્મ સંભવ શાંતિજિન. મ્હારા.
ઋષભ વીર નેમ આદિજિન નમ્યા હર્ષ લોકમન. મ્હારા.
નંદીસર દીપે રચે મહોચ્છવ વિધિ સબ્હે. મ્હારા.
કહે ભટ્ટારક તુમ્હે આદેશ દીધુ અમે. મ્હારા. ૨
આપ્યું પાઠું આમ ગુરૂને કોઈ કરશે. મ્હારા.
અનુક્રમે આવ્યા પાટણ આમને અવશે. મ્હારા.
ચોમાસું ત્યાંહિ કરી ગુરૂ પધરાવીયા. મ્હારા.
આગ્રહ કરીને ભગવતી સૂત્ર મંડાવીયા. મ્હારા. ૩
નંદીસૂત્ર વંચાવ્યું શિષ્યને ગુરૂજીએ, મ્હારા.
અનુક્રમે શ્રાવણ શુદિ દિન દશમી વદિ જીએ. મ્હારા.
અનુ પુરે જિનવિજય ગુરૂ દેવચંદ થયા. મ્હારા.
ગુરૂભાઈ સંયુત ખંભાત આવિયા. મ્હારા. ૪
બહુ ઉછવ ને માન પેહેલી તિહાં કર્યો. મ્હારા.
ફરી આદેશ તિહાંથી આવ્યા પાટણે. મ્હારા.
ચોમાસું કરે સંઘ ઉપાશ્રયે ઉત્સવો, મ્હારા.
વહે ઉછવ સહેરે વળી માનને પાથર્યો. મ્હારા. ૫
ભાવનગર આદેશે રહી ભલી દિન કરે. મ્હારા.
તેડાવ્યા દેવચંદજીને હવે આદરે. મ્હારા.
વાંચે શ્રી દેવચંદજી પાસે ભગવતિ, મ્હારા.
પન્નવણા અનુયોગ દ્વાર વળી શુભ મતિ. મ્હારા. ૬
સર્વ આગમની આણા દીધી કરે દેવચંદજી. મ્હારા.
લક્ષ્મી ચૈત્ય તથા ગુરૂચરણ વંદજી. મ્હારા.
તિહાં કુંવરજી શાહ ભક્તિ ઘણી કરે. મ્હારા.
કરતા ટીપ સંઘ હેત ઈહિ આદરે. મ્હારા. ૭
શ્રી સિદ્ધાચલ યાત્રા કરવા આવિયા. મ્હારા.
ગુરૂજી પણ સિદ્ધાચલ સાથે દીપાવિયા. મ્હારા.
બહુ મુનિવરની ટોળી આવી સુમતિ થઈ. મ્હારા.
તે સિદ્ધક્ષેત્ર જોઈ રોમાં ચિત બહુ થઈ. મ્હારા. ૮
તિહાંથી રાજનગર ભલી ગુરૂજી સંચરે. મ્હારા.
ટેર ચોમાસું ગુરૂજી આગ્રહથી કરે. મ્હારા.

ભગવતિસૂત્ર વ્યાખ્યાને ગાજે ઘન પેરે. મ્હારા.
ગુરૂજી પાસે હોય શિષ્ય વ્રત આદરે. મ્હારા. ૯
વળી ઉપધાનને માલ પહેરે બહુ શ્રાવિકા. મ્હારા.
નરનારી સુણે દેશના [1]કલેશની નાશિકા. મ્હારા.
ગુરૂપદ પદ્મની સેવ કરે બહુ ધરી. મ્હારા.
ભવ્ય જીવનિજ આતમકારજ અનુસરી. મ્હારા. ૧૦

દુહા.

કુચરા દીકા સંઘવી, શેઠ વળી લખમીચંદ;
હીરાભાઈ દોશી ઘણું, મળી સંઘનો વૃંદ. ૧
લિખે લેખ સુરત થકી, શ્રી ગુરૂજી મહારાજ;
શ્રી જિન પાસે વિનતી, તુમ આદેશને કાજ. ૨
શ્રીજીએ માની વિનતિ, ચાલ્યા તીજે આદેશ;
ખેડા પાદરા ભરૂચ એ, દેતા ભવી ઉપદેશ. ૩
આવ્યા સુરત પરિસરે, સુણી સંઘ સમુદાય;
વધામણી દેઈ આપીયા, વંદન શ્રી ગુરૂરાય. ૪

ઢાલ ૮ મી.

(ગડગડ ઝાઝાંની દેશી.)

સંઘ સામઇયું કરે સારરે, વિત્ત ખરચે ચિત્ત ઉદારરે;
ગડગડ ઝાઝાં જશ નોબત વાગે.
બહુજન આકીર્ણ તે ચાલે, દેખી [2]પ્રતિપક્ષને સાલેરે. ગ. ૧
ઉપાશ્રય ગુરૂ ઉતરતા, સંઘ પૂજા પ્રભાવના કરતારે. ગ.
પન્નવણા સૂત્ર વ્યાખ્યાને, મંડાવે ધન બહુ માનેરે. ગ. ૨
શ્રી પૂજ્યને લિખે અરદાસ, ગુરૂને લિખો બીજો ચોમાસરે. ગ.
સંઘ આણુથી બીજો ચોમાસ, ગુરૂજી કરે શુભ અભ્યાસરે. ગ. ૩
બહુ લોક વહે [3]ઉપધાન, સંઘવી કુચરા કીકા પરધાનરે. ગ.
અતિ ઉચ્છવે માળ પહેરાવે, જિનશાસન અતી સોહાવેરે. ગ. ૪

૧ કલેશનો નાશ કરનારી. ૨ શત્રુ. ૩ उपधीयते ज्ञानादि परीक्ष्यते अनेन इति–જેનાથી જ્ઞાનાદિકની પરીક્ષા કરીએ તેને ઉપધાન કહેવામાં આવે છે.

સ્વામીવત્સલ મન હરખે, બહુ દાન મેહ જ્યું વરસેરે. ગ.
તે ઉજાનિ ગુણ ન કહાય, પરમીત જન હરખીત થાયરે. ગ. ૫
કેઈ શિષ્યને દીક્ષા દિધીરે, નવકારીની વાત્તા કીધીરે. ગ.
હવે નવાનગર આદેશ, સંઘ આગ્રહે વિજિયે સલેશ. ગ. ૬
ગુરૂ ત્યાંથી વિચરતા, આવ્યા ખંભાત હરખંતારે. ગ.
ત્રેર શિષ્ય કર્યો ગુજરાતે, વંદે બહુ ચૈત્ય જિનેશરે. ગ. ૭
નમે ચૈત્ય તે આમદાવાદ, ભાવનગર આવ્યા આલ્હાદરે. ગ.
પ્રભુએ તિહાં ત્રાષભજી રંગે, આવ્યા વિમલાચલ સંગેરે. ગ. ૮
તિહાં પ્રભુની યાત્રા ગિરનારે, વલી નેમજી ચૈત્ય જુહારેરે. ગ.
કરે નવાનગર ચોમાસ, વહે ઉપધાન માલ સુવાસરે. ગ. ૯
ગુરૂજી ચોમાસ ઉતરે, આવ્યા રાધનપુર શુભ વારેરે. ગ.
બહુ ઉત્સવ મહોત્સવ સુરંગે, પધરાવ્યા ઉપાશ્રયે ભરંગેરે. ગ. ૧૦
શેઠ દોસ્ત મોમરકચંદ, ગોંદ શેઠ આદી ઉછાહેરે. ગ.
વારૈયા શાંતિદાસ, વોરા શેઠ અધીક ઉલ્લાસરે. ગ. ૧૧
મસ્તીયા વલ્લ ગુણ ચિત્તે, ખુશાલચંદ ખરચે વિત્તરે. ગ.
મહીકાર ખુશાલ તેહના, શેઠ મોતી અધિક વખાણોરે. ગ. ૧૨
પારેખ વીરજી અતિ ચારૂ, ગણાય પુંજ મનોહારૂરે. ગ.
ધ્રીજિકિ શ્રાવક રાગી, હરખચંદ હાથી બડભાગીરે. ગ. ૧૪
શ્રી આવશ્યનિસૂત્ર વંચાય, સૂક્ષ્મ વાંચ્યો સઝ્ઝાયરે. ગ.
શ્રાવક શ્રાવિકા ઉપધાન, વહી માલ પેહેરે શુભ ધ્યાનરે. ગ. ૧૫
સંખેશ્વર સંઘત સાથે, ગુરૂ યાત્ર કરે જગનાથરે. ગ.
ફિરી સિદ્ધાચલજી નિરખ્યા, સંઘ સહિત સહુ મન હરખ્યારે. ગ. ૧૫
નવાનગર રૈવત કરી યાત્ર, મઝાલ પોખે સુપાત્રરે. ગ.
સિદ્ધક્ષેત્રે રૂષભ જિન નિરખી, ભાવનગર વંદે પ્રભુ હરખીરે ગ. ૧૬
સુયગડાંગ સટીક વ્યાખ્યાને, જિનવાણી ઉત્તમ બહુ માનેરે. ગ.
પદ્મવિજય કહે ગુરૂ સંગે, કરે શ્રુત અભ્યાસ સુન મન રંગેરે. ગ. ૧૭

દુહા

માલ પહેરાવી તિહાં રહ્યા, ત્રણ ખંભાત ચોમાસ;
દોય શિષ્ય તિહાંકણે કર્યા, ઉત્તેત થઈ અપાર. ૧

તિહાંથી જઈ રાજનગરમાં, આવ્યા દક્ષણ દેશ;
પાછા પુર આવ્યા અનુક્રમે, નમુઆ નિદ્રા જિનેશ. ૨
બહુ જનને દીક્ષા દેઈ, પંન્યાસ ગુણ ગહેન;
દોય ચોમાસાં તિહાં રહ્યા, કરતા ભવિજન મંદિર ૩
હવે બુરહાનપુર શહેરનો, તિમ આદેશ ઉદાર.
પણ વૃદ્ધાવસ્થા થકી, ન કરે ગુરૂ વિહાર ૪
શિષ્ય વિહારણ પાઠવી, આપ રહ્યા તે ઠામ
ક્રમસરાહ ગોકુળ હવે, ચાંપાનેરથી આય ૫
કરે વિનતિ ગુરૂ પ્રત્યે, પાઉધારો મુજ ગામ.
એમ કહી બહુ આગ્રહ કરી, પધરાવ્યા નિજ ઠામ ૬

ઢાળ ૯ મી.

(સીરોહીનો સાલુ હો કે ઉપર જોધપુરી—એ રાગ.)

અનુક્રમે આવ્યારે કે, ગુરૂજી વિહાર કરી.
ચાંપાનેરમાં હોકે, ચોમાસું વરી;
વડી ઉપધાન હોકે, પરીસાવે માળ;
ધર્મની ઉન્નતી હોકે, થઈ વિશાળ મુનિરાજ ૧
તિહાંથી વિચરે હોકે, સીંબોદી ગામ આવ્યા;
તિહાં ચોમાસું હોકે, ભવીજન મન ભાવ્યા.
વડી ઉપધાનને હોકે, માળ પહીરાવે;
બીજું ચોમાસું હોકે, તિહાંએજ સોહાવે. ૨
તિહાંથી હોકે, ચાલ્યા સિદ્ધાચલ ભણી;
બુરહાનપુરથી હોકે, શિષ્ય તિહાં આવ્યા;
પાલીતાણે હોકે, પ્રતિષ્ઠા કીધી;
સંઘ સહિત હોકે, કીરતિ બહુ લીધી. ૩
આવ્યો આદેશ હોકે, પાટણ શેહેર તણો;
ગુરૂજી પધાર્યા હોકે, મહોચ્છવ અતિ ઘણો;
શ્રાવક શ્રાવિકા હોકે, સાંભળે દેશના;
ઉપધાનને માળા હોકે, કરતા શુભ મના. ૪
રાધનપુરમાં હોકે, ચોમાસું આવ્યા;
દોય ચોમાસાં હોકે, ભવીજન મન ભાવ્યા;

નાભરાય કુલચંદ રે લો, [illegible]
મરુ દેવીને રે લો, [illegible] ૫
[illegible] આયુ રે લો, [illegible]
[illegible] રે લો, [illegible]
[illegible] રે લો, [illegible]
[illegible] રે લો, [illegible] ૬
[illegible] રે લો, [illegible]
પૂર્વ [illegible] રે લો, વળી વિનતિ કરી.
[illegible] રે લો, [illegible]
[illegible] રે લો, પ્રભુજી [illegible] ૭
[illegible] રે લો, [illegible]
પ્રભુજી [illegible] રે લો, વિનતિ કરી ઘણી;
[illegible] રે લો, પ્રભુજી [illegible]
[illegible] રે લો, [illegible] ૮
[illegible] રે લો, [illegible] કરી,
તે [illegible] રે લો, નહીં [illegible]
સિદ્ધપુર [illegible] રે લો, [illegible]
ન [illegible] રે લો, તુમારી [illegible]
[illegible] રે લો, [illegible] ૯
એ વિનતિ રે લો, [illegible]
પદવિજય કહે રે લો, તે વળી [illegible] ૧૦

૬૬૮

હવે [illegible]
[illegible] વિનતી, [illegible] ૧
પાનચંદ મોતી [illegible], [illegible];
[illegible] ૨
[illegible], વળી [illegible];
[illegible], [illegible] ૩

૧ [illegible] ૨ [illegible] ૩ [illegible]

પાદરા સંઘ મૂલચંદ તથા, નવિ જાવાઈ [1]તત્થ;
અનુક્રમે ચોમાસું રહ્યા, વાસુપૂજ્ય જિન રજ્જત્થ. ૪
હવે ચોમાસું ઉતરે, સંઘ લિખે અરદાસ;
સ્વામી સુરત આવીએ, રહેવાને ચોમાસ. ૫

ઢાળ ૧૦ મી.

(સુંદર પાપસ્થાનક કહ્યું તેરમું-એ દેશી.)

સુંદર ગુરૂ પણ માની વિનતિ, આવ્યા ડભોઈ ગામ હો. સું.
લોડણ પાસ જુહારીયા, સાર્યાં આતમ કાજ હો. સું. એ. ૧
એ ગુરૂને નિત્ય વંદીએ, પ્રહગમે તે સૂર હો. સું.
ગામ નગર પુર પાટણે, દેશના દીએ ભરપૂર હો. સું. એ. ૨
સુરત શહેર પધારીયા, બેઠયા સંઘેમર પાસ હો. સું.
તેપ ગુરૂભાઈ બેઠા રહ્યા, માંડી ખુશાલવિજય પંન્યાસ હો. સું. એ. ૩
સેવ ઘણો ગુરૂભાઈને, જિમ ભક્તિ પરિવાર હો. સું.
એક ચોમાસું તિહાં કરે, પણ આંખે આજાર હો. સું. એ. ૪
[2]ઔષધ બેહદ બહુ કર્યાં, પણ ગુણ ન થયો લગાર. હો. સું.
કોક વૈદ્ય કહે હું કરૂં, ઔષધનો ઉપચાર હો. સું. એ. ૫
માસ બેચાર રહેવું પડે, એમ સુણી રહ્યા ચોમાસ હો. સું.
પણ કોઈ જાતી આવથી, નથઈ શાંતિની આશ હો. સું. એ. ૬
જાતીભાવ મીટે નહી, [3]રતનને લાગી ખોડ હો. સું.
નેત્ર ગયા પ્રભુજનના, સેવા કરે સુર કોડ હો. સું. એ. ૭
પ્રભુ મંદિરનો મુનિ ભલા, હારશાં નયનોઃ ઇહ હો. સું.
પ્રભુકૃતે લોચન થયો, નેમજીન ગયો વિરહ હો. સું. એ. ૮
શાન્ત ગુરૂજીને નહી થઈ, હવે ચોમાસું ઉતર હો. સું.
રાજનગરી ભણી વિચરીઆ, ઠામઠામ ઉપગાર હો. સું. એ. ૯
રાજનગર પધારીઆ, તિહાં ચોમાસું ઠાવ હો. સું.
પદ્મવિજય કહે પ્રભુ નમું, નિતનિત દર્શન ભાવ હો. સું. એ. ૧૦

દુહા.

[illegible]
[illegible] ૧

[illegible]

ઢાલ ૧૧ મી.

(દેશી નણદલની.)

નિર્વાણ.

ઉત્તમવિજય પન્યાસરે, અનોપમ અંગ અગ્યાર, મનોહારીરે;
વિદ્યાવંત વય હુઆરે લોલ, ભાગ્યવંત સરદાર, સુખકારીરે.
રાજનગરમાંહી રાજતારે લોલ. ૧

રત્નત્રયી આરાધતારે લોલ, નિર્મલ ચિત્ત ભર્યું સંગ. સુ.
પદ્મ પેરે ન્યારા રહેરે લોલ, ન કરે વિષયનો સંગ. સુ. રા. ૨
ચંદ્ર પેરે જશ નિર્મલોરે લોલ, મુનિમાં મુગટ સમાન. સુ.
ગુણનિધાન ગુરૂજી થયુંરે લોલ, નિત કરતા પ્રભુ ધ્યાન. સુ. રા. ૩
પંડિત નાયક પીછીએરે લોલ, મહીમાવંત મહંત મ.
જિહાં ગયા તિહાં સ્નેહ કરીરે લોલ, શાંત દાંત ગુણવંત સુ. રા. ૪
નિજ સમુદાય સહુયજીરે, ઇમ નિજ શિષ્ય અનેક મ.
જસ પ્રતાપ ગુણે ભર્યારે લોલ, ધરતા હૃદય વિવેક. સુ. રા. ૫
વર્ધમાન શાસનપતિરે લોલ, સંભારે નિત નિત મ.
જ્વર આવ્યો હવે એકદારે લોલ, પણ ધર્મે દ્રઢચિત્ત. સુ. રા. ૬
નવ દિન જ્વર અતિ પીડીયોરે લોલ, પણ નવ પીડયું મંન સુ.
નિજ કિરિયા વ્યવહારમાંરે લોલ, સાવધાંન અતિપંન્ન સુ. રા. ૭
ઇમ શુભ ધ્યાન પરાયણારે લોલ, પામ્યા ગુરૂ નિર્વાણ સુ.
પદ્મવિજય કહે પ્રણમિયેરે લોલ, ધન ધન ગુરૂજી સુજાણ સુ. રા. ૮

દુહા.

સંવત અઢાર સત્તાવીશે, માહ શુદ આઠમ જાણઃ
સૂર્યવાર સૂર્યોદયે, પામ્યા ગુરૂ નિર્વાણ. ૧

દુહો સોરઠી.

આડત્રીશ વરસ ગૃહવાસ, ઓગણત્રીશ દીક્ષાપણે;
સવિ સડસઠ સુવિલાસ, ઉત્તમવિજય ગણી જીવિત. ૧

ઢાલ ૧૨ મી.

(જગ જીવન જગ વાલહો—એ દેશી.)

શ્રાવક સહુ ભેલા મલેરે, ધરતા દુખની એહલીરે.
ગાંધી અખા ફરમચંદશારે, આંસુ ભરતા નયણેરે.
ગુરૂજીને કોઇ[1] હવે વંદશુરે. ૧

---

૧ કેમ વિરહે

પાનાચંદ ભષણ ભલારે, ધરતા ગુરૂગુણરાગરે;
મોતી માણેક નામથીરે, દુઃખ ધરે તે અથાગરે. ગુ. ૨
સોભાગશા ડોસા વળીરે, નાનુશા ને પાનાચંદરે;
ગુલાબચંદ રાગી ઘણારે, ધરતા દુઃખ રૂપચંદરે. ગુ. ૩
પાનાચંદ મકા તથારે, જીવણશા ધરે શોકરે;
મોતીશા દુખીઓ ઘણોરે, રવિ વિરહે જિમ કોકરે. ગુ. ૪
માણીકશા જોઈતા તથારે, જેઠા દેવજી નેહરે;
લાલા ખીમચંદ મોટુશારે, ગાંધી ખુસાલ ધરે નેહરે. ગુ. ૫
પારેખ પેમસીને વળી, ભૂષણને ભાઇચંદરે;
ખીમચંદ ઇત્યાદિકારે, મિલ્યો સંઘનો વૃંદરે. ગુ. ૬
અંગપૂજા કરે ગુરૂ તણીરે, નિજનિજ શક્તિ પ્રમાણરે;
યાત્રા ચરમ કરતાં સહુરે, ધરતા દુઃખ [1]અસમાણરે; ગુ. ૭
જરકસીમય, રચી માંડવીરે, પધરાવે તે માંહેરે;
[2]ખાંધ લહે તે માંડવીરે, પણ નહિ, ચિત્ત ઉછાહરે. ગુ. ૮
પઇસા બદામો ઉછાલતારે, સુગંધ કરે વર ધૂપરે;
વધાવે નરનારીયોરે, દેખે રૂપ અનુપરે. ગુ. ૯
અનુક્રમે દીધો દાહનેરે, કરતાં અશ્રુપાતરે;
અગરચંદન બહુ અરગજારે, જશ જગમે જન વાતરે. ગુ. ૧૦
થલચર પ્રમુખ મુકાવીયારે, ઉત્તમ ગુરૂજી નામરે;
પદ્મ કહે કિમ વિસરેરે, જેહનું ક્ષણ ક્ષણ કામરે. ગુ. ૧૧

દુહા.

તે ગુરૂજી નિત સંભારતા, ધરતા મન ઉછરંગ;
હરીપુરા માંહી કરી, શ્રી ગુરૂ [3]શુભ સુચંગ. ૧

ઢાલ ૧૩ મી.

(પ્રભુજી પ્રાણ થકી મુજ પ્યારા.—એ દેશી.)

ગુણવંતા ગુરૂજી ગિરૂવા, સમતારસ કેરા દરિયારે;
ગુરૂજી મનમોહન પ્યારા, ભવિજન પ્રાણ આધારારે. ગુ. ૧
ગુરૂજીની કાને કહીશું, કેની શીખામણ સહેશુંરે, ગુ. ૨

---

૧ અસમાન-ઘણું. ૨ ખાંધે. ૩ સ્તંભ.

કુણ હીતથી હુંકારો ભાખે, કુણ અરથ અગોચર દાખેરે; ગુ.
કુણ જીવાજીવ સમજાવે, પુણ્ય પાપ આશ્રવ ઓળખાવેરે. ગુ. ૩
બંધ મોક્ષ ચેતન જડભાવ, નામ ઠવણ તથા દ્રવ્ય ભાવરે. ગુ.
નૈગમાદિક નયની વાતો, કુંણ સમજાવે દિન રાતેરે. ગુ. ૪
ઉત્સર્ગ તથા અપવાદ, ભય સૂત્ર તથા વિધિવાદેરે;
દ્રવ્ય ગુણ પર્યાય વિચાર, લોકાલોક કેરા પ્રકારોરે. ગુ. ૫
કયો કયો ઉપગાર સંભારૂં, કિમ વિરહ તણાં દુઃખ વારૂંરે. ગુ.
કોહને જઈને સંશય પુછું, કોણ સાંભળે અધિકું ઓછુંરે.ગુ. ૬
તુમ સરખી વૈરાગ્યની વાણી, કહો કુણ સંભળાવે પ્રાણીરે; ગુ.
એક વદને [1]સહસ જીભ હોવે, એહવા વદન સહસ જો હોય. ગુ. ૭
પણ ગુરૂ ગુણ ગણવા હારો, નવી હોય સમરથ સનૂરોરે; ગુ.
તો હું કિમ એકણ જીભે, ગુરૂ ગુણ ગાઉં ભીત કેહરે. ગુ. ૮
તુસે દેઉ આશીસ સવેરો, કલ્યાણ હોજો તુમહ કેરોરે;
કહે પદ્મવિજય ગુરૂ કેરી, મુજ હીરખા હોજ્યો ભલેરીરે. ગુ. ૯

કલશ.

ગુરૂ ગણી ગવાયા મુજશ સવાયા, [2]મનુજ ભવફળ લીધ એ;
સહુ સજ્જન પ્રાણી હર્ષ આણી, ગાવજ્યો દેશવિધ એ.
સંવત અઢાર અઠાવીસે, પોષ કૃષ્ણ માસ એ;
સાતિમ દિને સૂર્યવારે, પોહોંતી સકલ આશ એ.
ગુરૂભાઈ કેરી પ્રેરણાથી, કીધો એહ અભ્યાસ એ;
કહે પદ્મ આદરે હોજ્યો શુભ, નિત નિત લીલ વિલાસ એ. ૧

ઇતિ શ્રી સકલ પંડિત મુકુટમણિસ્થાનકસ્થવૈભવસમાન
પંડિત શ્રી ૫. ઉત્તમવિજયગણિનિર્વાણવિચાર સમાપ્ત.

---

૧ હજાર, ૨ મનુષ્યભવ.

શ્રી પદ્મવિજયજી નિર્વાણ રાસ.

દુહા.

પ્રસ્તાવ.

શારદવિધુવદની સદા, પ્રણમું શારદ પાય;
સરસ વચન રસ પામિયે, જપતાં જાડયતા જાય. ૧
પૂર્ણ મનોરથ પૂરવા, સુરતરૂ સમ સોહાય;
પદ પ્રણમું પ્રભુ પાસના, ભક્તિભાવ ચિત્ત લાય. ૨
ગુરૂ ગુરૂગુણ ગણે ગાજતા, મહિમાવંત મહંત;
નમતાં પદયુગ તેહના, શોભા શીવ લહંત. ૩
ગુરૂ સમોવડિ હેતુઓ નહિ, વિણુ ઉપકૃતિ ઉપકાર;
કરે શિષ્યને જે સદા, જ્ઞાનક્રિયાદિ સાર. ૪
દુઃપ્રતિકાર ગુરૂ કહ્યા, ત્રીજે અંગ મઝાર;
ધર્મરત્ન અભિનવ દિયો, નહિ તસ પ્રત્યુપકાર. ૫
વિનય કરંતા ગુરૂતણો, લહે શિષ્ય વર નાણ;
ચંડસગ્ર આચાર્યના, શિષ્યપણે નિર્વાણ. ૬
ત્રીજા આવશ્યકે કહ્યો, વિનય તણો વરપાઠ;
તેમ વળિ ઉત્તરાધ્યયનમાં, વિનય કર્મ દહે આઠ. ૭

यतः

सपुज्झसत्थे सुविणीय, संसए भणो रुइ चिठइ कम्मसंपया ।
तवो समाहारी समाहिं, संवेह महज्झइं पंचवयाइं पालिय ।
सदेव गंधव्व मणुस पुइए चइतु देहं मलपंक पूव्वयं ।
सिद्धे वहवई सासए देवेवा अप्परए महि दिए त्तिवेमि ॥

વિનય કરી શ્રી ગુરૂ તણો,. શિષ્ય કરે જે કામ;
તે કાર્ય સિદ્ધિ ચઢે, શબરજ્યું દ્રોણને નામ. ૮
જશ ગાતાં ગુરૂરાયનો, શિષ્યની સોહ અપાર;
તિણે હું ગુરૂગુણ વર્ણવું, ભક્તિ હૃદયે ધરી સાર. ૯

તે ગુરૂ કુણ નગરે થયા, કિહાંપરે સંયમ લીધ;
શ્રુત અભ્યાસી કિમ થયા, કિમ ઉપદેશ તે દીધ. ૧૦
સાંભળજો શ્રોતા સવિ, મૂલ થકી અધિકાર;
નિદ્રા વિકથા પરિહરી, આલસ અંગ ઉતાર. ૧૧
આળસુ ઉપલન સારીખા, અધિકો આળસુ હોય;
પ્રેર્યો ઉપલ દૂરે ચલે, આળસુ તો થિર જોય. ૧૨

ઢાલ ૧ લી.

આપીડાની દેશી.

રાજનગર વર્ણન.

જંબુદ્વિપ મઝાર, કુલગિરિ ષટ નિરધાર; આછે લાલ
સુરગિરિ ત્રિક ત્રિક અંતરેજી, ૧
તેથી દક્ષિણ દિશ સાર, ભરતક્ષેત્ર શ્રીકાર; આછે૦
વૈતાઢયે તે દ્વિધા કર્યોજી. ૨
દક્ષિણ ભરત મઝાર, મધ્યખંડ શ્રીકાર આ૦
જ્યાં બહુજન આર્ય વશેજી. ૩
ત્યાં ગુર્જર ઇતિ નામ, દેશવરો અભિરામ, આ૦
જ્યાં ધર્મિજન સહુજથીજી. ૪
તસ શિર મુગટ સમાન, રાજનગર અભિધાન આ૦
નગર નરવર જનથી ભર્યુંજી. ૫
વાપીવપ્રવિહાર, વનિતા વાસ્ભીવાર આ૦
વણિક વિપ્ર વિબુધે તર્યુંજી. ૬
ચૌટા ચોક વિશાળ, દિપે હાટઆળ આ૦
કાયક ગ્રાહકજને ભર્યુંજી. ૭
ઉજ્વલ જ્યાં જિનગેહ, ટાળે પાપની રેહ, આ૦
મનરંજે ભવિ લોકનાંજી. ૮
દર્શને દર્શન થાય, કુમત દૂર પલાય, આ૦
વિરતિ બીજની ભૂમિકાજી. ૯
ભાવ શ્રાવક લોક, મળિ મળિ થોકેથોક, આ૦
જિન પુજે જુગતે કરીજી. ૧૦
ટાળે પ્રકૃતિ વિભાવ, કરવા શુદ્ધ સ્વભાવ, આ૦
કારણે કાર્ય સિદ્ધિ લહેજી. ૧૧

જ્યાં શ્રાવક ગુણવાન, જ્ઞાનધ્યાન શ્રુતવાન આ૦
સેવી સુખ સંચય કરેજી. ૧૨
શ્રી જિનવર દિદાર, નિરખતાં જયજયકાર આ૦
રિદ્ધિ સિદ્ધિ લહિએ ઘણીજી. ૧૩
શ્રી ગુરૂનું નિર્વાણ, પહેલી ઢાળ સુજાણ, આ૦
રૂપવિજય રંગે ભણીજી. ૧૪

દુહા.

માતપિતા.

રાજનગરમાં રાજતી, સામલદાસની પોળ;
જિહાં સુંદર મંદિર ઘણાં, દિપે ઓળાઓળ. ૧
તેહ પોળમાંહે વસે, વ્યવહારી ગુણવંત;
શ્રીમાળી જ્ઞાતિ ભલી, શાહ ગણેશ પુન્યવંત. ૨
દાન દયા દાક્ષિણ્યતા, મધુરાલાપ સુજાણ;
પ્રતિમતા ગુણે સોહતી, ઝમકું નામ પ્રમાણ. ૩

ઢાલ ૩ જી.

(હારે મારે જોબનીયાનો લટકો દાડા ચારનો—એ દેશી.)

જન્મ.

હાંરે મારે સુરપરે સુખ ભોગવતાં પિયુને સંગજો,
જલધર સંગે સૂક્તિ નમું મુક્તાફલ ધરેરે લો;
હાંરે મારે તિણે પરે પુન્યથી ગર્ભાધાન તે થાય જો,
દિન પૂરે સુત પ્રસવ્યો પ્રાચી રવિ પરે રે લો. ૧
હાંરે મ્હારે સંવત સત્તરે બાણુંએ ભાદ્રવ માસજો,
દ્વિતિયા તીથિ ચાર ભોમ્ય ત્રતીયા ભલી રે; લો.
હાંરે મ્હારે ઉજ્વલ પક્ષે કન્યારાસે ચંદ્રજો,
રિક્ષ ઉત્તરાફાલ્ગુની જોગ સિદ્ધિ વલી રે. લો. ૨
હાંરે મ્હારે શોરીવારને તૈતલ નામે કર્ણ જો,
સૂર્યોદયથી સાધે સપ્ત ઘટિકા થઈ રે; લો.
હાંરે મ્હારે કન્યા લગ્ને જન્મ થયો તિણિ વારજો,
હર્ષે પાનાચંદ નામ થાપે ફઈ રે. લો. ૩
હાંરે મારે દ્વિતિયા વિધુપરે વાધે તેહ કુમારનો,
માતપિતા મન હર્ષે નિરખી પુત્રને રે; લો.

૭ ૫ ૬ શ ગુ ૮ ૪ ચં રા ૯ ગુ બુ ૩ રા ૧૨ કે ૨ ૧૦ ૧૧ ૧

જન્મકુંડલી શ્રી યશોવિજયજીની.

મ્હારે છઠે વરસે જનની પ્રમુખ હરખે,
સાતમે વરસે અપુત્ર પુત્રને રે. હો. ૪

ઢ.

રે મ્હારે ઉત્સવ અધિકે નિશાળે હોંશે જાય જો;
જસ અપારે નિશાળની વિદ્યા અધિક રે, હો.
રે મ્હારે ભાસી ગુણની રાસી છુટી જાય જો,
વ્યવહારિક પ્રકરણ ધારણ અતિ ગુણી રે. હો. ૫
હારે મ્હારે તેર વરસના જબ થયા તેહ કુમાર જો,
ભાંજા ગુરૂ થી ઉત્તમવિજય સાહી લઈ રે; હો.
હારે મ્હારે આવ્યા અભ્યાસ લાવ્યું સાથું ચિત્તમે;
હવે નિરખે મુખ સ્વરૂપ ગુરૂનું સદા રે. હો. ૬
હારે મ્હારે ગુરૂને વંદવા નિતનિત જાય કુમારજો,
પુછે રે મન હરખે પરખી ગુરૂ તદા રે; હો.
હારે મ્હારે સૂત્ર અર્થના છે પ્રકરણ પણ નહિ અર્થજો,
તેતો ઉદર સમાન કહ્યો ગ્રંથે સદા રે. હો. ૭
હારે મ્હારે સૂત્ર સમાન અર્થનું અદ્ભુત જ્ઞાન જો,
તેનું અભ્યાસ કરો આળસ છોડિ સદા રે; હો.
હારે મ્હારે સાંભળીને પામ્યો તામ કુમારજો,
જ્યારે શુભ ભાવ ગુરૂ પૂછ્યા તદા રે. હો. ૮
હારે મ્હારે અર્થ અનુક્રમે આવ્યો હેત સમાસજો,
અક્ષિત થયા જિહાં ગુચ્છા શિષ્યા તે સવે રે; હો.

દેશના.

હાંરે મ્હારે ગુરૂજી વાંચે સૂત્ર પન્નવણા નામજો,
શ્રોતારે સમ હોતા સુણે રંગે નવે રે. લો. ૯
હાંરે મ્હારે પોરસીનંતર પ્રથમ જિણંદ ચરિત્ર જો
વાંચે રે રસ સારો સાંભળે પરખદારે લોલ;
હાંરે મ્હારે મહાબલ મુનિનો આવ્યો તિહાં અધિકાર જો,
સુણતાંરે મન ભિનું કુમર તણું તદારે લોલ. ૧૦
હાંરે મ્હારે અવસર પામી ગુરૂને ભાખે કુમારજો,
લેઉં દિક્ષા તુમ પાસે તાત જો દે રજારે લોલ;
હાંરે મ્હારે ગુરૂ કહે ઉધમ કરવો એ તુમ જોગ્યજો,
પણ મન કાચું ન કરવું જનકની સુણી કજારે લો. ૧૧
હાંરે મ્હારે બીજી ઢાલ રસાળે મતની હોંશી જો,
કરતારે સમ હોતો ગયો મારી ઘરે રે લો;
હાંરે મ્હારે માસી આગળ ખાસી મતની વાતજો;
ભાખીરે કહે રૂપવિજય સારી પરે રે લો. ૧૨

દુહા.

વચન સુણી રીઝી ઘણી, માસી જીવી નામ;
કહે કહેવું વચ્છ સોહિલું, કરવું દુઃખકર કામ. ૧
ધીર હોય તે ધાર સકે, નહિ કાયરનું કામ;
કાયર નર જો આદરે, તો તસ ન રહે મામ. ૨
તાહરી વય છે નહાનડી, તાતને એક તું પૂત્ર;
કિમ અનુમતિ દેશે કહો, રાખવું ઘરનું સૂત્ર. ૩
તવ તે કહે માસિ સુણો, શૂરો જે નર થાય;
તેહને કુણ રોકી શકે, જઈ સમજાવું તાત. ૪
જિન મારગ સમજે નહિ, તે તો ભૂલે ન્યાય;
પણ મારગ જાણ્યા પછી, કુણ કુપંથે જાય. ૫
એમ કહિ નિજ ઘર જઇ કહે, તાતના પ્રણમી પાય;
દ્યો અનુમતિ મત આદરૂ, થી ગુરૂચરણે જાય. ૬
શાહ ગણેશ કરે તદા, એ તુજથી કિમ થાય;
ચારિત્ર વચ્છ ન સોહિલું, જ્યાં રહેવું નિર્માય. ૭

ઢાળ ૩ જી.

(રસિયુ કોદિરાં હો રાજ, રસિયુ કોદિયો કોરાજ
રસિયુ હો કોદિયો રે, કોદિયોરે રસિયુડી ચાઈ—એ દેશી.)

દીક્ષા દુક્કર છે.

સંયમ દોહિલું હો રાજ, સંયમ દોહિલું હો રાજ.
સંયમ દોહિલું હો રે, નિરતિચાર જે પાળવુંજી;
મનવચનકાયાએ હો રાજ, રહેવું સમાધિ હો રાજ,
વિનય વેયાવચ્ચ હે કરતાં પાપ પખાલવુંજી.

ભૂજળ તેઉ રાજ, તરૂ ત્રસ વાયુ રાજ;
ત્રિકરણ જોગે હે નવિ, હણવા અણગારનેજી;
ક્રોધ લોભ ભયથી રાજ, હાસ્યના ઉદયથી રાજ,
જૂઠું ન કહેવું હે નવિ ધરવ, શિણગારનેજી. ૨

ગામ નગર પૂરે રાજ, ક્ષેત્ર પડ્યાં ધરે રાજ.
અદત્ત ન લેવું હે, ત્રિવિધ ત્રિવિધ અણગારનેજી;
દિવ્ય ઉદારિક રાજ, કામની વાંછા રાજ.
ત્રિવિધ ત્રિવિધે કરી હે, તજવી તે ઘણું દોહિલુંજી. ૩

પરિગ્રહ તજવો રાજ, સંજમ ભજવો રાજ;
સમ મને દેવું હે, તૃણ મણિ કંચન ઉપરેજી.
અશનાદિક ચઉ રાજ, મુનિને તજવાં રાજ;
રાંધી ઘણુ હે તજવું, એ દુક્કર ઘણુંજી. ૪

વરુડ જિમ સહેવો રાજ, પરિસહ ભારી રાજ;
મસ્તક વહેવો હે, સુરગિરિ જિમ મન દોહિલુંજી.
તૂટો બાળો રાજ, રયો મત ચાલો રાજ;
ઘર સંભાળો હે, તુજ વિણ કુણ મુજ આશરોજી. ૫

મેં તુજ કાજે રાજ, કિધિ સગાઈ રાજ;
હાથ ઝલાઈ હે, તજતાં પરણ્યા વિણું પ્રિયાજી.
રહો ઘર વાસે રાજ, હર્ષ ઉલ્લાસે રાજ.
આમ મન હિસે હે, પુત્ર તણા તુજ દેખતાંજી. ૬

એ સુણી વાચા રાજ, કુંઅર ન કાચા રાજ;
વયણાં નીચાં હે તાતને, એલિપરે ઉચરેજી.
પુદ્‌ગલસંગી રાજ, ચેતન વ્યંગી રાજ;
કર્મ કુસંગી હે, ભમીઓ તાત ભવોભવેજી. ૭

ગુરૂ મુજ મળિયા રાજ, પાતિક ટળિયાં રાજ;
હવે નવિ ગળિયાં હે, થાવું તાતજી માહરેજી.
એક વરસ લગી રાજ, એમ નિત્ય કહેતાં રાજ;
અનુમતિ આપિ હે તાતે, આંસુ પાડતાંજી. ૮

હરખ્યો કુંવર તવ રાજ, સાતે ધાતે રાજ;
સંઘ સયલ વલિ હેં, રીઝ્યો તાતે રજા કરીજી.
ગુરૂની પાસે રાજ, હર્ષ ઉલ્લાસે રાજ;
આવ્યા સ્વજન મલી હે, કુમરને આગે ધરીજી. ૯

કહે કર જોડી રાજ, પાતિક મોડી રાજ;
ગુરૂને વિનવે હે, સ્વજન વર્ગ કાકા પિતાજી.
ત્રીજી ઢાળે રાજ, રંગ રસોલે રાજ;
ભક્તિ વિશાળે હે, રૂપવિજયે ગુણ કહ્યા છતાજી. ૧૦

દુહા.

પ્રાણ થકી પણ વાહલો, નંદન છે અમ એહ;
સંયમ લેવા આવિયો, છંડિ સ્વજન ધન ગેહ. ૧

એહને સંયમ દીજિયે, કિજિયે ભવ નિસ્તાર;
લિજિયે ભિક્ષા શિષ્યની, કિજિયે અમ ઉપગાર. ૨

ગુરૂ કહે ધન્ય ધન્ય એહને, લઘુવય ચારિત્ર રાગ;
ભાહેું જો અમચો ખરો, તુમ પણ ધન્ય મહાભાગ્ય. ૩

તેડયો જોશી જાણને, પુછયું મૂહુર્ત ખાસ;
મહા શુદિ પાંચમ તિણે, કહિ પામિ હર્ષ ઉલાસ. ૫

જગન વધાવી શેઠજી, આવ્યો આપણે ગેહ;
ચારિત્ર ઉત્સવ માંડિયો, ધરિ મન અધિક સનેહ. ૬

ઢાળ ૪ થી.

(ધરિ મેં ... દેશમાં ...—એ દેશી)

...ગજન સંઘ બહુ આદરે, સાહબજી
...વાસણું દિસે ધરી રાગ રે—

તપધારી સુગુરૂ મુજ તારિયે સાહિબજી

...ધ રૂપલને નિત ધારવી સા. ... સુણે વાસમ હો. મ. ૧
...રૂ ધણ આગમ દેશના સા. દેઈ સમભાવે લાભ હો. મ.
...ધાદિ પ્રકૃતિ હરે સા. શુદ્ધ સમતાયે લાય હો. મ. ૨
...મતા અમૃત પાનથી સા. કરવું અનુભવજ્ઞાન હો. મ.
...ત્ત્વથી અભ્યાસથી સા. ધરવું ધર્મનું ધ્યાન હો. મ. ૩
...ર્મ શત્રુ ઉન્મૂલવા સા. કરવો સુત અભ્યાસ હો. મ.
ત્રિવિધ અવંચક યોગથી સા. દાખવે દોષ નાશ હો. મ. ૪
...દ્રિય સંયમ છતવા સા. ધરવું નિર્મલ શીલ હો. મ.
સાહસ અપાર શીલાંગનો સા. રથ વહેવો ધરી છીલ હો. મ. ૫
હિંસાદિક આશ્રવ સમે સા. ત્રિવિધે પરિહાર હો. મ.
...વ અહિંસાના બળે સા. કરવો સ્વપર ઉપગાર હો. મ. ૬
એહવાં ગુરૂવચનો સુણી સા. ચોકે કુમર નિવાર હો. મ.
સચિત સમરુયો કરજોડીને સા. ભવવારિધિ મુજ તાર હો. મ. ૭
તિમ મુજ પ્રવીણ આરખા સા. મહિમા પ્રભુ નિરધાર હો. મ.
તત્ત્વમાર્ગે સમજાવનાં સા. પામું ભવનો પાર હો. મ. ૮
વિષય કષાય કટાવતે સા. હું હારયો નિશદિન હો. મ.
તુમ સમતામૃત દેશના સા. સુણિ થયો શાંત મુનિશ હો. મ. ૯
એમ એક માસ લગી સદા સા. ગુરૂ મુખે સુણે ઉપદેશ હો. મ.
શાંતિ ધરી પરભાવના સા. શોધી કરી સુવિશેષ હો. મ. ૧૦
સંયમરંગે જેહની સા. રંગાણી સાતે ધાત હો. મ.
પુન્યા શામલ પાસજી સા. નિર્મલ થઈ પરભાત હો. મ. ૧૧
શોધી ચઉગતિ વારણી સા. હઠકતી ભાખી હાલ હો. મ.
રૂપવિજય કહે પામિયે સા. સંયમે મંગલમાલ હો. મ. ૧૨

દુહા.

દીક્ષા.

નમણ કરાવે સુંદરી, પહેરાવ્યા અલંકાર;
વસ્ત્ર વિભૂષા અભિનવી, જાણે સુર અવતાર. ૧
સંઘ સયલ ભેળો મળ્યો, વરઘોડે મનોહાર;
શ્રીફલ કરમાંહે ગ્રહી, તુરંગે ચડયો કુમાર. ૨
વાજાં વિવિધ પ્રકારનાં, વાજે તે મનોહાર;
નરનારી ટોળે મળ્યા, કૌતક જોતાં તે વાર. ૩
રાજનગર મધ્યે થઈ, પાછા વાડી માંહિ;
વરઘોડે જઇ ઉતર્યો, સહુ મન અધિક ઉચ્છાંહિ. ૪

સંવત અઢારસેં પાંચમેં, મહા શુદિ પાંચ દિન;
ચારિત્ર ચોખું આદર્યું, કરી તનમન સુપ્રસન્ન. ૫
લક્ષણ લક્ષિત તનુ સદા, જાણી ગુણ નિધાન;
ઉત્તમવિજય ગુરૂ ઠવે, પદ્મવિજય અભિધાન.

ઢાલ ૫ મી.

(ટુંક અને ટોડા વિગેરે—એ દેશી.)

શાસ્ત્રાભ્યાસ.

શ્લોકે કહ્યો ગુરૂએ તદારે, જ્ઞાતા સૂત્રે જેહ. સંયમ રાગ લાગ્યો.
ધન્ય શેઠ સુત ચઉની પ્રિયારે, ઉજ્જિઝયાદિકનો તેહ. સં. ૧
ચોથી શુપાસમ મુનિ હોઇરે, ત્રિણ પરે અપવાદ; સં.
પણ પહેલી બીજી પરે રે, નવિ થાવું અવિવાદ. સં. ૨
શાહ ગણેશ કહે તદા રે, ગુરૂના પ્રણમી પાય; સં.
સુખડલી સવિ જાતિની રે, પચખાવો મુનિરાય. સં. ૩
તુમ પાસે વ્રત આદરૂં રે, જિહાં લગે નહિ મુનિરાય; સં.
તિહાં લગે એ વ્રત માહરે રે, એમકહિ પચખે તે ઠાય. સં. ૪
હવે નવ દીક્ષિત મુનિવતે રે, શિખવે ગુરૂ આચાર; સં.
ગ્રહણા સેવના નામથી રે, ચરણ કરણ પ્રકાર. સં. ૫
છકો રાજનગર રહિ રે, સુરતે ગુરૂજી જાય; સં.
શબ્દ શાસ્ત્ર તિહાં શીખવે રે, સુવિધિ વિજય ગુરૂરાય. સં. ૬

પંચકાવ્ય તારિક વળિ રે, મદાલસા નામે ખાસ; સં.
છંદશાસ્ત્ર અલંકારના રે, શિખ્યા કરી અભ્યાસ. સં. ૭
તારાચંદ સંઘવી તદા રે, દેખી સુંદર બુદ્ધિ; સં.
ન્યાયનાં શાસ્ત્ર ભણાવવા રે, પંડિતની કરી શુદ્ધિ. સં. ૮
ધન ખરચીને ભણાવિયા રે, હવે ઉત્તમ ગુરૂ પાસ; સં.
જૈન ન્યાય મહા ભાષ્યનો રે, કિધો અધિક અભ્યાસ. સં. ૯
અંગ ઉપાંગ વાંચ્યાં વળિ રે, મૂલ સૂત્ર તિમ ચાર; સં.
પંચ કર્મ ગ્રંથ પયન્નિા રે, કર્યો અભ્યાસ અપાર. સં. ૧૦

પંડિત પદ.

વિજયધર્મસૂરીશ્વરે રે, અઢાર દશે ધરી લાગ; સં.
પંડિતપદ રાધણપુરે રે, દીધો ધરી ગુણરાગ. સં. ૧૧

વિહાર.

રાંધણપૂરીના સંઘમાં રે, શ્રી ગિરનારે જાય; સં.
કરૂણાકર આવિઆ રે, ભેટ્યા શ્રી જિનરાય. સં. ૧૨
નવાનગરની જાતરા રે, કરી વિમળાચળ જાય; સં.
પ્રથમ જિણંદ જુહારતા રે, હિયડે હરખ ન માય. સં. ૧૩
ભાવનગરવાસી ભલા રે, કુંઅરજી લાધા નામ; સં.
ચૌમાસાની વીનતી રે, કરિ રાખ્યા ગુરૂ તામ. સં. ૧૪
પાવન પાંચમી ઢાળમાં રે, રત્નત્રયી અધિકાર; સં.
રૂપવિજય રંગે કહ્યો રે, સુણતાં જયજયકાર. સં. ૧૫

દુહા.

ઉત્તમવિજય ગુરૂ તિહાં, એવ્યતા જાણી ખાસ;
બૃહત્કલ્પ ટીકા તદા, વંચાવે ઉલ્લાસ. ૧
પૂરી અનુજ્ઞા પ્રેમની, જિહાં ઉત્સર્ગ અપવાદ;
નિશ્ચયને વ્યવહારયુત, જિહાં વાણી સ્યાદ્વાદ. ૨
સંવત તેરને ચઉદનું, ચોમાસું સુરત કીધ;
તારાચંદ સંઘવી તિહાં, વડે ઉપધાન પ્રસિદ્ધ. ૩
માલારોપણનો ઘટો, મોહન સંઘવી નામ;
કરે વરે જસ ટેકીલો, શાસન ઉન્નતિ કામ. ૪
અહમદપુરના સંઘની, વિનતિ કરી સુપ્રમાણ;
ઉત્તમ ગુરૂએ મોકલ્યા, ચોમાસું છે ઠાણ. ૫

ઢાલ ૬ ઠી.
(લાછનદે માત મલ્હાર—એ દેશી.)

ચાલ્યા દક્ષિણ દેશ, પામિ ગુરૂ આદેશ;
આજ હો આવ્યા રે અનુક્રમે, ગાંદલી પરિસરેજી. ૧
સાહમો આવ્યો સંઘ, ધરતો અધિક ઉમંગ; આજ૦
ઉચ્છવ અધિક મંડાણે, લાવ્યા ઉપાસરેજી. ૨
રાખ્યા સાર્ધ દોય માસ, કરી ઘણું સંઘે પ્રયાસ; આ.
તિછિગાલિ સૂત્ર, વખાણે ગુરૂ તિહાંજી. ૩
આગળ સુણતાં તેહ, સંઘને વાધ્યો નેહ; આ.
પૂજા પ્રભાવના રતિજગા, નિતનિત કરેજી. ૪
તિહાંથી કર્યો વિહાર, બહણિપુરે નિરધાર; આ.
પહોતારે સમ હોતા, પુરને પરિસરેજી. ૫
ગુલાબદાસ સુણિ વાત, હરખ્યા સાતે ઘાત; આ.
ગોપાલદાસ મોતિશા, પ્રમુખ થયા ખુશીજી. ૬
સામઇયું શ્રીકાર, કરિ પધરાવ્યા નિરધાર; આ.
વ્યાખ્યાને વેતાલી મંગાવી, ભાવથીજી. ૭
વ્રત પચખાણ અપાર, તપ ઉપધાન પ્રકાર; આ.
માલારોપણ પમુહા, કરણી બહુ થઇજી. ૮
દિગપટ સાથે વિવાદ, કરિ પામ્યા જશવાદ; આ.
ઢુંડિયાં ઢુંઢિયાં, તર્જ્યાં યુક્તિ પ્રહારથીજી. ૯
જિનમત થીરતા કીધ, બહુ જશવાદ તે લીધ; આ.
સંવત પંન્નર સોળ, ચોમાસાં દો તિહાં કર્યાંજી. ૧૦
હવે કર્યો તિહાંથી વિહાર, વ્રત પચખાણ અપાર; આ.
ભાવે રે કરે શ્રાવક, શ્રાવિકા તિહાં ઘણાંરે. ૧૧
ગુર્જર તિલક સમાન, ખંભાયત અભિધામ; આ.
ચોમાસું તિહાં રાખ્યા, સંઘે આગ્રહેજી. ૧૨
પ્રથમ અંગ વ્યાખ્યાન, સુણે શ્રોતા ધરી તાન; આ.
તત્ત્વરૂચિ સુચિ વાધે, સાધે સિદ્ધિને જી. ૧૩

હવે શ્રી વિમલ જિણંદ, ભેટયા પ્રથમ જિણંદ; આ.
તિમ શ્રી ઉત્તમવિજય, તિહાં વંદીઆજી. ૧૪
છઠિ ઢાલ રસાલ, સુણતાં મંગલ માલ; આ.
ભાખીરે હિત શાખી, રૂપવિજયે ભલીજી. ૧૫

દુહા.

પાલીતાણા શહેરમાં, સુંદર જિનપ્રસાદ;
રૂપચંદ ભીમે કરાવીયું, કરે સ્વર્ગથી વાદ. ૧
બિંબ ભરાયાં અભિનવાં, કરવી પ્રતિષ્ઠા તાસ;
રૂપચંદ ભીમ તે આવિયો, દીવ સંઘ લેઈ ખાસ. ૨
વિધિપૂર્વક જિનરાજજી, કરી પ્રતિષ્ઠા ચંગ;
ગુરૂ સંઘના આગ્રહ થકી, લહિ ઉત્તમ ગુરૂ સંગ. ૩
ઘોઘારો સંઘ વિનવે, ઉત્તમ ગુરૂને પાય;
અમીચંદ્ર પ્રભા પ્રભુ તણું, કર્યું દેઉલ ચિત્ત લાય. ૪
પ્રભુ પધરાવણ કારણે, પધારો સ્વયમેવ;
પદ્મવિજય ગુરૂજી ભણી, પાઠવે ગુરૂ તતખેવ. ૫

ઢાલ ૭ મી.

(રૂમઝુમ વાઉ તિહું પાલિત્રા પીર, કોઈ વાગોરે પસરા હાલામાં—એ દેશી.)

ગુણનિધિ નવખંડ પ્રભુ પાસ, ભેટયા ઘોઘા બંદર જઈ;
જિનપતિ નમતાં થી જગદીશ, રત્નત્રયી નિર્મલ થઈ. ૧
ગુરૂ તિહાં કરે પ્રતિષ્ઠા સાર, શાસ્ત્ર પ્રમાણે વિધિ કરી;
જિનપતિ ચંદ્રપ્રભ જિનરાય, થાપ્યાં ભક્તિ હૃદય ધરી. ૨
તવ તિહાં આઠ દિવસ પર્યંત, વાજ્યાં આઠરો ઘુઘરા;
વલિ તિહાં અષ્ટોત્તરી કરી સ્નાત્ર, શાસન ઉન્નતિ તત્પરા. ૩
જન સહુ પ્રતિ બોધ કીધ, સ્તવના કરે ગુરૂની ઘણી;
ગુરૂ તિહાં પામિ અતિ જયકાર, વિહાર કરી પાટણ ભણી. ૪
હવે ગુરૂ પાટણ કરી ચોમાસ, સિદ્ધપુરે જિન ભેટિયા;
જગપતિ શંખેશ્વર પાસ, પાલણપુરે જઈ ભેટિયા. ૫
તવ તિહાં આવિયા વડે ઉચ્છવ, માન વધેરી રંગથી;
જનપતિ ધર્મ અભ્યાસ અપાર, ધ્યાવે ઉત્તમ ગુરૂ સંગથી. ૬

ગુરૂ મ્હારા આબુગઢે કરી યાત્ર, ત્રિકરણ યોગ સમારવા;
જગપતિ સંઘ સહિત ધરી રાગ, ચેતનરાયને તારવા. ૭

ગુણનિધિ તિહાંથી ચોમાસાં હોય, રાધણપુરે રંગે કરી;
ગુણનિધિ સિધપુરે ચોમાસ, કર્યું એકવિશે ઉલટ ધરી. ૮

ગુણનિધિ રાજનગરે કરી જાત્ર, સરત ભણી ગુરૂ સંચર્યા;
ગુણનિધિ સામો આવે સંઘ, ગુરૂ વંદન ઉલટે ભર્યો. ૯

ગુણનિધિ જૈન ન્યાય મહાભાષ્ય, ગુરૂ વ્યાખ્યાન નિત્ય કરે;
ગુણનિધિ યુક્તિ યુક્તિ નયવાદ સુણી શ્રોતા અચરિજ ધરે ૧૦

ગુણનિધિ સંવત અઢાર બાવિશ માઘ માસ શુદિ તેરસેં;
ગુણનિધિ સંઘવી તારાચંદ, સંઘ ભક્તિ મન ઉલસે ૧૧

ગુણનિધિ શ્રી સંખેશર પાશ્વ પ્રમુખ, બિંબ જિનજી તણા.
ગુણનિધિ દોયસે પંચાસું બિંબ, સિદ્ધાચળની નહિ મણા. ૧૨

ગુણનિધિ કિધી પ્રતિષ્ઠા તાસ, શાસ્ત્ર પ્રમાણે ગુરે ભલી;
ગુણનિધિ કૃતિમતિ રહે ગુરૂ પાસ, રૂપી કિર્તિ દેખે વલી ૧૩

ગુણનિધિ સમેતશિખર ગિરિરાજ, મુલ નાયક પ્રભુ શામળા.
ગુણનિધિ સેવે સુરનર ભક્ત, ભક્તિભાવે પદકજ ભલા. ૧૪

ગુણનિધિ બંગાલ દેશાવંતમુ, મકસુદાબાદ શહેર ભલે.,
ગુણનિધિ અમાલચંદ ઓશવાળ, કર્યો નિધિ ફિરે દેઉલતણી ૧૫

ગુણનિધિ મોહક જિનજી પંચ, શામલ આદે મનોહરણ
ગુણનિધિ ધન્ય માનવભવ તેહ, જિહાં દરિશણ લીધ તણ ૧૬

ગુણનિધિ સુંદર સાતમી ઢાલ, રૂપવિજયે રંગે કહી,
ગુણનિધિ તિહાં રહ્યા ત્રિણ ચોમાસ, જસ કમલા વિમલી લહી ૧૭

દુહા

પરિગ્રહે નરનારિએ, કરી ચોમાસુ સાર;
રાજનગર પાઉ ધારિયા, ઉત્તમ ગુરૂને હાર ૧
સંવત અઢારે સતાવિશે મહાશુદિ અષ્ટમ દિન,
ઉત્તમ વિજય ગુરૂ તણા, સુર પદવી પ્રતિપન્ન. ૨

ઢાળ ૮ મી.

(ચોપાઈની ચાલ દેશી — દેશી.)

ચોમાસાં, વિહાર.

વિશનું ચોમાસું હોકે, આણંદ રામ કરી,
બત્રીસનું ચોમાસાં હોકે, નિત ધર્મ કરી;
તેત્રીસ વિસનગરે હોકે, ચોમાસાં રહ્યાં,
આત્માને અનવદી હોકે, વાંચે ગહગહ્યાં. ૧
ફરી પાટણ જઈ હોકે, વિનતિ મન ધરે,
ગુરૂ વહેલા પધારો હોકે, પાટણ ઉદ્ધરો;
તેત્ર વિસલનગરથી હોકે, ગુરૂજી વિહાર કરે,
અનુક્રમે આવ્યા હોકે, પાટણ પરિસરે. ૨
પધરાવ્યા ઉપાશ્રયે હોકે, સામૈયું કરી,
અનુયોગદ્વારની હોકે, વ્યાખ્યા નિત કરે;
વદે ઉપધાન કરાવિયા હોકે, પહેરે માળ ભલી,
ગુરૂ મધ્યાન્હે હોકે, વાંચે સૂત્ર રામ વળી. ૩
મોદી પ્રેમચંદ ઉત્તમ હોકે, સંઘમાં વિમલમતિ,
ગુરૂ મોટે દરે હોકે, પરિણતિ શુદ્ધ ધરી;
આડત્રીસે ભીલડી હોકે, ચોમાસુ રહ્યા,
વદે ઉપધાન કરાવે હોકે, કાયા ઉમટ્યાં. ૪
સંઘ ઓગણચાલીસે હોકે, ચોમાસું નિરધું;
ચોથે નવ ઉચ્છવ હોકે, મહોત્સવ કિધાં.
પચાસી ચાલુ હોકે, તપસ્યા બહુ થઈ;
તે દેખી હરખ્યા હોકે, અતિ ઘણું મસી. ૫
હવે વિસનગરે હોકે, ચોમાસું કરે;
વળી કરાવિ ઉપધાન હોકે, માળ કંઠે ધરે;
કર્યું અઠ્ઠાઈ મહોત્સવી હોકે, ઉત્તમ વાચના,
અન્નસત્ર કરાવ્યું હોકે, પાપ નિવારણા. ૬
તેત્રાલીસે ચોમાસું હોકે, રાધનપુરમાં કરે,
આત્માને અનવદી હોકે, ધર્મની ઉદરે;
કલ્પસૂત્ર ચોવીસ હોકે, સૈન્ય તને ભલા,
વદમહીં ધુમ હોકે, કરે ધરી બહુ શુદ્ધ. ૭

કરી વીરમગામ હોકે, પ્રતિષ્ટા ચૈત્યતણી,
જેષ્ટમાસે ત્રેતાલે હોકે, ગોડીજી જાત્રાભણી;
દેવરાજ મસાલીએ હોકે, સંઘ ચલાવિયો,
મળ્યો દેશવિદેશી હોકે, લોક તે ભાવિયો. ૮
સુંઆલે ચોમાસું હોકે, પાટણ આવિયા,
આચારંગ વખાણે હોકે, સંઘે મંડાવિયા;
ઢાલ આઠમી ઇણિપરે, રૂપવિજયે કહિ,
શ્રી ગુરૂગુણ ગાતાં હોકે, નિત શોભા લહી. ૯

દુહા.

સંવત અઢારસો સાલમાં, પાટણ શહેર પવિત્ર;
બિંબ પ્રતિષ્ઠા કારણે, ઉચ્છવ કર્યો વિચિત્ર. ૧
સહસફણા પ્રભુ પાસજી, પદ્મનાભ જિનરાય;
પ્રથમ ભાવિ ચોવિસીના, પ્રમુખ એંસી જિન થાય. ૨
વેદિકા વિધિપૂર્વક કરી, માંડે પ્રતિષ્ઠા સાર;
પદ્મવિજય ગુરૂજી ભલા, સંઘને હર્ષ અપાર. ૩
ઓછવ મહોછવ અતિ ઘણા, દિન દિન ચડતે રંગ;
ચ્યવન જન્મ વ્રત નાણુ ને, મોક્ષ કલ્યાણક ચંગ. ૪
તિહાં દિક્ષા કલ્યાણુ કે, સુરવર વાજાં વાય;
તેહ સુણી ભવિ જીવનાં, સમકિત નિર્મલ થાય. ૫
શાસન સોહા જે થઇ, કહેતાં નાવે તેહ;
છપન્ન સિદ્ધચક્ર સોહતા, વંદુ વળિ વળિ તેહ. ૬
માઘ માસ વદિ નોમિએ, ગુરૂવારે કરી સાર;
પ્રતિષ્ઠા જિનજી તણી, તખતે ઠવ્યા ભૃગુવાર. ૭

ઢાળ ૯ મી.

(ઈણ સરોવરી પાલે હસા દોય નાગરી મ્હારા લાલ.—એ દેશી).

ઇમ જિન શાસન સોહ, વધારી ગુરૂ ઘણી; મ્હારાલાલ.
વિહાર કરતાં આવ્યા, રાધનપુર ભણી. મ્હારા.
તિહાં કર્યું એક ચોમાસું, પાટણ ફરી આવિયા; મ્હા.
સુણે આવશ્યક નિર્યુક્તિ, શ્રાવક ભાવિયા. મ્હા. ૧

ફરી કર્યાં દોય ચોમાસાં, રાંધણપુર રંગથી; મ્હા.
કરે પન્નવણા વખાણ, ગુરૂ શ્રુતસંગથી. મ્હા.
માલ પેહેરાવણ કાજ, ગુરૂ પાટણ ગયા. મ્હા.
બાર મતના પોસા, શ્રાવિકાએ વહ્યા. મ્હા. ૨

ફરી અડતાલેં ચોમાસ, રાધણપુર ગુરૂ હવે; મ્હા.
ભેટયા શ્રી વિમલાચલ ઉલટ અભિનવે. મ્હા.
સુરત કરવા વિહાર, લિંબડી થઇ સંચર્યા; મ્હા.
ઠામ ઠામ સંઘ, સન્મુખ આવે ઉલટ ભર્યા. મ્હા. ૩

અનુક્રમે સુરત શેરે, પધાર્યા ગુરૂ યદા; મ્હા.
સંઘવી પ્રેમચંદ લવજી, પ્રમુખ સમે બહુ તદા. મ્હા.
કરી સામયિક શ્રીકાર, ઉતર્યા ઉપાશ્રયે; મ્હા.
સૂત્ર પન્નવણા સંઘ કહેથી, વ્યાખ્યા કરે. મ્હા. ૪

સૂત્ર પુરી મહાત્મ્ય, કે ગણધર વાદથી; મ્હા.
મંડલિ શ્રોતા સાંભળે, પૂર્ણ સ્વાદથી. મ્હા.
વહે શ્રાવિકા ઉપધાન, માલા પહેરે વલી; મ્હા.
માને ધન્ય અવતાર, આશા પુરણ ફલી. મ્હા. ૫

કર્યો ઢુંઢકથી વાદ, રાનેર બંદર જઈ; મ્હા.
જય પામ્યા ગુરૂ તત્ર, શાસન શોભા થઈ. મ્હા.
હવે ફરી તિહાંથી વિહાર, ખંભાયત આવિયા; મ્હા.
ભેટ્યા શ્રી જગદિશ, થઇ બહુ ભાવિયા. મ્હા. ૬

શ્રી સિદ્ધાચલ ભેટ્યા, મન ઉલટ ધરી; મ્હા.
પ્રથમ જિણંદ પદ પદ્મ, નમ્યા રંગે કરી. મ્હા.
હવે લિંબડીનો સંઘ, વિવેકી ગુરૂ ભણી; મ્હા.
તેડવે ધરી રાગ, ભગતિ હિયડે ધરી. મ્હા. ૭

કર્યું સામયિક શ્રીકાર, ઉપાસરે લાવિયા; મ્હા.
રાયપસેણી સૂત્ર સુણે, સંઘ ભાવિયા. મ્હા.
તેહાં કુમતિ ઉન્માદ કરે, મદ છાકિયા; મ્હા.
પણ ગુરૂની સુણી યુક્તિ, અંતે થાકિયા. મ્હા. ૮

શાસનરાગી સોભાગી, દાનેસરી; મ્હા
સુવિચક્ષણ શુભ લક્ષણ, શુભ પરિણતિ ધરી. મ્હા
વોહોરા જેરાજ મેરાજ, લક્ષ્મીચંદ નામથી; મ્હા
કરે શાસનનાં કામ, દામ ને હામથી. મ્હા
લાધા શેઠ સુજાણ, બાબરીયા ગુલાવલી; મ્હા.
પ્રમુખ લિંબડીનો સંઘ, ભક્તિભાવે મલી. મ્હા.
શાસન ઉન્નતિ કારણે, ઉદ્યમ બહુ કર્યા; મ્હા.
સુગુરૂ તણે ઉપદેશે, જય કીર્તિ વર્યા. મ્હા.
રીહયરામ દીવાનના, સંઘમાં ભેટિયા; મ્હા.
શ્રી ગોડી મહારાજ તે, પાપ વિછોડિયા. મ્હા.
તિહાંથી લીંબડીએ ચોમાસું, ફરી કર્યું ગુરૂજીએ; મ્હા.
જંબુદ્વિપ પન્નતિ વખાણ તે, કિજીએ. મ્હા.
રાજનગરે ત્રેપન્ને, ચોમાસું ગુરૂ કરે; મ્હા.
શ્રી સૂયગડાંગ વખાણ તે, મુખથી ઉચ્ચરે. મ્હા.
ષટ્ દરિસણના વાદની, જિહાં ચર્ચા ઘણી; મ્હા.
નવમી ઢાલ રસાલ એ રૂપવિજયે ભણી. મ્હા.

દુહા.

પ્રતિષ્ઠા.

શ્રીમાલી જ્ઞાતે ભલો, લખમીચંદ જસ નામ;
દાન ગુણે દીપે ઘણો, થયા તસ શુભ પરિણામ.
આવી ગુરૂને વિનવે, બિંબ પ્રતિષ્ઠા સાર;
સહસફણા પ્રભુ પાસજી, તુમ પાસે નિરધાર.
કરાવવી તિણે કારણે, મુખથી કહો હાકાર;
તેડી જોશીને પ્રભુ, લગનજુ લિજે સાર.
ગુરૂ કહે એ શુભ કાર્યમાં, મ કરો લગાર વિલંબ;
એ કરણી દુર્લભ ઘણી, જિમ મરૂથલમાં આંબ.
સંવત અઢાર ચોપન્ને, માહાવદિ પાંચમ દિન્ન;
સોમવારે સોહામણી, મુહુરત કર્યું પ્રવિન્ન.
માંડિ પ્રતિષ્ઠા વિસ્તરે, ઉચ્છવનો નહિ પાર;
સંઘ મળ્યો બહુ ગામનો, હીયડે હર્ષ અપાર.

ભવ્ય જીવને ભેદનીરે, ભેટ ભતિ પરે થાય; વિ.
ન રોપે અભવ્યને ફરસનારે, એમ શાસ્ત્રે કહેવાય. વિ. ૧૨
સંઘવી મન રંજ્યું ઘણુંરે, દેખી શ્રી ગિરિરાય; વિ.
સ્નાત્ર પૂજા રંગે કરીરે, સવિ સંતાપ ગમાય. વિ. ૧૩
શ્રી સિદ્ધાચલ ઉપરેરે, ગત ફધણ હર્યા જેહ; વિ.
શુદ્ધ ભાવે તે નિંદતારે, થાયે પાપનો છેહ. વિ. ૧૪
તીર્થ મહિમાની કહીરે, હવમી હાલ રસાલ; વિ.
રૂપવિજય કહે રંગથીરે, સુણતાં મંગલમાલ. વિ. ૧૫

દુહા.

સમેતશિખર-જીર્ણોદ્ધાર.

સંવત અઢાર સત્તાવને, સંઘને કરી ઉપદેશ;
સમેતશીખર તીરથ તણો, જીર્ણ ઉદ્ધાર અશેષ. ૧
નવિન કરાવ્યું નિર્મલું, રચના વિવધ પ્રકાર;
વિશ ટુંક ગર્ભ ગૃહે, નાટિકનો સંસ્કાર. ૨
શિખર મંડપ તોરણ ભલાં, તેક ઉક શીકાર;
સુવર્ણ રત્ન પચ્ચવરણીએ, જડ્યા જુગતે કરી સાર. ૩
નંદરામ સૂત્રધાર, હાથ હથોટી એહ;
જે દેખી ચાતુર તણી, હર્ષિત હોયે દેહ. ૪
ગુરૂ વચને બહુ હામથી, આવ્યો દ્રવ્ય અપાર;
ખેમા લાલાની તિહાં, મેહનતનો નહી પાર. ૫
સંવત અઢાર અઠાવને, લિંબડી કરી ચોમાસ;
રાજનગર ગુરૂ આવિયા, સંઘને હર્ષ ઉલ્લાસ. ૬
હવે પ્રતિષ્ઠા કારણે. જોઇ મુહૂર્ત સુપ્રકાશ.
અઢારસેં ઓગણસાઠમાં, હવ આવ્યું સુવિલાસ. ૭
વૈશાખ સુદિ સાતિમ દિને, ગુરૂવારે સુપ્રકાશ.
કરી પ્રતિષ્ઠા રંગથી, વધતે હર્ષ ઉલ્લાસ. ૭

ઢાલ ૧૧ મી.

(આદર જીવ ક્ષમા ગુણ આદર-એ દેશી.)

શ્રી ગુરૂ [૧]કીર્તિ કમલા વરિયા, જ્ઞાન [૨]રયણના દરિયાજી;
શમ સંવેગાદિક ગુણ શોભિત, સર્વ કલા ગુણે તરીઆજી. શ્રી. ૧

---

૧ કીર્તિ રૂપી લક્ષ્મી. ૨ રત્ન.

સંવત અઢાર અઠાવન વરસે, ઉનાળામાંહે સારજી;
રાજનગર દેશ કરી સંઘમાં, ગુરૂજીયે કીધો વિહારજી. શ્રી. ૨
ઉન્નવંત પાટણપુર આવ્યા, અતિ આવી ટોળજી;
હરખી અમરતી સુત મંડળી, જ્ઞાનપૂજા કરે રોકજી. શ્રી. ૩
સૌભાગ્ય નામ ગુરૂ પૂજે, શા. રાયચંદ પુન્યવંતજી.
મોતીચંદ લાખાણી પૂજે, નિમ દિન હર્ષ અત્યંતજી. શ્રી. ૪
સનાથ ભગવણ્યા પ્રમુદા, વાચ્યા સૂત્ર અનેકજી;
અનુક્રમે ભગવતિ શરૂ કીધું, સંઘ ખુશી થયો છેકજી. શ્રી. ૫
દિન અનેક પૂજા પરભાવના, સંઘ કરે ધરી ટેકજી;
મહાભાષ્ય વ્યાખ્યાને માંડ્યું, અતિ આવક સવિવેકજી. શ્રી. ૬
સાડી ચોવીસ હજાર તે વાંચ્યું, સંઘ મન હર્ષ ન માયજી;
પણ સૂત્ર સંપૂરણ તો પૂરણ, આયુ બહુ સંભળાયજી. શ્રી. ૭
રાજનગર વાસી ગુણરાગી, ઉમેચંદ પાનાચંદજી.
ઓચ્છવપૂજા સિદ્ધારથ રાયનો; ઓચ્છવ કરણ ઉમાહજી. શ્રી. ૮
બહુ આગ્રહ કરી પાટણપુરથી, તેડ્યા ધરી નેહજી;
ચોમાસું કરી લાવ્યા ઉપાસરે[1] હર્ષ ન માયે દેહજી. શ્રી. ૯
અતિ ઉછરંગે ઉચ્છવ માંડ્યો, મળીઓ સંઘ અપારજી;
શાસન શોભા અતિ સુંદર, વરત્યો જય જયકારજી. શ્રી. ૧૦
મન મનોરથ પૂરણ સઘળાં, આયુવંતના થાયજી;
સામીવચ્છલ નોકારસી કરતાં, જગમાં વાદ સવાયજી. શ્રી. ૧૧
દાન સન્માન આચારજી હોંશીપરે, પૂરણ કીધી પ્રમાણજી;
રૂપવિજય કહે સુગુરુગુણ ગાતાં, લહીએ કોડી કલ્યાણજી. શ્રી. ૧૨

દુહા.

દોહરાસ્ય.

હવે ગુરૂજી ગુણવંતને, મસ્તક આવે વ્યાધિ;
ઉપની કઠિ રોગની, પણ દિલમાંહી સમાધિ. ૧
સમતા ભોગે તે સહી, જાણી અલ્પ નિજ આય;
હિત શિખામણ શિષ્યને, દિયે કરુણા લાય. ૨

૧. પ્રમુખ.

ભવ્ય જીવને એહનીરે, ભેટ ભલિ પરે થાય; વિ.
ન હોયે અભવ્યને ફરસનારે, એમ શાસ્રે કહેવાય. વિ. ૧૨
સંઘવી મન રંજ્યું ઘણુંરે, દેખી શ્રી ગિરિરાય; વિ.
સ્નાત્ર પૂજા રંગે કરીરે, સવિ સંતાપ ગમાય. વિ. ૧૩
શ્રી સિદ્ધાચલ ઉપરેરે, વ્રત દૂષણ કર્યા જેહ; વિ.
શુદ્ધ ભાવે તે નિંદતારે, થાયે પાપનો છેહ. વિ. ૧૪
તીર્થ મહિમાની કહીરે, દશમી ઢાલ રસાલ; વિ.
રૂપવિજય કહે રંગથીરે, સુણતાં મંગલમાલ. વિ. ૧૫

દુહા.

સમેતશિખર-જીર્ણોદ્ધાર.

સંવત અઢાર સત્તાવને, સંઘને કરી ઉપદેશ;
સમેતશીખર તીરથ તણો, જીર્ણ ઉદ્ધાર અશેષ. ૧
નવિન કરાવ્યું નિર્મલું, રચના વિવધ પ્રકાર;
વિશ ટુંક ગર્ભ ગૃહે, નાટિકનો સંસ્કાર. ૨
શિપર મંડપ તોરણ ભલાં, તેક છેક શ્રીકાર;
સુવર્ણ રત્ન પંચવરણીએ, જડયા જુગતે કરી સાર. ૩
નંદરામ સૂત્રધાર, હાથ હથોટી એહ;
જે દેખી ચાતુર તણી, હર્ષિત હોયેં દેહ. ૪
ગુરૂ વચને બહુ હામથી, આવ્યો દ્રવ્ય અપાર;
ખેમા લાલાની તિહાં, મેહનતનો નહી પાર. ૫
સંવત અઢાર અઠાવને, લિંબડી કરી ચોમાસ;
રાજનગર ગુરૂ આવિયા, સંઘને હર્ષ ઉલ્લાસ. ૬
હવે પ્રતિષ્ઠા કારણે. જોઇ મુહૂર્ત સુપ્રકાશ.
અઢારસેં ઓગણસાઠમાં, ઠવ આવ્યું સુવિલાસ. ૭
વૈશાખ સુદિ સાતિમ દિને, ગુરૂવારે સુપ્રકાશ.
કરી પ્રતિષ્ઠા રંગથી, વધતે હર્ષ ઉલ્લાસ. ૭

ઢાલ ૧૧ મી.

(આદર જીવ ક્ષમા ગુણ આદર-એ દેશી.)

શ્રી ગુરૂ [1]કીર્તિ કમલા વરિયા, જ્ઞાન [2]રયણના દરિયાજી;
શમ સંવેગાદિક ગુણ શોભિત, સર્વ કલા ગુણે તરીઆજી. શ્રી. ૧

૧ કીર્તિ રૂપી લક્ષ્મી. ૨ રત્ન.

સંવત અઢાર અઠાવન વરસે, ઉગણસાઠે સારજી;
રાજનગર રેય કરી ચોમાસાં, ગુરૂજીયે કર્યો વિહારજી. શ્રી. ૨
પુન્યવંત પાટણપુર આવ્યા, ભવિ શ્રાવિક લોકજી;
હરખી સમરથી સૂત્ર મંડાવી, જ્ઞાનપૂજા કરે રોકજી. શ્રી. ૩
ગૌતમ નામ સુણી પૂજે, શા. રાયચંદ પુન્યવંતજી.
મીઠાચંદ લાધાસુત પૂજે, તિમ દ્વિજ હર્ષ અત્યંતજી. શ્રી. ૪
સમરથ પન્નવણા પમુહા, વાંચ્યાં સૂત્ર અનેકજી;
અનુક્રમે ભગવતિ સરૂ કીધું, સંઘ ખુશી થયો છેકજી. શ્રી. ૫
રતિ જગે પૂજ પરભાવના, સંઘ કરે ધરી ટેકજી;
મહાત્મ્ય વ્યાખ્યાને મંડાવ્યું, અહો શ્રાવક સવિવેકજી. શ્રી. ૬
સહી ચોવીશ હજાર તે વાંચ્યું, સંઘ મન હર્ષ ન માયજી;
પણ સૂત્ર સંપૂરણ તો પૂરણ, ભાગ્ય બડે સંભળાયજી. શ્રી. ૭
રાજનગર વાસી ગુણરાસી, કર્મચંદ પાતસહજી.
ભાવપૂજ સિદ્ધારથ રાયનો; ઉચ્છવ કરણ ઉચ્છાહજી. શ્રી. ૮
બહુ આગ્રહ કરી પાટણપુરથી, તેડાવ્યા ધરી નેહજી;
સામૈયું કરી લાવ્યા ઉપાસરે' હર્ષ ન માયે દેહજી. શ્રી. ૯
અતિ ઉછરંગે ઉચ્છવ માંડ્યો, મળીઓ સંઘ અપારજી;
ધર્મ શાસન શોભા અતિ સુંદર, વરત્યો જય જયકારજી. શ્રી. ૧૦
મન મનોરથ પૂરણ સઘળાં, ભાગ્યવંતના થાયજી;
સ્વામીવચ્છલ નોકારશી કરતાં, જગજશ વાદ ગવાયજી. શ્રી. ૧૧
દંત રસાત અગ્યારમી દીપરે, પૂરણ કીધી પ્રમાણજી;
રૂપવિજય કહે ગુરૂગુણ ગાતાં, લહીએ કોડી કલ્યાણજી. શ્રી. ૧૨

દુહા.

દેહોત્સર્ગ.

હવે ગુરૂજી ગુણવંતને, મસ્તક અર્ધે વ્યાધિ;
ઉપની કર્મ રીતની, પણ હિયમાંહી સમાધિ. ૧
સમતા ભેગે તે સહી, જાણી અલ્પ નિજ આય;
હિત શિક્ષામણ શિષ્યને, દિધી કરૂણા લાય. ૨

૧. મેલુ.

અઠાવિશ દિવસ લગી, આરાધના કરી સાર;
શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રની, આદર કરી અપાર. ૩
ચૈત્ર શુદી ચોથે કરી, અશનાદિક ચઉ ત્યાગ;
સુંદર ઉપયોગે ધરે, શુભ પરિણતિ મહાભાગ. ૪
પડિકમણું સંધ્યા તણું, કરી રહ્યા જબ આપ;
ક્ષણ અંતે સુરપદ લહ્યા, સુણતાં નવ પદ જાપ. ૫

ઢાલ ૧૨ મી.

શોક,

ગિરૂઆ ગુણ ગુરૂજી તણા મુઝ સાંભરે, હિયડલા માંહેરે;
ગુણવંતા કિમ વિસરે, કર્યાં બહુ ઉપગાર ઉછાહેરે. ગિરૂ. ૧
દિલગીરી ઘણી સંઘને, નયણે વલી આંસુધારરે;
ઉપગારી એહવા ગુરૂ, સહુ પંડિતમાં શીરદારરે. ગિરૂ. ૨
શાંત દાંત જ્ઞાની ગુણી, વલી શુદ્ધ પ્રરૂપક વાણીરે;
એહવા ગુરૂ કિમ વિસરે, જે ગુણ ગણ રયણની ખાણીરે. ગિ. ૩
ઉચિત્ત કરણી સવી આદરે, જરકસી કરી માંડવી ખાસીરે;
રૂપાનાણે પુજણા, ઘણું કરતા ચિત્રવિપાસીરે. ગિ. ૪
કર્યો સંસ્કાર તે દેહનો, કરી નિર્વાણમહોત્સવ ભારીરે;
જાલ છોડાવી [1]મછની, તિમ પાખી પલાવી સારીરે. ગિ. ૫
ગુણ સંભારૂં કેટલા, જિણે ધર્મદાન મુઝ દીધોરે;
રાંક ભણી રાજા કર્યો, માર્ગ કહ્યો ઉભય ભય સીધોરે. ગિ. ૬
સુવિચક્ષણ લક્ષણ ભર્યા, જે અહનીશ શાસ્ત્ર અભ્યાસીરે;
જિનશાસન દૃઢતા કરી, જિણે આગમ યુક્તિ પ્રકાશીરે. ગિ. ૭
વર્ધમાન ગુણ જેહના, જે જ્યોતિ રૂપ નિત્ય ધ્યાવેરે.
દેવ સદા અરિહંતની, જે આણા અમીરસ પાવેરે. ગિ. ૮
તેરવાર વિમલાચલે, કરી યાત્રા ચઢતે રંગેરે.
શ્રી ગીરનારે જાત્રા, કરી ત્રણ વાર ઉચ્છરંગેરે. ગિ. ૯
નવાનગરપુર અંદરે, વેલાવલ પાટણ બેટારે;
ઉભી સોરઠ જાત્રા કરી, પાપ સંતાપ તે મેટ્યારે. ગિ. ૧૦
એકવિશ વાર સંખેસરે, કર્યું દર્શન [2]ત્રિકરણ ચોપેરે.
ત્રણવાર ગોડી પ્રભુ, નિરખ્યાને પુન્ય તે પોસેરે. ગિ. ૧૧

૧. માછલાંની. ૨. મન, વચન, અને શરીરથી

પાંચ વાર તારાજીગીરે, એકવાર આબુજી પધાર્યારે.
એમ તીરથ જાત્રા કરી, ગુરૂ પુન્યના [૧]થોક વધાર્યારે. જિ. ૧૨
બુદ્ધિએ [૨]સુરગુરૂ સારીખા, કવિતા ગુણ માંહે પૂરારે;
સહસ પંચાવન ગુરૂજીએ, કર્યા શ્લોક નવાસસ ગુરારે. જિ. ૧૩
સાડત્રીસ વરસ રહી ઘરવાસે, [૩]પછી મન લીધુંરે;
વરસ સત્તાવન પાલિયું, જેનું ચારિત્ર જગત પ્રસીધુંરે. જિ. ૧૪
સંવત અઢારસે બાસઠી. ચૈતર શુદી ચોથ બુધવારેરે;
પ્રથમ યાત્ર રજની તણે, ગુરૂજી સુરલોક પધારેરે. જિ. ૧૫
ઋષિ ગયા સુરઘરે , ગુરૂ ભાનુ જગતમાં પછી ખામીરે;
એકવાર દરીસણ દીજીએ, કરૂણા કરી અંતર જામીરે. જિ. ૧૬
ઢાલ બારમી ઇણી પેરે, કહી રૂપવિજયે સુરસાલરે;
ભણતાં ગણતાં સંઘને, નિત હોજો મંગલમાલારે. જિ. ૧૭

અથ કલશ.

ગુરૂરાજ ગાયા,[૧] સુજસ પાયા, દુખ ગમાયા દૂર એ,
નયન[૨] ઋતુ[૬] ગજ[૮] ચંદ[૧] વરસે પામી આનંદપૂર એ.
ગણી રૂપવિજયે, રાધમાસે અક્ષય તૃતિયા દત્ત એ.
નિર્વાણ રચના રચી સુંદર, સુણતાં સંઘ પ્રસન્ન એ. ૫૦

ઇતિ શ્રી સકલ વિદ્વદ્જન, સભાવતંસસ્ય: શ્રીમન્
પં. પદ્મવિજયગણીનો નિર્વાણમહોત્સવ સંપૂર્ણ.

૧. જયઘોષ ૨ દેવતાના ગુરૂ-બૃહસ્પતિ. ૩ જ વ્યાસ કરી. ૪. સ્વર્ગે

શ્રી લક્ષ્મિસાગરસૂરિ નિર્વાણરાસ.

સકળ વાચક ચક્ર ચૂડામણી મહોપાધ્યાય શ્રી ૧૦૮ શ્રીરામવિજયગણિગુરુચરણકમલેભ્યો નમો નમઃ શ્રી.

દુહા.

શ્રી યુગાદિ જિનવર તણા, પદ પ્રણમું કરજોડી;
તવિ મન વંછિત પુરવા, કલ્પતરૂની જોડી. ૧
શાંતિનાથ પ્રભુ સોલમા, વિશ્વસેન કુલચંદ;
અચિરાનંદન જગ ધણી, પ્રણમું પરમાણંદ. ૨
પાર્શ્વનાથ પરમેશ્વરૂ, પરમજ્યોતિ ચિદ્રુપ;
પ્રહે ઉઠી નિત પ્રણમીએ, અવિનાશી શુદ્ધ રૂપ. ૩
નેમિનાથ બાવીસમો, નમિએ દીનદયાળ;
સમુદ્રવિજય કુલ ચંદલો, મનમોહન ગુણમાલ. ૪
સિદ્ધારથ સુત વંદીએ, સિદ્ધરૂપ નિરૂપાધિ;
શાસન નાયક જિનવરૂ, વરતે સહજ સમાધિ. ૫
એ પાંચે જિનવર તણા, પદ પ્રણમી એક ચિત્ત;
ગાઈ સગુણ ગિરૂઆ તણા, કરવા જનમ પવિત. ૬
તપગછ નાયક ગુણનિલો, શ્રી લક્ષ્મીસાગરસૂરિ;
ગુણ તેહના ગાસ્યું ઘણા, આણી આનંદપુર. ૭

ઢાલ ૧ લી.

નમણી ખમણીને મનો ગમણી-એ દેશી.

દેશ, માતા, પિતા.

જંબૂદ્વીપ અનોપમ છાજે, દ્વીપ અપર સહુ મધ્ય વિરાજે;
લાખ જોયણ કેરે પરિમાણે, આગમમાં જિન વીર વખાણે. ૧
મધ્યે મેરૂ મહીધર સોહે, જે દીઠે સુરનર મન મોહે;
જંબૂ વૃક્ષ તણે અહિનાણે, જંબૂદ્વીપ કહ્યો જિન ભાણે. ૨
તેહમાં ભરત અછે અતિ મીઠું, જિહાં શત્રુંજય તીરથ દીઠું;
તિમ ગિરનાર જિહાં વલિ બીજું, શ્રી સમ્મેતશિખર તિમ ત્રીજું. ૩

તેહમાં ક્ષેત્ર કહ્યાં દોય સાત, અંતરદ્વીપાગ માંહે એ વાત;
ખરતુર ધર્મનાંમનિ જાણો, અપર વિણ નવ એમ વખાણો. ૪
અષાપદ કહ્યું વળી સાર, મુગતિપુરી દરવાજા ચાર;
એમ અવર જિહાં દીર્ઘ અનેક, ક્ષેત્ર ભરતમાંહે સબળ વિવેક. ૫
તેહના ભેદ કહ્યા જિન દોય, દક્ષિણ ઉત્તર ભરત એ જોય;
દક્ષિણ ભરતમાં સગજા જાણીએ, એમ સહસ દેશ કહે જગદીશ. ૬
તેહમાં મરૂધર દેશ મનોહર, જિહાં સુંદર દીસે જિન મંદિર;
ગગન ફરસ શિખર જિહાં સોહે, દેખી માનવનાં મન મોહે. ૭
નગર કિસનગઢ નામે સાર, જિહાં ભદ્રક નર ને વળી નાર;
તેહમાં એક નિવસે વ્યવહારી, હેમરાજ નામે સુવિચારી. ૮
તસ ઘરણી રાજબાઇ નામે, જે દીઠે સજ્જન સુખ પામે;
દંપતિ દોય વિલસે સુખભોગ, પુણ્ય પ્રકૃતિ મિલ્યો સરિખો યોગ. ૯
એક દિવસ દંપતિ દોય તેહ, કરવા વણિજ ચલ્યા સસ્નેહ;
આવ્યા ગૂર્જર દેશ મઝાર, સ્થંભતીરથ પુરમાં મનુહાર. ૧૦
હેઈ ઉત્તમ ધાનિક રહીયા, પુર દેખી હીયડે ગહગહીયા;
સહુ લોક દીયે સનમાન, હવે પ્રગટ્યું જેહ ભાગ્યનિધાન. ૧૧
છાજડ ગોત્ર તણો સિણગાર, ઓસવંશ દીપક સુવિચાર;
શા હેમરાજ વડો વ્યવહારી, નિવસે સ્થંભતીરથ સુખકારી. ૧૨
નિતપ્રતિ દેવ તણી કરે યાત્ર, પ્રતિક્રમે જાવે શુભ પાત્ર;
સાંભળે સદ્ગુરૂ મુખિ સિદ્ધાંત, જૈનધર્મ વસીયો જસ ચિત્ત. ૧૩

જન્મ.

દુહા.

હવે રહેતાં તિહાં એક દિને,	કોઈ જીવ પુણ્યવંત;	
રાજ કૂખે અવતર્યો,	શુભ મુહુરત ગુણવંત.	૧
દીઠું તિણિ રયણી સમે,	સુપન ભલું સહકાર;	
જઈ પુછ્યું નિજ કંથને,	સુપન તણું ફલ સાર.	૨
કંથ કહે કામિનિ પ્રતે,	સુપન ઘણું શ્રીકાર;	
હોસ્યે સુતરુઅ કલ્પતરૂ,	કુલ દીપક આધાર.	૩
તિણિ માસ થયા જેટલે,	શુભ દોહલાં લહે નામ;	
દાન દીઉ પાઉં દયા,	સમરૂં શ્રી જિન નામ.	૪

સત્તર અઠાવીસે વરિસ, ચૈત્ર માસ શુભ યોગ;
શુદિ પંચમિ દિન અતિ ભલો, વરત્યા શુભ સંયોગ. ૫
નવમસવાડે સુત જન્યો, શુભ લક્ષણવર અંગ;
માતપિતા મન મોહતો, દેહ કનકને રંગ. ૬
ઉત્સવ કીધા અતિ ભલા, બાંધ્યાં તોરણ બાર;
થાપે નિજ નંદન તણું, ધનજી નામ ઉદાર. ૭
સુત બાપે અતિ સુંદરૂ, મનમોહન સુકુમાલ;
જબ થયો વરિસાં સાતનો, તવ ઠવીયો નેશાલ. ૮
ભણી ગુણી પોઢો થયો, સુંદર સુગુણ નિધાન;
હિવે જે ઉત્તમ ગુણવરે, તે સુણો સહુ સાવધાન. ૯

ઢાળ ૨ જી.

નાદાના સૂડા! દો બાત સુણો એક મોરી—એ દેશી.

દેશના.

એક દિન સુત સંઘાતે લેઇ, તિહાંથી તે નીસરીયા;
વડ વખતે [1]વટપદ્રમાં આવ્યા, શુભ ગુણ રયણે તરીયા. ૧
ભવિયણ ભાવેરે, ગુણ ગિરૂઆના ગાવો;
અતિ સુખ થાવેરે, અનુભવ મનમાં લ્યાવો. આંચલી.
શ્રી વૃદ્ધિસાગર સૂરિશ્વરને, પદકમલે જઈ નમીયા;
સ ગુરૂ નાણી તે ભવિ જાણી, દીએ દેશના ઉપશમીયા. ૨
ભવિયણ ભાવેરે. ગિ.
"દેવ એક અરિહંત નમી જે, તસ પદસેવા કીજે;
રાગી દોસી દેવ અનેરા, તેહનું નામ ન લીજે. ભવિ. ૩
ગુરૂ [2]સૂધી ખટકાયના [3]પીહર, ગુણ સત્તાવિસ ભરીયા;
નહી મન મમતા[4]સૂધી સમતા, રાખી જે કરે કિરિયા. ભવિ. ૪
વસુ સભાવ વિભાવ વિમુખતા, રીતે જે અનુભવીએ;
તેહ અનંદિત ધર્મ પદારથ, સેવ્યે સવિ સંભવીએ. ભવિ. ૫
એ તત્વત્રયનું આરાધન, સમકિત શુદ્ધ કહીજે;

---

૧ વડોદરા. ૨. સારી બુદ્ધિવાળા. ૩. પાળનાર. ૪. શુદ્ધ. ૫. વસ્તુના સ્વભાવ વિભાવ જાણીને ઉપર ઉદાસીનતા રાખવાથી ખરો ધર્મ પ્રાપ્ત થાય છે, અને તે સેવ્યાથી સર્વ આવીને મળે છે.

નાણચરણનું મૂળ એ ભાખ્યું, એ વિણ શિવ ન લહીએ.   ભવિ. ૬
એહ સહિત જે તપ જપ સંયમ, તે શિવ સાધન જાણો;
તેહ રહિત પૂરવકોડી લગી, કિરિયા દ્રવ્ય વખાણો.   ભવિ. ૭
એ દુર્લભ માનવ ભવ પામી, ધર્મ કરો ધસમસીયા;
વિષય પ્રમાદ [1]વસે ભમ હારો, સુખિ સુગુણા તમ રસીયા.   ભવિ. ૮
હાર્યો એ ફિરિ નાવે હાથે, [2]રયણ અમૂલિક સરિખો;
[3]અધ્યાતમવેદી [4]ગતખેદી, ભાવનયણ એ નિરખો."

ઢાલ.   ભવિ. ૯

ઇમ ગુરૂજીની દેશના સુણી, નિજ આતમને વાસ્યો;
પુદ્ગલભાવ વિલાસ અનાદિક, અથિર હીયામાં ભાસ્યો.   ભવિ. ૧૦
કહે સદ્ગુરૂને બે કરજોડી, "તુમ્હે પરકાસ્યું સાચું;
હિવે તુમ્હ ચરણની સેવા મુકી, અવરને [5]સાથિ ન રાચું.   ભવિ. ૧૧
દ્યો દીક્ષા સહસ્યું તુમ્હ શિક્ષા, શીશ થઇને રહિસ્યું;
સદ્ગુરૂજી તુમ આણા અખંડિત, નિત શિર ઉપરી વહીસ્યું."   ભવિ. ૧૨
શા હેમરાજ ને રાજબાઈ, ધનજી સુત લેઈ સાથે;
હોંચે કરી સવિ શોચ તજીને, દીખ ગ્રહી ગુરૂ હાથે.   ભવિ. ૧૩
ગુરૂનામી કહે "નિસુણો પ્રાણી! રૂડીપરે મત ધરજ્યો;
રોહિણી [1]પરિએ મત વિસ્તારી, નિજ આતમ ઉર ધરજ્યો.   ભવિ. ૧૪
સતર છત્રીસે શુદી વૈશાખે, ત્રીજે દીક્ષા લેઈ;
શ્રી વૃદ્ધિસાગર સૂરિ સમીપે, ભણે મનિ ઉપયોગ દેઈ.   ભવિ. ૧૫
શીખ ગ્રહી સુધી સદ્ગુરૂની, પાઠ ભણી આગમનો;
અર્થ [6]અગોચર હિતમાં ધારે, સરિ અરથ આતમનો.   ભવિ. ૧૬
નિધિસાગર હરખે બોલાવે, ધનજીને સદ્ગુરૂજી;
વિનયવંત વિદ્યાનો [8]આગર, મુખિ કહે ગુરૂજી! ગુરૂજી!   ભવિ. ૧૭
લક્ષવંત લહી ઉપયોગી, દે શીખામણિ સારી;
"[9]આગલિ કામ ઘણું છે તુજસ્યું, ચેલા થાજ્યે ભારી."   ભવિ. ૧૮

---

૧. વશ થઇને મનુષ્યભવ હારી જાઓ નહિ. ૨. રત્ન. ૩. અધ્યાત્મનો અનુભવ કરનાર. ૪. ખેદ વગરના. ૫. સાથે. ૬ રોહિ. ૭ અગમ્ય, ગહન. ૮ ખાણ, ભંડાર. ૯ આગળ, હવે પછી

"અમર કિરણે મુજને તુમ્હે દેવો, મહાગુણ ગુણ દરિયો:"
"અમૃતમહિ આપો અતિ બહુ કહિયું, વચન દીવામાં લખો. અહિ. ૧
બહુ નારે મહોચ્છવ કરીને બહુ, શાસ્ત્રમાં 'પદવી,
શ્રી સર્વ સદ્ગુરુએ કરી, નિજ આત્મને ત્યજી. અહિ. ૨
શ્રી બુદ્ધિસાગર 'સૂરીશ્વર, શુભ વિધિ કરે ભારી;
દીધી દેશના મધુર ધ્વનિ મીઠી, ત્યજી બહુ નરનારી. અહિ. ૩

દુહા.

ખરતરો સંવત સમર, વદિ વૈશાખ વખાણ;
બીજ દિવસ શુભ બીજળી, મુનિ મેરે મહરાજ ૧
ઠાકુર શ્રી શાંતિદાસ સુત, લક્ષ્મીચંદ સુજાણ;
પાનાચંદ માન્યો ઘણું, 'નિજકુલ અંબર ભાણ ૨
મુનિ ઉત્તમ દીધું દીપો, ખરચી બહુ 'ધનગાથ;
નિધિસાગરને નેહશું, થાપ્યા પદ ઉલ્લાસ. ૩
લક્ષ્મીસાગરસૂરિ એમ, દીધું નામ સરૂપ,
શ્રી બુદ્ધિસાગરસૂરિનો, પટધારી સુખરૂપ. ૪
તેજસ્વી ચઢતી ઘણું, મુખ પુનિમનો ચંદ;
અવિચલ રહજો પટ્ટધરા, સજ્જન નયનાનંદ. ૫

ઢાલ ૩ જી.

મોતી અવલ, નગીનેરે અરો આતિશ જડીએ. એ દેશી

વિહાર યાત્રા.

સહીયર સર્વ મિલીનેરે આવો સદ્ગુરુને ગાવો;
અવિચલ ભાવ ભલીનેરે, વંછિત જિમ સુખડાં પાવો. આંકણી.
લક્ષ્મીસાગરસૂરિ શિરોમણિ, તપગચ્છ કેરા શણગારે;
સાગર ગચ્છ શિણગાર મુનિસર, નામે નવનિધિ પાયા. સ. ૧
ભૂમંડલ વિચરે મુનિરાજ, 'સુવિહિત યતિ સંઘાતેરે;
ભવિયણ જનના સંશય ભાંજે, વંદી નિત પરભાતે. સ. ૨
બહુ તપ તપીયા દુસ્તપ ગાઢા, રાઢા રૂડી રાખેરે;
બહુ દિવસો લગિ કિરિયા પાલી, કરી અરિહંતને સાખી. સ. ૩

---

૧ પગ ધર્યા, પધાર્યા. ૨ આચાર્યમાં ઇંદ્ર સમાન. ૩. પોતાના કુલરૂપી આકાશમાં સૂર્ય સમાન. ૪ ધનનો ઢગલો. ૫ સારી ક્રિયા પાળનાર.

શ્રી સિદ્ધાચલ ૧રૈવત ગિરિ ભાળીને, યાત્રા કરી શુભ ભાવેરે;
અંતરીક્ષ ૨અર્બુદ મરૂધરની, દીઠી મન નિર્ધારે. સ. ૪
ઈમ વિહાર કરતા મુનીગણ, બહુ નરનારી તારીરે;
શુદ્ધ પરૂપી મારગ જિનનો, દેઈ ઉપદેશ ભારી. સ. ૫
સંવત અનર સત્તાવીસે વરસે, ૩સૂર્યપુર ચોમાસેરે;
સંઘ સકલ મોજથી ગુરૂની, ભક્તિ કરે ઉલ્લાસે. સ. ૬
બહુ તપ જપ ઉદ્યમ વધે નિત, માસોપવાસ ગિરિચારેરે;
શ્રાવક ઉત્તમ રીતે બહુ ઈંદ્રીપરી, શુભ રસતે બે અતીવ. સ. ૭
ભક્તિ કરે શ્રી ભગવનજીની, જ્ઞાન ભણે અપારીરે;
ચરણકમલ ગુરૂના નિત ચહે, ધન તે સુકૃત કમાણી. સ. ૮
સૂરતિ બંદિર મનોહર નગર, શ્રાવક અતિ સુવિચારીરે;
શ્રીજીને ચોમાસું રાખી, ભક્તિ અજબ વધારી. સ. ૯
બહુ ગુણવંતા ગુરૂ ગુણધારી, ધન ૪આનંદલીન અપારે;
કોઈ મને સેવે સદ્ગુરૂને, ચરણકમલ સુખદાઈ. સ. ૧૦
સુખ સમાધિમાં રહી ચોમાસું, લાભ લહ્યો તિહાં ટાણેરે;
સદ્ગુરૂ રાજનગર વંદવા, મનમાં ૫ઉમંગ ધરી. સ. ૧૧
ઈચ્છિ અવસરિ દેખી શ્રીજીનું, દેહ ૬અઘરા વિહારેરે;
સંઘ કહે સદ્ગુરૂને ઘેરી, મુખથી સાહમું દેખે. સ. ૧૨
"શ્રી ભગવનજી તુમ્હે અમ્હને, ઘણું વહાલા ઉર સમાણારે;
પિણ વિરહો ન ખમાઈ તુમચો, સ્થા માટે તરસાવો. સ. ૧૩
વળી વિહાર ગોડવી શક્યાએ, કિમ વિહાર હોએ સ્વામીરે!
માટે ચોમાસું ઈહાં રહીએ, સંઘ કહે શિર નામી" સ. ૧૪
સદ્ગુરૂ સંઘ તણે આગ્રહથી, ચોમાસું અવધાર્યુંરે;
સંઘ સકલ હીયડામાં હરખ્યો, અજબ માન વધાર્યું. સ. ૧૫

શરીરવ્યાધિ. દુહા.

તન અશક્ત શ્રી પૂજ્યનું, થયું વિશેષે આમ;
તબ સદ્ગુરૂ સેવા રસિક, શ્રાવક ચિંતે આમ. ૧

---

૧ ગિરનાર ૨ આબુ પર્વત. ૩ સુરત ૪ આનંદથી નિમગ્ન ૫ દોહ્યલું ... ઘણું, અત્યંત

[illegible] [illegible] ફિરિ ફિરિ, નહિ મિલનકે [illegible]
ગુરૂ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. ૨
ગુરૂ [illegible] [illegible], [illegible] એસી [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ૩
ગુરૂ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] એ ગુરૂ [illegible] નહી, [illegible] [illegible] [illegible] ૪
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ૫

ઢાલ ૬ થી.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

શ્રાવકના અધિક આવ્યા

મુનિ સંઘ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
શાહ આનચંદ [illegible] ગુણ [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] સ.
શાહ નિહાલચંદ [illegible] રે, કપુર [illegible] [illegible] [illegible].
એ નિધિ [illegible] [illegible], મુનિ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] સ. ૧
મુનિ સંઘ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
શાહ લખમીચંદ ને [illegible], કુંવર અમીચંદ [illegible] [illegible] [illegible] સ. ૨
શાહ ઝવેર પનજી મનિ [illegible], પરિખ ઝવેરલાલજી નહી [illegible].
શાહ કપુરચંદ હીરજી [illegible], સોની [illegible] સહુ મન [illegible] સ. ૩
શાહ વિમલ મોતીચંદ [illegible], શાહ [illegible] સુત એ [illegible].
શા. વર્ધમાન અભયચંદ [illegible], પરિખ ગલાલ વિજેકરણ [illegible] સ. ૪
શાહ કુંવરજી કાનજી સાચારે, મુખથી ન કાઢે કુડી વાચારે.
શાહ સભાચંદ કચરા રાગીરે, ગુરૂ ભગતના લાભ વડભાગીરે સ. ૬
શાહ નાહના વીરજીવક વખતીરે, શા ધનજી નાહના બહુ ભગતીરે.
શાહ ગલાલ રૂપા સુવિચારીરે, સુરચંદ રવીરચંદ નવતત્વ ધારીરે. સ. ૭
ભાઈ જેઠાશીના ગુણ મોટારે, સામચંદ દીપચંદ નહી મન ખોટારે.
શાહ તારાચંદ પ્રેમ પુરારે, ગુરૂ વૈયાવચ્ચ કરવા શૂરારે. સ. ૮
શાહ ઝવેર છગનીયા ધર્મરાગીરે, શાહ અમીચંદ સંઘજી સાચીરે.
ગાંધી વીરચંદ રહીયા વાકરે, ગાંધી જીવણ અતિ દીલાકરે. સ. ૯

આચારિજ પાસે રહ્યા, ગુરૂપદ સેવે સંત;
પંડિત રવિસાગર ભલા, સેવ કરે મનિ ખંત. ૨
અજિતસાગર બુધ વિનવે, બેહું જોડી હાથ;
શ્રીજી સાહમું નિરખીને, હમને કરો સનાથ. ૩
ગુરૂ સેવા માંહે કુશલ, કુશલસાગર ગણિ તેમ;
ચરણકમલની ચાકરી, કરે નિત અંતર પ્રેમ. ૪
ક્ષીરસાગર ગણિ ઇમ કહે, ગુરૂજી તુમ ગુણહાર;
હીયડાથી નહી ઉતરે, નિશ્ચય એ જમવાર. ૫
વિશેષસાગર પાસે વલી, સહુ શ્રીજી પરિવાર;
દેખીને ઇણિપરિ કહે, હિત શીખામણિ સાર. ૬
'આઉ અથિર એ મનુજનું, રાખ્યું કુણે ન જાય;
જિનવર સરિખા નવિ રહ્યા, નર કુણ ગિણતી માંહી. ૭
તે માટે તુમને હમો, શું કહું વારોવાર;
શુદ્ધ સંયમ પાલજ્યો, જેહથી ભવનિસ્તાર. ૮
ભવ અનંતલગિ જીવડો, ભમીયો એ ભવમાંહી;
રાગદ્વેષ ભવમૂલએ, મન ધરજ્યો મનમાંહી. ૯
એ સમ બંધણ કો નહી, એ સમ કોઈ ન આધિ;
દેવાણુપ્પિય તે ભણી, ધરજ્યો ચિત્ત સમાધિ.' ૧૦
તિમ વલિ કહે શ્રી સંઘને, હિતશિક્ષા તિણિવાર;
કરજોડીને સાંભળે, શ્રાવક શુદ્ધ મતધાર. ૧૧

ઢાળ ૫ મી.

(નાંદલડી વૈરિણિ હોય રહી—એ દેશી.)

છેલ્લી ગુરૂ દેશના.

કહે ગુરૂ ભવિયણને તદા, પ્રતિબુજ્યો હો લહી નર અવતાર,
મુકો એ નિંદ મોહની, જાગો જાગો હો રહેજો હુશીયાર. ૧
આતમ તત્વને આદરો, પરિહરજ્યો હો પરભવનો સંગ,
કુમતિ કુટિલ નારી તજો, કરો અહનિશિ હો સમતાશું રંગ. ૨
[1]નંદની [2]મોહનરેંદ્રની કુમતિના હો પીઅરીઆં કષાય,
એ બહુ ભેલા મિલ્યે, ચેતનની હો શુભમતિ મુઝાય. આ. ૩

૧ પુત્રી. ૨ મોહરાજા.

ઇતિ શીખામણ દેતા ઇસિ કરે, અણુસણ હો શરણાં વલી ચ્યાર;
કર ઉંચો કરીને દિએ, શ્રીસંઘને હો ધર્મલાભ [1]તિવાર. ૪

ઢાળ ૬ ઠ્ઠી.

(ભોળીડારે હંસારે વિષય ન રાચીએ-એ દેશી)

અમદાવાદના રાગી શ્રાવકો.

શ્રી સંઘ વડાલોરે રાજનગર તણો, ધર્મધુરધર જેહ;
હોંશ ઘણી હતી વંદાવવા, પણ ભાવી નબલોરે એહ. શ્રી સંઘ. ૧
શાહ શાંતીદાસ સહસકરણ તણા, પાત્ર પવિત્ર ગુણ ગેહ;
શાહ ખુસ્યાલચંદ લખમીચંદજી, જેહસ્યું ધર્મ સનેહ. શ્રી. ૨
સૌભાગ્યચંદ્રના પંચાયણ જિસ્યા, પાચે સુત સિરદાર;
કેસરીસિંઘજી તેહ માંહે શિરે, સકલકલા ભંડાર. શ્રી. ૩
શાહ અમરસિંઘ શાહ તણીપરે, તેમ હઠીસિંઘ જાણી,
શાહ સરૂપચંદ મંજકર્ણાભિધા, એ પાંચે ગુણખાણી. શ્રી. ૪
શાહ ફીકા કસ્તુરચંદ જાણીએ, વર્ધમાન ઉત્તમ સાર;
શાહ ફીકા અમરચંદ તિમ વલી, શેઠ સકલ પરિવાર. શ્રી. ૫
શાહ ધરમચંદ નાનૂશાહજી, શાહ ગલાલચંદ જાત;
શાહ ગલાલચંદ સુત દેવચંદ, શાહ સબલ સુંહાલીરે જાતી. શ્રી. ૬
શાહ નિહાલચંદ સુત વીરચંદજી, પ્રેમચંદ સુત ભગવાન;
પારિખ વેલચંદ જયકર્ણ, જાણીએ કોમલ બુદ્ધિ નિધાન. શ્રી. ૭
દોસી ગેલુનારે સુત સોહામણા, દોસી ફૂલચંદ નામ;
માનચંદ નામેરે બીજો ગુણનિલો, ઉત્તમ જેહનાંરે કામ. શ્રી. ૮
માનચંદ દોસીરે સુત ફીકાતણો, દોસી કુબેર નાનચંદ;
દોસી વીરા નિર્મલ મતિ, આગલા ચિમ્મન નંદજી નંદ. શ્રી. ૯
દોસી જીવન ધમ્મ સુત ભલા, સાહસવંત સુજાણ;
સાકર દોસીરે બાંધવ તેહનો, એ બિહું જોડિ સમાણ. શ્રી. ૧૦
દોસી ખુસાલને થાવરજી ભલા, દોસી ગલાલના નંદ;
દોસી જયચંદ સુત રાયચંદના, હીયડે નહી મતિમંદ. શ્રી. ૧૧

[1] ત્રણવાર.

શાહ હર્ખચંદ ખેમચંદ જાણીએ, તારાચંદ ઉદેભાણ;
ઇત્યાદિક સહુ શ્રાવકશ્રાવિકા જે, અમ્હ ગુણનારે જાણ. શ્રી. ૨૭
ભાઈ સંભારીએ સહુ સંઘને, લેઇ અમ્હારૂંરે નામ;
કહેજો મુકીરે સવિ પરમાદને, કરજો ધર્મનાં કામ. શ્રી. ૨૮

દુહા.

રાજપુર રળીયામણું, જિહાં કણે સબલ વિવેક;
શ્રાવક ગુરૂ ભગતા ઘણું, રાખે મોટી ટેક. ૧
પુર નવીન માંહે વસે, શ્રાવક સહુ સુજાણ;
કાલૂપુર કીરતી ઘણી, શ્રાવક ગુણની ખાણ. ૨
તેમ શકંદરપુર તણાં, ઉત્તમ જેહનાં નામ;
અહમ્મદપુર શ્રાવક ભલા, જેહના શુભ પરિણામ. ૩
ઇત્યાદિક સહુ એ પુરે, નામ અહ્મારૂં લેય;
ધર્મલાભ પહોચાડજો, ધરિ મન ધર્મ સનેહ. ૪

ઢાળ ૭ મી.

(તટ યમુનાનોરે અતિ રળીયામણોરે-એ દેશી.)

રાધનપુરના રાગી શ્રાવકો.

રાધણપુરનો સંઘ રળીયામણોરે, જે સમજુ ગુણવંત;
શેઠ તિલકસંઘજી તેહમાં શીરેરે, અથ એ સુત સતવંત. રા. ૧
શેઠ કપુરચંદ સીરચંદ જાણીએરે, જિન ભગતા વડચિત્ત;
શેઠ હાથીમંગલ બંધવ બંનેરે, બલીઆ જે ધનવંત. રા. ૨
કોરડીયા પરતાપશી સુત ભલારે, શાહ હીરજી કુલહીર;
પરિખ રતનશી રહીયા ઉજલારે, પરનારીનારે વીર. રા. ૩
પરિખ ડોસાના સુત બેહુ સુંદરૂરે, દેવકર્ણ મેઘજી જાણ;
સંઘવી થાનસંઘ સુત હીરા તણોરે, શિર વહે શ્રી જિન આણ. રા. ૪
જુહાશાહ અભયચંદ સુત વલીરે, નામ મસાલીયા જેહ;
ભાભેરા લખમીચંદ તિમ ભલારે, જેઠા સુત ગુણ ગેહ. રા. ૫
કોઠારી સીરચંદને કુલ તિલોરે, નામ અભયચંદ શાહ;
શાહ લીંબાને કુલ જિમ કેસરીરે, લાધાં કેસરશાહ. રા. ૬

શાહ મોહન સુત જે ધનરાજનોરે, કરે જિનરાજની સેવ;
શાહ જેઠા સુત શાહ શિવ તણારે, ગુરૂભગતા નિતમેવ. રા. ૭
શેઠ કેસરના કેસરી જિસ્યારે, વાલજી શેઠ વખાણુ;
માલજી સુરચંદ આદિ અતિ ભલારે, બખત સાતે સુજાણ. રા. ૮
શેઠ ભાણજી નિમ લાધા તણારે, સર્વ સમય સાવધાન;
શાહ કપુરચંદ સુત લાલચંદનારે, જસ મતિ ધર્મનું ધ્યાન. રા. ૯
ઇત્યાદિક સહુ સંઘને નામ તણારે, કહેવાએ ધર્મલાભ;
કહેજો કરજો કારજ ધર્મનારે, જિમ લહો શિવસુખ વાસ. રા. ૧૦

ઢાળ ૮ મી.

(નદી યમુનાકે તીર, ઉડે દોય પંખીયાં—એ દેશી.)

પાટણના રાગી શ્રાવકે.

પાટણપુરમાં શ્રાવક સહુ વ્યવહારીયા,
દોસી ઉત્તમ ઉત્તમપુર અધિકારીયા;
સંઘવી હેમચંદ સાર વખત સુત જેહનો,
ગુણધાર અનોપમ દીસે તેહનો. ૧
શાહ ભુખણ કુલ ભુષણશાહ ગલાલનો,
શાહ રાયચંદ સુત જાણ ધરમના ભાવનો;
શાહ અમરચંદ નામ ઉગરશાહ અતિ ભલો,
પાટણપુરનો સંઘ ઇત્યાદિક ગુણ નિલો. ૨

ખંભાતના રાગી શ્રાવકે.

ઘર ખંભાત બંદિર માંહે સુંદરૂં,
શાહ જસવીર પાસવીર એ સુગુણ પુરંદરૂ;
ચોકસી શાહ અમરચંદ સુમતિદાસનો,
હેમચંદ સુત જસરાગી ગુણ વસનો. ૩
શાહ નથુ ભુધર કુલ દીપજી પુંજીયા,
શાહ સરૂપચંદ લખ્યા ન જાએ ગંજીયા;
શાહ રીખવ મોતીચંદ, સુગુરૂ ગુણ રાગીયા,
શાહ મેઘચંદ જિણદાસ, જસાં વારુણીયા. ૪
ઇત્યાદિક સહુ સંઘ ખંભાતનો સહી,
કહેજો તમે ધર્મ લાભ, નામ અમ્હચું કહી;

રૂડું ભગતા કરે પૂજાયુંરે, સોવન રૂપારે નાણ;
સ્વપર પક્ષી તિહાં બહુ મિલ્યોરે, જુઓ જુઓ પુણ્ય પ્રમાણોરે. શુ. ૧૭
પૂજણું થયું તિહાં અતિ ઘણું રે, રૂપઈયાસેં બેચ્યાર;
હવે ઉત્તર કારિજ તણોરે, સાંભળજો અધિકારરે. શુ. ૧૮

દુહા.

માંડવી.

માંડવી કીધી અતિ ભલી, ખંડ અઢાર જસ માન;
વીંટી કસબી વસ્રશું, જાણે અમર વિમાન. ૧
પંચવરણ નીકી બની, જિમ વસંત વનરાય;
[1]સોવન કલશ સોહામણા, ઉપરિ ધરયા બનાય. ૨
પંચવરણ ધ્વજ શોભતી, મુકી તિહાં મનરંગ;
[2]ખલક મુલક જોવા મિલ્યા, દીઠે હોઇ ઉછરંગ. ૩
તેહમાં ઉત્તર પટ ધરી, પોઢાડયા ભગવન્ત;
શુરૂભકતો વીંટી વળ્યા, પામે પુરૂષ રતન. ૪
તિહાંથી ઉપાડે માંડવી, મોટા પુરૂષ પ્રધાન;
ચાલ્યા અગર ઉખેવતા, માણસનું નહિ માન. ૫
સહસગમેં સાથે મિલ્યા, કૌતુક જોવા માટિ;
પંચ શબ્દ વાજે સખર, અગર ઉખેવતા વાટિ. ૬
પઇસા નિમ ઉછાળતા, ગાએ તો જગભાટ;
માદલતાલ વજાવતા, માણસના બહુ થાટ. ૭
ઇણિપરિ બહુ આડંબરે, પહુંચાવ્યા વરઠામ;
મણ અઢાર [3]સૂકડિ તણી, [4]ચહિ ખડકી તિહાં ઠામ. ૮
અગર સવામણ ખડકીયો, ચૂઓ કસ્તૂરી સાર;
અંબર તિમ વલિ અરગજો, તે મેલ્હયો તિણિ વાર. ૯
મુખ ઉપરિ મેહલી તદા, સોવન નાણું સાર;
દૃષધાર દેઇ કરી, સંઘ કરે સનકાર. ૧૦
શ્રી પૂજ્યને વોલાવીને, નાહી નિર્મલ નીર;
નયણે આંસૂ વરસતા, શ્રાવક શુણ ગંભીર. ૧૧

૧ સુવર્ણ. ૨ દુનિયાંના દેશના માણસો. ૩ સુખડ, ૪ ચિતા.

કુમત તિમિરં દુરે કીયોરે, નાઠી [1]રયણિ મિથ્યાત;
કુમતિ [2]ઉલૂક રહ્યા છિપીરે, પ્રકટ્યું બોધ પ્રભાત. સુ. ૧૨
ધર્મ મારગ પ્રગટ હુઓરે, વરત્યો શુદ્ધ આચાર;
સદ્‌ગુરૂ નયણે નિરખતાંરે, લહીએ જયજયકાર. સુ. ૧૩

દુહા.

ભક્તિ કરે શ્રીપૂજ્યની, સંઘ સકલ મન કોડિ;
ગુણ ગાઇ ગુરૂજી તણા, સ્તવના કરે કરજોડી. ૧.
ગુણવંતી મિલિ શ્રાવિકા, ગાવે ગુરૂ ગુણ ભાસ;
ધવલ મંગળ વરતે ઘણા, દિન દિન અધિક ઉલ્લાસ. ૨.
થાપી શ્રી પૂજ્ય પાદુકા, કરી પ્રતિષ્ઠા સાર;
સભાચંદ કચરા તણે', ખરચ્યું દ્રવ્ય ઉદાર. ૩.
સમહોત્સવ સંઘે મિલી, વાજતે વાજિંત્ર;
હીર વિહારે થાપીયાં, પગલાં પુણ્ય પવિત્ર. ૪.
[3]થૂભ કરી તિહાં ઠાઉકી, ખરચ્યું દ્રવ્ય વિશેષ;
સંઘ તિહાં આવે ઘણા, કરવા ભક્તિ સુવેષ. ૫.
ગુણવંતી ગાવે ભલી, ગૌરી ગુરૂ ગુણ રાસ;
સંઘ ભક્તિ સ્વામીવત્સલ, નિત પ્રતિ થાએ ઉલ્લાસ. ૬.

ઢાળ ૧૨ મી.

(એટલે ભાર ઘણો છે રાજ વાતો કેમ કરો છો એ—દેશી.)

કલ્યાણસાગરસૂરિ.

તપગચ્છ નાયક સૂરિ સવાઇ, શ્રી કલ્યાણસાગર સૂરિ સોહે;
સાગરગચ્છ ધુરંધર એ ગુરૂ, દીઠડે મનડાં મોહે. ૧.
ભવિજન ભાવ ધરી ભરપૂર ગુરૂપદપંકજ સેવો;
દિન દિન વાધે અધિકું નૂર, ગુરૂ વિનયે નિત એવો. આંચલી.
શાહ શ્યામલ કુલ હીરતિકારી, સોભાગબાઇનો જાયો;
ઉસવંસ ઉદયાચલ ઉદયો, એ ગુરૂ સહુ મનિ ભાયો. ભવિ. ૨.

૧ રજની-રાતરૂપી મિથ્યાત્વ. ૨ ઘુવડ. ૩ શ્રી હીરવિજય સૂરિનો સ્થંભ કર્યો ને સ્થાને.

વ્યાકરણાદિક ગ્રંથ બહુતેરા, સુખાધીત જસ આવે;
ષટ્ દરશન સંવાદ ધુરંધર, વાદી વૃંદ હરાવે. ભવિ. ૩.
નિશ્ચયનય વ્યવહારની દોરી, જેહને હાથે આવી;
ઉપચરિતાદિક ભેદે બહુ જન, રીઝવીયા સમઝાવી. ભવિ. ૪.
કમળગરી દીઠી [1]નીકી, મુખપંકજ અતિ સારૂં;
અણીઆળી આંખડલી સોપે, દરિશણ મોહનગારૂં. ભવિ. ૫.
કમલા કુલમંદિર મતિ દરીયો, ઉજ્વલ ગુણમણિ ભરીયો;
સમતા સુંદરવનિતાએ વરીયો, જન્મ કૃતારથ કરીયો. ભવિ. ૬.
પંચાચાર વિચાર વખાણે, ષટ્ દ્રવ્ય સુનિનય જાણે;
દુર્દમ આઠે મદમનિ નાંખે, વરતે શુભ ગુણ ઠાણે. ભવિ. ૭.
છત્રીશ છત્રીશી ગુણ લાયક, મુનિવર મહીયલ મહાલે;
શુદ્ધ ઉપદેશ દીએ ભવિજનને, શુભ આચારે ચાલે. ભવિ. ૮.
કોડિ વરસ લગિ જીવો એ ગુરૂ, સકલ જંતુ સુખદાયી;
વાચક રામવિજય કહે અવિચલ, ધન એહોની પુણ્યાઇ. ભવિ. ૯.

ઢાળ ૧૨ મી.

(નિરખ્યો નેમ જીણંદ ભણી—એ દેશી)

ભવિજન સંભવ જિનની સેવા, ભાવ ધરીને કીજેરે;
રાજપુરામાં જિન પૂજી, મનુષ જન્મફલ લીજેરે. ભ. ૧
સકલ મહોદય દાયક એ પ્રભુ, સેનાનંદન સ્વામીરે;
રાય જિતારિ કુલે જાયો, નમીએ નિત શિર નામિરે. ભ. ૨
તે જિન ધ્યાને સુઝમન વરતે, રાતિ દિવસ એકાંતેરે;
તે જિન સમરી ગુરૂ ગુણ રચના, કીધી મેં મન ખંતેરે. ભ. ૩.
સાંભળજ્યો ભવીભાવ ધરીને, થી અરહપતિ ગુણમાળરે;
મન વંછિત સુખ સંપત્તિ લહીએ, નવ નિધિ સિદ્ધિ વિશાળરે. ભ. ૪.
બુધ શ્રી સુમતિવિજયગુરૂ, સેવક કહે ઇંણિપરે કરજોડીરે;
વાચક રામવિજય ગુરૂ ધ્યાને, લહીએ સંપત્તિ કોડીરે. ભવિજન. ૫.

ઇતિ શ્રી લક્ષ્મીસાગર સૂરિશ્વર નિર્વાણ રાસઃ શ્રીઃ શ્રમઃ સંપૂર્ણ.

---

૧ સુંદર-નિર્મળ. ૨ મનુષ્ય.

શ્રી કલ્યાણવિજય ગણિનો રાસ.*

રાગ—દેશાખ.

સકલ સિદ્ધિવરદાયકો, સ જયો રિખભ જિણંદ;
ભારત સંભવ ભવિઅજણ, બોહણ કમલ દિણંદ. ૧.
શાંતિ જિણેસર મતિ ધરૂં, શિવકર ત્રિજગ મઝારિ;
સિદ્ધિવધૂ વલ્લાભણી, વરીઓ સંજમ ભાર. ૨.
રાજલક્મિ સવિ પરિહરી, જીતી મોહ ગઈંદ;
મુગતિ રમણિ પાણી ગ્રહી, નમું તે નેમિ જિણંદ. ૩.
દુષ્ટ અરિષ્ટ હરઈ સદા, કરઈ તે મંગલ કોડી;
પાસ જિણેસર પ્રણમિઓ, અહનિશિ બઈ કરજોડિ. ૪.
પેખિ પરાક્રમ જેહનું, મૃગપતિ સાહસ ધીર;
લંછન મિસિ સેવા કરઈ, સોઇ સમરૂં મહાવીર. ૫.
પંચે તિરથ જે કહ્યાં, જસ મહિમા અભિરામ;
કરજોડીને નિત નમૂં, જિમ હોઈ ચિંતિત કામ. ૬.
અજિતાદિક જે જિનવરા, જિત મછર સવિજાણ;
તે સવિ મુઝ વિઘનો હરૂ, પ્રણમું કેવલ નાણિ. ૭.
ગૌતમ ગણધર પાય નમૂં, તપ જપ લબધી ભંડાર;
રિદ્ધિ વૃદ્ધિ સુખ સંપજઈ, જસ નામઇ જયકાર. ૮.
નિજ ગુરૂ ચરણ નમું સદા, જિમ હોઇ વાંછિત સિદ્ધિ;
કરી પ્રસાદ મુઝ ઉપરિ, જ્ઞાનદૃષ્ટિ જિણિં દીધ. ૯.

દેશાખની ચાલ.

જ્ઞાનદૃષ્ટિ મુઝ દીધ જેણિ, પ્રણમી ગુરૂરાય;
સરસતિ સામિનિ વીનવું, વર દીઓ મુઝ માય. ૧
તાહરા રૂપ સમાન રૂપ, કુણ રૂપ કહીજઈ;
સયલ મનોરથ પૂરણી, કુણ ઉપમ દીજઇ. ૨
તું ત્રિભુવન હિતકારણી, વરદાઇ દેવીની;
પંચ અખખર મય તુઝ સરૂપ, ષટ્ દરશન સેવી. ૩

* આમાં લહિઆની જૂની ગુજરાતી ભાષાજ રાખી છે. સંશોધક.

તું ત્રાઠું માનવ ભવું, દુલ્લભ નવન વિસ્રામ;
ઉદય રિ મુજિ ત્યો, દરિનિ હરિત્યામ. ૪
આમ્રભદ સુરીસરૂ, હેમસુરિ વિખ્યાત;
અનુભુખ ભણી તેહનઈ, તુંહી તું માત. ૫
ભાવ પુષ્ટિ પાઠિ, સહુ હોઈ પ્રમીધ;
તું તુઠી ભારથિ ત્રણ, લઘુ પંડિત કીધ. ૬
મૂરખ ઘર નામઈ હુંમો, મેટુ દુસ્તારી;
સ્વામિનિ તુજ પ્રસાદથી, તેહની મતિ ભારી ૭
મીનઃ નામઈ સારતી, દીધું તુંહારઈ;
તું તુઠી માથ તેહનઈ, દીધી પંડિત. ૮
જિનમુખ પંકજ વાસિની, માય તું સરસ્વતી;
કરજોડી પાય નમું, દિજિમ વિરહ વારી ૯
આઠ સિદ્ધિ નવ નિધિ સિદ્ધિ, જસ નામઈ લહીઈ;
સુરતરૂ સુરમનિ સુરભિ કામ, ઘર આંગણિ કહીઈ. ૧૦.
શ્રી કલ્યાણવિજય ગુરૂ, ગુણ મણિ ભંડાર;
તેહના ગુણ સ્તવન, હેત્ર હરખ અપાર. ૧૧.
દ્વીપ અસંખ્ય માંહિ રહ્યું, નામઈ જંબૂદીપ;
મેરૂ મહીધર મધ્ય ભાગે, તેહ તણઈ સમીપ. ૧૨.
વન ઉઝંડ મેરૂ સારવનું, તેહ માંહિ વિશુદ્ધ;
જંબૂ વૃક્ષ શોભિત કરી, જંબૂદીપ પ્રસિદ્ધ. ૧૩.
મેરૂ થકી દક્ષિણ દિસિ, લવણોદધિ પાસઈ;
ભરતક્ષેત્ર ભૂતલિ કહ્યું, પુણ્ય કર્મ નિવાસ. ૧૪.
તેહ મધ્ય ભૂમિની, તિલકોપમ સોહઈ;
પાલણપુરી નામઈ નયર ભલું, દેખી મન મોહઈ. ૧૫.
પાંડુર દેહિ પ્રાકાર સોહ, વાપી આરામ;
નિર્મલ નીર નદી વહઈ, સરોવર અભિરામ. ૧૬.
વર નર સ્ત્રીઈ અલંકરી, નગરી અતિ ઉપઈ;
મોટાં જિન મંદિર સાહીયાં, તુંગસિખરિ વિશેષઈ. ૧૭
ઠામિ ઠામિ જિનવર તણા, ઉત્તંગ પ્રાસાદ;

પૌષધશાલા વિચિત્રશાલા, કરઈ ગયણસિઉં વાદ. ૧૮
ધર્મવંત ધનઈ આગલા, શ્રાવક સુવિચાર;
જિનવર આણ વહઈ સદા, શુધ સમકિત ધાર. ૧૯
નિખિલ નગરિ વસિ નારિ હોઈ, માનવ મોહકારી;
દેહિં ભગવનિ ભારતી, ગેહિં કમલા સારી. ૨૦
સાધુ વિહાર સુગમ જિહાં, વસઈ બહુ ધનવંત;
ભઈક પાપભિરૂ સદા, લોક સહુ સુખવંત. ૨૧
ગુરૂ ગુણ સુણિ એકચિત્તિ, મૂકી અભિમાન;
જપ જપઈ ભાવઈ કરી, દીજઈ બહુ દાન. ૨૨

દુહા.

રાગ સાવેરી

દેવગુરૂ નમસ્કાર. નગર વર્ણન.

કલ્યાણ કલ્યાણ જે કો જપઈ, તસ ઘરિ હોય કલ્યાણ;
કમલા નિત કેલી કરઈ, જય જપઈ કિત જાણ. ૧
દીપક ગુરુ બીન ગિધ મુકઈ, મેં વસ્તુ વિકાસ;
ગુરૂદીપક અભિનવ સુઓ, કરઈ નિજમંદ પ્રકાશ. ૨
શ્રી કલ્યાણવિજય વાચક વિભુ, સમતા [illegible];
અહનિસિ ઓલઈ રમમતિ, કરઈ નિજ નિર્મલ [illegible]. ૩

ઢાળ ૧ લી.

શ્રી કલ્યાણવિજયગુરૂ, [illegible];
[illegible] ૧
[illegible];
[illegible] ૨
[illegible],
[illegible]
[illegible],
[illegible] ૩
[illegible],
[illegible]

તાસ પુત્ર હોઇ ગુણનિલા, રાજસિ માઇઉ અતિ ભલા.
અતિ ભલા, જસ કીરતિ જગમાં ઘણીએ. ૨૬
રાજસી અતિ ઉદારએ, જેણિ લહિણુ કરી થાણુ થા:એ,
થાણુ થારએ ઘાલી મોદક ધરિ ધરઇએ.
રાજસી સુત થિરપાલએ, હર્યું દુરિતતણું કાલએ;
કાલએ, ટાલઈ દુરિત નઈ પરિપરિએ. ૨૭
પણિ અવસરિ હુઓ નરપતિ, શાહ મહિમૂદ ગુજરપતિ;
ગુજરપતિ થિરપાલ વેગિં તેડાવીયો.
જઈ મિલીયો સુલતાનએ, થિરપાલ દીધ બહુ માનએ;
બહુમાનએ રાય તણુઇ મનિં ભવિયોએ. ૨૮
હરખ્યું નિજમનિ રાયએ, લાલપુર દીધ પસાયએ;
પસાયએ લેઇ થિરપાલ આવીઓ જવઇએ.
લાલપુર કીઉ નિવાસએ, નિજ લછિ કરઈ વિલાસએ;
વિલાસએ, દોગંદિક સુર સુખ અનુભવિએ. ૨૯
શ્રી હેમવિમલ સૂરિ દેશના, સુણિ નિજ શ્રવણે એકમના;
એકમના કરઇ કાજ તે ધરમનાએ.
સંવત્ પનરસ તસ હઇએ, કરાવી પ્રાસાદ વિશિષ્ટએ
વિશિષ્ટએ, કાટ એકં દાતકર મનાએ. ૩૦
વલી ગુરૂપયણુ હી ધરઇ, જુઓ શુભ કરણી કીસા કરઇ;
કીસો કરઈ, દાનતણી મનિ મનિ વસીએ.
ધિન થિરપાલ અવતારએ, મંઘ બ્યાજેણિં ચતુકારએ;
ચતુકારએ, પંચાણુઈ મન ઉલ્લસીએ. ૩૧
બીજાં શુભ કરણી કીધાં ઘણાં, દેવગુરૂ જિન શાસનતણાં;
શાસનતણાં નાયક નઈ ઈમ વીનવઇએ,
અમ મનિ અતિ ઉછાહ એ, થાપું સૂરિપદ જગનાહ એ;
જગનાહ એ, એ સુઝ મનોરથ પૂરવઇએ. ૩૨
લાલપુર નયર મઝાર એ, ધરઈ ધ્યાન ગણધારએ;
ગણધારએ, શ્રી હેમવિમલસૂરિએ.

નીવી આંબિલ ઉપવાસઈએ, સૂરિવર મંત્ર ઉપાસઈએ;
ઉપાસઈએ, ધૂપઈ નૃમાન કૃષ્ણાગરૂએ. ૩૩
શ્રી હેમવિમલ સૂરિસરૂ, સયલ સંઘ આનંદકરૂ;
આનંદકરૂ, શ્રી આણંદવિમલસૂરિ થાપીયાએ.
ઠામિ ઠામિના સંઘ મિલ્યા, થિરપાલ સવે મનોરથ ફલ્યા;
મનોરથ ફલ્યા, તંબોલદાન બહુ આપીઆએ. ૩૪
શ્રી આણંદવિમલસૂરિ જયુ, જિન શાસનિ સેહે ચડાવયુ;
ચડાવયુ, કુમતિ કદાગ્રહ ટાળિયાએ.
જિણિં વિહાર કરી અપ્રમત્તએ, બહુ દાખી શુધ ચારિત્રએ;
ચારિત્રએ, કુમત પડંત બહૂ વાલીયાં. ૩૫
ધન શુભ ક્ષેત્રઇ વાવરઇ, થિરપાલ બહુ ઓછવ કરઈ;
ઓછવ કરઈ, તે કહિંતા નાવઈ છેહડોએ.
પૂજા પ્રતિષ્ઠા જિનતણી, તીરથ યાત્રા કીધી ઘણી;
કીધી ઘણી, દાનિં જાણિં વૂઠુ મેહલુએ. ૩૬
થિરપાલ સુધી આણંદલા, પ્રાગવંસ કુલે ચંદલા;
ચંદલા, ષટ્ સંખ્યાએ દીપતાએ.
સંઘપતિ મેરા લાલાએ, ખીમા ભીમા ગુણમાલએ;
ગુણમાલ એ, કદલીદલનઈ ઓપના એ. ૩૭
કરમણ ધરમણ સંઘપતિ, પુણ્ય વિનય તે શુભમતિ;
શુભમતિ, દેવપ્રશંસ કરઈ ઘણીએ.
તે માની સુભામ સંકાશએ, પૂરઈ સહુ કેરી આસએ;
આસએ, કોકિલાં કુભગાં જનનીએ. ૩૮
સંઘવી આભી પચનંદના, દુરૂનદારિદ્ર નિકંદના;
નિકંદના દાન કરી તો સુરનરાએ.
સંઘપતિ હીરા હીરા હરખાએ, વિરપાલ શ્રીપાલ સરખાએ;
સરખાએ, તેજક પ્રમુખ અધિકાએ. ૩૯
અનુક્રમિ તે મેરા કુમ, હોઇ પરવૃઆ, જુજુઆ;
જુ જુઆ, થાપ્યા નિજ નિજ ઘરઘણીએ.
માતપિતા અનસન કરી, લીએ વાસ તે સુરપુરી;
સુરપુરી, જિહાં બહુ સુખ સંપતિ ઘણી. ૪૦

સુરતરૂવણાં સુખ સાંભળી, દીજઈ દાન તે મનરૂલી;
મનરૂલી, દીજઈ અમનિ બહુ ભવસિંધુ એ.
કરૂ સરણાં નિત અનુસરૂ, જય જપઈ બહુ સુખકરૂ;
સુખકરૂ, સ્વર્ગ અને અપવર્ગનારે. ૪

૬૬૯.

રાગ કલ્યાણ.

શ્રી કલ્યાણવિજય વાચક તણું, જન્માદિક વૃત્તાંત;
પભણું ભવિજન સાંભળો, ધરુ મન કરી એકાંત. ૧
સાંભળતાં સુખ સંપજે, દુરજનિનાં દુખ જાય;
જય જપોઈ ભવિજન સુણો, મહિર કરી [illegible]. ૨
[illegible] બહુ પભણ અનુવાદીયા, [illegible] પભણ [illegible];
જય જપે ભવિજન સુણો, તે નમીને [illegible]. ૩

ઢાળ ૨ જી.

જન્મ વર્ણન.

દેશાઇ.

નગર મહિસાણાં ઉત્તમ ઠામ, [illegible] ધરમ કરમનો ઠામ;
વસઈ વ્યવહારી તહાં ધનવંત, ચોપડે નામે બહુ ગુણવંત. ૪૨
[illegible] મનરંગ સાથ [illegible];
[illegible] બહુ ગુણવંતી, [illegible] દીવાદે સતી; ૪૩
[illegible];
[illegible]. ૪૪
[illegible];
[illegible] બહુ [illegible]. ૪૫
[illegible];
[illegible]. ૪૬
[illegible];
[illegible]. ૪૭

* "[illegible]" [illegible] "એ" [illegible]
[illegible]

દેવગુરૂ ભક્તિ કરે ઉલ્લસી, બોલે વચન મરકલ ડર હસી.
પ્રિયસિ પ્રેમિં અહનિશિ રમઈ, સુખ ભરિ કાલ ઇણિ પરિ ગ
પુંજી માત કુંઅરિં ગર્ભ ધરિઓ, કોઇ પુણ્યવંત સુર તે અવતરિં
સુખ સિજ્યા સુતા કામિની, દેખે સુપન તે મધે યામિની;
વદનમાંહે પેસંતો સિંહ, દેખી જાગી સકલ અબીહ.
તતક્ષણ ઉઠી તે સુંદરી, દેવગુરૂ નામ વદને ઉચરી;
આણંદભરિ રયણી અતિક્રમે, પૂછે ફલ પ્રિયને મહસમે.
વલતો ઉત્તર દીએ વિચારિ, હોસે પુત્ર તુમ્હ કુલ સિણગાર;
સુણી વચન મને હરખી ઘણું, પભણી વચન હોજો તુમ્હ તણું
જીવ અમારિતણા દોહલા, પૂજા દાનાદિક જે ભલા;
જે જે મને મનોરથ ઉપજે, તે તે હરખગ પૂરા સજે.
પુંજલિ દેખે વલિ સુપન મઝારિ, આવ્યાં ઇંદ્રિ મુઝ ભવન મઝ
મા મા બોલાવી જસે, મોતી ઘાલિ વધાવ્યું તિસે.
જાણી એ મહિમાય ગર્ભ તણું, ઘરિ આવ્યું મોટું પ્રાહુણું;
ચિંતે તાત જવ પુત્ર જનમશે, ઠાકર નામ દેશું તિસે.
સંવત સોલ એકોતર સહી, આસો વદિ દિન પંચમી કહ
સોમ શુભલગ્ન ને સુત જનમીઓ, સ્વજન વર્ગ સહુ આણંદીઓ
જાણે ઉગ્યું બાલ દિણંદ, જાણે મોહનવેલી કંદ;
જાણે મૂરતિ વંતુ કામ, જાણે તેજ તણું તે ધામ.
બલિ કર્માદિક કીધા સેવે, ચંદ સૂર દરશન દાખવે;
છઠી જાગરણે જાગીયા, ફોફલપાન સવે જન દીયા.
તાતે ઓછવ કીધા ઘણા, દીધાં મંગલ વધામણાં;
સ્વજન વરગ સહુ સંતોષીઓ, પુત્ર નામ ઠાકરસી દીઓ.
સુરતરૂ ભુંઇ વાધિ સુરતરૂ, દિન દિન વાધે તિમ કુંઅરૂ;
લછ્છણ બત્રીસે અંગે ધરે, તાત સિખાદિક શુભ દિન કરે.
દેખી પુત્ર તણું તે તેજ, માતપિતાને અધિકું હેજ;
પ્રહ ઉઠીને લેઇ તસ નામ, જય જંપે નિત કરૂં પ્રમાણ.

દુહા.

રાગ મારૂણી.

મમણું વચન બોલે તરુણા ગુણ મણિ, રોહણુ અંગણિજ રે મ
જેહને પુત્ર રમે ઓછ

ધન્ય પુંજ બેહુ અમીચંદ, પુત્ર રત્ન સુચરિત્ર
ધન્ય જપે જસ કુળ મહીં, કરણિકો આગમ પવિત્ર. ૨
કાકરેજી અને નેમિકુળ, લઘુ ભાઈ હીરાચંદ
માત ઉદરથી જનમીઓ, હરખે કુળચંદ્ર ૩

ઢાળ ૩ જી.

માતા કુલાવન હાલરડું.

પુત્ર ઉદરે પ્રગટ્યો માત પુંજ હો મને ઘરે આણંદ;
પુત્ર ઉદરે હરખીઓ, મહું નિરખી હો નિરમળ સુખચંદ
હાલરૂ ગાઉં નંદનાં. ૬૨
મનમોહન મેરે નંદનાં, મેરો લાડકોડિલો નંદનાં;
નંદન હો નંદનાં, સુખકારી મેરે નંદનાં. ૬૩
પુત્ર તુજ જિનવર પૂજીને, નહીં તુજ હો શાસન દેવી માય
તુજ શ્રી ગોત્રજ માતની, પુત્ર તુજ હો ગુરૂકે પાય.
હાલરૂ ગાઉં નંદનાં. ૬૪
ધરમ કેરું જિનવરતણું, જે મેં કીધું હો પુત્ર પુરવી આશ
કુળમ વાન દીધું સુખદં, પુત્ર સહુથી હો દીઠો ગુરૂવાસ હા. ૬૫
કુળદીપક કુળચંદ્રહો, કુળ કેરૂ હો ચાંદ તું વિસ્તાર;
પુત્રને જાઈ વારસે પુત્ર નામે હો જાઈ વધીકાર. હા. ૬૫
કેળિયું વધુ કેશરમાં, સાંધી કેરૂ હો જ્યાનું વિશ્રામ;
કુમ દેહિંડે મારે મહીં, જડી પામીઓ હો મેં સુખ અભિરામ. હા. ૬૭
સાહુનિધિ પુત્ર તું જનમિયો, મેં પામીઓ હો સઘળી સનમાન;
કુંવર લલ્લુ નિધી, પુત્ર પામિયો હો આપમાં બહુ વાન. હા. ૬૮
પુત્રનું ચંદન ઉગીયું, ભલે દીઠું હો મુજે દીવસ ઘણિ;
માત સુત સિર ફેરી, આસરાએ હો મેઘ પીંઢરમાંહિ. હા. ૬૯
સુખું જાવે સુખના સમુદ્ર, હાથ પગ હો ભલી કટીલ ગુણ;
પુત્ર કટે દેઉં આવડે, કરુપેરૂ હો વાંકડ બહુ મૂક. હા. ૭૦
ભલી ટોપી લાલ કરીને લહી, મંજુ મેરી હો ભરી બરસ આપાર;
કુંવર મણિ મેતી ભરાવ્યાં, રૂપે રૂડું હો આપુડે હાર. હા. ૭૧
કીધું લાડિ લાડ્યાં ભાવતાં, માટી લાવે હો રૂડાં પુત્રને કાજ;
પગરખી ભલી મેલવી, પહેરાવું હો હવું આપમનિ આજ. હા. ૭૨

આવસિ પુત્રને માંગલાં, રૂડો કરસિઓં હો વિવાહ સમ જોડિ;
કુલવધૂ મુઝ પાય લાગશે, પુહચશે હો મનવાંછિત કોડ. હા. ૭૩
માત મનોરથ સર્વે ફલ્યા, જવ જાયુ હોતુ કુલે અવતંસ;
તાત તણું જસ વિસ્તર્યું, જાયા તુંથી પ્રગટયું જગે વંશ. હા. ૭૪
પુત્ર પીતરીયા તાહરા, તુઝ દેખી હો ધરે હરખ અપાર;
કાન્હક્રીડા દેખી કરી, જિમ હરખ્યા હો બહુ દસે દસાર. હા. ૭૫
કમલ નયન પુત્ર નિરખતાં, મુઝ કેરૂં મન ભમર તે લીન.
દિન દિન વાધે નેહલું, જિમ દીઠે હો જલ સંચય મીન. હા. ૭૬
જક્ષ જક્ષણી રક્ષા કરૂ, કરો રક્ષા હો માડી શીતલા દેવી;
પુત્ર જાયો રેઉ વારયણિં, કરૂ રક્ષા હો માડી ખોડસદેવી. હા. ૭૭
સીહણિં જાયુ એક સીંહલું, રંગે રમતી હો માતા કરે કલ્લોલ;
સુપુત્ર જાયુ કુલવંતીએ, જય જંપે હો નિત હોએ રંગરોલ. હા. ૭૮

દુહા.

રાગ કેદાર મુદ્રી.

મનોરથ માતપિતા તણાં, સહિત તે ઠાકરસીંહ;
દિન દિન વાધે દીપતું, દ્વિતીય ચંદ જિમ લીહ. ૧
લાલંતાં પાલંતડાં, ષટ્ વછર હુઓ જામ;
માતપિતા મને ચિંતવે, પુત્ર ભણાવું તામ. ૨
વરસ સાતમે પુત્રને, સુંદર મતિ સુકુમાલ;
માતપિતા સમહોછવે, ભણવા ઠવે નેસાલિ. ૩

ઢાળ ૪ થી.

નિશાળે જવું. વિદ્યાપ્રશંસા.

પાટી ખડીઓ હાથે વિસાલા, પુત્ર ભણેવા જાયરે નેસાલા;
ભૂષણુ ભૂષિત તનુ સુકુમાલા, ભણે શાસ્ત્ર મતિ માન રસાલા. ૭૯
કરજોડી ગુરૂ સેવા કીજે, વિનય કરી વિદ્યા સવિ લીજે;
વિણુ વિદ્યા ન સોહે રૂપાલા, ભણે શાસ્ત્ર મતિ માન રસાલા. આંકણી. ૮૦
આકુલિ ફૂલ જિસા રે સુરંગા, વિદ્યા ગંધ રહિત જસ અંગા;
ન લહિ માન મહુત નર ઠાલા, ભણે. ૮૧
આલસવંત વિદ્યા નવિ પાવે, વિણુ વિવસા ઘર સંપતિ નાવે;
જ્ઞાન સંપતિ સવે લહિં ઉજમાલા. ભણે. ૮૨

સીઉ હીજે નર સુકુમતિં પ્રમૂતા, વિદ્યાહીન નર જેમ વિભૂતા;
વિણુ વિદ્યા નર કહીએ છાલા ભ. ૮૩
નરપતિ પૂજા લહે નિજ દેશે, પંડિત લહે જશ દેશ વિદેશે;
વિદ્યાવંત નર નમે ભૂપાલા. ભ. ૮૪
ધનહીના નર હીન ન કહીએ, ધન કહુ કહિને નિશ્ચલ રહીએ;
વિદ્યાહીન નર હીન સુગાલા. ભ. ૮૫.
વિદ્યાવંત નર બહુ ગુણુ ભરીઆ, મૂરખ માંહી સર્વ અવગુણુ ધરીયા;
વિદ્યાવંત નર હોય સુખાલા. ભ. ૮૬
વિદ્યાવંત નર અમૃતવાણી, મૂરખ વચન બોલે ઓખા પાણી;
પંડિત પામે બહુ ગુણુમાળા. ભ. ૮૭
વિણુ વિદ્યા વાણિજ ન્રવિ બૂડે, વિદ્યાવંત મતિ સઘળી સૂડે;
વિદ્યાવંત નહિ હીંડે પાલા. ભ. ૮૮
લક્ષણુ સહિત છંદ તર્ક વિચારા, ભરહ પીંગલ જ્યોતિષ અલંકારા;
નીત ગણિત અભિધાન તો માળા. ભ. ૮૯
કુમર હાકરથી કહૂં કુણુ જોડે, વિદ્યા ચૌદ ભણી દિન થોડે;
વદને ઝરે મુગતાફળ માળા. ભ. ૯૦
કળા બહુતરિ કીધારે અભ્યાસા, માતપિતા મનિ પોહોતી આસા;
પણિ પરિવરજ્યતી સુખભરી કાળા. ભ. ૯૧
રમે રમતો કુઅર નાન્હડીઓ, લોક પ્રસિદ્ધ રંગે રસ ચઢીઓ;
જય જંપે પ્રણુમું ગ્રણુ કાળા. ભ. ૯૨

દુહા.

રાગ સારંગ મલ્હાર

ભરતક્ષેત્ર ભવિઅણુ સુણો, તીરથ દોઇ મહવીર;
જપ જંપે એક શત્રુંજુ, બીજું જગદ્ ગુરૂ હીર. ૧
હીરજી નામ જપંતડાં, ધરિ હુઈ ધણુ કણુ કોડિ;
જય કહિ જંબુદ્વીપમાં, નહી કો હીર સંપોડિ. ૨
જંબૂદ્વીપ તાં બેઇઓ, ભરતક્ષેત્ર ભૂપીઠ;
જય જપે ગુરૂ હીરજી, સમવડિ કોઈ ન દીઠ. ૩

ઢાળ ૫ મી.

ગુરૂવર્ણન.

વીર તણી પાટે જયુ, જાણે સુધરમા સ્વામિ, લલણાં;
હીરવિજય સૂરિસરૂ, જસ મહિમા અભિરામ, લલણાં–
હીરજી મોહન વેલડી. ૯૩
જય સુમન મધરૂપ લલનાં, જસ કીરતી જગમાં ઘણી;
સેવ કરે સવે લલનાં, હીરજી મોહન વેલડી. આંચલી. ૯૪
પંચ મહાવ્રત નિરમલાં, પાલઇ પંચાચાર લલણાં;
ઇંદ્રી પંચ દ્દઢ વશ કરી, ટાલે મોહ વિકાર. લ. હીર. ૯૫
સુમતિ ગુપતિ સુધી ધરે, ષટ જીવન પ્રતિપાલ; લ.
પંચ પ્રમાદ નિવારીયા, ટાલે દોષ બયાલ. લ. હીર. ૯૬
ચાર કષાય તે જય કરે, મમિ વૈરાગ ઉપાઇ; લ.
પાપ તણા બંધ ગાલીયા, ચારિત સિઉં ચિત લાઇ. લ. હીર. ૯૭
લબ્ધિવંત ગુરૂ ગુણનિલું, સુત સાયર ગંભીર; લ.
ગુણ છવીસ અલંકર્યું, શીલાંગ રથધર ધીર. લ. હીર. ૯૮
ભવજલ પડતાં જીવને, આપે ગુરૂ નિજ બાંહિ; લ.
જે જન દુઃખ સંતાપીયા, તાસ તે સુરતરૂ છાંહી. લ. હીર. ૯૯
આગમ અરથ હિયડે ભર્યાં, જાણિં પૂરવગત મર્મ; લ.
મહીઅલે ગુરૂ વિસરે સદા, ભાખે જિનવર ધર્મ. લ. હીર. ૧૦૦
બહુ ભવના સંશય હરે, કહિએ સવે સૂત્ર વિચાર; લ.
ભવિક જીવ પ્રતિબૂઝવે, તારે બહુ નર નાર. લ. હીર. ૧૦૧
બહુ મુનિ જન પરિવાર સિઓં, વિહાર કરંતા સોય; લ.
લાલપુર નયરે સમોસરે, ઘરિ ઘરિ ઓછવ હોય. લ. હીર. ૧૦૨
નયર લોક સહુ સાંચર્યું, વાંદવા હીર મુણિંદ; લ.
જલધિ પૂર જિમ ચાલીઆ, નરનારીના વૃંદ. લ. હીર. ૧૦૩
ઠાકરશી શ્રવણે સુણી, આગમ શ્રી ગુરૂ હીર; લ.
વેગે વંદણે આવીઓ, જિમ તે મેઘ મહાવીર. લ. હીર. ૧૦૪
ગુરૂ દરશને મને હરખીઓ, જિમ ઘન દીઠે મોર; લ.
હીરજી સિઓ સિત લાઇઓ, જઇસિંઓ (જેસો) અંદચકોર. લ. હીર. ૧૦૫

ત્રણ પ્રદક્ષિણા દેઇ કરી, કરી ઉત્તરાસંગ તામ; ઢ.
ઇચ્છાઇ વિધિ સ્તુતિ ભણી, કરે પંચાંગ પ્રણામ. ઢ. હીર. ૧૦૬.
પંચમ વિધિની નિરખીઇં, મનિ ઠીનપ ભણુસાર; ઢ.
જિણે ચારિત્ર લહિમ વરે, તું દેઇ ગચ્છ શણગાર. ઢ. હીર. ૧૦૭
નિમ કરી ગુરુ વંદિઆ, જિમે ઉચિત પ્રદેશ; ઢ.
પ્રભુ જંપે ભવિઅણ સુણો, આપું ગુરૂ ઉપદેશ. ઢ. હીર. ૧૦૮

દુહા.

રાગ કેદાર.

જંગમ તીરથ જગતનું, જંબૂદ્વીપમાં હીર;
જપ જંપે જમ નામથી, પામે તે ભવ તીર. ૧
હીરજી વાણિ સુણંતડાં, દુરિત પણાસે દૂરિ;
જય જંપે સુખ સંપજે, હોઇ લહિ ભરપૂર. ૨
શ્રી હીરવિજય સુરિસરૂ, ચારિત્ર ગુણ મણિ ખાણિ;
ભવિક જીવ પ્રતિબૂઝવે, દેશના મીઠી વાણિ. ૩

ઢાળ ૬ ઠ્ઠી.

ગુરૂ ઉપદેશ
ગુરૂ દેશના મીઠી વાણી, ભવસાયર તરીઆ સમાણી;
ઉપશમ રસ કેરી ખાણી, એક ચિત્તે સુણો ભવિ પ્રાણી. ૯
ભવજલધી ભીમ અપારો, જીવ ભમીઓ અનંતીવારો;
જીવા યોની લાખ ચોરાસી, પરતે કોઈ ન્યાય અભ્યાસી. ૧૦
એણિ જીવે જે ભવ દીધા, અવતાર ફિરિ ફિરિ લીધા;
જ્ઞાનવંતે કહ્યા નવિ જાઈ, જીવ સુખે ન બેઠું કિહાંઇ. ૧
જીવ પાપ કરે પરકાજે, સર્વ કુટુંબ મિલી ધન ખાજે;
જીવ પરભવિ સહે બહુ પીડ, કોઈ વિહિંચણિ નાવે નીડ.
પિંડ પાપી દીધું મેહ્યું, જીવ ભમે અનાથ એકીલું;
કોઈ કહિંનું શરણ ન હોઇ, જનમ મરણ કરે સવિ કોઇ.
જિમ તરૂઅર કેરી શાખા, આવી બેસે પંખી લાખા;
ઊગમને ઊઠી પલાઈ, કોણ જાણે કવણ દિશિ જાઈ.

તિમ સ્વજન કુટંબ ઘરિ મિલીયા, પંચ દિવસ એકઠા ભિલિયા.
જુજૂઆ સહૂં ઉડી જાશે, મારૂં મારૂં મૂઢ પ્રકાશે. ૧૫
વિહડે પુત્ર કલત્ર ધન ભાઇ, વિહડે નહિ ધરમ સગાઈ;
મોહ માયા મમતા છાંડું, પ્રીતિ અવિહડ ધરમસિઉં માંડું. ૧૬
વિષયો ઇંદ્રિજાળ સમાણા, ઇમ બોલે સિદ્ધાંત પુરાણા;
ક્ષિણિ આવે ને ક્ષિણિ જાય, કઉ તાસ કવણ પતિ જાઇ. ૧૭
સરવારથ સિદ્ધિ નિવાસી, અહતેંઇ આઉ ખય જાસી;
જુઓ સાગર તેત્રીસ ઝીઝે, બીજા નર કુણ વાત કહીજે. ૧૮
માનવ ભવ પામી સારો, દેશ આર્ય કુલે અવતારો;
છાંડો મિથ્યા મતિ કૂડી, કરો તત્વ તણી મતિ રૂડી. ૧૯
ત્રણ તત્વ જિણેસર ભાખે, દેવ ગુરૂ ધરમ સુધ દાખે;
એક એક તણા ભેદ જાણુ, દોઇ તીન ચારિ મનિ આણો. ૨૦
અરિહંત સિદ્ધ ગુણ ગાઓ, દેવતત્વ દોઈ ભેદ ધ્યાઓ;
સૂરિ ઉવઝાય સુસાહૂ, ગુરૂતત્વ ભેદ ત્રણ આહુ. ૨૧
દંસણ નાણ ચરિત તપ કહીએ, ચાર ભેદે ધરમ તત્વ લહીએ;
એ નવપદ શાસને સાર, સર્વ ધર્મ રહસ્ય અવતાર. ૨૨
જિનવર દોઈ પંથ પ્રકાશે, ભવિઅણ ચિત્ત અંતર ચાશે;
પહિલું શુદ્ધ શ્રમણ પંથ ભણીએ, બીજું શ્રાવક માર્ગ સુણીએ. ૨૩
મોહ પંકમાંહિ જે ખૂતા, સહી તે નર ઘણું વિગૂતા;
સુધ જ્ઞાન દૃષ્ટિ ઉઘાડો, કરો ધરમ સખાઇ ધાટો. ૨૪
મણિ રયણ સોવન પાવડીઆં, સ્તંભ સહુ સોવનમેં ઘડિયાં;
જો કરે જિનઘર બહુરિકો, તેહથી તપ સંયમ અધિકો. ૨૫
સાવદ્ય જોગ પરિહરીએ, શુદ્ધ સાધુ ધરમ રંગે વરીએ;
એક દિન જો ચારિત્ર પાલે, સોઈ શિવસુખ ચરિત નિહાલે. ૨૬
દીઓ દાન શીયલ નિત પાલો, નિજ માનવભવ અજુવાલો;
તપ તપીએ બાર પ્રકારી, ભાવના ભવ દુઃખ નિવારી. ૨૭
ઇતિ મુણી ઉપદેશ સોભાગી, ઠાકરશી હોઈ વૈરાગી;
સંવેગ રંગ બહુ આયા, જય જંપે નમૂં તસ પાયા. ૨૮

દુહા રાગ વૈરાડી.

દુખ દાવાનલ ભયકરૂ, ભવકાનને અપાર;
ભમે જીવ તિહાં એકલું, કર્મવશે પરયું ગમાર. ૧
નિશ્ચયે સહીએ જીવને, પુણ્યને પાપ સખાઈ;
પરભવ હીંડે એકલું, બાંધવ કેડિ ન જાઇ. ૨
જે દુખ ભવેસે બંધિયાં, સુખ જે સુગતિ નિવાસ;
જીવ એકલો ભોગવે, સ્વજન તણી કુણુ આશ. ૩

ઢાળ ૭ મી.

વૈરાગ્ય.

ઠાકર કુંઅર વૈરાગીઓ, નિજ ચિતને સમઝાવેરે;
એ સંસાર અસાર પદારથ, અથિરપણે ચિત આવેરે.
ઠાકર કુંઅર વૈરાગીઓ—આંચલી. ૨૯
જન્મ જરા દુઃખ પાર ન લહીએ, એહ સંસાર કલેશોરે;
રાગ મરણ ભય સાથે વહીએ, જિહાં સુખ નહીં લવલેશોરે. ઠા. ૩૦
ખડ્ગ, પંજરમાંહિં જીવ રમંતો, ચતુર રંગ ચમૂં પરવરીયોરે;
રંક તણી પરિ તાણી લીજે, જ્યમ કિંકરિ કર ધરિયોરે. ઠા. ૩૧
ચંચલ તનુધન જોબન જીવિત, જુવતિ જનસુખ ભોગારે;
માતપિતા બાંધવ સ્વજનાદિક, ચંચલ સવે સંજોગારે. ઠા. ૩૨
કનણુ માતપિતા કુણુ બાંધવ, સ્વજન કુટુંબ પરિવારરે;
જનમિ જનમિ બહુ સગપણુ કીધાં, સરણુ નહિં કોઇ તાહરૂંરે. ઠા. ૩૪
મમ જાંણિ સિતું પ્રાણી મનસીઉં, પુત્ર કલત્ર સુખદાઇરે;
નિબિડ બંધનનું જાણે જીવન, સ્વજન કુટુંબ ભિણુતાઇરે. ઠા. ૩૫
સુરસુખ ક્ષીણુ હોવે જીવન, નરસુખની કુણુ વાતરે;
ઈંદ્રાદિક ચવતા દીસે, એ જિન વાત વિખ્યાતરે. ઠા. ૩૬
ધન્ય આઇહિમંતાદિક જે મુનિવર, મોહબંધન દૂર દીધાંરે;
તપ સંજમ નિર્મલ આરાધી, અનંત શિવસુખ લીધાંરે. ઠા. ૩૭
દેહ અશુચિ મલ કૃમિ કુલ મંદિર, અભ્ર પટલ પરિ છીજેરે;
સાર એટલૂં જીવ દેહમાંહિ, સોહન ધરમ કરીજેરે. ઠા. ૩૮
કરજોડી કુંઅર એમ બોલે, મુઝ મિલીઓ ગુરૂ જ્ઞાનીરે;
હું ભવભયથી બીહનો માગું, દ્યો દીક્ષા કલ્યાણીરે. ઠા. ૩૯

પહે વયણ સુણી સુગુરૂ પયંપે, વછ એક વાત સુણીજેરે;
જિન વાણી એણીપરિ બોલે, ધર્મ વિલંબ ન કીજેરે. ઢા. ૪૦
શ્રીગુરૂ વયણ સુણી એમ વિનવે, તાંતુ હોર કુગણ ધારીરે;
માતપિતા તણી અનુમતિ લાવું, જય જંપે સુખકારીરે. ઢા. ૪૧

દુહા.

રાગ આશાવરી.

ચરણ મનોરથ ચીંતવી, આવે માત સમીપ;
કરજોડીને વીનવે, ઠાકરશી કુલદીપ. ૧
ચઉગતિનાં દુઃખ અનુભવ્યાં, વાર અનંત અનંત;
જ્ઞાનવંત નર જે કહે, તુહિ ન આવે અંત. ૨
કુલ વલયથી કુસતુ, વદે વચન સુકુમાર;
અનુમતિ દો મુઝ માતજી, વરીએ સંજમ નારિ. ૩

ઢાલ ૮ મી.

કુંઅર ઠાકરશી કહે કરજોડી, પ્રણમી જનની પાય;
અને વૈરાગ્ય ધરિ તવ બોલે, અનુમતિ દો મુઝ માયરે–
માડી લેસ્યું સંજમસાર. ૪૨
મેં જાણ્યું અથિર સંસાર, જેણિ લહીએ ભવજલ પારરે;
માડી લેસ્યું સંજમસાર–આંચલી. ૪૩
અનિષ્ટ વચન જવ માએ સાંભલીયાં, સુંદરિ તનુ સુકુમાલ;
પુત્ર તણે દુખિ અતિપુર છાડી, ભોંએ ઢલી તત્કાલરે.
જીવન સંજમ વિષ અપાર. ૪૪
રાખે તું શુદ્ધ આચાર, જીપે તું મોહવિકારરે જીવન સંજમ–
વિષ અપાર–આંચલી. ૪૪
નયણે નીર ભરંતીરે બોલે, સુણીઓ મોરા રે પૂત;
એકજ એક તું નિધીરે સમાણુ, વલ્લભ જીવિત ભૂતરે. જીવન. ૪૫
તું બર કુસુમ તણી પરિકુલ હો, જાયાનું સુખદાઇ;
નિશ્ચય તુજ વિણુ રહી ન શકાય, તુજ વિણુ ઘડી ન જાયરે. જીવન. ૪૬
જ્યાં અમે જીવું તાં તુંરે જાય, ભોગવિ નહિ સુખ ભોગ;
અમ્હને સુરસુખ લીધારે પૂઠે, લેજે તું તપ જયોગરે. જીવન. ૪૭

વચન સુણી કુંઅર માય કેરાં, ધર્મેં શુદ્ધિ મોરી માતઃ
કામ ભોગ એ આપદ કેરા, આયુષ અધ્રુવ જિનધ્યાનરે.   માડી. ૪૮
અસ્થિર ઉચિત માનવનાં એ, આયુ તે જરી ઘ.પ;
કરણ પછેનું કુણ જાણે રે આગળરે, તે નિશ્ચય ન જણાય   માડી. ૪૯
વસ્તુરે માત ભણે ગુણ આપ, મોટાં મહારે નિધાનઃ
પરિણામ મણિ મો ભણ કેરાં, ભોગવીને કે દાનરે.   જીવન. ૫૦
સુંદર ભોગ મણિમ પરસાલ, મનિ ઉચ્ચ રે આવાસઃ
પુણ્યવિના સુખ નહિ પ્રતિભાસે, તે મણિ દુઃખ નિવાસરે.   જીવન. ૫૧
કુંઅર ભણે મહાનિધિ મણિ મણિ, સુરીને અણચાલ્યા નેહઃ
ક્ષેત્ર ભણિ વન નૃપતિ દાયાદિક, ત્રાણ ભાવન કહાં જોઈરે. માડી. ૫૨
ક્ષમાસમ ભાઈએ ભણિ ઘરીએ, પ્રમત તણાં દુઃખ દીઃ
પુત્ર ખોમી ઈશ્વર દીધા, હવે હું ઝુઝું અતિરે.   જીવન. ૫૩
માટે મનોરથ મિત્રુરે લહ્યું, દાધા બહુ મહમુન;
આણીયું વાધવું વિનય વદેરે, રાખજો ઘર સુતરે.   જીવન. ૫૪
માત હિયેથી એમ નહિરિ, ચારિત્ર તે નવિ લીધ;
તું મનિમોહન આણીરે આવ્યો, એ તુજ બુદ્ધિ મતિ દીધરે. જીવન. ૫૫
કુંઅર થાવચ્ચેં દીક્ષા રે લીધી, મુણી જાની મોહઃ
એને વર કુંઅર લેઈ દીક્ષા, કુળને ચડાવિયો કોહરે.   માડી. ૫૬
પાળિયું હાથિં વિહાર કરવા, કરવા લોચ સમૂહ;
દુર્ધર પંચ મહાવ્રત ધરવા, પરિસહ મહા પ્રતિકૂળરે.   જીવન. ૫૭
ભૂખ તૃષા શીત તાપ સહેવા, ભૂતલે શયન કરવું;
ગીલુ કમનિં લોહ ચવારે એકલવા, બાહી જલધિ તરવુંરે. જીવન. ૫૮
ખડ્ગ ધાર ઉપરિ ચાલવું, વન તું દાધે બાથ;
વેલું કવલ સમાણુંરે સંજમ, પીવી હુતાશન ઝાળરે.   જીવન. ૫૯
કુંઅર ભણિ સુણિ કાયર નરરે, ચારિત્ર દુકર હોઈ;
જે પરલોક તણા અભિલાષી, તાસ અનંત સુખ હોઈ.   માડી. ૬
પુત્ર તણું મન નિશ્ચલ જાણી, માતા ફિરીરે આદેશ;
હવે જપે ઉત્સવ દીક્ષાનાં, તે હું ભાવે જોઈશરે.   માડી.

દુહા.

રાગ ગુડી.

શ્રી હીરવિજય સૂરીસરૂ, મહિમંડલે વિચરંત;
નયર મહિસાણે સાંચર્યા, દેખી લાભ અનંત. ૧
ઠાકરસી મને હરખીઓ, પામી અનુમતિ આજ;
મહિસાણે મામા ભણિ, આવે મિલવા કાજ. ૨
મહીસાણા પુર મંડણું, ચંપકશાહ સુજાણ;
શાહ સોમદત્ત દીક્ષા તણા, ઓછવ કરે મંડાણ. ૩

ઢાળ ૯ મી.

દીક્ષા.

સંવેગ રસે સંપૂરૂ, દીક્ષા લેવા ઘનસૂર;
તવ સીંહ તણી પરે કીધી, મોકલા મણ સવે જન દીધી. ૬૧
વડૂઓ શાહ ચંપક ધીર, સંસાર દે ઘરણી ગંભીર;
પુત્ર દોઈ વર દીંગ સખાઇ, શાહ સોમદત્ત ભીમજી સવાઈ. ૬૨
ધન્ય મામુ સોમદત્ત નામ, કરે આદર સિઉં સવિ કામ;
વિત વાવે અનોપમ ઠાણે, કરે ઓછવ ભલે મંડાણે. ૬૩
મહિસાણું નયર સોહાવે, બહુ નયર તણો લોક આવે;
ઘરિ ઘરિ બહુ ઓછવ છાજે, સુરપુરથી અધિક વિરાજે. ૬૪
સવે સર્જન મિલી ન્હવરાવે, ઠાકર દેખી સુખ પાવે;
પહિરાવે સવિ સિણગાર, સિર ખુંપરન્યું મનોહાર. ૬૫
કાને દોઈ તુંગલ દીપે, જાણું રવિ શશીઅર જીપે;
આપે શિર તિલક વિશાલ, તંબોલ ભરે દોઇ ગાલ. ૬૬
ઓર વર નવહાર સોહાવે, અંગે અંગિયા લાલ બનાવે;
બાહિં દોઈ બાજુબંધ, ધરે કુસુમમાલ શુભ ગંધ. ૬૭
કર સંપુટ શ્રીફલ સોહે, વરઘોડે સહુ જગ મોહે;
સબજન કુંતિલ કુકરીજેં, સાજનકું શ્રીફલ દીજે. ૬૮
તતક્ષણ બહુ વાજિંત્ર વાજે, પ્રતિછંદે અંબરૂ ગાજે;
વાજે તવ ઢોલ નિશાણા, બહુ થોકે કરતિ પ્રયાણા. ૬૯
વાજે પંચ સબ દન ફેરી, વાજે બહુ ભૂંગલ ભેરી;
વાજે માદલસુર વીણા, ગાવતિ ગુણ ગંધર્વ લીલા. ૭૦

બંદીજન કીર્તિ બોલે, નહિકો હાકરખી તોલે;
રૂપે કરી મયણ સમાન, દેતુ મણિ સો મણ દાન. ૭૧
જય જય જંપતિ જન વૃંદ, ચિરંજીવ તું હર્ષાનંદ;
શશિ વયણી સુંદરી સખિખી, દીએ ધવલ મંગળ મને હરખી. ૭૨
ધન્ય પુંજી રયણસુત જાયું, રંગે મણિમોતી વધાયું;
સંવત સોલ સોલ વૈશાખી. વદિ ત્રીજ દિવસે સહુ સાખી. ૭૩
આવી સવે પરિજન સાથે, લીએ ચારિત્ર હીરજી હાથે;
રૂડું કલ્યાણવિજય નામ દીધ, સહી સકલ મનોરથ સીધ. ૭૪
સહુ લોક તણા વૃંદ જોવે, સવે સજ્જન નયણ ભરી રોવે;
આશીષ દીએ વડીઆય, ચિરકાલે ચરણ સુખદાય. ૭૫
શુભ જ્ઞાન ગજે તવ ચડીઓ, શીલ સબલ સનાહ દઢ ઘડિઓ;
શુભધ્યાન ખડ્ગ કર લીધું, સંવેગે પેટ કવર લીધું. ૭૬
ગુરૂ આણ ધરે શિર ટોપ, જીવે ક્રૂર કરમસ કોપ;
વિચરે ગુરૂ હીર સમીપે, જય જંપતે પાપ ન છીપે. ૭૭

દુહા.

રાગ મારૂ.

જુગતિ જોગ લહી સંગ, કલ્યાણ વિજય મનરંગ;
દિન થોડે બુદ્ધિએ કરી, ભણીઆં અંગ ઉપાંગ. ૧
લક્ષણ વેદપુરાણ સુણિ, તર્ક છંદ સુવિચાર;
ચિંતામણિ પ્રમુખ સવે, ગ્રંથ ભણ્યા તેણિવાર. ૨
સંવત સોલ ચુવીસએ, ફાગણ વદિ થિર દીધ;
સાતમે પાટણ નગરમાં, વાચકપદ ગુરૂ દીધ. ૩

ઢાલ ૧૦ મી.

વિવિધ દેશ વિહાર, અનેક ભવ્ય પ્રતિબોધ.

શ્રી કલ્યાણવિજય ઉવઝાય, પ્રણમે સુર નર પાય;
સુમતિ ગુપ્તિ અલંકરીઓ, જ્ઞાનાદિક ગુણે ભરીઓ. ૭૮
અમૃત વાણી વખાણ, સુભગ શિરોમણી જાણ;
આગમ અરથ પ્રકાશે, ભવિજન મને પ્રતિ ભાસે. ૭૯
લબ્ધિ ગૌતમ તોલે, જસ કીર્તિ સહૂ બોલે;
જુઓ ઉગ્ર તપ ઉગ્ર વિહારી, તારે બહુ નરનારી. ૮૦

પુંહતારે શીકરી શહેર મઝાર, મિલિઆરે અકબરને ગણધાર;
બેસીને ગોષ્ઠી કરે એક ઠામ, કહી કુણ ધરમ લુહે અભિરામ. ૬
બોલેરે શ્રીગુરૂ મધુરીય વાણી, છૂજો કરી સબ એકીજ પ્રાણી;
અપર મહિર ઓપર તન કોઈ, દિલપાકીથી ધરમ જો હોઇ. ૭
રંજ્યુરે નરપતિ દીએ બહુમાન, શ્રીગુરૂ પ્રણમી કરે ગુણગાન;
ષટ્ માસી તવ કીધ અમારિ, નામ જગદ્ગુરૂ અતિ ઉદાર. ૮
ગાય બલદ ભેંસ કોઈ ન મારે, એનુ ખાતે સોગંધ હમારે;
શેત્રુંજા તિરથ સોઉ તુમ્હ દીના, પેસ કસી પુસ્તકભી કીના. ૯
કરી ફુરમાન દીએ તતકાલ, શ્રીગુરૂ આણુ વહે નિજ ભાલ;
વિનય કરી બુલાવે સૂરીશ, દિન દિન બોધે અધિક જગીશ. ૧૦
અકબર શીખ લેઈ જબ વળીયા, મન કેરા મનોરથ સવે ફ્લીયા;
શ્રી પૂજ્ય વિહાર કરંતારે આવે, નાગુર નયર ચુમાસું સોહાવે. ૧૧
શ્રી કલ્યાણવિજય ગુણધીર, સનમુખ જઈ પ્રણમે ગુરૂ હીર;
ભાવ ધરી રહે શ્રીગુરૂ સંગે, ભગતે સેવ કરે મનરંગે. ૧૨
ઇણિં અવસરે સંઘપતિ ઇંદ્રિરાજ, કરે વિનતિ આવે ગુરૂરાજ;
જિન મૂરતિ પ્રાસાદ કરાયા, કીજે પ્રતિષ્ઠારે ગચ્છપતિ રાયા. ૧૩

દુહા.

રાગ ગુડી.

કરવા પ્રતિષ્ઠા જિન તણી, અમ્હે આવ્યું નવિ જાય;
પબણે જગદ્ગુરૂ હીરજી, મોકલસિઉં ઉવઝાય. ૧
શ્રી કલ્યાણવિજય વાચક તણા, ગુણ જપે સૂરીશ;
પણિ આવે આસ્તે આવીયા, પજ્જી મહા મુનીશ. ૨
દેઇ આદેશ ચલાવીયા, શ્રી ઉવઝાય વૈરાટ;
કરી સુપ્રતિષ્ઠા આવજો, વેગે કરી મુનિરાટ. ૩

ઢાળ ૧૨ મી.

કલ્યાણવિજય વાચક કૃત વૈરાટ પ્રતિષ્ઠા.

પ્રણમી ગુરૂ પાય, શ્રી કલ્યાણવિજય ઉવઝાય;
આવે ચમ કંતુ, જિમ જગતિ ગજરાય. ૧૪
અતિશય મહિમા કરી, કર તું ક્ષેમ કલ્યાણ;
રચ તું મહિમા ઘન, લાવન તનુંરે નિહાણ. ૧૫

અનુક્રમે સંપૂરંતું. કર તું ધરમ વિસ્તાર;
વૈરાટ નગરે વર, દીઠું નયણે ઉદાર. ૧૬
પ્રાકાર સુમંદિર, કોટિધ્વજ ના વાસ;
વર કેસરી લક્ષિત, બહુ વ્યવહારી નિવાસ. ૧૭
જિન ધરમે ભાવિત. લીલા ભોગ પુરિંદ;
ભય રહિત વિવેકી, વસે લોકના વૃંદ. ૧૮
જિનભવન મનોહર, અવિચલ જન વિશ્રામ;
કૂપ વાવ સરોવર, વાડી વન અભિરામ. ૧૯
ભલું ભૂભામિની, ભાલે તિલક સમાન;
દીસે બહુ લોકા. આપુર સુરપુર વન. ૨૦
તિહાં વસે વ્યવહારી, સજ્જન નિધિવંત;
સંપદે આરંભમલ, સુત ઇંદ્રરાજ ગુણવંત. ૨૧
શુદ્ધ ભાવમ નિપુણી, હરખ્યું મને ઇંદ્રરાજ;
સાંભળ્યાં સવિ પેરે, કરે અતિ ઘણું ઉચ્છાવે. ૨૨
બહુ લોક નગરે, ઇણ આદેશ કરાવે;
સંઘભવ તોરણ, ઘરિઘરિ ગુડીએ બંધાવે. ૨૩
સા બાલા લોકે, અહો દેવકુમાર;
બહુ ગજ ભરડંકીતા, પાખરીયા અતિ સાર. ૨૪
તેજ બહુ ભાતે, સજ્જલહણ રથ લીધ;
બહુ લોહક સુંદરી, કરી સુંદર સુદીધ. ૨૫
કેઈ હય ગય ચડીયા, કેઈ ચકડોળે નર કેવિ;
કેઇ પાલખી બેઠા, કેઇ સુખાસન કેવિ. ૨૬
વહિલે કેઇ બેઠા, ધમધમ ઘૂઘર માલ;
ચાકડોલ કેઇ બેઠા, કેઇ હીંડે નર પાલ. ૨૭
બોલે બિરુદાવલી, લોકમાં બહુ વૃંદ;
ગંધર્વ ગુણ ગાવે, નાટક નવ નવ છંદ. ૨૮
વાજે ગયણંગણિ, ભેરીના ભોંકાર;
પંચ શબ્દાં વાજે, ભેરી તણા ભોંકાર. ૨૯
સુરકુમાર ન ફેરી, વાજે ભેર નીસાણ;
રણતુરી કોલાહલ, ભુંગલ નાદે વખાણ; ૩૦

મણિ સુવર્ણ ભૂષણ, ભૂષિત તનુ સુકુમાલ;
સોહિ વદીએ મંગલ, કોકિલ કંઠિ રસાલા. ૩૧
કેઈ ચડીયા પાલા, નરનારીનાં વૃંદ;
ગુરૂ વદન નિહાળે, ગુરૂં મુનિમચંદ. ૩૨
ગુરૂ મહીમા મંદિર, કીધું નકાર પ્રવેશ;
દિન દિન અતિ ઓછવ, હોવે નયર વિશેષ. ૩૩
મંડપ બહુ રચિયા, જાણે ઇંદ્ર વિમાન;
જલ જાત્રા આડંબર, કરે સુરનર ગુણ ગાન. ૩૪
શુભ દિન શુભ લગનિં, થાપેઇ એ વિહાર;
શ્રી વિમલ જિણેસર, મૂળ નાયક જયકાર. ૩૫
સંઘપતિ ભારહમલ, નામે પાસ જિણંદ;
અજયરાજ અનોપમ, પૂજું પઢમ જિણંદ. ૩૬
ઠું જૂ સંઘવિણ સુખકર, સુનિ સુવ્રત જિન દેવા;
શુભ સુહુરત સંઠિય, સુર નર કરે નિત સેવા. ૩૭
વાચક મુક્તામણિ, શ્રી કલ્યાણવિજય ઉવઝાય;
કરે હરખે પ્રતિષ્ઠા, ઇંદ્રાદિક ગુણ ગાય. ૩૮
ઇંદ્ર વિહાર અનોપમ, દીઠે હોઈ આણંદ;
જાણે ઇંદ્રિ ભવનથી, અવતરીઓ સુખ કંદ. ૩૯
ધન્ય ધન્ય અવતારા, ધન્ય ઇંદ્રિરાજ તારૂં નામ;
લછિ લાહુ જે લીધો, કીધ અનોપમ કામ. ૪૦
સંઘ ભગતિ ભલી પરિ, કરે સંઘપતિ ઇંદ્રિરાજ;
પટકૂલ પહિરાવે, દીજે ભૂષણ શુભ કાજ. ૪૧
જાચક જન મિલિયા, સંખ્યા સહસ દસ કીધ;
પંચામૃત ભોજન, ટંકા ઉપરિ દીધ. ૪૨
શ્રી કલ્યાણવિજય ગુરૂ, વિચરે જગિ જયવંત;
દેશાવર ફેલીયા, હુઆ લાભ અનંત. ૪૩

દુહા.

રાગ કેદારો.

મોટાઓ જગિ વ્યાપારીઓ, કલ્યાણવિજય મુનિ સિંહ;
વ્યવહાર શુદ્ધ વાણિજ કરે, ધરમ ન લોપે લીહ.

પંચ મહાવ્રત શુધ ધરે, નામે લેખે કોઈ;
દેશ દેશ વાણિજ કરે, પણ કહું ખોટ ન હોય. ૨
લાભ સર્વ ગાઢે કરે, વણજી પુણ્ય ક્રિયાણ;
હોઈ બાહાદર ગુજર ભણી, આવે ગુરૂ કલ્યાણ. ૩

ઢાળ ૧૩ મી.

વિણજારા હો વિણજારા.

ગુરૂને વણજારાની ઉપમા.

તે દીધી સહુ અવતારા, કલ્યાણજી મોહનગારા;
જગ સાંધે તું વિણજારા, વિણજારા હો વિણજારા. વિ. ૪૪
શ્રી કલ્યાણ ક્રિયા ધનવંતો, કરે વાણિજ જય વિશાલ ચિંતો;
વિણ જ્યાં નવિ ત્રુટત ક્રિયાણાં, વાચક ગુણ મોતી દાણાં. વિ. ૪૫
સિદ્ધાંત કોઠ વણિ કરીઓ, નવ તત્વ મહા મણિ ભરીઓ;
વણજી જે સાહસધીરા, જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર હીરા. વિ. ૪૬
સુવિહિત ગુણ રયણે ભરીઆ, રથ સહસ અઢાર ખેતરીઆ;
ચરણ કરણ સુવર્ણ સામગ્રી, ભરી લબ્ધિ અઠાવીસ પેટી. વિ. ૪૭
પંચ સંવર સાર નગીના, આશ્રવ ક્રિયાણ કીનાં;
નવવાડ સુચિ કસ્તુરી, શુભ લેસ્યા તેજ મ તુરી. વિ. ૪૮
પંચ સુમતિ ગુપતિ ભરી ખાંડ, વીશ થાનક અમર કરંડ;
યતિ ધરમ બાવન ચંદનાં, ભરીઆં બહુ હરખાનંદનાં. વિ. ૪૯
બાર ભાવના સાકર ધુની, બાર ભેદે ભરી તપ સુંઠી;
સમકિત સુધ ગુણ મેહીએ, પંચાચાર પોઠ ભરી લીજે. વિ. ૫૦
સત્તર ભેદ સંજમ ઘનસારા, ભરીઆ બહુ પોઠી બારા;
વૈયાવચ્ચ દસ ક્ષાયક તેજી, ધરમધ્યાન કેશર બહુરંગી. ૫૧
પચખાણ ઘો લાગ તંબુ, નવિ ભેદે મિથ્યામતિ અંબુ;
ષટ્ આવશ્યક મીઠાઈ, દશવિધ સુખ સમકિત સુખદાઈ. વિ. ૫૨
સમતા વણજારી સંગે, સુખ સેજે રમે મન રંગે;
મનસ્થવે કર તપ ચાણા, ખાજે [illegible] બહુ નીશાણા. ૫૩
પરિવાર સમગ્ર મુનિ પોરી, ગુણ ગાવે અહુનિશ ગોરી;
શ્રી કલ્યાણવિજય મુનિરાયા, ગુજર ધરે હાર્વે પાયા. વિ. ૫૪
આણુ વરદ્ધમાન પ્રતિપાલ, દુખ ભરૂ [illegible];
વંદે હીરરત્નઅરવિંદ, જય જપે પરમાણંદા. વિ. ૫૫

દુહા.

રાગ ધનાશ્રી.

કલ્યાણજી ગુરૂ વંદતાં લહીએ કાંચનકોડિ;
જય જંપે પ્રહ ઉગતે, વાંદુ બે કરજોડિ. ૧

કલ્યાણવિજય કલ્પતરૂ, મહીઅલે મોહનગારા;
જય જંપે ભવિઅણ સુણો, વાંછિત ફલ દાતાર. ૨

કમનીય નામ કલ્યાણનું, જે મન શુદ્ધે ધ્યાય;
જય જંપે તસ સુખ ઘણાં, કમલા ઘરિ થિર થાય. ૩

ઢાળ ૧૪ મી.

સાધુ શિરોમણિ વંદીએ, શ્રીકલ્યાણવિજય ઉવઝાયરે;
દરશને દુરિત સવિ ટલેચ ઉદ્નામે નવનિધિ થાયરે.

સાધુ શિરોમણિ વંદીએ. ૫૬

જસ મહિમા અભિરામરે;
પુણ્ય સંજોગે પામીયું, કલ્યાણજી રૂડું નામરે. સાધુ. ૫૭
મૂરતી મોહનવેલડી, દીવડે હોઈ આણંદરે;
તપગચ્છ ગયણે સોહાકરૂ, વદન અનોપમ ચંદરે. સાધુ. ૫૮
સુરતરૂ જિમ વાંછિત દીએ, તિમ ગુરૂ નામ પ્રભાવરે;
દેશ વિદેશ દીપતું, ભવજલતારણ નાવરે. સાધુ. ૫૯
જસ ઘરિ ગુરૂ પગલાં ઠવે, તસ ઘરિ ફલી સુરવેલરે;
કામકુંભ ચિંતામણી, વહી આવ્યાં રંગ રેલરે. સાધુ. ૬૦
રોહણ જિમ રયણે ભર્યું, સુરિ ભરિયો સુરલોયરે;
જલનિધિ જિમ જલ પૂરીઓ, તિમ ગુણે કરી ગુરૂ જોયરે. સાધુ. ૬૧
ગંગાજલધિ નિરમલા, તુમ્હ ગુણ મણિ ઉદારરે;
સુરગુરૂ જો સંખ્યા કરે, તો હિ ન પામે પારરે. સાધુ. ૬૨
સુરપતિ સુરગણમા રહ્યા, ગ્રહગણમાં જિમ ચંદરે;
તિમ સંઘમાંહી કલ્યાણજી, બેઠ સોહઈ મુણિંદરે. સાધુ. ૬૩
શ્રી હીરવિજયસૂરી રાજીઓ, કલિયુગિ જુગહપ્રધાનરે;
સાહિ અકબર રાજણિં પૂઝવી, દીધું જીવ અભયદાનરે. સાધુ. ૬૪

જસ પાટ જે સંપજી જસુ, ગૌતમ સમ પ્રતિરૂપરે;
પ્રગટયો સવાઈ હીરલુ, પરિખીયો આકબર ભૂપ. સાધુ. ૬૫
હીરજી શીશ જતિવરૂઉ, શ્રીકલ્યાણવિજય ગુનગેહરે;
વાચકરાય મેં ગાઈયો, જંગમ તીરથ એહરે. સાધુ. ૬૬
જાવ લગી શેષ મહી, ધરે જો સુર ગિરધિર ધાવરે;
જો રવિ શશિ મંડલ તપે, તાં પ્રતિપુ મુનિરાયરે. સાધુ. ૬૭
સંવત સોલ પંચાવન, વત્સર આમો માસરે;
શુદ્ધ પખ્ખ પંચમિ દીને, રચીયો અનોપમ રાસરે. સાધુ. ૬૮
જતિ જયવંત કલ્યાણ, પૂરૂ મનહ જગીસરે;
નેપ ચરણ કમલ લહી, માંગે જયવિજય શીશરે. સાધુ. ૬૯
ભણે ગુણે જે સાંભળે, ગુરૂ ગુણ એક ચિત્ત લાગુરે;
વંછિત સર્વ સુખ અનુભવે, પામે તે કોડી કલ્યાણરે. સાધુ. ૭૦

ઇતિ મહોપાધ્યાય શ્રીકલ્યાણવિજયગણીનો રાસ.
કૃતો ગણિ જયવિજયએન ચિરંનંદતુ સદેવા શ્રીરસ્તુ;

વિજયાનંદસૂરિની સઝાય.

રાગ મલ્હાર–યાદવરાય જઇ રહ્યા ગઢ ગિરનાર–એ દેશી.

માતપિતા, દિક્ષા આદિ.

શ્રી શંખેસર પુરધણીજી, પ્રણમી પાસ જિણંદ;
સમરી શારદ ગાઇશુંરે, સદગુરૂ ધરી આણંદ.
ગુણાકર વિજયાણંદ સૂરીંદ, જસનામી સુખ સંપજેજી;
જસનામી સુખ સંપજે પગિર સંપદ વંદ. ગુણાકર. આંચ
સુખમંડણ મરૂદેશનોજી, પુર વરરોહ વખાણ;
પ્રાગવંશ શિરોમણીજી, શાહ શ્રીવંત ગુણખાણ. ગુણ
તસ ધરણી શિણગારદેજી, ધન ધન બહુ ગુણવંત;
જસ કુખેં પ્રભૂ અવતર્યોજી, મહિમાવંત મહંત. ગુણ
ધન ધન જગગુરૂ હીરજી, જસ નેણાએ એહ;
દીખ્યો શ્રી વરસિંગ ઋષિજી, કુટુંબ સહિત ગુણ ગેહ. ગુણ.
પ્રથમ નામ એહ ગુરૂ તણુંજી, કુંવર કલો અભિરામ;
દીખ્યા લીએ તવ ગુરૂ દીએજી, કમલવિજય તસ નામ. ગુણ.
શ્રી સોમવિજય વાચક વરૂજી, ધન ધન તેહ સુશીશ;
એહ સુશીશ જસ આપીઉંજી, હીરજીએ અધિક જગીશ. ગુણ
લક્ષણ લક્ષિણ ગુણ નીલોજી, દેખી સુમતિનિધાન;
રીઝયા વાચક તસ દિએજી, વિવિધ સુવિદ્યા દાન. ગુણ.
નિજપર શાસ્ત્ર સમુદ્રનોજી, પામ્યા જેણે પાર;
મતિ નાવા એહ પ્રભૂ તણીજી, તેહ વખાણું ઉદાર. ગુણ.

ઢાળ ૧ લી.

રાગ મારૂણી. હીરજી નવી વિસરેરે—એ દેશી.

ચરણકરણ ગુણ ધરતા યોગ ઘણા વહીજી, પામ્યા ગણપદ્દ સાર;
જોગ જાણી વર પંડીત પદવી તસ દીએજી, શ્રી વિજયસેન ગણધાર. સા
સાધુ શિરોમણીજી, ત્રિભુવનમાંહિ દીપે જસ દીરતિ ઘણીજી. આંચ
વિજયસેન પટોધર તપગચ્છ દિન કરૂજી, શ્રી વિજયતિલક સૂરિંદ;
સીરોહીએ પધાર્યા અનુક્રમે વિહરતાજી, હરતા દુરમતિ દંદ. સા

કમળવિજય વિબુધને નિજ પદવી દીએજી, શ્રી વિજયતિલક સૂરિરાય;
શ્રીવિજયાણંદસૂરિ ઇતિ તસ તસ નામ જ થાપીયુંજી, સંઘ મન હર્ષિત થાય. ૧૧
સોલ ખિનાલે જનમ્યા પ્રભૂ એકાવનેજી, આદરે સંયમ ભાર;
સીનેરે પંડિત થઇ છોંતેરે થયાજી, તપગછ નાયક સાર. સા. ૧૨
જિનશાસન નંદન વનથી ગુરૂ સુરતરૂજી, પ્રગટ્યો પુન્ય અંકૂર;
સુતશાખા વિસ્તારે શીશ સુપત્રલપાજી, કીરતિ કુસુમ ભરપૂર. સા. ૧૩
જલધર પરિવર વચન અમૃત વરસતોજી, હરતો તાપ કષાય;
સુમતિલતા વન ધર્મધરા રૂહ પોષતોજી, જગિ વિચરે મુનિરાય. સા. ૧૪
ગુરૂ ઉપદેશે દેશ વિરતિ બહુ આદરેજી, ચોથું વ્રત પણ કોય;
બહુ ઉપધાન વહે માલ પહેરે ઘણાજી, સર્વ વિરતિ પણ હોય. સા. ૧૫
ગામ નયરે સામિયાદિક ઉછવ ઘણાજી, શ્રી સંઘ ભગતિ અનેક;
શ્રીફલ રૂપા નાણાદિક પરભાવનાજી, કરે શ્રાવક સુવિવેક. સા. ૧૬

ઢાળ ૨ જી.

રાગ સામેરી. સોનીડરા પ્રાણી મત સીંચનાદીનેરે—એ દેશી.

તપ, અનુષ્ઠાન, વિહાર.

સૂરિ શિરોમણિ શ્રીગુરૂ વિજયાણંદજીરે,
બહુલ કરે તપ અનેક પ્રકારેરે;
છઠ અઠમ ઉપવાસ નીવી આંબિલ ઘણારે,
સિદ્ધ ચક્રથાનકની ઓલી ઉદારરે. સૂ. ૧૭
ધ્યાન ધરે નિત દિયે વાચના શીશનેરે,
પુસ્તક શોધે શ્રી સૂરંદ મહંતરે;
ત્રણ માસ શુભ ધ્યાને મૌન તપવિધિ કરીરે,
આરાધે ગુરૂ ગૌતમ કેરો મંત્રરે. સૂ. ૧૮
આચાર્ય પદ શ્રી વિજયરાજ સૂરિંદનેરે,
દેઈ થાપે નિજ પાટે પટોધાર;
દશ વાચક પદે બહુ પંડિત પદ ગુરૂ દીએરે,
સંયમ દીએ દીએ બહુ અણગારરે. સૂ. ૧૯
દોય વિમલગિરિ કેરી, એક ગિરિનાર્યનીરે,
અરબુદ તીરથ કેરી સાતરે;
પાંચ સંખેસરની એક શ્રી અંતરિકનીરે,
યાત્રા ગુરૂજી જગ વિખ્યાતરે. સૂ. ૨૦

બિંબપ્રતિષ્ઠા પ્રભૂને ચારે નવ થઈરે,
ઉપાસરા બહુ જિનમંદિર સારરે;
શેત્રુંજાદિક તીરથ સંઘવી બહુ થયારે,
ધરમ ઠામિં ખરચાણા વિત્ત અપારરે. સુ. ૨૧
નિજ પર પખી જેહ પ્રથમ ગુણ ઠાણીયારે,
દરિશણ દેખે નિસુણે ગુરૂની વાણુરે;
ઇમ આસીસ દીએ તે હરખ્યા અતિ ઘણારે,
જય સમ ગુરૂકુલ દીપક ગુણ ખાણરે. સુ. ૨૨
ગુર્જર મરૂધર કુંકણ દખ્ખણ લાડમાંરે,
વિહરે ગુરૂજી કરતા બહુ ઉપગારરે;
ખંભ નયર પધારા ગુરૂજી એકદારે,
સંઘ કરે તવ ઉચ્છવ વિવિધ પ્રકારરે. સુ. ૨૩
તિહાં ગુરૂ અંગેઅ બાધા સબલી ઉપનીરે,
તુહે શ્રીગુરૂ રામતા સઘ અપારરે;
સાવધાન મનિ નોકરવાલિ કરે ધરીરે,
ધ્યાએ મનમાં મંત્ર વડો નોકારરે. સુ. ૨૪

ઢાળ ૩ જી.

રાગ પરજીઓ.–મનોહર હીરજીરે એ દેશી.

નિર્વાણ.

શ્રીગુરૂ શણીઓરે, નિરમલ ધરમ આરાપે;
જેહ મનોરથ ચિંતામણિ પરે, સયલ મનોરથ સાધે. આંચલી. શ્રી. ૨૫
શ્રી આચાર્ય પ્રમુખ શીષ તવ, એમ ગુરૂને નિઆમે;
ધરમધ્યાન ધર્યો પ્રભૂ મનમાં, જેહથી સમરસ જામે. શ્રી. ૨૬
પંચાચારને પંચમહાવ્રત, કર્યા નિરતિચારો;
જીવ અશેસ સખમા ચીખમાવ્યે, તસ અપરાધ અમારો. શ્રી. ૨૭
પાતક ઠામ અઢાર પરિહરીરે, પાપ સયલ નિજ નિંદો;
ચ્યાર સરણ કરી ધરમ કામ સવિ, અનુમોદી આનંદો. શ્રી. ૨૮
શુભ ભાવના ભાવતા ગુરૂજી, અવસરે અણુસણ કીજે;
શ્રી નોકાર મંત્ર મનથી કરી, સમરી જન્મફલ લીજે. શ્રી. ૨૯
એમ બહુ પરે નીઆમી સુગુરૂને, શીષ સિદ્ધાંત સુણાવે;
ગુરૂ પણ તે સયલ સદ્દહે, સાવધાન મતિ ભાવે. શ્રી. ૩૦

ચઉવિહ સંઘ દીએ તવ પ્રભૂને, સંબલ ધરી ઉલ્લાસે;
છઠ અઠમ બહુ ધન બહુ લઉગા, આંબિલને ઉપવાસો. શ્રી. ૩૧
માસખમણ પાસ ખમણ આદી, પ્રત્યેકે એક માને;
બહુ કોડી સઝાય સામાયક, અઢિસગણા તવ માને. શ્રી. ૩૨
પ્રભુ નિમિત્ત એ તપ આગે કરશું, થઇ પુરણ ગુમ્હ લોયો;
કરજોડી સહુ રે ઈમ વિનવે, નેક નજરે અમ જોયો. શ્રી. ૩૩
ગુરૂજી પણ તે ગયત ચિત્તમાં, સાવધાન અવધારે;
કરી અણસણ નોકાર ગણુનાં સુર લોકે પાઉધારે. શ્રી. ૩૪
સંવત સત્તર એકાદશ વરસે, માસ આષાડે જાણો;
પૂનિમ નિશિ અતિં વદ પડવે, તિથિમાં ગુરૂ નિર્વાણો. શ્રી. ૩૫

ઢાળ ૬ થી.

રાગ ધન્યાશ્રી. મધમધ માતોરે વનમાંહે વસે—એ દેશી.

ખંભાયતનો સંઘ સોહામણો, મન ધરી ધર્મ સ્નેહ;
સોવન રૂપાનેરે નાણે અતિ ઘણે, પૂજે શ્રી ગુરૂદેહ. ગુરૂ. ૩૬
ગુરૂ આણંદજીરે કહો કિમ વિસરે, જસગુણનો નહિ પાર;
જગને વાહલોરે ગુરૂજી માહરો, જિનશાસન શિણગાર. ગુરૂ. ૩૭
અંગ પૂજાએરે મહિ ગુરી સવિ મલિ, માજને રોક હજાર;
સતરખંડી દીપી માંડવી, કસી પ્રમુખ તણી સાર. ગુરૂ. ૩૮
ઉચ્છવ કરતાંરે સમયોચિત ઘણા, ઝરતા નયણડે નીર;
શ્રાવક પધરાવે ગુરૂ અંગને, મહીસાગરને તીર. ગુરૂ. ૩૯
સુકડ, કેસર, મૃગમદ અંબરા, અગર ચુઓ ઘનસાર;
અતિ બહુ મેલીરે શ્રાવક તિહાં કરે, ગુરૂ કાયા સંસ્કાર. ગુરૂ. ૪૦
ખંભ નયર તિહાં શ્રાવકશ્રાવિકા, મન બહુ ભગતિ ધરંત;
અવસર એહું ધન ખરચે ઘણું, શ્રીગુરૂ ગુણ સમરંત. ગુરૂ. ૪૧
શ્રી વિજયાણંદસૂરિ પટોધરૂ, શ્રી વિજયરાજ મુણિંદ;
ચિર પ્રતિપો ઇમ લાભવિજય ભણે, શ્રી સંઘ કમલ દિણિંદ—
જ્યાં લગિ દિનકરચંદ. ગુરૂ. ૪૨

ઇતિ શ્રી નિર્વાણ સંપૂર્ણ.

શ્રી નેમિસાગર નિર્વાણ રાસ.

ૐ

શ્રી ગોડીપાર્શ્વનાથાય નમઃ ॥

સકલ મંગલ પ્રમૂલ ભગવંત, શાંતિ જિણેસર સમરીએ,
રિદ્ધિ વૃદ્ધિ સવિ સિદ્ધિ કરણ,
મહિ મંડલે મહિમાનિલું, પાપ વ્યાપ સંતાપ વારણ.
ઉજ્જેણીપુર જિનજયો, પ્રગટ અવંતી પાસ;
કામ કુંભ જિમ પૂરવે, કવિયણ કેરી આસ. ૧
નેમિસાગર નામ અભિરામ, કામિત પૂરત અભિનવું,
કલ્પવેલિ સમ સદા કહીએ,
જપતાં જગે જશ વિસ્તરે, લલિત લીલ આનંદ લહીએ;
વર વાચક પદવીધરૂ, અંગીકર્યું ગુરૂ આણ,
જિમ હુઓ તિમ કવિ કહે, તેહ તણું નિર્વાણ. ૨

ચોપાઇ.

વીરપટ્ટાવલી.

જય જય શાસન સાહિબ વીર, કંચન કાંતિ સમાન શરીર;
સહેજે સાગર જિમ ગંભીર, માયા ભૂમિ વિદારણ શીર. ૩
સિદ્ધારથ કુલ નૃપ અવતંસ, ત્રિશલાદેવી ઉર સરે હંસ;
મુજ મતિ લીના નલિની નાથ, તે જિન પ્રણમું જોડી હાથ. ૪
જેહનો જગમાંહિ પ્રબલ પ્રતાપ, નામ જપંતાં ન્હાસે પાપ.
આધિ વ્યાધિ અલગા ટળિ જાય, સુખ સંપત્તિ મંદિર સ્થિર થાય. ૫
જસ સેવે સુર કોડા કોડિ, નર કિંનર પ્રણમે કરજોડી;
જેહના અતિશય છે ચોતીસ, ૬
મુનિવર મન રાજીવ મરાલ, તે જિણવર પ્રણમું ત્રણ કાળ;
મહિમા મેરૂ મહીધર ધીર, જય જય જય જય શ્રી મહાવીર. ૭
સાધુ સમૂહ શિષ શૃંગાર, વીર તણા ગણધર અગ્યાર;
સ્વામિ સુધર્મ પંચમ ગણધરૂ, વીર પાટે દીપે દિનકરૂ. ૮
તેહ થકી વસુધા વિસ્તરી, પટ્ટ પરંપરા શિવ સુખકરી;
જંબૂ પ્રભવ સિજ્જંભવસૂરિ, યશોભદ્ર નામે જસ ભૂરિ. ૯

એમ અનુક્રમે કમે ગચ્છપતિ, થયા ઘણા બીજાએ યતિ,
સોમચારી શુદ્ધ સુજાણ, પાળી જિનવર કેરી આણ.
પછી પ્રગટી મહાદેશ ધીર, આગમ ગુરૂ જિમ ગુણે ગમીર, ૧૦
ભવિકજન નયન વિકાસન ચંદ, લક્ષ્મીસાગર ગુરૂ સૂરિંદ.
તેહને શિષ્ય થયા મુનિ ઘણા, કયા નામ કહું તેહ તણા, ૧૧
સાધુ પરંપરા શ્રી શ્રૃંગાર, શ્રુત સમુદ્ર પંડિત સુવિચાર.
તસ શિષ્ય સુવિદિત શિરતાજ, મહિમા મોટું જેહનું આજ, ૧૨
નામ જપંતાં નવનિધિ થાય, શ્રી વિદ્યાસાગર ઉવજ્ઝાય.
વાદી [1]વાદિવ રવીંદ્ર સમાન, ધર્મસાગર ગુરૂ ધર્મ નિધાન; ૧૩
વિજયદાન સૂરિ વાદિજીયો, પાઠક પદ તેહને આપીઓ.
લબ્ધિસાગર ગુરૂ લબ્ધિભંડાર, જેહનો જશ પામ્યો વિસ્તાર; ૧૪
વિજયસેન સૂરિ તેહને દીઓ, વાચકપદ મોટાં જસ લીઓ. ૧૫
લબ્ધિસાગર ગુરૂ આગમ જાણ, વિજયસેન સૂરિ કેરી આણ;
ધરે પુહવી કરે વિહાર, ભવિક જીવને તારણ હાર.

ઢાળ ૧ લી. ૧૬

ગામ, માતપિતા, નામ, દીક્ષા. ચુપઈની.

મહિમંડલે મોટું સિંહપુરાભિધ ગામ, વનવાપી કૂપ તડાગ સુઠામ.
સુવસે તિહાં માનવધર્મની મનોધામ, શ્રાવક સુવિચારી દેવભવન અભિરામ. ૧૭
વર પોષધશાળા સુવિહિત સાધુ વિહાર, વ્યવહારી વારૂ વર્તે વર વ્યવહાર;
ઇત્યાદિક ઓપ્યા હેમસૂરિ અધિકાર, ગુણ સહિત સદાએ સોહે સવિ પરિવાર. ૧૮
તિહાં સંઘ શિરોમણિ એ હણ પૂરિ આસ, દમ દાન દયાપર દીપે દેવીદાસ;
સોહામણી સાચી કોડાં ગૃહિણી તાસ, નિજ રમણ સઘાતે વિલસે ભોગ વિલાસ. ૧૯
સ ઉરે ઉપન્યો જીવ કોઈ જયવંત, મને દોહદ ઉપજે પૂજું શ્રી અરિહંત;
હું ગુરૂ સાધાને મોટા મહંત, આગમ આરાધું આણી મન એકાંત. ૨૦

---

1 કમળ.

પૂરંતી મન સાગર ભવહિ એક ચંગ, પૂરે માસ વાણિઆયુ સુત શુભ અંગ;
મનમાં હરખી માતા પરિઅણ પરિઘ રંગ, ગાવે પીપલી ગોરંગી
કરે જંગ. ૨૧
વાજે અતિ વાજાં બાતાં નિજ દરબાર, બંદીજન બોલે જુવો સુત જગ ચાર.
આવે અપ્પાવ્યાં નાનાવિધ તિણિવાર, વર મુહૂર્ત પૂછી દીધું નામ વિચાર. ૨૨
રઢીઆળો નામે નાનજી ચિરંજીવો, કુલમંડન કુંવર કુલ સિંધુર કુલદીવો;
કુલ પાવન કહીએ કુલચંદ, કુલતારક કુળ કોકિલ માકંદ. ૨૩
કુળ શોભાકારી પર ઉપકારી એહ, કુળનો રખવાળો સુંદર અતિ સસ્નેહ.
કુળવાંછિત પૂરક કુળ મે એળીવર મેહ, વિધિએ કુંઅરજી ચંપકવર્ણી દેહ. ૨૪
ધવલે પખે ધુનુવાપિ વિધુ વિસ્તાર, મકરે રવિ હું નુ દિન વાધે અતિ વિસ્તાર;
ઉત્તમ જન કેરા પ્રેમ જેમ અધિકાર, પશ્ચિમ દિન વાધે છાયા તેમ કુમાર. ૨૫
એણિપરી વાધે તાંલુદયાં આડ વર્ષ, પોશાલે પડવા મૂક્યા ધરીય જગીશ;
પંડિત પદ કહેતાં મનમાંહી નાંણે રીસ, વિદ્યા ભણી આવ્યા માય
દીએ આશીષ. ૨૬
અવસરે વળી તેહ વેળે લબ્ધિસાગર ઉવજ્ઝાય, વિચરંતાં માતા
મયગલ જિમડવિ પાય;
કોડાં કુંઅરને લે વંદે ઋષિરાય, ભવસાગર તરવા સાચો એહ ઉપાય. ૨૭
ગુરૂ દેશના સુણી જાણ્યું અસ્થિર સંસાર, મને ચિંતવે મને મળીઆ
ગુરૂ અણગાર;
હોય નંદન સાથે સંયમ લેઈ ઉદાર, ગુરૂરાજ સંઘાતે વસુધા કરે વિહાર. ૨૮

ઢાળ ૨ જી.

જય જય એ.

અભ્યાસ, પંડિત અને વાચક પદવી.

લબ્ધિસાગર સદ્ગુરૂની પાસે, વિનયવંત વિદ્યા અભ્યાસે;
વૈરાગ્યે મન વાસે—જયજય એ. ૨૯
પ્રથમાચાર વિચાર વિશેષે, આવે તે તે જે જે દેખે;
મધુર વચન મુખ ભાખે. જય જય એ ૩૦
જે આગમ કહિયા પણ ચાલી, જ્યોતિષ સાહિત્ય છંદ રસાલી;
બાલે ચેશે જાણે. જય જય એ. ૩૧
હેમાદિક વારૂ વ્યાકરણ, સકલ ગ્રંથનાં જે આભરણ;
તરણ કવણ વખાણે. જય જય એ. ૩૨

શિવશાસન જિનશાસન હોઈ, અદ્યાપિ આવું છે સોઈ;
જુઠે કામ ન હોઈ. જય જય સે. ૩૩
નેમિસાગર હયુ વૈરાગી, શ્રી જિનશાસન ઉપરે રાગી;
જસ પ્રીતિ જગમા જાગી. જય જય સે. ૩૪
પંચ મહાવ્રત રૂડાં પાળે, સુમતિ ગુપ્તિ નિશદિન સંભાળે,
દુષણ દૂરે ટાળે. જય જય સે. ૩૫
કલ્યાણક જે સિરેર બોલ, અદ્યાપિ વિનયે અડોલ;
ન કરે નિંદા ટમટોલ. જય જય સે. ૩૬
જંબૂ મેઘકુમારની જોડી, નાખે પાપશાખિયે તોડી;
તેહ નમું કરજોડી. જય જય સે. ૩૭
છઠ અઠમ આંબિલ તપધારી, બાલપણા હુંતી બ્રહ્મચારી;
જગજીવન ઉપગારી. જય જય સે. ૩૮
અલ્પ ઉપધિ રાખે અણગાર, નવ કલ્પી નિત કરે વિહાર;
પાળે શુદ્ધાચાર. જય જય સે. ૩૯
શુદ્ધ પ્રરૂપે જિમ જિન ભાખ્યું, સુગુરૂ પરંપર જે જિમ દાખ્યું;
તે ઉપરે મન રાખ્યું. જય જય સે. ૪૦
દીપું વિજયસેન સુરિંદ, પંડિત પદ તેહને આણંદ;
હરખ્યા મુનિવર વૃંદ. જય જય સે. ૪૧
હવે બુદ્ધિસાગર ગુરૂરાયા, પુણ્ય પવિત્ર કરી નિજ કાયા;
સ્વર્ગલોક સુખ પાયા. જય જય સે. ૪૨
વિજયસેન સૂરીસરૂને, નર લોક આણંદ સહૂને;
લેઇ મુહૂર્ત પૂર્તે. જય જય સે. ૪૩
દૂર દેશાંતરથી બોલાવ્યા, નેમિસાગર તે તત્ક્ષણ આવ્યા;
સકલ લોક મને ભાવ્યા. જય જય સે. ૪૪
વિજયસેન સૂરીશ્વર આપે, વાચકને નેમિસાગર પદ સ્થાપે;
દિન દિન ચડત પ્રતાપે. જય જય સે. ૪૫
વરસ સાત વાચક પદ હુંતા, થી ગુરૂની આદેશે સમહૂતા;
રાધનપુર વર પહોતા. જય જય સે. ૪૬

ઢાલ ૩ ૭.

રાગ મલ્હાર.

ગુરૂને મેઘની ઉપમા.

નેમિસાગર ઉવજ્ઝાય ચુમાસે આવિયોરે,
રાધનપુર ધન્ય ધન્ય કે લોક સોભાગીઆરે;
ધર્મધુરંધર ધીર કે શ્રાવક શ્રાવિકારે,
જંગમ તીરથ જાણી મને અતિ ભાવિકારે. ૪૭
આવ્યો શ્રી ઉવજ્ઝાય કે [1]અભિનવ [2]મેહલુરે,
વાણી સુધારસ સાર કે વરસે અભિનવુંરે;
ગાજે જ્ઞાન ગંભીર દયાજલ સપૂરીઓરે,
જગમાંહિ જે મિથ્યાત્વ જવાસો ચૂરીઓરે. ૪૮
સમકિત ભૂમિ વિશાલ રસાલી હુઇ ઘણીરે,
ભય ભરગો સવિ પાપ કે દાવાનલ તણોરે;
[3]દ્વાદશ ભેદ ઉદાર મહાતપ [4]દામિનીરે,
શ્રાવક મોર ચકોર કરે દિન [5]યામિનીરે. ૪૯
બાર વ્રત ગુણવેલિ કે નવપલ્લવ કરેરે,
ભવિયણ ચિત્ત તલાવ કે ઉપશમ રસ ભરેરે;
ક્રિયા [6]તટિની પૂરે પ્રવાહે તે વહેરે,
ધર્મધ્યાન બહુ માન કુટુંબી ગહગહેરે. ૫૦
વાધે સાતે ક્ષેત્ર સદાએ સુંદરૂરે,
કરો પુણ્ય સુકાલ મહામહિમા ધરૂંરે;
ટાલે તાપ કષાય નરકગતિ ગાલવેરે;
આણી રાગ મલ્હાર ચતુર નર આલવેરે. ૫૧
ઝુંડ માંડે વૈરાગ્ય ઘમંડ કરી ઘણુંરે,
ચુવિહ ચાત સંયમ મનોરથ તેહ તણુંરે;
પૂરે મુનિવર મેહ સનેહ, વધે ઘણોરે,
સેવક જન સાલૂર કે જીવન તેહ તણુંરે. ૫૨

---

૧ નવો. ૨ વરસાદ. ૩ બાર જાતનાં તપ. ૭ બાહ્ય અને ૭ અભ્યંતર. ૪ વીજળી. ૫ રાત્રિ. ૬ નદી.

લોક તિહાં મેલા વસે, ન લહે સાધુ સ્વરૂપ; ગુ.
અન્ન પાન અતિ દોહિલું, તું ગૌતમ પ્રતિરૂપ. ગુ. સંઘ. ૬૩
ધર્મવંત નર જેહ છે, તેહ તમ્હ વાંછિ ક્ષેમ; ગુ.
મેઘકુમર મુનિવર પરે, વીર વચનસ્યું પ્રેમ. ગુ. સંઘ. ૬૪
મુક્તિસાગર પંડિત તિહાં, માનસાગર મુનિ બાલ; ગુ.
પ્રમુખ મુનીસર મૂકિયા, કર્યો સંઘ સંભાલ. ગુ. સંઘ. ૬૫
વીર વીરસાગર સહી, ભક્તિસાગર બુધ સાથે; ગુ.
કુશલ કુશલસાગર સહી, પ્રમુખ મુનિ સંગાથે. ગુ. સંઘ. ૬૬
પ્રેમ પ્રેમસાગર ભલો, શુભસાગર ગણિ સંત. ગુ.
શ્રી શ્રીસાગર ગણિવરૂ, ગુરૂભક્તો એકાંત. ગુ. સંઘ. ૬૭
શાંતિ શાંતિસાગર જય, ગણસાગર ગુણ કોડી; ગુ.
શિષ્ય શોભાકર તમ તણા, સવે પટ કર જોડિ. ગુ. સંઘ. ૬૮
ઇત્યાદિક મુનિવર ઘણા, સકલ સાધુ શૃંગાર; ગુ.
રાધનપુરથી તે કરે, આંબુ ભણી વિહાર. ગુ. સંઘ. ૬૯

ઢાળ ૫ મી.

રાગ-સામેરી.

મારગે મુનિવર સાંચરે, [1]માતા મયગલની પેરે
શિરિ ધરે આણ સુગુરૂની તેહ તણી એ. ૭૦
સંઘ સકલ મને ભાવિયા, ત્રીજે દિન તે આવિયા;
ગાવિયા રાજનગર ગુણ ગહગહીએ. ૭૧
બહુ મહોત્સવ શ્રાવક કરે, અંગ પૂજાવિધિ આચરે;
સંચરે સુગુરૂ તિહાંથી અનુક્રમે. ૭૨
આગે શ્રી તપગચ્છ તણી, ચાલ્યા નિજ શ્રાવક સુણી;
અતિ ઘણી ઉતાવળે મને સંક્રમે. ૭૩
રાજનગરથી ચાલે, મુનિવર મારગે માહાલે;
વહાલે એ વાંધા દેવ વટોદરેરૈ. ૭૪
વિજય વિશેષે પરિહરી, આંબલ નીવી આદરી;
સાદરે કરણી સત્તરી નિત કરે એ. ૭૫

---

૧ માતો એવો હાથી તેની પેરે.

અભિનવ [illegible], [illegible]
[illegible] નેમિ [illegible] ગુરૂ [illegible] એ. ૭૬
[illegible] શુદ્ધ [illegible] એ, [illegible] એ.
[illegible] એ. ૭૭
સિદ્ધ [illegible], [illegible]
[illegible] રહી કરી એ. ૭૮
[illegible] ધૂરીએ, [illegible] પૂરીએ.
પૂરીએ શુદ્ધ માન ને નવિ હરીએ. ૭૯
વિષમ વિહારજ કીધુ એ, માટુ પાણી પીધુ એ;
દીધુ એ સુરપતિ મેચકારકુ' એ. ૮૦
એમ અનુક્રમે આંબવગરે, મુનિવર મયમત જિમ ધરે;
મને ધરે સુગુરૂ વચન મનોહરકુ' એ. ૮૧
ઢાળ ૬ ઠી.
(આરે આરે ભરત નરિંદ એ દેશી.)
જહાંગીર બાદશાહને મેળાપ.
શ્રી વિજયદેવસૂરીશ્વરૂએ વદી, શ્રી ઉવજ્ઝાય હે,
નેમિસાગર વરૂ એ. ૮૨
આંબવગર પોહુ' ચ્યુ' એ, વળી શ્રાવક સાતશાહ હે,
જયપતિ જિહાં મિલ્યા એ, આણી અધિક ઉત્સાહ હે–
જય જય જગગુરૂ એ. ૮૩
શાહે સુગુરૂ દેખી કરીએ, પામ્યા હરખ અપાર હે,
વચન વિરચાં કરીએ, તએ પય સેવે જે સહીએ,
ધન્ય ધન્ય તસ અવતાર હે–જય. ૮૪
બીજા તવ બોલાવીઆ એ, કીધી જેણે ઉપાધિ હે
નવું મત માંડીશ એ, શાહે વેદ સાચુ મિલ્યો એ,
ટાલી તસ મદ વ્યાધિ હે–જય. ૮૫
વિજયદેવ સૂરિ પ્રતે, એમ બોલે જહાંગીર,
સવાઈ મહાતપા એ, હરખ્યા મીર હમીર. જય. ૮૬

ઘણે મંડાણે આવીઆ એ, તપગચ્છનો શણગાર કે,
મહોચ્છવ સંઘ કરે એ, દિન દિન જય જયકાર. જય. ૮૭
અંગ પૂજા અધિકી કરે એ, શ્રાવક ચતુર સુજાણ કે,
અવસર ઓળખે એ, પરમ પ્રભાવના નિત કરે એ,
સુણિ સુગુરૂ વખાણ કે—જય. ૮૮
ચંદ્રપાલ સંઘવી સુખી એ, બીજું અંદીદાસ કે
અહનિશિ પૂરવે, ઇહણ જણુકી આશ કે. જય. ૮૯
નામ નાનજી નિર્મલું એ, જ્ઞાતિ ભલી શ્રીમાલ કે;
શામળશાહ સુત પદમશી, જેસંઘશાહ સુચાલ. જય. ૯૦
વીરદાસ છાજૂ વળી એ, શાહ જગૂ ગુણજાણ કે,
પાટણે તે વસે ઇત્યાદિક શ્રાવક ઘણા એ,
પાળે ગુરૂની આણ કે, જય. ૯૧
નેમિસાગર વાચકવરૂ એ, તેડે શ્રી જહાંગીર,
નરેસર નિરખવા એ, શ્રી ઉવજ્ઝાય સુધીર. જય. ૯૨
પાતશાહ પૂછે તિહાં એ, પુસ્તક કેરી વાત કે,
ભટ્ટ કહી ભલું એ, આણી રાય અવદાત કે. જય. ૯૩
પુસ્તક સાચું છે સહી એ, કૂડું મ કહો કોઇ કે,
સહુ કો વાંચ્યો એ, સાચું કૂડ ન હોય કે. જય. ૯૪
વાચક વર જય જય લહીએ, દુશ્મન પડીઆ જૂઠ કે,
માન મુહુંત ગયું એ, વળતા ન શકે ઉઠી કે. જય. ૯૫

ઢાળ ૭ મી.

દેશી—ઉદયરતના ...

જગજીપક પદવી
શ્રી જિનશાસન જાણુ, નેમિસાગર ઉવઝાય,
અકબર સુત આગે લીઓ, જગજીપક સવાય. ૯૬
સુગુરૂ જશ જીવોજી, જીવો જીવો શ્રી ઉવઝાય,
આવે ઢોલ વજાય, વિજયદેવ પસાય. સુગુરૂ. ૯૭
જે અહંકારી અતિ ઘણા એ, તેહ મનાવ્યા હાર,
નેમિસાગર વાચક તણી એ, હું જાઉં બલિહાર. સુ. ૯૮

સૂરત નગરે સુખે વસે, વર વોહરા કહેવાય;
કાન્હો કરૂણા રસ ભર્યો, રિખભદાસ ગુણ ગાય. ધ. ૧૧૨
ભણુશાલી શિવજી લહુ, નવેનગર તસ વાસ;
કહેજો ધર્મ કરે ઘણું, જિમ પહોંચે સવિ આસ. ધ. ૧૧૩
રાધનપુર વર પ્રમુખને, સંઘપતિ શમ;
ધર્મલાભ પહુંચાડજો, લેઇ અમ્હારૂં નામ. ધ. ૧૧૪
વીરવચન આરાધજો, પાળજો ગુરૂ આણ;
સમકિત શુદ્ધો રાખજો, જિમ રાખો નિજ પ્રાણ. ધ. ૧૧૫
પ્રથમ સુરાલય પેખવા, ભાગ્યસાગર બુધ જાય;
તદનંતર દિન પંચમે, તિહાં પહોંચે ઉવઝાય. ધ. ૧૧૬
કાતી શુદ દશમી દિને, માંડવ દુર્ગ મઝાર;
વાચક વર પામ્યા સહી, ઇંદ્રિભવન અવતાર. ધ. ૧૧૭
વાજાં વારૂ વાજતાં, માંડવી અતિ ઉદાર;
સુકડી કેસર અગરસ્યું, સંઘ કરે સત્કાર. ધ. ૧૧૮
નેમિસાગર ઉવઝાયનૂં, નામ જપે સહુ કોય;
હૈડાથી નવિ વીસરે, સુગુરૂ તણા ગુણ જોય. ધ. ૧૧૯

ઢાળ ૯ મી.

ગુડીને.

ગુરૂશોક.

જે સહચારી શીષ જગદીસર પ્રતિ,
એમ દીએ ઓલંભડા એ;
તું કિરતાર ચોર તણિ પરે,
જીવિત ધન ચોરે વડા એ. ૧૨૦
વિણુ શ્રી ઉવઝાય સાર અમ્હારડી,
કુણ કરશે ગુરૂજી સુણોએ;
એણે પ્રસ્તાવે અચિત ચિત્ત સંતાપક,
દીધુંય ને ઘણું એ. ૧૨૧

વડે સહોદર નામ મુક્તિસાગર,
બુધ માનસાગર મુનિ નાન્હડો એ;
સુણી સુણી તુમ્હચી વાત વલિ વલિ,
ચિત વસે ઘણુવિધ જિમ બાપડો એ. ૧૨૨
સાંભળી સુતની વાત માત કોડાઇ,
મનમાંહે અતિ દુઃખ વહે એ;
વે દુખ એક ન ખમાય, સ્નેહવા હુઈ થયાં,
વળી વળી વયણ ઇસ્યાં કહી એ. ૧૨૩
૧૬ વચે મરૂદેવી અરણુક માયડી,
પ્રેમ વચે મરૂદેવી અરણુક માયડી;
પ્રેમ વચે પરવશ થઇએ,
પુત્રતણું દુખ જેહ નેહ થકી વહી,
જનની તે જાણે સહીએ. ૧૨૪
નયણે આવે નીર પીર સુતન વિના,
નીંદ ભૂખ નાસી ગઇએ;
નીસાસા અવિતિખ જાબા મૂકે એ,
રયણી વરસો સુ થઈ એ. ૧૨૫
જિમ જલ પાખે એહ તડફડે માછલી,
જિમ મરાલી મરૂ થઈ એ;
તેં દુખ દીધું દેવ હે વરૂં કિસ્યું,
એમ બોલે ઉનાવલી એ. ૧૨૬
સંઘ સહુ પરિવાર સાંભળી ચિંતવે,
દૈવયોગ વિયમો સહી એ;
એ સંસાર અસાર તારક જગ ગુરૂ,
આગમ વાત એસી કહી એ. ૧૨૭
જાણી ઇસ્યું સ્વરૂપ ધરમ કરો ઘણું,
જિમ સવિ દુખ જાવે વહી એ;
કવિયણ બોલે ઇમ જગજીવન બીજ કહે,
વિરહ સમું દુઃખ છે નહિ એ. ૧૨૮

ઢાળ ૧૦ મી.

રાગ ધન્યાશ્રી.

જય જય સાધુ શિરોમણી, નેમિસાગર વર નામો જી;
કામિત પૂરણ સુરતરૂ, વાચકવૃંદ લલામો જી. ૧૨૯
ગુણસાગર ગુણગણ ભરીયો, શ્રુતસાગર ઉતવંતો જી. જય. ૧૩૦
વડ વૈરાગી જગે જયો, વિવેકસાગર જસ ગેહો જી;
મેઘસાગર પંડિત પરૂ, કુશલસાગર સનાહો જી. જય. ૧૩૧
મુક્તિસાગર મહિમા ઘણો, દેવસાગર દીએ માનો જી;
પંડિત ગણિ મુનિ જાણીએ, ઉદયસાગર અભિધાનો જી. જય. ૧૩૨
સુખસાગર આદર કરી, સવિ સાગર પરિવારો જી;
નેમિસાગર ગુરૂ નામે જી, લહેજો જય જયકારો જી. જય. ૧૩૩
સંવત સોલ ચિહુત્તરે, નયર ઉજેણી મઝાર જી;
માગશિર શુદ બારસ દિને, સુણિયો શ્રી અણગાર જી. જય. ૧૩૪
વાચક વિદ્યાસાગરૂ, તાસ પંચાયણ શિષ્ય જી;
વિબુધ કૃપાસાગર કહી, પૂરો સકલ જગીશ જી. જય. ૧૩૫.

इति श्री नेमिसागरोपाध्यायनिर्वाणरास समाप्त.

શુદ્ધિપત્રક (મુળનું.)

પૃ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૨	૫	ભરતપ્રેમ	ભરતપ્રેત
૨	૯	આરેજ	૨આરેજ
૨	૧૨	ઉપદ્રવ્ય	ઉપદ્રવ
„	૧૫	સત્ત	સમ
૨	૨૦	ધરમ કર	ધરમ કરે
૪	૨૫	કામ વરી	કામ વધી
૪	૩૦	પહેલો તે રહેલો	વહેલો તે પહેલો
૭	૧૮	સાગ ફગીન આદરે	સરગ ફળી મન આદરે
૭	૨૫	સદાર્ઈ	આદાર્ઈ
૯	૯	ઝહો સાંભળી	લાલ સાંભળી
૧૦	૧૩	સહાસતી	મહાસતી
૧૦	૧૪	હોમપીક	હોમંદિક
૧૧	૨	મૃગશિર	મૃગશિર
૧૧	૫	નવ માસ વસ	નવ માસ દાસ
૧૧	૧૨	વધ	વધે
૧૩	૧૦	પુરાતન	પુરાતન
૧૪		૪	૧૪
૧૪	૪	કહેવ થો	કહેતાં થશે
૧૪	૯	સજ્જની ક્યાં રે	સજ્જની ક્યા રે
૧૮	૬	સાવું	સાવું
૧૮	૨૧	દુદરવે	દુદરે
૧૯	૩	મડિયો	મરડે લો
૨૨	૨૩	મોત	મોતી
૨૩	૧૦	કુણુરેદ	કુણુરેદ
૨૪	૭	શાશરાઇ દિમ્મ	શાશરાદિ જન્મ
૨૪	૮	વમસ્પ	ભમસ્પ
૨૪	૧૮	સુમેષ વારે	સુમેષ્વારે
૨૪	૨૧	રાજ દિ	રાજદિ

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૨૪	૨૧	ઉપવાક	ઉપકાર
૨૬	૬	એક્વીશ	જીરે એકવીશ
૨૬	૬	પકવાની	પકવાનની
૨૭	૧	ભરસે	ભરૂંસે
૨૮	૪	અંત	અંતર
૩૧	૮	હીન	હીનરે
૩૨	૧૭	ઉપરણું	ઉપકરણું
૩૪	૨૦	કોચ	કોશ
૩૪	૨૧	મધણી	સંઘની
૩૫	૩૧	કોચ	કોશ
૩૬	૧૫	જાત્રો	જાત્રા
૩૭	૧૪	ગુરૂમુળથી	ગુરૂમુખથી
૩૯	૨૨	જોએ	જાએ
૩૮	૨૮	ઉપમ	ઉપમા
૪૦	૭	જે તે	જાતે
૪૦	૧૨	એ હવે	એહવે
૪૩	૩૦	ઉજનાળ	ઉજમાળ
૪૪	૧૫	ગિરૂ આ	ગિરૂઆ
૪૫	૩૧	જયવીય રાય	જય વીયરાય
૪૬	૬	ાજ	ાજ
૪૬	ફુટનોટ	અધિષ્ઠાવ	અધિષ્ઠાન
૪૭	૧૩	પુછે રલીરે	પુછે વલીરે
૪૮	૯	ધણી	ધણી
૪૮	૧૪	વાદીને	વાંદીને
૫૧	૨૦	જીણેંદની	જીણંદની
૫૩	૧૭	બુદ્ધિનો	બુદ્ધિના
૫૬	૧૨	વાસ કુંપી	વાસ કુંચી
૫૮	૬	સિરિરાજને	ગિરિરાજને
૫૮	૧૦	સિદ્ધિગિરિ	સિદ્ધગિરિ
૫૮	૧૯	આ કરીએ	આકરી એ
૬૦	૧૪	બદારે	નદારે

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૫૨	૧૮	ેપાંમ	એપાંમ
૫૩	ફુટનોટ	તંચીમા	પંચીમાં
૫૪	૧૧	મરેદ	મરિહ
૫૪	૨૧	ધર્મ છંડીલ	ધર્મ મ છંડીલ
૭૨	૧૪	દેશનાં	દેશના
૭૩	૨૮	જિમ ઉધ્ર	જિમ ઉદાર
૭૬	૧૭	પુષ્પ ને	પુત્ર તે
૭૮	૨૪	સા. ૧૪	સા. ૧૭
૭૯	૭	ચાર ના	ચાર છે
૮૧	૮	મલે નહિ	ચૂકે નહિ
૮૧	૧૦	પંચલ પચીસી	મંગલ પચીસી
૮૩	૧૨	સ્ત્રી એમ દેખે	સ્ત્રીએ મ દેખે
૮૩	૧૫	સુન સાન	સુખ સાન
૮૩	૧૮	રામ તપણે	રમતપણે
૮૪	૮	આવીસનેરે	આવીસમેરે
૮૪	૧૭	મેલે અભંગ	મળે અભંગ
૮૫	૫	લામ	લાલ
૮૭	૨	ચક્વર્તિ	ચક્રવર્તિ
૮૭	૮	ધરેણુંદ	ધરણુંદ
૮૭	૨૨	ધરે	ધરે
૮૮	૧૩	કારણ કાલ હો	કારણ કા લહો
૮૯	૫	પુનઃ	પિય
૮૯	૨૫	નંદની	૪ નંદની
૯૦	૧૮	કુપન્ન હો	કુપન્ન હો
૯૧	૧૨	અકાર	અકાર
૯૧	૨૯	કરણી વધ્યાન	કરણી ધ્યાન
૯૨	ફુટનોટ	૧ દેન	૧ દેવા
૯૪	૨	પીર	૧ પીર
૧૦૦	૭	નરોતા	નરોતા
૧૦૧	૧૧	તાસસી	તાસશિષ્ય
૧૦૧	૨૪	વિદ્યાવર્દન	વિધ્યાવર્દન

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૧૦૧	ફુટનોટ	જાણી	વાણી
૧૦૨	૧૯	તે જાગારે	તેજાગારે
૧૦૪	૧૦	શીધ્ર	શીલ
„	૧૬	ગુજરે	ગુર્જર
૧૦૫	૧૯	ગાવ	ગાવે
૧૦૯	૧૪	સધહ્યો	સદ્દહ્યો
„	૨૪	હૈડા સુભીની	હૈડાસુ ભેદી
૧૦૯	૨૬	ઉપસાવો	ઉપાડવો
૧૧૦	૨૨	ઢાલ ૨ જી	ઢાલ ૩ જી
૧૧૧	૧૩	અંગ જગહ ગહીઓ	અંગજ ગહગહીઓ
૧૧૧	૧૯	શિશા	શિક્ષા
૧૧૨	૩	ઢાલ ૩ જી	ઢાલ ૪ થી
૧૧૩	૨૬	ઢાલ ૪ થી	ઢાલ ૫ મી
૧૧૪	૧	હલકર મદ લેવારે	હલુકરમ દલેવારે
૧૧૫	૧૦	ઢાલ ૫ મી	ઢાલ ૬ ઠ્ઠી
૧૧૬	૩	દીક કરે	આદિક કરે
૧૧૬	૮	જિનહર્ષ	જિનહર્ષ
૧૧૬	૧૬	ઢાલ ૬ ઠ્ઠી	ઢાલ ૭ મી
૧૧૬	૨૪	ચિંતા	ચિતા
૧૧૮	૯	પામે સિદ્ધ	પામે સિદ્ધિ
૧૧૯	૩	ભાભો ભવ ભાવ ટહરે	ભાભો ભવ ભાવટ હરે
૧૨૦	૧૨	તેરજે	તેર જે
૧૨૦	૧૩	સધહણા	સદ્દહણા
„	૧૫	સધહણાપણે	સદ્દહણાપણે
„	૨૬	તેનો ગણાય	તેતો ન ગણાય
„	૨૭	સધહી	સદ્દહી
૧૨૧	ફુટનોટ	૨ સારસંભાળ	૩ સારસંભાળ
„	„	૩ માંચડા	૨ માંચડા
૧૨૨	૮	જલપરે જાચે	જલપરે જાયે
૧૨૨	૨૦	મંયમ પાળેજી	સંયમ પાળેજ્યો
૧૨૨	૨૮	રૂપે	આરૂઢે

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ	શુદ્ધ.
૧૧૭	૯	વિભ્રમપ્રજ્ઞા	વિભ્રમપ્રકૃતિ
૧૧૭	૨૩	વર્ગ્યા	વર્ગ્યા
૧૧૯	૧૧	આયન રંગ	આયન રેઢ
૧૨૫	૧૮	રેઢ	રેઢા
૧૨૬	૨૨	નિમૂનન	નિમૂલન
૧૨૭	૮	પામ જુઓ	પામ નિમૂળ
૧૨૭	૧૦	પાર્શ્વના મર્યાદ	પાર્શ્વ મર્યાદ
૧૨૮	૨૩	નમ હરિ	નમ હિર
૧૩૧	૨૧	માંગ્ય પુરાતી	માંગપુર પાણી
૧૩૨	૧૦	કર્મ ના રેઢ	કર્મ માટેઢ
૧૩૨	૨૦	દરમ નમારે	દરમ ન મારે
૧૩૪	૧	અમ્બાવે	અંબાવે
૧૩૫	૩	ઉગમ્ય	ઉદ્ગમ્ય
૧૩૬	૩	મનતાપ	મનતાપ
૧૩૭	૮	નિરસ્ય ત	સિદ્ધ બુદ્ધ
૧૩૮	૮	ઉત્તમ	ઉત્તમ
”	”	મંદરીરે	મંદરીરે
૧૩૯	૧૦	ટુકડા	ટુકડા
૧૪૦	૮	અધો	અધો
૧૪૧	૧૦	નિદાન	નિદિન
૧૪૧	૧૯	ગોપ નદી	ગોપ સદી
૧૪૧	૨૦	મુખ્યાદ	દૃષ્ટ્યાદ
૧૪૨	૧	હતી	હારે
૧૪૩	૪	વદે	વદી
”	૨૧	મ્રમ	મ્રમ
૧૪૪	૧૯	આધ	આવ
”	૨૪	એનું સ્થાને	એ સ્થાને
”	ફુટનોટ	આમ	નમાય
૧૪૫	૬	હિપ્	દિશા
૧૪૬	૧૮	પરમ ભાવના	પર ભાવના
૧૪૬	૧૯	દેખાના	દેખાતા

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
,,	२७	સાધીરે	સાથીરે
१४६	३०	સાતે થાતો	સાના થાતાં
१४७	३	સુરત પેરે સરજાવેરે	સુરત પરિસર જાવેરે
१४૯	३	ધાણ્યોરે	ધાણ્યુરે
१५०	१३	સોયમ	સોહમ
,,	२१	પ્રેમાવે શાલ	પ્રેમ વિશાલ
१५३	१०	સંભારે	સાંભરે
१५४	२४	સમરાજતું રે	સમ રાજતું રે
१५६	२૯	મગરૂદાવાદ	મગશરૂદાવાદ
१५७	२८	ચઢાવા	ચઢવા
१५८	११	પડીમાં	પડિમા
,,	२५	જાત્રેરે	જાત્રરે
१५૯	६	ચાખડી	આખડી
१५૯	१०	અનુમોદતારે	અનુમોદનારે
१६०	१२	લેભાઈ	લેવાઈ
१६१	२३	નિલક નિલા ડે	તિલક [1]નિલાડે
१६४	११	શ્રીજિન	શ્રીજી
१६७	२३	પાઉધારો	[2]પાઉવારો
१६७	२६	વર્ષા	[3]વર્ષા
१६८	२	રેજત્થ	[4]જત્થ
१६८	૯	પ્રઉગમે	પ્રહ ઉગમે
१६८	२૯	ષભદેવ	ઋષભદેવ
१७२	५	જાડયતા	જડતા
,,	१२	દુઃપ્રાતિકાર	દુઃપ્રતિકાર
,,	,,	ત્રીજો	ત્રીજે
,,	१५	ચંડસધ્ર	ચંડસમ
१७३	१	ક્રિર્ણુપરે	ક્રિણુપરે
१७३	२२	છાક ઝમાળ	ઝાક ઝમાળ
१७४	३०	કુમારનો	કુમાર જો
१७७	८	વેવાવચ	વેયાવચ
१७७	१२	ધરવ	ધરવો

૨૩૧	૧૩	ધીષ ઉવ્રી	ધીપ ઉન્નેવ્રી
૨૩૨	૧૪	મગસીયા ત્રાઈ	મગશી યાત્રાઈ
૨૩૨	૧૫	ધન દસ માન	ધના સમાન
૨૩૩	૨૧	કરીઓ તાવ લિઆવજ્ને	કરી ઓનાવશ આવજ્ને
૨૩૫	૨૭	મોહસના	માહસના
૨૩૬	૫	નફાર	નમર
૨૩૮	૧૪	સંન્નેગે પાતીયું	મંન્નેગે પામીયું
૨૩૮	૨૧	રપવે ભસ્યું	રપવે ભર્યું
૨૩૯	૫	સુર ગિરધિર થાય	સુર મિર અથિર થાય
૨૪૧	૬	સુપરપાજી	સુપરવાજી
૨૪૧	૮	ધર્મધરા રૂઢ	ધર્મ ધરારૂઢ
૨૫૪	૧૪	સકડી	સખડ
૨૫૬	૫	.તવતી	સુતવતી

સમાલોચનાનું શુદ્ધિપત્રક.

પૃષ્ટ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ
૧	૫	ચારિત્ર	ચરિત્ર
	૧૧-૧૧	હરષાન	પરમસાહ
૨	૧૬	〃	〃
〃	૨૪	ખ્યાત	ખ્યાતિ
૭	૪	માંટે	માટે
	૨૭	તેથી ૬૦૦૦	૬૦૦૦
૧૫	૨૩	૧૮૮૦	૧૭૮૦
૧૭	૨૫	નોમસાગરજી	નેમિસાગરજી
૨૦	૧૪	મુતિઓ	મુનિઓ
૨૩	૨૧	ાવક્રમ	વિક્રમ
૨૫	૬	૨૨૦૦	૨૧૩૩
૨	૪	લક્ષાધપતિ	લક્ષાધિપતિ
૨૯	૮	ના-સાહ	નાહસાહ
૩૦	૨	ખાન કરી ઉપર	ખાનકર્યાઉપર
〃	૩	કીંમતે	કીંમત
	૨	ખુશાલચંદે	ખુશાલચંદ
〃	૯	ાવચાર	વિચાર
૩૫	૩	અમદાવદ	અમદાવાદ
૩૬	૧૬	સીવાજીરાવ	સયાજીરાવ
૪૧	૧૭	સંભગ	સાંભળવા
૪૪	૩	શાંતદાસ	શાંતિદાસ
૪૮	૧૯	જેને	જેઓ;જેને
૫૨	૩	પાંચમા	વેષના
૫૪	૧	દિશ	દિશા

નિવેદનનું શુદ્ધિપત્રક.

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૪	૧૩	થતાં	થતી
૬	૭	વીર વિજય	વીરવિજય
,,	૧૦	અધ્યાત્મ પ્રસારક	અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારક
,,	૧૨	છપાવી આપવાનું	છપાવી પ્રગટ કરવાનું
,,	૧૬	ગ્રથ	ગ્રન્થ
૮	૧૦	લક્ષ્મિસાગર	લક્ષ્મીસાગર
૯	૫	અને	અને તે
૧૨	૧૦	સાગરગચ્છ	સાગરગચ્છ
૧૩	૧૯	ના	ના
૧૪	૫	જબુવડથી	જબૂ વડથી
૨૧	૨૩	મોહનલાલ	મોહનલાલજી
૨૨	૧૦	સંશ	વંશ
૨૨	૨૮	શાદકર્માકુલચંદ્રરે	શાદ કર્મા કુલચંદ્રરે
૨૩	૧૮	સંપ્રતિમાન વિજય	સંપ્રતિ માનવિજય
,,	૩૦	કનકવિજય	કાંતિવિજય
૨૫	૮	સુવિદત	સુવિદિત
૨૬	૩૦	લખાય ગયું છે)	લખ્યું)
૨૭	૧૫	પ્રાતદિન	પ્રતિદિન
૨૮	૮	૧૭૩૩	૧૭૩૨
૩૦	૧	નાદેર	નાદોર
૩૧	૨૯	રૈવતજી	રૈવતજીની
૩૩	૨૧	છત્રદિશાનિવેશ	છત્રદિશા
,,	૨૨	કરે	કરી
૩૬	૨૨	વડપરંપરા	વડપરંપરામાં
૩૮	૨૭	વિજયપ્રભસૂરિએ	વિજયપ્રભસૂરિના
૪૨	૧૬	નિગ્રએ	નથાએ
૪૨	૮	નિમ	નિયા
,,	૧૮	મુનિય ચ્યા	મુનિયચ્યાથી

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]